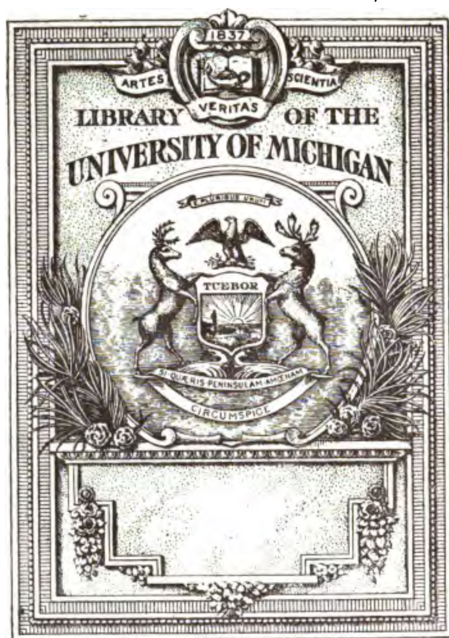

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

DE BANKROETEN TE AMSTELDAM, in den Jare 1763, Zinnebeeldig afgeschetst:



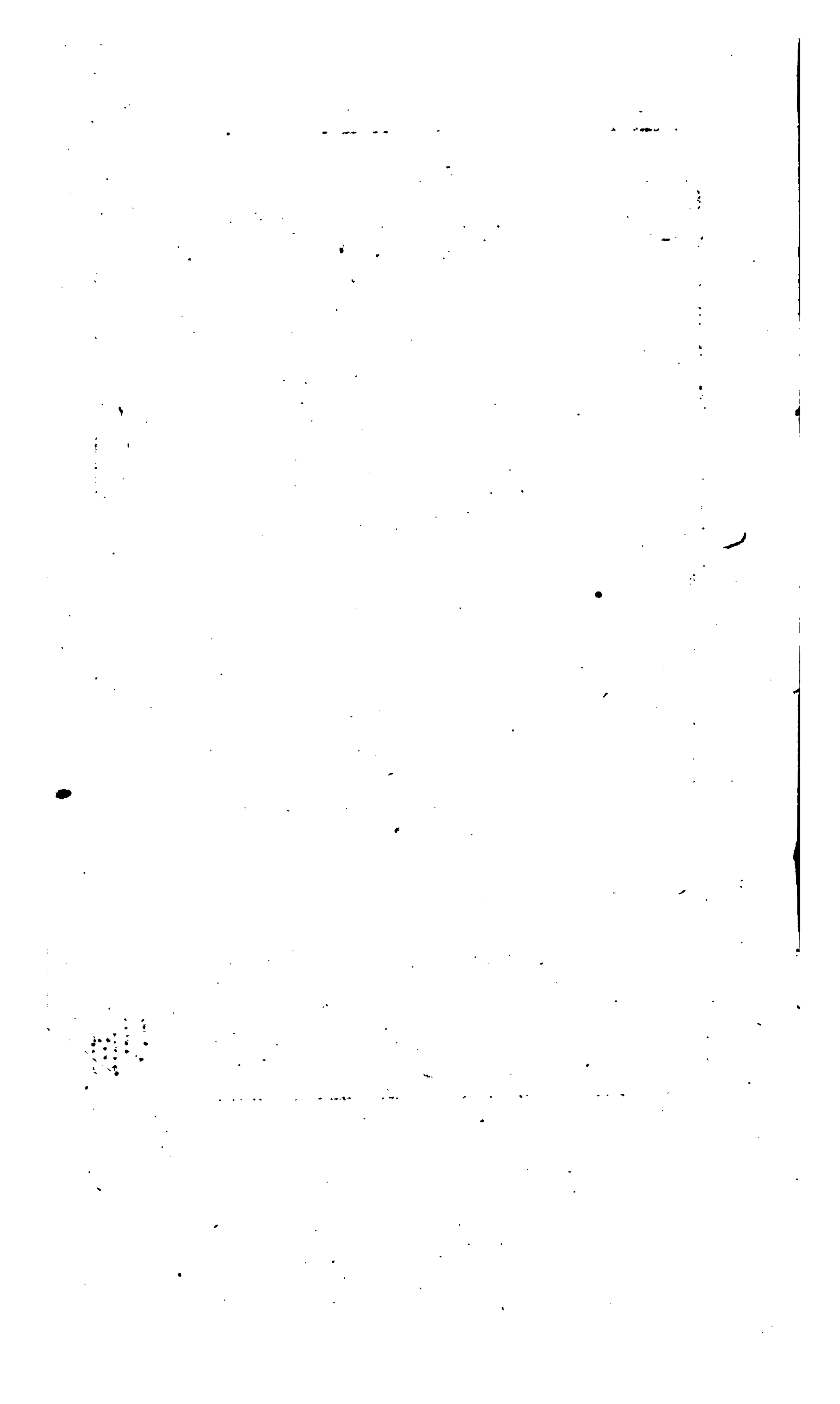
DE KOOPHANDEL VAN AMSTELDAM, onderdrukt en mishandeld door Hoogmoed en weelde, gevolgd van Bedrog. In 't Verschiet vertoont zich de Beurs, en een donkere Wolk boven de zelve. Een weinig verwaerts ligt de Y God moedeloos te rusten op zyne Waterkruik. Op het voorstuk ziet men een Aap, die in de Comptoirboeken alles doorhaelt, by wien eenige Gescheurde papieren liggen; een ledige Geldkist, in welke de sleutel steekt en de Ratten huis houden; een Lias met Onbetaelde Rekeningen; en een Zak met Geld die ledig stort. Boven in een rond wordt de val van Faëton, en beneden Dedalus en Icarus afgebeeld.

DE BANKROETEN TE AMSTELDAM, in den Jare 1763, Zinnebeeldig afgeschetst:



G. V. Nymegen delin. J. C. Philips fecit.

DE KOOPHANDEL VAN AMSTELDAM, onderdrukt en mishandeld door Hoogmoed en weelde, gevolgd van Bedrog. In 't verschiet vertoont zich de Beurs, en een donkere Wolk boven de zelve. Een weinig verwaerts legt de Y God moedeloos te rusten op zyne Waterkruik. Op het voorstuk ziet men een Aap, die in de Comptoirboeken alles doorhaelt, by wien eenige Gescheurde papieren leggen; een ledige Geldkist, in welke de sleutel steekt en de Ratten huis houden; een Lias met Onbetaelde Rekeningen; en een Zak met Geld die ledig stort. Boven in een rond wordt de val van Faëton, en beneden Dedalus en Icarus afgebeeld.



NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN, van het Koningrijk der Nederlanden

inhoudende een Verhael van de

MERKWAERDIGSTE

GESCHIEDENISSEN,

die voorgevallen zyn binnen den omtrek der

VEREENIGDE

PROVINTIEN,

sedert het begin des jaers MDCCXLVII.

ZEVENTIENDE DEEL.

1763.



TE AMSTELDAM,
By *F. HOUTTUYN.*

VOORREDE

By den Aenvang van dit nieuwe Boekdeel onzer Jaerboeken, vinden we ons, naer gewoonte, verpligt onze veelgeëerde Begunstigers, met weinige woorden, toe te spreken. Hebben we den lust der Lezeren gaende gehouden door het verhael van zeer vele aenmerkelyke byzonderheden, in verscheide gedeelten van ons Vaderland voorgevallen; hebben wy ten deele bekende zaken mogen opbelderen en klarer maken door ze in hare aeneengeschakelde omstandigheden te vertoonen, en ze veelal een nieuw licht bygezet door het vertoonen van zoodanige daer toe behoorende Stukken, die te voren voor het algemeen niet te zien waren geweest; wy zyn 'er toe in staet gesteld door den yver en de goedgunstige ondersteuninge onzer hooggeërde Begunstigers, en inzonderheid van die, welken, by de gelegenheid van soortgelyke Stukken te kunnen bekomen, een juist oordeel, uit ondervindinge in Staatszaken bekomen, wisten te voegen, en te onderscheiden wat nuttig en wat onnuttig was der waereld onder 't oog te brengen. Wy betuigen onze oprechte dankbaerheid voor deze blyken hunner genegenheid jegens ons en door ons jegens hunne Meden-Landsgenooten betoond. Hunne aenhoudende blyken van yver om de Gebeurtenissen van ons Vaderland op eene geloofbare wyze bewaerd te doen blyven, zullen ons tot eene spore verstrekken, om, de bakens van Onzydigheid en Naeuwkeurigheid in 't oog houdende, rustig voort te varen, en ons Werk, zoo immer mogelyk, in dit jaer nog, op zoodanigen gelyken voet te brengen, als men in 't algemeen verlangt, en wy voornemens zyn het zelve vervolgens te houden.

By deze gelegenheid moeten wy onze Lezers

tevens berichten, dat, schoon wy, tot heden toe, in onze Verhalen van de Veranderingen onder de Hooge en lage Amtenaren, *ons meestal toegelegd hebben om de titels van* Hoog Ed. Geboren, Wel Ed. Groot Achtb., Wel Ed. Achtb., Wel Ed. Hoog Achtb. enz. *te voegen by verkozen of overleden Leden uit den Adelstant, Burgemeesteren, Schepenen en Magistraten der Steden enz., wy ons, vervolgens, daer van ontslagen zullen rekenen, om dat het byna onmogelyk is daeromtrent behoorlyk naeuwkeurig te zyn, en deze titels in die berichten niets nemen of geven. De Grootste Historie-Schryvers zyn ons hier in voorgegaen, en hebben, by voorbeeld, van een Burgemeester sprekende, den zelven byna nooit genoemd met den titel van* Wel Ed. Groot Achtb, *ten zy het onderscheidend Karakter in deze personen zulks eischte, en de* Groot Achtbaerheid, *in de Gebeurtenis, hem betreffende, luisterlyk doorstraelde, of vuil belaegd en veracht werdt. Waeromtrent wy hen zullen trachten te volgen. Doch, schoon wy die Titels voornemens zyn achter te laten by onze berichten van de Aenstellinge en het Overlyden der Leden van Regeringe, en ons vervolgens, ten opzichte van den Adelstand, met het woord* Jongheer, *en der verdere Regeringspersonen, met dat van* Heer *te vergenoegen, zullen wy het niet doen, als, in onze overige Verhalen, van zulke Collegien of Personen gesproken moet worden, welker Karakter eischt dat wy hen deze Eeretitelen geven. Gebruik, Lezer, onzen arbeid ten uwen nutte en, ten nutte des Vaderlands, en vaert wel.*

NE-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

JANUARY.

MDCCLXIII.

Hoewel wy ons nog niet zeer gevorderd zien met het opgeven van het Getal der Gedoopten, Getrouwden en Gestorvenen, varen we echter voort met eene Lyst daer van mede te deelen, in hope van meerder hulpe en onderstand, ten dezen opzichte, in het vervolg, te zullen vinden.

	Gedoopten of Geborenen.	*Getrouwde Paren.*	*Overledenen.*
Haerlem.	In de Gereform. Kerken Jongens 196 Meisjes 201 — 397		
	Bejaerde Personen en elders of niet gedoopt, Jongens 273 Meisjes 181 — 354		Boven de 12 jaren 591 onder de 12 jaren 479
	— 751	In de Gereformeerde Kerk 201	— 1070
's Gravenhage.			1674
Leiden.		In de Geref. Kerk 265	Bejaerden 859
		op het Stadhuis 53	Kinderen onder den armgedragen 701
		— 318	— 1560

	Gedoopten of Geborenen.		*Getrouwde Paren.*		*Overledenen.*
Amsteldam.	In de Gereformeerde Nederduitsche, Walsche en Engelsche Kerken 3006 in de Luthersche Kerken 1324	4330	In de Geref. Kerken 1576 Op het Stadhuis 740	2316	8412
Westzaendam.	Jongens 102 Meisjes 80	182	In de Geref. Kerk	47	196
Oostzaendam.		149	In de Geref. Kerk	48	186
Koog.	Jongens 65 Meisjes 29	94	In de Geref. Kerk	11	65
Oostzaen.	Jongens 19 Meisjes 16	45		9	67
Ryp.		43			108
Middelburg.	Levende Jongens 313 Doode Jongens 32 Levende Meisjes 294 Doode Meisjes 20	659			Ben. 1 jaer 238 1 tot 5 — 85 5—10 — 27 10—15 — 13 15—20 — 19 20—25 — 31 25—30 — 36 30—35 — 23 35—40 — 87 40—45 — 27 45—50 — 53 50—55 — 41 55—60 — 49 60—65 — 62 65—70 — 42 70—75 — 35 75—80 — 33 80—85 — 11 85—90 — 5 in de Godshuizen 19 van de Joodsche Natie 7 — 943

Vlis-

	Gedoopten of Geborenen.		Getrouwde Paren.		Overledenen.
Vlissingen.	In de Geref. Nederd. Kerk				
	Jongens	87			
	Meisjes	66			
	In de Walsche Kerk				
	Jongens	4			
	Meisjes	2			
	In de Engelsche Kerk				
	Jonge	1			
		160	In de Geref. Nederduitsche Kerk	57	209
Leeuwarden.	In de Geref. Kerken				
	Jongens	171			
	Meisjes	158			
		329		165	
Deventer.		251		93	259

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

IN de Berichten van de merkwaerdigste Gebeurtenissen, die binnen den omtrek van de Vereenigde Provincien voorvallen, behooren ook plaets te vinden byzondere Rechtsgedingen, in welken, of verscheide zeldzaemheden voorkomen, of die van zoodanigen aert zyn, dat ze voor de Nakomelingschap van eenig gebruik zyn. Deze reden noopt ons om onzen Lezeren onder het oog te brengen den oorsprong, voortgang en het uiteinde van het zoo veel geruchts gemaekt hebbende *Proces*, welk, sedert Wynmaend van den jare 1760 tot in Slagtmaend des afgeloopen jaers 1762, in deze Hofplaetse, eerst voor Heeren Schepenen Commissarissen in zaken, die tot des Gemeenen Lands Middelen behooren; vervolgens, voor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten dezer Provincie; en, eindelyk, voor de zelfde Heeren Gecommitteerde Raden, en bygevoegde Heeren Herzieners of Reviseurs, tusschen den Hoog Ed. Geb. Heer Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken enz., in hoedanigheid van Baillieuw dezer Stede, en Gerard Johan Kohlgartner, is bepleit geworden, ter zake dat de laetstgemelde, den 2 van Wynmaend des jaers 1760, met zyn eigen Wagen, van hier verzonden hadt eene party Kolen aen de Weduwe Pals, te Scheveningen, zonder zich te voren voorzien te hebben van een zoogenaemd Blanks-Biljet. Deze daed oordeel-

de de Heer Balliuw regelrecht ftrydig met het Tiende Artikel van de Generale Ordonnantie, op de Invorderinge van des Gemeenen Lands Middelen by Collecte, in den jare 1759, vastgesteld (*), als waer by het eenen iegelyken wel toegelaten is met zyn eigen Vaer- of Rytuig Goederen te vervoeren, maer te gelyk geboden wordt dat daer by zal moeten wezen een Billet van den Collecteur van de Plaetse, van waer de Goederen zullen worden vervoerd, om daer op recherche te kunnen doen, op eene boete van driehonderd Guldens. Zich, derhalven, uit hoofde van zyn Amt, verpligt oordeelende om te waken tegens allen Inbreuk op de Rechten van 't Land, deedt hy, den 9 van de zelfde Wynmaend, den voornoemden Kohlgartner, door een Deurwaerder van 's Lands Middelen, bekeuren in de Boete, by het gemelde Artikel vastgesteld; aen zich behoudende zyne welgegronde Aenspraek tegens den zelven, en om daer van gebruik te maken daer en zoo hy te rade zou worden. Op deze Bekeuring volgde eene Dagvaerding, den 25, daer aen volgenden, uit krachte van welke de Bekeurde, den 29 van de zelfde maend, 's morgens ten tien uure, verschynen moest voor Heeren Schepenen Commissarissen, tot de Judicature over de zaken van 's Lands Gemeene Middelen gedelegeerd, om aldaer aen te hooren zoodanigen Eisch en Conclusie, als hy Heer Bailliuw, nopens de voorschreve zaek, tegens hem zou willen doen en nemen; daer op te antwoorden, en, voorts,

's GRAVENHAGE.

(*) Zie dezelve in ons III Deel, [1749,], bladz. 877.

'S GRAVENHAGE. voorts, te procederen als naer Rechten. De bepaelde dag gekomen zynde, deedt de Heer Balliuw, door zynen Pleitbezorger, tegens hem Kohlgartner eenen Eisch, die ter Rolle van welgemelde Heeren Schepenen op de volgende wyze aengeteekend is:

Eisch van den Bailliuw tegens Kohlgartner. COmpareerde voor de Ed. Achtb. Heeren Schepenen Commissarissen, tot de Judicature over de zaken van des Gemeenen Lands Middelen gedelegeerd, Pieter van Beekestein, als Procureur van den Hoog Ed. Wel. Geb. Heere Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer, Heere van de beide Katwyken, 't Zand, Valkenburg, Yzendoorn enz enz., Bailljuw van 's Hage, R. O. Eischer ten eenre, op en jegens *Gerhard Johan Kohlgartner*, wonende alhier in den Hage, Gedaegde ter andere zyde.

En deede zeggen, dat, by het Xde Articul van de Generale Ordonnantie, op de Invorderinge van 's Lands Gemeene Middelen geëmaneerd, is gestatueerd dat, tot weringe van Sluikeryen, geene Goederen, eenig 's Lands Recht subject, zullen mogen worden vervoerd, van de eene Stad naer de andere, of ten Platten Lande, naer plaetsen, daer gereguleerde Veren zyn, dan met de ordinaris of met gehuurde Markt- of Veerschepen, Schuiten, Wagens of Karren, uitgezonderd dat het aen een iegelyk zal worden gepermitteerd dezelven te vervoeren met zyn eigen Vaer- of Rytuig, en, zoo veel aengaet de plaetsen ten Platten Lande, waer op geen Ordinaris Schuit- of Wagen-veren zyn, met die van zyn Nabuur of andere Mede-Ingezetenen van dezelve plaetse.

Des dat, in allen gevalle, daer by zal moeten wezen een Biljet van de Collecteur van de plaetse, van waer de Goederen zullen worden vervoerd, om daer op Recherge te kunnen doen; alles op eene boete van Driehonderd Guldens.

Dat de Gedaegde, niettegenstaende de duidelyke letter van het voorsz. Tiende Articul, echter,

ter, heeft kunnen goedvinden met zyn eigen Ry-tuig, op Donderdag, den 2 October 1760, van hier uit den Hage te verzenden, aen de Wed. Pals, te Scheveningen, een Party Kolen, zonder dat dezelve Kolen zyn gemunieerd geweest met een behoorlyk Biljet. 's GRAVENHAGE.

Dat de Heer Eischer, amptshalven, zich genoodzaekt heeft gevonden den Gedaegden dienswegens, op den 9 October 1760, te doen calangeren, en vervolgens, op den 25 dito, daer aen volgenden, te doen citeren voor U Ed. Achtb. *Eisch van den Bailliuw tegens Koblgartner.*

Mits welke, en andere Redenen en Middelen, in tyd en wylen (is 't nood) nader te allegueren, de voornoemde Procureur, in den name als boven, Eisch doende, concludeerde dat de Gedaegde, ter zake voorsz., ingevolge het vorengemelde Xde Articul van de voorsz. Generale Ordonnantie, zal worden gecondemneerd in eene boete van Driehonderd Guldens, *cum Expensis*, of tot anderen, enz.

Tegens dezen Eisch werdt, in naem en van wegen den Gedaegden, van een Conclusie van Antwoord gediend, welke op de volgende wyze ter Rolle van Schepenen aengeteekend is.

COmpareerde voor de Ed. Achtb. Heeren Schepenen Commissarissen, tot de Judicature van zaken van Gemeene Middelen, in 's Gravenhage en het ressort, mitsgaders Distrièt van dien, gedelegeerd, Jacob van Tinge, als Procureur van Gerhard Johan Kohlgartner, Koopman of Winkelier alhier, Gedaegde in cas van pretense Contraventie ter eenre; op en jegens den Hoog Ed. Welgeb. Heer Frederik Hendrik Baron van Wassenaer, Heer van beide Katwyken enz. enz., Bailjuw van 's Hage, R. O. Eischer ter andere zyde. *Antwoord van Koblgartner op dien Eisch.*

En deede zeggen, dat, aen de zyde van den Heere Eischer R. O., ter goeder trouwe, niet kan worden ontkend of tegengesproken dat de Gedaegde, by den Inslag van de Kolen (waer van hy Verkooper is) voor 's Lands Impost wordt gedebiteerd, en op

die

's GRAVENHAGE.

Antwoord van Kohlgartner op dien Eisch.

die wyze de voorsz. Impost aen den Lande wordt betaeld; dat, gelyker wyze het zelve is conform aen de waerheid, zoo ook niet kan worden geconteteerd, dat de Gedaegde de zoodanige Kolen, als voorsz. is, en door den Heer Eischer R. O. ten Processe bedoeld worden, even als alle andere Verkoopers alhier in den Hage, gewoon is af te leveren, maer nooit of ooit van die evengemelde Kolen (welken alhier in den Hage verkocht of geleverd, en door de Verkoopers, respectivelyk, die daer van, by den Inslag, 's Lands Impost voldoen, met haer eigen Wagen en Paerden aen de Koopers alhier in den Hage t' huis gebragt worden), Biljetten gehaeld worden, en die voorsz. Usantie niet alleen buiten allen tegenspraek, maer ook zoodanige practyk, sedert de Introductie van 's Lands Impost by Collecte, alomme en particulier alhier in den Hage, geuseerd is en by continuatie heeft stand gegrepen; in zoo verre de Gedaegde met vrymoedigheid zich kan beroepen op het gene dienaengaende kennelyk is, en door den Heer Eischer R. O. (als dezelve of die van zynen Rade daer van het vereischte onderzoek willen doen) zal worden bevonden waerachtig te zyn: daer, ondertusschen, wanneer de Heer Eischer R. O., of die van zynen Rade, het zelve onderzoek niet zoude willen doen, en daeromtrent, by Conclusie van Replicq, zich expliceren, de Gedaegde in dien gevalle, onvermoedelyk, alzulke weigeringe of onwilligheid in deze zaken (als die, zoo daer van, als van 't gene daeromtrent in facto warachtig is, wel voornamelyk zal dependeren, en tot een grondslag van de althans gemoveerde questie in aenschouw behoort te komen) tot zyn avantage moet nemen; en daer uit, vervolgens, met het gene te zyner tyd en plaetse wyders zal worden betoogd, handtastelyk, kan worden opgemaekt met hoe weinig gratie de Heer Eischer R. O. bestaen heeft deze Procedures tegens den Gedaegden te ondernemen; en daer in, tot præjuditie en nadeel, zoo van deze Stad, als van de Ingezetenen van Scheveningen, in 't byzonder, eene sustenue te voeren, welke in eene andere zake, hoe zeer over een gantsch verschillend object gemo-

mo-

moveerd geweeft, ten tyde, echter, van den vorigen Heere Bailjuw van deze Stad R. O., in den jare 1756, nog eens is gevoerd geweeft; hoewel, op dien tyd met dit allezins ongelukkig gevolg, dat de voorfz. fuftenue, by Vonniffe, in die voorfz. zake gevallen, is van de hand gewezen, en de Eifch en Conclufie, op dien grond, in de voorfz. zake gedaen en genomen, aen welgemelden Heere Bailjuw R. O., ten tyde voorfz., is ontzegd; en overzulks de Gedaegde nu dan ook geen minder reden heeft, in deze zake, dien zelfden uitflag te verwagten: Ondertuffchen zeer billyk vertrouwende, en daer mede zich flatterende dat nu evenwel, terwyl het voorfz. geval van dien tyd, en waer over als toen de queftie gemoveerd geweeft is, tot een fpiegel heeft kunnen ftrekken, vervolgens, de Eifch en Conclufie aen den Heere Eifcher R. O., niet alleen zal worden ontzegd; maer ook de Gedaegde zal worden vrygefteld van de Koften, welken de Gedaegde tot het doen zyner voorfz. Defenfie genoodzaekt wordt althans te moeten fupporteren.

'S GRAVENHAGE.

Antwoord van Koblgartner op dien Eifch.

Mits welke en andere middelen, in tyden en wylen (is 't nood) nader te allegueren, de voornoemde Procureur, in den name als boven, afflaende de Middelen van des Heere Eifchers gedane Calange en Citatie, mitsgaders ingevolge Conclufie van Eifch, by expreffe denegatie, impertinentie en irrelevantie antwoordende, concludeerde ten fine van niet ontfankelyk, en, by ordine, dat de Eifch en Conclufie, op en jegens den Gedaegden gedaen en genomen, aen den Heere Eifcher R. O. zal worden ontzegd, *cum Expenfis*, of tot anderen, enz.

Hier na werdt de zaek, by *Perfiftit*, gelyk men in Rechten gewoon is te fpreken voor *Re-* en *Duplyk* voldongen, en, na wiffelinge van het Regifter en de Stukken, die van weerszyde, tot ftavinge van elks belangen, dienen konden, volgens gewoonte, mondeling bepleit, aen de zyde van den Heere Balliuw door den

'S GRAVENHAGE.

den Advokaet Zwalmius, en aen die van den Gedaegden door den Advokaet Valckenaer; waer op een Vonnis volgde van den volgenden Inhoud.

In de zake, hangende voor Schepenen Commissarissen, gedelegeerd tot de Judicature van de Gemeene Middelen over 's Gravenhage, en het Ressort en Distrikt van van dien, tusschen der Hoogwelgeboren Heere, Frederik Hendrik Baron van Wassenaer, Heere van beide de Katwyken, het Zand, Valkenburg, Tzendoorn, enz enz., Bailliuw van 's Gravenhage, R. O. Eischer ten eenre, op en jegens Gerhard Johan Kohlgartner, wonende alhier in den Hage, Gedaegde, ter andere zyde

Schepenen Commissarissen ontzeggen den Bailliuw zynen Eisch.

SChepenen Commissarissen, gehoord de Pleidooy, en, voorts, doorgezien en overwogen hebbende alle het gene ter materie dienende is, doende Recht, ontzeggen aen den Heere Eischer zynen Eisch en Conclusie, op en jegens den Gedaegden in dezen gedaen en genomen; en compenseren de Kosten van dezen Processe, om redenen, hunne Ed. Achtb. daer toe moverende. *Actum den* 16 *February* 1761; geresumeerd den 24 dito, en geprononcieerd den 25 dito.

(was geteekend)
C. DIERKENS.

Door dit Vonnis, ten voordeele van den Gedaegden gewezen, oordeelde de Heer Bailliuw zich bezwaerd te zyn; weshalven hy, na van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten dezer Provincie vryheid verkregen te hebben, om van het zelve, ten koste van den Lande, zich tot derzelver Rechtbank te beroepen, Mandament van Reformatie verzocht, en ten dien einde een

een Verzoekschrift inleverde van dezen inhoud

's GRAVENHAGE.

Aen de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland

De Bailliuw verzoekt Mandament van Reformatie.

VErtoont, reverentelyk, Fredrik Hendrik van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, 't Zand, Valkenburg, Yzendoorn enz., Bailliuw van 's Gravenhage, dat hy Vertoonder, amptshalven, zich genoodzaekt heeft gevonden Proces te moeten entameren voor Schepenenen Commissarissen, gedelegeerd tot de Judicature in de zaken van de Gemeene Middelen, in 's Hage, voorsz., en het Ressort en District van dien, als Eischer in cas van Contraventie, R. O., ten eenre; op en jegens Gerhard Johan Kohlgartner, wonende alhier in den Hage, Gedaegde, in 't voorsz. cas, ter andere zyde.

Dat de voorsz. zaek voldongen en verder geinstrueerd en bepleit zynde, voor den Vertoonder is geweest van den onverwagten uitslag, dat, by Vonnisse van welgemelde Schepenen Commissarissen, gepronuncieerd den 25 February 1761, aen den Vertoonder zyn Eisch en Conclusie is ontzegd, met Compensatie van Kosten.

Dat de Vertoonder, zich by het opgemelde Vonnisse ten uitersten vindende gegraveerd, zyn Provocatie behoorlyk heeft geinterjecteerd; welke prosequerende, zoo keert zich de Vertoonder tot U Ed. Mog., verzoekende U Ed. Mog. Mandament van Reformatie van het voorsz. Vonnisse, disponerende tegens voornoemden Gerhard Johan Kolgartner, *in ordinaria forma.*

(*onderstondt*) 't Welk doende enz.
(*was geteekend*) T. BARRIEL *Proc.*

Den Bailliuw werdt het Verzoek toegestaen, welk hy by dit Request voorgedragen hadt, en hem werdt, ten dien einde, verleend het volgende Mandament van Reformatie.

De

's GRAVENHAGE.

Welk hem door Gecommitt. Raden wordt toegestaen.

DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland hebben, op het verzoek van Frederik Hendrik van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, 't Zand, Valkenburg, Yzendoorn enz., Balliuw van 's Hage, geauthoriseerd en gelast, authoriseren en gelasten, by dezen, den Eersten Deurwaerder, des verzocht, te trekken aen den persoon, of ter woonstede, van G. J. Kohlgartner, wonende alhier in den Hage, en den zelven te dagvaerden, 't eenen bekwamen dage, te compareren of Gemagtigden te zenden voor hunne Ed. Mog., om het Vonnis van Schepenen Commissarissen, gedelegeerd tot de Judicature in de zaken van de Gemeene Middelen in 's Hage, voorsz., en het Ressort en District van dien, tusschen den voornoemden Impetrant, en den gemelden Gedaegden, gewezen den 25 February 1761, te zien annulleren of corrigeren en reformeren naer Rechten, indien 't zoo behoort; het zelve te sustineren, of daer van te renuntieren, zoo 't zynen goeden raed gedragen zal. En lasten een ieder, dien het aengaen mag, zich naer dezen te reguleren. Gedaen, in den Hage, den 13 Maert 1761.

(*onder stondt*)
Ter Ordonnantie van de Gecommitteerde Raden
(*was geteekend*) C. CLOTTERBOKE.

Dit Mandament behoorlyk ter uitvoer gebragt, en Kohlgartner andermael gedagvaerd zynde om het Vonnis, door welgemelde Heeren Schepenen Commissarissen geveld, te zien vernietigen of veranderen en verbeteren, zoo is, ten dage dienende, ter Rolle van hunne Ed. Mog., door den Procureur van den Heere Balliuw, de volgende Eisch tegens hem gedaen:

COmpareerde voor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland Thomas Barriel, als Procureur van

van Frederik Hendrik van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, 't Zand, Valkenburg, Ysendoorn enz., Balliuw van 's Hage, R. O. Impetrant van Mandament van Reformatie, ter eenre; op en jegens Gerard Johan Kohlgartner, wonende alhier in den Hage, Gedaegde, in 't voorsz. cas, ter andere zyde.

'S GRAVENHAGE.

Eisch van den Balliuw in Reformatie.

En, by de middelen van het voorsz. Mandament, en anderen, in tyden en wylen, is 't nood, nader te allegueren, Eisch doende in het voorsz. cas, concludeerde tot Nulliteit of Correctie van het Vonnisse van Schepenen Commissarissen, gedelegeerd tot de Judicature in de zaken van de Gemeene Middelen, in 's Hage, voorsz., en het Ressort van dien, gepronuntieerd den 25 February 1761, alhier in quæstie; en, doende 't gunt dezelven als Rechters ter eerster instantie hadden behooren gedaen te hebben, dat de Eisch en Conclusie, ter eerster instantie op en jegens den Gedaegden, voor de voorsz. Schepenen Commissarissen gedaen en genomen, als nog, by Sententie van hunne Ed. Mog., aen den Impetrant zal worden geadjudiceerd, *cum Expensis*, zoo van deze als de voorgaende instantie, of tot anderen enz.

Waer op de Gedaegde het volgende Antwoord deedt inleveren:

Antwoord van Kohlgartner op dien Eisch.

COmpareerde, voor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, Joannes van der Cloese Sickinga, als Procureur van Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier in den Hage, Gedaegde, by Mandament van Reformatie, ter eenre; op en jegens Frederik Hendrik Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, Bailliuw van den Hage, R. O. Impetrant, in 't voorsz. cas, ter andere zyde. En deede zeggen:

Dat de Gedaegde niet zal onderzoeken wat de reden mag zyn dat de Impetrant, van de gewone maniere van procederen voor U Ed. Mog. afgaende, niet,

'S GRAVENHAGE.

Antwoord van Koblgartner op dien Eisch.

by deszelfs Veniencour of opgevolgde Conclusie van Eisch, eenig gewag maekt van de Zaek, of van het Verschil, waer over deze Procedures, nu althans, by Provocatie, aen U Ed. Mog. gekomen, zyn ontstaen; maer dat de Gedaegde, niet daer toe bevoegd wezende, en, integendeel, zich verpligt oordeelende om ook, by het Geding, voor U Ed. Mog. een behoorlyk Voorstel te doen (gelyk als in de eerste instantie was geschied) van de zaek, waer in althans de quæstie resideert, overzulks, om die redenen, kortelyk, moet avanceren:

Dat het object van quæstie, waer over de Actie en Calange, door den Impetrant, R. O., is gemoveerd, hier in bestaet en daer op neerkomt, dat de Gedaegde, met zyn eigen Wagen en Paerd, een zekere quantiteit Kolen, die hy vry, en zonder Biljetten, mag uitslaen in den Hage, heeft gebragt en getransporteerd uit zyn Pakhuis, in den Hage, naer Scheveningen, als het Noordergedeelte van den Hage zynde, zonder Biljet.

Dat, gelykerwys daer in gelegen is de eigenlyke quæstie, welke door den Impetrant, R. O., by deze Procedures, is geintroduceerd, en althans nog door den Impetrant, R. O., werdt gesouteneerd, tot merkelyk bezwaer en nadeel van de Burgeren en Ingezetenen van den Hage (die van Scheveningen daer onder begrepen); zoo ook het eene bekende zaek is, en de Impetrant zelve, als immers de eerste persoon in den Magistraet van den Hage zynde, niet zal kunnen of willen tegenspreken, dat Scheveningen onder het Corpus van den Hage ressorteert, en, in allen opzichte, (zonder onderscheid van Gemeene Middelen) den Hage is; ja ook, van alle oude tyden af, als zoodanig aengemerkt en gehouden geweest is, en zulks, ter zyner tyd en plaetse, volledig zal worden betoogd.

Dat, voor het overige, aen de zyde van den Impetrant, R. O., niet kan worden ontkend dat de Gedaegde, by Inslag van de Kolen, waer van hy Verkooper is, voor 's Lands Impost wordt gedebiteerd, en dezelve Impost door den Gedaegden wordt voldaen tweemael in het jaer; als, namelyk,

eens by exspiratie van de maend Juny, en, andermael, by exspiratie van de maend December.

's GRAVENHAGE.

Dat, insgelyks, ter goeder trouwe, niet kan worden tegengesproken dat, van onheugelyke tyden af, een Ondergaerder of Collecteur is geweest, en heeft geresideerd gehad, op Scheveningen, als een gedeelte van den Hage uitmakende; hoewel niet tot bezwaer of in prejudicie, maer tot gemak en gerief, van de Burgeren en Inwoonderen van den Hage, by zoo verre ten Noorden zich uitstrekt tot aen het Strand of den Oever van de Noordzee.

Antwoord van Kohlgartner op dien Eisch.

Dat, bovendien, ook, met betrekkinge, in 't byzonder, tot den Impost van de Kolen, welken, door den Gedaegden, aen dien kant van den Hage, gedebiteerd zyn, al-mede zal kunnen consteren dat daer van ten Comptoire zelve van den overleden Hoofdgaerder Schermbeek, de Aengeving is gedaen geweest; en, ter zelfder tyd, men niet heeft gedacht gehad om te sustineren, als nu prætenselyk geschiedt, dat Scheveningen niet den Hage zoude zyn, of dat, in opzichte van de vorderinge en betalinge van 's Lands Gemeene Middelen, tusschen het een of ander gedeelte van den Hage (anders Scheveningen genaemd), eenig onderscheid zoude plaets hebben, ten zulken effecte, dat de Inwoonders van het voorsz. een en ander gedeelte van den Hage, als van malkanderen afgezonderd, en niet tot één lichaem quasi behoorende, in het stuk van de Gemeene Middelen geconsidereerd zouden moeten worden.

Dat, by dit alles, de Gedaegde zoo veel te meer reden heeft daer over zich te beklagen, dat hy, zoo ongelukkiglyk, als tegens recht en reden, door den Impetrant, R. O., in deze Procedures is betrokken, in aenmerkinge dat, zelfs in vroeger tyd, en nu onlangs nog, door den overleden Collecteur Schermbeek, aen den Gedaegden zulke protestatien en verzekeringen zyn gedaen (zoo als de Gedaegde, in de vorige instantie, heeft gepresenteerd gehad met solemnelen Eede te bevestigen), dat de Gedaegde, ook daer uit niet anders heeft kunnen besluiten, dan dat Scheveningen, met relatie ook, in 't by-

's GRAVENHAGE. zonder, tot de Gemeene Middelen, waerlyk een gedeelte van den Hage is.

Antwoord van Koblgartner op dien Eisch. Dat, vervolgens, uit het voorsz. eenvoudig voorstel van zaken, handtastelyk, kan worden opgemaekt met hoe weinig gratie de Impetrant, R. O., heeft kunnen goedvinden deze Procedures te ondernemen, en dezelven op zulke wyze, als geschied is, tegens den Gedaegden te vervolgen; mitsgaders ook, die zaek van naby beschouwd zynde, eene sustenue te voeren, die, in eene andere zake, (hoe zeer over een gantsch verschillend object gemoveerd geweest zynde) ten tyde evenwel van den vorigen Balliuw van den Hage, in den jare 1750, nog eens gevoerd geweest is; hoewel, op dien tyd, voor den zelven met dit ongelukkig gevolg, dat, welgedachte Balliuw van den Hage in die zaek gesuccumbeerd hebbende, en dezelve voorsz. zaek, by Provocatie, aen U.Ed. Mog. gekomen zynde, eindelyk, daer in, van wegen welgedachten Balliuw van den Hage, R. O., ter Rolle van U Ed. Mog., is gedaen een Declaratoir, waer by dezelve heeft verklaerd gehad te renuntieren en af te zien van het Mandament van Reformatie, in de voorsz. zake geobtineerd, en, mitsdien, te acquiesceren in het Vonnisse van Schepenen Commissarissen, in de voorsz. zaek gewezen.

Dat, of wel, dienvolgende, de Impetrant, R.O., geene reden altoos gehad heeft om van het Vonnisse, althans in quæstie, te provoceren aen U Ed. Mog., en dezelve, met veel gratie, immers in het voorsz. Vonnisse, als tot maintien en conservatie van het Recht en de Gerechtigheid van de Burgers en Inwoonderen van den Hage strekkende en uitgewezen zynde, hadde kunnen en mogen acquiesceren, om niet te spreken van de eigen verpligtinge, die op den Impetrant is leggende; geconsidereerd deszelfs hooge Waerdigheid in den Magistraet van den Hage, dezelve, integendeel, hadde gelieven dien uitstap te doen, om het ontstane Verschil, als in effecte roulerende over de Gerechtigheid van deze Stad, met betrekkinge tot het Noordergedeelte van dien, van ouds Scheveningen ge-

genaemd, aen het oordeel van U Ed. Mog. te brengen, en, te gelyk, de Burgers en Inwoonders van den Hage, die van Scheveningen daer onder begrepen, te exponeren aen de gevolgen, welken (*casu quo*) daer uit zouden kunnen redunderen.

's GRAVENHAGE.

Antwoord van Koblgartner op dien Eisch.

Mits welke en andere Middelen, in tyden en wylen (is 't nood) nader te deduceren, de voorsz. Procureur, in den naem als boven, afslaende de Middelen van des Impetrants Mandament van Reformatie, by expresse Denegatie, Impertinentie en Irrelevantie, mitsgaders inhærerende des Gedaegden Declaratoir en Præsentatie van Eede, in de voorsz. eerste Instantie gedaen, en ter Ordonnantie van U Ed. Mog., door den Gedaegden, als nog te presteren, antwoordende, concludeerde ten fine van niet ontfankelyk, en, by ordine, dat de Impetrant zal worden verklaerd met het Vonnisse van Schepenen Commissarissen van de Gemeene Middelen, alhier, in den Hage, gepronuncieerd den 25 February 1761, alhier in quæstie, te wezen niet bezwaerd, *cum Expensis* van deze en vorige instantie, of tot anderen, enz.

Waer na, de zaek ook wederom, gelyk te voren, voldongen, en, vervolgens, door de zelfde Advokaten mondeling bepleit zynde, de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden het volgende Vonnis geveld hebben.

Dictum van de Sententie, in de zake, hangende voor de Gecommitteerde Raden van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, tusschen Fredrik Hendrik van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, 't Zand, Valkenburg en Yzendoorn enz., Bailliuw van 's Gravenhage, R. O. Impetrant van Mandament van Reformatie ter eenre; op en jegens Gerard Johan Koblgartner, wonende, alhier, in den Hage, Gedaegde, in 't voorsz. cas, ter andere zyde.

DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, gehoord de monde-

's GRAVENHAGE.

Gecomm. Raden veroordeelen Kohlgartner in de geeischte Boete.

delinge Pleydooije, gezien het wederzyds geproduceerde, en gelet op het gene, waer op te letten stondt, en het welk eenigzins heeft kunnen moveren, doende Recht uit den naem van de hooggemelde Heeren Staten, doen te niet het Vonnis van Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen over den Hage, en het Ressort van dien, gepronuntieerd den 25 February dezes jaers, ten dezen in questie; en, doende het gene dezelven als Rechters ter Eerster Instantie hadden behooren gedaen te hebben, condemneren den Gedaegden, in eene Boete van Driehonderd Guldens, ingevolge van het X Articul van de Generale Ordonnantie van den 28 Augustus 1749, op de Invorderinge van des Gemeenen Lands Middelen gearresteerd; en compenseren de Kosten, zoo van deze, als van de vorige instantie, om redenen, de Gecommitteerde Raden daer toe moverende; condemneren, niettetemin, den Gedaegden in de Kosten van de Zegelen, die getauxeerd worden op *f* 21 : 7 : 14, het Zegel tot de Sententie daer onder begrepen.

Gedaen, in den Hage, den 4 September 1761, by de Heeren *Johan van der Burch*, *Parvé*, *Warin*, *Albrecht van der Burch*, en *van der Graef de Vapour*; en by dezelve Heeren geresumeerd en gearresteerd den 11 en 14, en gepronuncieerd den 15 der zelfde Maend.

Dus was de zaek voor Kohlgartner van eenen gantsch onverwagten uitslag. By het Vonnis van Schepenen Commissarissen vrygesproken, by dat van Gecommitteerde Raden veroordeeld, oordeelde hy zich ten hoogsten by de uitspraek van laetstgemelde Heeren bezwaerd; waerom hy te rade werdt van dezelve te komen in Revisie. Doch, dewyl de Heer Bailliuw een merkelyk voordeel boven hem zou hebben, aengezien de vergunning om ten Koste van den Lande te pleiten, en zyn vermogen niet toereikte om het Vonnis, by Schepenen

Com-

Commissarissen, ten zynen voordeele geveld; 's Gra-
krachtdadiglyk in Revisie te handhaven, nam venha-
hy de vryheid om een Verzoekschrift ter Ver- ge.
gaderinge van de Ed. Groot Mog. Heeren
Staten in te leveren, welk van dezen inhoud
was:

Aen de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland

GEeft, met schuldige eerbied, te kennen Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier in den Hage. *Kohlgartner verzoekt Mandament van Revisie pro Deo.*

Dat hy Suppliant, in de maend October van het gepasseerde jaer 1760, met zyn eigen Wagen en Paerd, eene zekere quantiteit Kolen, waer van 's Lands Impost by den Inslag betaeld wordt, en die hy Suppliant overzulks vrylyk, en zonder Biljetten, mag uitslaen in den Hage, heeft gebragt en getransporteerd uit zyn Pakhuis, alhier, naer Scheveningen, als een gedeelte van den Hage wezende, en van alle oude tyden, mitsgaders by alle gelegenheden, als zodanig geconsidereerd geweest zynde.

Dat, offschoon die zaek zoo klaer en zeker is, dat daer aen niet kan of mag getwyfeld worden, evenwel Fredrik Hendrik, Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, als Bailliuw van den Hage, R. O., aen zich hadde laten voorstaen, en, zoo als de uitkomst hadde doen zien, in een begrip gekomen was, dat het brengen en transporteren van de zoodanige Kolen uit den Hage naer Scheveningen, zonder een Biljet van zes Duiten, eene nieuwigheid en ongepermitteerde zaek was, offschoon nochtans, sedert onheugelyke tyden, het zelve op die wyze heeft stand gegrepen, en de Hoofd-Gaerder zelve van het voorsz. Middel, in de maend July, te voren, by eene andere gelegenheid, het brengen van Kolen uit den Hage aen het huis van den gewezen Minister Kalkoen, staende en gelegen by het Scheveningsche Tolhek, zonder een zoodanig bywezend Biljet van zes Duiten, hadde goedgekeurd.

Dat voornoemde Bailliuw van den Hage, vervolgens, in die abusive suppositie, voor Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Midde-

's Gravenhage. Kohlgartner verzoekt Mandament van Revisie pro Deo.

len, alhier, in den Hage, tegens hem Suppliant heeft gecontendeerd tot een Boete van driehonderd Guldens, uit krachte, pretenselyk, van het X Art. van de Generale Ordonnantie, den 28 Augustus 1749, op de invorderinge van des Gemeenen Lands Middelen, gearresteerd, met dit welverwagte gevolg, ondertusschen, dat dezelve Eisch en Conclusie, in de voorsz. zake tegens den Suppliant gedaen en genomen (na dat dezelve zaek behoorlyk was geinstrueerd, voldongen en bepleit) by Vonnisse van Schepenen Commissarissen, in dato den 25 February 1761, aen den voornoemden Bailliuw, R. O., is ontzegd, met Compensatie van Kosten.

Dat, of wel voornoemde Bailliuw, R. O., in het vorengemelde Vonnis (als tot maintien en conservatie strekkende van het recht en de gerechtigheid van de Burgeren en Inwoonderen van den Hage, die van Scheveningen daer onder begrepen) met veel gratie immers hadde kunnen en mogen acquiesceren, dezelve, integendeel, hadde kunnen goedvinden (na alvorens te hebben geobtineerd Authorisatie, om in de voorsz. zaek ten koste van den Lande te procederen) van het voorsz. Vonnisse te provoceren aen de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van U. Ed. Groot Mog.

Dat de voorsz. zaek, voor welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden ook wederom geinstrueerd, voldongen en bepleit zynde, aldaer voor hem Suppliant was geweest van dien gantsch onverwagten uitslag, dat by, tenietdoeninge van het vorengemelde Vonnisse van Schepenen Commissarissen, de evengemelde Eisch en Conclusie aen den voornoemden Bailliuw, R. O, is geadjudiceerd, en hy Suppliant gecondemneerd in de daer by van hem geeischte Boete van Driehonderd Guldens, met Compensatie van Kosten.

Dat hy Suppliant zich heeft geimagineerd, en ook nog (onder reverentie) van zoodanig begrip is, dat in de voorsz. Sententie of het Arrest, van welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden, van dato den 4 September, en gepronuntieerd den 15 September 1761, is gecommitteerd notoir Erreur, daer in bestaende, dat welgedachte Heeren Gecommitteerde

Ra-

Raden, by dezelve Sententie of Arrest, hem Suppliant hebben gecondemneerd in eene Boete van Driehonderd Guldens, ingevolge van het X. Art. van de Generaele Ordonnantie, den 28 Augustus 1749, op de invorderinge van des Gemeenen Lands Middelen gearresteerd, daer, ondertusschen, welgedachte Balliuw van den Hage, R. O., onder eerbiedige correctie, hadde behooren te zyn verklaerd met het Vonnisse van Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen, over den Hage en ressorte van dien, gepronuntieerd den 25 February dezes jaers, te wezen niet bezwaerd.

'S GRAVENHAGE. *Koblgartner versoekt Mandament van Revisie pro Deo.*

En, ten tweeden, dat, by de voorsz. Sententie of Arrest van Gecommitteerde Raden, de Kosten van die en vorige instantie, zyn gecompenseerd, en daer benevens hy Suppliant gecondemneerd in de Kosten van de Zegelen, die by dezelve Sententie zyn getauxeerd op *f* 21 - 7 14; daer, nochtans, zoo als hy Suppliant zich met eerbied imagineert, voornoemde Bailliuw van den Hage, R. O., by de voorsz. Sententie of Arrest hadde behooren te zyn gecondemneerd in de Kosten van die en vorige instantie.

Dat hy Suppliant, met de voorsz. Sententie ten hoogsten zynde bezwaerd, geresolveerd heeft daer van te komen in Revisie. Dan gemerkt by dit alles de voornoemde Balliuw, R. O., boven hem Suppliant een merkelyk avantage zoude hebben in de voorsz. zake, nu ook in Revisie te mogen procederen ten Kosten van den Lande, en dat, daer entegen, hy Suppliant, ter oorzake van zyn gering Vermogen, in dien staet zich bevindt om, buiten gevaer van deszelfs totale Ruïne, het vorengemelde Vonnisse van Schepenen Commissarissen (hoewel voor de Burgers en Inwoonderen van den Hage, die van Scheveningen daer onder begrepen, van het grootste belang en zeer veel gevolg zynde,) te souteneren, en de Kosten van eene Revisie der hier vorengemelde Sententie of Arrest van hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raden, te supporteren.

Zoo neemt hy Suppliant de vryheid, met alle ootmoedigheid, zich te keeren tot U Ed. Groot Mog., biddende en verzoekende dat het U Ed.

's GRAVENHAGE.

Kohlgartner verzoekt Mandament van Revisie pro Deo.

Groot Mog. behagen mag om, in consideratie van alle het gene voorsz. is, van de hier voren gemelde Sententie van meergedachte Heeren Gecommitteerde Raden, van dato 4 September, en geprononcieerd den 15 September 1761, aen hem Suppliant te verlenen Mandament van Revisie *pro Deo, in ordinaria forma.* En, by zoo verre U Ed. Groot Mog. niet zouden mogen goedvinden om het voorsz. Mandament van Revisie directelyk te verlenen, maer het zelve van Heeren Gecommitteerde Raden zoude moeten worden verzocht, dat, in dien gevalle, U Ed. Groot Mog. aen hem Suppliant gelieven te accorderen en toe te staen om van de voorsz. Sententie of Arrest van meergedachte Heeren Gecommitteerde Raden te mogen komen in Revisie, en in dezelve Revisie te mogen procederen *pro Deo.* 't Welk doende enz.

Hunne Ed. Groot Mog. stelden dit Verzoekschrift in handen der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden, om hunne Ed. Groot Mog. deswegens te dienen van derzelver Consideratien en Advies. Kohlgartner, vreezende dat hier door de tyd zou kunnen verloopen, binnen welken eene Revisie vervolgd moet worden, deedt, om van zyne zyde zeker te zyn, hierop het volgende Verzoekschrift ter Staetsvergaderinge indienen:

Aen de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland.

Kohlgartner verzoekt diligent verklaerd te mogen worden.

GEeft, met schuldige eerbied, te kennen Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier in den Hage,

Dat hy Suppliant genoodzaekt is geweest Proces te defenderen voor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van U Ed. Groot Mog., als Gedaegde by Mandament in cas van Reformatie, ter eenre, contra Frederik Hendrik, Baron van Wasse-

ſenaer, als Balliuw van den Hage, R. O., Impetrant, in 't voorſz cas, ter andere zyde,

Dat, die zaek van zulken onverwagten uitſlag geweeſt zynde, dat hy Suppliant, in evengemelde inſtantie, heeft geſuccumbeerd, en hy Suppliant met de Sententie of het Arreſt van welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden ten hoogſten wezende bezwaerd, vervolgens te rade is geworden daer van te komen in Reviſie; doch dat hy Suppliant, niet in ſtaet wezende om, buiten gevaer van zyne totale Ruïne, de Koſten van eene Reviſie der hier vorengemelde Sententie of Arreſt van welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden te kunnen ſupporteren, vervolgens, om die en andere redenen, by Requeſte, zich heeft geadreſſeerd aen U Ed. Groot Mog., en daer by verzocht Mandament van Reviſie *pro Deo*, of wel anders uwer Ed. Groot Mog. Permiſſie om van de voorſz. Sententie of Arreſt te mogen komen in Reviſie, en in dezelve Reviſie te mogen procederen *pro Deo*.

'S GRAVENHAGE. *Kohlgartner verzoekt diligent verklaerd te mogen worden.*

Dat, U Ed. Groot Mog. goedgevonden hebbende den zelven Requeſte te ſtellen in handen van meergedachte Heeren Gecommitteerde Raden, om daer op te dienen van derzelver Conſideratien en Advis, de Suppliant dan ook, tot dien einde, den voorſz. Requeſte heeft overgegeven aen welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden.

Dan gemerkt de Suppliant niet zeker is wanneer welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden derzelver Conſideratien en Advis op den hier voren gemelden Requeſte zullen inbrengen aen U Ed. Groot Mog., en dat, ondertuſſchen, de tyd, binnen welken de voorſz Reviſie, achtervolgens het Reglement van U Ed. Groot Mog., moet worden vervolgd, zoo zeer is bepaeld, dat dezelve tyd wel mogelyk zoude kunnen elaberen, eer dat by U Ed. Groot Mog. op den hier vorengemelden Requeſte finaellyk zal zyn gediſponeerd, en daer van ook, wyders, (hoewel tegens des Suppliants intentie) het gevolg zoude kunnen zyn dat het Appoinctement van Dagvaerdinge, op des Suppliants gedane Verzoek van Reviſie te verlenen, niet ter executie ge-

'S GRAVENHAGE.

gelegd, en Dag van Rechten, onverhooptelyk, niet zoude kunnen worden beteekend binnen twee maenden, na de Pronunciatie van de voorsz. Sententie of Arrest van welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden.

Kohlgartner verzoekt diligent verklaerd te mogen worden.

Zoo neemt hy Suppliant, andermael, de vryheid zich te keeren tot U Ed. Groot Mog., zeer ootmoediglyk verzoekende dat U Ed. Groot Mog. hem Suppliant, omtrent het hier voren gemelde Verzoek van Revisie van de Sententie of het Arrest van welgedachte Heeren Gecommitteerde Raden, in des Supplíants zake tegens den voornoemden Balliuw van den Hage, R. O., aen U Ed. Groot Mog. gedaen, en by den hier voren gemelden gepresenteerden Requeste breeder gementioneerd, gelieven te verklaren *diligent*. 't Welk doende enz.

Op dit laetste Verzoekschrift namen hunne Ed. Groot Mog., den 26 van Herfstmaend des jaers 1761, het volgende Besluit:

't Welk de Staten toestaen.

IS gelezen de Requeste van Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier, alhier, in den Hage, daer by, in substantie, te kennen gevende, dat hy genoodzaekt was geweest Proces te defenderen voor de Heeren Gecommitteerde Raden, als Gedaegde, by Mandament in cas van Reformatie, ter eenre, contra Fredrik Hendrik van Wassenaer, als Bailliuw van den Hage, R. O., Impetrant in 't voorsz. cas ter andere zyde; in welke instantie hy Suppliant hadt gesuccumbeerd, en dat hy met de Sententie of het Arrest van gemelde Heeren Gecommitteerde Raden ten hoogsten wezende bezwaerd, vervolgens daer van was gekomen in Revisie, doch dat hy, zoo om de groote Kosten, daer op vallende, als andere redenen, aen hunne Ed. Groot Mog., by Requeste, hadde verzocht Mandament van Revisie *pro Deo*, of, wel anders, hunner Ed. Groot Mog. permissie om van de voorsz. Sententie of Arrest te mogen komen in Revisie, en in dezelve Revisie te mogen procederen *pro Deo*; dat die Reques-

te in handen van gemelde Heeren Gecommitteerde Raden was gesteld, om daer op te dienen van hunne Considératien en Advis; dan gemerkt de Suppliant niet zeker was, wanneer het zelve Advis aen hunne Ed. Groot Mog. zoude worden ingebragt, en dat ondertusschen de tyd, binnen welken de voorsz. Revisie, achtervolgens het Reglement van hunne Ed. Groot Mog., moeste worden vervolgd, zoo zeer was bepaeld, dat dezelve tyd wel konde elaberen eer dat by hunne Ed. Groot Mog op den hier voren gemelden Requeste finaellyk zoude zyn gedisponeerd, en daer van ook, wyders, (hoewel tegens des Suppliants intentie) het gevolg konde zyn, dat het Appointement van Dagvaerdinge, op des Suppliants gedane verzoek van Revisie te verlenen, niet executie gelegd, en de dag van Rechten onverhooptelyk niet konde worden beteekend binnen de twee Maenden, na de Pronunciatie van de voorsz. Sententie of Arrest, verzoekende mitsdien de Suppliant dat hunne Ed. Groot Mog. hem omtrent het hier vorengemelde verzoek van Revisie van de Sententie of Arrest van gemelde Heeren Gecommitteerde Raden, in des Suppliants zake tegens den voornoemden Bailliuw van den Hage R. O. aen hunne Ed. Groot Mog. gedaen, en by dien Requeste breeder gementioneerd, gelieven te verklaren Diligent.

's GRAVENHAGE.

't Welk de Staten toestaen.

Waer op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen het Verzoek, by des Suppliants voorsz. Requeste gedaen, by deze, te accorderen, en vervolgens hem te verklaren diligent omtrent zyn Verzoek, aen hunne Ed. Groot Mog. gedaen, tot Revisie van de Sententie of 't Arrest, by de Heeren Gecommitteerde Raden, in zyn voorsz. zaek tegens den Bailliuw van den Hage R. O. gewezen.

En den 3. van Wintermaend des zelfden jaers verkreeg Kohlgartner het geen hy by het eerste Verzoekschrift begeerd hadt; als blykt uit het volgende Besluit, dien dag by hunne Ed. Groot Mog. genomen.

De

's GRAVENHAGE.

Gelyk ook het Verzoek van in Revisie pro Deo *te mogen toegelaten worden.*

DE Heer Pensionaris Gilles heeft, ter Vergaderinge, geraporteerd de Consideratien en het Advis van de Heeren, hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Ed. Groot Mog. Resolutie Commissoriael, van den 25 November, laetstleden, met en nevens de Heeren Gecommitteerde Raden, geëxamineerd het Advis van welgemelde Heeren Gecommitteerde Raden, ten zelfden dage, in voldoeninge van hunner Ed. Groot Mog. Appoinctement Commissoriael, van den 24 September, daer te voren, ter Vergaderinge ingekomen, op den Requeste van Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier in 's Hage, aen hunne Ed. Groot Mog. gepresenteerd, waerby dezelve, om geallegueerde redenen, verzoekt dat hunne Ed. Groot Mog. aen hem zouden gelieven te verlenen Mandament van Revisie *pro Deo*, van de Sententie van de Heeren Gecommitteerde Raden, van den 4 September 1761, in zekere zaek, tusschen den Bailliuw van 's Hage, R. O., en hem Suppliant, gewezen, mitsgaders den voorsz. Requeste zelf, alles breeder geïnsereerd in de Notulen van hunne Ed. Groot Mog., van dato den 25 November voorschreven.

Waer op gedelibereerd, en reflectie gemaekt zynde op alle de omstandigheden en zaken, in deze materie voorgekomen, en die ook wel by het voorsz. Advis van de Heeren Gecommitteerde Raden zyn gementioneerd, is goedgevonden en verstaen vast te stellen, gelyk vastgesteld worden by deze, de navolgende Poincten.

Als, eerstelyk, dat, om de singuliere circumstantien, welken zich in den loop der vorengemelde Procedures hebben doen zien, en principaellyk ter zake de Bailliuw van 's Hage, R. O., in de tweede Instantie, en zulks voor 't Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden, in de voorsz. zaek, ten Koste van den Lande, heeft geprocedeerd, aen den Suppliant, conform het Advis van de Heeren Gecommitteerde Raden, het verzochte Mandament van Revisie *pro Deo* zal worden verleend, mits het zelve kome te verzoeken van de Heeren Gecommitteerde Raden,

en

en dat, voorts, daer in worde geprocedeerd, als 's Gravenhaegse style. En ten anderen enz.

En zal Extract dezer Resolutie, voor zoo veel het eerste poinct aengaet, worden gegeven aen den Suppliant, om zich daer naer te kunnen reguleren.

Uit hoofde van dit Besluit bleef Kohlgartner ook niet in gebreke om zich met het volgende Verzoekschrift tot de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden te wenden.

Aen de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en West-vriesland

GEeft, met schuldige eerbied, te kennen Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier in den Hage, Dat de Suppliant, in October van het voorleden jaer 1760, met zyn eigen Wagen en Paerd, een zekere quantiteit Kolen (waer van 's Lands Impost by den Inslag betaeld wordt, en die de Suppliant, overzulks, vrylyk en zonder Biljetten mag uitslaen in den Hage) heeft gebragt en getransporteerd, uit zyn Pakhuis, in den Hage, naer Scheveningen, welke plaets notoir een gedeelte van den Hage is, en van alle oude tyden, mitsgaders by alle gelegenheden, als zoodanig is geconsidereerd geweest.

Kohlgartner verzocht daer op van de Heeren Gecomm. Raden Mandement van Revisie.

Dat, hoewel die zaek, op haer zelve, zoo klaer en zeker is, dat daer aen niet kan worden getwyffeld, nochtans Fredrik Hendrik, Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken enz. enz., Bailliuw van den Hage, pretenselyk *ratione officii*, aen zich hadde laten voorstaen (gelyk de uitkomst hadde doen zien) en in een begrip gekomen was, dat het brengen en transporteren van die evengemelde Kolen, uit den Hage naer Scheveningen, zonder een Biljet van zes duiten, niet alleen was eene nieuwigheid; maer ook een geheele ongepermitteerde zaek, die, naer zyne gedachten, strafbaer was; onaengezien, nochtans, sedert onheugelyke tyden, het zelve op die eigen wyze heeft stand gegrepen, en de Hoofd-Gaerder zelve van het

voorsz.

'sGRAVENHAGE.

Kohlgartner verzoekt daer op van de Heeren Gecomm. Raden Mandament van Revisie.

voorsz. Middel, in de Maend July, te voren, by een andere gelegenheid, het brengen van Kolen uit den Hage aen het Huis van den gewezen Minister Kalkoen staende en gelegen by het Scheveningsche Tolhek, zonder een zoodanig bywezend Biljet van zes Duiten, hadde goedgekeurd en aen zich laten welgevallen.

Dat voornoemde Balliuw van den Hage, in die abusive gedachten, in de maend October van het voorsz. jaer 1760, na vorafgaende Calange en Citatie, voor Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen in den Hage, tegens den Suppliant heeft gecontendeerd „tot eene Boete van „Driehonderd Guldens, uitkrachte, prætenselyk, „van het Tiende Art. van de Generale Ordonnan„tie, op de Invorderinge van des Gemeenen Lands „Middelen, den 28 Augustus 1749, gearresteerd;" met dit welverwagte gevolg, ondertusschen, dat de voorsz. Eisch en Conclusie, in de voorsz. zaek, tegens den Suppliant gedaen en genomen, (na dat die behoorlyk was voldongen, geinstrueerd en bepleit) by Vonnisse van welgedachte Schepenen Commissarissen, *in dato* den 25 February 1761, aen voornoemden Bailliuw, R. O, is ontzegd, met Compensatie van Kosten.

Dat, of wel de voornoemde Bailliuw, R. O., in het vorengemelde Vonnisse (als tot maintain en conservatie strekkende van het Recht en de Gerechtigheid van de Burgeren en Inwoonderen van den Hage, (die van Scheveningen daer onder mede te verstaen en begrepen) zeer gunstiglyk en met veel gratie, hadde kunnen en mogen acquiesceren, dezelve nochtans hadde kunnen goedvinden (na alvorens van U Ed. Mog. te hebben geobtineerd Authorisatie om, in de voorsz. zaek, ten Koste van den Lande, voor U Ed Mog. te procederen) van het vorengemelde Vonnisse te provoceren aen U Ed Mog.

Dat de voorsz. zaek, voor U Ed. Mog ook wederom voldongen, geinstrueerd en bepleit zynde, voor den Suppliant was geweest van dien gantsch onverwagten uitslag, dat, by Sententie of Arrest van U Ed. Mog., van dato 4 September 1761, en ge-

gepronuntieerd den 15 September, daer aen volgen- 'S GRAVENHAGE.
den, „ het voorsz. Vonnis van welgedachte Sche-
„ penen Commissarissen van des Gemeenen Lands
„ Middelen in den Hage, was te niet gedaen, als
„ mede de hier voren gemelde Eisch en Conclusie, *Kobigartner verzoekt daer op van de Heeren Gecomm. Raden Mandament van Revisie* pro Deo.
„ aen den voornoemden Baillsuw van den Hage,
„ R. O., geadjudicieerd, en de Suppliant daer by
„ gecondemneerd in de voorsz. geëischte Boete van
„ Driehonderd Guldens, met Compensatie van
„ Kosten."

Dat de Suppliant zich heeft geïmagineerd dat, in de vorengemelde Sententie of 't Arrest van U Ed. Mog. (onder reverentie) is gecommitteerd erreur, daer in bestaende, dat U Ed. Mog., daer by, den Suppliant hebben gecondamneerd in eene Boete van Driehonderd Guldens, ingevolge (zoo als daer by gezegd word) van het Tiende Articul van de Generale Ordonnantie, op de Invorderinge van des Gemeenen Lands Middelen, den 28 Augustus 1749, gearresteerd, met Compensatie van Kosten, en den Suppliant gecondemneerd in de Kosten van de Zegelen, by de vorengemelde Sententie getauxeerd op eene somme van eenentwintig Guldens, zeven Stuivers en veertien Penningen: daer, nochtans, voornoemde Baillsuw van den Hage, R. O., (met schuldige eerbied gezegd) hadde behooren te zyn verklaerd met het Vonnisse van Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen, over den Hage en 't Ressort van dien, gepronuntieerd den 25 February 1761, te wezen niet bezwaerd, en dezelve, integendeel, daer by hadde behooren te zyn gecondemneerd in de Kosten, zoo van die, als van de vorige Instantie.

Dat, vervolgens, de Suppliant geresolveerd hebbende om van de hier voren gemelde Sententie of 't Arrest van U Ed. Mog. te komen in Revisie, doch echter gemeend gehad hebbende dat allezins plausible redenen waren dienende om van hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, te mogen verzoeken Mandament van Revisie, *pro Deo*, van de hier voren gemelde Sententie of 't Arrest van U Ed. Mog., overzulks,

'S GRAVENHAGE.

Kohlgartner verzoekt daer op van de Heeren Gecomm. Raden Mandament van Revisie pro Deo.

op den 24 September, jongstleden, by Requeste, ten dien einde zich heeft geadresseerd gehad aen welgedachte hunne Ed. Groot Mog.

Dat, op den voorsz. Requeste van den Suppliant zynde gerequireerd geweest de Consideratien en 't Advis van U Ed. Mog., als mede, ondertusschen, de Suppliant, omtrent het nu meergemelde Verzoek van Revisie *pro Deo* van de vorengemelde Sententie of 't Arrest van U Ed. Mog., by Resolutie van welgedachte hunne Ed. Groot Mog., van dato den 26 September 1761, zynde verklaerd geweest *diligent*, die zaek, wyders, tot gevolg gehad heeft, dat, by Resolutie van hoogstgemelde hunne Ed. Groot Mog., van dato den 3 December 1761, en, om redenen, daer by geëxpresseerd, is goedgevonden en verstaen „ dat het voorsz. Mandament van „ Revisie *pro Deo* aen den Suppliant zal worden „ verleend, mits de Suppliant het kome te verzoe„ken van U Ed. Mog.; en dat, voorts, daer in „ worde geprocedeerd als naer style."

Redenen, waerom de Suppliant zich keert tot U Ed. Mog., ootmoediglyk verzoekende van de hier voren gemelde Sententie of 't Arrest van U Ed. Mog., van dato 4 September 1761, en gepronunțieerd den 15 September, daer aen volgenden, uwer Ed. Mog. Mandament van Revisie *pro Deo*, *in ordinaria forma*.

'T Welk doende enz.

De Ed Mog. Heeren Gecommitteerde Raden bewilligden in dit verzoek, en deeden, ten blyke daer van, het volgende Besluit aen Kohlgartner ter hand stellen.

Die in dit Verzoek bewilligen.

DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, hebbende geëxamineerd den annexen Requeste van Gerhard Johan Kohlgartner, Winkelier in den Hage, en gelet op het verzoek, daer by gedaen, verklaren hunne Ed. Mog. den zelven Suppliant ontfangen te hebben, en ontfangen hem by deze, in Revisie van hunner Ed. Mog.

Mog. Sententie, *in dato* den 4 September 1761, in den voorsz. Requeste gemeld, met permissie om daer in *pro Deo* en zonder gebruik van Zegelen te mogen worden bediend. Lasten en authoriseren vervolgens den Eersten Deurwaerder, des verzocht, te trekken aen den persoon of ter woonstede van Frederik Hendrik van Wassenaer, als Bailliuw van den Hage, en den zelven te dagvaerden, t' eenen bekwamen dage, te compareren, of Gemagtigden te zenden, voor hunne Ed. Mog., om, ten voorsz. dage, ter Conclusie dienende, Conclusie, in cas van Revisie, te hooren nemen, daer op te antwoorden, en daeromtrent verder te doen, zoo als by 't Reglement op de Maniere van Procederen in zaken van de Collective Middelen, gearresteerd den 22 Augustus 1749, ten aenzien van de Revisien, is geordonneerd; om door de Heeren uit hunner Ed. Mog. Collegie, over de voorsz. zaken gezeten en daer in gesententieerd hebbende, en een getal van vyf Adjuncten, by hunne Ed. Groot Mog. te nomineren, de voorsz. Sententie in quæstie gerevideerd, en, voorts, in de zake gedisponeerd te worden, als naer behooren. Gedaen, in den Hage, den 5 January 1762.

's Gravenhage. *Die in dit Verzoek bewilligen.*

(*onderstondt*)

Ter ordonnantie van de Gecommitteerde Raden

(*was get.*) C. CLOTTERBOKE.

Het Mandament van Dagvaerdinge in Revisie, vervolgens, behoorlyk ter uitvoer gebragt zynde, werdt, ten dage dienende, uit naem van Kohlgartner, de volgende Eisch gedaen:

COmpareerde voor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland Joannes van der Cloese Sickinga, als Procureur van Gerhard Johan Kohlgartner, Winkelier alhier in den Hage, Impetrant van Mandament van Revisie *pro Deo*, ter eenre, op en jegens Frederik Hendrik Baron van Wassenaer, Heer van

Eisch van Kohlgartner in Revisie tegens den Bailliuw.

'S GRAVENHAGE. van beide de Katwyken enz. enz., als Bailliuw van den Hage, R. O., Gedaegde in 't voorsz. cas, ter andere zyde.

Eisch van Koblgartner in Revisie tegens den Bailliuw. En by de Middelen en Redenen, in den Requeste en Mandamente vervat, en anderen, in tyden en wylen (is 't nood) nader te allegueren, Eisch doende in cas van Revisie, concludeerde dat, by Sententie van U Ed. Mog. en van de Adjuncte Heeren Reviseuren, verklaerd zal worden in de Sententie of 't Arrest van U Ed. Mog., van dato 4 September 1761, en gepronuntieerd den 15 September, daer aen volgenden, te wezen Erreur; en dat, overzulks, de Sententie of 't Arrest, onder reverentie, zal worden te niet gedaen, en, corrigerende het voorsz. Erreur, daer in bevonden, dat aen den Impetrant zal worden geadjudicieerd de Conclusie, by hem als Gedaegden, in cas van Reformatie, genomen, onder Beneficie van 't Declaratoir en de Presentatie van Eede, door den Impetrant, ter eerster Instantie, voor Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen, alhier, in den Hage, gedaen, mitsgaders by de voorsz. Conclusie van Antwoord, in cas van Reformatie, geinsereerd; en dat, dienvolgende, de jegenwoordige Gedaegde, aldaer Impetrant, zal worden verklaerd met het Vonnisse van Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen, alhier, in den Hage, gepronuntieerd den 25 February 1761, aldaer in quæstie, te wezen niet bezwaerd; makende, wel expresselyk, Eisch van Kosten van deze en voorgaende Instantien, of tot anderen, enz.

Op welken Eisch, van wegen den Heere Balliuw, dus geantwoord werdt:

Antwoord van den Bailliuw op dezen Eisch. COmpareerde voor de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland Thomas Barriel, als Procureur van Frederik Hendrik van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken, 't Zand, Valkenburg, Yzendoorn enz., Bailliuw van 's Hage, R. O., Gedaeg-

de

de by Mandamente van Revisie *pro Deo*, ter eenre, op en jegens Gerhard Johan Kohlgartner, wonende, alhier, in den Hage, Impetrant in 't voorsz cas ter andere zyde; en, afflaende de Middelen van des Impetrants *venuencour*, by mere Denegatie, Impertinentie en Irrelevantie, antwoordende, concludeerde tot sub- en abreptie, ten fine van niet ontvankelyk, en, by ordine, tot Approbatie van het Arrest of de Sententie van welgemelde Heeren Gecommitteerde Raden, *in dato* 15 September 1761, in quæstie, en dat verklaerd zal worden daer in geen Erreur gecommitteerd te zyn; makende Eisch van Kosten zoo van deze, als van de vorige Instantien, of tot anderen; enz.

'S GRAVENHAGE.

Antwoord van den Bailliuw op dezen Eisch.

De zaek, vervolgens, in Revisie voldongen zynde, is dezelve, door de bovengenoemde Advokaten, onder een grooten toevloed van menschen, in Wynmaend van het nu afgeloopen jaer, verscheide dagen, zoo voor als na den middag, niet alleen bepleit, maer ook, uit den naem en van wegen Gerard Johan Kohlgartner, een wydloopig Betoogschrift den Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden en bygevoegde Heeren Reviseuren overgegeven, strekkende ten einde het Vonnis, den 15 van Herfstmaend des jaers 1761, ten zynen nadeele uitgesproken, te niet gedaen, en de Heer Bailliuw verklaerd mogte worden met het Vonnis van Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen niet bezwaerd te wezen. Dewyl in dit Vertoogschrift de gronden aen den dag gelegd zyn, op welken de Voorspraken van Kohlgartner beweerden dat de Heer Bailliuw geen wettige oorzaek gehad hadt om tegens den zelven in Rechten te handelen, oordeelen we ons verpligt onzen Lezer daeromtrent niet onkun-

'S GRAVENHAGE.

dig te moeten laten. In het zelve vindt men dat Partyen geen verschil hebben over de daed zelf, dewyl Kohlgartner volkomelyk erkent uit den Hage eene party Kolen naer Scheveningen verzonden te hebben, zonder dat daer by is geweest een Biljet van zes Duiten; doch dit leverde, naer zyne gedachten, den Heere Bailliuw geene stoffe om hem te boeten voor driehonderd Guldens, zynde zelfs het Tiende Artikel van de Generale Ordonnantie niet betrekkelyk op dit geval. De groote vraeg was, derhalven, of hy Kohlgartner de Kolen, die hy verkoopt en aflevert, niet vrylyk en zonder Biljetten, mogt uitslaen in den Hage? en, dit toegestaen zynde, of die Vrydom zich niet uitstrekt tot buiten en over de Bruggen van den Hage? en of Scheveningen daer onder niet is begrepen? Wat het eerste aengaet; het lydt geen twyfel of hy Kohlgartner mogt Kolen, zonder Biljetten, uitslaen in den Hage, aengezien uit bygebragte bewysstukken blykt „ dat, na „ de gedane Peilinge van den Turf en de Kolen, „ voorgevallen in Grasmaend des jaers 1750, „ aen hem is vrygelaten om aen de Edelen en „ Suppoosten, mitsgaders aen de Burgeren en „ Ingezetenen van den Hage, te mogen af- „ leveren, *zonder Biljet van Uitslag*, zoodanige hoeveelheid van Kolen, als hy zoude „ weten te debiteren, mits hy, by affekeninge, voldeedt, eerst alle jaren, en naderhand alle half jaren, den geheelen Inslag „ van Kolen, by hem opgelegd, en zulks na „ kortinge van 't gene hy aen Vryhoven, „ mitsgaders naer buiten den Hage, zoude „ hebben verzonden." Waer by komt dat, wanneer, na de invoeringe van 's Lands Impo-

positien by Collecte, door den toenmaligen Collecteur van den Impost op den Turf en de Kolen, aen hem kennis werdt gegeven dat hy, als Kolenverkooper in den Hage, de vryheid hadt om van de Kolen, die hy in den Hage en het Ressort van den zelven, zoude weten te verkoopen, den Impost by den Inslag te voldoen, mits dezelve Impost door hem betaeld werdt in de Zomer- en Wintermaenden van ieder jaer, ten zelfden tyde de Collecteur, onder anderen, ook daer by hadt gevoegd, dat hy den Uitslag van de Kolen, zonder Biljetten, op gelyke wyze mogte doen, als hy dien, ten tyde van de Pachters, gedaen hadt; welk te kennen geven van den Collecteur hy aenboodt met Eede te bevestigen. Maer hy vraegt daer op of die Vryheid, van Kolen, zonder Biljet, uit te slaen, zich binnen de Bruggen van den Hage bepaelt, dan of men ze ook moet uitstrekken buiten en over dezelven. Dit laetste bewezen zynde, en te gelyk dat Scheveningen daer onder begrepen is, maekt den voornaemsten grond uit, op welken de Voorspraken van Kohlgartner beweren dat de Heer Bailliuw geene wettige oorzaek heeft gehad om hem te bekeuren. 't Is zeker, dus redeneren zy, dat men, volgens den gemeenen Hollandschen spreektrant, door den Hage verstaet niet eenvoudiglyk den Hage, zoo als die Plaets binnen hare Bruggen besloten ligt, maer ook de naby gelegen Huizingen en Gebouwen, schoon zich uitstrekkende tot buiten en over dezelven. Daerenboven is het eene al te bekende waerheid, dan dat men die zoude behoeven te bewyzen, dat Lieden, die over de Bruggen wonen, getrokken wor-

's GRAVENHAGE.

 den

'S GRAVENHAGE.

den in de Haegsche Schutterye, zynde dezelven met de overige Burgers, die binnen dezelven wonen, onder de zes Vaendelen en zesendertig Rotten verdeeld; welk zoo verre gaet, dat Lieden, die zelfs te Scheveningen wonen, onder de Haegsche Burgerye getrokken worden; gelyk, onder anderen, daer van een voorbeeld is in de Persoon van *Andries van der Kreets*, die, niettegenstaende te Scheveningen woonachtig, echter, als Rotgezel in de Haegsche Burgerye is aengenomen geweest, onder het Witte Vaendel, in het Rot van den Lieutenant Daniel Gervaes. Op gelyke wyze is het gesteld met Lieden, die tot de Brandspuiten behooren. Zelfs worden Lieden, die over de Bruggen wonen, verkozen tot Leden van den Haegschen Kerkeraed. Zy worden toegelaten tot allerlei soort van Gilden, tot Amten en Bedieningen, zoo van den Magistraet, als van andere Collegien. Eveneens is het gelegen met alle de Winkeliers, rondom den Hage, over de Bruggen wonende, die, op gelyken voet, in alle de Lasten en Voordeelen met hun, die daer binnen wonen, deelen, moetende mede Stads Impositien en alle de Burgerlasten, waer aen de anderen onderhevig zyn, evenredig betalen. En dit heeft niet alleen plaets ten opzichte van Burgeren, wier Woningen zoo digt aen den Hage zyn, dat ze met elkanderen eene en de zelfde plaets schynen uit te maken; maer ook van die verder van daer wonen. Zoo betalen Stads Impositien alle de Burgers van Loosduinen, voor zoo verre de Haeg zich aen dien kant uitstrekt, mitsgaders alle de Haegsche Burgers, ter wederzyden van den

Sche-

Scheveningschen Weg. Hier komt by dat, 's GRAdewyl Kohlgartners Koolmagazyn zelf over de VENHA-Brug van den Hage gelegen is, en hy aldaer GE. zyne Kolen uitslaet, en brengt, over de Brug, by 't Armhuis, in den Hage, het derhalven allezins zeker moet zyn dat de Haeg, in dien opzichte, zich ook uitstrekt tot over de Bruggen, dewyl men anderzins den meergemelden Vrydom aen hem niet hadt behooren te verlenen, noch hem daer van gebruik laten maken, van den jare 1750, tot nu toe. —— Dan de Opsteller van het Betoogschrift laet het hier niet by, maer gaet over om aen te toonen, dat de Vrydom, aen Kohlgartner verleend, om Kolen, zonder Biljetten, te leveren aen Edelen en Suppoosten, mitsgaders aen Burgeren en Ingezetenen van den Hage, uitgestrekt moet worden tot alle die Edelen en Suppoosten, mitsgaders tot alle die Burgers en Ingezetenen van den Hage, die op het Territoir, binnen de Vryheid, of, zoo als men het, met opzichte tot den Hage, gewoon is te noemen, binnen den Ambachte van den Hage of Haeg-Ambacht wonen. Dit vordert niet alleen 't beschreven Recht, als blyken kan uit L. 2. *Cod. de bon. vac.* en L. 239 §. 2. *Dig. de V. S.*; maer, ook de Analogie van het Recht, op 's Lands Gemeene Middelen vastgesteld. Want, als men, in Plakaten en Ordonnantien op de Gemeene Middelen, door een Stad, Plaets of Dorp, alleen zou moeten verstaen die Stad, Plaets of Dorp, zoo verre zy in hare wallen of bruggen besloten is, en niet derzelver annexe Huizen, zouden vele Lieden, ten platten Lande, buiten de annexe Huizen van een Stad of Dorp hun vaste woon-

'S GRAVENHAGE.

plaets hebbende, aen verscheide van 's Lands lasten niet onderhevig zyn. Dit nu moet nog meer plaets hebben met betrekkinge tot Scheveningen en de Huizen, ter wederzyden van den Scheveningschen straetweg gelegen, aengezien die nog veel naeuwer met den Hage vereenigd zyn, dan Haeg-Ambacht. Want, wat aenbelangt die Huizen en Straetweg, uit het Octrooi, tot het maken van den zelven, den 16 van Hooimaend des jaers 1663 verleend, en te vinden by DE RIEMER *Beschryving van 's Gravenhage*, 't III of eigenlyk het II Deel, bladz. 480, blykt dat die Weg onder den Hage behoort, en de oefening der gewone Jurisdictie van dien, door hunne Ed. Groot Mog., aen Schout, Burgemeesteren en Regeerderen van 's Gravenhage, op de volkomenste wyze is toegekend; behalven dat niemand der Bewoneren van de gemelde Huizen in 't Gemael beschreven wordt, gelyk anderszins alomme ten Platten Lande, zelfs ook onder Haeg-Ambacht, gebruikelyk is. En ten opzichte van Scheveningen zelve, weet men, dat het altyd als een gedeelte van den Hage is aengemerkt, en tot op dezen dag toe daervoor gehouden wordt; als hebbende, van alle oude tyden, met den Hage onder één Bailliuwschap en Schependom gestaen, en zynde de Inwoners de Haegsche Vierschaer onderworpen; als gezien kan worden by den zelfden DE RIEMER, I Deel bladz. 56, 57, en III Deel bladz. 79. Uitdrukkelyk zegt hy, bladz. 14 van dat Deel. „ Het Dorp van Scheveningen heeft, van zeer vroege tyden, zoodanig behoord onder den Hage, dat te „ Scheveningen geen afzonderlyke Rechtbank

„ is

„ is geweest; maer dat die van Scheveningen „ werden aengemerkt als Leden van het „ Lichaem van den Hage". Het welk, in oude tyden, zoo verre ging, dat den Schepen van Scheveningen, in openbare Acten, werdt toegeschreven de titel van *Schepen van 's Gravenhage*, als blyken kan uit zeker Transport en Kustingbrief, by DE RIEMER, in 't III of eigenlyk II Deel, bladz. 132, welke dus begint: *Wy Johan Heyndrix Nobel* en *Cornelis Michiels, Schepenen in 's Gravenhage, oirconden* enz. Behalven dat by den Magistraet van den Hage, de Schepen van Scheveningen daer onder gerekend, niet alleen alle Acten van Magistrature geoefend en Keuren gemaekt worden (zynde zelfs, den 28 van Herfstmaend des jaers 1750, ter Kamere van Burgemeesteren van 's Gravenhage, nog eene Keur of Renovatie van eene nadere Keure en Ordonnantien voor de Visschers en Viskoopers te Scheveningen gemaekt); maer ook Officianten aengesteld en aen de Tappers van Wyn, Bier Brandewyn enz. allerlei admissien verleend worden. In vorige tyden, tot den jare 1697 toe, hadden de Haeg en Scheveningen maer één Weeshuis, waerin de Kinderen van Scheveningen ontvangen werden, even als die geboren waren binnen de Bruggen van den Hage; doch in den jare 1695, tusschen die van Scheveningen en de Regeerders van het Weeshuis in den Hage, verschil ontstaen zynde, is zulks van dat gevolg geweest, dat een afzonderlyk Weeshuis te Scheveningen opgericht is, echter niet anders, dan na voorgaende bewilliginge van den Magistraet van 's Gravenhage, en wel zoo, dat die het opzicht op dat Scheveningsche

's GRAVENHAGE.

sche

'S GRAVENHAGE.

sche Weeshuis aen zich heeft behouden; gelyk het zelve ook den Oyevaer, het Wapen van den Hage, in den gevel heeft staen, even als het Weeshuis in den Hage, ten blyke dat het zelve onder den Hage behoort en als een Haegsch Weeshuis aengemerkt moet worden. Niemand is onkundig dat de Haeg en Scheveningen té zamen maer één Hal hebben. Op de zelfde wyze is het gelegen met den afslag van den Visch; ieder een weet dat geen vreemde Visch in den Hage mag worden gebragt, of die moet eerst gebragt worden op den openbaren afslag, maer, ten opzichte van Scheveningsche Visch is zulks eene vrywillige zaek. Hypothecatien, Transporten en alle openbare Acten, Scheveningen betreffende, worden gepasseerd ter Secretarye van den Hage. Notarissen, in den Hage en te Scheveningen woonachtig, practiseren gelykelyk op beide plaetsen; de Inwoners behooren tot de zelfde Gilden, by voorbeeld, Voermans- en Tappers Gilden; en verdient, in dezen opzichte, in overweginge te komen, dat, by Art. I van zekeren Gildebrief van het St. Adriaens-Gilde, eertyds te Scheveningen geweest, van den 5 van Louwmaend des jaers 1656, vastgesteld wordt „ Dat allen, die op „ den Dorpe van Scheveningen neeringe doen „ willen, als Tappers, Bakkers, Kramers, „ Waerluiden, Schryvers, Wagenaers, Visdragers, Viskoopers, Appelkoopers, &c. „ in 't voorsz. St. Adriaens Gilde gehouden „ zullen wezen te gaen": En Art. II en III „ Dat niemand in 't voorsz. Gilde ontvangen „ zoude mogen worden, ten zy hy alvorens „ Burger van den Hage geworden zou zyn".

Waer

Waer uit ten klaersten blykt de nieuwe verknochtheid van deze twee plaetsen met elkanderen. Om nu niet te melden, dat de Scheveningsche Lieden in de Haegsche Burgerye getrokken worden, waer van wy reeds een voorbeeld gezien hebben. Daerenboven zyn alle de Lasten voor de Inwoneren van den Hage en Scheveningen gemeen, en worden in den Hage geinnet. Aenmerkelyk is, in dezen opzichte, zeker Request van een *Jan Hamklaer*, in den jare 1570 Pachter op den Impost van de Wynen en Bieren in den Hage, te vinden by den meergemelden DE RIEMER, I Deel, bladz. 37, waerby hy, schoon zich alleen noemende Pachter in den Hage, echter, uit hoofde dat Scheveningen meer dan de helft afgeloopen was, afslag verzoekt van zyne Pacht. Insgelyks betalen de Ingezetenen van den Hage of Scheveningen maer een enkel Recht van Trouwen, wanneer zy, op één van beide plaetsen wonende, op de andere, daer zy niet wonen, verkiezen te trouwen, of hunne Dooden te doen begraven, in welken gevalle, anderszins, dubbele Rechten betaeld zouden moeten worden. Verders, moet Scheveningen in den Hage ook betalen Stads Accynsen van Bier, Wyn, Maelloon, enz, als mede Stads Kraenrecht. Eindelyk, zyn ze ook onderhevig aen het Recht van den Schuttap, welk Recht, door de Ridderen van St. Joris, niet zou kunnen worden geheven, geint of ontvangen, ten zy Scheveningen tot den Hage behoorde, en als een gedeelte van die plaetse moest aengemerkt worden. Het doet 'er niet toe, dat Scheveningen zyne Armen, Kerkeraed, Godshuizen en Weeshuis

's GRAVENHAGE.

af-

's GRAVENHAGE.

afzonderlyk heeft, en dat ook de Bededags brieven derwaert afgevaerdigd worden; want hier uit volgt, in geenen deele, dat het daerom een afgescheiden Dorp zou zyn, dewyl het niet doorgaet, dat, vermits de eene of andere Buurt, Gilden of Maetschappyen zich in een en de zelfde Stad bevinden, die daerom onder zoodanig een Stad niet zouden behooren; ook hebben de gemelde zaken alleen betrekking op het Kerkelyke, daer het geval, waerover thans getwist wordt, behoort tot de Burgerlyke Regering van Scheveningen; behalven, dat de Magistraet van den Hage over het Weeshuis, en de verdere Godshuizen, het opzicht heeft, en, by de Beroepingen van een Predikant, het Recht van Approbatie; waerom, met zoo vele woorden, by DE RIEMER gezegd wordt, I Deel, bladz. 50, 51, dat de Magistraet of Burgemeesters van 's Gravenhage zyn Opper-Kerkmeesters van de Kerke te Scheveningen; en de zelfde Schryver maekt, uit dien hoofde, geene zwarigheid om, na dat hy in 't breede over deze afzonderlyke zaken gesproken hadt, op bladz. 57, te zeggen, dat de Inwoners van Scheveningen zyn en worden aengemerkt als Burgers en Buuren van den Hage. Hoewel nu uit het gene dus verre voorgesteld is volkomenlyk blykt dat Scheveningen en de Hage met elkander ééne plaets uitmaken, zouden ze echter gescheiden kunnen zyn ten opzichte van de Lands Lasten, en in zulken gevalle zou de Heer Bailliuw volkomenlyk gerechtigd zyn geweest om Kohlgartner te bekeuren. En, dewyl van den kant van zyne Hoog Ed. Geb. voorgegeven is dat de Ed. Mog. Hee-

ren Gecommitteerde Raden, buiten de Ed. Groot Mog. Heeren Staten, daeromtrent iets vastgesteld of geordonneerd en tot eene Wet gemaekt, oordeelden de voorspraken van Kohlgartner dat die tegenwerping een volledig onderzoek verdient. Om, derhalven, dezelve weg te nemen, gebruiken ze de volgende bewyzen. Voor eerst, zeggen ze, moet de Vrydom, aen Kolgartner verleend, niet strict, maer in een ruimen zin, begrepen worden, als wordende op meenigvuldige plaetsen, in het Wetboek van Justiniaen, geleerd, dat een voorrecht, door den Souverain vergund, niet ingekort maer uitgestrekt moet worden. Ten tweeden, begeren ze, dat van den kant van den Heere Balliuw bewezen worde, dat er zulke eene Order, Wet of Vastftelling van Heeren Gecommitteerde Raden plaets hebbe, dewyl het de pligt is van een Aenklager of Beschuldiger te bewyzen het gene, waer op hy zyne Aenklagt of Beschuldiging, zoo ten opzichte van het Feit, als van het Recht, vestigt. Te meer, dewyl, in de derde plaetse, de Onbekentenis van dat voorgeven op goede redenen rust; want het is eenen iegelyken, die met opmerkinge den Weg van den Hage naer Scheveningen passeert, bekend dat, dagelyks, by aenhoudenheid, allerlei Waren, die aen Impositien onderhevig zyn, by voorbeeld, Vleesch, Brood, Sterke Dranken en wat dies meer is, uit den Hage, over de Bruggen, naer Scheveningen gebragt worden; was nu tegens het over- en wederbrengen van dergelyke Waren, zonder Biljet, iets geordonneerd of vastgesteld, 't is zeker dat, ter verhinderinge van het zelve, de

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

de noodige order wel zou zyn gesteld, en daeromtrent voorzieningen gedaen. Integendeel, is het, ten vierden, veel waerschynlyker dat die zaek, in opzichte van Scheveningen, is gelaten en gebleven op den ouden voet, om het groot nadeel dat de Magistraet, de Ridders van den St. Joris Doele en de Inwoners van Scheveningen, ingeval van zulk eene Scheidinge, zouden lyden; want de Magistraet van 's Gravenhage zou een gedeelte van zyne Jurisdictie, Stads-Rechten en andere Voordeelen, en de Ridders van St. Joris Doele zouden hunne Emolumenten van den Schuttap kwyt raken, naerdien Scheveningen wel haest zou veranderen in een Ambacht op zich zelve, en de Inwoners van Scheveningen ongevoelig en allengskens hunne Rechten van Burgerschap in 's Gravenhage, met al het gene aen dezelven vast is, verliezen zouden. Het is, dierhalven, niet te denken dat hunne Ed. Groot Mog., of de Heeren Gecommitteerde Raden, in 't jaer 1750, of op eenigen anderen tyd, iets dergelyks hebben vastgesteld, dewyl het regelrecht zou aenloopen tegens die groote Grondwet, waer by de Republiek staet of valt, dat niet minder ieders Vryheden en Rechten, als Bezittingen, heilig zyn, en daer op, zelfs door den Souverain, geene Aenspraek kan of mag gemaekt worden. 't Is ook niet denkelyk dat de Heeren Gecommitteerde Raden iets gedaen of ondernomen hebben, dat strekken moest ter benadeelinge van de Rechten en Gerechtigheden der Steden, onder welken de Haeg mede begrepen is, dewyl hunne Ed. Groot Mog. zelven, 't zy met eerbied gezegd, daer toe niet bevoegd zyn,

't welk

't welk dan ook veel meer plaetse moet heb- ben ten opzichte van de Heeren Gecommit- teerde Raden, als die een Collegie uitmaken, dat afhangelyk is van de Heeren Staten. Het is ook niet te gelooven dat, indien die zaek in de Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog. of van de Heeren Gecommitteerde Raden zou zyn gebragt; daer van, op zulken tyd, niets zou zyn bekend geworden, en deze zaek maer afgedaen buiten kennisse van die daer by be- lang hadden, en zonder dezelven daer op eens te hooren: dewyl het niet te verwagten is van den Magistraet van 's Gravenhage, die zoo jaloers is op zyne Jurisdictie, dat hy, in zulk een geval, onverschillig en zorgeloos zou zyn gebleven, zonder daer tegens eenige Vertoo- gen of gepaste middelen in 't werk te stellen. Om nu niet te zeggen dat de voorgewende Af- zondering, gesteld dat ze gemaekt was, de kracht van eene Wet niet kan hebben, zoo lang dezelve niet openlyk is afgekondigd, welk niet vermag nagelaten worden, zullen de Wetten eene verbindende kracht hebben; zoo als mee- nigmalen by de Heeren Gecommitteerde Ra- den zelf verstaen is. Voeg hier, eindelyk, ten vyfden, by, dat het voorgeven dat Sche- veningen, ten opzichte van 's Lands Lasten, zou afgezonderd zyn, eene loutere uitvinding is; want, voor eerst, is Scheveningen, van ouds, gehouden, in 't stuk van de Gemeene Middelen, geheel tot den Hage te behooren, gelyk blykt uit het aengehaelde geval van den Pachter Hamklaei; en men heeft maer slechts te denken aen de onlangs afgeschafte Verpach- tingen, wanneer, op de Lyst derzelven, met name, werdt uitgedrukt ieder Stad, Dorp en

'S GRA- VENHA- GE.

'S GRAVENHAGE.

Gehucht, hoe gering ook; doch nimmer zal men in ſtaet zyn te toonen dat Scheveningen, ooit of ooit, op de Lyſt der Verpachtingen is genoemd geweeſt, of aengemerkt als eene Plaets, die van den Hage onderſcheiden was. Daerenboven is het eene bekende zaek dat de Quotiſatie in 't Gemael geen plaetſe heeft in dat gedeelte van den Hage, welk Scheveningen genoemd wordt; daer anders de Ambachten, op zich zelven ſtaende, en van de Steden afgezonderd zynde, in 't Gemael gequotiſeerd worden; werdt Scheveningen niet als een gedeelte van den Hage aengemerkt, ook in opzichte van de thans gecollecteerd wordende Middelen, het zou mede, of als het Platte Land beſchreven moeten worden, of als een Dorp en Gehucht, welk niet onder het lichaem van den Hage behoort; te meer, naerdien de Inwoners van Haeg-Ambacht zelfs in 't Gemael gequotiſeerd worden; 't welk dus een doorſlaend bewys uitlevert dat Scheveningen, ten opzichte van des Gemeenen Lands Middelen, nog nauwer met den Hage vereenigd is, dan Haeg-Ambacht. En hoe belachchelyk het is nu nog te willen beweren dat Scheveningen, ten opzichte van 's Lands Laſten, afgezonderd zou zyn van den Hage, blykt volkomen hier uit, dat, reeds in den jare 1750, het tegendeel verſtaen is, by Vonniſſe van Schepenen Commiſſariſſen, in eene zaek, van den zelfden aert. —— Wy zouden uit het Betoogſchrift nog meer bewyzen kunnen bybrengen, tenzy wy oordeelden dat de reeds bygebragte genoeg zyn om de voornaemſte Gronden aen den dag te leggen, op welken de Voorſpraken van Kohlgartner be-

beweerden dat dezelve ten onrechte door den 's Gravenhage.
Heere Bailliuw aengeklaegd en in Rechten vervolgd is geworden. — Welk de uitwerking, zoo van het mondelyk Pleidooi, als van dit Betoogschrift, geweest is, kan men afnemen uit de volgende Beslissching of Sententie, in deze zake, by de vorengemelde Heeren Herzieners of Reviseurs, den 8 van de jongste Wynmaend, gedaen en uitgesproken, welke wy, ten slot van dit Verhael, mededeelen.

Dictum van de Sententie in de zake, hangende voor de Gecommitteerde Raden van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, en de Heeren Adjuncte Reviseurs, tusschen Gerard Johan Kohlgartner, Winkelier, alhier, in den Hage, Impetrant van Mandament van Revisie pro Deo, *ter eenre; op en jegens Fredrik Hendrik van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken enz., als Bailliuw van den Hage, R.O., Gedaegde, in het voorsz. cas, ter andere zyde.*

Sententie in Revisie, waer by Kohlgartner vrygesproken wordt.

DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, en de Heeren Adjuncte Reviseurs, gehoord het Gepleidooijeerde van Partyen, en geëxamineerd hebbende de Stukken, ten wederzyden, respectivelyk, overgediend; voorts op alles gelet hebbende, dat in consideratie konde komen en heeft mogen moveren, doende Recht, verklaren in de Sententie en 't Arrest van Gecommitteerde Raden, van den 4 September 1761, en gepronuntieerd den 15, daer aen volgenden, alhier in quæstie, te wezen gecommitteerd Erreur; en, derhalven, het zelve Erreur corrigerende, verklaren den Gedaegden met het Vonnisse van Schepenen Commissarissen van des Gemeenen Lands Middelen, al-

's GRAVENHAGE.

Sententie in Revisie, waer by Kohlgartner vrygesproken wordt.

hier, in den Hage, gepronuntieerd den 25 February 1761, te wezen niet beswaerd; en compenseren de Kosten, om redenen, de Gecommitteerde Raden en de Adjuncte Reviseurs daer toe moverende; condemneren, niettemin, den Gedaegden in de Kosten van de Zegels, die getauxeerd worden op *f* 23-18-2.

Gedaen, in den Hage, den 8 November 1762, by de Heeren Reviseurs *Johan van der Burch*, *Parvé*, *Warin*, *Aelbrecht van der Burch* en *van der Graef de Vapour*, met de Heeren Adjuncte Reviseurs *Bosschaert*, *Gilles*, *Graefland*, *Meerman* en *van der Steen*, Pensionarissen der Steden Dordrecht, Haerlem, Amsterdam en Rotterdam, en Vroedschap en Ordinaris Gedeputeerde der Stad Alkmaer, respectivelyk; en ten zelfden dage geresumeerd en gepronuntieerd.

(*onder stondt*)

Ter ordonnantie van de Gecommitteerde Raden

(*was geteekend*) C. CLOTTERBOKE.

De Passagie der Engelsche Troepen over het Territoir van den Staet door hunne Hoog Mog. ingewilligd zynde (*), is, wyders, op verzoek van den Ambassadeur zyner Groot-Brittannische Majesteit, ook toegestaen dat deze Troepen, indien de strenge Vorst derzelver Inscheping te Willemstad voor een tyd belette, zoo lang zouden mogen worden geplaetst in de Meierye van 's Hartogenbosch en andere Generaliteits-Landen; gelyk blykt uit het volgende Besluit hunner Hoog Mog., den 7 van deze Louwmaend genomen.

ONtfangen eene Missive van den Raed van State, geschreven, alhier, in den Hage, op heden,

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 1366.

's Gravenhage.

De Engelsche Troepen mogen, by besloten Saisoen, gelogeerd worden in de Meierye van 's Hartogenbosch enz.

den, houdende dat, na dat, in gevolge en tot voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie van den 17 December, laetstleden, waer by de Passage van de Engelsche Troepen over het Gebied van den Staet was geaccordeerd, ingenomen waren de Consideratien en het Advis van den Heere Hartog van Brunswyk, als representerende den Heere Capitein Generael van de Unie, de concert met den zelven en onder deszelfs directie, gemaekt en door den Raed geapprobeerd was eene Conventie, voor zoo veel aenging de gemelde Passage over het Territoir van de Generaliteit, en daer benevens gereguleerd de Divisien en Marschrouten.

Dan dat hooggemelde Heer Hartog, in eene Conferentie, aen Commissarissen van gemelden Raed van State, naderhand, gecommuniceerd hadt dat de Heer Yorke, extraordinaris Ambassadeur van zyne Groot-Brittannische Majesteit, ter zake van de opgekomen strenge Vorst, welke de Rivieren reeds besloten hieldt, in beduchtinge gekomen was dat thans het inkomen der Transportschepen belemmerd en zulks de gereguleerde spoedige Afscheping der aenmarcherende Militie zoude kunnen worden vertraegd; doch, echter, betuigd hadt te verlangen dat 'er geene zwarigheid zoude mogen worden gemaekt om de gemelde Troepen, over de Maes aengemarcheerd en op het Territoir van de Generaliteit geavanceerd zynde, aldaer in de Meierye, Baronnie, en, belangende de Cavallerye, aen den kant van en in de Langestraet, te logeren en eenigermate te verspreiden, ter tyd toe dat de Afscheping zoude konnen worden gedaen.

Dat gemelde Raed van State wel bezeffende was de difficulteit, welke het ruwe en besloten Saisoen in de spoedige expeditie der Passage van die Troepen kwam toe te brengen, en dat, vervolgens, dezelve in de Plaetsen der gereguleerde Marschroute niet wel zoude kunnen worden gelogeerd; maer dat daer toe een meer uitgebreid verblyf gereguleerd zoude dienen te worden. Doch dat zy, tevens, begrepen dat, by hunner Hoog Mog. Resolutie van den 17 December, laetstleden, accorde-

's GRAVENHAGE.

De Engelsche Troepen mogen, by besloten Saisoen, gelogeerd worden in de Meierye van 's Hartogenbosch enz.

rende de voorschreve Passage, eigenlyk alleen verzocht waren tot het bezorgen der arrangementen, die Passage concernerende, zoo als dezelven breeder by voorschreve Resolutie uitgedrukt waren; en dat daerom gemeend hadden van het voorschreven hunne Hoog Mog. de noodige kennisse te moeten geven, ten einde hunne Hoog Mog., byaldien, in consideratie van de omstandigheid van tyd en zake, van gevoelen zouden mogen zyn dat meergemelde Engelsche Troupen, op het Territoir van de Generaliteit aengetreden zynde, en mits het besloten Saisoen niet kunnende ter transport ingescheept worden, over meerder Plaetsen van de Meierye, Baronnie en aen den kant van de Langestraet verspreid, en gedurende hun verblyf gelogeerd behoorden te worden, zulks zouden gelieven te approbeberen, en, vervolgens, gemelden Raed van State authoriseren en verzoeken om, innemende de Consideratien en 't Advis van den Heere Hartog van Brunswyk, als representerende den Heer Capitein Generael van de Unie, de concert met den zelven, de noodige schikkingen, die alsdan gemaekt zouden moeten worden, te beramen.

Waer op gedelibereerd zynde, hebben hunne Hoog Mog. zich laten welgevallen en geapprobeerd dat meergemelde Engelsche Troepen, op het Territoir van de Generaliteit aengetreden zynde, en mits het besloten Saisoen niet kunnende ter Transport ingescheept worden, over meerder Plaetsen van de Meierye, Baronnie, en aen den kant van en in de Langestraet verspreid, en gedurende hun verblyf gelogeerd zullen mogen worden. En is, vervolgens, goedgevonden en verstaen dat de Raed van State zal worden verzocht en geauthoriseerd, zoo als verzocht en geauthoriseerd wordt mits deze, om, innemende de Consideratien en het Advis van den Heere Hartog van Brunswyk, als representerende den Heer Capitein Generael van de Unie, de concert met hoogst den zelven, de noodige schikkingen, die alsdan gemaekt zullen moeten worden, te beramen.

Den

Den 4 van deze Louwmaend hebben de Ed. Mog. Heeren President en Raden in den Hove van Holland, Zeeland en Vriesland eene Publicatie vastgesteld tegens de Dobbelspelen, en inzonderheid tegens een nieuw uitgevonden Spel, van den volgenden inhoud: 's GRAVENHAGE.

DE Præsident en Raden over Holland, Zeeland en Vriesland, doen te weten: Alzoo wy in ervaringe zyn gekomen dat, niettegenstaende de meenigvuldige Plakaten, geëmaneerd en gepubliceerd tegens het Spelen van Dobbel- en andere on geoorloofde Spelen, echter, in vilipendie van dezelven, sedert eenigen tyd herwaert, binnen de Provincie Holland, en wel zonderling in den Hage, de Dobbelspelen, als Passedix, Pharaon en anderen, by vorige Plakaten expresselyk verboden, merkelyk zyn toegenomen, en zelfs onlangs is geinventeerd zeker Dobbel- of Hazardspel, genaemd *trente un*, het welk, even of zoodanig Spel niet in substantie mede by de vorige Plakaten was verboden, echter, dagelyks, niet alleen in Herbergen, Koffyhuizen en andere publicque plaetsen, maer ook in private en particuliere Huizen, en zelfs ook, tot groot schandael en ergenisse, op Zondagen en andere publicque Bededagen, openbaerlyk, wordt geoefend en geëxerceerd, waer door groote en excessive Geldsommen worden verloren, de Menschen van allen noodzakelyke en behoorlyke bezigheden en applicatien afgetrokken, en vele Ingezetenen, ook Kinderen van fatsoenlyke Luiden, worden geruïneerd, en vele desordres komen te ontstaen; alles strekkende tot groot nadeel van het Gemeen.

Grove Dobbelspelen en inzonderheid het Spel trente un worden door het Hof van Holland verboden.

ZOO IS 'T dat wy, om daer tegens met nadruk op nieuws te voorzien, by renovatie en ampliatie van dezelve onze Plakaten, hebben goedgevonden, wel expresselyk, te interdiceren en te verbieden aen alle en een iegelyken, wie het ook zy, in en aen hunne Huizen, het zy dat het zyn Herbergen, Koffyhuizen, en andere publicque

's GRAVENHAGE.

Grove Dobbelspelen en inzonderheid het Spel trente un *worden door het Hof van Holland verboden.*

Plaetsen, of wel private en particuliere Huizen, op wat tyd het ook zoude mogen zyn, en in het byzonder op Zondagen, en andere publicque Bededagen, te admitteren, toe te laten of te gedoogen eenige Dobbel- en andere Spelen, welken grof en om excessif Geld worden gespeeld, en by onze vorige Plakaten bereids zyn verboden, en speciael het voorsz. geinventeerde Dobbel- of Hazardspel *trente un.* Wyders ook allen en een iegelyk, van wat staet, conditie of qualiteit dezelve zy, daer benevens, te verbieden de voorsz. Dobbel- of andere ongeoorloofde Spelen, en inzonderheid mede het voorsz. Spel van *trente un*, op wat plaetse en tyd het ook zoude mogen zyn, en in het byzonder mede op de gemelde Zondagen en andere publicque Bededagen, te proponeren, hun daer in te laten, daer by deel te nemen, dezelven te exerceren of te adsisteren, en, verders, in eenigen deele, de hand daer aen te houden, of te foveren dat de voorsz. Spelen worden geoefend en gespeeld. Alles op pœne dat de Bewoners van die Huizen, die dezelven tot het exerceren van zulke Spelen laten gebruiken, voor de eerstemael, zullen verbeuren eene Boete van Duizend Guldens; en, voor de tweedemael, eene Boete van Tweeduizend Guldens: dat ook die genen, die bevonden zullen worden dezelve Spelen te hebben gespeeld, geproponeerd of geexerceerd, zullen verbeuren, voor de eerste reize, eene Boete van Vyfhonderd Guldens; en, voor de tweede reize, het dubbel van dezelven; en, byaldien zy zich aen het gunt voorsz. is mogten schuldig maken op Zondagen of andere publicque Bededagen, alsdan het dubbel van de voorsz. Boeten, respective; te appliceren één derdepart voor den Aenbrenger, één derdepart voor de Armen van de Nederduitsche Diaconie, en het overige derdepart ten behoeve van de Hooge Overheid. En dat, daerenboven, tegens de Overtreders, in alle de voornoemde gevallen, voor de derde reize, naer rigeur van de beschreve Wetten, en constitutie dezer Landen, zonder eenige conniventie, zal worden geprocedeerd, en wel byzonderlyk, zoo in opzichte

van

van de Herbergen, Koffyhuizen en andere publicque Plaetsen, tot suspensie van derzelver Neringen, en zelfs tot uitroeijinge van dien, als, ten reguarde van de private en particuliere Huizen, tegens de Bewoners derzelven, en, generaellyk, tegens de Spelers, derzelver Participanten, en verderen, hier boven gemeld, tot alzulke correctien en straffen, als bevonden zullen worden, naer de merites en gelegenheid der zake, te behooren.

'S GRAVENHAGE

Grove Dobbelspelen en inzonderheid het Spel trente un, worden door het Hof van Holland verboden.

Ordonnerende, ten dien einde, den Procureur Generael van dezen Hove, en alle andere Officieren, op de voorsz. excessen, zonder aenzien van persoon, naeuwkeurig acht te geven, en desaengaende, van het gene henluiden voor zal komen, behoorlyke informatien te beleggen, en zoodanige poursuites te doen, als zy naer justitie zyn gehouden, zonder daer van te blyven in gebreke, of eenige dissimulatie te gebruiken.

En, ten einde dit ons salutair oogmerk des te beter mag worden bereikt, bevelen en gelasten wy, mede, wel ernstelyk en speciaellyk, den Procureur Generael, het oog te houden op de executie en eguale observantie van dezen Plakate.

En, op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere, lasten en bevelen wy dat deze, na voorgaende publicatie, alom zal worden geaffigeerd, daer het van nooden wezen zal.

Gedaen, in den Rade, den 4 January 1763. Enz.

Soortgelyk Verbod voor de Militairen werdt, den 4 van deze Louwmaend, ook vastgesteld, by den hoogen Krygsraed der Vereenigde Nederlanden, in eene Publicatie, welke dus luidde:

DE Præsident en Raden van den Hoogen Krygsraed der Vereenigde Nederlanden doen te weten: Alzoo, niettegenstaende onze ernstige Publicatie van den 8 Maert 1749, tegens het spelen van allerhande grof Spel en zoogenaemde Spelen van Hazard geëmaneerd, echter, in vilipendie van de-

Gelyk ook door den Hoogen Krygsraed.

'sGRAVENHAGE.

Gelyk ook door den Hoogen Krygsraed.

zelve, sedert eenigen tyd, onder de Militairen, zoo Vreemdelingen, als zynde in dienst van dezen Staet, is ingekropen en meer en meer toeneemt de kwade gewoonte van grof of hoog spelen, mitsgaders van het spelen van allerhande zoogenaemde Spelen van Hazard, onder differente benamingen, en zelfs onlangs is geinventeerd zeker Dobbel- of Hazardspel, genaemd *Trente & un*, het welk, ofschoon het zelve, in substantie, mede by de voorsz. onze Publicatie reeds is verboden, echter, dagelyks in zwang gaet; waer door niet alleen velerhande desordres, als Krakeelen en Vegteryen, ontstaen, Vrouwen en Kinderen geruineerd, vele onbetaelbare Schulden gemaekt, en zelfs daer door de Compagnien grootelyks belast, de Dienst verwaerloosd, onbehoorlyke middelen van Finantie gezocht, en de goede Ingezetenen van den Lande, en vooral dezer Stede, van het hunne beroofd worden; maer waer door ook verregaende ergernisse en ontstigtinge wordt gegeven. Al het welke niet kan worden getolereerd, maer waer tegens het noodig is dat, in opzichte van Militairen, op nieuws worde voorzien en behoorlyke ordre gesteld, hebben, na voorgaende gedaen raport aen, en approbatie van zyne Hoogheid, den Heere Veldmaerschalk, Hartog Louis van Brunswyk, als representerende zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Orange en Nassau, in qualiteit van Capitein Generael der Vereenigde Nederlanden, gedurende hoogst deszelfs minderjarigheid, by renovatie en ampliatie van de voorsz. Publicatie, van den 8 Maert 1749, goedgevonden te verbieden, gelyk dezelven verbieden by deze, dat geene Militaire Personen, van wat staet of rang dezelven zouden mogen zyn, in het generael, zullen mogen spelen eenig grof of hoog Spel, of op het Spel wedden, of, voorts, daer in deel nemen, onder wat benaminge het ook zoude mogen wezen, mitsgaders, speciael, niet het voorsz. geinventeerde Dobbel- of Hazardspel *Trente & un*, of eenige verdere Spelen van Hazard, onder wat benaminge dezelven ook zouden mogen geinventeerd worden; op poene, dat, zoo eenig Militair

Per-

Persoon daer toe zyn Huis of Kwartier zoude willen lenen, dezelve daer over, naer exigentie van zaken, zal worden gestraft, en dat de Contraventeurs, zoo van de directe woorden, als van de intentie van deze Interdictie, zonder eenige conniventie, daer over met Cassatie uit den Militairen Dienst zullen worden gestraft; wordende de Advokaet Fiskael van de Generaliteit, nu voor alsdan, geauctoriseerd en gelast om tegens zoodanige Contraventeuren, ten einde voorsz., te procederen.

'S GRAVENHAGE.

Gelyk ook door den Hoogen Krygsraed.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, wordt den Provoost Generael by deze geordonneerd de voorsz. Interdictie, alom, op de Hoeken van de Straten van den Hage, met openbare Trommelslag, te doen publiceren, en te doen affigeren, daer men gewoon is affixie te doen.

En zal, voorts, Copie dezer gezonden worden aen de respective Gouverneurs, of Commandeurs van de Steden, met Guarnizoen van dezen Staet bezet, om dezelve, ieder in den hare, te doen publiceren en observeren.

Gedaen, in 's Gravenhage, onder het Zegel van den Hoogen Krygsraad, den 4 January 1763.

(*was geteekend*)
R. VAN KINSCHOT.
(*onder stondt*)
Ter ordonnantie van den
Hoogen Krygsraed
(*was geteekend*)
L. L. VAN REENEN.

AMSTELDAM.

OM aen te toonen dat iemand, die om belang van het Vaderland zich elders moet ophouden, en dus aldaer als een Ingezeten kan worden aengemerkt, het Voorrecht niet verliest, den genen, die Ingezetenen dezer Landen zyn, gegund, zullen wy hier plaetsen het Besluit van

AMSTELDAM.

AMSTELDAM. van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden op het Verzoek van J. C. van Deurs, Commissaris van hunne Hoog Mog. te Elseneur, gelegen op het Eiland Seland, in Deenmarken, welk, uit naem van den zelven, gedaen was; by gelegenheid dat het Collegie ter Admiraliteit, alhier, zwarigheid hadt gemaekt om een Turksch Pasport te geven voor deszelfs Schip, dat van hier naer St. Ubes moest stevenen. Wat aenleiding gaf tot dit Verzoek, blykt uit het gemelde Besluit, welk den 3 van deze Louwmaend werdt vastgesteld en dus luidt:

De Verklaring van Residentie te hebben onder 't Gebied van den Staet, welke by het verzoek om een Turksch Pasport gedaen moet worden, werkt niet ten opzichte van den Commissaris hunner Hoog Mog. te Elzeneur.

ONtvangen eene Missive van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, geschreven, aldaer, den 2 dezer loopende maend, houdende, ingevolge en tot voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie van den 27 November, laetstleden, derzelver Advis op den Requeste van Jean Christoffel van Deurs, hunner Hoog Mog. Commissaris te Elseneur, als eenige Eigenaer van het Driemast-Galjoot-Schip, genaemd DE AREND EN JAN, en gevoerd door Schipper *Pieter Sjoukes Brouwer*, van Ameland, houdende dat het voorschreve zyn Supplants Schip was bevragt geworden om van Amsterdam te varen naer St. Ubes, alleenlyk om daer Zout te laden en het zelve naer Amsterdam te brengen.

Dat hy Suppliant, vervolgens, door deszelfs Commissionaris, by het gemelde Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, voor zyn voornoemde Schip hadt doen verzoeken een Turksch Pasport; doch dat hy, met groote verwonderinge, vernomen hadde dat het zelve Collegie zwarigheid gemaekt hadt om een zoodanig Pasport te accorderen, en wel op fundament dat geene Turksche Pasporten mogten worden verleend, dan alleen aen Ingezetenen van den Staet, conform de ordres, door hunne Hoog Mog gesteld.

Dat,

Dat, hoe zeer hy Suppliant aen het gemelde Collegie hadt doen produceren de Zeebrieven, door den Magistraet der Stad Amsterdam, op des Suppliants en des Schippers Eedelyke Verklaringen verleend, benevens de Police van Assurantie op het Corpus van het voorschreve Schip, door tien byzondere Kooplieden onderteekend, om aen te toonen dat van het Turksche Pasport, door den Suppliant verzocht wordende, onmogelyk misbruik gemaekt konde worden, zulks van geen ander effect geweest was, dan dat des Suppliants Commissionaris was gerenvooieerd geworden aen hunne Hoog Mog., om aen hunne Hoog Mog. zoodanig verzoek te doen, als hy te rade worden zoude.

AMSTELDAM. *De Verklaring van Residentie te hebben onder 't Gebied van den Staet, welke by het verzoek om een Turksch Pasport gedaen moet worden, werkt niet ten opzichte van den Commissaris hunner Hoog Mog. te Elseneur.*

Dat hy Suppliant was vertrouwende dat hunner Hoog Mog. Resolutien, waer by vastgesteld was dat, tot voorkominge van alle Misbruiken, geene Turksche Pasporten zouden worden verleend, dan alleen aen Ingezetenen van dezen Staet, op hem Suppliant van geen de minste applicatie konde zyn, nadien de Suppliant een Burger was der Stad Haerlem en alleen *Reipublicæ causa absens*; het welk hem Suppliant niet excluderen konde van de Voorrechten, aen zyn Burgerschap geaccrocheerd: Verzoekende de Suppliant, derhalven, dat hunne Hoog Mog. gemelde Collegie ter Admiraliteit gelieven aen te schryven en te autoriseren om aen des Suppliants Commissionaris uit te geven een Turksch Pasport voor des Suppliants Schip DE AREND EN JAN, Schipper *Pieter Sjoukes Brouwer*, tot het doen van eene reize naer St. Ubes, hier voren gemeld; en om ook, in het toekomende, wanneer de Suppliant zich aen het zelve Collegie zal adresseren, gemunieerd met behoorlyke Zeebrieven, om voor een eenig Schip, aen hem in eigendom toebehoorende, Turksche Pasporten te verzoeken, dezelven aen hem alsdan, even als aen andere Burgeren en Ingezetenen dezer Landen, uit te geven.

Waer op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, mits deze, te consenteren in het verzoek, gedaen by den Requeste, in de voorschreve Missive gemeld; en dat, dienvolgende, het requisit,

AMSTELDAM.

ſit, het welk, onder Eede, moet worden verklaerd door alle die genen, welken een Turkſch Pasport komen te verzoeken, „ dat, namelyk, het Schip „ aen Onderdanen en Ingezetenen van den Staet „ toebehoort, en dat die Onderdanen en Ingeze„ tenen van den Staet jaer en dag hunne vaſte re„ ſidentie gehouden hebben onder het Gebied van „ den Staet," zal worden gehouden tegens den Suppliant niet te werken: En dat, vervolgens, het gemelde Collegie ter Admiraliteit te Amſterdam zal worden geautoriſeerd, zoo als geautoriſeerd wordt mits deze, om, niet alleen in het tegenwoordige geval, het verzochte Turkſche Pasport aen den Suppliant te accorderen; maer ook, in het toekomende, hem niet anders te behandelen, dan alle andere Burgers en Ingezetenen dezer Landen, zoo dikwils zich, ten einde, voorſchreve, aen haer zal adreſſeren, en voorzien zal zyn met behoorlyke Zeebrieven en Bewyzen dat zoodanige Schepen, waer voor Pasporten zal verzoeken, aen hem in eigendom toebehooren.

En zal Extract van deze hunner Hoog Mog. Reſolutie gezonden worden aen het Collegie ter Admiraliteit te Amſterdam, om te ſtrekken tot deszelfs narichtinge.

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

LEEUWARDEN.

VOlgens jaerlykſche gewoonte hebben de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten van deze Provincie den zoogenoemden Grooten Landdag weder uitgeſchreven tegens den 7 van de aenſtaende Sprokkelmaend, ten welken einde de volgende Brief den Steden en Grietenyen, in welken de Gemagtigden tot die Staetsvergadering, door den Magiſtraet of de Vroedſchappen, en de Stemgerechtigde Inge-

gezetenen, verkozen moeten worden, is toegezonden. LEEUWARDEN.

Veste, Lieve, Bezondere!

IN den voorleden jare meenden wy, by de zelfde plegtige omstandigheid, als deze, met geene onverschillige oogen te mogen aenzien het groot Voorrecht van den Staet, in het genieten van Vrede, en meer andere Zegeningen, te groot en meenigvuldig om te vermelden; en zulks in eenen tyd, dat byna geheel Europa, door eenen bloedigen, verwoestenden en uitmergelenden Oorlog, wierdt gedrukt en als overheerscht. *Uitschryving van den Landdag.*

Thans mag het den Staet, door de allesbeheerschende Voorzienigheid Gods, nog gebeuren, niet alleen het zelfde groote Voorrecht te hebben mogen behouden; maer tevens een aengenaem vooruitzicht te mogen ontwaer worden van in deze zoete Ruste niet te zullen worden gestoord.

Immers zoo schynen de donkere Oorlogswolken van rondsomme op te klaren, en wy mogen ons vleijen met het aenbreken van een aengenamen dageraed van Vrede; als zynde de *Præliminaria* van den zelven, reeds, door eenigen der aenzienlykste Mogendheden gearresteerd en vastgesteld, en schynende de in Oorlog geweest zynde Hoven te yveren, en gezind te zyn, de Ruste wederom in geheel Europa te herstellen, en hunne Landen en Staten, niet alleen van verdere verwoestinge te bevryden; maer ook voor derzelver totalen ondergang zoeken te conserveren, door het maken en sluiten van onderlinge Tractaten en Alliantien.

Mogte maer alles, wat daer aen hinderlyk zoude kunnen zyn, of zulk eene gewenschte zaek vertragen, uit den weg geruimd en ter zyde gesteld worden, en de nog onafgedane en zwevende Verschillen, of op nieuws opkomende duistere Wolken, voornamelyk in 't Noorden, worden bygelegd of wederom verdwynen; op dat de geheele Christen-Waereld eens in Ruste en Vrede mag gesteld worden, en daer van de aengename vruchten smaken, en de Staet alzoo

LEEU-WARDEN.

Uitschryving van den Landdag.

alzoo ten vollen kunnen verzekerd worden van de Continuatie van haren Vrede, onder eene hartgrondige Erkentenisse van Dankbaerheid aen Hem, die den zelven besteld heeft; wenschende dat het den Heere verder behagen mag den Staet te bewaren voor allerlei Gerichten, Oordeelen en Plagen, en den zelven zyne Zegeningen en Gunste te doen ondervinden.

Het zal, intusschen, voor den Staet, in dezen heugchelyken tyd van Vrede, nuttig en noodig zyn om alles zoeken aen te wenden, wat zal kunnen dienen tot onderhoudinge der subsisterende Tractaten en goede Verstandhouding met andere Vorsten en Koningen; gelyk om de min of meer vervallen Forces van den Staet, zoo te water als te lande, in zoodanigen staet te stellen, om, in cas van een ongelukkige en onverhoopte Rupture, niet te worden genegligeerd, veelmin onnut geacht; daerenboven 't publycq Credit, en 't stuk der Financien, zoeken te conserveren, te beneficieren en te augmenteren, door eene voorzichtige Mesnage te betrachten, en zoodanige Fondsen te excogiteren en te introduceren, welken daer toe noodig en dienstig zullen geoordeeld worden.

En om voor tegenswoordig hier niet meer by te brengen, zoo zyn bovengemelde zaken zeer essentieel en noodig te betrachten voor 't Welzyn van de Republycq, in dezen gewenschten tyd van Vrede.

De Hooge Regering van dit ons Vaderland heeft, jaerlyks, de zeer loffelyke gewoonte om deze en meer andere efficacieuse middelen, met veel wysheid, voorzichtigheid en getrouwigheid, breeder te detailleren en uit te breiden, en aen de Bondgenooten hunne defecten, in het een en ander, voor te stellen, als mede op een spoedig redres te urgeren, in de Generale Petitie der Consenten voor de respective Staten van Oorlog, zoo Ordinaris als Extraordinaris, door den Raed van State geformeerd, en door hunne Hoog Mog. aen deze en andere Provintien, ten fine van deliberatie, af te zenden.

Zoo

Zoo refereren wy ons tot dezelven; en hebben noodig geacht, volgens de Ordre en Constitutie van Regeringe, om den Ordinaris Landsdag, voor dezen loopenden jare 1763, wederom uit te schryven tegens Maendag, den zevenden February, eerstkomenden; verzoekende en ordonnerende UE., amptshalven, hier af behoorlyke en vroegtydige kennisse te laten toekomen aen de respective Volmagten van uwen Bedryve, ten einde zich, op bovengemelden tyd, in de Stad en ter Vergaderinge te sisteren, en, na aenhooringe der Propositie, op voorsz. Generale Petitie en Staten van Oorlog, als mede andere Generale en Provinciale Poincten en Petitien, zoodanig met de andere 's Lands Volmagten te helpen delibereren, advisseren en resolveren, als tot behoudenisse van Land en Kerk, en van de dierbare panden van Vrede, Vryheid en Godsdienst, onder inwagtinge van Gods genadigen zegen en bystand, noodig en dienstig zal bevonden worden. Overzulks enz. (*).

LEEU-WAR-DEN.

Uitschryving van den Landdag.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

GElyk doorgaens, na dat de Zon haer hoogste toppunt beklommen heeft, dat is na den langsten dag in Zomermaand, de grootste Hitte hier te Lande bespeurd wordt, even zoo ondervindt men doorgaens, na dat zy in haren laegsten stand zich heeft vertoond, dat is na den kortsten dag in Wintermaend, al-hier

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

(*) Hier op volgt, alleen met veranderinge van den dag der stemminge, die nu, in de Dorpen, op den 2, en, in de Weerkamer, op den 4 van Sprokkelmaend vastgesteld is, wat wy in ons III Deel [1740], bladz. 75 regel 14, tot bladz. 79 regel 40, hebben te boek gesteld.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

hier de hevigste Koude. Dit Jaergetyde draegt, ten opzichte van het laetste, een byzondere blyk. Na dat, omtrent den 20 van de nu afgeloopen Wintermaend, eene vriezende Gesteldheid in de Lucht zich hadt beginnen te openbaren, en in de vier laetste dagen van die maend het reeds zoo koud was geweest, dat de Thermometer van Fahrenheit, te Amsteldam, vyftien en zestien graden teekende, bleef dezelve, in deze Louwmaend, steeds Vorst aentoonen tot aen den 23. De Koude was op het hevigste den 4 en 5. van deze Louwmaend. Te Haerlem stondt de gemelde Thermometer, den 4, op 11 graden, en den 5 op 10 graden; te Amsteldam, den 4, op 13 graden, den 5, op 15 graden, beide 's morgens. En deze vriezende gesteldheid in de Lucht bleef aenhouden, gelyk wy gezegd hebben, tot aen den 23, geduurende welken tyd dezelve meest minder, en eenige weinige dagen alleen meer dan twintig graden teekende. Hier uit weten de genen, die eenige kennis hebben van de Natuurkunde, dat de Wateren op eene buitengewone wyze hebben moeten verstyfd worden (*); en inderdaed men heeft het Ys, in stilstaende Wateren, ruim $1\frac{1}{2}$ ja bykans 2 voeten dik bevonden omtrent den 18 van deze Louwmaend. Wy behoeven nauwlyks te melden dat deze Gesteldheid groote Verhindering toegebragt heeft aen den

(*) Men weet dat, als, op den Thermometer van Fahrenheit, de Kwik in de glazen buis gedrukt staet op 32 graden, het in de Lucht begint te vriezen; en, zoo veel lager dezelve komt, 'er zoo veel te sterker Vorst is.

den Nederlandschen Koophandel, die veelal ter Zee gedreven wordt, en dat zy haren invloed heeft gehad op meest alle de Inwoneren des Lands. Eene meenigte van Schepen, zoo voor de Reede van Tessel, als Goedereede, waren genoodzaekt, by 't inkomen bevindende dat de Ysschotsen in de Zeegaten hunne inkomst gevaerlyk maekten, weder zeewaert te wenden, en in Engeland of elders binnen te loopen; die binnen gekomen waren raekten op verscheide Plaetsen in het stollende Water vast; onder anderen, in de Zuiderzee, tusschen Enkhuizen en het Dorp of Vlek Broekerhaven, het Beurtschip, van Amsteldam op Hamburg varende, dat eene Lading, meer dan honderdduizend Guldens waerdig, in hadt, uit welk eenige Visschers van Enkhuizen, eerst, in Ysschuiten, de voornaemste Goederen losten en in de gemelde Stad bragten, en voor welk zy, naderhand, ter langte van meer dan driehonderd roeden, het Ys in stukken zaegden, om het te Enkhuizen in behouden Haven binnen te slepen; welk een en ander met groote kosten gelukte. De Handwerken stonden, gedurende de twintig eerste dagen van deze Louwmaend, ten grootsten deele, stil: en ryk en arm, door de Koude verhinderd om iets wezenlyks te doen, nam het vermaek van de Ysvreugde. Y en Amstel, en de gryze Maes zelfs, naby de Stad Rotterdam, veranderden in toonelen van verlustiginge en vermaek, en verschaften niet slegts den vluggen Schaetsenryder, en der snelvoortgaende Arreslede, gelegenheid om langs de anders vloeiende Stroomen als lang een veiligen weg te streven en voortgesleept te worden; maer

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

zelfs waren deze Wateren de plaetsen, waer zy, die gewoon zyn om, in de Lente, het eerste Groen, by het toeren in hunne Koetsen, te aenschouwen, thans het vermaek namen om, op de zelfde wyze, op het Ys, de Uitwerkzelen en Vreugde van den Winter te bezien; en deze Wateren werden, door Karossen met twee en vier Paerden, zoo veilig bereden, als wegen op onbeweegbare Klei gebaend; zelfs heeft een gezelschap van Liefhebberen van het Paerdryden te Amsteldam, met meer dan twintig Paerden te gelyk, een Wintertogtje gedaen van Amsteldam naer Durgerdam, dwars over het Ye. En dat aen de Rivier de Maes gelyke onledigheid was, blykt daer uit, dat het den Prinse Erfstadhouder, verzeld van den Hartoge van Brunswyk, behaegd heeft, den 18 van deze Louwmaend, zich naer Rotterdam te begeven, en, door eenige reizen zich langs den Maeskant te doen ryden, van verre de Vreugdebedryven op het Ys aldaer te beschouwen; en dat de doorl. Prins en Prinsesse van Nassau-Weilburg, den volgenden dag, zich derwaert ook begeven, en, ter maeltyd zynde aen de Admiraliteits-Werf, ooggetuigen hebben verkozen te zyn van de Vermakelykheden, die men op het Ys in de gemelde Rivier nam. Na dat, reeds eenige dagen te voren, de Zuiderzee tusschen Enkhuizen en Stavoren, te voet en op Schaetsen, door eene meenigte van Menschen betreden was, zag men, den 17 van deze Maend, dit wyde Water, door gedurige ebbe en vloed gestadig bewogen wordende, zoodanig verstyfd dat het Paerd en Slede dragen kon; en sedert dien tyd waren, gedurende

ver-

verscheide dagen, Stavoren en Enkhuizen de Pleisterplaetsen voor de met Arresleden langs de Zuiderzee zich vermakende Noordhollanders en Vriezen. Voor Scheveningen hadden de Schotsen Ys zich zoodanig opgezet, dat een Ysdam, hooger dan de hoogste Duinen aldaer, gezien werdt, welke door de Inwoneren van den Hage en het naby gelegen Westland ook dagelyks als iets zonderlings beschouwd werdt. Doch hoe zeer deze gesteldheid in de Lucht gelegenheid gaf tot vergenoegingen voor velen, die in andere jaren niet gesmaekt worden, zy gaf haer leed ook. Den behoeftigen vermeerderde zy gebrek, door het schraler worden van de dagelyksche Winsten, tot onderstand van het leven noodig, en de Liefdegaven voor de Armen vermeerderden daerom by alle welmeenenden. Loffelyk waren, in dezen, de Burgers van Vrieslands Hoofdstad Leeuwarden, alwaer de Maendelyksche Inzameling voor de Armen, doorgaens, maer omtrent Driehonderd Guldens bedraegt, en zy in deze Louwmaend, door een mededoogen met de Behoefte aengespoord, meer dan Duizend Guldens meer opbragt; waer voor de Leeraers van de Predikstoel de Gemeente openlyk bedankt hebben. In 't algemeen gaf zy ook een groot Gebrek aen Water in meest alle de Nederlandsche Steden en Distrikten, want in verscheide weken hadt het niet geregend; Amsteldam deelde daer in op eene uitstekende wyze, gelyk het doorgaens doet in langdurige Droogten; want, schoon men anders zich in deze Stad doorgaens nog al weet Water te verschaffen uit de Rivier de Vecht, om 't welk gemaklyker te krygen een zeer zwaer

's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

Vaertuig aldaer gehouden wordt, dat men Ysbreker noemt, welke, by vriezend weder, door vele Paerden getrokken, het Ys, door zyne zwaerte en zyn schuinschen stand voor aen den boeg, aen stukken maekt, en dus eene opening geeft voor de achter den zelven doorgaens volgende Schuiten, in welken het Water gehaeld wordt, kwam hier in een beletzel door de laegte van het Water in de Trekvaerten tusschen deze Stad en Weesp, in welken de Ysbreker, met volgeladen Waterschuiten, op de terugreize, zoo vast bleef leggen, dat men den een noch de anderen kon voortkrygen; dus was 'er geen ander middel, dan om het Water, in deze Stad noodig, met Paerd en Slede, in Vaten, uit de Rivier de Vecht te halen, waer toe de veilige Passagie langs het Ye eene gunstige gelegenheid gaf, en 't welk daerom dagelyks geschiedde; tot dat men, eindelyk, met meenigte van Menschen, door het in stukken zagen van het Ys in de gemelde Trekvaerten, den Ysbreker zelf eene Opening gemaekt hadt, door welke hy en de achter hem volgende Waterschuiten tot binnen Amsteldam kwamen; terwyl, ondertusschen, velen zich reeds hadden moeten behelpen met Water, gesmolten van Zee-Ys, dat, echter, dewyl de Vorst de Zoutdeelen van het zelve ontbonden hadt, tot reiniging met goed gevolg gebezigd werdt. Daerenboven heeft de felle Vorst, in Zeeland, ook vele Borstziekten veroorzaekt, waer door vele Menschen in 't Graf gesleept werden. Ook hadt men, tusschen den 21 en 22 van deze Louwmaend, een zeer zwaren Ysgang in Tessel, waer door verscheide Schepen op zeer

ge-

gevaerlyke plaetsen gedrongen werden, en eenigen geheel aen stukken gedrukt zyn.

Wegens de Sterfte van 't Rundvee hebben wy in deze Maend geene berichten ontvangen.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

NYMEGEN. Den 2 van deze Louwmaend, gewonen dag ter veranderinge van het Collegie van Burgemeesteren dezer Stad, zyn tot deze Waerdigheid verkozen de Heeren Raden Mr. JOHAN ENGELEN en Mr. JAN VAN LEEUWEN.

THIEL. Volgens het Reglement, naer welk de Verkiezing der Regeringe van deze Stad geschiedt, is, den 1 van deze Louwmaend, de oudste Burgemeester, de Heer C. L. de Pagniet, Heer van Karmestein, in zyne Bedieninge afgegaen, en, in deszelfs plaetse, verkozen de Schepen en Raed BERNARD COCK; in wiens plaetse de afgegane Burgemeester onder Schepenen en Raden weder zitting heeft genomen. Dus bestaet het lichaem der Regeringe van deze Stad, voor den jare 1763, uit de Heeren Burgemeesteren ARNOLDUS VAN LEEUWEN en BERNARD COCK, en uit de Heeren Schepenen en Raden *Carel Lodewyk de Pagniet*, Heer van Karmestein, *Mattheus Lambertus Schull*, Mr. *Jakob Nikolaes van den Steen*, Heer van Ommeren en Waijestein, Mr. *Hendrik Jan Bartens*, Mr. *Willem Albert van Lith de Jeude*, *Marcus Verkerk* en *Herman Dykmeester*.

DORDRECHT. De Commissien in de Provintiale en Generaliteits Collegien, voor deze Stad, met het begin der eerstkomende Bloeimaend openvallende, zyn, den 5 van deze Louwmaend, door de Ed. Groot Achtb. Heeren van den Oudraed dezer Stad weder vervuld, en zyn benoemd om alsdan voor drie jaren zitting te nemen, wegens deze Stad, in het Collegie der Ed. Mog. Heeren Ge-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

committeerde Raden van de Staten dezer Provintie, in 's Hage residerende, de Heer Oudraed Mr. *Caspar Balthasar Doll van Ouryk*; ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden de Heer Oud-Burgemeester Mr. *Jeronimus Karsseboom*; en in het Collegie ter Admiraliteit op de Maze de Heer Oud-Burgemeester Mr. *Francois van den Brandeler*.

DELFT. Volgens gewoonte zyn alhier, in de nu afgeloopen Wintermaend, twee Nominatien gemaekt, eene van acht, en eene van veertien Personen, ten einde daer uit door de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als oefenende de Voogdye over den Prinse Erfstadhouder, de verkiezing gedaen zou worden van de genen, die in de Collegien van Burgemeesteren en Schepenen dezer Stad, voor den jare 1763, zitting zullen hebben. 't Welk geschied zynde, zyn, met den 1 van deze Louwmaend, aen de Regeringe gekomen, als Burgemeesters, de Heeren Mr. JAKOB VAN DER LELY, Mr. JAN TEDING VAN BERKHOUT, Mr. BRUNO ROVER en Mr. FRANC VAN DER BURCH J. Z.; en, als Schepenen, de Heeren Dr. *Nikolaes Schuil*, *Adriaen van Staveren*, Dr. *Willem van Blommestein*, Mr. *Franc van der Burch*, Heer van Spieringshoek en de Made, Mr. *Nikolaes Kraeyvanger*, *Jan Nikolaes Christiaen van Kretschmer*, Heer van Noordscharwoude, en Mr. *Joan Karel van Aldewereld*; en uit de laetstgemelden als Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de genoemde Heeren *Schuil*, *van Staveren* en *Blommestein*.

LEIDEN. Den 10 van deze Louwmaend overleedt, alhier, in den ouderdom van ruim drieënvyftig jaren, de Heer Mr. *Nikolaes van de Velde Daniëlsz.*, Lid der Heeren Veertigen van deze Stad sedert den jare 1740, die voor de eerste reize als Burgemeester alhier verkozen werdt in Slagtmaend van den jare 1753; daerna van Bloeimaend 1755 tot Bloeimaend 1758 zitting hadt in de Generaliteits Rekenkamer; hier op, in Slagtmaend van het laetstgemelde jaer, weder werdt ingekozen als Bur-

ge-

gemeester; in Hooimaend van den jare 1759 het Amt kreeg van Ontvanger van des Gemeenen Lands Middelen over Leiden en Neder-Rhynland, dat hy tot op zyn overlyden bekleed heeft; en in Slagtmaend van den jare 1761 ten derdenmale zitting kreeg in den Burgemeesterlyken Stoel, in welken hy tot in Slagtmaend 1762 geplaetst was. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Twee dagen daer na verwisselde hier ook het tydlyke met het eeuwige, in den ouderdom van omtrent achtentachtig jaren, de Heer Mr. *Nikolaes van Toll, M. Z.*, Lid der Heeren Veertigen van deze Stad federt den jare 1743.

In plaetse van deze Heeren zyn, door de gemelde Heeren Veertigen, den 15 en 20 van deze Louwmaend, weder tot Medeleden van derzelver Vergaderinge verkozen de Heeren Mr. *Johan Hieronymus van der Marck* en Mr. *Abraham van Gerwen*.

Ook is, door hunne Ed. Groot Mog., Jongheer *Helenus Willem van Leiden*, tot Oostvoorn, aengesteld als Ontvanger van des Gemeenen Lands Middelen over Leiden en Neder-Rhynland, in plaetse van den gemelden Heere Mr. N. van de Velde D. Z.

AMSTELDAM. Den 28 van deze Louwmaend is tot Hoofd-Officier van deze Stad verkozen de Heer Mr. *Isaak Sweerts*, in plaetse van den Heere Mr. Willem Huigens, Heere van Honkoop, die sedert den jare 1749 tot op den tegenwoordigen tyd dit Amt bekleed heeft.

Ook is tot nieuw Medelid van de Heeren Zesendertig Raden verkozen en aengesteld de Heer Mr. *Jan van de Poll Pietersz.*, thans President Schepen van deze Stad, in plaetse van den overleden Heere Burgemeester Mr. Cornelis Hop.

GOUDA. De Regering van deze Stad jaerlyks met den eersten van Louwmaend veranderende, zyn, uit eene Nominatie, aen hunne Ed. Groot Mog. overgeleverd, om daer uit, in de hoedanigheid van Voogden over den Erfstadhouder, de verkiezinge te doen, verkozen en op den gemelden dag beëedigd, als Burgemeesters, de Heeren Mr. JOHAN

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

DE LANGE, Mr. DIRK ÆMILIUS JONGKIND, Mr. BRUNO VAN DER DOES en Mr. BARTHOLOMEUS DE MOOR VAN IMMERZEEL; als Schepenen, de Heeren Mr. *Willem Decker*, Heer van Urſem, Præſident, Mr. *Kornelis van der Burch*, *Willem van der Hoeve*, *Jakob Boon van Oſtade*, Dr. *Willem Griffioen*, *Dirk Daniel de Kedts Houtman* en Mr. *Nikolaes Tyſſen*; en uit deze laetſten als Schepenen Commiſſariſſen over des Gemeenen Lands Middelen de gemelde Heeren *van der Burch*, *van der Hoeven* en *Oſtade*.

Voorts zyn door de genoemde Heeren Vroedſchappen, tot Medeleden in hunne Vergadering verkozen en aengenomen de bovengemelde Heeren Mr. *Willem Dekker*, Heer van Urſem (*), Dr. *Willem Griffioen*, *Dirk Daniel de Kedts Houtman* en Mr. *Nikolaes Tyſſen*.

Verder zyn, door de Heeren Vroedſchappen van deze Stad de Commiſſien, voor dezelven openvallende, vervuld, en is benoemd om, met het begin der eerſtkomende Bloeimaend, zitting te nemen in het Collegie der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Heeren Staten van deze Provintie, in 's Hage reſiderende, de Heer Vroedſchap Mr. *Jakob Speelman*, Heer van Nuland; als Bewindhebber van de Ooſt-Indiſche Compagnie, ter Kamere van Amſteldam, de Heer Vroedſchap Mr. *Vincent van Eick*, en als Bewindhebber van de Weſt-Indiſche Maetſchappye, mede ter Kamere vau

(*) Deez' is de zelfde Heer *Dekker*, die Vroedſchap van deze Stad is geweeſt van den jare 1742-1752; in het laetſtgemelde jaer afſtand deedt van die waerdigheid, en van de waerdigheid van Bewindhebber der Ooſt-Indiſche Compagnie ter Kamere van Amſteldam; mitsgaders van het Amt van Bailliuw, Dykgraef en Schout van de Stede en den Lande van Oudewater, welk hy bekleed hadt van den jare 1750. Dit gebeurde by gelegenheid dat hy verkoos naer Ooſt-Indien te gaen, en door de Kamer van Zeventienen aengeſteld was als Water-Fiskael te Batavia. Kort na zyn aenkomſt te Batavia werdt hy Gouverneur en Directeur van Malakka, en Hoofd-

van Amsteldam, de bovengemelde Heer Burgemeester Mr. *Dirk Æmilius Jongkind.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ROTTERDAM. Den 6 van de nu afgeloopen Wintermaend hebben de Heeren Vroedschappen van deze Stad hun Medelid, den Heer Mr. *Johan Adriaen van der Hoeven*, benoemd om, wegens deze Stad, zitting te nemen ter Vergadering van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden, in 's Hage residerende, met Bloeimaend, eerstkomende. Ook is by de gemelde Heeren de Heer Mr. *Adriaen Reepmaker*, Heer van Strevelshoek en Noordwaddinksveen, Raed in de Vroedschap van deze Stad, verkozen en aengesteld tot Bailliuw en Dykgraef van het Hoogheemraedschap van Schieland.

GORINCHEM. Volgens gewoonte is alhier, door de Ed. Achtb. Heeren Schepenen van deze Stad, in 't laetst van de nu afgeloopen Wintermaend, eene Nominatie gemaekt ter veranderinge van derzelver Collegie, uit welke de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie, in hunne meergemelde hoedanigheid, als Schepenen van deze Stad en den Lande van Arkel, voor den jare 1763, verkozen hebben de Heeren Mr. *Willem Hendrik van Barneveld*, *Simon van Steeland*, Mr. *Sebastiaen van Noten*, Mr. *Adriaen Hagoort*, *Adriaen Pompe*, *Christiaen Schuller junior*, en *Johan de Hartog*, en als Schepenen Commissarissen over des gemeenen Lands Middelen de drie eerstgemelde Heeren.

De afgaende en deze nieuwaenkomende Heeren Schepenen, daerna, eene Nominatie gemaekt hebben-

Hoofd - Administrateur en Pakhuismeester aldaer; welken post hy vier jaren met zulk een succes bekleed heeft, dat hy vervolgens met de Oost - Indische Retourschepen van den jare 1761 in het Vaderland terug is gekomen, en, gelyk wy hier zien, weder Lid geworden van de Regeringe dezer Stad; ten opzichte van welke laetstgemelde waerdigheid, hy, als Vroedschap, ingevallen is in den zelfden rang, dien hy te voren bekleedde, namelyk als verkozen in den jare 1742, en dus als den vierden in rang onder de tegenwoordige Heeren Vroedschappen.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

bende ter verkiezinge van een nieuwen Burgemeester, hebben de gemelde Staten, in de zelfde hoedanigheid, tot deze Waerdigheid verkozen den Heer Mr. ADRIAEN MAERTEN DARY.

Wyders hebben de Heeren Vroedschappen, by het vervullen der openvallende Commissien, benoemd en gecontinueerd den Heer Mr. *Hendrik van der Graef de Vapour*, om zitting te houden in de Vergadering der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden, voor den tyd van drie jaren, die ingaen zullen met den 1 van de aenstaende Bloeimaend.

SCHIEDAM. De Heeren Vroedschappen van deze Stad hebben, in deeze Louwmaend, hun Medelid, den Heer *Jakob Morgan*, gecommitteerd om, met den 1 van de aenstaende Bloeimaend, zitting te nemen in de Provintiale Rekenkamer van Holland en Westvriesland.

ALKMAER. Na de Veranderinge van de Regeringe dezer Stad, in de nu afgelopen Wintermaend, hebben de Heeren Vroedschappen alhier, den Heer Oud-Burgermeester Dr. *Johannes Mensingh* gecommitteerd om, met den 1 van de volgende Maend, zitting te nemen in het Collegie van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van deze Provincie in Westvriesland en 't Noorderkwartier.

Den 6 van deze Louwmaend overleedt, in deze Stad, in den ouderdom van ruim vyfenzestig jaren, de Heer Mr. *Jakob Lycochton Hooghkamer*, Medelid der Heeren Vroedschappen van deze Stad sedert den jare 1741, die voor de eerste mael alhier tot de Burgemeesterlyke waerdigheid verheven werdt by de buitengewone Veranderinge van de Regeringe, die voorviel den 19 der Bloeimaend des jaers 1749, en in het volgende jaer 1750, gelyk ook in de jaren 1752, 1753, 1755, 1756, 1558 en 1759 de zelfde waerdigheid bekleed heeft. Zyne bedrevenheid in het Recht en de Belangen van deze Provintie heeft hem, sedert dat hy tot Burgemeester verkozen was, bykans altoos jaerlyks doen verkozen worden tot gewoon Gedeputeerde, wegens deze Stad, ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog., tot

in

in den jare 1761; toen hy gecommitteerd werdt, in het Collegie der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van hunne Ed. Groot Mog., te Hoorn residerende, in welk hy nog zitting hadt. Daerenboven was hy Dykgraef van de Schermer.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

In plaetse van den overleden Heere Nikolaes Henricus Domis is, den 8 van deze maend, uit eene Nominatie, door de Ed. Groot Mog. Heeren Staten, als Voogden over den Heere Erfstadhouder, tot Vroedschap van deze Stad verkozen de Heer Mr. *Rutgerus Paludanus.*

HOORN. In plaetse van den overleden Heere Mr. Joan de Monchy, werdt, den 29 van de nu afgeloopen Wintermaend, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen de Heer Mr. *Joan van Bredehoff*, Vryheer van Oosthuizen, enz., Zoon van den Heere Mr. Francois van Bredehoff, van wiens overlyden wy te vóren gesproken hebben.

ENKHUIZEN. In het laetst van de nu afgeloopen Wintermaend hebben de Heeren Burgemeesters van deze Stad een Nominatie gemaekt ter veranderinge van het Collegie van Schepenen voor den jare 1763, waeruit de Staten van deze Provincie, in de meergemelde hoedanigheid, verkozen hebben de Heeren *Klaes Bakker*, *de Vries*, Mr. *Jakob van der Ramhorst*, Mr. *Arent Diderik van Vossen*, *Roelof Blok*, *Pieter Hendrik van Genderen*, Mr. *Jan van Bleiswyk* en Mr. *Jan Jakob Duivensz*; en tot Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de genoemde Heeren *de Vries*, *van Vossen* en *Blok*. Zynde op nieuw, voor den tyd van drie jaren, als Hoofd-Officier van deze Stad gecontinueerd de Heer *Pieter van Loosen.*

Vervolgens hebben, den 1 van deze Louwmaend, de Keurmannen, volgens gewoonte, alhier, daertoe uitgeloot, verkozen als Burgemeesteren van deze Stad de Heeren Mr. FREDERIK VERBRUGGEN, Mr. EVERHARD PAN en Mr. HENDRIK VAN STRALEN, en, dezen, daerna, beëedigd zynde, uit de Burgemeesteren, welken in 't afgeloopen jaer geregeerd hebben, om, als President Burgemeester, nog een jaer zitting te hebben, den Heer Mr. ANDRIES KLUPPEL.

Den

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Den 10 van deze Louwmaend overleedt, in deze Stad, na eene ziekte van weinige dagen, in den ouderdom van omtrent zesenzestig jaren, de Heer *Jan Oudewagen*, Raed in de Vroedschap van deze Stad sedert den jare 1743, die alhier de Burgemeesterlyke waerdigheid bekleed heeft in de jaren 1756 en 1760, en sedert Bloeimaend van het afgeloopen jaer 1762 gedeputeerd was, wegens deze Provintie, ter Vergaderinge van de Ed. Mog Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit in Westvriesland en 't Noorderkwartier.

Vervolgens hebben de Heeren Vroedschappen van deze Stad den Heer Mr. *Pieter de Pui*, Raed en Oud-Schepen, benoemd om van Bloeimaend aenstaende, tot Bloeimaend des jaers 1766, zitting te nemen ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden; en den Heer Oud-Burgemeester Mr. *Gerrit Buiskes* om als Raed ter Admiraliteit de plaets van den gemelden Heere Oudewagen te vervullen.

MEDENBLIK. Met het begin van deze Louwmaend zyn, volgens gewoonte, als Burgemeesteren van deze Stad aen de regering gekomen de Heeren JAN BOURGONJE, Præsident, Mr. KORNELIS MOORENVLIEDT en JAN GERDENIER, en, volgens de Verkiezinge van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, in hunne hoedanigheid van Voogden over den Erfstadhouder, uit een hier gemaekte Nominatie gedaen, als Schepenen, de Heeren *Nikolaes Agricola*, Præsident, *Pieter Steenhuis*, *Jan Spaender*, *Klaes Laegland*, *Nikolaes Bourgonje*, *Willem Smit Jansz.* en *Karel Gerdenier*, uit welke laetsten de drie eerstgemelden tot Schepenen Commissarissen over des Lands Gemeenen Middelen aengesteld zyn.

PURMERENDE. Den 27 van de nu afgeloopen Wintermaend is, door de Heeren Vroedschappen van deze Stad, met eenparigheid van stemmen, tot hun Medelid verkozen en aengenomen de Heer *Jakob Tonning*, Oud-Schepen en Secretaris alhier, in plaetse van deszelfs Vader, den Heere Sem Tonning, die, wegens zyne hooge jaren en lichaems-

zwak-

zwakheid, afstand van die Waerdigheid gedaen heeft, na sedert den jare 1738 Lid van de Heeren Vroedschappen van deze Stad geweest te zyn, en meermael de Burgermeesterlyke Waerdigheid alhier bekleed te hebben.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VLISSINGEN. Den 30 van de zelfde Wintermaend overleedt, alhier, in den ouderdom van vyfenvyftig jaren, de Heer *Bernard Maurits*, Oud-Schepen van deze Stad, die Raed van dezelve is geweest van den jare 1751 tot in den jare 1758, en Rentmeester was der Domeinen van zyne doorl. Hoogheid, alhier gelegen; in welk laetste Amt hy nu opgevolgd is door zynen Broeder, den Heer Mr. *Johan Maurits*, die in den jare 1758 in zyne plaetse ook als Raed van deze Stad verkozen werdt.

Den 4 van deze Louwmaend overleedt, alhier, ook de Heer Mr. *Willem Hurgronje*, Broeder van den laetst overleden Raedsheer Mr. Jakob Hurgronje, en van den Heere N. Hurgronje, Plenipotentiaris op het Congres te Soissons. De nu overleden Heer deedt, na dat hy zyne Letteroefeningen te Utrecht voltrokken hadt, eene tweejarige reize door Vrankryk, en werdt, vervolgens t'huis gekomen zynde, Raedsheer in den Raed van Vlaenderen, te Middelburg residerende, welk Amt hy in den jare 1740 varen liet, wanneer hy tot Raed in de Vroedschap van deze Stad aengesteld werdt. Hy was thans voor de tweedemael regerend Burgemeester.

AMERSFOORT. Met den beginne van dit jaer zyn, uit eene overgeleverde Nominatie, door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provintie, als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, verkozen, en aen de Regering gekomen, als Burgemeesters, de Heeren DIRK LOOGEN en ANTHONY VAN BRINKENSTEIN; en, als Schepenen, de Heeren Mr. *Willem Metborst*, *Willem Jakob van Steenberg*, *Jacobus van Bemmel*, *Gysbert van Deventer*, *Anthony Metborst*, *Gysbertus Harderwyk*, *Hendrik van Goudoever*, *Joannes Jonas*, *Herman Kluppel*, *Willem Hendriksen*, *Kornelis van Deventer* en *Wilhelmus Gualtherus van Veerssen*.

Voorts

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Voorts hebben de Heeren Raden van deze Stad gemelden Heer Mr. *Willem Metborst* gecommitteerd om, geduurende het jaer 1763, zitting te hebben ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht.

FRANEKER. Den 23 van deze Louwmaend is tot Vroedschap van deze Stad verkozen de Hooggeleerde Heer Mr. *Gulielmus Ouwens*, Professor honorarius in de Medicynen, Chimie en Botanie, op Vrieslands Hooge School, alhier, in plaetse van den Heere Mr. *Matthys Smit*, die van deze Waerdigheid vrywilliglyk afstand gedaen heeft.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 4 January.

	By de Z. Zak.
TARW, O. W. Zeeuwſ.	13 a 16 ß
—— Nieuwe dito	14½ a 17 ß
—— Blaeuwe dito	13½ a 14½ ß
ROGGE, Zeeuwſche .	11 a 12 ß
ERTEN, Graeuwe .	16 a 21 ß
—— Blaeuwe .	16 a 24 ß
—— Witte . .	11 a 13 ß
W. BOONEN. . .	9 a 11 ß
	by 't Laſt.
GARST, Z. enz. Winter	14 a 15½ ℒ
—— dito Zomer .	13¾ a 14½ ℒ
HAVER, Zeeuwſ. enz.	12 a 13¼ ℒ
KOOLZAED, Z. enz.	27 a 29 ℒ
BOEKW., Vl. enz. op 132 ß	13½ ℒ
—— Klaei . .	11 a 12 ℒ
PAERDENBOONEN.	16 a 17 ℒ

In deze Maend is, wegens het besloten Water, te Rotterdam, geen Vlasmarkt geweest.

Leiden.

	by 't Vierend.
HOOIBOTER, 8 en 15 Jan.	ƒ17 a 18:-
—— 22 dito	16 a 17:-
—— 29 dito	19 a 20:-

NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN.

FEBRUARY.

MDCCLXIII.

GELDERLAND.

ZUTPHEN.

TEr voorkominge dat de genen, die verpligt zyn aen Weesmeesteren alhier Inventarissen over te geven van Boedels, in welken Minderjarige, afwezig zynde, en andere toezicht behoevende persoonen belang hebben, deze Imboedels en de tilbare Goederen, tot dezelven behoorende, naer hunne eigen zinlykheid op prys stellen, of zich bedienen van Lieden, weinig of geheel geene kennisse hebbende van de waerde der Goederen, hebben Burgemeesters, Schepenen en de Raed van deze Stad niet alleen twee beëedigde *Schatsters* of *Taxeersters* aengesteld, die alleen, en met uitsluitinge van alle anderen, de Imboedels en verdere tilbare Goederen, in de genoemde Boedels, zullen opnemen en schatten, maer daerenboven ook eene *Ordonnantie* vastgesteld, naer welke die Schatsters zich in de Stad en het Schependom van Zutphen zullen moeten gedragen. Deze Ordonnantie is gedagteekend den 15 van deze Sprokkelmaend, en be- ZUTPHEN.

ZUTPHEN. ſtaet uit de volgende Tien Artikelen. „ I. De „ *Schatſters* of *Taxeerſters* zullen bovenſtaen- „ de Imboedels en Goederen, zoo veel doen- „ lyk, naer derzelver rechte waerdye, zon- „ der aenzien van perſonen, en zonder daer- „ omtrent ook eenige de minſte informatie of „ voorſchrift der Geintereſſeerden te volgen, „ in alle onpartydigheid, op haren Eed, ſtuk „ voor ſtuk, hebben te taxeren, en daer van „ een behoorlyke Æſtimatie, onder hare hand- „ teekeninge, over te geven, om, als een „ document, aen den Inventaris geannec- „ teerd, en, dien conform, by de Weeska- „ mer, de Afgoeding, Bewys of Verdeeling „ gedaen te worden. II. Onder deze Taxa- „ tie zullen, nochtans, niet begrepen, maer „ daer van wel uitdrukkelyk geëximeerd zyn „ en blyven Goud, Zilver, Medailles, Schil- „ deryen, Juwelen en andere Kleinodien, „ zoo en als ook levendige Have, Vee, „ Hooy, Stroo, Koorn en diergelyke ſoort „ van Goederen meer, welken niet door de „ *Schatſters*, maer door zich des verſtaende „ zullen moeten geæſtimeerd, en daer van, „ in maniere en ten einde als boven, de Pri- „ ſatien by de Inventariſſen gevoegd worden. „ III. De *Taxeerſters* of *Schatſters* zullen, voor „ hare moeite, zoo wegens hare Taxatie, „ als dieswegens af te geven Atteſt, in alles, „ zonder meer, hebben en genieten één ten „ honderd, en zoo naer advenant; 't welk, „ na verrichte Taxatie, aenſtonds zal moe- „ ten betaeld, en, als een Boedelſchuld, op „ den Inventaris kunnen gebragt worden. IV. „ Zullen ook voor de by haer gedane Æſti- „ matien moeten inſtaen, en, gevolgelyk,

„ al-

„ altoos gehouden zyn om, ingeval mogte Zutphen.
„ bevonden worden die Goederen, of eeni-
„ ge van die, te hoog gewaerdeerd te wezen,
„ dezelven alsdan voor den getaxeerden prys
„ van de Eigenaers of Geïnteresseerden te-
„ gens contant geld over te nemen. V Zul-
„ len hare Taxatien niet afzonderlyk, of door
„ anderen, maer te zamen en in eigen personen,
„ moeten doen, uitgezondert alleen in cas van
„ zware ziekte en noodzaeklyke absentie,
„ wanneer een ander in hare plaetse daer toe
„ door de Weeskamer, op derzelver kosten,
„ voor dien tyd, zal gesurrogeerd en, zoo
„ noodig, mede in eed genomen worden. VI.
„ Zullen hare gedane Taxatien, en 't geen
„ haer by die gelegenheid mogt voorkomen,
„ hebben te secreteren, en zich, wyders, met
„ alle discretie dienaengaende te gedragen,
„ zonder iemand, veel minder die genen, in
„ wier werk zy zyn, directelyk of indirectelyk
„ te injurieren of miszeggen, by pœne van
„ arbitrale correctie. VII. Zullen ook, op
„ de eerste requisitie, gereed staen om de
„ Burgers en Ingezetenen, en sunsten een ie-
„ der, welken wegens voorsz. Boedels haren
„ dienst zullen komen te begeren, datelyk en
„ zonder uitstel te gerieven, mits daer van
„ drie dagen te voren geadverteerd zynde.
„ VIII. Ook zal het aen een iegelyk, schoon van
„ de Weeskamer niet dependerende, vry-
„ staen om, byaldien dezelve zulks mogten
„ verkiezen, zich van 's gelyken van deze
„ *Taxeersters* of *Schatsters*, in het taxeren
„ van Imboedels en Meubilaire Effecten, te
„ mogen bedienen, tegens bovenstaende loon
„ van één ten honderd, het geen alsdan de

 „ *Tax-*

ZUTPHEN. „ *Taxeersters*, daer van, invoegen als vo-
„ ren, tydelyk gewaerschouwd wezende,
„ niet zullen mogen verweigeren; maer,
„ daer in mede observerende den inhoud de-
„ zer Ordonnantie, verpligt zyn te moeten
„ doen, latende, echter, voorgaen die Boe-
„ dels, welken aen de Weeskamer gehooren.
„ IX. Eindelyk, zullen deze *Taxeersters* of
„ *Schatsters*; voor het aenvaerden harer bedie-
„ ninge, met Eede, moeten beloven dat zy
„ de vorenstaende Artikelen exactelyk zullen
„ naerkomen, en zich, voor 't overige, ge-
„ dragen, zoo en als goede en eerlyke Tax-
„ eersters of Schatsters betaemt; by pœne
„ dat, zoo ter eeniger tyd mogten bevonden
„ of overtuigd worden, in dezen, tot nadeel
„ van den een of den anderen met dezen of
„ genen gecolludeerd, of ook in eenige
„ poincten deze Ordonnantie opzettelyk ge-
„ contravenieerd te hebben, *ipso facto* van ha-
„ re bedieninge zullen ontzet en, boven en
„ behalven de vergoedinge der daer door toe-
„ gebragte schade, aen de gelædeerde par-
„ tye, zelfs naer bevind van zaken, arbitra-
„ lyk gestraft worden. X. Alles onder wel
„ expresse reserve, om, ten allen tyde, de-
„ ze Ordonnantie, 't zy in het geheel, of
„ gedeeltelyk, zoodanig te interpreteren,
„ veranderen, vermeerderen en te verminde-
„ ren, als, naer exigentie en omstandighe-
„ den van tyden en zaken, zal geoordeeld
„ worden te behooren. Ordonnerende en
„ bevelende, mitsdien, aen allen Burge-
„ ren en Ingezetenen, en, wyders,
„ een iegelyk, wien zulks aengaen zal,
„ en wel inzonderheid mede aen de voor-
„ noem-

„ noemde *Schatsters* of *Taxeersters*, zoo te- ZUTPHEN.
„ genwoordige, als toekomende, zich hier-
„ naer stiptelyk tereguleren."

Ook hebben de zelfde Heeren Burgemeesters, Schepenen en de Raed van deze Stad, onderrecht zynde dat zommige Artikelen in het gereformeerde en geamplieerde Stadrecht, rakende het *Verhuizen van Dienstboden*, door de zoogenaemde Besteders en Besteedsters verwaerloosd en te leur gesteld worden, den 17 van deze Sprokkelmaend, goedgevonden, tot ophelderinge en vermeerderinge van den Vyfentwintigsten Titel van het gemelde Stadrecht, de volgende Artikelen vast te stellen.

„ I. Dat die genen, welken gewoon zyn ee-
„ nige Knechts, Koetsiers, Meiden of Min-
„ nemoers te besteden, zich, alvorens, by
„ den Heer, Meester of Vrouw, waer by
„ alzulke Dienstboden wonen, of, byaldien
„ reeds eenigen tyd uit hunnen dienst mogten
„ vertrokken zyn, ter plaetse, daer zy laetst
„ gediend hebben, naer het Comportement
„ van dusdanige Domestycquen, en of zy
„ zich in hunnen dienst getrouw, eerlyk en
„ ook betamenlyk omtrent hun Heer, Mees-
„ ter en Vrouw gedragen hebben, naeuw-
„ keuriglyk zullen hebben te informeren, en
„ te gelyk te vernemen of voorsz. Dienstbo-
„ den los zyn, en de Huur, aen één van
„ beide zyden, behoorlyk en conform het
„ præscript Stadrechtens, is opgezegd ge-
„ worden; by pœne van twintig Stads Pon-
„ den, door de contravenierende Besteders
„ of Besteedsters te verbeuren. II. Dat de Be-
„ steders of Besteedsters, daeromtrent een con-
„ trair getuigenis of informatie bekomen heb-

 „ ben-

ZUTPHEN.

„ bende, niet zullen mogen alzulke Knechts,
„ Koetsiers, Meiden of Minnemoers aen een
„ ander Heer, Meester of Vrouw verhuren,
„ of hen daer in zelfs adsisteren, op pœne
„ als boven. III. Dat mede geene Besteders
„ of Besteedsters, directelyk of indirectelyk,
„ eenige Knechts, Koetsiers, Meiden of
„ Minnemoers, aen hunne Heeren, Mees-
„ ters en Vrouwen door huur verbonden zyn-
„ de, op hope en onder belofte van zwaer-
„ der loon, meerder verval, avancement of
„ iets anders, zullen vermogen te onderhu-
„ ren, te suborneren of hen ook op eeniger-
„ hande wyze aen te zetten om hun dienst
„ te verlaten en op te zeggen, op eene gely-
„ ke boete van twintig Stads Ponden, boven
„ en behalven arbitrale Correctie naer bevind
„ van zaken. IV. Dat ook, in het algemeen,
„ niemand, van wat staet hy zy, door aen-
„ biedinge, zoo van grooter loon, als ander-
„ zins, hoe ook genaemd, eenige Domestyc-
„ quen van een ander Heer, Meester of
„ Vrouw zal mogen onderhuren, debauche-
„ ren of verleiden, en hen alzoo in eens an-
„ deren dienst verbinden, insgelyks by ver-
„ beurte van twintig Stads Ponden, zoo wel
„ by den genen, die zich zulks onderstaet te
„ doen, als by de Dienstboden, welken zich
„ daer door laten seduceren, te betalen. V.
„ Zullende de aengetogen Boeten komen ten
„ profyte van dezer Stads Diakenye, en door
„ dezelve, zonder conniventie, met para-
„ te Executie moeten ingevorderd worden.
„ Lastende en bevelende, derhalven, al-
„ len Burgeren en Ingezetenen, en, wyders,
„ een iegelyk, wien zulks eenigzins aen-

„ gaen

„ gaen zal, zich hier naer ſtiptelyk te regu- „ leren." ZUTPHEN.

Nog hebben hunne Ed. Groot Achtb., den 19 van deze Sprokkelmaend, het Drie- en Vierendertigſte Artikel van het Reglement voor de Weeskamer van deze Stad hier mede vermeerderd: „ Dat, namelyk, ten reſpecte van die „ Boedels, welken ter Weeskamer bekend zyn, „ en waer van aldaer rekening gedaen wordt, „ de Voogden, eer en bevorens wegens hun- „ ne Momberſchap zullen worden bedankt en „ daer van wezen ontſlagen, voortaen ver- „ pligt zullen zyn om, ten overſtaen van „ Weesmeeſteren, en niet van hunne Pupil- „ len afzonderlyk, te doen behoorlyk Bewys, „ Rekeninge en Reliqua van derzelver Goe- „ deren, op dat zoo wel de Weeskamer, als „ den Pupillen, kome te blyken, dat de laetſt- „ gemelden het hunne ontvangen hebben, en „ daer by niet zyn benadeeld geworden."

Eindelyk hebben de zelfde Heeren, vermits in de Ordonnantie op het *Weggeld* verſcheide veranderingen gemaekt en byvoegzelen gedaen zyn, en in dezelve ook deze en gene fouten gevonden worden, welken of niet meer in gebruik zyn of noodzakelyk eenige opheldering vorderen, den 21 van deze maend, goedgevonden die Ordonnantie, den 29 van Lentemaend des jaers 1693 vaſtgeſteld, te vernietigen en af te ſchaffen, en, in plaetſe van dezelve, een nieuwe te doen afkondigen, die de volgende Artikelen behelſt, naer welken het Weggeld, met en na den 1 van de aenſtaende Grasmaend, binnen deze Stad, zal gevorderd worden. „ Alle perſo- „ nen, geene Burgers of Ingezetenen dezer

ZUTPHEN. „ Stad zynde, zullen van ieder Wagen, Kar
„ of ander Rytuig, met Hout, Turf, Eek,
„ Zaed, Hooy, Stroo of iets anders geladen,
„ binnen komende, tot Weggeld
„ betalen - - - - *één Stuiver:*
„ mits dat, dien zelfden dag,
„ ongeladen weder uitrydende, of ook eeni-
„ ge Waren voor hunne provisie en con-
„ sumptie, by eene kleine quantiteit, in een
„ mand of zak, uit deze Stad medenemende,
„ van dit Weggeld zullen vry wezen. II.
„ Welk Weggeld indiervoegen ook door alle
„ Burgeren en Ingezetenen, mitsgaders door de
„ Pachters, zoo van dezer Stads Bouw- en
„ Weidelanden, als van dezer Stads Tien-
„ den en Garvelanden, zal moeten worden
„ voldaen, wegens het geen van koorn of
„ hooy van hunne eigen of gepachte landen,
„ eer dat het zelve binnen de Stad komt,
„ mogte verkocht zyn, en met hunne eigen
„ of een andermans Paerden en Gery binnen
„ deze Stad gebragt worden. III. Gelyk me-
„ de en in het algemeen van alle turf, hout,
„ eek, koorn, hooy, stroo of yets anders,
„ zoo door dezer Stads Burgeren en Ingezete-
„ nen buiten de Stad gekocht, en hier binnen
„ gebragt wordt, het Weggeld zal moeten
„ betaeld worden. IV. Zullen alle Vreemde-
„ lingen, buiten deze Stad en Schependom
„ wonende, met hunne eigen of andere Koet-
„ sen, Charetten, Phaëtons, Wagens, Kar-
„ ren, of eenig ander Rytuig, 't zy bevragt,
„ of onbevragt, uit deze Stad rydende, moe-
„ ten betalen als volgt, namelyk
„ Van één Koets, Phaëton of
„ Charet - - - *drie stuivers.*

„ Van

„ Van een Post-Boeren-of an- ZUT-
„ dere Wagen, zoo en als ook PHEN,
„ van een Chais of Fargon met
„ twee Paerden - - *twee stuivers.*
„ En van een Kar, 't zy Koets-
„ kar, of andere, mitsgaders van
„ een Chais of Fargon met een
„ Paerd, gelyk mede van iemand,
„ te Paerd rydende, voor Man
„ en Paerd - - - *een stuiver.*
„ V. Voorts zal betaeld worden van ieder Paerd
„ dat hier door gedreven wordt - *een stuiver.*
„ Van ieder Os of Hoornbeest,
„ zoo insgelyks hier door ge-
„ dreven wordt - - *twee duiten.*
„ En van elk Verken, van 's
„ gelyken door deze Stad gedre-
„ ven wordende - - *een duit.*
„ Blyvende nogtans de May- en andere
„ Beestenmarkten hier van geëximeerd. VI.
„ Daer en tegen zullen van dit Weg-geld vry
„ zyn; Voor *eerst*, alle ordinaire en vas-
„ te Postwagens en Tourkarren, 't zy
„ van deze Stad op andere Steden en plaet-
„ sen, 't zy ook van andere Steden en
„ plaetsen op deze Stad, in de geregu-
„ leerde en publieke Vheren, rydende.
„ Voor een *tweede*, alle Pagtzaed, Hout,
„ Turf of eenige andere Producten, op de
„ Goederen van dezer Stads Burgeren of In-
„ gezetenen gewassen of gevallen, en voor
„ hunne privative rekeninge binnengebragt
„ wordende, mitsgaders alle Stenen, Kalk,
„ en wyders alle andere Materialen en In-
„ strumenten, welken door de Huislieden,
„ zoo

ZUTPHEN. „ zoo met hunne eigen, als hunner Landhee-
„ ren Wagens, Karren en andere Rytuigen,
„ naer en van de Goederen en Huizen van
„ dezer Stads Burgeren of Ingezetenen ge-
„ destineerd, in, door of uit deze Stad
„ gevoerd worden; mits aen den tydelyken
„ Pachter of Collecteur, door de hand des
„ eigenaers, of op een andere æquipollente
„ wyze, behoorlyk gebleken zynde, dat
„ het zelve eigendomlyk goed zy. Voor
„ een *derde*, alle Koetsen, Charetten, Phaë-
„ tons, Wagens, Chaisen, Karren of an-
„ dere, 't zy eigen, geleende of gehuur-
„ de Rytuigen, die in dezer Stads dienst en
„ en commissie zyn, en van deszelfs wegen
„ gebruikt worden, met al het geen daer op
„ geladen is en gevoerd wordt. Voor een
„ *vierde*, alle Koetsen, Charetten, Phaë-
„ tons, Chaisen en verder alle Boeren- en
„ andere Wagens, Karren en Voitures,
„ zonder onderscheid van geleende, gehuur-
„ de of eigen, waer mede dezer Stads
„ Burgeren of Ingezetenen, zoo in de Stad,
„ als Schependom wonende, voor hunne
„ personen en familien, naer hunne Land-
„ goederen of ergens elderwaert, uytryden.
„ Voor een *vyfde*, de Burgeren en Inwoon-
„ deren der Stad Lochem, te weten van hun-
„ ne eigen Goederen, Zaadgewasschen en
„ Waren, tot derzelver eigen menage dienen-
„ de; doch niet van Goederen of Waren,
„ waer mede buiten gezeide Stad koopman-
„ schap gedreven wordt, en zulks zoo lang
„ dezer Stads Burgeren en Ingezetenen aldaer,
„ aen de Herberg de Luchte, en elders in
„ des-

,, deszelfs Jurisdictie, gelyken vrydom genie- Zut-
,, ten. Voor een *zesde*, die van den Huize Voor- phen.
,, den, omdat, en mede zoo lang dezer
,, Stads Burgeren en Ingezetenen op de
,, Brug aldaer van gelyke vryheid jouïsseren.
,, Voor een *zevende*, alle Wagens of Kar-
,, ren, die mist, zand en kley halen en bren-
,, gen, om in deze Stad gebruikt te worden.
,, Voor een *achtste*, alle Wagens, Karren
,, en Rytuigen, die Koorn, om alhier gema-
,, len te worden, komen in te brengen, en
,, geene andere vragten zyn in of uitvoerende.
,, Voor een *negende*, niet alleen alle Pach-
,, ters van dezer Stads, zoo Bouw- en Weide-
,, landen, als Tienden en Garvezaden, in 't
,, particulier; maer ook, in 't generael, alle
,, dezer Stads Burgeren en Ingezetenen, bou-
,, werye doende, en haer hunne Landen, zoo
,, gepacht, onder de ploeg hebben, of zelfs
,, gebruiken, rydende, om die te bouwen of
,, te bezaeijen, en het zaed en hooy daer
,, van, 't zy door haer eigen, of eens an-
,, deren Paerden en gery, laten te huis
,, brengen, met den verderen aenkleve van
,, dien. En, eindelyk, voor een *tiende*, alle zoo-
,, danige Wagens, Karren en Menschen te
,, Paerde, welken de Marschpoort uit over den
,, Yssel, omdat alsdan het Bruggeld moeten
,, betalen, komen te ryden; zoo, nochtans,
,, dat zulks alleen te verstaen zal wezen van
,, Wagens en Karren, en niet van Koetsen,
,, Charetten, Phaëtons en Chaisen, nevens
,, losse Paerden en Vee, als waer van, den
,, Yssel passerende, boven en behalven het
,, gewone Brug-geld, ook het Weg-geld zal

,, moe-

ZUTPHEN. „ moeten betaeld worden, zoo en in dier voegen het zelve hier boven by het *vierde* en „ *vyfde* Artikel gestatueerd is. VII. De Pag„ ter of Collecteur zal geen dubbel, maer en„ kel Weg geld mogen en moeten nemen van „ de Buitenlieden, wanneer dezelven de eene „ poort in, en de andere poort uit, om hooy „ of iets anders te halen, ryden; ten ware „ zy Buitenlieden, tweemael geladen, door „ deze Stad kwamen te passeren. VIII. En „ byaldien iemand contrair deze Ordonnantie „ mogte komen te ondernemen, om het Weg„ geld op eenigerlei wyze, zoo door het ha„ len van een vryschyn van eenige goederen, „ die niet, volgens vorige Artikelen, vry „ zyn, als anderzins, te frauderen, of ook „ het zelve ten eenemael, zonder schyn ter „ kwader trouwe kwame te ontryden, zoo „ zal dezelve dieswegen, boven en behalven „ het gefraudeerde Weg geld, nog, ten pro„ fyte van den tydelyken Pachter, verbeurd „ hebben *vier goudguldens*, welken, zonder „ vertrek, by parate executie, en zelfs „ tegens de vreemden met aenhoudinge „ van hunne personen, goederen en ry„ tuigen, zullen ingevorderd worden; „ Terwyl de genen, welken het zelve moed„ willens en met opzet mogten ontryden, of „ zich daeromtrent ook met woorden of da„ den tegens den Pachter of Collecteur kwa„ men aen te kanten, nog daer benevens der „ Schepenen Klaringe, naer de qualiteit van „ het gepleegde, zullen onderworpen wezen. „ IX. De tydelyke Pachters zullen gehouden „ zyn, op hunne eigen kosten, tot het kol„ lecteren van voorsz. Weg geld, en het geven

„ van

„ van Vryschynen, willig te maken de respec- Zut-
„ tive Portiers, of iemand anders, buiten be- phen.
„ lastinge van de Stad. X. De Pachters en
„ Collecteurs zullen de reizende en andere
„ personen niet ophouden, maer aenstonds
„ moeten helpen, voorts dezelven met alle
„ beleefdheid en discretie hebben te bejege-
„ nen, by pœne van arbitrale correctie. XI.
„ Zullen zich ook stiptelyk, in het collecteren
„ van dit Weg-geld, hebben te gedragen
„ naer den inhoud dezer Ordonnantie, zon-
„ der van iemand iets meer te mogen vorde-
„ ren of nemen, dan hier by respectivelyk is
„ uitgedrukt, en zulks op eene boete van een
„ *daelder*, en zoo naer advenant, voor *ieder*
„ *stuiver*, welken zy zullen bevonden worden
„ te veel genomen te hebben, ten behoeve
„ van dezer Stads Diakenie te verbeuren.
„ XII. Ten welken einde, en opdat een ie-
„ der, zoo wel de passerende en reizende, als
„ andere menschen, kunnen en mogen weten
„ hoe veel Weg-geld eigenlyk verpligt zyn te
„ betalen, overzulks aen elk van dezer Stads
„ Poorten onder de respective Collecteurs zal
„ moeten berusten een exemplaer dezer Or-
„ donnantie, met last, om dezelve, des be-
„ geerd wordende, den passanten te vertoo-
„ nen.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.

DE Staten Generael der Vereenigde Pro- 's Gra-
vincien, volgens jaerlyksche gewoonte, venha-
wederom een algemeenen Dank- Vast- en Be- ge.

de-

's GRAVENHAGE. dedag hebbende uitgeschreven tegens den 8 van de volgende Lentemaend, is door de Heeren Staten van deze Provincie, tot onderhoudinge van den zelven, den 1 van deze Sprokkelmaend, een Brief aen de Steden en Gerechten in deze Provintie afgezonden, welke dus luidt:

Erentfeste, Wyze, Voorzienige, Discrete, Lieve, Getrouwe.

Uitschryving van den Dank- Vast- en Bededag. DE pligten van Dankbaerheid, de gevoelens van Menschlievendheid, en de stem van den Godsdienst roepen ons thans, eenparig, om ons met de Inwoonderen des Lands, te buigen voor den Throon van God Almagtig, die ons, door zyne genadige beschermìnge, in tyden van gevaer, gedekt heeft, die een uitzigt heeft geopend om te komen tot een spoedig einde der Elenden van Europa, en ons nieuwe en overtuigende bewyzen geeft, dat de harten van Koningen en Prinsen in zyne hand zyn, en dat alle de werkzaemheden der tweede oorzaken onderworpen zyn aen deszelfs opperste bestiering.

De rust en tranquiliteit, die wy, geduurende eenige jaren aen den anderen, hebben genooten in het midden van de Beroeringen van den Oorlog, die in onze Nabuurschap heeft gewoed, was zekerlyk een zigtbaer blyk van de Goddelyke goedheid: Het genot daer van is nogtans gemengd geweest met moeielyke aendoeningen van medelyden met anderen, en van bekommeringe voor ons zelven; maer de gesteldheid, die zich jegenwoordig aen onze verwagtinge opdoed, is, in allen opzigte, geschikt om ons genoegen te vervullen.

De Vrede, die reeds begonnen is tusschen drie magtige Koningryken, en de aengename hoop, die wy hebben dat de geest van eendragt zich verder zal verspreiden en algemeen worden, zyn Zegeningen, die het jaer, waer in wy getreden zyn, op eene zonderlinge wyze onderscheiden, en ons aenzetten om, met de hartelykste uitdrukkingen van lof en dank-

dankzegging, te erkennen de Goedertierenheid en Weldadigheid des Allerhoogsten. Gelukkig zoude het wezen, indien de blydschap, die wy by deze gelegenheid gevoelen, niet verminderd wierdt door eene bewustheid van onze onwaerdigheid en schuld, en door eene vergelyking tusschen de Zegeningen van den Hemel, en de Beantwoordingen, die wy gedaen hebben, aen de hand, van welken die ons zyn toegekomen. Zeker is het dat de goedheid Gods ons niet is uitgemeten naer onze dankbaerheid; en deze overweging roept ons, in het byzonder, om de ootmoedigste gevoelens van berouw en leedwezen te voegen by onze dankbaerheid en erkentenis.

's GRAVENHAGE.

Uitschryving van den Dank- Vast- en Bededag.

Het is dan uit aenmerkinge van deze versche blyken van Gods Goedertierenheid, en van de Zonden des Lands, die dezelve, ten onzen opsichte, onverdiend maken, dat de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, met onze bewilliging, goedgevonden hebben uit te schryven een algemeenen Dank-, Vast- en Bededag, over alle de geunieerde Provincien, geassocieerde Landschappen, Steden en Leden van dien, tegens Woensdag, die wezen zal den 2 Maert, eerstkomenden, om, ten zelfden dage, in alle de Kerken dezer Landen, den Opperſten Regeerder van alles aen te roepen en groot te maken; om ons en ons Land op nieuw aen zyne Almagtige beschermings op te dragen; om met eenparige harten en monden den Oorspronk van alle onze gemeene en byzondere zegeningen te looven en te pryzen; om God te danken, dat hy onder de schaduwe van zyne bewarende Voorzienigheid, onzen Godsdienst en Vryheid, onze Huisgezinnen en Bezittingen, onze Rechten en Voordeelen gedekt heeft; en om ons zelven voor Hem, die de harten beproeft, te vernederen, onder een diep gevoelen van onze Overtredingen, biddende om derzelver genadige Vergeving, te gelyk met den Bystand van zyn Geest tot verbeteringe en bekeeringe van een zondig Land.

En, terwyl wy de aenhoudendheid van onze gemeene Voorrechten afbidden, worden wy natuur-

's GRAVENHAGE.

Uitschryving van den Dank Vast- en Bededag.

lyk geroepen om onze gedachten te keeren tot de Werktuigen, door welken die bewaerd worden, en om den Goddelyken Zegen af te smeken over de Personen en Regering van de Hooge Overheid dezer Landen, dat alle hunne ondernemingen met een gelukkige uitkomst mogen worden achtervolgd, tot behoud van onze Rust, vermeerdering van de Commercie, aenmoediging van Deugd en Iever voor het Gemeenebest, voortzetting van nuttige Kunsten, en bevorderinge van den welstand en voorspoed van het Volk.

Wy worden ook, by deze gelegenheid, geroepen om te bidden om de dierbaerste zegeningen van de Goddelyke Voorzienigheid over den Persoon en de Opvoeding van zyne Doorluchtigste Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, het geliefde Voorwerp van de genegenheid en hoop van dezen Staet, dat, daer hy binnen korten deszelfs raedslagen zal beginnen by te wonen, hy meer en meer verrykt moge worden met een geest van Wysheid en Voorzichtigheid; dat zyne dagen mogen worden verlengd; zyn Huis voorspoedig moge zyn; en dat hy onder de bestieringe en op het doorluchtige voorbeeld van den grooten en goeden Prins, die zyn Opvoeding met een Vaderlyke teerhartigheid bezorgt, te zyner tyd, bekwaem gemaekt moge worden, om een bemind en geacht Voorstander te zyn van onze Rechten en Vryheden, en een eer en cieraed aen den onsterffelyken naem, die hem toekomt.

Ook kunnen wy niet nalaten belang te nemen in den toestand van de Landen, die zoo lange gezucht hebben onder de rampen en zwarigheden van den Oorlog, biddende den Almagtigen Bestierder van alles het werk, dat gelukkig begonnen is, spoedig te voltooijen, en de vruchten en voordeelen van den Vrede overvloedig te maken in de Plaetsen, daer de onheilen van den Oorlog zoo veel verwoesting en elende hebben veroorzaekt.

Eindelyk, moeten wy ook bidden voor den welstand van de Protestantsche Kerken in alle Plaetsen, en byzonder voor de Gereformeerde Kerken in ons Vaderland, dat de arbeid van derzelver Leeraren

strek-

strekken moge tot vermeerderinge van Godsvrugt, van Liefde en Eendragt, Waerheid en Trouwe, en alle die deugden, die ons hoop kunnen geven de Goddelyke gunst en bescherming te verwagten over dit ons goede en gezegende Land tot in het laetste Nageslagt. Alles tot grootmakinge van des Heeren Allerheiligsten Naem, voortplantinge en aenwas van de ware Christelyke Gereformeerde Religie, conservatie van onze duurgekochte Vryheid, en onzer aller Zielen Zaligheid.

's GRAVENHAGE. *Uitschryving van den Dank- Vast- en Bededag.*

Wy begeren, derhalven, dat UL. dezen Dank-, Vast- en Bededag, tegens Woensdag, den 2 Maert, eerstkomenden, tydelyk zullen doen publiceren, ter plaetse, daer men gewoon is zoodanige publicatie te doen; en daer benevens strictelyk verbieden, ook met 'er daed doen ophouden, allerlei Handwerk en Neringe, mitsgaders het Tappen, Kaetsen, Balslaen, en diergelyke Exercitien, op dat dit goed en heilzaem voornemen door geene onbehoorlykheden geturbeerd moge worden: doende hier van mede advertentie aen de Walsche en Engelsche Kerken, die in UL. Stad zouden mogen zyn.

Waer toe ons verlatende, bevelen wy UL. de beschermінge Gods. Geschreven, in den Hage, den 1 February 1763.

Ter Ordonnantie van de Staten. Enz.

Wy hebben te voren (*) gemeld dat Herman Nikolaes van den Schepper en Joanna Angelina van den Ende zich, door een Verzoekschrift, gewend hadden tot de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provintie, ten einde het Hoogst den zelven behagen mogte te verklaren dat zy, omtrent hun voorgenomen Huwelyk, niet gevallen waren in de termen van hunner Ed. Groot Mog. Plakaet, den 24 van Louwmaend des jaers 1755, tegen de Huwely-

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 1343-1358.

's GRAVENHAGE.

ken tusschen Gereformeerde en Roomschgezinde Personen vastgesteld. Op dit Verzoekschrift hebben de Heeren Staten, den 3 van deze Sprokkelmaend, het volgende Besluit genomen.

De Staten verlenen dispensatie van het Plakaet tegens de Huweiyken met Roomschgezinden aen H. N. van den Schepper en J. A. van den Ende.

DE Heer Pensionaris Gilles heeft, ter Vergaderinge, gerapporteerd de Consideratien en het Advis van de Heeren, hunner Edele Groot Mog. Gecommitteerden, hebbende, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Edele Groot Mog. Resolutie commissoriael, van den 31 December, laetstleden, met en nevens Heeren Commissarissen van den Hove, geëxamineerd den Requeste, aen hunne Edele Groot Mog. gepresenteerd by Herman Nicolaes van den Schepper en Joanna Angelina van den Ende, beide meerderjarig, en wonende alhier in 's Hage; verzoekende, om redenen, by den zelven hunnen Requeste in het breede gedetailleerd, en gedeeltelyk onder de Notulen van hunne Edele Groot Mog., van den [illegible] December 1762, geextendeerd, dat hunne Edele Groot Mog., (onder correctie) opvolgende derzelver Resolutie van dato 1 October 1755, goedgunstelyk zouden gelieven te declareren dat de Supplianten, omtrent derzelver voorgenomen Huwelyk, niet zyn gevallen in de termen van hunner Edele Groot Mog. Plakaet, van 24 January 1755; en dat, mitsdien, het zelve daer op niet is applicabel; en, voorts, dat hunne Edele Groot Mog., over zulks, *ex plenitudine potestatis*, de Resolutien van Schepenen van 's Hage, in dato 22 Juny en 8 July 1762, breeder by den Requeste gemeld, zouden gelieven te stellen buiten effect, en dienvolgende te verklaren dat de reeds op den 13 Juny 1762, en op den 20 daer aen volgenden, gegane eerste en tweede Huwelyks Proclamatien van de Supplianten, zouden zyn bestaenbaer, en van volkomen waerde; en, wyders, Schepenen, van 's Hage te gelasten, voor zoo verre, ingevolge de voorsz. Resolutie van den 22 Juny 1762, het voornoemde tweede Huwelyks Gebod is ingetrokken, en ingevolge van die

van

van den 8 July 1762, de gemelde eerste en tweede Huwelyks-Proclamatien mogten zyn gerooijeerd op den Legger der Huwelyks-Geboden, dat op den gemelden Legger door den Secretaris van 's Hage hunner Edele Groot Mog. voorsz. verzogte Verklaringe zoude worden genoteerd, en dat, op den eerstkomenden Zondag, in de Nederduitsche Gereformeerde Kerken van 's Hage, zoude worden gedaen der Suppliaṇten derde Huwelyks-Proclamatie, of wel dat hunne Edele Groot Mog., aengaende der Suppliaṇten voorsz. verzoek, zoodanig zouden gelieven te disponeren, als hunne Edele Groot Mog., naer derzelver hooge Wysheid, Souveraine magt en Authoriteit, zouden vermeenen te strekken tot ontheffinge der Supplianten van de respective pœnaliteiten, in het voorsz. Plakaet, van dato 24 January 1755, gestatueerd, waer onder zy Supplianten voor eeuwig en altoos, niet alleen met betrekkinge tot hunne Personen, maer ook van hunne Goederen, zouden moeten blyven leggen, indien de voorsz. Resolutien van Schepenen van 's Hage zouden behooren te blyven werken.

's GRAVENHAGE.

De Staten verlenen dispensatie van het Plakaet tegens de Huwelyken met Roomschgezinden aen H. N. van den Schepper en J. A. van den Ende.

Waer op gedelibereerd, en reflexie gemaekt zynde op het gunt de tweede Suppliante, by den Requeste, heeft betuigd, om, onder Eede, te konnen verklaren dat zy, door de Leerstukken des Geloofs van de ware Gereformeerde Religie in haer gemoed overtuigd zynde geworden, dezelve al een geruimen tyd, en zelfs eer zy tweede Suppliante eenige kennisse aen den eersten Suppliant heeft gehad, of dat hy aen haer heeft geuit zyne genegenheid om met haer te trouwen, is toegedaen geworden; ten anderen dat, sedert de gedane Belydenis van de tweede Suppliante van de ware Gereformeerde Religie, meer dan acht Maenden van het jaer reeds zyn geëlabeerd, dat met het doen gaen der Huwlyks Proclamatien, volgens het Plakaet, hadt moeten worden gesupersedeerd; en, voorts, ook op de byzondere favorabele omstandigheden, welken in deze zaek zich hebben opgedaen.

Is goedgevonden en verstaen aen de Supplianten

's GRAVENHAGE.

De Staten verlenen dispensatie van het Plakaet tegens de Huwelyken met Roomschgezinden aen H.N. van den Schepper en J. A. van den Ende.

ten te verlenen Dispensatie van het Plakaet van hunne Edele Groot Mog., van dato 24 January 1755, omtrent het trouwen van Gereformeerden met Roomschgezinden gearresteerd, gelyk dezelven daer gedispenseerd worden by deze; als mede van alle de ordres en pœnaliteiten, daer by eenigzins vervat en ter neder gesteld; met qualificatie, dienvolgende, op Commissarissen van de Huwelykszaken, Kerkeraden, Predikanten, of alle anderen, dien het zoude mogen aengaen, om de Aenteekening der Huwelyks Geboden van de Supplianten op nieuws te doen, en voorts der Supplianten Huwelyk daer op te voltrekken *in ordinaria forma*; wordende der Supplianten verder of ander gedaen verzoek gewezen van de hand.

En zullen hier van de noodige Brieven van Octroy, ten behoeve van de Supplianten, worden gedepecheerd, om zich daer naer te reguleren, en zich daer van te konnen bedienen, zoo zulks behoort.

By gelegenheid van het overlyden des Heere Mr. *Anthony Pieter van der Lyn*, Raed en Oud Schepen der Stad Amsteldam en wegens die Stad thans gecommitteerd in de Provintiale Rekenkamer van Holland en Westvriesland, welke, alhier, den 4 van deze Sprokkelmaend, het tydelyke met het eeuwige verwisselde, vinden wy gevoeglyk te melden dat dees Heer de Persoon was, voor welken de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland, zich, in den jare 1760, geinclineerd betoonden, ten einde hem opgedragen mogte worden het Amt van Commies-Generael by het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam; en, wyders, te verhalen welk een besluit hier omtrent viel, en welke gevolgen het zelve hadt, dewyl in dat verhael verscheide byzonderheden voorkomen, die aenleiding geven kunnen tot het naerspeuren der Prærogativen

van

van de onderscheide Provintien. Het gemelde 's Gravenhage.
Amt van Commies - Generael vacant geworden zynde door het overlyden van den Heere Mr. Willem Buis, gaven de Heeren Gedeputeerden, wegens de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., zitting hebbende, hunne stem voor den genoemden Heere van der Lyn, en zy verzochten voor den zelven ook de stemmen der andere Leden. Welke betoonde inclinatie en verzoek hunne Ed. Groot Mog. verwagtende waren dat de overige Leden, hunner Hoog Mog. Vergadering uitmakende, tot onderhoudinge van eene goede Harmonie en Eenigheid, zouden hebben trachten te gemoet te komen, uit hoofde van zekere Resolutie, by hunne Hoog Mog. in den jare 1729 vastgesteld. Doch de uitslag beantwoordde niet aen deze verwagtinge, en gaf aenleiding tot verscheide merkwaerdige besluiten. Hunne Hoog Mog., of wel de Meerderheid van Leden in derzelver Vergadering, stemden den Heer Mr. *Kornelis Joan van Beaumont* tot dit Amt; gelyk blykt uit het volgende Afschrift van het besluit hunner Hoog Mog., den 9 van Wynmaend des jaers 1760 vastgesteld:

Jovis den 9 October 1760.

ZYnde ter Vergaderinge gelezen de Requesten van eenige Sollicitanten, verzoekende gebeneficeerd te worden met de Commis - Generaels-plaetse, vacant door het overlyden van Mr. Willem Buys; is, na voorgaende deliberatie, goedgevonden en verstaen dat tot Commis - Generael van de Convooijen en Licenten, te Amsterdam, zal worden aengesteld Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*; waer toe, ten zynen behoeve, Commissie in behoorlyke forma zal worden gedepecheerd, doende den Eed, daer toe staende.

K. J. van Beaumont wordt tot Commies-Generael van de Convooijen en Licenten te Amsteldam aengesteld.

's GRAVENHAGE.

K. J. van Beaumont wordt tot Commies-Generael van de Convooijen en Licenten te Amſteldam aengeſteld.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Weſtvriesland, hunne Stemmen gegeven hebbende aen den Heere *van der Lyn*, voor wien zy ook de Stemmen van de Heeren Gedeputeerden van de andere Provincien hadden verzocht, en alleen daer in hebbende kunnen reuſſeren by de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Zeeland, en hebbende als nog geinſteerd dat, tot conſervatie van de goede Harmonie en Eenigheid, daer aen mogt worden gedefereerd, of dat, ten minſten, de Deliberatien nog voor eenige dagen mogten worden geſurcheerd; dan daer aen mede niet goedgevonden zynde te defereren, hebben de voorſz. zaek Copielyk overgenomen, de voorſz. Reſolutie gecontradiceerd, en daer op gereſerveerd de vrye Deliberatien van de Heeren, hunne Principalen, zoo en in dier voegen als zy te rade zullen worden.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyſſel en Stad en Lande, gezien hebbende dat de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Weſtvriesland hebben gelieven goed te vinden de Concluſie, waer by Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, door hunne Hoog Mog., is aengeſteld tot Commis-Generael, reſſorterende onder het Collegie ter Admiraliteit, te Amſterdam reſiderende, hebben noodig geoordeeld welgemelde Heeren Gedeputeerden van Holland en Weſtvriesland te moeten verzoeken van te willen afzien van gemelde Contradictie, alzoo de gronden, waer op de evengemelde Contradictie is geſchied, zyn abuſief; aen de Vergadering van hunne Hoog Mog. alleen competerende de directe Aenſtelling van de Commiſen-Generael, resſorterende onder de reſpective Collegien ter Admiraliteit, zonder particulier inzicht van eenige Provincien; alles overeenkomſtig de primitive inſtitutie van dezelve Ampten, en de begrippen, die de Heeren Gedeputeerden van Holland zelf, in vorige tyden, tot op deze Begeving toe, hebben gehad en helpen ſtaende houden; doch met leedwezen ondervindende dat welgemelde Heeren Gedeputeerden van dit alleszins æquitabel verzoek

niet hebben gelieven af te zien, noch in de wettige Aenstellinge van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, als Commis-Generael, ressorterende onder het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, te condescenderen, zoo vinden zy zich genoodzaekt, tot conservatie van het recht, hooggemelde Provincien in het Bondgenoodschap competerende, en waer voor zy verpligt zyn te vigileren, zoodanige Aenteekening van de Heeren Gedeputeerden van Holland en Westvriesland te considereren als tegens de Ordere geschied, aen zich en hunne Heeren Principalen, wier recht zy in dezen met allen ernst verpligt zyn te handhaven, by verdere demarches, reserverende zoodanig te doen en te handelen, als, naer occurrentie van zaken en tot maintien van hunne rechten, zullen oordeelen te behooren.

'S GRAVENHAGE.

K. J. van Beaumont wordt tot Commies-Generael van de Convooijen en Licenten te Amstelredam aengesteld.

's Anderendaegs, den 10 van de gemelde Wynmaend, werdt de Heer *van Beaumont* tot het doen van den Eed toegelaten, als blykt uit het volgende Besluit, dien dag genomen.

Veneris den 10 October 1760.

Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, volgens hunner Hoog Mog. Resolutie van gisteren aengesteld zynde tot Commis-Generael te Amsterdam, zich gepresenteerd hebbende tot het doen van den Eed, daer toe staende, en tot het doen van den zelven Eed geadmitteerd zynde, en dien ook ter Vergaderinge afgelegd hebbende, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland, welken in de Begeving van het voorsz. Amt aen gemelden Mr. *Cornelis Johan van Beaumont* niet hebben geconsenteerd, maer die dezelve hebben gecontradiceerd, nogmael hunne Aenteekening van gisteren, ten opzichte van de Admissie tot het afleggen van den voorsz. Eed, geinhereerd en mits deze gerenoveerd.

En in Eed genomen.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande

'sGRAVENHAGE.

de hebben gereserveerd daer tegens zoodanige Contra-Aenteekening te doen, als zullen vinden te behooren.

De zaek, vervolgens, door den Heer Raedpensionaris gebragt zynde ter tafel van de Ed. Groot Mog Heeren Staten van deze Provincie, keurden dezen het gedrag hunner Afgevaerdigden ter algemeene Staetsvergaderinge volkomenlyk goed, en namen, wyders, een Besluit van den volgenden inhoud.

Woensdag den 22 *October* 1760.

De Staten van deze Provincie keuren het gedrag hunner Gedeputeerden goed.

DE Raedpensionaris heeft, ter Vergaderinge, gecommuniceerd eene Resolutie, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, op den 9 dezer, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. genomen, houdende Aenstelling van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael, te Amsterdam, van het Collegie ter Admiraliteit, aldaer residerende, in plaetse van Mr. Willem Buys, overleden zynde; als mede de Aenteekening van de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie daer tegens, en de Contra-Aenteekening van de Heeren Gedeputeerden van de voorsz. Provincien, daer op gedaen; en, voorts, nog de Aenteekening en Contra-Aenteekening, gedaen op den 10 daer aen volgenden, ter gelegenheid van het afleggen van den Eed door gemelden *van Beaumont*, allen hier na volgende.

[*Hier waren de gemelde Resolutien ingevoegd.*]

En heeft de Raedpensionaris daer by gevoegd dat, uit de geheele toedragt dezer zake, klaerlyk was gebleken dat de voorsz. Aenstelling was geproflueerd uit engagementen, en eene handelwyze, strydig met hunner Hoog Mog. Resolutie van den 8 Augustus 1729, den 18 en 20 May 1736 nader geconfirmeerd.

Waer

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen te approberen, zoo als geapprobeerd worden by deze, de Conduites, door de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., in de voorsz. zaken gehouden; en dat, voorts, de voorsz. Resolutie, Aenteekeningen en Contra-Aenteekeningen zullen worden geëxamineerd door de Heeren van de Ridderschap, en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, met en nevens de Heeren Gecommitteerde Raden, en overlegd wat by hunne Ed. Groot Mog., in dezen, tot maintien, zoo van hun Recht en Gerechtigheden, als van die van de verdere Bondgenooten, zoude behooren te worden gedaen, om, vervolgens, de Vergadering daer op te dienen van derzelver Consideratien en Advis.

's Graven-hage. De Staten van deze Provincie keuren het gedrag hunner Gedeputeerden goed.

De Heeren, tot het onderzoek van de zaek, volgens dit Besluit, gemagtigd, bleven niet in gebreke om, zonder tydverzuim, aen den last, hun toebetrouwd, te voldoen. De Heer Raedpensionaris deedt, reeds den 24 van de zelfde Wynmaend, verslag van het Advies en de Bedenkingen der gemelde Heeren Gecommitteerden tot het Groot Besoigne. En, dien zelfden dag, namen hunne Ed. Groot Mog. omtrent de zaek het volgende Besluit.

Vrydag den 24 October 1760.

DE Raedpensionaris heeft, ter Vergaderinge, geraporteerd de Consideratien en het Advis van de Ridderschap, en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het Groot Besoigne; hebbende, ingevolge en ter voldoening van hunner Ed. Groot Mog. Resolutie Commissoriael, van den 22 dezer, met en nevens de Heeren Gecommitteerde Raden, geëxamineerd eene Resolutie, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland,

'S GRAVENHAGE.

Resolutie van hunne Ed. Groot Mog. omtrent de behandeling ter Generaliteit, gehouden in de Aenstellinge van Mr. K. J. van Beaumont tot Commis-Generael.

land, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, op den 9 dezer, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. genomen, houdende Aenstelling van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael te Amsterdam, van het Collegie ter Admiraliteit, aldaer residerende, in plaetse van Mr. Willem Buys, overleden zynde; als mede de Aenteekening van de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie daer tegens, en de Contra-Aenteekening van de Heeren Gedeputeerden van de voorsz. Provincien, daer op gedaen; en, voorts, nog de Aenteekening en Contra-Aenteekening, gedaen op den 10, daer aen volgenden, ter gelegenheid van het afleggen van den Eed door gemelden *van Beaumont*, allen onder de Notulen, van den voorsz. 22 dezer, geïnsereerd. En, vervolgens, hebbende overwogen wat by hunne Ed. Groot Mog., in dezen, tot maintien, zoo van hun Recht en Gerechtigheden, als van die van de verdere Bondgenooten, zoude behooren te worden gedaen.

Waer op gedelibereerd, en in achtinge zynde genomen dat de Aenstelling van de Commisen-Generael, in den jare 1597, wel zyn gedefereerd aen hunne Hoog Mog., en dat alstoen de intentie schynt geweest te zyn dezelven niet particulier aen een Collegie te affecteren, zoo als ook eenigen tyd niet is geschied; dan dat, met den jare 1685, geprefereerd zynde geworden dat de Commisen-Generael zouden blyven geaffecteerd aen het Collegie, waer by zy zouden worden aengesteld, sedert dien tyd ook geen Exempel wordt gevonden, dat niet aen de inclinatie van hunne Ed. Groot Mog., by het aenstellen van Commisen-Generael, in hunne Provincie, is gedefereerd geworden; dat, al verder, by hunner Hoog Mog. Secrete Resolutie van den 8 Augustus 1729, geconfirmeerd by die van den 18 en 23 May 1736, onder anderen, met Eenparigheid, is goedgevonden te verklaren:

„ Dat alle Correspondentien en Engagementen, „ zoo mondelyke als schriftelyke, strekkende om „ aen eenige Provincie, of aen derzelver Gedeputeerden, te doen hebben de Dispositie van en „ over

Resolutie van hunne Ed. Groot Mog. omtrent de behandeling ter Generaliteit, gehouden in de Aenstellinge van Mr. K. J. van Beaumont tot Commis Generael.

„ over de Begeving der Amten, dependerende van „ de tafel van hunne Hoog Mog., of van en over „ eenige van dien, met uitsluitinge van de andere „ Provincien, of van derzelver Gedeputeerden, „ met en door het nemen van de gemelde Resolu- „ tien zullen cesseren, en gehouden worden voor „ vernietigd; en dat de ernstige intentie van hun- „ ne Hoog Mog. en van alle Provincien, elk in „ het byzonder, is zoodanige Correspondentien en „ Engagementen, door alle bekwame wegen en „ middelen, tegens te gaen, en te weren uit de „ Vergadering." En verders nog, „ in het gene- „ rael zal omtrent de Ampten, niet staende op de „ Lyste der Tour-Ampten, attentie gemaekt wor- „ den op de Egualiteit tusschen de respective Pro- „ vincien; en in het byzonder zullen dezelven om- „ trent de Ampten, welken eenige particuliere re- „ latie hebben tot deze of gene Provincie, zoo „ veel te gemoet komen aen de Inclinatie en aen „ het Verzoek van zoodanige Provincien, tot on- „ derhoudinge van de goede Harmonie en Eenig- „ heid, als bestaen kan met den gemeenen dienst, „ welke, in het begeven der Ampten, eerst en „ vooral, zal in acht genomen worden."

Dat, mitsdien, door niet te defereren aen de Inclinatie van de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie, tegens vorengemelde Resolutie is aengegaen, alzoo niet zal kunnen worden geconteſteerd dat deze Provincie tot het Commis-Generaels-Ampt, te Amsterdam, eene particuliere relatie heeft; dat, verders, uit de gehouden Conduites ten klaersten zynde gebleken dat de Aenstelling in dezen is geproflueerd uit byzondere Engagementen, en wel met uitsluitinge, onder anderen, van de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie aengegaen; en dat het niet minder zeker is, dat men, om tot de voorsz. Aenstelling te kunnen komen, genoodzaekt is geweest het Lot daer toe, of iets diergelyks, te emplooijeren, zynde daeromtrent notabel dat van den voorsz. *van Beaumont* niets is vernomen, als op den 9 October, den dag zyner Aenstellinge, wanneer hy eerst de ronde heeft gedaen; dat,

's GRAVENHAGE.

Resolutie van hunne Ed. Groot Mog. omtrent de behandeling ter Generaliteit, gehouden in de Aenstellinge van Mr. K. J. van Beaumont tot Commis-Generael.

dat, het zelve niet minder strydende tegens de vorengemelde Resolutie en heilzame oogmerken, daer by vervat, vervolgens, tot conservatie van de Hoogheid en Gerechtigheden van deze en de verdere Provincien, en tot maintien van de goede Harmonie en Eenigheid, op het ernstigste, behoort te worden tegengegaen: En, vermits van Remonstrantien, deswegens ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. te doen, geen effect te wagten is, is goedgevonden en verstaen dat aen de Heeren Staten van Gelderland, Utrecht, Vriesland en Overyssel zal worden afgezonden de Missive, hier achter geïnsereerd; als mede aen de Heeren Staten van Stad en Lande, echter met eenige verschikkingen, als hebbende zich alleen, in de Deliberatien, by de vorengemelde Provincien gevoegd gehad.

Dat, voorts, aen de Heeren Staten van Zeeland, by Missive, zal worden toegezonden Copie van de voorsz. Missive, en daer nevens betuigd hunner Ed. Groot Mog. genoegen over de cordate en welgepaste Conduites, door derzelver Heeren Gedeputeerden in deze zaek gehouden, met verzoek om dezelven verder te gelasten om, met alle mogelyke ernst, te helpen bevorderen dat aen hunner Ed. Groot Mog. instantien, by de voorsz. Missive gedaen, ten spoedigsten moge worden voldaen.

Dat, wyders, door de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., kennisse zal worden gegeven, dat hunne Ed. Groot Mog, hier op serieuselyk hebbende gedelibereerd, hebben goedgevonden zich hier over aen de respective Provincien, by Missive, te adresseren, en daer by geïnsteerd dat over deze zaek geene Deliberatien mogen vallen, waer door dezelve verder zoude worden getracht buiten haer geheel te brengen, ter tyd en wylen tot dat by de respective Bondgenooten hier op naer behooren zal wezen geresolveerd.

En is nog goedgevonden de voorsz. Heeren Gedeputeerden dezer Provincie te authoriseren en te qualificeren, wanneer daer tegens ietwes zoude mogen

gen worden getracht te ondernemen, uit naem van hunne Ed. Groot Mog., te declareren dat hunne Ed. Groot Mog., hoe ongaerne zich verpligt zullen vinden, en daer toe zyn geresolveerd, tot maintien van hunne Hoogheid en Gerechtigheden, en van die van de andere Provincien, en tot conservatie van derzelver vrye Deliberatien hier op, daer tegens zoodanige mesures te nemen, en ordre te stellen, als zy daer toe convenabel en noodzakelyk zullen oordeelen.

'S GRAVENHAGE.

Resolutie van hunne Ed. Groot Mog. omtrent de behandeling ter Generaliteit, gehouden in de Aenstellinge van Mr. K. J. van Beaumont tot Commis Generael.

En is, laetstelyk, ten voorsz. einde, voor het voorsz. geval, wanneer de voornoemde *van Beaumont*, inmiddels zoude trachten te treden in functie, en daer toe zich te adresseren aen het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, nog goedgevonden, dat de Hollandsche Raden en Ministers van het zelve Collegie, nevens toezendinge van de voorsz. Missive, aen de Heeren Staten van Gelderland, Utrecht, Vriesland en Overyssel geschreven, zullen worden aengeschreven, en wel ernstelyk gelast, dat zy den voorsz. *van Beaumont*, als Commis-Generael, in functie niet zullen hebben te admitteren, of, byaldien hy bereids mogte geadmitteerd zyn, den zelven, in dien gevalle, op eenigerhande wyze te erkennen of te gedogen dat hy door eenige Bedienden van het zelve Collegie erkend of geobtemporeerd worde, tot hunner Ed. Groot Mog. nadere ordre; en ten dien einde zorge te dragen dat zy altyd zich present zullen moeten laten vinden in een genoegzaem compleet getal, om in staet te zyn hunner Ed. Groot Mog. voorsz. serieuse intentie te doen achtervolgen.

Dat hier van mede kennis zal worden gegeven aen de Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad Amsterdam, met verzoek, om, zoo veel in hun zal zyn, de hand te willen houden aen de executie van vorenstaende intentie en bevelen van hunne Ed. Groot Mog.

De Brief, welke door hunne Ed. Groot Mog. aen de Heeren Staten van de vyf meergemel-

de

's GRAVENHAGE.

de Provincien, ingevolge van dit Besluit, afgezonden werdt, was van dezen inhoud:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Brief van hunne Ed. Groot Mog. aan de Staten der respective Provincien.

UEdele Mog. en alle die eenige kennisse hebben van de Commis-Generaels-Ampten van de respective Collegien ter Admiraliteit, zullen, ongetwyffeld, met ons, begrypen dat dezelve Ampten behooren onder de Classis van de zoodanige, die met veel reden gezegd kunnen worden eene byzondere betrekking te hebben tot de Provincien, binnen welken, de aen te stellen Commissen-Generael moeten fungeren; en zouden, vervolgens, op billyke gronden, met ons moeten verwagten dat de Leden, de illustre Vergadering van hunne Hoog Mog. composerende, ingevolge hunner Hoog Mog. secrete Resolutie, van den 8 Augustus 1720, by by vacature van een Commis-Generaels-Ampt, aen de Inclinatie en het Verzoek van de Provincie, daer de vacature is gevallen, tot onderhoudinge van de goede Harmonie en Eenigheid, zoo veel zouden trachten te gemoet te komen, als met den gemeenen dienst, welke, in 't begeven der Ampten, eerst en voor al, moet in acht genomen worden, kan bestaen. Doch, Edele Mog. Heeren, het is zoo verre van daer, dat de gronden van de voorsz. Resolutie, by de Begeving van het Commis-Generaels-Ampt, van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, het welk, geduurende de laetste absentie van onze Vergadering, door het overlyden van Mr. Willem Buys, is vacant geworden, zouden zyn in acht genomen, dat wy ons, ter contrarie, met veel nadruk, moeten beklagen dat wy, tot onze uiterste smert, uit het rapport van de Heeren, onze Gedeputeerden ter Generaliteit, hebben moeten ontwaer worden dat, behalven de Heeren Gedeputeerden van Zeeland, welken in conformité van de voorsz. Resolutie, op het verzoek van onze Gedeputeerden, derzelver stem wel hebben willen geven aen Mr. *Anthony Pieter van der Lyn*, Oud-Schepen en Raed der Stad Amsterdam, en

re-

tegenwoordig sessie hebbende in de Generaliteits 's Gravenhage Rekenkamer, geene der verdere Heeren Gedeputeerden, offschoon daer toe iteratively en op het vriendelykste verzocht, eenige de minste attentie op het voorsz. verzoek hebben gelieven te maken; maer dat de Heeren Gedeputeerden van vier Provincien (waer by de aenwezende Heeren van Stad en Lande zich, in de deliberatie over de Suppletie van de Vacature, hebben gevoegd) na eenige dagen vruchteloos getenteerd te hebben of zy het met den anderen over de desspectie van een Persoon, tot vervullinge van den vacerenden post, konden eens worden, volgens het algemeene gerucht, op den 8 dezer maend, daer over onder den anderen het Lot hebben getrokken, en, daags daer aen volgenden, zonder zelfs te hebben willen defereren aen de instantien, welken door onze Heeren Gedeputeerden wierden gedaen, om, ten minsten, de deliberatie nog voor eenige dagen te surcheeren, met de Meerderheid, tot Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, hebben benoemd Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, die een Zwager is van een der Heeren Gedeputeerden van de gemelde vier Provincien; en welke behandeling tot zyn gevolg heeft gehad, dat onze Gedeputeerden de voorsz. zaek Copielyk hebben overgenomen, de gemelde Conclusie gecontradiceerd, en daer op gereserveerd de vrye deliberatie van de Heeren Staten, hunne Principalen.

Brief van hunne Ed. Groot Mog. aen de Staten der respective Provincien.

Wy hebben, wanneer deze zaek tot onze kennisse wierdt gebragt, niet gehæsiteerd om de Conduites van de Heeren, onze Gedeputeerden ter Generaliteit, volkomen te approberen, om dat men, naer onze gedachten, de voorsz. Resolutie van den 8 Aug. 1729 maer behoeft in te zien, om compleetelyk te zyn overtuigd dat het gedrag, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland en Overyssel, in deze zake gehouden, waer by de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Stad en Lande zich, ten dage van de pretense Begevinge, hebben gevoegd, niet alleen aenloopt tegens de nadrukkelyke dispo-

's GRAVENHAGE.

Brief van hunne Ed. Groot Mog. aen de Staten der respective Provincien.

sitie van de gemelde Resolutie, waer by, met zoo vele woorden, is verstaen, dat, ten aenzien van Ampten, welken eenige particuliere relatie hebben tot deze of gene Provincie, (onder welker getal de Commis Generaels-Ampten zekerlyk moeten worden gecomprehendeerd) zoo veel moet worden te gemoet gekomen aen de Inclinatie en aen het Verzoek van zoodanige Provincie, tot onderhoudinge van de goede Harmonie en Eenigheid, als bestaen kan met den gemeenen dienst, welke, in het begeven der Ampten, eerst en voor al moet in acht genomen worden; maer ook geheel en al renverseert de salutaire gronden en oogmerken, welken hunne Hoog Mog. en de respective Provincien, elk in het byzonder, zich, by het arresteren van de gemelde Resolutie, hebben voorgesteld, om, namelyk, alle Correspondentien en Engagementen, zoo mondelyke als schriftelyke, strekkende om aen eenige Provincien, of aen derzelver Gedeputeerden, te doen hebben de Dispositie van en over de Begeving der Ampten, dependerende van de tafel van hunne Hoog Mog. of van en over eenige van dien, met uitsluitinge van de andere Provincien, of van derzelver Gedeputeerden, met en door het nemen van de voorsz. Resolutie te doen cesseren en houden voor vernietigd; al het welke ydele woorden zonder zin of beteekenisse zouden worden, bygaldien men het gedrag, by de Heeren Gedeputeerden van de vier boven gemelde Provincien in dezen gehouden, zoude willen wettigen.

Wy kunnen niet denken dat jegens dit eenvoudig raisonnement, gefundeerd op den zin en de klare letter van de voorsz. Secrete Resolutie, eenige ingressie by U Edele Mog. zullen kunnen vinden de redenen, welken de Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien, by derzelver gedane Contra-Aenteekeninge, hebben gelieven by te brengen; want wy contesteren niet, en hebben ook nooit geconteseerd, dat aen de Vergadering van hunne Hoog Mog. alleen zoude competeren de directe Aenstelling van de Commisen Generael by de respective Collegien ter Admiraliteit; ter contrarie, hebben

ben wy, wanneer daer jegens eenige indragt wierdt ondernomen, onze bereidwilligheid getoond om dat recht te helpen souteneren; doch wy begrypen dat het, te gelyk, ook zich zelven wyst, dat de Heeren Gedeputeerden van de respective Provincien ter Generaliteit verpligt zyn zich, met betrekkinge tot de exercitie van dat recht, te houden binnen de palen, welken hunne Hoog Mog., met eenparige bewilliginge van alle de Bondgenooten, daer aen hebben gelieven te stellen, en, vervolgens, zich niet alleen moeten onthouden van alle Correspondentien, Schikkingen en Engagementen, zoo mondelyke als schriftelyke, om, met uitsluitinge van andere Provincien, of van derzelver Gedeputeerden, de dispositie te hebben over de begeving van Ampten, dependerende van de tafel van hunne Hoog Mog., of van en over eenigen van dien, maer zelfs geobligeerd zyn, om, als het met den gemeenen dienst kan bestaen, (het welk men niet kan denken dat in het jegenwoordige geval aen eenige speculatie zal konnen onderhevig zyn) aen de Inclinatie en het Verzoek van de Provincien, tot welke de Ampten eenige particuliere relatie hebben, te gemoet te komen, en dat, mitsdien, het gedrag, by de Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien in deze zaek gehouden, als nietig en onbestaenbaer moet worden aengemerkt.

's GRAVENHAGE.

Brief van hunne Ed. Groot Mog. aen de Staten der respective Provincien.

Wy verwagten niet, Edele Mog. Heeren, dat men de byzondere betrekking, welke dit Amt tot onze Provincie heeft, zal willen in twyfel trekken; wy zouden kunnen begrypen, dat men daer over bedenking zoude hebben kunnen moveren in vroegere tyden, toen de Commis-Generaels-Ampten nog ambulatoir waren; maer sedert dat de Commissen-Generael aen de Collegien, waer by dezelven aengesteld worden, zyn geaffecteerd gebleven, komt, naer onze gedachten, alle hæsitatie daer over te vervallen; want als men het oog slaet op de functien, die dezelven te verrichten hebben, steekt de byzondere relatie daer zoo sterk in door, dat wy gaerne bekennen niet te kunnen bezeffen welke Ampten hunne Hoog Mog., by het slot van de

's GRAVENHAGE.

Brief van hunne Ed. Groot Mog. aan de Staten der respective Provincien.

voorsz. Resolutie zouden hebben in het oog gehad, byaldien men dit soort van Ampten daer van zoude moeten excipieren; en het is dan aen deze particuliere relatie alleen, dat wy moeten attribueren de byzondere condescendence, welke de Leden, de illustre Vergadering van hunne Hoog Mog. composerende, sedert den tyd van de affectatie van de Commisen-Generael aen de Collegien, waer dezelven wierden aengesteld, altoos, zonder interruptie, by vacature van het Commis Generaels-Ampt, te Amsterdam, voor onze Intercessie hebben gelieven te toonen, schoon 'er in vroeger tyden nog geen Resolutie of Wet was, die dezelven daer toe verpligtte.

Het zoude ons, Edele Mog. Heeren, ook niet veel moeite kosten, om in 't breede te toonen dat, zoo 'er ooit, by de Vergadering van hunne Hoog Mog., eene Resolutie genomen is, strekkende tot bevorderinge van de goede Harmonie, Liefde en Eenigheid onder de Heeren Gedeputeerden ter Vergadering van hunne Hoog Mog., welke de ware grondslag en de ziel van derzelver gemeene deliberatie is, het de voorsz. Secrete Resolutie is van den 8 Aug. 1729 (welke op eene Propositie van drie Provincien, over welker Heeren Gedeputeerden, onder anderen, wy by deze ons beklagen, is in de waereld gekomen); doch wy hebben geoordeeld ons daer van, voor het jegenwoordige, te kunnen dispenseren, om dat wy ons, in den jare 1736, by gelegenheid van een ontstaen different over de Begeving van het Amt van Drossaerd van den Lande van Daelhem en 's Hertogenrade, over die materie, in het breede, hebben geexpliceerd, en by die occasie tevens een nader voorslag gedaen, om, by wege van eene ampliatie van de gemelde Resolutie, tegens diergelyk soort van inconvenienten, als waer over wy ons thans beklagen, te voorzien.

Wy hebben, ter dier tyd, het genoegen wel niet gehad van in ons oogmerk te reüsseren; maer vertrouwen dat het gepasseerde in deze zaek, gevoegd by de tentamina, die, hoewel zonder vrucht,

nog

nog onlangs, by occasie van de Begeving van het Commis-Generaels-Amt te Zutphen, zyn gedaen; U Edele Mog. zullen overtuigen dat het ware Belang van den Staet de voorsz. nadere voorziening absolut vordert. En eindigen dezen, met U Edele Mog., op het ernstigste, te verzoeken, dat U Edele Mog. het gepasseerde, met betrekkinge tot de onwettige Benoeminge en het daer op gevolgd in Eed nemen van den voornoemden Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, gelieven te houden als niet gedaen, en de Heeren, derzelver Gedeputeerden ter Generaliteit, niet alleen te gelasten om *de novo*, op den voet van hunner Hoog Mog. voorsz. Resolutie, van den 8 Aug. 1729, tot de Aenstellinge van een Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam te procederen; maer ook om de deliberatien over de door ons in den jare 1736 gedane voorslag, tot ampliatie van de gemelde Resolutie, welke ter dier tyd ter Generaliteit is gemaekt Commisoriael, en tot dus verre Commissoriael is gebleven, ten spoedigsten, te hervatten, en daer op zoodanige Conclusie te helpen nemen, als ten meesten dienste van den Lande zal geoordeeld worden te behooren.

'S GRAVENHAGE. *Brief van hunne Ed. Groot Mog. aen de Staten der respective Provincien.*

Wy verwagten dit een en ander van de Zugt en Liefde van U Edele Mog. voor den Dienst van het Gemeen, en voor de Harmonie onder de Provincien.

Waer mede. Enz.

Uit hoofde van dit Besluit werdt, behalven dat de gemelde Brief aen de Heeren Staten der vyf genoemde Provincien wierdt afgezonden, den Hollandsche Raden in 't Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, aengeschreven om, ten opzichte van den Heere *van Beaumont*, zoodanig te handelen, als in dat Besluit vervat was. De Hollandsche Raden ter Admiraliteit bleven niet in gebreke om, niettegenstaende de Heer *van Beaumont* den 24 reeds toegelaten was,

'S GRAVENHAGE. terstond, 's anderendaegs, aen de Officieren ten Convooije van dat Ressort, als mede aen de Commissen ter Recherche, en verdere Bediendeh, daer toe betrekking hebbende, te doen aenzeggen van aen dien Heere, in de oefening van het Amt, niet te gehoorzamen, noch deszelfs orders te eerbiedigen. En hier van gaven ze, by eenen Brief, kennisse aen hunne Ed. Groot Mog., die den zelven voor notificatie aennamen. Ook gaven, ingevolge van het zelfde Besluit, de Heeren Gedeputeerden hunner Ed. Groot Mog. ter algemeene Staetsvergaderinge te kennen, dat hunne Principalen goedgevonden hadden eenen Brief af te vaerdigen aen de Heeren Staten der vyf Provincien; 't welk gelegenheid gaf tot het nemen van 't volgende Besluit by de Hoog Mog. Heeren Staten Generael:

Martis den 28 *October* 1760.

DE Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland hebben, uit expresse last van de Heeren Staten, hunne Principalen, aen hunne Hoog Mog. kennisse gegeven dat dezelve Heeren Staten, hunne Principalen, rypelyk hebbende gedelibereerd op de Resolutie, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, op den 9 dezer genomen, houdende Aenstellinge van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, tot Commis-Generael te Amsterdam, van het Collegie ter Admiraliteit, aldaer residerende, als mede op de Aenteekeningen en Contra-Aenteekeningen, ter dier gelegenheid, als mede op den volgenden dag, wanneer de voorsz. *van Beaumont* tot het afleggen van den Eed zich heeft gepresenteerd, zich verpligt en genoodzaekt hebben gevonden, om zich deswegens aen de Heeren Staten van de respective

Pro-

Provincien, tot maintien zoo van hunne Hoogheid en Gerechtigheden, als van die van de andere Provincien, en tot Conservatie van de goede Harmonie en Eenigheid, te addresseren, en dat de Heeren Staten, hunne Principalen, hen nog hadden gelast te verzoeken en te insteren, dat op deze zaek, gedurende dat de Bondgenooten hier op delibereren, niets moge worden gedaen of getracht te ondernemen, waer door dezelve verder uit zyn geheel gebragt, of aen de vrye deliberatien voorsz. geprejudicieerd zoude kunnen worden.

'S GRAVENHAGE.

De Hollandsche Gedeputeerden ter Generaliteit geven kennis dat hunne Ed. Groot Mog. een Brief over de Aenstellinge van den Heere van Beaumont aen de Staten der vyf Provincien geschreven hebben.

Waer op gedelibereerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande verklaerd wel gewenst te hebben, dat by hooggemelde Heeren Staten zoo ongewone demarche niet gedaen was, als die van te schryven aen de Heeren Staten van de respective Provincien; dat zy vermeinen, in deze gelegenheid, niets gedaen te hebben, dan het geen met de ordre van de Vergaderinge overeenkomt, en op den voet, die altyd, by de Begevinge van diergelyke Ampten, gepractiseerd is, en by de Provincie Holland zelf is gelegd, zoo als de Registers van hunne Hoog Mog. breedvoerig uitwyzen: en daerom niets anders konnen doen, dan den aengestelden Commis-Generael in zyne functie te maintineren, en aen hem het effect van zyne Commissie te doen genieten. En is dien conform, by hunne Hoog Mog. goedgevonden en verstaen, dat gepersisteerd zal worden, zoo als gepersisteerd wordt mits deze, by derzelver Resolutie van den 9 dezer loopende Maend.

En is deze Conclusie geformeerd door den Heere van Welderen, als hebbende de Provincie Gelderland in de voorgaende week gepræsideerd.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland hebben de voorsz. Conclusie gecontradiceerd, en geinhæreerd het Declaratoir, door hun hier boven gedaen.

Ondertusschen zat de Heer *van Beaumont*

's Gravenhage. mede niet stil; maer een Brief ontvangen hebbende, op den naem van de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, behelzende dat, hoe zeer hy als Commis-Generael onder derzelver Ressort erkend was, zy, echter, ingevolge van het Besluit hunner Ed. Groot Mog., aen de Commisen ter Recherche kennis hadden laten geven om hem, tot nadere order, niet te gehoorzamen, leverde hy, ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, eene Memorie in, op welke, den 3 van de volgende Slagtmaend, een Besluit genomen werdt van dezen inhoud:

Lunæ den 3 November 1760.

De Heer van Beaumont verzoekt in de aen hem verleende Commissie gehandhaefd te worden enz.

IS, ter Vergaderinge, gelezen eene Memorie van den Commis-Generael *van Beaumont*, houdende dat hy, voor gisteren, ontfangen hadde eene Missive, geschreven, te Amsterdam, den 31 October passato, op den naem van de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit aldaer, houdende dat zy, op den 24 bevorens, geen de minste zwarigheid hadden gemaekt zyne Commissie als Commis-Generael te doen registreren, en hem in die qualiteit onder hunnen Ressorte te erkennen; doch dat de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, op dien zelfden dag, goedgevonden hadden de Hollandsche Raden te gelasten om hem niet te erkennen, of te gedoogen dat erkend wierde, tot hunne nadere ordere; dat zy Hollandsche Raden ook hadden geobtempereerd, en daer van door den Raed kennisse laten geven aen de Commisen ter Recherche, blykens de Missive, nevens de voorsz. Memorie gevoegd, die hy van zyn pligt hadde geoordeeld onder het oog van hunne Hoog Mog. te moeten brengen, ten einde daer in zoodanige voorziening te doen, als hoogst dezelven voor den dienst van het Land, tot maintien van hunne Hoogheid, en het effect van zyne ver-

verleende Commissie, zullen verstaen te behooren.

Waer op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat aen het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, zal worden aengeschreven, dat hunne Hoog Mog., met de uiterste bevreemding, hebben vernomen dat, na dat hunner Hoog Mog. Commissie voor gemelden Commis-Generael *van Beaumont* naer behooren reeds was geregistreerd, en dezelve in zyne qualiteit erkend, het zelve Collegie heeft kunnen goedvinden, op een particulier aenschryven van de Heeren Staten van eene Provincie, daer in verandering te maken, en een Bedienden, by hunne Hoog Mog. aengesteld, buiten functie te houden: dat het gemelde Collegie zich behoort te binnen te brengen, van wien zy haer Instructie en Commissie hebben ontvangen, en aen wien zy den Eed van Getrouwigheid hebben afgelegd: en dat hunne Hoog Mog. haer gelasten, in conformiteit van dien, gemelden Commis-Generael *van Beaumont* het effect van zyne Commissie te laten genieten, en in te trekken de ordre aen de Commisen ter Recherche, door haer gegeven: of dat hunne Hoog Mog., by onverhoopt dilay of weigering van dien, genoodzaekt zullen zyn tegens de Raden, welken in dezen aen de bevelen van hunne Hoog Mog. niet obtemporeren, zoodanige nadere en serieuse mesures te nemen, als tot maintien van hunner Hoog Mog. Authoriteit, en van het Recht, aen hun competerende, zullen vinden te behooren.

En worden de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland, mits deze, zeer ernstig verzocht, by de Heeren Staten, hunne Principalen, uit te werken dat het Aenschryven aen de Hollandsche Raden ter Admiraliteit, te Amsterdam, als tegens alle Ordre van de Regering geschied, moge worden ingetrokken of gehouden buiten effect, ten einde de zaek niet uit zyn geheel worde gebragt, en aenleiding gegeven tot Confusie, die daer uit onvermydelyk moet voortkomen.

'S GRAVENHAGE.

De Heer van Beaumont verzoekt in de aen hem verleende Commissie gehandhaefd te worden enz.

's Gravenhage. De Heer van Beaumont verzoekt in de aen hem verleende Commissie gehandhaefd te worden enz.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland hebben, nogmaels, geinhaereerd hun gedeclareerde, uit den naem van de Heeren Staten, derzelver Principalen, in de Notulen van hunne Hoog Mog., van den 28 der voorleden Maend, geinsereerd; en hebben als nog instantelyk verzocht dat daer aen mogte worden voldaen. Dan door de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, (hebbende de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Zeeland de vrye deliberatie van de Heeren Staten, hunne Principalen, gereserveerd) goedgevonden zynde daer aen niet te defereren, hebben de voorsz. Resolutie gecontradiceerd, en gehouden als niet genomen; en hebben, voorts, uit expresse last van derzelver Heeren Principalen, gedeclareerd dat dezelven, ingevalle dat aen de voorsz. instantie niet mogt worden gedefereerd, geresolveerd hebben zoodanige mesures te nemen en ordre te stellen, als zy noodzakelyk hebben geoordeeld tot conservatie van de vrye deliberatie van de respective Provincien op de Missive, dieswegens aen dezelven, door hunne Heeren Principalen geschreven.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Zeeland hebben, op de geheele zaek, gereserveerd de vrye deliberatie van de Heeren Staten, hunne Principalen.

Van deze twee Besluiten hunner Hoog Mog. werdt, weder, door den Heere Raedpensionaris, kennisse gegeven aen de Heeren Staten van deze Provincie, die dezelven, by een Besluit van den 6 van de zelfde Slagtmaend, aen het onderzoek overlieten van de Heeren van de Ridderschap en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het groot Besoigne, benevens de Heeren Gecommitteerde Raden, om de Vergadering daerop van Advis te dienen. Twee dagen daerna

kwam

kwam, ter Vergaderinge van de Heeren Staten Generael, het Antwoord in van het Collegie ter Admiraliteit, op hunner Hoog Mog. Besluit van den 3 der gemelde Slagtmaend, welk aenleiding gaf tot het nemen van de volgende Resolutie.

's Gravenhage.

Jovis den 13 *November* 1760.

ONtvangen eene Missive van het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, geschreven, aldaer, den 8 dezer, houdende Antwoord op hunner Hoog Mog. Resolutie van den 3 daer te voren, genomen op eene Memorie van den Commis-Generael *van Beaumont*; het voorsz. Antwoord medebrengende, dat zy niet konden ontveinzen, dat zy, met veel leedwezen, gezien hadden dat by hunne Hoog Mog. zoo kwalyk wierdt genomen dat zy den voorsz. Commis-Generael eerst hadden erkend, en naderhand de ordres hadden moeten geven hem voor alsnog niet te erkennen; dat hunne Hoog Mog. zouden gelieven geinformeerd te zyn dat de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, by eene Missive van den 24 October, laetstleden, goedgevonden hadden de Raden, wegens hunne Provincie in het voorsz. Collegie sessie hebbende, te gelasten den Commis-Generael in functie niet te zullen admitteren, of, byaldien hy bereids mogte geadmitteerd zyn, den zelven op geenerhande wyze in die qualiteit te zullen erkennen, of gedoogen dat hy door eenige Bedienden van hun Collegie zoude worden erkend of geobtemporeerd, tot hunner Ed. Groot Mog. nadere ordres.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

Dat gemelde Collegie ter Admiraliteit van voorsz. hunner Hoog Mog. Missive kennisse zoude geven aen voornoemde Heeren Staten; doch dat zy, alvorens daeromtrent eenige veranderinge te maken, moesten afwagten het geen dezelven hier op nader zouden komen te resolveren.

Waer op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en

'sGRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

en verstaen dat aen de Heeren Staten van de respective Provincien, by Missive, in serieuse en convenabele termen, zal worden kennisse gegeven van het gene zich ter Vergaderinge heeft toegedragen op den 9 October, jongstleden, by de Aenstellinge van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, tot Commis-Generael by het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam; en aen dezelven daer benevens gepresenteerd, dat, hunne Hoog Mog., altyd getracht hebbende te conserveren de goede Harmonie en Eenigheid tusschen de respective Provincien, en, daer dezelven van differente opinien zyn geweest, altyd alles, wat hun mogelyk is geweest, in het werk hebbende gesteld om die tot onderling genoegen te concilieren, ook voornamelyk altoos daer op zyn bedacht geweest om al het geen eenige aenleiding tot Discrepantien konde geven te eviteren, en zulks door convenabele wegen en middelen uit den weg te ruimen.

Dat hunne Hoog Mog., ten dien opzichte, al in de voorleden Eeuw, en wel in den jare 1665, hebben begrepen dat 'er somtyds geen meerder oorzaek werdt gegeven om Discrepantien te verwekken, en die te foveren, dan de Disputen, die dikwils ontstaen kunnen over de Begeving van Ampten, ter dispositie van hunne Vergaderinge staende.

Dat hunne Hoog Mog., derhalven, eenpariglyk van gedachten zyn geweest dat daer in zoude behooren te worden voorzien, zoo als zulks dan ook geschied is by Resolutie van den 10 February 1665, waer by een Ordre en Form op het stuk der Begevinge van sommige Ampten is beraemd.

Dat, echter, de ondervinding van latere tyden geleerd hebbende dat, by vorengemelde Resolutie, niet alles was bepaeld, noch in alle voorkomende gevallen was voorzien, geoordeeld hebben eene nadere voorziening te moeten doen, en, ten dien einde, hebben gearresteerd eene nadere Form op het stuk der Begevinge van Ampten, zoo als dezelve, in het breede, is vervat by de Secrete Resolutie van 8 Augustus 1729.

Dat

Dat ook nog deze laetste schikking heeft doen zien dat niet alles zoodanig was geprecautioneerd en geprevenieerd, als men het zelve wel hadde gewenscht, alzoo, al voort in den jare 1732, over de Begeving van het Ampt van Commis-Generael by de Admiraliteit, in Vriesland residerende, en dus even na de laetstgearresteerde Forme van Begevinge volgens bovengemelde Resolutie van 1729, ter Generaliteit debat is ontstaen, ter occasie dat hunne Hoog Mog., met consent van de Provincie Holland, goedgevonden hadden, op de gronden der primitive Institutie en het Recht, aen hun door de gezamentlyke Bondgenooten gedefereerd, eene Aenstelling te doen van een Commis-Generael, tegens de intentie van de Heeren Staten van Vriesland, zoo als die door derzelver Heeren Gedeputeerden ter hooggemelde Vergaderinge wierdt gedeclareerd, hoewel niets anders by hunne Hoog Mog. was gedaen, dan, volgens het Recht, aen hun competerende, en by Resolutie en opgevolgde Missive van den 26 February 1710, daer te voren, met redenen, ter materie dienende, klaer gedemonstreerd in een soortgelyk geval.

's Graven-hage. *Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde enz.*

Dat, even daer na, wederom nieuwe debatten ter Vergaderinge zyn voorgevallen, ter gelegenheid van de Aenstellinge van een Drossaerd van Daelhem en 's Hartogenrade, en andere gevallen, voor en in den jare 1736.

Dat zulks zoo verre is gepousseerd, dat de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, by eene Missive, zich daer over aen de Bondgenooten hebben geaddresseerd, waer op niets wezenlyks is gevolgd.

Zynde hunne Hoog Mog., aen wien de Heeren Gedeputeerden van Holland en Westvriesland opening hadden gegeven van de Missive, door hun aen de Heeren Staten der respective Provincien geschreven, nimmer geinformeerd geworden dat daer op door hooggemelde Heeren Staten eenige reflexie is genomen, als de behandeling dier zake, volgens vorige gedane opdragten, aen hunne Hoog Mog. alleen overlatende.

Dat

'S GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

Dat, echter, altyd, by vervolg, de zelfde practycq, ingevolge vorengemelde Resolutie van den 8 Augustus 1729, zonder eenige veranderinge, plaets heeft gehouden, tot dat hunne Hoog Mog., met eenparige bewilliginge van alle de Provincien, by Resolutie van den 14 July 1747, hebben goedgevonden, om niet alleen de Resolutien van den 8 Augustus 1729 en 10 February 1665 in te trekken en te annulleren, maer de zaken op het stuk van de Begevinge der Ampten wederom te herstellen op den voet, als van ouds.

Dat hunne Hoog Mog. deze practycq ook by continuatie, zonder eenige de minste oppositie, tot hier toe, alzoo hebben geobserveerd; doch dat, ter gelegenheid van de Aenstellinge van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael by het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, de Heeren Gedeputeerden van Holland en Westvriesland daer tegens in oppositie zyn gekomen, zoo als blyken kan uit derzelver Aenteekening van den 9 en 10 October, laetstleden, op dat subject gedaen.

Dat welgemelde Heeren Gedeputeerden wel, by Propositie van den 28, daer aen volgenden, hebben gedeclareerd dat de Heeren, hunne Principalen, gedelibereerd hebbende op de Resolutie, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, op den 9 October, laetstleden, genomen, houdende Aenstelling van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael, te Amsterdam, van het Collegie, aldaer residerende; als mede op de Aenteekeningen en Contra-Aenteekeningen, ter dier gelegenheid gedaen; als mede op den volgenden dag, wanneer de voorsz *van Beaumont* tot het afleggen van den Eed zich heeft gepresenteerd; zich verpligt en genoodzaekt hebben gevonden om zich deswegens aen de Heeren Staten van de respective Provincien, tot maintien zoo van hunne Hoogheid en Gerechtigheden, als van die van de andere Provincien, en tot Conservatie

van

'S GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

van de goede Harmonie en Eenigheid, te adresseren; doch dat hunne Hoog Mog. nimmer hebben mogen geinformeerd worden van de redenen of gronden, die de Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben bewogen op eene zoo vreemde wyze te werk te gaen, met aen de Heeren Staten van de respective Provincien eene Missive af te zenden over het gene, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., was voorgevallen over een zaek, die aen de Vergadering alleen competeerde, en buiten die van niemands directie was; als competerende aen hunne Hoog Mog., zonder eenige contestatie, de vrye Begeving der Ampten, tot het departement van de Generaliteit behoorende; waer van het Ampt van Commis-Generael niet alleen een is, maer wel zoodanig een, dat het zelve, in het particulier, de byzondere zorge en attentie van hunne Hoog Mog. requireert, om verzekerd te kunnen zyn dat de Convooijen en Licenten alomme eenparig worden geheven, eendeels met opzicht tot de Fraudes en tot de Slapheid, Conniventie of Wandevoir van de Bedienden van de Collegien ter Admiraliteit, en anderdeels om zorg te dragen dat de Convooijen en Licenten in alle de Kwartieren eenparig worden geheven, waer door alle particuliere relatie van het voorsz. Ampt tot eenige Provincien, Steden of Leden van dien wordt uitgesloten.

Dat hunne Hoog Mog. niet zullen intreden in de gemeene geruchten en het gene men van den inhoud van die Missive aen de Heeren Staten der respective Provincien debiteert, alzoo men hoe langer hoe meerder ondervindt de verkeerde gronden, die op zoodanige losse en ongefundeerde geruchten worden gebouwd.

Dat hunne Hoog Mog., van den inhoud van die Missive geen legale kennis hebbende, vertrouwen van de æquiteit van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat dezelve zoodanig zal zyn ingericht, dat ze aen de Heeren Staten van de respective Provincien eene impressie zal geven, die de

au-

's GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het geheurde, enz.

authoriteit en het gezag van de Vergadering van hunne Hoog Mog. zal staende houden, waer van de respective Provincien, ieder voor zich, een-zevende gedeelte uitmaken: Dat hunne Hoog Mog. dit alleen hebben moeten doen voorafgaen, om aen de respective Bondgenooten kennis te geven van een geval, waer van geen gelyk Exempel in de Registers van hunne Hoog Mog. wordt gevonden, en om dezelven daer door in staet te stellen om te kunnen oordeelen over een allerwezenlykste grief, het geen hunne Hoog Mog., uit hoofde van hunne representatie van het geheele Bondgenootschap, tegens de Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben.

Dat hunne Hoog Mog., derhalven, aen de Bondgenooten moeten voordragen dat, wanneer de wettige Aenstelling van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael is geschied, hunne Hoog Mog. in die billyke verwagtinge zyn geweest, dat de Heeren Gedeputeerden van Holland en Westvriesland, en vervolgens de Heeren Staten van hooggemelde Provincie, zouden hebben afgezien van hunne kwalyk opgevatte sustenue tegens de Aenstellinge van voornoemden Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*; doch dat, integendeel, hooggemelde Heeren Staten hebben kunnen goedvinden, niettegenstaende de gronden, welken zy zelven, in de jaren 1710 en 1732, hebben vastgehouden, en gesustineerd alles in 't werk te stellen om aen gemelden Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* de exercitie van deszelfs Ampt te beletten, in zoo verre dat hebben goedgevonden de Raden, wegens hunne Provincie, in 't Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam sessie hebbende, aen te schryven en te gelasten den Commis-Generael in functie niet te admitteren, of, byaldien hy bereids mogt geadmitteerd zyn, den zelven op geenerhande wyze in die qualiteit te erkennen, of gedoogen dat hy door eenige Bedienden van het zelve Collegie zoude worden erkend of geobtemporeerd, tot hunner Ed. Groot Mog. nadere ordres.

Dat

Dat hunne Hoog Mog. deze zaek van zoo veel aenbelang, en van die alleruiterste essentie, oordeelen, dat zich niet konnen dispenseren aen de Heeren Staten van de respective Provincien te representeren en te herinneren, de erectie van de Collegien ter Admiraliteit, en het gene door hun op speciale beschryvinge en met eenparig goedvinden der respective Bondgenooten, aen de Raden, in dezelve Collegien zullende fungeeren, is voorgeschreven.

's GRAVENHAGE. *Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.*

Dat, by Resolutien van den 14 en 26 Juny 1597, met uitdrukkelyke woorden vastgesteld is; „ Dat alle de voorgemelde Raden van de Generaliteit Commissie zullen ontvangen, en Eed doen van te volgen hunne Commissie en Instructie, en dat die Raden, alzoo gesteld, alleenlyk zullen wezen verbonden aen de Generaliteit, zonder dat zy iemand anders zullen dienen, geduurende hunnen dienst; zelfs met Renunciatie van alle particuliere verbintenissen, aen de Heeren Staten van eene Provincie in het byzonder."

Dat hunne Hoog Mog. niet, dan met de uiterste bevreemdinge, kunnen zien dat de Collegien ter Admiraliteit, welken, van de oprechtinge van de Republicq, alleen hunne ordres gesubordineerd zyn geweest, en tot hier tot hunnen pligt zyn gehouden, door eene particuliere Aenschryvinge van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, ten minsten voor zoo verre de Hollandsche Raden aengaet, in effecte, worden gebragt onder de speciale Directie van eene Provincie, buiten voorkennisse en mede weten van het Bondgenootschap.

Dat hunne Hoog Mog., wel verre van in zoodanige handelinge te konnen berusten, zich, hoe ongaerne ook, genoodzaekt vinden aen de Bondgenooten te representeren den indragt, die hierdoor in eene der fundamentele Constitutien van den Staet is geschied; het gene zelfs zoo verre gaet, dat; daer deze Aenschryving alleen gedaen is aen de Hollandsche Raden, zulks, echter, zoo veel influen-

's GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

tie gehad heeft, dat deze Hollandsche Raden, ter dier tyd by het Collegie ter Admiraliteit present, zulks in het gemelde Collegie hebben gebragt, en het Collegie aen hunne Hoog Mog. doen antwoorden, dat, zoo lange zy geene nadere ordres van hunne Edele Groot Mog. hadden, zy niet zouden kunnen veranderen, het geen door hun geschied is; waer door het hooggemelde Collegie, met ronde woorden en sprekende daden, komt te toonen dat de Resolutie van eene byzondere Provincie, aen die van de Generaliteit, by hun komt te prevaleren.

Dat ieder, die eenige kennis heeft van de Constitutie van deze Republicq en van de gronden, waer op dezelve berust, ten klaersten kan zien de allergevaerlykste gevolgen, die eene zoodanige vreemde handelwyze moet naer zich slepen. Dat, indien deze maxime zoude doorgaen, ieder Provincie afzonderlyke Besluiten zoude konnen nemen, die op het werk van de Admiraliteit betrekking hebben; dat ieder daeromtrent zoude konnen handelen, zoo als hy zoude oordeelen te convenieren; dat alle Resolutien van de Generaliteit onnut zouden zyn; dat de Aenstellingen van de subalterne Officieren by de Collegien ter Admiraliteit nergens toe zouden dienen; dat dezelven hunne Ampten en Commissen nergens zouden kunnen exerceren, zoo de Heeren Staten van deze of gene Provincie goedvonden om daer in eenige verhindering te weeg te brengen.

Dat de Plakaten van den Lande, op de Middelen te Water geëmaneerd, niet meer gehandhaefd zouden kunnen worden, indien ieder Provincie op zich zelf zich bevoegd rekende om de Resolutien, by hunne Hoog Mog. genomen, door contrarie dispositien te eluderen.

Dat, eindelyk, alles, het geen de Generaliteit concerneert, en het gene aen de directie van de Vergaderinge van hunne Hoog Mog. alleen competeert, op losse schroeven gesteld, de gronden van het Bondgenootschap ondermynd en de banden van de Unie en geëtablisseerde ordre gerenverseerd zouden worden.

Dat

Dat hunne Hoog Mog. zich ook ten hoogsten beledigd vinden over de Conduite van het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, of wel over die genen, welken het zelve, ter diertyd, hebben gecomposeerd; en, immediatelyk, wel zouden kunnen procederen tot sterke en nadrukkelyke middelen; waer toe vorige exempelen, te vinden in hunner Hoog Mog. Resolutien van den 16 October en 15 November 1677, 3, 7, en 19 July 1685, en 14 January 1681, hen den weg genoegzaem aenwyzen; dan dat zy, den weg van moderatie altyd præfererende boven dien van dwang, en niet gaerne tot extremiteiten willende komen in een tyd, als de jegenwoordige, waer in de Harmonie en Eenigheid zoo hoognoodig is in de Republiek, gemeend hebben daer mede voor als nog te moeten supercederen, en, eerst en voor af, zich te moeten addresseren aen de Heeren Staten van de respective Provincien; gelyk zy dan by dezen komen te doen, met verzoek om al het gunt voorschreve in ernstige overweginge te nemen, en alle meest krachtige middelen en devoiren in het werk te stellen, ten einde de gronden van de Unie en geëtablisseerde ordres mogen worden geconserveerd, de misslagen, in dezen begaen, geredresseerd, en behoorlyke zorge gedragen dat de Vergadering van hunne Hoog Mog. worde gehandhaefd by de autoriteit en het gezag, het welke haer toekomt, en eene der voornaemste steunzels van het Bondgenootschap uitlevert.

's GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

Dat, op die zelfde gronden, in nadrukkelyke termen, aen de Heeren Staten van Holland en Westvriesland zal worden gedepecheerd eene diergelyke Missive, om dezelven van de gantsche ongewone en vreemde handelwyze, in dezen gehouden, te dehorteren, met ernstig verzoek van redres, en toch vooral zorge te dragen dat 'er niets verder ondernomen werde, waer door de gronden van de Unie meerder worden gerenverseerd, dewyl het meer dan te duchten is, dat ieder Provincie zoodanige exempelen zal willen volgen, en zich zelf, in voorvallende geleegenheden recht, doen.

'S GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. besluiten de Staten van de respective Provincien kennisse te geven van het gebeurde, enz.

"En dat, voorts, de Heeren Nagel en andere hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de Plakaten en Reglementen, zullen worden verzocht en gecommitteerd, zoo als verzocht en gecommitteerd worden mits deze, om te examineren en te overleggen wat, by verdere onverhoopte disobediëntie van het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, of eenige Leden of Ministers van dien, in dezen zal behooren te worden gedaen, tot maintien van hunner Hoog Mog. Authoriteit, en handhavinge van derzelver Resolutien, en van alles ter Vergaderinge rapport te doen.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland hebben de voorsz. Missive copielyk overgenomen, geinhereerd hunne Aenteekening, op den 28 der voorleden maend gedaen, en nog nader op den 3 dezer geinhereerd, de voorsz. Conclusie gecontradiceerd, en daer tegens gereserveerd de nadere Aenteekening van de Heeren, hunne Principalen.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Zeeland hebben, ingevolge van hunne vorige Aenteekeninge, op de geheele zaek gereserveerd de vrye deliberatie van de Heeren Staten, hunne Principalen, niettemin verklarende wel te mogen lyden, dat by hunne Hoog Mog. eene Missive worde afgezonden aen de Heere Staten van de respective Provincien, over het particulier Aenschryven van de Heeren Staten van Holland aen de Hollandsche Raden ter Admiraliteit te Amsterdam.

Den volgende 14 gaven de Hollandsche Raden, in het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, den Heeren Staten kennisse van het antwoord, dat zy hunne Hoog Mog., op derzelver Besluit van den meergemelden 3 van Slagtmaend, hadden laten toekomen; luidende de Brief, by welken zulks geschiedde, als volgt:

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

'S GRAVENHAGE.

NA dat wy, op de 28 der voorleden Maend, de eer hadden U Ed. Gr. Mog. te informeren van alles, wat 'er by ons was gedaen, in voldoeninge aen U Ed. Groot Mog. Aenschryving van den 24 October, daer te voren, waer toe wy de vryheid nemen ons te refereren: Is, ter Vergaderinge dezes Collegie, ingekomen een Aenschryving en Resolutie van hunne Hoog Mog., dato 3 dezer, houdende, dat hunne Hoog Mog., met de uiterste bevreemdinge, hadden vernomen dat, daer hunner Hoog Mog. Commissie voor den Commis-Generael *van Beaumont* naer behooren reeds was geregistreerd, en dezelve in zyne qualiteit erkend, dit Collegie hadt kunnen goedvinden, op eene particuliere Aenschryvinge van U Ed. Groot Mog., en dus van éene Provincie, daer in verandering te maken, en een Bedienden, by hunne Hoog Mog. aengesteld, buiten functie te houden.

De Hollandsche Raden ter Admiraliteit geven hunne Ed. Groot Mog. kennis van hunner Hoog Mog. Aenschryving en van hunner Ed. Mog. Antwoord daerop.

Dat dit Collegie zich behoorde te binnen te brengen van wien het zelve en de Instructie en de Commissie hadt ontfangen, en aen wien het zelve den Eed van Getrouwigheid hadt afgelegd; en dat hunne Hoog Mog. het zelve gelastte, in conformité van dien, den Commis-Generael *van Beaumont* het effect van zyne Commissie te laten genieten, en in te trekken de ordere, aen de Commisen ter Recherche, door het zelve gegeven, of dat hunne Hoog Mog., by onverhoopt dilay of weigeringe van dien, tegens de Raden, welken in dezen aen de bevelen van hunne Hoog Mog niet optemporeerden, genoodzaekt zullen zyn zoodanige nadere en serieuse mesures te nemen, als, tot maintien van hunner Hoog Mog. Authoriteit en van het Recht, aen hun competerende, zouden vinden te behooren.

Op hooggemelde Aenschryvinge en Resolutie is, den 7 dezer, by Meerderheid der Vergaderinge dezes Collegie, zynde toen ter tyd gecomposeerd by den Heer van Gelderland, en verder uit Leden van Holland, aen hnnne Hoog Mog. gerescribeerd:

„ Dat, met veel leedwezen, gezien hadden dat by

'S GRAVENHAGE.

De Hollandsche Raden ter Admiraliteit geven hunne Ed. Groot Mog. kennis van hunner Hoog Mog. Aenschryving en van hunner Ed. Mog. Antwoord daerop.

" hunne Hoog Mog. zoo kwalyk wierdt genomen, " dat, daer het zelve den Commis-Generael *van Beaumont* eerst hadt erkend, naderhand de ordres " hadde moeten geven den zelven voor als nog niet " te erkennen.

" Dat hunne Hoog Mog. geliefden te zyn geinformeerd dat de Heeren Staten van Holland en " Westvriesland, by hunner Ed. Groot Mog. Missive, van den 24 October, laetstleden, goedgevonden hadden, de Raden, wegens hunne Provincie in dit Collegie sessie hebbende, te gelasten van den Commis-Generael *van Beaumont* in " zyne functie niet te admitteren of, byaldien hy " bereids mogte geadmitteerd zyn, den zelven op " geenerhande wyze in die qualiteit te erkennen, " of te gedoogen dat hy door eenige Bedienden " dezes Collegie zoude worden erkend, of aen den " zelven geobtemporeerd, tot hunner Ed. Groot " Mog. nadere ordre.

" Dat van hooggemelde hunner Hoog Mog. Missive aen de Heeren Staten van Holland en Westvriesland kennisse zouden geven; doch, alvorens " daeromtrent eenige veranderinge te maeken, zouden moeten afwagten het geen de Staten van " Holland hier op nader zouden komen te resolveren."

Dit is, Edele Groot Mog. Heeren, alles, wat 'er by ons, tot dato van de bovengemelde rescriptie, ter dezer materie, is gepasseerd, en het geen wy, vervolgens, de eer kennen hebben ter kennisse van U Edele Groot Mog. te brengen.

Hier mede, Edele Groot Mogende Heeren, zullen wy God Almagtig bidden Uwer Ed. Groot Mog. Regeringe genadelyk te willen zegenen

In Amsterdam den 14 Nov. 1760.

(*onderstond*)

U Ed. Groot Mog. zeer Dienstwillige Dienaers

DE HOLLANDSCHE RAADEN, IN HET COLLEGIE TER ADMIRALITEIT TE AMSTERDAM, en uit dezelven

(*getekent*)

JACOB PLA. G. HOOFT.

's GRAVENHAGE.

Deze Brief, en het Besluit hunner Hoog Mog. van den 13 der meergemelde Slagtmaend, benevens de Brief, uit hoofde van dat Besluit, aen hunne Ed. Groot Mog. geschreven, werden, weder, by een Besluit van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, den 25 dier Slagtmaend genomen, gesteld in handen van de Heeren Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, met Heeren Gecommitteerde Raden; om hunne Ed. Groot Mog. daer op te dienen van derzelver Consideratien en Advies. Ondertusschen was, in deze Hofplaetse, in de meergemelde Slagtmaend, eene Zamenkomst van Afgevaerdigden uit de Collegien ter Admiraliteit, om eene Besoigne te hebben met hunne Hoog Mog. over de zaken van de Zee. Hoe de Heeren Gedeputeerden van de vyf meergemelde Provincien, by deze gelegenheid, hun Recht, in geval van verder vervolg dezer zake, bewaerden, blykt uit de volgende Aenteekening, onder de Besluiten van hunne Hoog Mog. gedaen.

Veneris den 21 *November* 1760.

DE Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, verzocht zynde om in Besoignes te treden met de alhier aenwezende Gecommitteerden uit de respective Collegien ter Admiraliteit, hebben, ter Vergaderinge, voorgedragen en gedeclareerd, dat zy Heeren Gedeputeerden, met veel recht, konden difficulteren om met de alhier aenwezende Raden van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam in Besoigne te treden over de zaken tot de Zee, wegens hunne notoire Disobedientie en Vilipendie aan en van hunner Hoog Mog.

'S GRAVENHAGE.

De Gedeputeerden van de vyf Provincien verklaren, onverminderd het Recht van hunne Hoog Mog., in Besoigne te willen treden met de Raden van het Collegie ter Admiraliteit te Amsteld.

Bevelen, met opzicht tot de verleende Commissie aen Mr. *C. J. van Beaumont*, als Commis-Generael; doch dat zy Heeren Gedeputeerden, den weg van de moderatie blyvende præfereren boven dien van dwang, en niet geerne tot extremiteiten willende komen in een tyd, als deze, daer de Eenigheid zoo noodig is, en de dienst van het Land vooral moet betracht worden, gemeend hebben voor alsnog daer mede te moeten supercederen, en met de Besoignes onverhinderd voort te gaen; zoo evenwel, dat hunne Hoog Mog, in allen opzichte, ongepræjudicieerd blyven in hun Recht, om de voornoemde Raden en Ministers, of wel die genen, die in dezen disobedient zyn geweest, zoodanig te corrigeren, als zy verstaen zullen te behooren.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland hebben, hier op, geinhereerd het Declaratoir, door hun, den 28 der voorleden maend, uit naem van de Heeren Staten, hunne Principalen, op dit subject gedaen.

Van deze Verklaring door den Heere Raedpensionaris weder verslag gedaen zynde in de Vergadering der Staten van deze Provincie, hebben hunne Ed. Groot Mog. goedgevonden dat dezelve, insgelyks, door de meergemelde Heeren Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, benevens de Heeren Gecommitteerde Raden, zou worden onderzocht, en de Vergadering, zoo daer op, als op de verdere Stukken, die zaek betreffende, welken, by hunner Ed. Groot Mog. Besluiten van den 6 en 25 der zelfde Slagtmaend, Commissoriael waren gemaekt, gediend van hunne Consideratien en Advis. En dit den 6 van Wintermaend des zelfden jaers geschied zynde, namen hunne Ed. Groot Mog., ten dien dage, een Besluit van den volgenden inhoud:

Sa-

Saturdag den 6 *December* 1760.

DE Raedpensionaris heeft, ter Vergaderinge, geraporteerd de Consideratien en het Advis van de Heeren van de Ridderschap, en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, hebbende, ingevolge en tot voldoeninge van hunner Ed. Groot Mog. Resolutie Commissoriael, van den 6 November, met en nevens de Heeren Gecommitteerde Raden, geëxamineerd de Resolutie, by hunne Hoog Mog., op den 28 October, bevorens, genomen, omtrent de Communicatie, door de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland, ten zelfden dage, ter Generaliteit gegeven van het geresolveerde by hunne Ed. Groot Mog. op de Resolutie, den 9 daer te voren, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande genomen, houdende Aenstelling van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael te Amsterdam, van het Collegie ter Admiraliteit, aldaer residerende; als mede op de Aenteekeningen en Contra-Aenteekeningen, ter dier gelegenheid; als mede, op den volgenden dag, wanneer voorsz. *van Beaumont* zich tot het afleggen van den Eed hadt gepresenteerd; gelyk mede hunner Hoog Mog. Resolutie van den 3 November, genomen op de Memorie van den Commis-Generael *van Beaumont*, ten zelfden dage ter Generaliteit ingekomen, houdende Ontfangst eener Missive van den 31 October, bevorens, op den naem van de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit te Amsterdam, behelzende dat, hoe zeer zyne Commissie, als Commis-Generael, by hun was geregistreerd, en hy in die qualiteit onder hun Ressort erkend, zy, ingevolge de bekomen Ordres van hunne Ed. Groot Mog., door den Raed hadden laten kennis geven aen de Commisen ter Recherche, om hem, tot nadere ordre, niet te erkennen, en verzoekende deswegens hunner Hoog Mog. voorziening, tot maintien van hunne Hoogheid, en het effect van de aen hem verleende Commissie; benevens de Aenteekeningen en Contra-

's GRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

'S GRAVENHAGE.

Aenteekeningen, daer op aenstonds gedaen; welke beide voorsz. Resolutien onder de Notulen van den 6 November zyn geïnsereerd.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

Voorts, ingevolge hunner Ed. Groot Mog. Resolutie Commissoriael, van den 25 November, ten aenzien van de eerste, de Resolutie, den 13 bevorens by hunne Hoog Mog. genomen op eene Missive van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, den 8 daer te voren geschreven, in antwoord op hunner Hoog Mog. Resolutie van den 3 der gemelde maend, genomen op de bovengementioneerde Memorie van den Commis-Generael *van Beaumont*, en behelzende den inhoud van eene Missive van hunne Hoog Mog. aen hunne Ed. Groot Mog., gelyk ook aen de Heeren Staten van de andere Provincien, waer by zich, in het breede, representeren het gepasseerde ter Generaliteit, by gelegenheid van de Aenstellinge van den voorsz. *van Beaumont* tot Commis-Generael by het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, en de handelwyze, door de Heeren Gedeputeerden van deze Provincie op dat subject aldaer gehouden, en het geen verder daeromtrent was voorgevallen; als ook de Missive van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, geschreven, alhier, in den Hage, den 13 November, houdende de Representatien, invoegen voorsz., omtrent het gemelde subject, door hunne Hoog Mog. gedaen, en woordelyk geïnsereerd in de zoo evengemelde Resolutie van den 13 November. En, met opzicht tot het tweede, de Missive van de Hollandsche Raden in het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, geschreven in de zelfde Stad, den 14 November, houdende het Antwoord, by Meerderheid der Vergaderinge van hun Collegie, den 7 November, gegeven op eene Aenschryving en Resolutie van hunne Hoog Mog., van den 3 daer te voren, behelzende, in substantie, een Ordre aen het zelve Collegie om den meergemelden Commis-Generael het effect der Commissie, op hem door hunne Hoog Mog. verleend, te laten genieten, en in te trekken de Ordre, aen de Commisen ter Recherche door

het

's GRAVENHAGE.

het zelve gegeven, onder reserve van nadere en serieuse mesures, by onverhoopt dilay of weigering van dien.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

En nog, ingevolge van hunner Ed. Groot Mog. Resolutie Commissoriael, van den 26 November, het Declaratoir, door de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland, Overyssel en Stad en Lande, op den 21 bevorens, ter Generaliteit gedaen, omtrent het houden der Besoignes met de alhier aenwezende Gecommitteerden uit de respective Collegien ter Admiraliteit, ter zake van het gepasseerde aldaer over de Aenstellinge van den meergemelden *van Beaumont* tot Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, benevens het geen de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie ter Generaliteit daer op hadden doen aenteekenen.

Waer op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen dat, van wegen deze Provincie, ter Generaliteit, zal worden gedeclareerd, dat, gelyk als de onderlinge Liefde, Harmonie en Eenigheid de ware banden van de Unie zyn, en de vastigheid van het bestaen van het Bondgenootschap moeten uitmaken, het zoo ook zich zelve wyst dat de Resolutien, tenderende om de source van Disputen en Oneenigheden weg te nemen, en de zoo noodzakelyke Harmonie en Eenigheid meer en meer aen te kweeken en te bevorderen, met geene te groote oplettendheid kunnen worden geobserveerd en naergekomen: dat, onder dat Classis van Resolutien, geen geringe plaets verdient hunner Hoog Mog. Secrete Resolutie van den 8 Augustus 1729, rakende het stuk van de Begevinge der Ampten, van de tafel van hunne Hoog Mog. dependerende, en dat hunne Ed. Groot Mog., vervolgens, niet hadden kunnen verwagten dat de Heeren Gedeputeerden van vier Provincien, by gelegenheid van de vacature van het Commis-Generaels-Ampt, by het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, van zich zouden hebben kunnen verkrygen, om de gemelde Resolutie dadelyk te verbreken, en zich, met uitsluitinge van de Heeren Gedeputeerden der

drie

'S GRAVENHAGE.

drie andere Provincien, en zonder eenige reflexie te maken op het verzoek en de instantien van de Gedeputeerden van deze Provincie, door eene onderling gemaekte schikking de Dispositie over dat Ampt aen te matigen, en dat de Heeren Gedeputeerden van eene vyfde Provincie zich zouden hebben kunnen laten persuaderen om dat gedrag te willen helpen wettigen.

Dat hunne Ed. Groot Mog. het ongelyk, hen door de voorschreve onwettige handelwyze aengedaen, by eene circulaire Missive, aen de Heeren Staten van de respective Provincien afgezonden, in zyn daglicht hebben gesteld, en van de voorsz. gedane demarche, door derzelver Gedeputeerden ter Generaliteit, kennis hebben doen geven, met verzoek en instantie dat, hangende de Deliberatien der Bondgenooten, nietwes mogte worden gedaen of ondernomen, waer door de voorsz. zaek, verder, uit zyn geheel gebragt, of aen de vrye Deliberatien der Bondgenooten eenige atteinte zoude konnen worden gegeven.

Dat hunne Ed. Groot Mog., vervolgens, de verzochte reparatie en voorziening van de beroemde aequiteit van de Heeren Staten der respective Provincien verwagtende, niet noodig geacht hebben van de voorsz. circulaire Missive (welker inhoud echter aen de Heeren Gedeputeerden der gemelde vyf Provincien zekerlyk niet onbekend zal zyn gebleven,) een byzondere opening ter Generaliteit te doen; dan dat, dezelven nu ziende dat de gemelde Heeren Gedeputeerden schynen te klagen dat zy nimmer hebben mogen worden geïnformeerd van de redenen of gronden, die hunne Ed. Groot Mog. bewogen hebben om op zoo eene wyze te werk te gaen, en dat zy van den inhoud van de voorsz. circulaire Missive geene legale kennisse hebben bekomen, ten overvloede, geresolveerd hebben de gemelde Missive, copielyk, by dit Declaratoir te voegen, ten einde aen de gemelde Heeren Gedeputeerden, ten klaersten, te doen zien dat derzelver gehouden Conduites, met relatie tot de onwettige benoeminge van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

mont, tot Commis-Generael by het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, noch met den zin, noch met de letter van de voorsz. hunner Hoog Mog. Secrete Resolutie, van den 8 Augustus 1729, te compasseren zyn, en dat, mitsdien, op zeer solide gronden, een behoorlyke reparatie van het gepasseerde, en een convenabele voorzieninge voor het toekomende wordt verzocht.

'S GRAVENHAGE.

Dat de gemelde Heeren Gedeputeerden, te vergeefs, by nadere Resolutie, op den 13 der gepasseerde maend; al mede tegens de uitdrukkelyke Protestatie van de Hollandsche Gedeputeerden genomen, poogen te imbueeren dat de voorsz. Secrete Resolutie, van den 8 Augustus 1729, by hunner Hoog Mog. nadere Resolutie, van den 14 July 1747, zoude zyn ingetrokken en geannulleerd; dat de bloote lecture van de bewoordinge van de laetstgemelde Resolutie sufficient is, om een iegelyk te overtuigen dat het niet zyn de salutaire gronden, by de voorsz. Secrete Resolutie van den 8 Augustus 1729, nopens het stuk van de Begevinge der Ampten, vastgesteld, welken by de gemelde nadere Resolutie, van 1747, worden vernietigd, maer dat het alleen zyn de Lysten der Tour-Ampten, (waer op de Commis-Generaels-Ampten nooit hebben gestaen) welken by de gemelde nadere Resolutie zyn gemortificeerd, en dat, vervolgens, de geheele uitwerking van de voorsz. nadere Resolutie hier in bestaet, dat de Tour-Ampten wederom tot Stem-Ampten zyn gemaekt, en voor het vervolg, als van ouds, met de Pluraliteit van Stemmen hebben moeten worden begeven.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

Dat hunne Ed. Groot Mog. zich niet zullen ophouden met het navorschen van de redenen, welken tot het maken van de voorsz. verandering aenleiding kunnen hebben gegeven; dat dezelven, presumtivelyk, hier in zullen hebben bestaen, datmen geoordeeld heeft, na de verheffing van wylen zyne Hoogheid, glor. mem., tot Stadhouder enz. over alle de Provincien, en het Ressort van de Generaliteit, voor de Inegualiteit in het begeven der Ampten, (welke, ten aenzien van de Ampten, op de Lysten

ge-

'S GRAVENHAGE. gebragt, door de vastgestelde touren was weggenomen,) zoo zeer niet beducht te moeten zyn; doch dat men aen dat oogmerk zeer veel te kort zoude doen, als men zoude willen onderstellen dat, zoo kort na de verheffinge van hoogstgemelden Heere Stadhouder, alle de salutaire præcautien, welken hunne Hoog Mog., en elk van de Provincien, in het byzonder, tot conservatie van de Harmonie en Eenigheid, zoo nuttig en noodig geoordeeld hebben, zouden zyn afgeschaft en vernietigd, en daer door aen de Heeren Gedeputeerden van eenige Provincien de vryheid gelaten om, zonder acht te geven op het Verzoek en de Inclinatie van de Provincien, tot welken de vacerende Ampten eenige particuliere relatie hebben, zich door onderlinge Schikkingen, Correspondentien of Engagementen, van de Begevinge der Ampten, van de tafel van hunne Hoog Mog. dependerende, meester te maken, en andere Provincien, of wel derzelver Gedeputeerden daer van te secluderen.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

Dat hunne Ed. Groot Mog. niet schroomen te zeggen dat zy zoodanig eene Resolutie zouden aenzien als een der bekwaemste middelen om de Harmonie en Eenigheid te verbannen, en de wezenlykste gronden van de Unie te ondermynen, tegens de natuurlykste beteekenis van de woorden, in de gemelde Resolutie voorkomende, aen dezelve een diergelyk oogmerk zal willen toeschryven, nademael noch de reden, noch de billykheid, permitteren dat, in eene wel geconstitueerde Societeit, die gene van de Geassocieerden, welke verre het grootste aendeel in de Lasten draegt, van de Douceurs en Voordeelen, die aen de Gemeenschap zyn verknocht, zoude worden uitgesloten.

Dat hunne Ed. Groot Mog., al verder, niet contesteren dat de hoofdfunctie van de Commisen-Generael bestaet in de bezorging van de richtige en eenparige Heffing van de Middelen te Water; maer dat zy, behalven dat zy niet wel penetreren de redenen, waerom een Heer, die nooit in

eenige publicque functie is geweest, tot bereikinge van dat but præferabel zoude zyn, wel expresselyk ontkennen het gevolg, het welk men daer uit poogt te trekken, dat, namelyk, daer door alle particuliere relatien van het voorsz. Ampt tot eenige Provincien, Steden of Leden van dien, zouden worden uitgesloten; want dat het eene incontestabele waerheid is, dat de bezorging van die richtige en eenparige Heffing met eene meerdere of mindere faciliteit voor de Commercie kan gepaerd gaen, en dat, vervolgens, de relatie tot dat Ampt, of, om beter te zeggen, tot den persoon, die het zelve bekleed, in eene Provincie, welke de source van haer bestaen en welvaert uit de Commercie hebben moet, zoo doorstekende is, dat hunne Ed. Groot Mog. gaerne bekennen niet te begrypen welk soort van Ampten men zoude kunnen zeggen tot deze of gene Provincie eenige particuliere relatie te hebben, en by de Resolutie van 1729 te zyn beoogd, ingevalle men die relatie in dit geval zoude willen tegenspreken.

'S GRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

Dat de byzondere betrekking, en de daer uit profluerende natuurlyke verpligting, om aen de Inclinatie van zoo eene Provincie, zoo verre het met den gemeenen dienst kan bestaan, zoo veel mogelyk, te gemoet te komen, daerenboven ook altoos by hunne Hoog Mog. zoo sterk is erkend, dat 'er, sedert den tyd van de affectatie van de Commisen-Generael aen de Collegien, waer by dezelven wierden aengesteld, en zulks zeer lang voor dat de meergemelde Secrete Resolutie van het jaer 1729 in de waereld is gekomen, geen Exempel van eene gedane Aenstellinge van een Commis-Generael, by een van de Collegien, in Holland residerende, tegens de Inclinatie van Holland exsteert; ja dat zelfs de restroacta van de vroegere tyden uitwyzen dat, al in den jare 1596, twee Commisen-Generael, op de recommandatie van Holland, zyn aengesteld, te weten één in het Zuider- en één in het Noorderkwartier; en dat, wanneer één van dezelven, in het voorgenoemde jaer, zyne demissie verzocht, hunne Hoog Mog. ge-

meend hebben die deference voor de Provincie Holland te moeten betoonen, dat dezelve de deliberatie over dat verzoek hebben uitgesteld, tot dat de Vergadering van Holland, die den Suppliant tot dat Ampt hadt gerecommandeerd, zoude byeen gekomen zyn; en dat, mitsdien, de bevindinge van vroegere en latere tyden, ten klaersten, doet zien dat, al was 'er geen uitdrukkelyke Wet of Resolutie, die hunne Ed. Groot Mog., in het voor handen zynde geval, konden reclameren, het gedrag, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Gelderland, Utrecht, Vriesland en Overyssel gehouden, en het welk door de Heeren Gedeputeerden van den Lande wierdt geappuijeerd, geenzins met het oude gebruik zoude te compasseren zyn, maer als aenleiding gevende tot verbrekinge van het onderling vertrouwen en subversie van de zoo noodzakelyke Harmonie en Eenigheid, zoude moeten worden geimprobeerd en afgekeurd.

's Gravenhage. Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving van het Collégie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

Dat, eindelyk, de voorbeelden van de jaren 1710 en 1732, door de gemelde Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien, by de voorsz. Resolutie van den 13 der gepasseerde maend bygebragt, al mede nietwes tot wettiging van de gehouden Conduiten kunnen opereren, om dat, met betrekkinge tot het gepasseerde in 't jaer 1710, de retroacta van dien tyd uitwyzen dat hunne Ed. Groot Mog. wel mede hebben geconcurreerd om, tegens het Collegie ter Admiraliteit, in Zeeland, het welk, by vacature van een Commis-Generaels Ampt, pretendeerde het Recht tot het formeren van eene Nominatie te hebben, te helpen souteneren dat de directe Aenstelling van de Commisen-Generael aen hunne Hoog Mog. was competerende; doch, schoon ter dier tyd de Secrete Resolutie van 1729 nog verre te zoeken was, geen de minste aenleidinge gegeven hebben om te denken dat het, naer derzelver gedachten, aen de Heeren Gedeputeerden van eenige Provincien zoude geoorloft zyn om zich, met uitsluitinge van eenige hunner Medeleden, de Dispositie daer over aen te matigen, en daer in, zonder reflexie te nemen op de Inclinatie of Convenientie van de meest geïnteresseerde Provincien, willekeurig te handelen.

En dat, ten aenzien van het voorgevallene in den jare 1732, hunne Ed. Groot Mog. geheel onkundig zyn, of derzelver Gedeputeerden, in die Aenstellinge, tegens de Intentie van de Heeren van Vriesland, mede hebben geconcurreerd; dat dit uit de bewoording van de Aenteekening, door de gemelde Heeren ter dier tyd gedaen, met geene genoegzame zekerheid is op te maken; en dat, in allen gevalle, als het de Heeren Staten van Vriesland (aen welken de benoemde Heer, volgens bekomen informatie, zich zoo aengenaem heeft weten te maken, dat hy naderhand tot de waerdigheid van Procureur-Generael van de Provincie is bevorderd,) in dien tyd behaegd hadt daer over aen de Staten van de respective Provincien hun beklag te doen, hunne Ed. Groot Mog. zoo bereid en genegen zouden zyn geweest om aen welgemelde Heeren Staten zoodanig een billyke en behoorlyke Satisfactie te doen erlangen, als zy in het tegenwoordig geval van de Heeren Staten van de respective Provincien hebben verzocht en verwagten.

's GRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving aen het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

Dat, deze zaek dan in die termen staende, het zeer gemakkelyk te begrypen is dat hunne Ed. Groot Mog., welken, zich verlatende op onderhandsche insinuatien, dat de gemelde Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, by provisie, niet zoude tenteren om in de possessie van dat Ampt te geraken, in den beginne nietwes hadden gedaen, naderhand, als zy geinformeerd wierden dat dezelve, desniettegenstaende, naer Amsterdam tot dat einde was vertrokken, niet hebben kunnen stil zitten, maer bedacht hebben moeten zyn op middelen, om te prevenieren dat dit werk, door eene dadelyke Admissie van den voornoemden Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, tot de exercitien van de functien, aen dat Ampt verknocht, niet verder buiten zyn geheel gesteld, en daer door eenige atteinte aen de vrye Deliberatien van de respective Provincien over de gedane klagten en de verzochte reparatie en voorziening zoude worden gegeven.

Dat hunne Ed. Groot Mog., schoon daer toe genoeg-

's Gravenhage.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving aen het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

noegzame middelen van vigeur aen de hand hebbende, echter, volgens derzelver gewone principes van moderatie, gepræfereerd hebben daer van, zoo lang 'er zagter middelen voor handen waren, geen gebruik te maken, en dat daer uit is gesproten de Aenschryving aen de Hollandsche Raden in het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, welken, ten dage van het arresteren van de circulaire Missive aen de Heeren Staten van de respective Provincien, aen de gemelde Raden is toegezonden.

Dat hunne Ed. Groot Mog. zich niet zullen ophouden met, in het breede, te rescontreren alle de harde en sterke expressien, waer van de gemelde Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien zich, by de voorsz. Resolutie van den 13 der gepasseerde maend, onder eene uiterlyke benaming van moderatie, hebben gelieven te bedienen; dat dit hun te verre zoude kunnen afleiden van het plan van eene ware gematigdheid, het welk zy zich hebben voorgeschreven; en dat zy zich, vervolgens, zullen vergenoegen met op alle de declamatien, daer in voorkomende, te maken de volgende remarques:

Dat, voor eerst, het doen van eene diergelyke Aenschryving zeer verkeerdelyk wordt gedecreteerd als een geval, waer van geen gelyk Exempel in de Registers van hunne Hoog Mog. zoude worden gevonden; dat men, om daer van overtuigd te zyn, alleen behoeft maer te gaen de Registers van hunne Hoog Mog., onder de datums van den 29 May en 3 Juny 1741, en dat men dan zal bevinden dat, in een geval, daer het niet op de Admissie van een Bedienden, maer op de Continuatie van de Admissie van een Raed, die actueel Sessie hadt, aenkwam, en daer men, vervolgens, in vry sterker termen verseerde, een gelyke Aenschryving is geschied, zonder dat hunne Hoog Mog., of ook de Heeren Staten van de Provincien, tot welker kennisse die zaek was gebragt, in dien tyd gedacht hebben, om, met zoo veel ophef, te declameren dat het doen van zoo eene Aenschryvinge een zaek zoude zyn, die

de

de gronden van het Bondgenootschap zoude on-dermynen, en de banden van de Unie en geëtablisseerde Ordre losmaken.

Dat, in de tweede plaetse, als men op de zaek zelf ziet, de gedane Aenschryving niet tot onderwerp heeft het geven van Bevelen aen de Raden ter Admiraliteit, met betrekkinge tot de maniantie van de Middelen te Water, of het maken van eenige verandering in de Ordres, dienaengaende vastgesteld; maer blootelyk tendeert om te verhoeden dat een onderneming van eenige Heeren Gedeputeerden van vier Provincien, welken de Heeren Gedeputeerden van eene vyfde Provincie hebben weten te persuaderen om zich by hun te voegen, hangende de Deliberatien van de Heeren Staten der respective Provincien, tot welker kennisse hunne Ed. Groot Mog. deze zaek hebben gebragt, niet worde doorgedrongen, en de voorsz. Deliberatie daer door illusoir gemaekt.

Dat het hunne Ed. Groot Mog. niet moeijelyk zoude vallen om aen te toonen, hoe incongrue en ruineus het, in zyne gevolgen, zoude zyn, als het aen eenige weinige Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit vry zoude staen zich onderling te verbinden om, met uitsluitinge van drie Provincien, zich van vacant vallende Ampten meester te maken, en daer van, zonder eenige reflexie te maken op de Convenientie of Intercessie van de meest geinteresseerde Provincien, te disponeren ten behoeve van de zoodanigen, die zy daer toe, het zy by het lot, het zy by schikkinge of toure, zouden gelieven te despicieren, en daer op toepasselyk te maken alle de sterke uitdrukkingen, waer van de gemelde Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien zich, by de voorsz. Resolutie van den 13 der passeerde maend, hebben gelieven te bedienen; doch dat hunne Ed. Groot Mog., om alle aigreur, zoo veel mogelyk, te vermyden, gepræfereerd hebben zich daer over niet breeder uit te laten, maer uit dat alles alleen te formeren deze conclusie, dat zoo een besluit, offchoon by de Meerderheid genomen, als strydig tegens de uitgedrukte wil

's GRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving aen het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

's Gravenhage.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving aen het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J... van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

wil van hunne Hoog Mog. zelf, en de ernstigste intentie van de Provincien, ieder in het byzonder, welken immers indisputabel het richtsnoer van de conduites van derzelver Gedeputeerden ter Generaliteit zyn moet, geenzins den naem van eene wettige Resolutie van hunne Hoog Mog. kan dragen; dat het zelve daer voor nooit kan worden erkend; en dat, mitsdien, daer mede de geheele grond, waer op de Klagten van de voornoemde Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien berusten, compleet vervalt.

Dat, eindelyk, in de derde en laetste plaets, de sterke Declamatien, welken by de voorsz. Resolutie tegens de Hollandsche Raden, ter zake van derzelver betoonde deference voor de Aenschryvinge van hunne Ed. Groot Mog., worden gedaen, ten uitersten vreemd moeten voorkomen, als men in achtinge neemt dat, niet alleen in den jare 1741, (zoo als hier boven bereids geremarqueerd is) het zelfde in een vry sterker geval is geschied, zonder dat, in dien tyd, of hunne Hoog Mog., of de Heeren Staten van de respective Provincien, tot welker kennisse het zelve was gebragt, gedacht hebben om aen de gemelde Raden die betoonde deference, als een soort van een misdryf, toe te rekenen; maer dat men zelfs, by het nagaen van de Retroacta, nopens het gepasseerde in den jare 1710, waer op de gemelde Heeren Gedeputeerden van de vyf Provincien zich al mede beroepen, kan bevinden dat het Collegie van Zeeland, op fundament van een gepretendeerd Recht tot het formeren van eene Nominatie, eigener authoriteit, heeft buiten functie gehouden een persoon, welke by hunne Hoog Mog. tot Commis-Generael was benoemd, zonder dat 'er, ter dier tyd, gerept is van het gebruiken van zoodanige middelen van nadruk, als waer van de Exempelen in de Resolutien van hunne Hoog Mog. onder de geallegueerde datums worden gevonden.

Dat, hunne Ed. Groot Mog., niet kunnende denken dat men aen een Collegie ter Admiraliteit, met betrekkinge tot zaken van dien aert, een

meer-

meerdere magt zal willen toeschryven, als aen de Staten van eene Provincie, welke eene klare Resolutie van de gezamentlyke Bondgenooten voor zich hebben, en dezelve reclameren, hier mede van deze zaek zouden kunnen afscheiden, in dat vaste vertrouwen, dat een iegelyk, die met bedaerdheid het gepasseerde in dit werk naergaet, volkomen zal moeten zyn geconvinceerd dat hunne Ed. Groot Mog., welken niet konden gedoogen dat dit werk, hangende de Deliberatien van de Heeren Staten der respective Provincien over derzelver gedane Klagten, verder buiten zyn geheel wierdt gebragt, met geen meerdere gematigdheid deze zaek hebben kunnen behandelen, en geene zagtere middelen in het werk hebben kunnen stellen, dan by hun van emplooi zyn gemaekt; doch dat hunne Ed. Groot Mog., uit de gemelde nadere Resolutie, van den 13 der gepasseerde maend, gezien hebbende dat dit middel het ongeluk heeft gehad van aen de gemelde Heeren Gedeputeerden te mishagen; en, altoos bedacht zynde om alle occasien tot nieuwe Disputen en Oneenigheden soigneuselyk te vermyden, wel geresolveerd hebben de gedane Aenschryving aen de Hollandsche Raden buiten verder effect te stellen, in die zekere verwagtinge nogtans dat, gedurende de verdere Deliberatien van de respective Provincien, door den voorsz. *Cornelis Joan van Beaumont* niet zal worden getentateerd om zich in possessie van het voorsz. Ampt te stellen, of dat iets zal worden ondernomen, waer door de voorsz. Deliberatien zouden kunnen worden gepræjudicieerd.

En is, voorts, goedgevonden en verstaen, wanneer daer tegens iets zoude mogen worden gedaen, of getracht te ondernemen, de Heeren Gedeputeerden dezer Provincie te authoriseren en te qualificeren, uit naem van hunne Ed. Groot Mog. te verklaren, dat, gelyk als zy nooit zullen kunnen gedoogen dat diergelyke ondernemingen, by wegen van feiten, worden doorgedrongen, zy ook niet zullen kunnen nalaten om, ingevalle de gemelde Mr. *C. J. van Beaumont*, hangende de Deliberatien, buiten alle verwagtinge, andermael zoude

'S GRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving aen het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

's GRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. stellen de Aenschryving aen het Collegie ter Admiraliteit buiten effect, in verwagtinge dat Mr. K. J. van Beaumont zich niet in de possessie van zyn Ampt zal stellen enz.

zoude mogen tenteren in de possessie van dat Ampt te geraken, bedacht te zyn op het beramen van zoodanige middelen, als bekwaem zullen zyn om te verhoeden dat deze zaek niet verder buiten zyn geheel worde gebragt, en aen de vrye Deliberatien van de Provincien daer over eenige de minste atteinte wordt gegeven.

En is, wyders, goedgevonden en verstaen de Hollandsche Raden en Ministers van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam te dispenseren, zoo als dezelven gedispenseerd worden by deze, van de verdere naerkominge van hunner Ed. Groot Mog. Aenschryvinge, van den 24 October, laetstleden, om den gemelden *van Beaumont* als Commis Generael in functie niet te admitteren; en dat daer van, by Missive, aen dezelven kennisse zal worden gegeven, met byvoeginge dat hunne Ed. Groot Mog. tot voorsz. Resolutie niet zyn gekomen, om dat zy zouden van gedachten zyn den voorsz. *van Beaumont*, gedurende de Deliberatien over deze zaek, in functie te gedoogen; maer dat hunne Ed. Groot Mog. alleen daer toe zyn gekomen om een nieuwe preuve van derzelver moderatie te geven, en om verdere onaengename incidenten, zoo veel in hun is, te prævenieren, alzoo zy, integendeel, voornemens zyn, ingevalle dezelve *van Beaumont*, buiten verwagtinge, zoude trachten te tenteren zich in functie te stellen, het zelve door zoodanige middelen, als daer toe bekwaem zullen bevonden worden, tegens te gaen; en dat de gemelde Raden en Ministers, mitsdien, zoo wanneer zulks door den voornoemden *van Beaumont* zoude mogen worden getenteerd, daer van aenstonds aen hunne Ed. Groot Mog., of by derzelver absentie, aen de Heeren Gecommitteerde Raden, kennisse zullen moeten geven; en dat, voorts, hier van, met toezendinge van deze Resolutie, kennisse aen Heeren Burgemeesteren der Stad Amsterdam zal worden gegeven, met bygevoegd verzoek, dat welgemelde Heeren Burgemeesteren op deze zaek, ter bereikinge van hunner Ed. Groot Mog. intentie, by continuatie, een attent oog zullen willen houden.

En

En is, laetstelyk, nog goedgevonden en verstaen de Heeren van de Ridderschap en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het Groot Besogne te committeren en te verzoeken, zoo als dezelven gecommitteerd en verzocht worden mits deze, om, met en benevens Heeren Gecommitteerde Raden, te overleggen welke nadere middelen by hunne Ed. Groot Mog. zouden behooren te worden in het werk gesteld, ingevalle de voorsz. *van Beaumont* zoude willen trachten zich in de possessie van het voorsz. Ampt van Commis-Generael te stellen, en hunne Ed. Groot Mog. daer op te dienen van derzelver Consideratien en Advis. — 's GRAVENHAGE.

Wy zullen nu melden wat de Staten van eenige Provintien, zoo op den Brief van hunne Ed. Groot Mog., als op dien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, antwoordden. Die eerst de gemelde Brieven beantwoordden, waren de Heeren Staten 's Lands van Utrecht. Derzelver Antwoord aen hunne Ed. Groot Mog. was gedagteekend den 28 van Louwmaend des volgenden jaers 1761, en luidde dus:

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN,

Byzondere goede Vrienden, Nageburen en Bondgenooten!

WY hebben wel ontvangen, en in onze Vergadering gelezen, uwer Ed. Groot Mog. Missive, van den 24 October, laetstleden, by welke U Ed. Groot Mog., op fundament van het gene daer by, in het breede, wordt genarreerd, ons verzoeken dat wy het gepasseerde ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., met betrekkinge tot de Benoeminge en het daer op gevolgd in Eed nemen van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, als Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit te Amster- — *De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.*

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

sterdam, zouden gelieven te houden als niet gedaen, en de Heeren, onze Gedeputeerden ter Generaliteit, gelasten om *de novo*, op den voet van zekere Resolutie van hunne Hoog Mog., van den 8 Augustus 1729, tot de Aenstellinge van een Commis-Generael te procederen; mitsgaders om de Deliberatien over de door U Ed. Groot Mog., in den jare 1736, gedane voorslag, tot ampliatie van de gemelde Resolutie, ten spoedigsten, te hervatten, en daer op zoodanige Conclusie te helpen nemen, als ten meesten dienste van den Lande geoordeeld zal worden te behooren.

Wy hebben noodig geoordeeld, alvorens de voorsz. Missive van U Ed. Groot Mog. te beantwoorden, ons nader te informeren ten opzichte van het voorsz. gepasseerde, en het bezwaer, het geen U Ed. Groot Mog. daer uit trekken, ten laste van de Vergaderinge van hunne Hoog Mog., en van onze Gedeputeerden, welken dezelve hebben helpen uitmaken.

En wy moeten betuigen dat die informatien ons, ten klaersten, hebben doen zien, dat onze Gedeputeerden, in de voorsz. Aenstellinge, niet hebben gehandeld tegens hunne Instructie, of tegens de goede Ordre, en dat wy, alzulks, geene redenen vinden om de conduites van onze Gedeputeerden in dezen te reprocheren, of te komen tot zulke eene extraordinaire demarche, als waer toe het verzoek van U Ed. Groot Mog. tendeert.

Integendeel, komt het ons voor, dat wy niet anders, dan ten vollen, kunnen approberen, dat onze Gedeputeerden het gesustineerde van U Ed. Groot Mog., tegens die gedane Aenstellinge, niet hebben toegegeven, en de authoriteit van de Vergaderinge van hunne Hoog Mog., byzonderlyk mede met betrekkinge tot het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, hebben helpen maintineren.

Wy vinden wel dat U Ed. Groot Mog., tot adstructie van het aen ons gedaen verzoek, allegueren dat, by de gemelde Resolutie van den 8 Augustus 1729, is vastgesteld dat, by vacature van Ampten, welken eenige particuliere relatie hebben

tot

tot deze of gene Provincie, zoo veel te gemoet zoude worden gekomen aen het verzoek van zoodanige Provincie, als bestaen kan met den gemeenen dienst, welke, in het begeven der Ampten, eerst en vooral zoude moeten worden in acht genomen.

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Dat het Ampt van Commis-Generael ter Admiraliteit te Amsterdam, naer uwer Ed. Groot Mog. gedachten, eene byzondere betrekking heeft tot de Provincie Holland, en dat alzulks, op de betoonde Inclinatie van de Heeren, wegens U Ed. Groot Mog ter Generaliteit gedeputeerd, voor den persoon van Mr. *Anthony Pieter van der Lyn*, Oud-Schepen en Raed der Stad Amsterdam, hunne Hoog Mog. aen den zelven dat Ampt hadden behooren te confereren in plaetse van aen Mr. *Cornelis Joan van Beaument*, welke daer toe, by Meerderheid van vyf Provincien, is genomineerd.

Doch wy considereren daer tegens dat, sedert hunne Hoog Mog., by Resolutie van den 14 July 1747, zonder contradictie van iemand van de Bondgenooten, hebben goedgevonden en verstaen „dat „de Lysten van de Tour-Ampten, vastgesteld by „hunner Hoog Mog. Resolutien van 10 February „1665 en 8 Augustus 1729, zullen worden ge„mortificeerd, en dat voortaen alle Ampten, staen„de ter dispositie van de Vergaderinge van hunne „Hoog Mog., zullen worden begeven als van ouds, „met Pluraliteit van Stemmen van de Provincien,„ meergemelde Resolutie van den 8 Augustus 1729 is geworden krachteloos en buiten effect gesteld.

Dat ook de ondervinding, zoo wy geinformeerd zyn, geleerd heeft dat, sedert dien tyd, noch de egualiteit tusschen de Provincien, noch de relatie, welke de Ampten hebben tot deze of gene Provincie, volgens het voorschrift van die Resolutie, zoo precis zyn in acht genomen; maer dat, integendeel, alle Ampten zyn vergeven of by Pluraliteit, of by Eenparigheid, zonder op de voorsz. egualiteit of relatie eenige speciale reflexie te maken.

Dat, ten bewyze van de niet geobserveerde egualiteit, aen ons, als demonstratif, is opgegeven, dat

niet-

'sGRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

niettegenstaende sedert dien tyd alle de andere Provincien, of de Ingezetenen, in dezelven woonende, de eene meer, de andere minder, van de Ampten van Consideratie, ter dispositie van hunne Hoog Mog. staende, hebben gejouisseerd, niemand uit de Provincie Utrecht eenig Ampt van Consideratie, direct ter dispositie van hunne Hoog Mog. staende, is te beurt gevallen; en, het gene eene particuliere reflexie verdient, dat, sedert het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glori. ged., buiten het Ampt van Commis-Generael te Zutphen, het welk wy geinformeerd zyn dat door de particuliere directie van de Heeren, uwer Ed. Groot Mog. Gedeputeerden ter Generaliteit, aen den Heere van der Capelle is geconfereerd, genoegzaem alle de overige Ampten, zoo groot als klein, op de recommandatien van de Heeren Gedeputeerden van Holland en Zeeland, aen Ingezetenen van dezelve Provincien zyn geconfereerd geworden, zonder dat de andere Provincien van eenig Ampt van belang hebben gedisponeerd.

En wat betreft de pretense relatie, welke de Ampten tot deze of gene Provincie hebben, is ons te binnen gebragt hoe de Provincie Zeeland, op fundament dat, voor de Aenstellinge van den Heere ten Brink tot Generaelmeester van de Munt, altoos een Heer van die Provincie met het zelve Ampt gebeneficeerd was geweest, uit krachte van die relatie gesustineerd heeft, by het overlyden van den Heere ten Brink, dat het vacerende Generaels-meesters-Ampt aen een Zeeuwsch Heer behoorde te worden geconfereerd, en hoe, echter, desniettegenstaende, by de Meerderheid der Provincien, en wel daer onder met concurrentie van de Provincie Holland, en, naer onze gedachten, te recht, dat Ampt, tegens het Protest en de Contradictie van de Heeren Gedeputeerden van Zeeland, en zonder eenig reguard te nemen op die gesustineerde relatie, aen den Heere Charles Bentink is geconfereerd.

Dat ook aen ons geallegueerd is dat, by het begeven van het eerste Ampt van Consideratie, na

het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glor. gedachtenisse, aen den Heere van Brakel, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., door de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Vriesland en Stad en Lande, beweging gemaekt is om de meergemelde Resolutie van 8 Aug. 1729, op de eene of andere wyze, wederom in train te brengen; doch dat de Heeren Gedeputeerden van de vyf andere Provincien, en daer onder mede die van U Ed. Groot Mog., gemeend hebben daer op geene de minste reflexie te kunnen maken, en alles gelaten hebben op den voet, als sedert den jare 1747 was gepracticeerd geweest.

's GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Wy begrypen, daerom, dat, in de meergemelde Resolutie van den 8 Augustus 1729, als krachteloos geworden zynde, geen fundament voor uwer Ed. Groot Mog. gesustineerde gevonden wordt; en wy meenen, bovendien, nog, dat, al was het dat dezelve Resolutie was *in viridi observantia*, dan, echter, uwer Ed. Groot Mog. gesustineerde daer mede niet zoude kunnen worden goedgemaekt; want het geen U Ed. Groot Mog. als eene ontegensprekelyke waerheid assumeren, dat het Ampt van Commis-Generael eene byzondere relatie tot uwer Ed. Groot Mog. Provincie zoude hebben, kan, naer onze gedachten, met goed fundament worden geoontesteerd.

Let men op de Hoofdfunctie der Commisen-Generael, volgens uwer Ed. Groot Mog. eigen bekentenis, bestaet dezelve in de bezorging van de richtige en eenparige Heffing van de Middelen te Water.

Zal nu een Commis-Generael daer aen, naer behooren en zonder eenig aenzien van personen, voldoen, hy mag, volgens het II Articul van zyne Instructie, „ zig niet moeijen met eenigen Koophandel of „ Factory, noch met iemand eenig part of deel „ daar in hebben; hy mag geene andere Officien „ bedienen, directelyk of indirectelyk; hy moet „ sig geheel in syn dienst gebruiken, en geduurende syn dienst ontslagen syn van alle Eeden, „ daar mede hy aan eenige Landen of Steeden verpligt is."

Vol-

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Volgens het XI Articul van zyne Instructie „ moet hy van de eene Provincie of Quartiere sig „ in het andere vervoegen, sonder continueellyk „ syn residentie te houden in syn Quartier." Het geen, offschoon, sedert eenigen tyd, niet gebruikelyk, echter door hunne Hoog Mog., zulks noodig oordeelende, wederom in train kon worden gebragt en geordonneerd.

Volgens hunner Hoog Mog. Resolutie, van den 21 Maert 1667, moet hy, „ verneemende eenige „ Contraventie of Conniventie, die by de Collegien tegens de Placaaten van den Lande gepleegt „ soude mogen worden, daar van aanstonds aan „ haar Hoog Mogende kennisse geeven, sonder „ van des te doen eenigsints in gebreke te blyven."

En dus vermag hy, voor zoo veel hem aengaet, geen meerdere of mindere faciliteit, ten opzichte van de eenparige Heffing der Middelen, voor de Commercie toonen, dan welke de Plakaten en Resolutien van hunne Hoog Mog. dicteren, of waer toe, na behoorlyk adres aen hunne Hoog Mog., *nominatim* permissie heeft bekomen.

Wie ziet dan niet dat een Commis-Generael geene byzondere relatie heeft, noch behoort te hebben, tot eene Provincie

Maer dat zyne relatie alleen is tot de Republicq in het generael, en tot hunne Hoog Mog., als diegenen, welken hem aengesteld hebben, en aen welken hy, by particulieren Eede, verbonden is in het byzonder?

En moet het dan niet natuurlyk volgen, dat, indien een Commis-Generael zoodanige relatie heeft tot de plaets, alwaer hy resideert, dat hy zyne bevordering alleen aen de Inclinatie of het Goedvinden van de Staten, of den Magistraet zyner Residentie, schuldig is, hy alsdan minder in staet is zynen post richtig en onbekroond van iemand waer te nemen, en de Ordres van hunne Hoog Mog. stiptelyk naer te komen.

Heeft de ondervinding, in den jare 1685, niet geleerd wat moeite hunne Hoog Mog. hebben gehad om sommigen der Admiraliteits Collegien, en

der-

derzelver Ministers, te noodzaken tot de introductie van de extraordinaris Middelen, in dien tyd gearresteerd.

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Hebben wy, onlangs, in dit zelfde geval, waer van wy hier na nader spreken zullen, niet gezien hoe ligt de Raden ter Admiraliteit zelven, nevens hunne Ministers, zich vergeten, uit hoofde van de relatie, die zy tot de Provincie, daer zy resideren, hebben? en zouden hunne Hoog Mog. dan de eenigste van de Ministers, waer van zy de Aenstellinge direct aen zich zelven hebben gereserveerd, al mede begeven naer de Inclinatie van de Heeren Gedeputeerden van die Provincie, alwaer dezelven resideren, om dezelven daer door niet aen hunne Hoog Mog., maer aen de Staten van de zelfde Provincie, alleen subject te maken.

Hebben U Ed. Groot Mog. het zelfde niet anders, als U Ed. Groot Mog. nu sustineeren, begrepen, zoo wel voor, als na dato van de meergemelde Resolutie van den jare 1729? Want in den jare 1710 hebben U Ed. Groot Mog., immers, met de andere Bondgenooten, in plaetse van te defereren aen het Verzoek en de betoonde Inclinatie van de Heeren Staten van Zeeland, om tot Commis-Generael te mogen hebben een persoon, welke door de Admiraliteit van Zeeland, volgens hare verkeerde sustenue, op de Nominatie was gebragt, aen welgemelde Staten te gemoet gevoerd, dat zy zich te vrede moesten houden, dat hunne Hoog Mog. zoo veel toegevendheid hadden getoond, dat wel een geboren Onderdaen van die Provincie tot het Commis-Generaelschap hadden willen verkiezen.

En van gelyken hebben U Ed. Groot Mog., na dato van de Resolutie van 1729, op den 4 April 1732, tot de Aenstellinge van Mr. *Pieter Ramaker*, tot Commis-Generael by de Admiraliteit van Vriesland, alwaer hy niet t'huis hoorde, geconcurreerd, en geene de minste reflexie gemaekt op de Protestatie en Contradictie, door de Heeren Gedeputeerden van Vriesland daer tegens gedaen.

Wy houden het dan daer voor, dat het Ampt van Commis-Generael geen relatie heeft tot de Pro-

's GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Provincie, alwaer het zelve wordt waergenomen; of, om beter te spreken, dat de persoon, die het zelve bekleed, geen particuliere relatie behoort te hebben tot de Plaets, alwaer hy resideert; en wy zyn, daerom, absoluut van gedachten dat het Ampt van Commis-Generael geenzins van dien aert en natuur is, dat het zelve Ampt begrepen kan worden onder die, op welken in de gemelde Resolutie wordt gezien. En wy meenen dat, alzoo min, als de Heeren Staten van Zeeland, in den jare 1710, en de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Vriesland, in den jare 1732, met hunne Stem alleen hebben kunnen uitmaken dat het Commis-Generaels-Ampt verstaen wierdt eene particuliere relatie te hebben tot derzelver Provincien, en, dienvolgens, naer hunne Inclinatie begeven, het zelve alzoo min, in cas subject, door de Stem van de Heeren Gedeputeerden van Holland en Zeeland heeft kunnen worden geëffectueerd; maer, integendeel, by de Vergadering van hunne Hoog Mog., naer den aert en de natuur van de zaek, heeft moeten worden gedecideerd, zoo men al eens voor een moment zoude willen onderstellen dat de voorsz. Resolutie van 1729 als nog in consideratie konde komen.

Hoe meer wy, derhalven, de zaek inzien, hoe meer wy het bezwaer van U Ed. Groot Mog., over de behandeling van de Heeren Gedeputeerden van de Provincien, welken voor Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* hebben geadviseerd, ongefundeerd vinden.

Wy zullen niet intreden de suspicie, die U Ed. Groot Mog. foveren, omtrent Correspondentien, Schikkingen en Engagementen, die door eenige Provincien zouden kunnen worden gemaekt, ten opzichte van de Dispositie over de Ampten, dependerende van de tafel van hunne Hoog Mog.

Wy zyn geinformeerd dat 'er, federt het Overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glor. ged., geene Ampten ter Generaliteit zyn vergeven, dan met concurrentie van de Heeren Gedeputeerden van de Provincien Holland en Zeeland, en dat dit het

eerste

eerste geval is, waer in die twee Provincien, by het vergeven van een Ampt, zyn overstemd.

'S GRAVENHAGE.

Zoo, nogtans, dat de Heeren Gedeputeerden van Holland, offschoon het Ampt niet hebben geobtineerd voor den genen, welke door hun is gerecommandeerd, echter het genoegen hebben dat daer toe een Ingezeten van de Provincie Holland is gepromoveerd. Wy kunnen, daerom, des te minder, defereren aen het extraordinair verzoek van U Ed. Groot Mog., dat wy onze Gedeputeerden zouden aenschryven, ingevolge van de Resolutie van den 8 Augustus 1729, op nieuw tot de Aenstellinge van een Commis-Generael te procederen, en op de Ampliatie van dezelve Resolutie, conform uwer Ed. Groot Mog. voorslag van den jare 1736, te helpen resolveren.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Hoe zeer wy hier voren ons ook reeds meermalen hebben gedeclareerd, dat wy de voorsz Resolutie van den 8 Augustus 1729 vervallen rekenen, en U Ed. Groot Mog. ook niet onbekend zyn kan dat wy, in den jare 1736, op uwer Ed. Groot Mog. gedanen voorslag, ons reeds hebben geëxpliceerd, dat wy, om de redenen, alstoen gededuceerd, geene noodzaeklykheid, noch reden, vonden om onze Gedeputeerden te gelasten tot het arresteren van die Ampliatie te concurreren.

Wy vertrouwen, niettemin, van onze Gedeputeerden, dat zy altoos, by het vergeven der Ampten, het hunne zullen trachten toe te brengen, ten einde alles geschikt worde tot den meesten luister der Hooge Vergaderinge der gezamentlyke Bondgenooten, tot bewaringe van een iegelyks hooge Præeminentien, mitsgaders aenkweekinge van eene oprechte en goede Harmonie tusschen de respective Leden van hooggemelde Vergaderinge.

Het heeft ons, ondertusschen, zeer gesmert dat wy, uit de Missive van hunne Hoog Mog., aen ons geschreven, hebben moeten zien dat U Ed. Groot Mog. van zich hebben kunnen verkrygen, om, wanneer Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, by eene Meerderheid van vyf Provincien, door hunne Hoog Mog. wettig was aengesteld, dezelve Aenstellinge

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Utrecht beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

te contradiceren, en alles in het werk te ſtellen, om hem de exercitie van deszelfs Ampt te beletten; in zoo verre zelfs dat U Ed. Groot Mog. hebben kunnen goedvinden de Raden, wegens de Provincie Holland, in het Collegie ter Admiraliteit, te Amſterdam, ſeſſie hebbende, te gelaſten hem in zyne functie niet te admitteren, of, byaldien bereids geadmitteerd mogte zyn, den zelven op geenerhande wyze in die qualiteit te erkennen, of te gedoogen dat hy, door eenige Bedienden van het zelve Collegie, zoude worden erkend of geobtemporeerd, tot uwer Ed. Groot Mog. nadere ordres.

En wy zouden niet kunnen afzyn, om U Ed. Groot Mog., in het breede, onder het oog te brengen de allergevaerlykſte gevolgen, welken zoo een notoire indragt van U Ed. Groot Mog. tegens de fundamentele Conſtitutien van den Staet naer zich zoude kunnen ſlepen, en hoe zeer een ieder van de Bondgenooten, welke de Præeminentien en Gerechtigheden van dezelve Vergaderinge ter harte gaet, zich niet zoude kunnen dispenſeren om eene onderneminge van zoo verre uitzicht tegens te gaen, zonder zich te ſtoren aen het kwaed exempel van den jare 1741, het welk noch by ons, noch, voor zoo veel wy weten, by iemand van de Bondgenooten, ooit eenige de minſte Approbatie heeft gehad. Doch dewyl de repreſentatien, door hunne Hoog Mog. op dat ſubject gedaen, aen U Ed. Groot Mog. het onbeſtaenbare van deze handelwyze reeds hebben doen zien, en U Ed. Groot Mog. daer op gereſolveerd hebben deze gedane Aenſchryving wederom in te trekken en buiten effect te ſtellen, willen wy het zelve liever niet verder urgeren, in die zekere verwagtinge dat de meergemelde Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* in de exercitie zyner Bedieninge geene nieuwe moeielykheden zullen zyn ontmoet, of nog in het vervolg zullen ontmoeten.

Als welken wy vertrouwen dat U Ed. Groot Mog., met opofferinge van alle particuliere intreſt, uit zucht en liefde voor het gemeen, en ter bevor-

de-

deringe van de in deze dagen zoo noodzakelyke Harmonie onder de Bondgenooten in zaken van vry meer belang, welke toch altoos door diergelyke dissensien komen te lyden, wel zullen gelieven te prevenieren. 's GRAVENHAGE.

Hier mede,

EDELE GROOT MOG. HEEREN, *Byzondere goede Vrienden, Nagebuuren en Bondgenooten*, bevelen wy U Ed. Groot Mog. in de Protectie van God Almagtig, dien wy bidden dezelven te conserveren in eene goede en voorspoedige Regeringe. Geschreven, te Utrecht, den 28 January 1761.

(*Was geparaphéerd*)

R. LEUSDEN vt.

(*onder stondt*)

Uwer Edele Groot Mog. zeer goede Vrunden,

DE STATEN VAN DEN LANDE VAN UTRECHT.

(*lager stondt*)

Ter ordonnantie van dezelven

(*geteekend*)

MILAN-VISCONTI.

Dien zelfden dag beantwoordden de gemelde Heeren Staten van Utrecht ook den Brief van hunne Hoog Mog., vervat in derzelver Besluit van den 13 van Slagtmaend des jaers 1760, op deze wyze:

HOOG MOGENDE HEEREN!

WY hebben, met veel surprise en aendoeninge, zoo uit de Raporten van onze Gedeputeerden ter Vergaderinge van U Hoog Mog., als uit de successive Missiven van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, van den 24 October laetstleden, en van U Hoog Mog. van den 13 November, daer aen volgenden, gezien en vernomen, dat niet alleen de Heeren, wegens de Provincie *Gelyk ook dien van de Staten Generael.*

's GRAVENHAGE.

Gelyk ook dien van de Staten Generael.

Holland ter Generaliteit gedeputeerd, hebben kunnen goedvinden zich te opponeren tegens de wettige Aenstellinge van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, tot Commis-Generael van de Convooijen en Licenten by het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, en de daeromtrent by U Hoog Mog. genomen Conclusie te contradiceren; maer dat ook hooggemelde Heeren Staten van zich hebben kunnen verkrygen de Conduites van welgemelde Heeren, hunne Gedeputeerden, volkomen te approberen, en zelfs daer toe zyn gekomen, dat hoogst dezelven aen de Raden, wegens de Provincie Holland in het voorsz. Collegie sessie hebbende, gelast hebben den aengestelden Commis-Generael in zyne functie niet te admitteren, of, byaldien bereids geadmitteerd mogte zyn, den zelven, op geenerhande wyze, in die qualiteit te erkennen, of te gedoogen dat door eenige Bedienden van het zelve Collegie zoude worden erkend of geobtemporeerd, tot de nadere ordres van hooggemelde Heeren Staten.

Wy hebben dan ook niet konnen afzyn aen de Heeren Staten van Holland, by antwoord op hoogst derzelver Missive, het onbestaenbare van deze handelwyze onder het oog te brengen, en te kennen te geven dat, in plaetse dat wy zouden disapproberen het geen in dezen door onze Gedeputeerden, ter Vergaderinge van U Hoog Mog., is verricht, gelyk de Missive van de Heeren Staten van Holland daer toe tendeert, wy, integendeel, niet anders, dan ten vollen, kunnen approberen dat onze Gedeputeerden het gesustineerde van de Provincie Holland tegens die gedane Aenstellinge niet hebben toegegeven, en de Authoriteit van de Vergaderinge van U Hoog Mog, byzonderlyk mede met betrekkinge tot het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, hebben helpen maintineren.

Dat wy begrypen dat het sustenue van de Heeren Staten van Holland niet kan worden goedgemaekt met de Secrete Resolutie van U Hoog Mog., van den 8 Aug. 1729; dat dezelve moet worden geconsidereerd vervallen te zyn, sedert de nadere

Resolutie, by U Hoog Mog., op den 14 July 1747, omtrent het vergeven der Ampten genomen, en het gene daer op, van tyd tot tyd, is gepractiseerd. *'s GRAVENHAGE.*

Doch dat, al was dezelve Resolutie nog in volkomen gebruik, dan echter, het Ampt van Commis-Generael van de Convoijen en Licenten, by het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam, niet was van zoodanig een Aert en Natuur, dat het zelve konde worden begrepen eene particuliere relatie te hebben tot de Provincie Holland, of dat de Inclinatie van dezelve Provincie, in het vergeven van dat Ampt, zoude behoeven te worden gevolgd. *Gelyk ook dien van de Staten Generael.*

Dat wy niet willen intreden de gesoveerde Suspicie omtrent Correspondentien, Schikkingen en Engagementen, die door eenige Provincien zouden konnen worden gemaakt ten opzichte van de Dispositie over de vacerende Ampten.

Dat wy geinformeerd zyn dat, na het Overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glorieuser gedagtenisse, geen Ampt vergeven is, dan met Concurrentie van de Provintien Holland en Zeeland, en dat, in het geval in questie, waer over de Heeren Staten van Holland zich beklagen, zelfs nog een Ingezeten van die Provincie is gepromoveerd.

Dat wy, daerom, des te minder kunnen defereren aen het extraordinaire verzoek, om aen onze Gedeputeerden aen te schryven, ingevolge van de Resolutie van den 8 Augustus 1729, op nieuws, tot de Aenstellinge van een Commis-Generael te procederen, en op de Ampliatie van dezelve Resolutie, conform den voorslag, wegens de Provincie Holland, in den jare 1736, gedaen, te helpen resolveren.

Hoe zeer wy, anderzins, ook reeds by dezelve Missive, ons meermalen hadden gedeclareerd, dat wy de Resolutie van den 8 Augustus 1729 vervallen rekenden, en ook in den jare 1736 aen de Heeren Staten van Holland ons reeds hadden geëxpliceerd, in den als toen gedanen voorslag, tot ampliatie van dezelve Resolutie, te moeten difficulteren.

Niettemin vertrouwende, dat onze Gedeputeerden, by het vergeven der Ampten, altoos het hunne zouden trachten toe te brengen, om alles ten

'S GRAVENHAGE. meesten luister van U Hoog Mog. Vergadering, tot bewaring van de hooge Preëminentien van een ieder der Bondgenooten, en tot aankweeking van een oprechte en goede Harmonie tusschen dezelven te helpen inschikken.

Gelyk ook dien van de Staten Generael.

Dat, voor het overige, ons zeer gesurpreneerd heeft de verregaende demarche van de Heeren Staten van Holland, in het doen van de hier voorgemelde Aenschryving aen de Raden, welken wegens dezelve Provincie in het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam sessie hebben.

Dat wy de allergevaerlykste gevolgen van deze zoo notoire indragt tegens de fundamentele Constitutien van den Staet, aen hoogst dezelven, in het breede onder het oog zouden moeten brengen, en naer ons vermogen helpen tegengaen, indien niet, op de welgefundeerde representatien van U Hoog Mog., dien aengaende, de gemelde Aenschryving reeds was ingetrokken, en wy alzulks verwagten, dat Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* in de exercitie van zyne bediening geen nieuwe moeijelykheden zullen zyn ontmoet, of, in het vervolg, nog ontmoeten, als welken wy vertrouwden dat hunne Ed. Gr. Mog. wel zouden willen gelieven te prevenieren.

Gelyk U Hoog Mog. al het zelve, in 't breede, zullen gelieven te zien in de copie van onze Missive aen de Heeren Staten van Holland, welke wy hier by voegen, en ons tot het gene daer in met meer extensie is vervat, kortheidshalven, refereren.

Wy twyfelen geenzins, of U Hoog Mog. zullen deze onze Rescriptie, aen de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, aenzien als een doorslaende blyk van onzen oprechten ernst, om de gronden van de Unie en de geëtablisseerde ordres te helpen conserveren, en zorge te dragen, dat de Vergadering van U Hoog Mog. worde gehandhaefd by de Authoriteit, welke haer toekomt, en eene der voornaemste steunsels van het Bondgenootschap uitlevert.

En wy zullen altoos bereid worden gevonden

daer

daer van, by alle voorkomende gelegenheden, nadere preuves te geven. 's GRAVENHAGE.

Hier mede,

HOOGE EN MOGENDE HEEREN, bevelen wy U Hoog Mog. in de bescherminge van God Almagtig, dien wy bidden dezelven te conserveren in eene goede en voorspoedige Regeringe. Geschreven, te Utrecht, den 28 January 1761.

(*Was geparapheerd*)
R. LEUSDEN, vt.
(*onder stondt*)
Uwer Hooge en Mogende zeer goede Vrunden,
DE STAATEN VAN DEN LANDE VAN UTRECHT.
(*lager stondt*)
Ter ordonnantie van dezelven
(*geteekend*)
MILAN-VISCONTI.

Deze Brief werdt door de Gedeputeerden van deze Provincie overgenomen, en door den Heere Raedpensionaris ter Vergaderinge van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland, den 3 van Sprokkelmaend des gemelden jaers 1761, medegedeeld; welke Staten den zelven, met den aen hun geschreven Brief, ter onderzoek stelden van de zelfde Heeren Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, aen wien het onderzoek van de gansche zaek, by alle gelegenheden, overgelaten was, om hunne Ed. Groot Mog. daerop van hunne Consideratien en Advis te dienen. Den 16 van de volgende Bloeimaend kwam het Antwoord in van de Staten van Gelderland op den Brief van hunne Ed. Groot Mog. van den 24 van Wynmaend des vorigen jaers; welk Antwoord van dezen inhoud was:

's GRAVENHAGE.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Byzondere goede Vrienden, Nageburen en Bondgenooten!

De Staten van Gelderland beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

DE Missive, door U Edele Mog., op den 24 October, laetstleden, aen ons geschreven op het subject van het aenstellen van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* tot Commis-Generael van de Convooijen en Licenten by het Collegie ter Admiraliteit, te Amsterdam, door hunne Hoog Mog. gedaen, hebben wy by onze tegenswoordige Vergadering ontfangen.

Wy hebben, met leedwezen, daer uit vernomen de Discrepantien, welken omtrent die Aenstelling, tusschen de Gecommitteerden van U Edele Mog. Provincie, en die van Zeeland, ter eenre, en de Gecommitteerden der vyf andere Provincien, ter andere zyde, zyn ontstaen.

Wy hadden wel gewenscht dat zulks niet was voorgevallen, immers dat, tot onderhoudinge van de goede Harmonie en Eenigheid, door over en weder iets toe te geven, het een of ander expedient nog zoude zyn gevonden, waer door die zaek uit den weg geruimd en op eene vriendelyke wyze ingeschikt hadt kunnen worden.

Edoch wy zyn, door onze Gecommitteerden ter Generaliteit, ter occasie van het doen van dezelver rapport, wegens het geen ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., sedert onze laetste Byeenkomst, is gepasseerd, geinformeerd dat daer toe zich geen apparentie kwam voor te doen.

Wy worden daer door dan gesteld in de noodzakelykheid van ons op die materie mede te moeten expliceren, en mitsdien te onderzoeken de redenen, door U Ed. Mog., in derzelver Missive, geallegeerd, en of die van zoodanig gewigt zouden kunnen worden geoordeeld, dat, conform U Ed. Mog. verzoek, de Benoeming en daer opgevolgde Ineedneming van den voornoemden Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* voor onwettig en als niet gedaen zoude moeten worden gehouden; met last aen onze Gecommitteerden,

den, om, *de novo*, op den voet van hunner Hoog Mog. Resolutie van den 8 Aug. 1729, tot Aenstellinge van een Commis-Generael te procederen, mitsgaders om, ten aenzien van den voorslag, door U Ed. Mog., in den jare 1736, tot ampliatie van de gemelde resolutie, in overleg te treden, voorts zoodane Conclusie te helpen nemen, als ten meesten dienste van den Lande geoordeeld zoude worden te behooren.

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Gelderland beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Wy begrypen wel, met U Ed. Mog., dat de Commis-Generaels Ampten, gelyk mede die der andere Bedienden, tot de Admiraliteiten specterende, waer in wy geene redenen van onderscheid vinden, van die natuur moeten worden gehouden, dat de een, zoo wel als de andere, eene byzondere betrekking heeft tot de Provincien, binnen welken zoodane aen te stellen Bedienden moeten fungeren.

Wy hebben, uit dien hoofde, diverse malen, beweerd gehad dat zoodane Ampten in deze Provincie door geen andere Personen, dan Inboorlingen van dezelve, behoorden bekleed te worden.

Wy hebben, wanneer de gelegenheid zulks medebragt en dat hier tegens wierdt aengegaen, onze representatien daeromtrent de Bondgenooten voorgedragen, met vertooninge dat dit steunde op de gronden onzer regeringe, en dat op die conditie, onder anderen, onze Voorouders in den ophef van de Convooijen en Licenten, of eigenlyk wel om dezelven tusschen de Bondgenooten gemeen te maken, hadden geconsenteerd gehad.

De Registers van hunne Hoog Mog. wyzen dit uit, hoewel die te gelyk doen zien dat onze billyke instantien by de andere Bondgenooten, en onder die mede by U Ed. Mog., weinig of geen ingressie hebben gevonden.

Maer, Ed. Mog. Heeren, wy kunnen met U Ed. Mog. daer in niet convenieren, dat die betrekkinge zich zoo verre zoude uitstrekken, dat de Persoon, tot zoodane Ampt, door eene Provincie, waer in dezelve moet fungeren, benoemd en by de andere Provincien geaggreëerd en aengesteld zoude

'S GRAVENHAGE.

de moeten worden. Wy meenen dat, om maet te blyven by het cas in questie, de Aenstelling van de Commisen-Generael aen hunne Hoog Mog., absolut en zonder Nominatie, competeert.

De Staten van Gelderland beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

En dat onze Gecommitteerden, nevens die van nog vier andere Provincien, geconcurreerd hebbende om tot die Commis-Generaels plaetse, door het overlyden van Mr. Willem Buis vacant geworden, aen te stellen Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, een Persoon, die by U Ed. Mog., zoo wy zyn onderricht, in den jare 1748 is genaturaliseerd en voor een geboren Onderdaen van U Ed. Mog. Provintie verklaerd, niet gehouden kunnen of mogen worden kwalyk gedaen, of zich daer in eenigzins misgrepen te hebben.

Wy gedenken alhier in geene discussie te treden omtrent de explicatie, welke aen de Resolutie van hunne Hoog Mog., den 8 Augustus 1729 genomen, gevoeglyk zoude kunnen gegeven worden; ook of die Resolutie wel van applicatie op het Ampt in questie zoude zyn; voorts of dezelve alsnog van kracht, dan, door posterieuse Resolutien en Gevallen, voor geabrogeerd zoude moeten worden geoordeeld.

Wy vinden die poincten wydloopig gedetaillieerd in de Missive van de Heeren Staten 's Lands van Utrecht, den 28 January dezes jaers aen U Ed. Mog. geschreven, en zullen wy, om uwer Ed. Mog. attentie met geene repetitie op te houden, ons daer maer toe refereren.

Wy vertrouwen dat dit een en ander genoeg zal wezen om aen U Ed. Mog. te doen zien wat redenen ons hebben bewogen het gedrag, door onze Gecommitteerden in dezen gehouden, te approberen, en waerom wy, overzulks, aen uwer Ed. Mog. verzoek, om de gedane Aenstelling van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont* te houden als niet gedaen, en onze Gecommitteerden te gelasten *de novo* tot de Aenstellinge van een Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam te treden, niet hebben kunnen defereren.

In die hope, dat U Ed. Mog. dit werk daer by ook

ook laten verblyven, en aen den gemelden Commis-Generael, in het exerceren van zyne functie, geene verdere verhindering toebrengen zullen. 's GRAVENHAGE.

Niettemin hebben wy onze voornoemde Gecommitteerden geauthoriseerd, wanneer by de andere Provincien eenige inclinatie mogt worden gevonden, ten einde te samen in overleg te komen, of niet, tot voorkominge van alle dissentien, ten aenzien van het disponeren over de vacant vallende Charges, ter begevinge van hunne Hoog Mog. staende, in de tegenwoordige omstandigheden van zaken, en by provisie, eene convenabele schikking gemaekt zoude kunnen worden, zich die Besoignes niet alleen niet te onttrekken, maer daer toe het hunne mede te contribueren, op dat alle verwyderingen tusschen de respective Leden van hunner Hoog Mog. Vergaderinge geweerd, en een goede en bestendige Harmonie onder dezelve plaets mag hebben.

De Staten van Gelderland beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Edele Mogende Heeren, byzondere goede Vrienden, Nagebuuren en Bondgenooten, wy bevelen U Ed. Mog., hier mede, in Godes heilige protectie.

Geschreven, te Nymegen, den 14 April 1761.

(*Onder stondt*)

Uwer Ed. Mog. goede Vrienden,

DE STATEN DES FURSTENDOMS GELRE EN GRAEFSCHAPS ZUTPHEN.

(*lager stondt*)

Ter ordonnantie van hunne Ed. Mog.

(*geteekend*)

E. DE MAN.

Ook beantwoordden de Heeren Staten van Gelderland, ten zelfden dage, den Brief van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael, gelyk blykt uit het volgende Besluit hunner Hoog Mog.

Mar-

'S GRAVENHAGE.

Martis den 28 April 1761.

Gelyk ook dien van de Staten Generael.

ONtfangen eene Missive van de Heeren Staten van de Provincie Gelderland, geschreven, te Nymegen, den 14 dezer, houdende Antwoord op hunner Hoog Mog. Missive van den 13 November des voorleden jaers, waer by hunne Hoog Mog. aen hooggemelde Heeren Staten hebben kennis gegeven van het gene, ter occasie van het aenstellen van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, tot het Ampt van Commis-Generael van de Admiraliteit te Amsterdam, vacant geworden door het overlyden van Mr. Willem Buis, was voorgevallen; en, in het byzonder, het geen, ten dien opzichte, door de Heeren Staten van Holland en Westvriesland was gedaen en werkstellig gemaekt, met den gemelden Commis-Generael in functie niet te admitteren, noch hem in die qualiteit te erkennen, ofte gedoogen dat hy als zoodanig wierdt erkend; hebbende hunne Hoog Mog. te gelyk verzocht, dat hooggemelde Heeren Staten het gunt voorschreve mede in ernstige overweginge wilden nemen, en de meest krachtige middelen en devoiren aenwenden, ten einde de gronden van de Unie, en de geëtablisseerde Ordre, geconfirmeerd, en de misslagen, in dezen begaen, geredresseerd, en behoorlyke zorge gedragen mogte worden, dat de Vergadering van hunne Hoog Mog. by de Authoriteit en 't Gezag, het welk hunne Hoog Mog. zoude toekomen, wierde gehandhaefd en geconserveerd.

Het voorsz. Anrwoord medebrengende, dat, het een en ander by hun in rype deliberatie genomen zynde, bevonden hadden dat, naer hunne gedachten, door hunne Hoog Mog., volgens de gronden van de Unie en de geëtablisseerde Ordre, in dezen, was gehandeld geworden; dat, ten gevolge van dien, niet alleen het gedrag, door derzelver Gecommitteerden in de voorsz. Aenstellinge geconcurreerd hebbende, hadden vermeend gehad te moeten wettigen; maer, te gelyk, hunne gevoelens op die materie, by rescriptie, ten zelfden dage,

ge, aen hooggemelde Heeren Staten van Holland en Westvriesland hadden medegedeeld, zynde een Afschrift van de voorsz. Rescriptie nevens de voorsz. Missive gevoegd, waer toe zich waren gedragende; verhopende dat dezelve by de Heeren Staten van Holland en Westvriesland de gewenschte ingressie zoude vinden, en dat, gelyk zy met aengenaemheid hadden vernomen dat dezelve hunne Aenschryving, aen de Hollandsche Raden ter Admiraliteit gedaen, om den voornoemden Commis-Generael niet te erkennen, wel hadden gelieven in te trekken, en tot nadere ordre buiten effect te houden, ook, zoo zy vertrouwen, by die gementioneerde Aenstellinge thans zouden acquiesceren, en aen den gemelden Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, in het exerceren van zyne functie, geene de minste verhindering verders komen te geven of toe te brengen, terwyl hunne Hoog Mog., voor zoo veel hun aenging, zich konden verzekerd houden dat zy de Authoriteit en het Gezag, het welk aen derzelver hooge Vergaderinge, het geheele Bondgenootschap representerende, was toekomende, naer hun vermogen, by alle voorkomende gelegenheden, mede zouden trachten voor te staen en te helpen maintineren.

'S GRAVENHAGE.

Gelyk ook dien van de Staten Generael.

Waer op gedelibereerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland de voorsz. Missive en Bylage copielyk overgenomen, om in den haren breeder gecommuniceerd te worden.

En is, dien onverminderd, goedgevonden en verstaen dat Copie van de voorsz. Missive en Bylage gesteld zal worden in handen van de Heeren Nagel en anderen, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de Plakaten en Reglementen, om dezelve te visiteren, examineren, en van alles alhier ter Vergaderinge rapport te doen.

De Heeren Staten van Overyssel beantwoordden den Brief van hunne Ed. Groot Mog., in de zelfde Grasmaend, op de volgende wyze:

EDE-

'S GRAVENHAGE.

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN,
Byzondere goede Vrienden, Nagebuuren en Bondgenooten!

De Staten van Overyssel beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

HEt heeft U Edele Groot Mog. behaegd ons, by Missive van den 24 October des voorleden jaers 1760, (by onze ordinaris Gedeputeerden ter behoorlyker tyd ontvangen, en in deze onze Vergaderinge voorgebragt,) communicatie te geven van het gene ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., op den 9 en 10 van de zelfde Maend, en vervolgens, gepasseerd is, met relatie tot de Begevinge van het Ampt van Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit, residerende te Amsterdam, tegens de Inclinatie niet alleen van de Heeren, uwer Ed. Groot Mog. Gedeputeerden ter Generaliteit, maer ook tegens derzelver uitdrukkelyke Contradictie, vervolgens door U Ed. Groot Mog. zelf volkomen geapprobeerd; en waer over U Ed. Groot Mog. zich beklagen, als welker Inclinatie in dezen zoude hebben behooren te worden gevolgd, uit hoofde van hunner Hoog Mog. Secrete Resolutie van den 8 Augustus 1729, en de byzondere relatie, die het zelfde Ampt zoude hebben tot de Provincie Holland en Westvriesland; ons, dienvolgende, verzoekende dat wy het zelve gepasseerde ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. zouden gelieven te houden als niet gedaen; en de Heeren, onze Gedeputeerden ter Generaliteit, te gelasten, om, *de novo*, op den voet van hunner Hoog Mog. voorsz. Resolutie, van den 8 Augustus 1729, tot de Aenstellinge van een Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam te procederen; als mede om den voorslag, door U Ed. Groot Mog. in den jare 1736 gedaen, tot ampliatie van dezelve Resolutie, welke ter dier tyd Commissoriael is gemaekt, en tot hier toe Commissoriael gebleven, ten spoedigsten, te hervatten, en daer op zoodane Conclusie te helpen nemen, als ten meesten dienste van den Lande zal geoordeeld worden te behooren.

Wy

Wy hebben niet nagelaten van dezelve Missive, nevens het gepasseerde ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., op den 9 en 10 October, voornoemd, te nemen in aendachtige overweginge, en ons ook nader te informeren ten opzichte van het voorsz. gepasseerde, en het bezwaer, het geen U Edele Groot Mog. daer uit trekken, ten laste van de Vergadering van hunne Hoog Mog. en van onzen Gedeputeerden, die dezelve heeft helpen uitmaken.

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Overyssel beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Doch wy kunnen niet nalaten van te betuigen, dat wy niet hebben kunnen vinden dat dezelve onze Gedeputeerde, of die der vier andere Provincien, in en omtrent de bovengemelde Aenstelling, hebben gehandeld tegens hunne Instructie of tegens de goede Ordre, en wy overzulks ook geen reden vinden om derzelver Conduite in dezen te reprocheren, veelmin om te treden tot zoo eene extraordinaire demarche, als U Edele Groot Mog. wel hebben kunnen goedvinden ons by dezelver voorsz. Missive aen te vergen.

Immers de Resolutie van den 8 Aug. 1729, daer toe door U Edele Groot Mog. geallegeerd, medebrengende dat, by vacature van Ampten, welken eenige particuliere relatie hebben tot deze of gene Provincie, zoo veel te gemoet zoude worden gekomen aen het verzoek van zoodanige Provincie, als bestaen kan met den gemeenen dienst, welke in het begeven der Ampten, eerst en vooral, zoude moeten werden in acht genomen, vinden wy by Resolutie van hunne Hoog Mog., van den 14 July 1747, zonder contradictie van iemand der Bondgenooten, buiten effect gesteld, en verstaen dat de Lysten van de Tourampten, vastgesteld by hunner Hoog Mog. Resolutien van den 10 February 1665 en 8 Augustus 1729, zullen worden gemortificeerd, en dat, voortaen, alle Ampten, staende ter dispositie van de Vergadering van hunne Hoog Mog., zullen worden begeven als van ouds, met Pluraliteit van stemmen van de Provincien; zynde aen ons ook geallegeerd, dat, by de Begeving van het eerste Ampt van Consideratie, na het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, glorieuser gedagtenis, aen den

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Overyssel beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

den Heer van Brakel, ter Vergadering van hunne Hoog Mog., door de Heeren Gedeputeerden van Vriesland en Stad en Lande, wel beweging gemaekt is om de meergemelde Resolutie van den 8 Augustus 1729, op de een of andere wyze, weder in train te brengen; doch dat de Heeren Gedeputeerden van de vyf andere Provincien, en daer onder mede die van U Edele Groot Mog., hebben gemeend daer op geen reflectie te kunnen maken, en alles gelaten hebben op dien voet, als sedert den jare 1747 was gepractiseerd geweest.

En mogen wy hier, met genoegzame confidentie, byvoegen dat, offschoon de meergemelde Resolutie van den 8 Augustus 1729 nog in vigeur was, en moeste worden achtervolgd en nageleefd, dan nog, echter, het gesustineerde van U Edele Groot Mog. daer mede niet zoude kunnen worden goedgemaekt, aengezien dan nog het geheele fundament van U Edele Groot Mog. sustenue neerkomen moet op de byzondere relatie, die het Ampt van Commis-Generael in quæstie zoude hebben tot U Edele Groot Mog. Provincie, welke U Edele Groot Mog. wel als een ontegensprekelyke waerheid gelieven te assumeren, doch welke met goede redenen kan worden geconteteerd, om dat het zelve de byzondere attentie en zorge van hunne Hoog Mog. requireert, om verzekerd te kunnen zyn dat de Convooijen en Licenten alomme eenparig worden geheven, zoo met opzicht tot de fraudes, en tot de slapheid, conniventie of wandevoir van de Bedienden van de Collegien ter Admiraliteit, en anderdeels om zorg te dragen, dat de Convooijen en Licenten, in alle de Kwartieren, eenparig worden geheven, waer door alle particuliere relatie van het voorsz. Ampt tot eenige Provincien, Steden of Leden van dien, wordt uitgesloten, invoegen een Commis-Generael geen byzondere relatie heeft of behoort te hebben tot eene Provincie, en alzoo deze byzondere relatie daer op ongelukkig wordt toegepast; te meer, daer U Edele Groot Mog., of derzelver Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit, in den jare 1710, tegens de Heeren Staten van Zeeland, en in den jare 1732, tegens de Hee-

Heeren Gedeputeerden van de Provincie Vriesland, de particuliere relatie van het Ampt van Commis-Generael tot derzelver Provincien, zelf hebbe voorby gegaen, en, ten aenzien van de laeste het Ampt van Commis-Generael van Vriesland helpen confereren aen Mr. *P. W. Ramaker*, tegens de uitdrukkelyke Inclinatie van de Heeren Gedeputeerden van dezelve Provincie; en alzoo tegens de sustenue, die U Edele Groot Mog. in cas subject gelieven te foveren. Gelyk het een en ander met meerderen gemeld is by de Missive van hunne Hoog Mog., aen ons over deze materie geschreven den 13 November 1760, die aen U Edele Groot Mog. niet onbekend kan zyn, mitsgaders in de Missive, door de Heeren Staten 's Lands van Utrecht daer over aen U Edele Groot Mog. zelf gerescribeerd den 28 January dezes jaers; waarom wy U Edele Groot Mog. met een vorder detail van dien niet zullen ophouden.

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Overyssel beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

Dus dan het eerste Lid van het verzoek, by hooggemelde Missive vervat, genoegzaem vermeenende te hebben afgehandeld, zullen wy, ten aenzien van het tweede (om namelyk aen onze Gedeputeerden ter Generaliteit aen te schryven, om te hervatten de Deliberatien over den voorslag, tot ampliatie van de bovengemelde Resolutie van den 8 Aug. 1729, door U Edele Groot Mog. in den jare 1736 gedaen, en des tyds Commissoriael gemaekt, en Commissoriael gebleven) alleen, kortelyk, melden, dat wy voor ons in die Aenschryving wel geen zwarigheid zouden vinden, doch dat wy van het hervatten van de Deliberatien over een voorslag, zoo veel jaren Commissoriael gebleven, weinig succes kunnen te gemoet zien; byzonderlyk daer wy, uit de bovengemelde Missive aen U Ed. Groot Mog., geschreven door de Heeren Staten 's Lands van Utrecht, gezien hebben hoedanig die zich daer over hebben gelieven te expliceren. Wy zullen, echter, aen onze Gedeputeerden ter Generaliteit geerne overlaten om, wanneer zulks by de Bondgenooten noodig en van vrucht zal worden geoordeeld, de Deliberatien daer over te helpen hervatten, en daer op

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Overyssel beantwoorden den Brief van hunne Ed. Groot Mog.

zoodane Conclusie te helpen nemen, als ten meesten dienste van den Lande zal geoordeeld worden te behooren; gelyk wy van dezelve onze Gedeputeerden vertrouwen dat zy, altoos, by het vergeven der Ampten, het hunne zullen trachten toe te brengen, ten einde alles worde geschikt tot den meesten luister van de Hooge Vergadering der gezamentlyke Bondgenoten, tot bewaringe der Hooge Preëminentien, een ieder competerende, mitsgaders tot Conservatie en Aenkweekinge van eene oprechte en goede Harmonie tusschen de Leden van hooggemelde Vergaderinge.

Waer mede, deze eindigende, bidden wy God, Edele Groot Mogende Heeren, Byzondere goede Vrienden, Nagebuuren en Bondgenooten, U Ed. Groot Mog. te willen houden in zyne heilige bescherminge. Zwolle, den 6 April, 1761.

(*Onder stondt*)

Uwer Groot Mog. Byzondere goede Vrienden, Nagebuuren en Bondgenooten

RIDDERSCHAP EN STEDEN, DE STATEN VAN OVERYSSEL.

(*lager stondt*)

Ter ordonnantie van dezelven

(*geteekend*)

JOAN ROUSE.

Dien zelfden dag beantwoordden de zelfde Heeren Staten van Overyssel ook den Brief van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael; gelyk uit het volgende Besluit hunner Hoog Mog., den 10 van die Grasmaend genomen, blykt;

Veneris den 10 April, 1761.

ONtfangen eene Missive van de Heeren Staten van de Provintie Overyssel, geschreven te Zwol-

Zwolle, den 6 dezer loopende maend, houdende Antwoord op hunner Hoog Mog. Missive van den 13 November des voorleden jaers, concernerende het geen ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. was gepasseerd, en, verder, voorgevallen, met relatie tot de Aenstellinge en 't in Eed nemen van Mr. *Cornelis Joan van Beaumont*, als Commis-Generael van het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam; betuigende hooggemelde Heeren Staten derzelver bevreemdinge over de behandelinge, door de Provincie Holland en Westvriesland in dezen gehouden, en, specialyk, over de sterke Aenschryving, door eene byzondere Provincie gedaen, aen Leden, alleen en privativelyk gesubordineerd aen de Vergaderinge van hunne Hoog Mog.; gelyk mede over de Missive, door de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, over die materie aen hun, nevens de Heeren Staten van de vier overige Provincien, geschreven, waer van de inhoud aen hun geenzins voldoende was voorgekomen; weshalven hooggemelde Heeren Staten ook niet hadden gehæsiteerd het verzoek, by bovengemelde Missive gedaen, te declineren, zoo als hunne Hoog Mog. uit derzelver Rescriptie, daer nevens gevoegd, zouden gelieven te zien.

'S GRAVENHAGE.

Gelyk ook dien van de Staten Generael.

Waerop gedelibereerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland de voorsz. Missive copielyk overgenomen, om in den hunne breeder gecommuniceerd te worden.

En is, dien onverminderd, goedgevonden en verstaen dat Copie van de voorsz. Missive en Bylage gesteld zal worden in handen van de Heeren Piek van Zoelen en andere hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de Plakaten en Reglementen, om dezelven te visiteren, examineren, en alles alhier ter Vergaderinge rapport te doen.

De Brieven van Antwoord, door de Heeren Staten van Gelderland en Overyssel, aen hunne Ed. Groot Mog. gezonden, benevens de

'S GRA-VENHA-GE.

Besluiten, door de Hoog Mog. Heeren Staten Generael genomen by gelegenheid van het ontfangen der Antwoorden op hunnen Brief, van den 13 der Slagtmaend des jaers 1760, werden, ter Vergaderinge van Holland, by een Besluit van den 16 der Bloeimaend des zelfden jaers 1761, weder gesteld in handen van de Ridderschap en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, om, met en benevens de Heeren Gecommitteerde Raden, dezelven te onderzoeken, en de Vergadering daerop te dienen van derzelver Consideratien en Advis. —— Of de Heeren Staten van Vriesland en Stad en Lande zich, insgelyks, by Brieven, verklaerd hebben nopens het gene hun aengaende deze zake, zoo door hunne Ed. Groot Mog., als door hunne Hoog Mog., bekend gemaekt was, is ons niet gebleken. Doch het verhaelde is genoeg ter aentooninge van het gene wy te voren gezegd hebben, dat, namelyk, de Heer *van der Lyn* de Persoon was, voor welken de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland zich geinclineerd betoonden, en derzelver Gedeputeerden ter Algemeene Staetsvergaderinge hunne Stemmen uitbragten, ten einde hem opgedragen mogte worden het Amt van Commies - Generael by het Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam; en dat in de gevolgen van het Besluit, daeromtrent genomen, byzonderheden zich geopenbaerd hebben, welken aenleiding kunnen geven tot het naerspeuren van de Prærogativen der onderscheide Provintien.

AMSTELDAM.

IN de nu afgeloopen Louwmaend hebben de Ed. Achtb. Heeren van den Gerechte dezer Stad weder eenige Keuren of Ordonnantien, betreffende de huishoudelyke bestieringe van deze Stad, vastgesteld. AMSTELDAM.

In de eerste, den 20 van de gemelde maend afgekondigd, rakende *het openhouden der Byten by besloten water*, wordt geordonneerd „dat, „ van nu voortaen, de Byten, zoo binnen de „ Stad, als op het Ye omtrent de Schepen, „ zullen moeten worden opengemaekt 's mor„ gens voor tien uure, op eene boete van „ drie Guldens, telkens, door de Overtre„ ders te verbeuren, ten behoeve van de Ge„ affecteerden aen de Brandspuit."

De tweede, gelyk alle de volgenden, den 25 van dezelfde Louwmaend vastgesteld, raekt *het brengen der Nalatenschap van ter zee varende Personen ter Rekenkamer van deze Stad*, en luidt dus:

ALzoo aen myne Heeren van den Gerechte der Stad Amsterdam is voorgekomen, dat de Keure, van den 31 Augustus 1658, waar by gelast is de Nalatenschappen van Officieren, Matroozen, Bootsgezellen en Passagiers, welken, varende in dienst of met Schepen van Schippers hier ter Stede, op de reize op Zee, of Buitenslands, overleden of vermist zyn, ter Rekenkamer te brengen, niet naer behooren wordt geobserveerd, ZOO IS 'T, dat myne voorsz. Heeren, inhærende, elucideerende en amplierende de vorengemelde Keure, alle Reeders, Boekhouders en Schippers van Schepen, weder alhier gearriveerd zynde, by deze, belasten en ordonneren, dat zy de onder hen berustende *De Nalatenschap van ter Zee varende overleden Personen moet ter Rekenkamer van deze Stad gebragt worden.*

AMSTELDAM.

De Nalatenschap van ter Zee varende overleden Personen moet ter Rekenkamer van deze Stad gebragt worden.

Gelden, Gagien en Penningen, die van de Plunje, welken, staende de reize of buitenslands, mogte wezen verkocht, zullen zyn geprovenieerd, 't zy van de Officieren, Matroozen of Passagiers, die, in dienst van dezelve Schepen, of met dezelven, gevaren hebben, en onderweg, op Zee, of aen Land, zyn gestorven, en absent of vermist geworden, binnen den tyd van veertien dagen, na 't arrivement, of immers na 't ontlossen der Schepen, zullen aengeven aen de Commissarissen van de Zeezaken, ten einde door hunne E. aengeteekend, en, vervolgens, ter Rekenkamer te worden gebragt, om door Rekenmeesteren ontfangen, en aen de daer toe Gerechtigden te worden gedistribueerd; als mede dat zy de nog in wezen zynde Plunje van zoodanige overledene, absente of vermiste Personen aen den Concierge dezer Stad ter hand zullen stellen, om dezelven te verkoopen, en het zuivere provenu daer van, na aftrek der Onkosten, ter Rekenkamer te brengen, (waer toe de Concierge by deze wordt gecommitteerd); op poene dat zy, by nalatigheid of verzuim, zullen verbeuren eene boete van vyftig Guldens voor ieder Persoon, die overleden, absent of vermist is, en wiens Gelden of Goederen onder hen berusten; te appliceren één derde ten behoeve van den Heere Hoofd-Officier, één derde ten behoeve van de Zeevarende Armen, en 't resterende derde ten behoeve van den Aenbrenger; zullende evenwel gehouden wezen het aengeven van de nagelaten verzwegen Goederen of Gelden, ter plaetse, boven gemeld, getrouwelyk te doen. En worden, by deze, alle Reeders, Boekhouders of Schippers, onder welken eenige zoodanige Gelden of Goederen thans mogten berusten, ook wel expresselyk gelast alle dezelven, voor den eersten May, eerstkomenden, ten fine voorsz., aen te geven, mede op boete en gehoudenis als voren. En, op dat een ieder zyn achterwezen, tot laste van zoodanige overledene, absente of vermiste Personen, op de facielste wyze, zou konnen bekomen, zal 't aen een iegelyk vrystaen een behoorlyk blyk van zyne prætensie, tot laste

van

van de voorengemelde Perfonen, wier Gagien of Gelden zullen zyn geconfigneerd, aen den Boekhouder der Rekenkamer over te leveren; en zullen gedachte Prætenfien, by den anderen, ieder vierendeel jaers, in handen van den Procureur van dezelve Kamer, worden gefteld, om wegens alle dezelven gezamentlyk een Requeft, tot ligting der geconfigneerde Penningen, aen de Heeren Schepenen te prefenteren; op welk Requeft alsdan, naer bevindinge van zaken, tot afgifte, onder Cautie of anderzins, zal worden gedisponeerd; wordende, nochtans, aen een ieder vryheid gelaten om, ten allen tyde, voor zich, ten zynen kofte, zoodanig Requeft te prefenteren, als hy zou mogen goedvinden. AMSTELDAM.

De derde betreft het betalen van *de vyf Stuivers, die door den Gildeknecht van het Vleefchhouwers Gilde*, in de refpective Hallen, ten behoeve van dat Gilde, *worden opgehaeld*, welken zommige Gildebroeders weigerden te voldoen, onder voorwendzel dat die belafting, in de Keuren, ten behoeve van het Gilde gemaekt, niet letterlyk te vinden is, als mede om dat de Penningen, by Keure van den 28 der Louwmaend des jaers 1615, op het flagten van Schapen gefteld, federt vele jaren niet zyn betaeld; waeromtrent nu vaftgefteld is „ dat, voortaen, door de Gildebroeders, „ niet betaeld zullen worden de twee Penningen, op het flagten van Schapen; doch „ dat, daerentegen, ieder Gildebroeder en „ Gildezufter verpligt zal zyn, tot onderhoud van 't voorfz. Gilde, alle maenden, te „ voldoen vyf Stuivers aen Gildegeld, en, „ ingevolge de Generale Keure van den 21 „ Auguftus 1749, zes Stuivers, alle vierendeel jaers, voor Jaerzangen; welke vyf Stui„ vers

AM-STEL-DAM.

„ vers en zes Stuivers, dadelyk, aen den „ Gildeknecht, of den zelven representeren„ de, in de respective Hallen, opgehaeld en „ betaeld zullen moeten worden; op pœne „ dat die genen, die in deze voldoeninge na„ latig zoude mogen blyven, dadelyk zal ver„ vallen zyn in eene Boete van Drie Guldens, „ ten behoeve van het Gilde: wyders, dat, „ van nu voortaen, niemand eenig voordeel „ uit het Gilde zal genieten, dan zoodanigen, „ die werkelyk in functie zyn; en tot onder„ houd van het Gilde betalen."

By de vierde veranderen hunne Ed. Achtb. het Vierde en Negende Artikel van de Keure, den 31 van Louwmaend des jaers 1753, nopens *het ryden van de Koornmolenaers Wagens en Karren*, vastgesteld, en gelasten „ dat die Wa„ gens en Karren, voortaen, niet zwarer „ zullen mogen worden beladen, dan met „ twaelf Zakken, uitgezonderd, nochtans, „ des Winters, by besloten water, geduren„ de welken tyd dezelven met achttien Zak„ ken beladen zullen mogen worden; op ver„ beurte van Vyfentwintig Guldens, voor „ ieder Zak, die boven het gemelde getal op „ dezelven gevonden wordt: als mede, dat de „ voorschreve Wagens en Karren, van 's „ voormiddags ten negen uuren, tot 's na„ middags ten half twee uuren, niet zullen „ mogen ryden of staen op den Heiligen Weg, „ in de Kalver-, Warmoes- en Hoogstraten, „ Mol-, Stil-, Hal- en Pylstegen, op den „ Fluwelen Burgwal, tusschen de twee laetst„ gemelde Stegen, aen de Oost- of Westzyde „ van de Beurs, noch op den Dam, op eene „ boete van twaelf Guldens, blyvende, voor

„ 't ove-

„ 't overige, de bovengemelde Keur in haer geheel. AMSTELDAM.

By de vyfde bevelen hunne Ed. Achtb., *ten opzichte van het Veer aen den Tesselschen Steiger*, „ dat die genen, welken Goederen aen den „ Texelschen Steiger zullen brengen, om in „ de Kagen te worden geladen, voortaen, op „ het Adresbriefje, inhoudende aen wien, „ of aen welk Schip, zoodanige Goederen in „ Texel of aen 't Vlie moeten worden besteld, „ mede daer by zullen voegen, of op een „ gelyk Briefje, aen de Goederen vastge„ hecht, schryven den Naem en de Woon„ plaets van die genen, aen wien dezelve „ Goederen, ingevalle van terugkomste, al„ hier ter Stede, zullen kunnen worden terug „ gebragt; en dat de Aenteekenaer van het „ gemelde Veer geene andere Goederen zal „ vermogen aen te teekenen, dan by wel„ ken zoodanig terugadresbriefje gevonden „ wordt, op dat dezelve Goederen, tegens „ betalinge van 't t'huisbrengloon, aen de „ Inladers zullen kunnen worden terug ge„ bragt; zullende de Goederen, by welken „ verzuimd is zoodanig een terugadresbrief„ je te verzorgen, hier terug gebragt zynde, „ na dat dezelven veertien dagen ter plaet„ se, voornoemd, (dat is aen den Steiger, „ tusschen de Nieuwebrug en den Haringpak„ kers Toren, of in 't Comissaris- of Aentee„ kenaers-Huisje,) zullen zyn verbleven, „ door de Overlieden van dit Veer, ieder „ onder zyn nommer of merk, worden ver„ kocht, de Kooppenningen ontvangen, en „ dezelven, na aftrek der Onkosten, gebragt

AMSTERDAM. „ in de Consignatie dezer Stad *ad opus jus habentium.*"

In de zesde, rakende *de Recognitie, die vreemde Schippers, ten behoeve van het Kleine Binnen-Lands-Vaerders-Gilde betalen moeten*, wordt vastgesteld „ dat alle binnenlands varende Schippers, wanneer zy met hunne Schepen, groot vierentwintig geykte Lasten, en daer onder, ledig alhier aengekomen zyn, en die niet, dan by drukte, met consent van de Overlieden van het Klein Binnen-Lands-Vaerders Gilde, alhier, mogen laden, voor Recognitie, wegens hetzelve Consent, ten behoeve van de zieke en arme Gildebroederen van het voorsz. Gilde, zullen moeten betalen, van een Vragt op Braband, bedragende tweehonderd Guldens, twaelf Guldens; van een Vragt van honderdvyftig Guldens, negen Guldens; van een Vragt van honderd Guldens, zes Guldens; van ieder Vragt op Rotterdam of Dordrecht, zonder onderscheid, zes Guldens: van ieder Vragt op Texel en het Vlie, mede zonder onderscheid, drie Guldens; en van Vragten op alle andere Plaetsen binnen 's Lands, waeromtrent geene Conventie of Reglement tusschen de wederzydsche Steden of Plaetsen gemaekt is, zoo veel voor ieder Vragt, als door hen, naer proportie van de voorgaende somme, voor ieder Vragt zal worden bedongen."

Eindelyk, in de Zevende of laetste, betreffende *het Turfdragers Gilde*, ordonneeren hunne Ed. Achtb. dat, „ van nu voortaen, „ wanneer de Turf-Schippers of derzelver

„ Knechts

„ Knechts (zoo wel Binnenlandsche als Over- AM-
„ zeesche) aan de Turfmarkt komen, om hun STEL-
„ werk aen te brengen, dezelven, met het DAM.
„ luiden van den Bengel, zich aen het Comp-
„ toir van Overlieden van de Turfmarkt zul-
„ len moeten begeven, en Overlieden het
„ getal van die Schippers of Knechts opne-
„ men, en zoo vele ronde Houten Ballet-
„ jes, met geschilderde Nommers, in een
„ Zak doen, als 'er Werken zyn aengegeven,
„ om alsdan ieder van bovengemelde Schip-
„ pers of Knechts te laten trekken een Bal-
„ letje, voor ieder aengegeven Werk, waer
„ naer de gemelde Schippers of Knechts, uit
„ de Tonnen-Loots, zullen moeten halen, en
„ aen Overlieden opgeven, een Ton, over-
„ eenkomende met het Nommer van het ge-
„ trokken Balletje; en zal de gene, die de
„ laegste Nommer getrokken heeft, de eerste
„ Ploeg op de Pen aenkomende hebben: voor
„ welke Loting, ieder Schipper of deszelfs
„ Knecht, in den drokken tyd, betalen zal
„ twee stuivers, zoo als van ouds by de Le-
„ zing geschied is. En ten einde alle bedrog
„ geweerd worde, zal niemand tot deze Lo-
„ ting toegelaten worden, dan de bovenge-
„ melde Schippers of derzelver Knechts;
„ noch zonder deze Loting door iemand ee-
„ nig Werk verricht worden, dan alleen voor
„ de Schippers, die eenig Werk komen aen
„ te brengen, voor de Huiszitten-Huizen,
„ zoo wel aen de Oude als Nieuwe Zyde.
„ Ook zullen Overlieden wel zorge moeten dra-
„ gen dat 'er in de Zak, waer uit getrok-
„ ken words, geene andere Nommers gedaen
„ worden, dan die, welken accorderen met

„ de

AMSTELDAM. „ de Nommers van de Tonnen, die op dien „ tyd in de Tonnen-Loots zullen zyn. Wy„ ders zullen Overlieden, in den drokken tyd, „ dezelve Loting driemael des daegs doen, „ de eerste, des Morgens, een half uur na „ het luiden van de Boomklok; de tweede „ anderhalf uur daerna; en de laetste voor 't „ sluiten van 't Comptoir; en, in ordinaire „ tyden, de eerste Loting insgelyks een half „ uur na het luiden van de Boomklok, en de „ tweede of laetste voor 't sluiten van 't Comp„ toir, en, des nademiddags, zal de voorsz. „ Loting maer eens plaets hebben, met het „ openen van 't Comptoir. De Schippers„ Knechts zullen, by 't instorten van de laetste „ Mand in de Ton, van nu afaen, hun Arm, „ als ook 't Oor van de Mand, niet in de „ Ton mogen houden, op de boete van „ Vyfentwintig Guldens, ten behoeve van „ het gemelde Gilde. En worden tot de „ voorsz. Bekeuringen gequalificeerd de Over„ lieden en de respective Gildebroeders.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. TEn einde tot nadeel van de Wyn Negotie en alle brave en eerlyke Wynkoopers, zich geene Personen aengeven om in het Wynkoopers Gilde van deze Stad toegelaten te worden, zonder dat ze de Wynkopery te voren hebben gedaen, is door de Ed. Groot Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen van deze Stad, den 19 van deze Sprokkelmaend, gearresteerd eene Ampliatie van de Keuren op het Wynkoopers Gilde, in welke vastgesteld wordt „ Dat, van nu voortaen, „

in

„ in het Wynkoopers Gilde, niemand aen- ROT-
„ genomen zal mogen worden, dan zoodanig TERDAM.
„ eene, die zal kunnen doen blyken dat hy,
„ ten minsten, vier jaren, hier ter Stede, by
„ één of meer Wynkoopers of Gildebroeders,
„ als Wynkoopers Gezel of Knecht; die func-
„ tie heeft waergenomen, en hier woonach-
„ tig, benevens twee jaren Burger is geweest;
„ op pœne van honderd guldens te verbeuren,
„ by zoodanige Hoofdluiden, uit hunne privé
„ beurse, die in het voorsz. Gilde iemand,
„ de gemelde requisiten niet hebbende, tot
„ Gildebroeder mogte komen te admitteren;
„ te appliceren een derde ten behoeve van
„ den Heer Hoofd-Officier, een derde ten
„ behoeve van 't Gilde, en een derde ten
„ behoeve van de Armen; zullende daeren-
„ boven de verkregen Admissie nul en van
„ onwaerde zyn. Doch ingeval de Weduwe
„ van een Gildebroeder komt te hertrouwen,
„ zal de Man, die met dezelve Weduwe, in-
„ dien zy de Wynkoopery tot haer hertrou-
„ wen heeft aengehouden, in het Wynkoo-
„ pers-Gilde mogen worden geadmitteerd, of-
„ schoon hy de functie als Wynkoopers Gezel
„ of Knecht, of wel geheel niet, of niet ge-
„ durende den tyd van vier jaren, hadde ge-
„ ëxerceerd, mits echter dezelve zy Burger
„ dezer Stede.

U T R E C H T.

UTRECHT.

IN de nu afgeloopen Louwmaend hebben de U-
Heeren Burgemeesters en Vroedschap van TRECHT.
de-

U-TRECHT. deze Stad, by vernieuwinge van voorgaende Publicatien, eene Waerschouwinge doen afkondigen, by welke hunne Ed. Achtb. bekend maken: „ Dat alle Vreemde behoeftige Personen, hier geen Recht van Inwoninge hebbende, zich binnen veertien Dagen zullen hebben te begeven naer de Plaetsen van hunne Geboorte, of vaste Woonstede; Item dat alle Ruiters of Soldaten Vrouwen, of Kinderen, zich binnen den voorsz. tyd zullen moeten begeven naer de Guarnisoenen van hunne Mannen of Vaders; Blyvende hier van alleen uitgezonderd zoodanige Soldaten Vrouwen, Burgeressen, of binnen deze Stad of Vryheid van dien geboren zynde, welker Mannen zich, na dato van hun Huwelyk, in 's Lands Dienst hebben begeven, welken niet genoodzaakt zullen zyn hunne Mannen, elders in Guarnisoen liggende, te moeten volgen, maer alhier zullen mogen wonen; mits dat dezelven daer toe, alvorens, by Requeste, van de Vroedschap permissie verzocht en bekomen hebben: Alles conform de Publicatie van den 22 December 1755, by ons gearresteerd. En, specialyk, alzoo het Guarnisoen in weinige Dagen van hier staet uit te trekken, om elders Guarnisoen te houden, wordt by deze wel expresselyk gelast aen alle Ruiteren en Soldaten Vrouwen en Kinderen van voorsz. Regimenten, om met de gemelde Regimenten derwaert te vertrekken; En waerschouwen hunne Ed. Achtb., by deze, wel ernstelyk, aen alle en een ygelyk van de Burgeren of Ingezetenen geene van de voorsz. Personen te huisvesten, Huizen of

„ Ka-

„ Kamers te verhuuren, vordere Huisves- UTRECHT.
„ ting, Huur van Huizingen of Kameren te
„ vergunnen, op pœne, conform de
„ voorgaende Ordonnantien en Publicatien,
„ gehouden te zyn voorsz. Personen, de nood
„ zulks vereischende, of, by versterf, hunne
„ Kinderen, zelf te moeten onderhouden, zon-
„ der eenige assistentie van de Arme Kamers;
„ zullende derzelver Personen en de Goede-
„ ren voor 't onderhoud van de voorsz. Be-
„ hoeftige Personen en Kinderen, contrarie
„ deze ingenomen of gehuisvest, wezen aen-
„ sprekelyk".

Schout, Burgemeesters, en die van den Gerechte dezer Stad, by derzelver Ordonnantie van den 27 der Oogstmaend des voorleden jaers 1762, tegens het loopen van Honden langs Straten en Wegen enz., tot welzyn der Burgeren en Ingezetenen van deze Stad en derzelver Vryheid vastgesteld, verstaen hebbende, Art. I. „Dat, by provisie, niemand,
„ van wat kwaliteit of conditie hy zy, binnen
„ deze Stad of derzelver Vryheid enigen Hond,
„ of Honden op de publiecque Heeren en an-
„ dere Wegen of Straten zullen mogen laten
„ los loopen, ten zy dezelve Hond of Honden
„ aen een Lyn of Lyst gebonden by zich vast-
„ houden", hebben, ingevolge eene nadere en byzondere Resolutie van de Vroedschap, den 14 dezer genomen, den volgenden 15, het voornoemde Eerste Artikel in dezer voege veranderd, en vastgesteld, „dat het Los-
„ loopen van Honden, voortaen, wederom, by
„ dag, zal wezen gepermitteerd, mits dezelven
„ altoos met een halsband, waer op de naem
„ van den Eigenaer met duidelyke Letters is
„ ge-

U-TRECHT. „ gesteld, voorzien zyn, en nooit zonder hunnen Meester of iemand uit den Huize, in welken zy behooren, langs de voorschreve Wegen of Straten te loopen, mitsgaders, des avonds, na Zonne ondergang, of wel na het Luiden der Poortklok, weder worden opgesloten of vastgelegd, op pœne dat alzulke Honden door de daar toe by hunne vorige Ordonnantien Geauthoriseerden aenstonds zullen worden doodgeslagen, en de Eigenaers der zonder Halsband en zonder Beheering by dag loopende Honden, daerenboven, verbeuren eene boete van drie Guldens; en, in reguarde der Honden, by avond op 's Heeren publiecque en andere Wegen of Straten gevonden wordende, zonder dat dezelven aan een Lyn of Lyst gebonden, vastgehouden worden, incurreren eene dubbelde boete van zes Guldens, ten behoeve van den Bekeurder, en die zoodanigen Hond van kant zal hebben gemaekt en doodgeslagen. Blyvende niettemin de bovengemelde Ordonnantie hunner Ed. Achtb., van dato den 27 Augustus 1762, in opzichte van de verdere Artikelen, zoo omtrent het verbod van het houden der Honden by Armen, noodlydende en bedeeld wordende Personen, mitsgaders de gegeven order en last aen de Poortiers en Opzichters op de Middelen aan de Poorten, van naeuw reguard op de doorpasserende Personen met Honden te nemen, als anders, in volle kracht en vigeur.

'S LANDS

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DE Winter van dezen jare, van welken wy in ons vorig Stukje reeds de meeste byzonderheden medegedeeld hebben, zal, om verscheide omstandigheden, steeds gedenkwaerdig wezen; om zyne langdurige gestrengheid, namelyk, en om dat dezelve doorgaens kouder is geweest, dan dien van den jare 1740, uitgezonderd alleenlyk den Saturdag, Zondag en Maendag na Drie-Koningen-dag van dat jaer. Voeg hier by dat de Vorst met een Zuidenwind even sterk, als met een Oosten- en Noordenwind, bleef aenhouden, en men genoegzaem in 't geheel geen Sneeuw, maer steeds een heldere Zonne- en Maneschyn gehad heeft. Aenmerkelyk is het ook dat men, niettegenstaende de ongemeen nypende koude, den 29 van de nu afgeloopen Louwmaend, gansch onverwagt, met een Westen- en Zuidwestenwind, by de volle Maen, een aengenaem dooiweer, met een verkwikkenden Regen en malsche Zomersche Lucht; gekregen heeft, waer door het Ys op verscheide plaetsen los raekte. Doch, toen men meende geheel van het Ys bevryd te zullen worden, deedt zich de Vorst, den 14 van deze Sprokkelmaend, met een scherpen Oostenwind, op nieuw gevoelen, waer door dan ook, dien nacht, op verscheide plaetsen, twee duimen Ys gemaekt is, terwyl, 's anderen daegs, de zelfde Zuidewind, die, voor weinige dagen, zulk eene zoelheid aen de lucht gegeven hadt,

's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

eene scherpheid scheen aengenomen te hebben, welke die van de nu afgeloopen Louwmaend evenaerde, zoo niet overtrof.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ARNHEM. Den 12 van deze Sprokkelmaend overleedt, alhier, in den ouderdom van omtrent negenenzestig jaren, de Heer Mr. *Hendrik Jan van Eck*, oudste Lid onder de Heeren Burgemeesteren, Schepenen en Raden, of den Magistraet, van deze Stad; welke Waerdigheid hy hadt verkregen in den jare 1712; daerenboven was hy gewoon Gecommitteerde wegens deze Stad, ter Beneficeringe van den Nederrhyn en Yssel; als mede Raed in het hoogadelyk Jagtgerichte van het Kwartier van Veluwe. Dus omtrent eenenvyftig jaren in de Regering alhier geweest zynde, was hy ongetwyfeld een der oudste Magistraetspersonen van deze Provintie.

DORDRECHT. Den 21 van de zelfde Sprokkelmaend hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie, oefenende de Voogdye over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, uit eene ten dien einde overgeleverde Nominatie, den Heer *Koenraed Josselet*, Medelid van de Heeren Oudraden of Vroedschappen alhier, verkozen als Hoofd-Officier van deze Stad, in plaetse van den Heere Matheus Rees, wiens drie jaren van regeringe in die hoedanigheid geëindigd zullen zyn met het begin van de eerstkomende Bloeimaend.

Ook heeft, in deze maend, de Heer *Andries de Jong*, die Oudraed van deze Stad is geweest sedert den jare 1718; alhier meermael (voor de eerste reize in den jare 1733, en voor de laetstemael in den jare 1757) de Burgemeesterlyke Waerdigheid heeft bekleed; en van Bloeimaend 1754 tot Grasmaend 1756, wegens deze Stad, gecommitteerd is geweest

in

in het Collegie ter Admiraliteit in Zeeland, nadat hy meer dan vyftig jaren alhier in de Regering was geweest, verzocht, wegens zyne hooge jaren, van dezelve vervolgens ontslagen te zyn; welk verzoek zyner Wel Ed. is ingewilligd.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

AMSTELDAM. Den 1 van deze Sprokkelmaend, gewone tyd ter veranderinge van de Collegien van Burgemeesteren en Schepenen alhier, zyn, door den grooten Oudraed, bestaende uit de regerende en geregeerd hebbende Burgemeesteren en Schepenen, op de gewone wyze, tot Burgemeesteren van deze Stad, verkozen de Heeren Mr. GERRIT HOOFT, Mr. DANIEL DE DIEU en Mr. JAN BAPTISTA SLICHER; welken, uit de Burgemeesteren, die in het afgeloopen jaer regeerden, nevens zich verkozen hebben den Heer Mr. EGBERT DE VRY TEMMINCK, om met hun vieren een jaer lang te regeren.

Ook zyn, uit eene door de Ed. Achtb. Heeren Zesendertig Raden geformeerde Nominatie van Veertienen, door hunne Ed. Groot Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, oefenende de Voogdye over den Heere Erfstadhouder, tot Schepenen van deze Stad, voor het eerstvolgende jaer, verkozen de Heeren Mr. *Joachim Rendorp*, Heer van Marquette enz., Mr. *Gerbrand Elias*, *Bartholomé Muilman*, Mr. *Jan Six*, Vryheer van Wimmenum, Heer van Hillegom, Vromade enz., *Simon Jan Baptista Barchman Wuytiers*, Mr. *Willem Gerrit Dedel* en Mr. *Willem Backer*; en uit dezen, als Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen, de gemelde Heeren *Elias*, *Muilman*, *Six*, *Barchman Wuytiers*, *Dedel* en *Backer*. Wyders zyn, den 2 van deze maend, uit de afgaende Heeren Schepenen, om, nevens de nieuwverkozenen, nog één jaer te regeren, verkozen de Heer *Thomas van Zon*, als President, en de Heer Mr. *Willem Ferdinand Mogge van Haemstede*, als Vice-President.

De Commissien in de Vergadering der Hoog Mog. Heeren Staten Generael en in die van Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, voor de Regering dezer Stad, met het begin der eerstkomende Bloeimaend,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

maend, openvallende, zyn door de Ed. Achtb. Heeren Zesendertig Raden op de volgende wyze vervuld; namelyk, om, op de tourbeurt van deze Stad, wegens deze Provintie, voor den tyd van drie jaren, gedeputeerd te worden ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, is benoemd de Heer *Willem van Heemskerk*, Medelid der Heeren Zesendertig Raden en Oud-Schepen van deze Stad; en om gedeputeerd te worden, wegens deze Provintie, in het Collegie ter Admiraliteit, in deze Stad resiederende, de Heer Mr. *Gualtherus Petrus Boudaen*, insgelyks Medelid der Heeren Zesendertigen en Oud-Burgemeester van deze Stad.

Wy hebben reeds gemeld (*) dat de Heer Mr. *Pieter Anthony van der Lyn*, Oud-Schepen en Raed in de Vroedschap van deze Stad, den 4 van deze Sprokkelmaend overleedt. Zyne Wel Ed. hadt, sedert den jare 1745, deel aen de Regeringe van deze Stad; want den 20 der Louwmaend van dat jaer werdt hy verkozen om zitting te hebben onder de Heeren Commissarissen van Desolate-Boedels, in welk Collegie hy dat jaer en in de volgende jaren 1746, 1747 en 1748 zitting bleef behouden; in 't jaer 1749 werdt hy verplaetst onder de Heeren Commissarissen van Kleine Zaken, en in het jaer 1750 weder onder de Heeren Commissarissen van Desolate-Boedels; hier op zat hy, voor de eerste reize, in den jare 1751, in de Rechtbank van deze Stad, als Schepen; in den jare 1752 weder onder de Heeren Commissarissen van Kleine Zaken; in den jare 1753, in de Rechtbank, voor de tweede reize, als Schepen; in den jare 1754 in het Collegie der Heeren Assurantie-Meesteren; in den jare 1755, voor de derde reize, in de Rechtbank, als Schepen; en in den jare 1756 weder onder de Heeren Assurantie-Meesteren. Vervolgens werdt hy, in den jare 1754 verkozen zynde als Medelid der Heeren Zesendertig Raden, in Hooimaend van het gemelde jaer 1756, wegens deze Stad, in plaetse van den

(*) Zie hier voren bladz. 96.

den overleden Heere L. de Bas, gecommitteerd in de Provintiale Rekenkamer van Holland en Westvriesland, in welke hy zitting bleef behouden tot aen het einde der Grasmaend van den jare 1758. Met het begin van de daer aen volgende Bloeimaend werdt hy, op de tourbeurte van deze Stad, wegens Holland, gedeputeerd in de Generaliteits Rekenkamer, in welke hy zitting hadt tot aen Bloeimaend van den jare 1761; toen hem, wegens deze Stad, de Commissie, in de gemelde Rekenkamer van Holland en Westvriesland, weder werdt opgedragen, die hy by zyn overlyden nog bekleedde. Sedert den jare 1753, toen hy voor de tweede reize onder de Heeren Schepenen van deze Stad zitting hadt, was hy Bewindhebber van de West-Indische Compagnie ter Kamere alhier. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

In deszelfs plaetse is, den 24 van deze maend, de Heer *Quiryn van Hoorn*, Oud-Schepen alhier, door de Heeren Zesendertig Raden, benoemd om de Commissie van den Heere van der Lyn, wegens deze Stad, in de Rekenkamer van Holland en Westvriesland, tot aen Bloeimaend, eerstkomende, te bekleeden; en den 25, door Burgemeesteren van deze Stad, uit eene daer toe gemaekte Nominatie, de Heer Mr. *Jan Frederik Berewout* verkozen als Bewindhebber van de West-Indische Compagnie ter Kamere alhier

BRIELLE. Den 26 van deze maend overleedt, alhier, de Heer Mr. *Kornelis Hendrik van Leeuwen*, oudste onder de Heeren Vroedschappen van deze Stad, die in den jare 1725 tot deze Waerdigheid was verkozen. Hy heeft alhier meermalen de Burgermeesterlyke Waerdigheid bekleed, en was thans nog President Burgemeester. Daerenboven was hy Rentmeester van de Gravelykheids Domeinen in den Lande van Voorne, mitsgaders Heemraed van den zelven Lande.

ALKMAER. In plaetse van den overleden Heere Mr. J. Lycochton Hooghkamer, is, den 5 van deze Sprokkelmaend, uit eene overgeleverde Nominatie van een dubbel getal van personen, door hunne Ed. Groot Mog., oefenende de Voogdye over den minderjarigen Heere Prinse Erfstadhouder, tot

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Burgemeester van deze Stad, verkozen de Heer Mr. WILLEM WINDER, na dat dezelve zyn ontslag als Hoofd-Officier verzocht en verkregen hadt.

In deszelfs plaetse is weder tot Hoofd-Officier van deze Stad aengesteld de Heer Mr. *Rutgerus Paludanus*, Raed in de Vroedschap van deze Stad en Oud-Schepen.

Voorts is, uit een drietal van personen, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen de Heer *Gerardus Assuerus Avenhorn*, Oud-Schepen van deze Stad.

Wyders hebben de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, in Westvriesland en het Noorderkwartier, volgens de Verkiezinge uit eene wegens deze Stad overgeleverde Nominatie, door de genoemde Heeren Staten, in hunne meergemelde hoedanigheid van Voogden gedaen, tot Ontvanger van des Gemeenen Lands Middelen over deze Stad en derzelver ressort aengesteld den Heer Mr. *Hendrik Adriaen Daey*, regerend Burgemeester en Raed van deze Stad.

Den 15 van de zelfde Sprokkelmaend, overleedt alhier, in den ouderdom van vyfenvyftig jaren en zes maenden, de Heer Mr. *Adriaen Baert*, Heer van Kranenbrouck, die in de jaren 1731, 1732, 1735, 1736, 1740, 1741, 1743, 1744, 1746 en 1747 het Schepens Amt alhier bekleedde; in den jare 1742 Raed in de Vroedschap van deze Stad werdt, en zitting hadt op den Burgemeesterlyken stoel alhier, in de jaren 1753, 1754, 1757, 1758, 1760 en 1761. Sedert den jare 1727 was hy Bewindhebber van de Geoctrooijeerde West-Indische Compagnie, ter Kamer van het Noorderkwartier, wegens deze Stad.

ENKHUIZEN. Den 8 van deze Sprokkelmaend hebben de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Raden in de Vroedschap alhier als Raed in de Vroedschap verkozen en aengesteld den Heer Mr. *Roelof Blok*, thans regerend Schepen, in plaetse van den overleden Heere Jan Oudewagen.

VLISSINGEN. Den 11 van de zelfde maend werdt de

de Heer CLAUDE DE CHUY, Raed in de Vroedschap van deze Stad, volgens de verkiezinge van zyne Excellentie, Jonkheere Jan van Borssélen, Vryheere van Borssélen, als representerende den Heere Erfstadhouder, in deszelfs hoedanigheid van eersten Edelen dezer Provincie, tot regerend Burgemeester van deze Stad aengesteld.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VRIESLAND. De Regering der Steden van deze Provincie, gewoonlyk, met het begin des jaers veranderd wordende, zyn, volgens de verkiezinge van hare doorl. Hoogheid, de Prinsesse Douariere van Oranje en Nassau, gedaen uit Nominatien, ten dien einde alvorens in ieder Stad gemaekt, den 1 van de nu afgeloopen Louwmaend, aen de regeringe gekomen te

LEEUWARDEN, als Burgemeester, Mr. JOANNES DOTING, en als Schepenen *Daniel Reneman* en *Bernhardus Dorbout*.

BOLSWARD, als Burgemeesters, Jr. G. S. VAN HEEMSTRA en DOUWE BOUMA.

FRANEKER, als Burgemeesters, DOMINICUS WOORTMANS en ANDRIES SALVERDA.

SNEEK, als Burgemeester, Mr. ADRIANUS BERGSMA, als Schepen, *Joannes Looxma*, en als Bouwmeester *Pytter Minnema*.

DOKKUM, als Burgemeesters, LIEUWE SINIA, en Mr. GERHARDUS BRANDSMA.

HARLINGEN, als Burgemeesters, ALBERT YEBS OSINGA en JAENE VAN SLOOTEN.

STAVOREN, als Burgemeesters, DOUWE P. KRAMER en FOLKERT CUPERUS.

SLOOTEN, als Burgemeesters, WYBRANDUS HAEMSTRA.

WORKUM, als Burgemeesters, HYLKE WIEBES VAN COEVERDEN en HOLKE DYKSTRA.

YLST, als Burgemeester, S. T. COPPMANS.

HINLOOPEN, als Burgemeester, WIGGERT BARENS.

De Stemming der Volmagten ten Landdage van deze Provincie, zoo in de Grietenyen als in de Steden, volgens de Uitschryving der Ed. Mog. Heeren

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Gedeputeerde Staten van deze Provintie (*) geschied zynde, heeft men bevonden dat, voor het loopende jaer, als zoodanigen verkozen zyn, in het Kwartier van

OOSTERGOO, uit

LEEUWARDERADEEL,

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *H. van Burmania.*	Dr. *H Duivenstein.*
Jr. *U. van Burmania.*	Dr. *J. H. Voorda.*

FERWERDERADEEL.

H. H. van Knyff.	*J. J. de Schepper.*
Jr. *J. A. van Plettenberg.*	*P. van Scheltinga.*

WESTDONGERADEEL.

Jr. *H. D. E. van Aylva.*	*P. W. Ramaker.*
Jr. *F. E. van Aylva.*	*Z. Gerroltsma.*

OOSTDONGERADEEL.

Jr. *E. H. van Burmania.*	*H. H. van Haarsma.*
	Eiso de Wendt.

KOLLUMERLAND.

Jr. *W. H. van Hiemstra.*	*C. van Scheltinga.*
Jr. *S. van Hiemstra.*	

ACHT-KARSPELEN.

A. van Haersma.	*D. B. van Haersma.*
Jr. *C. van Coenen.*	Mr. *B. Schultens.*

DANTUMADEEL.

A. Canter Visser.	*W. Bergsma.*
Jr. *M. P. D. van Sytzama.*	*W. A. Sloterdyk.*

TIETJERKSTERADEEL.

H. W. van Altena.	*J. S. van Wyckel.*
Jr. *B. P. Æ. van Humalda.*	*A. van Sminia.*

SMAL-

(*) Zie hier voren bladz. 59.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

SMALLINGERLAND.

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
L. van Haersma.	Secr. *C. van Haersma.*
Jr. *W. J. D. J. B. v. Burmania.*	*H. L. van Haersma.*

IDAERDERADEEL.

Jr. *W. A. van Sytzama.*	*C. van Scheltinga.*
	L. Vitringa.

RAUWERDERHEM.

Jr. *T. Æ. J. H. van Eysinga.*	*W. van Glinstra.*

WESTERGOO, uit

MENALDUMADEEL,

Jr. *G. F. B. thoe Schwartsenberg en Hohenlansberg.*	*V. van Glinstra.*

FRANEKERADEEL.

Jr. *C. G. Grave van Wassenaer Twikkelo.*	*P. B. van Wydenbrugh.*
	P. Camper.

BARRADEEL.

Jr. *R. van Haersolte.*	*J. M. van Beyma.*
Jr. *S. van Haersolte.*	*J. van Idsinga.*

BAERDERADEEL.

Jr. *G. W. van Doys.*	*A. Lycklama à Nyeholt.*
Jr. *F. W. v. T. G. Baron thoe Schwartsenberg en Hohenlansberg.*	*A. Wiarda.*

HENNAERDERADEEL.

Jr. *J. J. van Burmania.*	*A. J. van Sminia.*
F. E. van Sminia.	

WONSERADEEL.

Jr. *H. B. van Aylva.*	*S. F. Hoytinga.*
Jr. *W. B. Baron thoe Schwartsenberg en Hohenlansberg.*	*H. U. Huber.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

WYMBRITZERADEEL.

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
Jr. *S. G. J. van Burmania Rengers.*	*J. J. de Blok v Kuffeler.*
	Dr. *W. Tuinbout.*

HEMELUMER OLDEPHAERT.

J. W. van der Haer.	*E. W. van Wydenbrugh.*
Jr. *H. W. Rengers.*	

'T BILT.

Jr. *W. van Haren.*	Dr. *A. Hamerster.*
	Dr. *G. Smit.*

DE ZEVENWOUDEN, uit

UTINGERADEEL.

Jr. *B. D. van Burmania.*	*T. van Teyens.*
A. Lycklama à Nyebolt.	Mr. *A. R. van Wyckel.*

ÆNGWIRDEN.

Jr. *Julius Hobbo Unia van Burmania.*	*Cornelius Martinus van Haersma.*
Hobbo Baard van Sminia.	

DONIAWERSTAL.

Jr. *J. Vegelin van Klaerbergen.*	*G. van Knyff.*
	J. van Greven.

HASKERLAND.

Jr. *S. H. R. van Eysinga.*	Dr. *G. Siderius.*

SCHOTERLAND.

M. C. van Scheltinga.	Mr. *E. Idema.*
Jr. *M. Baron van Koehoorn.*	*M. van Scheltinga.*

LEMSTERLAND.

D. L. de Kempenaer.	*J. Wielinga.*
Jr. *S. D. van Loo.*	*T. J. Pekema.*

GAESTERLAND.

Jr. *U. A. Rengers.*	*J. A. van Beuker.*
Jr. *T. van Sixma.*	Mr. *P. H. van Kolde.*

Op-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

OPSTERLAND.

wegens den Adel.	als Eigengeërfden.
L. S Lycklama à Nyeholt.	*T. B. van Teyens.*
Jr. *D. S. van Grovestins.*	Mr. *F. de Kempenaer.*

STELLINGWERF OOST-EINDE.

D. B. Lycklama à Nyeholt.	*L. D. van Andringa.*
Jr. *W. A. van Grovestins.*	Mr. *B. A. Boelens.*

STELLINGWERF WEST-EINDE.

Jr. *J. P. A. van Kanter.*	Dr. *J. van Beuker.*

DE STEDEN.

LEEUWARDEN.

uit den Magistraet.	uit de Vroedschap.
Mr. *N. Arnoldi.*	Mr. *G. Knok.*
J. Bourboom.	Mr. *W. Coulon.*

BOLSWARD.

Jr. *G. S. van Hiemstra.*	*H. de Jager.*

FRANEKER.

F. Wassenaer.	Mr. *H. U. Hamerster.*

SNEEK.

Mr. *A. Bergsma.*	*U. Schraagsma.*

DOKKUM.

Mr. *G. Brandsma.*	Jr. *E. S. van Burmania.*
L. Sinia.	*F. Rypperda.*

HARLINGEN.

Jr. *H. W. van Plettenberg.*	*J. de Toussaint.*

STAVOREN.

Jr. *T. E. H. R. van Sixma.*	*F. Domma.*

SLOOTEN.

A. Patras.	*Heerke Jans.*

WORRUM.

H. van Sloterdyk.	*G. van Dyk.*

YLST.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

YLST.

uit den Magistraet.	uit de Vroedschap.
D. B. van Scheltinga.	*R. Fleersma.*

HINDELOOPEN.

Anne Clases.	*Timen Thomas.*

De Heeren Volmagten van het Kwartier der Steden, volgens jaerlyksche gewoonte, weder aen hare doorl. Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse Douariere van Oranje en Nassau, opgedragen hebbende de Begeving der Ambulatoire Amten, op dat Kwartier vallende, heeft het gemelde hare Hoogheid behaegt, den 3 van deze Sprokkelmaend, te benoemen, om gecommitteerd te worden in het MINDERGETAL, de Heeren Jr. *Hans Willem van Plettenberg*, Burgemeester der Stad Harlingen, en Mr. *Hermanus van Sloterdyk*, Burgemeester der Stad Workum; in het Collegie der Heeren GEDEPUTEERDE STATEN van deze Provincie, Jr. *Tjalling Edo Hessel Roorda van Sixma*, Burgemeester van Stavoren, voor den tyd van drie jaren; in de REKENKAMER van deze Provincie, den Heer Mr. *Hermanus Ulricus Hamerster*, Burgemeester te Franeker, voor twee jaren; als Raed ter ADMIRALITEIT TE HARLINGEN, den Heer *Daniel de Blocq van Scheltingha*, Burgemeester te Ylst, voor twee jaren; in de STATEN GENERAEL, den Heer *Adrianus Bergsma*, Burgemeester te Sneek, voor drie jaren; in de ADMIRALITEIT TE AMSTELDAM, den gemelden Heer Jr. *H. W. van Plettenberg*, voor twee jaren; zullende alle die Commissien ingaen met den 1 van Bloeimaend dezes jaers.

Jongheer *Hessel Douwe Ernst van Aylva*, die Grietman over Westdongeradeel is geweest sedert den jare 1722, onlangs, in handen der Heeren Gedeputeerde Staten van deze Provincie, zyn Grietmans Ampt nedergelegd hebbende, werden, door hunne Ed. Mog., ingevolge de forme en order der Regeringe, de Heeren Wilhelmus Bergsma en Tjalling

ling Edo van Sminia gemagtigd, om, als Commissarissen, zich te begeven naer de Weerkamer van de gemelde Grietenye, en aldaer, na behoorlyke uitschryvinge van de Volmagten uit de Dorpen, te ontvangen eene Nomminatie van drie wettig gestemde Personen. Dit geschied zynde, en het Collegie der Heeren Gedeputeerde Staten het verslag van de Heeren Commissarissen gehoord hebbende, werdt, na ontzegelinge en openinge van de stem-cedelen, bevonden dat, door de Stemdragende Ingezetenen, op de Nominatie gebragt waren deze drie gequalificeerde Personen,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Livius Suffridus Lycklama a Nyeholt.
Frans Ernst van Aylva, en
Sicco Douwe van Aylva.

Dit drietal werdt, door de gemelde Heeren Gedeputeerden, den Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie, op den 7 van deze Sprokkelmaend, aengeboden, welken vervolgens, den 15 van de zelfde maend, als oefenende het Recht van den Stadhouder geduurende hoogst deszelfs minderjarigheid, uit het zelve verkozen en tot Grietman van Westdongeradeel aenstelden Jongheer *Frans Ernst van Aylva.*

DEVENTER. Den 22 van deze Sprokkelmaend, gewonen dag van de veranderinge der Regeringe in deze Stad, zyn, ingevolge het Reglement van Tutele over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, de Heeren Magistraetspersonen allen gecontinueerd, en tot nieuwe Leden van der Gezworenen Gemeente verkozen de Heeren Mr. *C. W. Sloet* en *Gerhard Dumbar*.

KAMPEN. Den 21 van de zelfde maend heeft der Gezworenen Gemeente tot medelid van haer Collegie verkozen den Heere *Barent Hagewold*, in plaetse van den overleden Heere Jan Lanckhorst, zynde deze verkiezing door de Ridderschap en Steden, als oefenende de Voogdye over den Heere Erfstadhouder, goedgekeurd.

GRO-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAREN ENZ.

GRONINGEN. Den 8 van de nu afgeloopen Louwmaend geschiedde alhier, met de gewone plegtigheden, de Keur van Burgemeesteren en Raed; by welke gelegenheid Keurmannen waren de Taelman *C. Barlinckhof*, benevens de Gezworens *H. Wolthers*, *V. B. Trip*, *N. Fockens* en *H. Bellinga*. Vervolgens geschiedde, den 15 van die maend, insgelyks op de gewone wyze, de Keur van Taelmannen en der Gezworenen Gemeente, by welke gelegenheid Keurmannen waren de Taelmannen *M. van Bolhuis* en *C. Barlinckhof*, benevens de Gezworens *L Bosch*, *V. B. Trip* en *H. F. Sichterman*. Welke twee Keuren, door den zittenden Raed, als volgens het Reglement van Tutele daertoe bevoegd, in overeenkomst van het Reglement van Regeringe van den jare 1749, goedgekeurd zynde, is de Regering van deze Stad, den 8 van de tegenwoordige Sprokkelmaend, daerop, voor het eerstvolgende jaer, veranderd, en zyn beëedigd

als Burgemeesteren.

in den continuërenden rang	in den aengaenden rang
L. H. EMMEN.	W. VAN SWINDEREN.
H. VAN SYSEN.	C. TJASSENS.

als Raedsheeren.

P. Alstorphius.	*J. de Valke.*
Joseph Trip.	*Jakob Woldring.*
Wolther Wolthers.	*Lucas Trip.*
Ajold Jan Terborg.	*Hendrik van Nyeveen.*
Berent van Iddekinge.	*Pieter van Ham.*
A. Gerlacius.	*Jakob van Gesseler.*

als Gezworenen.

M. van Bolhuis.	Taelmann.	*E T de Drews*	Taelmann.
J. J. Appius.		*J. Borghestus.*	
L. Sylman.		*J. Helmolt.*	

H. Wol-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

H Woltbers.
V. B. Trip.
S Gockinga.
H. Bellinga.
R. T. van Iddekinge
A. B. Trip.
H. Lobman.
W. H. Lobman.
. . . .

T B. van H ulten.
M. H. Altingh.
N. Amsingh.
J. Cranssen.
J. H. Reneman.
R. Warmolts.
L. Hamminck.
H. Nauta.
J. D Quintus.

In de zoogenoemde Stads Buiten-Amten zyn benoemd, als Gedeputeerden ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren STATEN GENERAEL, de Heer Raedsheer *T. van Berchuis*, benevens de Heeren *E. Emmen* en *F. Berchuis*; in den RAED VAN STATE, de Burgemeester *A. A. van Iddekinge*; in de GENERALITEITS REKENKAMER de Burgemeester *W. Siccama*; in het Collegie ter ADMIRALITEIT TE AMSTERDAM, de Burgemeester *R. B. de Marees*; in het Collegie ter ADMIRALITEIT TE HARLINGEN, de Raedsheer *E. E. Tamminga Sickinghe*; by de Heeren GEDEPUTEERDE STATEN de Raedsheeren *J. W. Folkers*, *J. van Hoorn*, *M Lobman* en *H. Gockinga*; in de PROVINCIALE REKENKAMER, de Heeren *A. H. van Swinderen*, *H. van Sysen* en *R. de Drews*.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 21 February.

	By de Z. Zak.
TARW, N. W. Zeeuws.	13 a $16\frac{1}{2}$ ß
—— Blaeuwe dito	$12\frac{1}{2}$ a $13\frac{1}{2}$ ß
—— Zomer dito	11 a 13 ß
ROGGE, Zeeuwsche .	11 a 12 ß
ERTEN, Graeuwe .	20 a 27 ß
—— Blaeuwe .	21 a 26 ß
—— Witte . . .	12 a 14 ß
W. BOONEN. . . .	11 a 13 ß
	by 't Last.
BOEKW., Vl. enz. op 152 ℔	$16\frac{1}{2}$ £
—— Klaei . .	14 a 15 £
GARST, Zeeuws. enz.	$13\frac{1}{2}$ a $16\frac{1}{2}$ £
HAVER, Zeeuws. enz.	11 a $11\frac{3}{4}$ £
KOOLZAED, Z. enz.	28 a 30 £
PAERDENBOONEN.	17 a 19 £

Rotterdam, den 21 February.

	by den Steen.
VLAS, Allerbest	29 a 30 st.
—— Best	27 a 28 st.
—— Middelsoort	25 a 26 st.
—— Gemeen	23 a 24 st.
—— Slegt	21 a 22 st.

Leiden.

	by 't Vierend.
HOOIBOTER, 5 en 12 Feb.	ƒ20 a 21:
—— 19 en 26 d.	19 a 20:

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

MAERT.

MDCCLXIII.

HOLLAND.

DELFT.



En 29 van deze Lentemaend hebben de Ed. Achtb. Heeren van de Wet dezer Stad vastgesteld, en den 31, daer aen volgenden, van het Raedhuis doen afkondigen, eene Keure tegens het Schieten en Opsteken van Vuurpylen, Klakkebossen en andere Vuurwerken, hoofdzakelyk overeenkomende met derzelver Ordonnantie van den 20 der Lentemaend des jaers 1749 (*), behalven, dat, by deze vernieuwinge, tevens verboden wordt „ Dat „ niemand, wie hy zy, zich zal vervorderen, „ binnen deze Stad, meerder quantiteit van „ Buskruid, in zyn Huis, Kelders, Schuur, „ Lootsen, Erven of elders, te houden of te „ bewaren, dan tien ponden; op de boete „ van dertig Guldens, boven de verbeurte van „ al het Kruid, dat, boven de tien ponden, „ in eenige particuliere Huizen zal gevonden „ worden. En zulks zoo meenigmael, als ie„ mand uit dien hoofde zal worden bekeurd." DELFT.

'S GRA-

(*) Zie ons III. Deel [1749], bladz. 327.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

DEn 1 van deze Lentemaend hebben de Ed. Groot Mog: Heeren Staten van deze Provincie de zoogenaemde Consenten, of de Heffing der Honderdste Penningen van de Vaste Goederen, voor het tegenwoordige jaer 1763, vastgesteld. Het Plakaet, ten dien einde afgekondigd, is woordelyk van den zelfden inhoud, als dat van den jare 1762 (*), uitgezonderd dat in het tegenwoordige Plakaet vastgesteld is dat van de HUIZEN, in dezen jare, alleen zal worden geheven „ een *Honderdste* „ en een *Vierhonderdste* Penning".

't Is bekend dat, in de Reglementen van Tutele over den minderjarigen Prinse Erfstadhouder, by de Staten van alle de Vereenigde Provintien beraemd, vastgesteld is dat de Meerderjarigheid van zyne Doorl. Hoogheid plaets zou vinden, als hy den Ouderdom van Achttien Jaren zou hebben vervuld; doch dat, niettemin, ten einde zyne Hoogheid gegronde Ervarenis te doen krygen van de zaken, de Regering des Lands betreffende, hem, Vyftien Jaren oud zynde, Zitting zou worden verleend in de Vergadering der Hoog Mog. Heeren Staten Generael, en in den Raed van State. De zelfde vaststelling gemaekt zynde by hunne Hoog Mog., by gelegenheid van het overlyden van hare Koninglyke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, hoogl. ged., op den 13 van Louwmaend des jaers 1759 (†), heeft zulks gelegenheid gegeven, tegens dat gemel-

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 7.
(†) Zie ons XIII Deel [1759], bl. 99.

melde zyne Hoogheid, in deze Lentemaend, den Ouderdom van Vyftien Jaren stondt te bereiken, dat daeromtrent overwegingen gemaekt en besluiten genomen zyn, en de vaststelling van dezelven ook uitwerking bekomen heeft; gelyk wy verhalen moeten. Reeds den 21 van de jongste Louwmaend werdt een Voorstel, ten dezen opzichte, gedaen ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., en vier dagen daerna, een besluit genomen aengaende de Plegtigheden, welken by de gemelde Zittingneming in acht genomen zouden worden; gelyk blykt uit het Afschrift van de twee volgende Uittrekzels uit hunner Hoog Mog. Resolutien: **'s GRAVENHAGE.**

Veneris den 21 *January* 1763.

DE Heeren Gedeputeerden van de Provincie Gelderland hebben, ter Vergaderinge, voorgedragen en in bedenken gegeven, nademael zyne Hoogheid, de Heer Prinse van Orange en Nassau, den achtsten Maert, aenstaenden, den ouderdom van Vyftien Jaren zal hebben geadimpleerd, en op dien tyd aen den zelven, volgens hunner Hoog Mog. Resolutie van den 13 January zeventienhonderdnegenenvyftig, Sessie zal worden verleend in de Vergaderinge van hunne Hoog Mog., en in den Raed van State, gelyk mede tot alle derzelver Besoignes, als dan, zal worden geadmitteerd, of niet, by tyds, gereguleerd behoort te worden de Ordre en Manier, waer op het zelve zal geschieden. *Propositie om de manier te beramen, hoe zyne Hoogheid, Vyftien Jaren oud zynde, Sessie zal nemen in hunner Hoog Mog. Vergaderinge.*

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen dat Copie van het voorsz. geproponeerde gesteld zal worden in handen van de Heeren Nagel, en andere hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Militaire Zaken, om te visiteren, examineren, de Retroacta, ter materie applicabel,

's GRAVENHAGE.

bel, daer op naer te zien, en van alles alhier ter Vergaderinge raport te doen.

Martis den 25 January 1763.

Schikkingen daer omtrent beraemd.

IS gehoord het raport van de Heeren Nagel, en andere hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Militaire Zaken, hebbende, ingevolge en tot voldoeninge van derzelver Resolutie, van den eenentwintigsten dezer loopende Maend, geëxamineerd het geproponeerde van de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Gelderland, waer by aen hunne Hoog Mog. hebben voorgedragen en in bedenken gegeven, nademael zyne Hoogheid, de Heer Prinse van Orange en Nassau, den achtsten Maert, aenstaenden, den ouderdom van Vyftien Jaren zal hebben geadimpleerd, en op dien tyd aen den zelven, volgens hunner Hoog Mog. Resolutie van den 13 January zeventienhonderdnegenenvyftig, Sessie zal worden verleend in de Vergaderinge van hunne Hoog Mog, en in den Raed van State, gelyk mede tot alle derzelver Besoignes, als dan, zal worden geadmitteerd, of niet, by tyds, gereguleerd behoort te worden de Ordre en Manier, waer op het zelve zal geschieden, ook de Retroacta, ter materie applicabel, daer op nagezien hebbende.

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen, dat den achtsten Maert, aenstaenden, zynde de Verjaerdag van zyne Hoogheid, een Commissie van acht Heeren Gedeputeerden uyt de Vergaderinge, met den Griffier, naer ouder gewoonte, zal worden gedecerneerd, om een Compliment van Felicitatie dieswegens, uit naem van hunne Hoog Mog., aen zyne Hoogheid af te leggen.

Dat den negenden Maert, daer aen volgenden, de Introductie van hoogst meergemelde zyne Hoogheid, in de Vergadering van hunne Hoog Mog., en in den Raed van State, zal worden gedaen, met gelyke Ceremonie, als, laetstmael, by het Sessienemen van wylen zyne Hoogheid, glorieuser gedachtenisse, is geschied; namelyk op die wyze, dat twee Heeren Gedeputeerden uit de Provincie Zeeland

land en Utrecht, als aen den tour zynde, na dat door den Heere Presiderenden daertoe verzocht zullen zyn, zyne Hoogheid zullen gaen afhalen aen het Stadhouderlyk Appartement, en hoogst den zelven, langs de Gallerye, door de Treves-Kamer, zullen brengen in de Vergaderinge van hunne Hoog Mog., alwaer, gekomen zynde, zy meer hoogstgemelde zyne Hoogheid lings om de Tafel zullen geleiden by den Heere Presiderenden, die als dan meer hoogstgemelde zyne Hoogheid, uit den naem van hunne Hoog Mog., met een Compliment, ter materie dienende, zal verwellekomen, en afvragen of zyne Hoogheid bereid is den Eed van Secretesse te observeren; het geen door zyne Hoogheid, by Handtastinge, aengenomen zynde, gemelde twee Heeren Gedeputeerden hoogst den zelven verder zullen geleiden naer de Stadhouderlyke Stoel, om aldaer Plaets en Sessie te nemen. Dat, de Deliberatien van dien dag afgeloopen zynde, drie Heeren Gedeputeerden uit de Provincien Gelderland, Vriesland en Stad en Lande, als aen den tour zynde, gemerkt de Provincie Overyssel zal presideren, door den Heer Presiderenden zullen worden verzocht zyne Hoogheid te introduceren in den Raed van State; waer toe dezelven zich, met zyne Hoogheid, langs de gewone Trap, naer beneden zullen vervoegen, en zyne Hoogheid aen den Raed presenteren, met een Aenspraek, naer de omstandigheid geschikt, in welke zy zullen laten influeren, dat meer hoogstgedachte zyne Hoogheid den Eed van Secretesse, by Handtastinge, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. heeft afgelegd.

'S GRAVENHAGE. *Schikkingen daeromtrent beraemd.*

En zal Extract van deze hunner Hoog Mog. Resolutie gezonden worden aen den Raed van State, om te strekken tot derzelve narichtinge.

Hier na werden hunne Hoog Mog., in deze Lentemaend, verzocht de Maeltyd by te woonen, welke zyne Doorl. Hoogheid, by deze gelegenheid, zoude geven. Doch, hoe de

 hooge

's GRAVENHAGE.

hooge Staetsvergadering daer toe verzocht werdt, en wie uit dezelve daer by tegenwoordig waren, zullen wy berichten, na alvorens gemeld te hebben wat by gelegenheid van den Verjaerdag zyner Doorl. Hoogheid, en deszelfs Sessieneming, voorviel. Den 7 van deze Lentemaend benoemden hunne Hoog Mog. acht Heeren, benevens den Griffier Fagel, om zyne Hoogheid te Feliciteren by gelegenheid van deszelfs Verjaringe, gelyk te zien is in het volgende Besluit.

Lunæ den 7 Maert 1763.

Hunne Hoog Mog. benoemen Gecommitteerden om zyne Hoogheid op deszelfs Verjaerdag te Feliciteren.

DE Heer van Palland tot Glinthuis, ter Vergaderinge presiderende, heeft aen hunne Hoog Mog. voorgedragen en in bedenken gegeven, terwyl de Verjaerdag van zyne Hoogheid, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, op morgen staet in te vallen, of hunne Hoog Mog. niet, naer ouder gewoonte, vooral daer zyne Hoogheid den geadimpleerden ouderdom van Vyftien Jaren zal hebben bereikt, op heden, eene Commissie uit het midden van derzelver Vergaderinge behoorden te decerneren, om zyne Hoogheid dieswegens op eene pleggige wyze te Feliciteren.

Waer op, gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaen dat eene Commissie, ten voorsz. einde, zal worden gedecerneerd; tot uitvoeringe van welke zullen worden verzocht en gecommitteerd de Heeren *Tengnagel* van Bronckhorst, *van Wassenaer* Catwyk, Raedpensionaris *Stein*, *Cau*, *d'Ablaing-Giessenburg*, *Bergsma*, *van Heyden-Hompesch*, *de Drews*, met den Griffier *Fagel*.

En dat nog op heden, door den Griffier Fagel, by zyne Hoogheid zal worden vernomen, of en wanneer het aen den zelven gelegen zal komen de voorschreve Commissie af te wagten.

De Griffier Fagel, vervolgens, geweest zynde

by

by zyne Hoogheid, heeft, ter Vergaderinge, geraporteerd dat zyne Hoogheid betuigd hadt zeer gevoelig te zyn aen de Eer, die hunne Hoog Mog. hem geliefden aen te doen, en dat hy geantwoord hadt de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, op morgen, ten Elf uure, met veel genoegen, te zullen afwagten. Waer op voornoemde Heeren Gedeputeerden verzocht zyn hunne voorschreve Commissie op morgen, ter bestemder Uure, te willen afleggen. 's GRAVENHAGE.

Hoe deze Heeren Gecommitteerden zich van hunnen last kweten, en met welke plegtigheid zy ontvangen werden, blykt uit derzelver Raport, vervat in het Besluit hunner Hoog Mog., welk hier woordelyk volgt.

Mercurii den 9 Maert 1763.

DE Heeren *Tengnagel* van Bronkhorst, *van Wassenaer*, Raedpensionaris *Stein*, *Cau*, *d'Ablaing-Giessenburgh*, *Bergsma*, *van Heyden-Hompesch*, *de Drews*, met den Griffier *Fagel*, hebben, ter Vergaderinge, geraporteerd, dat zy, ingevolge en tot voldoeninge van hunner Hoog Mog. Resolutie van den zevenden dezer loopende Maend, gisteren morgen, om Elf uure, langs de Gallerye, zich begeven hadden naer het Hof van zyne Hoogheid, den Heere Erfstadhouder, tot het afleggen van een Compliment van Felicitatie, wegens de Verjaring van zyne Hoogheid. Dat, by hunne komst aen de Stadhouderlyke Apartementen, aen het einde van de Gallerye, voor den Trap, naer beneden gaende, hadden gevonden zyne Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, nevens zyne Hoogheid, den Heer Hartog van Brunswyk, gevolgd door eenige Edellieden van het Hof, welke aldaer gekomen waren om hen te recipieren. Dat zy, van daer voortgaende in de Zael van de Guardes du Corps, dezelven aldaer by het Geweer staende hadden gevonden, den Officier daer van hen met den Degen gesalueerd hebbende, en zoo voort waren

Bericht hoe dezelven hunnen last volvoerden.

'sGRAVENHAGE.

Bericht hoe dezelven hunnen last volvoerden.

ren gegeven, door het groote Apartement, waer in gerangeerd waren alle de Officieren van de Regimenten Guardes, tot in de Kamer van Audientie; alwaer gevonden hadden, aen het hoogereinde van de Kamer, de Stoelen, voor hun geplaetst, en daer tegens over twee Stoelen voor zyne Hoogheid, en den Heere Hartog van Brunswyk. Dat zy, aldaer gezeten zynde, door den Heer *Tengnagel* van Bronckhorst, uit naem van hunne Hoog Mog., aen zyne Hoogheid was betuigd derzelver hartelyke vreugde en blydschap over het geluk, het welk den Almagtigen God behaegd hadt dezen Staet te schenken, met zyne Hoogheid niet alleen tot nu toe te sparen, maer hoogst den zelven ook in alle Vorstelyke Hoedanigheden te doen opwassen, en den ouderdom van Vyftien Jaren te doen bereiken; zyne Hoogheid daer mede hartgrondig Feliciterende, met verzekeringe dat, daer de dag nu gekomen was dat zyne Hoogheid Sessie in de hooge Collegien stondt te nemen om zich verders in 's Lands zaken te oefenen, hunne Hoog Mog. daer van alle Heil en Zegen voor de Republiek verwagtten en voorspelden, de talenten en minzaemheid van zyne Hoogheid uit meenigvuldige Mondgesprekken reeds gebleken zynde; en met verderen Wensch en Bede, dat de God des Hemels zyne Hoogheids jaren gelieve te vermeenigvuldigen, ook deszelfs vermogens te vermeerderen, en zyne Hoogheid, onder het genot van de teedere Liefde, Zorge en Bestieringe van zyne Hoogheid, den Heere Hartog van Brunswyk, meer en meer bekwaem te maken, om een Erfgenaem te worden van de Deugden zyner Doorluchtigste Voorvaderen en van derzelver onsterffelyke hoedanigheden.

Dat zyne Hoogheid daer op zelve, in zeer beleefde termen, de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, hadde bedankt voor de Eer, die zy hem door deze bezendinge hadden gelieven aen te doen, en gezegd dat hy God Almagtig badt, dat het hem behagen mogt den Wensch, door hun Heeren Gedeputeerden gedaen, te vervullen; dat, terwyl de Goddelyke Voorzienigheid zyne jonge jaren tot dat tydstip hadde gelieven te bren-

gen, dat hy in de Hooge Collegien van den Staet zoude worden ingeleid, hy ook gaerne alle zyne vermogens zoude inspannen om de ware Belangen van zyn Vaderland, in derzelver Raedsplegingen, te leeren, en om, zoo het God behaegt, met 'er tyd bekwaem te wezen het Heil van deze Landen, en van Gods Kerke, de Eenigheid der Provincien, en een vertrouwelyke Vriendschap tusschen derzelver Leden, te helpen handhaven; verzoekende gemelde Heeren Gedeputeerden de Heeren Staten Generael te willen verzekeren van deze zyne oprechte begeerte, en hem en zyn Huis in de Vriendschap van hunne Hoog Mog. te recommanderen.

's GRAVENHAGE.

Bericht hoe dezelven hunnen last volvoerden.

Dat zy Heeren Gedeputeerden, daer na opgestaen, en uitgeleid zynde op de zelfde wyze, als zy waren gerecipieerd, wederom waren vertrokken en geretourneerd.

Waer op, gedelibereerd zynde, hebben hunne Hoog Mog. gemelde Heeren, derzelver Gedeputeerden, over en ter zake van hunne genomen moeite en gedaen raport, bedankt, zoo als bedankt worden mits deze.

Op den 8 van deze maend complimenteerden ook zyne Hoogheid, by de zelfde gelegenheid, de Gedeputeerden uit den Raed van State, en uit de verdere hooge en mindere Collegien. Daegs daer aen volgenden, den 9 van deze maend, nam zyne Hoogheid Zitting in de Vergadering van hunne Hoog Mog., en in den Raed van State, gelyk uit de volgende Aenteekening onder hunner Hoog Mog. Besluiten te zien is:

Mercurii den 9 Maert 1763.

IS in de Vergadering gecompareerd zyne Hoogheid, de Heer Prinse Willem de Vyfde, Erfstadhouder, Kapitein en Admirael Generael der der Vereenigde Nederlanden, afgehaeld en geintroduceerd door de Heeren *Cau* en *d' Ablaing-Gies-*

's GRAVENHAGE.

Zyne doorl. Hoogh. neemt Zitting in de Vergadering van hunne Hoog Mog.

Giessenburg, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden. En is zyne Hoogheid, in conformiteit van hunner Hoog Mog. Resolutie van den dertienden January zeventienhonderdnegenenvyftig, na alvorens door den Heere Presiderenden met een Compliment, ter materie dienende, uit naem van hunne Hoog Mog. te zyn verwelkomd, en den Eed van Secretesse, by Handtastinge, te hebben afgelegd, door gemelde Heeren Gedeputeerden geleid naer deszelfs Stadhouderlyke Stoel; alwaer Plaets en Sessie heeft genomen: het welk gedaen, en de verdere deliberatien afgeloopen zynde, hebben de Heeren *Tengnagel* van Bronckhorst, *Bergsma* en *de Drews*, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, meer hooggemelde zyne Hoogheid in den Raed van State geïntroduceerd.

De gemelde Heeren *Cau* en *d'Ablaing van Giessenburg*, Gedeputeerden wegens de Provintien Zeeland en Utrecht, hadden, hier toe verzocht geweest zynde door den voorzittenden Heere, omtrent elf uure, zich begeven uit hunner Hoog Mog. Vergadering, door de Gaenderye van het Binnenhof, naer het Stadhouderlyk Kwartier; en waren, aen het zelve ontvangen en ingeleid zynde, vervolgens, verzeld van zyne doorluchtige Hoogheid, te rug gekeerd, door de Treves-Kamer, naer hunner Hoog Mog. Vergadering. In dezelve hadden zy zyne Hoogheid links om de Tafel geleid, en geplaetst nevens de Stoel van den Heere *Gysbert Jan*, *Baron van Palland*, Heer van Glinthuis, toen, wegens de Provintie Overyssel, in hunner Hoog Mog. Vergadering presiderende; en deze hadt zyne Hoogheid daerop een Compliment gemaekt in de volgende bewoordingen:

IK hebbe de eere uwe Hoogheid, uit naem van hunne Hoog Mog., in deze Vergadering te verwel-

welkomen, en tevens te betuigen het hoog genoegen, het welk dezelven over dit evenement gevoelen.

's GRAVENHAGE.

Compliment door den President van hunne Hoog Mog. by deze gelegenheid aen zyne Hoogheid gemaekt.

Hunne Hoog Mog., overtuigd van de groote en natuurlyke begaefdheden, waer mede uwe Hoogheid reeds is vercierd, en die zoo gelukkig onder het loffelyk bestier van den doorluchtigen Hartog van Brunswyk zyn geculviveerd, vertrouwen, billyk, dat die, gepaerd met eene volmaekter Kennisse van 's Lands Zaken, waer toe uwe Hoogheid de aenleiding van nu af aen gegeven wordt, uwe Hoogheid zullen in staet stellen om, ter zyner tyd, met de daed, te kunnen aenvaerden de hooge Digniteiten, waer mede uwe Hoogheid reeds is gedecoreerd. Hunne Hoog Mog. wenschen en twyfelen niet of uwe Hoogheid, het voetspoor zyner doorluchtige Voorvaderen volgende, zal dezelven besteden ten beste, nutte en luister van deze Republiek, waer toe zy uwe Hoogheid de dierbaerste Zegeningen van den Hemel toewenschen.

Vervolgens door hem Presiderenden aen zyne Hoogheid gevraegd zynde of hy gereed was den Eed van Geheimhoudinge af te leggen, en hier op door den zelven een toestemmend antwoord gegeven zynde, was dezelve door den Vorst by Handtastinge gedaen; waer na dezelve Gedeputeerden zyne Hoogheid hadden geleid naer de Stadhouderlyke Stoel, en hem verzocht in dezelve plaets te nemen. Zyne Hoogheid dus de verdere deliberatien van hunne Hoog Mog., over een Brief van den Raed van State nopens een Request der Ingelanden van Groot en Klein Baerzande, en over eene Conclusie van den Procureur H. van Hezel, in naem van Weesmeesteren van de Colonie Suriname gedaen, bygewoond hebbende, waren, vervolgens, de Heeren *Zeno Diderik Walraed*, *Baron*

van

'S GRAVENHAGEN.

van Tengnagel, Heer van Bronkhorst, Lid van de Ridderschap des Kwartiers van Nymegen, Mr. *Adrianus Bergsma*, Burgemeester der Stad Sneek, en *R. de Drews*, Lid der Gezworenen Gemeente van de Stad Groningen, Gedeputeerden in hunner Hoog Mog. Vergadering wegens de Provintien Gelderland, Vriesland en Stad en Lande, door den Heere Presiderenden verzocht zyne Hoogheid te introduceren in den Raed van State. Dezen hier op, verzeld van zyne Hoogheid, langs den gewonen trap, naer beneden gegaen zynde, hadden zyne Hoogheid ingeleid in den gemelden Raed; en de gemelde Heer van Tengnagel deedt, by deze gelegenheid, aen den Raed van State de volgende Aenspraek:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Aenspraek van den Baron van Tengnagel aen den Raed van State, by 't zitting nemen van zyne doorl. Hoogheid in dien Raed.

INgevolge hunner Hoog Mog. Resolutie van den 23 January 1759, waer by vastgesteld is dat zyne Hoogheid, de Heer Erfstadhouder, den ouderdom van Vyftien Jaren geadimpleerd hebbende, Sessie zal worden verleend in de Vergadering van hunne Hoog Mog. en in den Raed van State, gelyk mede tot alle derzelver Besoignes zal worden geadmitteerd, heeft zyne Hoogheid, dezen morgen, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., Sessie genomen, en aldaer by Handtastinge aengenomen de Secretesse te observeren.

Wy vinden ons door hunne Hoog Mog. gecommitteerd, en hebben de eere ook nu zyne Hoogheid in de Vergadering van U Ed. Mog. te introduceren, en aen U Ed. Mog. te presenteren.

Het is een zichtbare blyk van Gods goede Voorzienigheid over deze Republiek, dat, daer dezelve het ongeluk gehad heeft, eerst, zyne Hoogheid, en, naderhand, hare Koninglyke Hoogheid, glorieuser gedachtenisse, beide ontydig te verliezen, ech-

ter aen dezelve is overgebleven een Prins, die zoo vele uitmuntende Gaven en Hoedanigheden uit de natuur bezit, als ooit een Prins van deszelfs jaren heeft gehad, en die, onder het hoogwys beleid en bestier van zoo een Groot Vorst, als de Heer Hartog van Brunswyk, zyne Opvoedinge heeft genoten, en die van de wyze Lessen en het goede Voorbeeld van dien roemwaerdigen Leidsman reeds zoo veel nut getrokken heeft, dat niet getwyfeld kan worden of hy zal de Voetstappen zyner doorluchtigste Vooronderen volgen, en niet minder, als dezelven, in Wysheid, Kloekmoedigheid en Liefde voor het Vaderland, en in alle groote en voortreffelyke Deugden, die aen zynen Naem als eigen zyn, uitblinken.

's GRAVENHAGE.

Aenspraek van den Baron van Tengnagel aen den Raed van State, by 't zitting nemen van zyne doorl. Hoogheid in dien Raed.

Wy verheugen ons den tyd te mogen beleven dezen Prins te zien verschynen, zoo in de Vergadering van hunne Hoog Mog., als in den Raed van State, en kunnen niet anders, dan alle Heil, Zegen en Voorspoed voor de Republiek daer uit voorspellen.

Wy hopen en vertrouwen dat U Ed. Mog. zyne Hoogheid met de zelfde blydschap en toegenegenheid zullen ontfangen, waer mede hy by hunne Hoog Mog. is gerecipieerd, en dat U Ed. Mog. zyne Hoogheid in allen deele zullen behulpzaem zyn, hem alle aenleidinge geven om in de Kennisse van 's Lands Zaken meer en meer toe te nemen, en, verders, alle die Eerbewyzingen toonen, die aen deszelfs Rang en Waerdigheid verschuld zyn.

Voorts hebben wy de eere aen U Ed. Mog., over derzelver geachte Personen en Familien, zoo wel als over derzelver gewigtige Deliberatien, de dierbaerste Zegeningen van den Allerhoogsten toe te wenschen.

Deze Aenspraek werdt door Jongheer *Karel Georg*, *Graef van Wassenaer*, Heer van Twickelo, Grietman over Franekeradeel en Gedeputeerden wegens de Provintie Vriesland in den Raed van State, welke ten dezen

tyde

's GRAVENHAGE.

tyde President was, op de volgende wyze beantwoord:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Antwoord van den jongen Grave van Wassenaer Twickelo op deze Aenspraek.

DE plegtige Inleiding van zyne doorl. Hoogheid in dezen Rade levert ons de heerlykste stoffe van vreugde en vergenoegen uit. De Raed betuigt die gevoelens aen U Ed. Mog., tevens met die van ware Dankzegginge voor de welgepaste Aenspraek en Zegeningen, die wy zoo even van U Ed. Mog. hebben mogen aanhooren. Wy verklaren den hoogen persoon van zyne doorl Hoogheid ten uitersten aengenaem aen den Raed. Wy zullen, van onzen kant, alles trachten toe te brengen; om aen het oogmerk van de komste zyner Hoogheid alhier te voldoen; en, gelyk zyne tegenwoordigheid ons vereert, zoo twyfelen wy geenzins of hoogstdeszelfs yver en naerstigheid, om bekwaemheid in het stuk van Regeringe te erlangen, zal aen den Raed gestadig nieuwe stoffe van verheuginge en verwonderinge uitleveren. Wy bedanken ook U Ed. Mog. voor het mededeelen van de gedragen zorge voor het Geheim, en van het afleggen des Eeds van dien, door zyne Hoogheid, by Handtastinge, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. gedaen.

Dus mogen wy dan ons tot uwe doorl. Hoogheid wenden, en den zelven van harte alhier verwelkomen; dus mogen wy dan ons genoegen betuigen van die Stoel wederom vervuld te zien. Voorwaer een heuglyk en niet min aenmerkelyk tydstip, verzeld van de gelukkigste omstandigheden! Was het in een *jaer des Vredes*, dat uwe doorl. Hoogheid het eerste licht aenschouwde; het is ook in een *jaer des Vredes*, in een jaer, dat de Tempel van Janus weder gesloten staet te worden, dat uwe doorl. Hoogheid de eerste stappen doet in die loopbane, die thans voor U geopend wordt, en aen het einde der welke de Tempel der Onsterflykheid zich ontsluit voor die genen, wier namen zich hare kroone waerdig maken.

Die

Die gelukkige omstandigheden van Vrede, die de Godlyke Voorzienigheid aen ons Gemeenebest vergunt, veroorzaken dat 'er thans, minder zaken van groote aengelegenheid by den Raed van State voorkomen. De Bestiering der Gewesten, die het Bondgenootschap in 't gemeen toekomen; de Inkomsten derzelven; de Lasten, daer aen gehegt, zullen stoffe van raedpleginge en van onderwys voor uwe doorl. Hoogheid uitleveren. Al wat de Staten van Oorlog, de Bewilligingen der Bondgenooten, en de Beheering van het Comptoir-Generael van de Unie aengaet, zal zich hier ook allengskens aen uwe doorl. Hoogheid ontvouwen. By wylen konnen ook Rechtsgedingen voorkomen, die alhier zorgvuldig naergegaen en gevonnist moeten worden. Voornamelyk zullen vele zaken, tot het voeren van Oorlog en de Krygstoerustingen betreklyk, alhier verhandeld worden, en aen de weetgierigheid van uwe doorl. Hoogheid bezigheden, uw beroep en denkwyze zoo waerdig, in eene ruime mate verschaffen. Dezelven zullen uwe doorl. Hoogheid overtuigen, dat, in de diepste rust, de ontzaglykste toebereidzelen moeten geschieden, om altoos niet alleen in een geduchten staet van Tegenweer te zyn; maer om, des noods, onze Verbonden gestand te doen, op dat de dierbare Vrede bewaerd moge worden, zonder dat men, by gebrek van genoegzame voorzorgen, Laegheden behoeve te verduwen van trotsche vyanden; en, bovendien, op dat men, genoodzaekt zynde eene hartelyke en rechtgeaerde vrye Nederlandsche tael te voeren, ook in staet zy dezelve krachtdadiglyk staende te houden, en onzen Leeuw nimmer te vergeefs te doen brullen.

Meer zaken, en van verschillenden aert, zullen zich hier opdoen. Het bywonen der Besoignes zal aen uwe doorl. Hoogheid de behandeling van zaken, het aenhooren der Raporten den netten staet derzelven ontvouwen.

En wat wordt tot dit alles vereischt, dat uwe doorl. Hoogheid niet, in den hoogsten top bezit?

's GRAVENHAGE.

Antwoord van den jongen Grave van Wassenaer Twickelo op deze Aenspraek.

'S GRAVENHAGE.

Antwoord van den jongen Grave van Wassenaer Twickelo op deeze Aenspraek.

Verstuft, oplettendheid, leergierigheid, zyn uwe doorl. Hoogheid in de ruimste mate toegedeeld. De heerlyke Opvoeding, welke uwe doorl. Hoogheid grootelyks te danken heeft aen eenen Vorst, wiens gedrag in dezen vooral onzen lof verre te boven gaet, heeft die bekwaemheden uwe doorl. Hoogheid ten nutte gemaekt. De grondbeginzelen der Wetenschappen, en de eerstelingen der Deugden, die in uwe doorl. Hoogheid doorstralen, zullen nu hoe langs hoe meer ontluiken, en door het gestadig voedzel, waermede die wyze hand, die de Opvoeding van uwe doorl. Hoogheid bestiert, en door zyne teedere zorgen voor uwe doorl. Hoogheid de verpligting van gansch Nederland op zich laedt, verder opgekweekt zynde, zullen die bloeizems de heerlykste en voor het Land de heilrykste vruchten voortbrengen; die vruchten zullen uwe doorl. Hoogheid het gewenschte voorwerp maken van 't Vertrouwen der Overheden en van de Liefde der Ingezetenen. En wat heerlyker beloning is 'er voor een Vorst, dan eene algemeene en op deugd gevestigde Liefde des Volks? Deze zal u, ô Vorst, nimmer missen, byaldien uw teeder hart ook vroeg in liefde ontstoken wordt voor dat lieve Vaderland en deszelfs belangen, zoo naeuw, ja zoo onscheidbaer met die van uwe doorl. Hoogheid verknocht en verbonden, standvastig en trouw gadeslaet, en onvermoeid zoekt te bevorderen. Immers, hoe magtiger onze Vrye Staet is, hoe hooger de Luister van uwe doorl. Hoogheid klimmen moet. Roemruchtiger is het aen het hoofd van een Vry Volk te zyn, dan over een laffen hoop Slaven te gebieden.

Hoe onuitsprekelyk is niet uw voorrecht, van een vooruitzicht te hebben van goed, ja zoo veel goed, aen uw Vaderland te zullen konnen toebrengen. Nimmer zult gy met Titus behoeven te zeggen: *Ik heb mynen dag verloren.* Langs dien weg zal uwe doorl. Hoogheid het beminde voorwerp van verwonderinge, eerbied en liefde van ons allen en van 't geheele Land worden, voor wien onzer

aller

aller harten gestadig nieuwe Wenschen en Zegeningen zullen uitboezemen, ons geene vreeze latende, dan die van uwe doorl. Hoogheid te verliezen; en dan zullen alle de harten der late Nakomelingschap gedenkzuilen zyn van uwen geliefden Naem.

Dus zullen de onvermoeide Yver en Zucht voor 't Land van Willem den Eersten, de Krygskunde en 't Geluk van Maurits, de Aenminnelykheid en Goedaertigheid van Fredrik Hendrik, de Schranderheid van Willem den Tweeden, de doorwrogte Staetkunde van Willem den Derden, en 't samenstel dier Deugden, dat in wylen uwen Vader, glorieuser gedachtenisse, praelde, zich ook in uwe doorl. Hoogheid vereenigen, en, tot 's Lands welzyn samenspannende, den luister van uwe doorl. Hoogheid onkreenkbaer en onsterflyk maken.

Daer gy dan nu heden, voor 't eerst, onder 's Lands Vaderen verschynt, gedenk, dat gy ook moet trachten een Vader des Vaderlands te zyn, om aen de Zeven Pylen tot een onverbreeklyken Band te dienen, en dat eerlang dat lieve Vaderland aen uwe tedere zorgen mede vertrouwd zal worden.

Dat dan de dierbaerste Zegeningen van God Almagtig de hooge Regeringen dezer Landen, en uwe doorl. Hoogheid, steeds overschaduwen! Dat dezelven byzonderlyk rusten op de Vergadering van hunne Hoog Mog., derzelver Deliberatien met wysheid en voorspoed, Persoonen en Familien met welvaert en geluk bekroonen! Dat ook uw Ed. Mog. altoos voorwerpen mogen wezen der uitgelezenste weldaden van den alleen goeddoenden God! Dus zal het den Lande welgaen; dus zullen onze heerlyke Godsdienst, onze diergekochte Vryheid en onze kostelyke Vrede bevestigd zyn; ja dus zal Neerlands Vrye Leeuw, altoos, met eenen van Eendragt en Magt gevlochten Tuin omheind en veilig blyven, en de luister van ons prachtig Staetsgebouw, door 't bloed onzer Ouderen t'zaem gemetzeld, weder tot dien glorietop rysen, waer in onze roemruchtige Voorvaders het

's GRAVENHAGE.

Antwoord van den jongen Grave van Wassenaer Twickelo op deze Aenspraek.

's GRAVENHAGE. zelve onder Gods zegen hebben weten te verheffen.

Na dat de Gecommitteerden uit hunner Hoog Mog. Vergaderinge hier op waren vertrokken, en zyne doorl. Hoogheid de Deliberatien van den Raed van State hadt bygewoond, werdt den zelven uitgeleide gedaen door Jongh. *Alexander Diderik*, *Baron van Spaen*, Heer van Biljoen, Overhage en Rozande, Lid van de Ridderschap des Kwartiers van Veluwe, Jongh. *Jakob Philip*, *Baron van den Boetzelaer*, Heer van Nieuweveen enz., Lid van de Ridderschap van Holland, Jongh. *Borchard Herman*, *Baron Gansneb*, genaemd *Tengnagel*, tot Luttenberg, Lid van de Ridderschap des Kwartiers van Zalland, en den Heere *A. A. van Iddekinge*; Burgemeester van de Stad Groningen, Gedeputeerden in dezen Raed, wegens de Provincien Gelderland, Holland en Westvriesland, Overyssel en Stad en Lande, verzeld van den Sekretaris Mr. *David van Royen*; welke Heeren zyne Hoogheid weder, langs de Gaenderyen van het Hof, tot in het Stadhouderlyk Kwartier geleidden. — Het hadt zyner doorl. Hoogheid, den Hartoge van Brunswyk, behaegd, by gelegenheid der plegtige Zittingneminge van den jongen Vorst in de genoemde twee hooge Generaliteits-Vergaderingen, schikking te maken dat de Leden, deze Vergaderingen uitmakende, gelyk ook andere Heeren van rang, door den Heere Prinse Erfstadhouder, op dezen dag, ter Maeltyd onthaeld zouden worden, op het Oude Hof. Hunne Hoog Mog.

en

en de Raed van State waren, reeds den 4 van deze Louwmaend daer toe verzocht. In het onderstaende Afschrift uit de Besluiten van hunne Hoog Mog. blykt wie wegens deze Vergadering daer toe gecommitteerd werden.

's GRAVENHAGE.

Veneris den 4 Maert 1763.

DE Heer Bergsma, ter Vergaderinge præsiderende, heeft aen hunne Hoog Mog. voorgedragen, dat de Opper-Schenkmeester Bigot hem, Heere Bergsma, hadt aengediend, dat zyne Hoogheid, de Heer Hartog van Brunswyk, hunne Hoog Mog., de Heeren Staten Generael, door hem Opper-Schenkmeester, was noodigende *en Corps*, om by te wonen de Maeltyd, die zyne Hoogheid, ter gelegenheid van hoogst deszelfs Introductie ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. en den Raed van State, op het Oude Hof, zoude geven op Woensdag, den 9 Maert, aenstaenden.

Hunne Hoog Mog. worden verzocht de Maeltyd, door zyne Hoogheid by deze gelegenheid te geven, by te wonen: en benoeming der Leden, die daer by tegenwoordig zouden zyn.

Waer op gedelibereerd zynde, hebben hunne Hoog Mog. verklaerd den voorschreven heuglyken dag met blydschap te zullen vieren, en dus de noodiging op de voorschreve Maeltyd mits deze aen te nemen. En wordt gemelde Heer Bergsma verzocht daer van aen den voornoemden Opper-Schenkmeester kennis te geven, en hooggemelde zyne Hoogheid voor de aengeboden eere te bedanken. En zyn, dienvolgende, tot de bywoninge van de voorschreve Maeltyd verzocht en gecommitteerd de Heeren Ordinaris Gedeputeerden, ter Vergaderinge jegenswoordig in den Hage present zynde, met den Griffier, Commis en Agent van hunne Hoog Mog., waer van een Lyst geformeerd, en door den Griffier Fagel aen zyne Hoogheid, den Heere Hartoge van Brunswyk, ter hand gesteld zal worden, ten einde hooggemelde zyne Hoogheid exactelyk moge weten het getal der Heeren, die de voorschreve Maeltyd zullen bywonen.

's GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. worden verzocht de Maeltyd, door zyne Hoogheid by deze gelegenheid te geven, by te wonen: en benoeming der Leden die daer by tegenwoordig zouden zyn.

Lyst der Heeren Ordinaris Gedeputeerden, die de voorschreve Maeltyd zullen bywonen.

Wegens GELDERLAND.

De Heeren *Tengnagel* van Bronckhorst, *van Leeuwen*, *Pagniet*, *Nagel*, *van Heeckeren* tot Kell, *van Heeckeren* tot Roderlo, *Huyninck*, *Cremer*, *van Reede* tot Parkeler, *van Haersolte* tot Staveren, [*Otters*, *Tullehen*.]

Wegens HOLLAND.

De Heeren *Jassleet*, *Quarles*, *Lormer*; *de Graeff de Vapour*, *Ouwens*, Raedpensionaris *Steyn*.

Wegens ZEELAND.

De Heeren *van Borssele*, *Cau*; *van Lynden*, *van Brakel*, *Bont*.

Wegens UTRECHT.

De Heeren *d'Ablaing van Giessenburg*, *Weertman*.

Wegens VRIESLAND.

De Heeren *Bergsma*, *Coehoorn*, *Pateas*.

Wegens OVERYSSEL.

De Heeren *van Palland* tot Glinthuis, *Heyden Hompesch*, *Sloet*, *de Schepper*, *Eeckhout*, *Queysen*, *de Vos* van Steenwyk, *Vestrinck*, *Rouse*.

Wegens STAD EN LANDE.

De Heeren [*van Berchuis*], *de Drews*, *Alberda van* Bloemersma.

De Griffier *Fagel*.

De Commis *ten Hove*.

De Agent *van Byemont* (*).

(*) Met de Namen der Heeren, die, als Gedeputeerden van Gelderland en Stad en Lande, in deze Lyst tusschen twee Haekjes [ ] staen, was dezelve, den 7 van deze maend, vermeerderd, om dat de gemelde Heeren sedert ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. waren gecompareerd.

Alle de Leden, in den Raed van State gedeputeerd, waren, even als die van hunner Hoog Mog. Vergaderinge, genoodigd om deze Maeltyd by te wonen; en uit dezen Raed werden insgelyks benoemd, of waren ten minsten tegenwoordig aen dezelve, alle de toen aanwezende Heeren; namelyk, wegens GELDERLAND, Jongh. A. D. Baron van Spaen, Heer van Biljoen enz.; wegens HOLLAND, Jongh. J. P. Baron van den Boetzelaer, Heer van Nieuwveen enz., benevens de Heeren Mr. Willem van Stryen en J. Abbekerk Crap, Burgemeesters der Steden Gouda en Hoorn; wegens ZEELAND, Mr. P. Scheltdertit; wegens UTRECHT, Jongh. J. Pesters, Heer van Cattenbroek enz.; wegens VRIESLAND, Jongh. G. G. Grave van Wassenaer Twickelo en Jongh. D. L. de Kempenaer; wegens OVERYSSEL, Jongh. B. H. Baron Gansneb, genoemd Tengnagel tot Luttenberg; wegens STAD EN LANDE, de Heeren Burgemeesters A. A. van Iddekinge en H. v. d. Barch; benevens de Thesaurier Generael Mr. J. F. Grave van Hegendorp, en de Sekretaris Mr. D. van Reijn. Alle de Heeren Leden van de twee gemelde Vergaderingen, benevens de verdere Genoodigden, begaven zich, den 9 van deze Lentemaend, 's middags omtrent twee uure, naer het Oude Hof, ter deelhebbinge aen de Vorstelyke Maeltyd. Zyne doorl. Hoogheid en deszelfs Edellieden, benevens de Gedeputeerden in de genoemde Collegien, reden derwaert in rang. By het Stadhouderlyk Kwartier werdt de train geopend door één Officier, één Trompetter, vierentwintig Gemeenen en één Wagtmeester

's GRAVENHAGE.

van

's GRAVENHAGE.

van het Regiment Guardes te paerde; hier op volgden de Onderstalmeester Waits te paerde; de zoogenoemde Doopkoets, bespannen met zes zwarte Ruinen, waer in gezeten waren de Baronnen Piek van Zoelen en van Brandzenburg, Edellieden van zyne Hoogheid; de zoogenoemde kleine Haegsche Koets, bespannen met zes zwarte bruine Hengsten, waer in gezeten waren de Heeren Edellieden Rengers en Baron van Heiden tot Oortmarssum; de nieuwe Koets, bespannen met zes bruine Hengsten, waer in gezeten waren de Heeren Edellieden Bigot, van Wulkenitz en Graef de Marsy, gaende de Livery-bedienden ter wederzyde van die Koetzen; één Sous-Brigadier en acht Guardes du Corps; de Onderstalmeester Drevon te paerde; de Gouverneur van de Pages te paerde; vier Pages te paerde, twee en twee, namelyk de Heeren Cappelle, Bigot, Boetzelaer en Halkett; vier Loopers; acht Lakeijen of Livery-bedienden, twee en twee; de ongemeen prachtige nieuwe Parade-Koets van zyne Hoogheid, met zes grauwe Hengsten bespannen, voor op welke twee Pages stonden, namelyk de Heeren van Pallandt en Heide, en achter op vier Lakeijen, en in dezelve waren gezeten zyne doorl. Hoogheid, de Prins Erfstadhouder, en zyne doorl. Hoogheid, de Heer Hartog van Brunswyk-Wolfenbuttel, gaende, aen ieder zyde van deze Koetse, acht van de Cent-Suisses en één Onder-Officier van dezelven in hunne plegtgewaden; één Officier, één Trompetter en twintig van de Guarde du Corps, met één Onder-Officier; één Hof-Fourier en de overige Bedienden. Hier op volgden, na eene

korte

korte tusschenpoozinge, de Heeren Gedeputeerden in hunner Hoog Mog. Vergadering, en derzelver Ministers, gezeten in eenentwintig Koetzen, verzeld van derzelver Boden, Kamerbewaerders en Livery-bedienden, zoo als wy vervolgens zien zullen in het Raport wegens het bywonen der Vorstelyke Maelcyd, in hunner Hoog Mog. Vergadering gedaen. En na dezen voegden zich in den train de Heeren Gedeputeerden in den Raed van State, met derzelver Ministers, in Zeven Koetzen, met twee Paerden bespannen; voor welken acht Boden en twee Kamerbewaerders van gemelden Raed, en achter welken acht andere Boden van dien Raed geplaetst waren. Na dezen werdt de geheele Train op dezelfde wyze gesloten als hy geopend was; namelyk door één Officier, één Trompetter, vierentwintig Gemeenen en één Wagtmeester van het Regiment der Guarde te paerde. Wy vinden onnoodig te verhalen welke plegtigheden by deze gelegenheid, zoo door de Militie, die op het Binnenhof in de Wapenen stondt, als by de aenkomste aen het Oude Hof, waergenomen werden, en hoe de Heeren Gedeputeerden uit de gemelde twee Generaliteits-Vergaderingen deel hadden aen de Maeltyd; vermits ten dezen opzichte een omstandig bericht is te vinden in het volgende Raport, daeromtrent, den 16 van deze maend, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. uitgebragt, waer mede wy ons verhael wegens deze plegtige Maeltyd besluiten.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

Jovis den 10 Maert 1763.

Rapport van hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, wegens het bywonen der Maeltyd, door den Prinse Erfstadhouder gegeven.

DE Heer Tengnagel van Bronckhorst, Eerste Gedeputeerde van de Provincie Gelderland, heeft, ter Vergaderinge, gerapporteerd, dat hy en de andere ordinaris Heeren Gedeputeerden van hunne Hoog Mog., ingevolge derzelver Resolutie van den vierden dezer loopende maend, gisteren hadden bygewoond de solemnele Maeltyd op het Oude Hof, welke zyne Hoogheid hadde gegeven ter gelegenheid van deszelfs Introductie in de Vergaderinge van hunner Hoog Mog. en den Raed van State: dat de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, des namiddags ten twee ure, byeen gekomen zynde in de Vergaderkamer van hunne Hoog Mog., twee en twee, in eenentwintig Koetzen, met twee Paerden bespannen, waren gereden naer het Oude Hof, onder het gewone salut van de Militie; dat voor de Koetzen van de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, gemarcheerd waren vier Trompetters, zes Boden van Staet, en twee Kamerbewaerders van hunne Hoog Mog., met ongedekten hoofde, en agter dezelven wederom gegaen zes Boden van Staet, de Bedienden van de Heeren gaende naest de Koetzen. Dat, aen het Oude Hof gekomen zynde, op de Basse-cour, hadden gevonden de Wagt van de Guarde, die hun met den Trom en het Vaendel hebben gesalueerd; en daerna door de Edellieden waren gerecipieerd, en naar boven geleid door de Apartementen, alwaer de Guardes du Corps, met een Officier aen het hoofd, gerangeerd stonden, tot in één van de Binnenvertrekken van het Hof, alwaer zyne Hoogheid, nevens den Heere Hartog van Brunswyk, by hun was gekomen, en na een korten tyd met hen gesproken te hebben, hen gebragt hadde in de Groote Zael van het Oude Hof, in welke een Tafel was aengerecht van honderdeneenwintig Persoonen, aen welke de Heeren, hunner Hoog Mog. Gedeputeerden, allen in rang en ordre geplaetst waren geworden, aen de rechterhand van zyne Hoogheid,

ter-

terwyl aen de linkerhand van zyne Hoogheid zich ter neder gezet hadden de Heeren Gecommitteerden in den Raed van State; hebbende zyne Hoogheid, de Heer Hartog van Brunswyk, zyne plaets buiten eenigen rang genomen onder de verdere Gasten: Dat zy Heeren Gedeputeerden, met alle teekenen van eer en distinctie geregaleerd zynde, na de Maeltyd waren opgestaen, en wederom gegaen in de Binnenkamer, en, na affcheid van zyne Hoogheid en van den Heere Hartog van Brunswyk genomen te hebben, een iegelyk afzonderlyk naer huis was vertrokken. 's GRAVENHAGE.

Waer op gedelibereerd zynde, hebben hunne Hoog Mog. gemelden Heer Tengnagel van Bronckhorst voor zyn gedaen raport bedankt, zoo als bedankt wordt mits deze.

Ondertusschen betoonden ook de Ingezetenen van deze Hofplaetse, geduurende deze twee dagen, hunne blydschap, zoo over de gewenschte Verjaring van den Prinse Erfstadhouder, als wel inzonderheid wegens het nemen van Zitting door den zelven in de twee Generaliteits Vergaderingen. Het ontbrak niet aen uitgestoken Vaendels, aen Vuurwerken, Illuminatien en andere Vreugdebedryven. Doch deze heuglyke gebeurtenis werdt, inzonderheid, den 15 van deze maend, door de Broederschap van St. Joris, welker Leden zich Ridders noemen, plegtiglyk gevierd, by welke gelegenheid, zyne doorl. Hoogheid, tot President van de Broederschap, en een aenzienlyk aental van nieuwe Ridderen, onder welken zich de beide Prinsen van Hessen-Kassel bevonden, met de gewone plegtigheden ingehuldigd werden.

Wy hebben te voren(*) gezien dat de Capitein Jan

(*) Zie ons vorig Deel [1762], bladz. 952.

'S GRA-VENHA-GE. Jan Hooft, by een Verzoekschrift, den 27 van de jongste Wynmaend, ter Vergaderinge van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit van Amsteldam ingeleverd, Eisch gedaen heeft tegens den Lieutenant Admirael Kornelis Schryver, wegens Verongelykingen, hem, zoo hy meende, door den zelven aengedaen. Van dit Verzoekschrift werdt, volgens Appoinctement van hunne Ed. Mog., gedagteekend den 22 van de jongste Wintermaend, Copie gesteld in handen van den Lieutenant Admirael, om den Raed te dienen van zyn Belang; zullende, het zelve gezien zynde, nader gedisponeerd worden, zoo als bevonden zou worden te behooren. Doch de Lieutenant Admirael, oordeelende dat het Collegie ter Admiraliteit van Amsteldam in dezen zyn gewone, dagelyksche en bevoegde Rechter niet was, en dat hy derhalve gepaste middelen gebruiken moest om den Capitein te stuiten in deszelfs oogmerk, strekkende om hem van zynen wettigen Rechter af te trekken, vondt goed om zich met een Verzoekschrift te vervoegen aen den Hove van Holland, Zeeland en Vriesland, welk van dezen inhoud was:

AEN DEN HOVE VAN HOLLAND enz.

VErtoont, reverentlyk, Cornelis Schryver, Lieutenant Admirael ten dienste dezer Landen, residerende te Amsteldam, dat Jan Hoeufft, Capitein ter Zee, woonende te Dordrecht; op pretext dat de Vertoner, by zekeren Brief en Memorie, houdende aen het Collegie van de Admiraliteit te Amsteldam, hem, Capitein Hoeufft, in zyne Eere zoude hebben aengetast, zich, op den 27 October 1761, by

by Requeste, heeft geadresseerd aen hunne Hoog Mog., en, op gansch sub- en opreptive, mitsgaders injurieuse middelen, verzogt: Dat hunne Hoog Mog. hem Capitein Hœufft geliefden te doen erlangen behoorlyke Reparatie van Eere, over de Beschuldigingen, door den Vertoner gedaen; dat hunne Hoog Mog. denzelven Requeste, volgens Resolutie, in dato den voorschreven 27 October 1761, hebbende gesteld in handen van den Vertoner, omme daerop te dienen van zyn belang; en de Vertoner zyn belang daer tegen, by Missive, in dato den 25 November daeraenvolgende, hebbende geallegeerd, hunne Hoog Mog., by Resolutie, op den 25 November genomen, hebben goedgevonden en verstaen, dat Copie van de voorsz. Missive en Bylagen, als mede van den voorsz. Requeste, concernerende de gerezene Differenten tusschen den Vertoner en gemelden Capitein Jan Hœufft, ter occasie van het verongelukken op het Gom van 's Lands Schip van Oorlog de Meermin, gecommandeerd geweest door den Capitein Bisdom, zouden gezonden worden aen 't voorsz. Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, om daerop zoodanig te disponeren, als in goede Justitie, volgens de Ordres en Plakaten van den Lande, zouden vinden te behooren. Dat de voorsz. Capitein, vervolgens, op den 8 January 1762, aen het zelve Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam heeft overgegeven een Geschrift, by hem geintituleerd *Memorie by Requeste*, inhoudende (quasi) eene Adstructie van de (pretense) rechtmatigheid van het verzoek, by Requeste aen hunne Hoog Mog door hem Jan Hœufft, Capitein ter Zee, gedaen, om te erlangen Reparatie van Eere, enz.; en na allegatie van eene menigte sub- en obreptive, mitsgaders choquante en eerkwetzende middelen, dezelve Memorie by Requeste heeft besloten in een (zoogenaemd) billyk vertrouwen, onder anderen, dat hunne Hoog Mog. de gerezene Differenten, tusschen den Vertoner en hem Capitein Hœufft hebbende gerenvoijeerd ter afdoeninge aen het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, by (quasi) rechtmatig mogte verwagten, dat hunne

's GRAVENHAGE.

De Lieut. Admirael Schryver verzoekt Mandament Pœnal tegen den Capitein Hœufft; ten einde met de Procedures voor het Collegie ter Admiraliteit niet voort te gaen.

's GRAVENHAGE.

De Lieut. Admiraal Schryver verzoekt Mandament Pœnal tegen den Capit. Hœufft, teneinde niet de Procedures voor het Collegie ter Admiraliteit niet voort te gaen.

hunne Ed. Mog. aen hem zouden doen erlangen de verzochte Reparatie van Eere. Dat de voorn. Capitein Jan Hœufft, wyders, op den 27 April 1762, aen het voorsz. Collegie ter Admiraliteit heeft gepresenteerd eene nadere Requeste, en daer by, onder anderen, verzocht: Dat aen hem mogte worden gepermitteerd om den Vertoner voor het gemelde Collegie te mogen convenieren, en tegens hem Eisch te doen, in cas van injurie; ten einde te fixeren een dag, en voorts te stellen zeer korte en precyse termynen. Dat by het meergemelde Collegie op den voorsz. Requeste is geapostilleerd, dat de Raed, de nevenstaende Requeste gezien en geëxamineerd hebbende, aen hem Capitein Hœufft, ten opzichte van het institueren zyner Actie voor gemelden Rade, uit krachte van hunner Hoog Mog. Resolutie, de dato 25 November 1761, overliet zulks te doen zoo en in diervoege, als hy te rade zoude worden; met byvoeginge, dat al het verdere, by hem ten Requeste verzocht, voor alsnog werdt gedeclineerd. Dat de voorn. Capitein Hœufft, de gemelde Apostil of Dispositie opvattende, als of daer by aen hem ware gepermitteerd den Vertoner voor het bovengemelde Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam te convenieren in cas van Injurie, zich vervolgens by Requeste, aen het zelve Collegie heeft geadresseerd, en, op sub- en obreptive middelen, by dezelve heeft bestaen zyne (pretense) Actie van Injurie (quasi) te institueren, en, Eisch doende, te concluderen, in substantie, dat de Vertoner zoude worden verklaerd hem Capitein Hœufft te hebben geïnjurieerd; dat wyders de Vertoner zoude worden gecondemneerd de (pretense) Injurie te beteren honorabel en profitabel; en te betalen de Kosten. Dat, by Appoinctemente, in dato 22 December 1762, Copie van gemelden Requeste is gesteld in handen van den Vertoner, om den voorsz. Raed te dienen van zyn belang; en, het zelve gezien, by gemelden Rade nader te worden gedisponeerd, zoo als bevonden zoude worden te behooren.

Dat deze ondernemingen van den Capitein Jan Hœufft, omme den Vertoner voor den voorsz. Ra-

de

's GRAVENHAGE.

de ter Admiraliteit te Amſteldam te convenieeren, in cas van Injurie, t'eenemale zyn wederrechtelyk, en abſolut ſtrydig met de Rechten, Privilegien en Plakaten van den Lande, by welken geen Hollander, in deszelfs weerwil, kan geavoceerd worden van deszelfs dagelykſchen competenten Rechter; weshalve tegens deze ondernemingen zoo prompt als efficacieuslyk dient te worden voorzien. En daerom de Vertoner zich keert tot dezen Hove, reverentlyk verzoekende uwer Ed. Mog. Mandament, waer by den voorſz. Capitein Jan Hœufft, en alle anderen (desnoods) op zekere groote pœne, tegens de hooge Overheid te verbeuren, zy geïnterdiceerd met de voorſz. ondernomene Procedures in cas van Injurie, voor het Collegie ter Admiraliteit te Amſteldam, tegens den Vertoner voort te gaen, en van gelyken meer te doen; en waer by, wyders, de voorn. Capitein Jan Hœufft werde geordonneerd dezelven, met de gevolgen en aenkleven van dien, als kwalyk en ten onrechte gedaen, koſt- en ſchadeloos af te doen; mitsgaders zyne Actie, indien hy mogte vermeenen eenige te hebben, te inſtitueren voor des Vertoners dagelykſchen en competenten Rechter, ofte voor dezen Hove, voor welken de Vertoner te vreden is in dezen te recht te ſtaen, op pœne van verſtek, en dat aen den voorſz. Capitein Hœufft zal worden geimponeerd een eeuwig ſtilzwygen en ſilentium, en te betalen de Koſten hier omme gedaen.

De Lieut. Admirael Schryver verzoekt Mandament pœnaal tegen den Capit. Hœufft; ten einde met de Procedures voor het Collegie ter Admiraliteit niet voort te gaen.

En in cas van Oppoſitie, de voorſz. Bevelen pœnaal ſtand houdende, tot dat, Partyen gehoord, anders zal zyn geordonneerd, zy den Oppoſant of Oppoſanten dag beteekend voor dezen Hove, omme te zeggen de redenen van dien, te aanhooren zoodanigen Eiſch en Concluſie, als de Vertoner zal doen en nemen; daer tegen te antwoorden, en voorts te procederen, als naer Rechten.

Welk doende, enz.

By dit Requeſt was gevoegd eene Memorie van Rechten, ſtrekkende ter betooginge van de

'S GRAVENHAGE. de Gronden, op welken het Verzoek, van wege den Lieutenant Admirael gedaen, berust. De vraeg is, of het Mandament Poenaal niet door den Hove behoort verleend te worden? en dat zulks behoort te geschieden, wordt op de volgende wyze aengetoond.

Memorie van Rechten, op welken het verzoek van den Lieut. Admirael berust.

Onder de Voorrechten, die de Hollanders bezitten, behoort inzonderheid het *Privilegium de non evocando*; dat is, het Privilegie van alleen te recht behoeven te staen voor hunnen domicilieeren competenten Rechter; en niet behoeven te gedogen dat men door gedelegeerde Rechters, of Collegien berecht werde. Dit Privilegie is den Hollanderen speciael gegeven by het Groot Privilegie van Vrouwe Maria van Bourgondie, in dato 14 Maert 1476, Art. 9 en 11; by Keiser Karel, in de Instructie van het Hof, in dato 20 Aug. 1531, Art. 220. Gemelde Keizer heeft voorts, op den 2 Octob. 1549, dit Privilegie by eede geconfirmeerd en bevestigd. (Zie *Handv. van Amst.* II. D. 1 H. n. 15, *pag. m.* 447.) En hunne Ed. Groot Mog. zyn zoo attent op het maintien van dit Privilegie hunner Ingezetenen, dat ze nooit hebben willen gedogen dat dezelven, schoon in Krygsdienst van den Lande zynde, en delinquerende in zaken, de gemeene rust of Burgerlyke Societeit choqueerende, echter, voor den Militairen Rechter zouden te recht staen; maer gestatueerd, dat die berecht moeten worden by de Ordinaris Justitie, latende alleen de Judicature over Delicten, die puurlyk Militair zyn, aen den Krygs-Rechten. (Zie *Resol. in dato* 30 *Septemb.* 1654.) Nader is, by Plakaet van 3 Octob. 1656, gestatueerd „ dat alle Hollanders, in dienst „ van de Unie delinquerende, alleen voor Hollandsche Rechters zyn convenibal;" en, by Plakaet van 15 Sept. 1677, hebben hunne Ed. Groot Mog. verklaerd „ dat het, in den Lande van Holland en „ Westvriesland, een indisputabel Recht is, dat „ geene Ingezetenen van den zelven Lande, niet „ fugitif wezende, nochte ook in *flagranti delicto*

„ ge-

„ geattrapeerd wordende, geapprehendeerd, of te „ recht gesteld mogen worden, anders dan door „ den Officier, en voor den Rechter, beide, in hun „ regard, ordinaris, dagelyksch, en competent zyn„ de." Ja wat meer is, Koning Philips heeft, reeds by de Criminele Ordonnantie, in dato 5 July 1570, Art. 68, gestatueerd nopens de gemeene Delicten van Krygslieden „ dat die daer af zullen gepunieerd „ worden by de ordinarise Jugen of Rechters, gelyk „ anderen, in den dienst niet beschreven zynde." Nu, al wat geene Militaire Delicten zyn, zyn gemeene Delicten. Een Militair Delict is alleen, *quod quis uti Miles committit*, volgens de *L. 2. pr. ff. de re Militari*. De *species hujus Delicti* worden opgeteld in de volgende *L. 3. eod.*, en raken allen den dienst van 't Land. Wat de Ingezetenen van Amsteldam byzonderlyk aengaet, hun Privilegie *de non evocando* is, in zeker opzicht, nog sterker; want hoe zeer in 't algemeen een ieder, in Holland, door middel van Arrest moge baskwast gemaekt worden, mogen de Amsteldammers, echter, volgens twee Privilegien van Grave Willem van Henegouwen, en een van Grave Albrecht van Beieren, noch in hun Persoon, noch in hunne Goederen, benoorden de Maze, gearresteerd worden.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admiraal berust.

Dus betoogd zynde, dat geen Hollander, in cas van gemeene Delicten, en derhalven nog veel minder in cas van Civile Personele Actien, die, tusschen den Man en zyn Naesten, uit een gemeen Delict, als, by voorbeeld, uit eene Injurie, geboren worden, te recht behoeft te staen anders, dan voor zyn ordinairen, dagelykschen en competenten Rechter, moet geëxamineerd worden, welke Jurisdictie de Generaliteits Collegien over Hollanders mogen oeffenen; om redenen, dat Capitein Hœufft eene Actie van Injurie tracht te institueren tegens den Admirael Schryver voor het Collegie van Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit van Amsteldam; doch alwaer de Requirant niet convenibel is, zoo als *luce clarius* zal blyken uit het eigen begrip van hunne Hoog Mog., conform aen dat van hun-

'sGRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.

ne Ed. Groot Mog. Hunne Hoog Mog. hebben, in het 50 Artikel van de *nieuwe Instructie van den Rade van State* gestatuëerd „ dat alle zaken, ter „ dispositie van den Rade niet expreslyk gesteld, „ zullen blyven ter dispositie van de Staten Generael, de Staten van de particuliere Provincien, „ de Magistraten van de Steden, en andere wetlyke Overheden, elk IN HUN REGARD ". En by de *Instructie* van hunne Hoog Mog. voor de *Admiraliteit*, in dato 13 Aug. 1597, Art. 3, is de Jurisdictie voor de Admiraliteit bepaeld tot drie zaken, naemlyk, tot Buiten en Pryzen; Questien op Schepen, rakende Misdaden, die Capiteinen niet mogen beslissen; en Zee-rovery: met byvoeginge van deze energique navolgende periode: „ Wel verstaende, dat de Delicten, buiten Scheepsboord „ gepleegd, en niet wezende militair, gestraft zullen mogen worden by de Magistraten, Officieren en Justicieren van de Steden of Plaetsen, in „ welker Jurisdictie dezelven geperpetreerd, of die „ Delinquanten gevonden zullen worden." (Zie over dit Artikel *Bynk.* in *Quæst. Jur. Lib. I. c.* 13, *versus finem.*) Hier uit blykt, dat Capitein Hœufft, zoo hy, in zyne post van Capitein, eenige misdaed of wandevoir heeft begaen; 't zy met het verzeilen van zyn Schip; 't zy met geene attentie genomen te hebben op den Loots, of op de Lieden, die aen 't Lood hebben gestaen, of daer aen moesten staen; 't zy met het verlaten van zyn Schip, enz; deswege wel verantwoordlyk is aen den Raed ter Admiraliteit, en ook door den zelven Raed, naer bevind van zaken, kan en moet gestraft worden; maer daer blykt ook tevens uit, dat de Actie van Injurie van hem Capitein, zynde eene ordinaire civile Personele Actie, een zaek buiten Scheepsboord geschied, en geen militair delict, ter cognitie van den ordinaris Rechter is overgelaten, en mitsdien niet staen kan ter judicature van den Raed ter Admiraliteit; al was het schoon dat 'er waerlyk eene Injurie begaen, en de Actie deswege in Rechten gefundeerd ware, des neen. Dat nu de pretense Injurie begaen zy buiten Scheepsboord, blykt,

de-

dewyl Capitein Hœufft, by zyn Requeſt, aen den Raed ter Admiraliteit zelf voorgeeft, dat die zou reſideren in zekeren Brief en Memorie, by den Admirael, binnen de Stad Amſteldam, geſchreven, en overgegeven aen den gemelden Rade.

's GRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael beruſt.

Zegt men, al was de Admiraliteit uit zich zelve onbevoegd, heeft zy echter de bevoegdheid om over de Injurie te cognoſceren bekomen door de Reſolutie van hunne Hoog Mog. in dato 25 Nov. 1761. dan moeten we tot elucidatie prenoteren, dat Capitein Hœufft, op den 27 October 1761, op fundament van den voorſz. Brief en Memorie van den Admirael, en op fundament van verdere ſub- en obreptive, mitsgaders injurieuſe middelen, heeft verzocht; „ dat hunne Hoog Mog. hem gelieften „ te doen erlangen behoorlyke Reparatie van Eere „ over de beſchuldigingen, door den Admirael ge„ daen." Deze Requeſte is, by Reſolutie van hunne Hoog Mog., in dato 27 Oct. 1761 voorſz., in handen van den Admirael geſteld, om daer op te dienen van zyn belang. De Admirael heeft zyn belang ſchriftlyk daer tegens overgegeven aen hunne Hoog Mog., op den 25 Nov. 1761, en hunne Hoog Mog. hebben, op gemelden 25 Nov., genomen eene Reſolutie, luidende aldus: „ Ontvangen eene Mis„ ſive van den Lieutenant Admirael Schryver, ge„ ſchreven alhier in den Hage, op heden, houden„ de, ingevolge, en tot voldoeninge van hunner „ Hoog Mog. Reſolutie van den 27 der voorledene „ Maend, deszelfs belang op de Requeſte van den „ Capitein Jan Hœufft, concernerende de gerezene „ Differenten tuſſchen gemelden Lieut. Admirael „ en Capitein, ter occaſie van het verongelukken „ op het Gom van 's Lands Schip van Oorlog de „ Meermin, gecommandeerd geweeſt door den Ca„ pitein Bisdom, breeder vermeld onder de notu„ len van gemelden datum. Waer op gedelibe„ reerd zynde, is goedgevonden en verſtaen, dat „ Copie van de voorſz. Miſſive en Bylagen; als „ mede van de voorſz. Requeſte, door den Capi„ tein Hœufft, op den 27 October laerſtleden, aen

 „ hun-

's GRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.

„ hunne Hoog Mog. gepresenteerd; gezonden zal „ worden aen het Collegie ter Admiraliteit te Am„ steldam, om daer op zoodanig te disponeren, „ als in goede Justitie, volgens de Ordres en Plak„ ten van den Lande, zullen vinden te behooren."

Als deze Resolutie eenvoudig wordt beschouwd, dan schynen hunne Hoog Mog. alleen het oog te hebben op de verschillende sentimenten van den Admirael en Capitein, nopens het uitdenken van middelen, om het Gom [*] by of in het Kanael, mis te zeilen; op welk Gom het Schip van Capitein Bisdom was verongelukt; en dat die van de Admiraliteit zouden examineren, welke middelen de beste en zekerste waren, zonder in examen van andere zaken te treden.

Maer zoo men de Resolutie interpreteert naer 't begrip van Capitein Hœufft, dan zou de intentie van hunne Hoog Mog. wezen, dat de Admiraliteit Rechter zoude moeten zyn over de Actie van Injurie, waer van gemelde Capitein zwanger ging tegens den Admirael. Maer die interpretatie kan niet bestaen, om redenen dat; vermits hunne Hoog Mog. zelven gestatueerd hebben, dat de Collegien van den Rade van State en de Admiraliteit geene kennisse mogen nemen, dan van zaken, die specicael aen hen zyn gedemandeerd; en byzonderlyk niet van zaken, die niet puurlyk militair zyn; maer dat die moeten blyven aen den ordinaris Rechter; mitsdien Hoogstdezelven niet kunnen aengezien worden, als of ze hier, ten specialen faveure van Capitein Hœufft, hunne eigene Instructien, mitsgaders de Privilegien en Plakaten van Holland, zouden willen vernietigen, en den Admirael noodzaken om, in zyn weêrwil, voor gedelegeerde Rechters, in eene ordinare civile questie, te recht te moeten staen. Dit te stellen is disrespectueus voor hunne Hoog Mog.

Maer zoo de intentie al eens aldus mogt geweest zyn; des neen; dan zou de Admirael, met alle eerbied, ten dien opzichte avanceren, dat hunne Hoog Mog. onbevoegd zouden zyn om de cognitie over de Injurie aen de Admiraliteit te demanderen;

en

en dat de Admirael recht zoude hebben om, als een Amsteldammer, te reclameren de Privilegien, aen die Stad gegeven; zoo als hy ook thans doet tegens Capitein Hœufft.

's GRAVENHAGE.

Maer de intentie van hunne Hoog Mog. moet gansch contrarie geweest zyn; want verre van de cognitie over de Injurie te demanderen aen de Admiraliteit, verstaen ze, dat dezelve op de Missive en Bylagen van den Admirael, en op de Requeste van Capitein Hœufft zoodanig zal disponeneren, als in goede Justitie, volgens NB. de Ordres en Plakaten van den Lande, zal worden bevonden te behooren. Gevolglyk, mag de Admiraliteit hier niet disponeren, dan volgens de Ordres en Plakaten van den Lande. Zy mag daer niet buiten gaen, en zy krygt, mitsdien, geene afzonderlyke Commissie nopens de Cognitie over de Injurie. Maer wat brengen nu die Ordres en Plakaten mede? Die dicteren dat de Admiraliteit alleen Jurisdictie zal hebben over de zaken en gevallen, hier boven uit het 3 Art. der Instructie van de Admiraliteit geallegeerd; en, wyders, over quæstien, rakende fraudes en overtredingen van de Plakaten en Ordonnantien op de Convooijen, Licenten, uitvoer van Victualie, Munitie van Oorlog enz. aen den Vyand, enz., volgens het 30 en andere Artikelen. Wyders, dicteren die Ordres en Plakaten, dat niemand van zyn' dagelykschen ordinairen Rechter, dan alleen in de voorsz. uitgezonderde zaken, den dienst van 't Land en de Inkomsten van de Admiraliteit betreffende, mag worden geavoceerd. Waer uit evident is, dat de intentie van hunne Hoog Mog., in den ruimsten zin genomen, niet anders kan geweest zyn, dan de Admiraliteit te gelasten, om de zaek van Capitein Hœufft, zoo nopens de Middelen om het Gom mis te zeilen, als nopens het verzeilen en verlaten van zyn Schip Hilversbeek, als zynde eene zaek, den Dienst betreffende, en geheel en al militair, nader te examineren, en daer in zoodanig te disponeren, als in goede Justitie, volgens de Ordres en Plakaten van den Lande, zoude vinden te behooren; maer

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.

's GRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.

geenszins om de Admiraliteit tot Rechter te maken over eene zaek, die, volgens hare Instructie, buiten 't bereik van hare Jurisdictie is, en die zy, volgens de voorsz. Ordres en Plakaten, gehouden is te renvooijeren aen des Admiraels ordinaris dagelykschen Rechter.

Uit dit geraisoneerde is evident, dat Capitein Hœufft, uit hoofde van de Resolutie van hunne Hoog Mog., geene bevoegdheid heeft om den Admirael in cas van Injurie te convenieren voor den Raed ter Admiraliteit; maer dat hy zulks doen moet voor des Admiraels ordinaris dagelykschen Rechter. Hy heeft ook niets tot zyn voordeel kunnen halen uit het Appoinctement van gemelden Rade, in dato 27 April 1762. Want daer by is, op zyne verzochte permissie om den Admirael voor de Admiraliteit te mogen convenieren, en tegens hem Eisch te doen in cas van Injurie, wezenlyk *Nihil* verleend; zoo als uit het Appoinctement blykt. Het luidt in dezer voege: „ De Raed, de nevensgaende Requeste gezien en geëxamineerd hebbende, laet, ten opzichte van het institueren zyner „ Actie voor dezen Rade, NB. uit krachte van „ hunner Hoog Mog. Resolutie de dato 25 Nov. „ 1761, aen den Suppliant over zulks te doen, zoo „ en in dier voege, als hy te rade worden zal." Derhalve krygt hy in 't geheel geene permissie om zyne Actie te institueren voor de Admiraliteit, dewyl hem die permissie, by de voorsz. Resolutie van 25 November 1761, niet is gegeven; *ut supra probavi*; en krygt dus wezenlyk *Nihil* op zyn verzoek. Ja, al was hem, by 't gemelde Appoinctement, die permissie gegeven, zou de Admirael, met eerbied gezegd, aen dat Appoinctement niet behoeven te defereren, dewyl de Admiraliteit geene bevoegdheid heeft om over ordinaire civile questien, gelyk is eene Actie van Injurie, te cognosceren. *Extra territorium enim Jus dicenti impune non paretur.*

De Raed ter Admiraliteit ordonneert ook, by zyn laetste Appoinctement, in dato 22 December 1762, op de Requeste van Capitein Hœufft, waer by hy zyne pretense Injurie tracht te institueren, geenszins

zins dat de Admirael voor dien Raed, in cas van Injurie, moet te recht staen; want dan zou de Raed, by dat Appoinctement, de Requeste in handen van den Admirael gesteld hebben, om NB. daer op te antwoorden binnen zekeren bepaelden tyd; maer geenszins, om den Raed te dienen van zyn belang, zoo als het zelve luidt; dat is, de Raed laet aen den Admirael vry, om voor den Raed te recht te staen, zoo hy 't goed vindt; en zoo neen, de redenen van zyn belang te allegeren. Dan, welke redenen van zyn belang, ten opzichte van zich op de pretense Injurie voor de Admiraliteit niet in te laten, de Admirael (met alle eerbied gezegd) ongehouden is voor dat Collegie te allegeren; *uti infra probabo*; en daerom ook aldaer niet zal allegeren; maer wel de redenen, die dienen, om de zaek van Capitein Hœufft, wegens het verzeilen en verlaten van zyn Schip, voor den Raed te doen examineren, en hem, naer bevinding van zaken, te doen corrigeren, zoodanig als in goede Justitie, volgens de Ordres en Plakaten van den Lande, zal worden bevonden te behooren: als zynde eene zaek, welker cognitie speciael aen de Admiraliteit is gedemandeerd, by de Instructie. . . . .

's GRAVENHAGE, *Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.*

Zoo men echter wil zeggen, dat de Admiraliteit, uit de Resolutie van hunne Hoog Mog., heeft begrepen, dat Capitein Hœufft evenwel eene Actie moge institueren, en dat ze, daerom, by haer Appoinctement van 27 April 1762 voorn., aen hem heeft vrygelaten zyne Actie, uit krachte van die Resolutie, te institueren; dan moet geëxamineerd worden, welke Actie kan geinstituëerd worden. Nu is bewezen, ja betoogd, dat die Actie geene Actie van Injurie kan wezen. Maer, *quæso*, is 'er wel eene andere Actie uit te denken? Ja zekerlyk; eene Actie zelfs, die uit den aert en nature der zake confluëert, en die eigenlyk ter Cognitie van de Admiraliteit staet: naemlyk de *Actio ex Lege diffamari* in cas van Purge.

Want, Capitein Hœufft geeft voor, dat de Admirael hem diffameert, als of hy zyn Schip had verzeild en verlaten. Dit is een puur militair Delict,

's GRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.

binnen boord van het Schip gepeerpetreerd; 't gunt, volgens het voorschreven 3 Art. van de Instructie, ter Cognitie aen de Admiraliteit speciael gedemandeerd is. Die Actie wordt hem dan vrygelaten, en die Actie kan en moet hy voor de Admiraliteit institueren, zoo hy zyne eer en reputatie wil staende houden. Daer toe moet hy aen den Raed Mandament van Purge verzoeken tegens den Fiskael van de Admiraliteit; en, des goedvindende, tegens alle anderen; en als hy dan, by Sententie, puur, zuiver en innocent van de hem te laste gelegde wandevoiren wordt verklaerd, dan zullen 'er eerst *termini habiles* zyn om den Admirael in cas van Injurie te roepen voor zynen ordinaris, dagelykschen en competenten Rechter.

Een voorbeeld daer van zy het geval van den Gouverneur Generael Mauricius, die, in een Request aen hunne Hoog Mog. by velen, en onder anderen by Jan Visser en Zoon, Kooplieden te Amsteldam, zynde geïnjurieerd, wyslyk geraden vondt met het institueren zyner Actie van Injurie te supersederen, tot dat hy onschuldig verklaerd was aen de Delicten, by gemelde Requeste hem ten laste gelegd. Daer na *termini habiles* voor handen zynde tot het institueren van gemelde Actie, heeft hy dezelve geïnstitueerd; maer waer? niet voor hunne Hoog Mog., of schoon de Injurie voor dezelven was begaen; dewyl die geen competente Rechters waren over een Amsteldammer, in cas van Injurie; maer te Amsteldam, voor den ordinaris, dagelykschen competenten Rechter van Jan Visser en Zoon.

Nu, *autem*, is dit de ordinaire en wettige manier van procederen, en die moet Capitein Hoeufft volgen.

Werpt men tegen, de Injurie is begaen in de differenten, tusschen Partyen, voor hunne Hoog Mog. hangende, zy kan mitsdien van die differenten niet gesepareerd worden, en moet *ex connexitate causa* geëxamineerd en gedecideerd worden, door een en den zelfden Rechter? Dit is eene captieuse allega-

gatie! Een *connexitas causæ* fundeert Jurisdictie; maer in wat geval? alleen in zoodanig geval, wanneer 'er I. reeds een daedlyk Proces is geëntameerd, en wel II. voor een wezenlyk Collegie van Justitie, dat eene algemeene ordinaris Jurisdictie, in name van den Souverein, exerceert over de Ingezetenen van dien Souverain; gelyk als de respective Gerechten en Hoven van Justitie exerceeren over Hollanders. De reden is, om dat die eene *omnimoda jurisdictio* hebben over alle Ingezetenen respectivelyk in *omnibus causis civilibus*, gedeeltlyk in de eerste, en geheel in de tweede en verdere Instantien. Nu *autem supra* bewezen zynde, dat de Admiraliteit geen ordinaris Collegie van Justitie zy, en geene Rechterlyke Cognitie moge nemen, dan alleen over zoodanige zaken, die, volgens de aengehaelde Artikelen, speciael aen haer gedemandeerd zyn; en, wyders, bewezen zynde, dat het cognosceren over Injurien nooit aen haer gedemandeerd zy; mitsgaders dat zy geene *omnimoda jurisdictio* heeft, volgt van zelve dat de Cognitie over Injurien absolut aen haer niet competeert, en mitsdien geene *connexitas causæ* hier te passe komt.

'S GRAVENHAGE. *Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.*

Daerenboven, al kon 'er, in het een of ander geval, eenige *connexitas causæ* plaets hebben; des neen; dan zou 't toch in cas subject niet wezen; want daer is, tot nog toe, geen Proces voor hunne Hoog Mog. noch voor de Admiraliteit geëntameerd, veel min litispendent. Deshalve zyn 'er geene *termini habiles* voor eene *connexitas causæ*. De differenten tusschen den Admirael en Capitein Hœufft bestaen alleen in hunne verschillende begrippen, nopens de noodige middelen, om het Gom mis te zeilen, by welke occasie de Admirael heeft gezegd, dat Capitein Hœufft zyn Schip Hilversbeek heeft verzeild en verlaten. *Sed quæso:* heeft de Fiskael van de Admiraliteit, of de Admirael, of Capitein Hœufft, wegens dat gezegde, ooit eenig Proces geëntameerd. Neen. *Ergo* is 'er tot nog toe geene *causa*, en mitsdien geene *connexitas causæ*. Waer uit notoirlyk profluеert, en ontegenzeglyk is, dat Capitein Hœufft een bloote Rau-Actie tegens den

'S GRAVENHAGE.

Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.

Admirael voor de Admiraliteit tracht te instituëren; en denzelven raulyk voor een notoir incompetent Collegie te conveniëren.

Dit begrypt Capitein Hœufft ook zelf zoo: want hy allegeert, by zyn Request, niet alleen geene *connexitas causæ*; maer is, in tegendeel, zoodanig overtuigd, dat hy geen recht heeft om den Admirael voor de Admiraliteit in cas van Injurie te conveniëren, dat hy, by gemelde Requeste, NB. permissie verzoekt, om den Admirael aldaer te mogen conveniëren; dan welke permissie aen hem niet verleend is, *uti supra probavi*. Wat meer is, de Incompetentie van de Admiraliteit is zoo doorstekende, en de *connexitas causæ* zoo ongerymd, dat, in gevalle Capitein Hœufft een Mandament van Purge, met de clausule van *tegens alle anderen*, van de Admiraliteit verzocht; welke Actie de eenige is, die hy voor de Admiraliteit kan instituëren, *uti probavi*; en de Admirael kwam, uit krachte van gemelde clausule, aldaer tegens hem op, Capitein Hœufft, als dan, nog geene bevoegdheid zoude hebben, om den Admirael, by reconventie, in cas van Injurie, te convenieren: om voorschreven reden, dat de Admiraliteit een gedelegeerd Collegie is, waer aen de Cognitie over Injurie nooit is gedemandeerd, gelyk aen ordinaire Rechters; en aen welker Judicature de Admirael zich over die zaek nooit heeft onderworpen.

Maer, zal men zeggen, Poenâl komt, als een extraordinair middel zynde, niet te pas; de Admirael moest exceptie van Incompetentie voor de Admiraliteit geproponeerd hebben. Doch, dit argument steunt op een valsche *hypothesis*; naemlyk dat de Raed ter Admiraliteit een ordinaris Collegie van Justitie zy; *quod falsum*, *uti probavi*. In 't genenael is 't waer, dat een declinatoire Exceptie voor een ordinairis Rechter wordt geproponeerd, maer echter niet altoos, naemlyk als deszelfs Incompetentie notoir is. By voorbeeld; de Suppoosten van het Hof zyn, in Holland, zelfs door middel van Arrest, nergens convenibel, dan voor het Hof. (Zie: *Bynk. Quæst. Jur. Priv. Lib.* I. *Cap.* 7.) En dit is zoo notoir, dat, wanneer ze ergens anders,

ders, dan voor het Hof, geconvenieerd worden, zy geene Exceptie van Incompetentie behoeven te proponeeren; maer tegens het Arrest en de Dagvaerding, by Authorisatie *de facto* en *pœnâl*, zyn gewoon te voorzien; *uti notissimi Juris est.* Hoe veel te minder is de Admirael dan verpligt te excipiëren voor een Collegie, dat geen ordinaris Jurisdictie heeft, en notoir Incompetent is? Zoodanig Incompetent Collegie mag over zyne Competentie niet oordelen, gelyk een ordinaris Rechter. (Vid. *Bynk. d. Lib.* 1 *Cap.* 12, *prope finem*, & *Cap.* 13. *in princip.*) 't Zou ook een irreparabele grief voor den Excipient zyn; want, door te excipiëren, zou hy *tacite* moeten erkennen: I. dat zoodanig Collegie ordinaris Jurisdictie hadt; II. dat het recht hadt om den Excipient te dwingen voor hetzelve te recht te staen; III. en wel by Arrest; dewyl 'er van het gewysde geen Appel zou kunnen vallen: en mitsdien zou de Excipient verstoken worden van zyn Voorrecht van te kunnen appelleren, 't gunt aen alle Hollanders als een Voorrecht gegeven is, en 't welk aen hen te benemen, zoo veel is, als aen hen te weigeren de administratie van Recht en Justitie; volgens het *Proœmium der Instr. van den Hoogen Rade.*

'S GRAVENHAGE. *Memorie van Rechten, op welken het Verzoek van den Lieut. Admirael berust.*

Dus blykt hier uit den aert en natuur der zake, dat het middel van Pœnâl kan en mag geëmplooieerd worden. Dit is ook *stili* voor het Hof. (Zie *Papeg. II. Deel*, *Cap. van Pœnâl*, 11*ste Request.*) alwaer Burgemeesters van Leiden Pœnal gevraegd hebben tegens Procedures voor de Admiraliteit. (Zie *Bynk. d. L.* 1. *Cap.* 13 *in medio*, nopens 't geval in de Niervaert, anders de Klundert genaemd.) Ook voor den Hoogen Rade; (Zie *Bynk. Quæst. Jur. Priv. Lib.* 1. *Cap.* 12.) alwaer de Ontvanger Generael van de Unie Pœnâl heeft gevraegd tegens den Raed van State. (*Vide eund. d. Lib.* 1. *Cap.* 8. *prope finem.*)

Het Hof van Holland, dit Verzoekschrift, benevens deze Memorie van Rechten gezien en

'S GRAVENHAGE. en overwogen hebbende, vondt goed, al eer het zelve daerop disponeerde, de wederzydsche Partyen te gelasten om, den 17 van deze Lentemaend, te verschynen voor twee Heeren uit hunne Vergadering, als Commissarissen, die hen hooren en, zoo het mogelyk was, vereenigen zouden. Ondertusschen zag de Capitein Hœufft zich, door dezen stap van den Lieutenant-Admirael, genoodzaekt om of van de begonnene Procedures voor het Collegie van de Admiraliteit af te zien, of om het verzochte Mandament tegen te spreken. Vermits het hem echter onverschillig was, door welken Rechter zyne zaek beslist werdt, koos hy het eerstgemelde, na vooraf vryheid van de Staten Generael daer toe verzocht te hebben, by een Request, dat, den 21 van deze Lentemaend, ter Vergaderinge werdt ingeleverd en van dezen inhoud was:

Aen de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

GEeft, reverentelyk, te kennen Jan Hœufft, Capitein Commandeur ter Zee, ten dienste dezer Landen, dat hy Suppliant, op den 27 November 1761, heeft gepresenteerd Requeste aen U Hoog Mog. om te verlangen eene behoorlyke Reparatie van Eere, over de verregaende Beledigingen en Injurien, aen hem Suppliant, door den Lieutenant Admirael Cornelis Schryver, aengedaen, ter occasie, dat hy Suppliant, in zekeren Krygsraed, gehouden binnen Amsteldam, op den 13 Maert 1761, zich met het voorgelezen Advis van gem. Lieut. Admirael niet hadt konnen conformeren.

Dat U Hoog Mog. de voorsz. Requeste, volgens Resolutie van gelyken datum, hebbende gesteld in handen van den voorn. Lieutenant Admirael

rael Schryver, om daer op te dienen van zyn belang; en het voorsz. belang, by Missive van den 25 November, daer aen volgende, zynde ingekomen, U Hoog Mog., vervolgens, by nadere Resolutie, op den gemelden 25 November genomen, hebben goedgevonden en verstaen: „ Dat Copie „ van de voorsz. Missive en Bylagen, als mede van „ de voorsz. Requeste, concernerende de gerezene „ differenten tusschen hem Suppliant en den voorn. „ Lieut. Admirael Schryver, ter occasie van het „ verongelukken, op het Gom, van 's Lands Schip „ van Oorlog, de Meermin; gecommandeerd ge- „ weest door den Capitein Bisdom; (en welk ver- „ ongelukken tot het houden van den bovengemelden Krygsraed aenleiding hadt gegeven;) zou- „ de gezonden worden aen het Collegie ter Admi- „ raliteit te Amsteldam, om daer op zoodanig te „ disponeren, als in goede Justitie, volgens de „ Ordres en Plakaten van den Lande, zoude „ vinden te behooren."

's Gravenhage.

De Capitein Hauff verzoekt de bewilliging van hunne Hoog Mog. om zyne Actie van Injurie tegens den Lieut. Admirael, voor den Hove van Holland te mogen institueren.

„ Dat, wyders, de Suppliant zich, op den 27 April 1762, by Request, heeft geadresseerd aen het voorsz. Collegie ter Admiraliteit, en daer by, onder anderen, heeft verzocht, dat aen hem Suppliant mogt worden gepermitteerd den voorn. Lieut. Admirael Schryver voor het gemelde Collegie te mogen convenieren, en tegens hem Eisch te doen, ten dien einde te fixeren een dag, en voorts te stellen zeer korte en precise termynen.

Dat, by het welgemelde Collegie, op de voorsz. Requeste zynde geapostilleerd, dat aen hem Suppliant, ten opzichte van het institueren zyner Actie voor welgemelden Rade, uit krachte van uwer Hoog Mog. hier voren gemelde Resolutie van den 25 November 1761, wierdt overgelaten zulks te doen, zoo, en in dier voege als hy zoude te rade worden, de Suppliant zich andermael, by Requeste, aen het meergemelde Collegie heeft geadresseerd, en daer by, op en jegens den voorn. Lieut. Admirael, Eisch in cas van Injurie heeft gedaen.

Dat, by Appoinctement van dato 21 December 1762, Copie van gemelde Requeste gesteld zynde

in

'S GRAVENHAGE.

De Capitein Hœufft verzoekt de bewilliging van hunne Hoog Mog. om zyne Actie van Injurie tegens den Lieut. Admirael, voor den Hove van Holland te mogen instituëren.

in handen van den voorn. Lieut. Admirael Schryver, om den Raed te dienen van zyn belang, en het zelve gezien, by gemelden Rade nader te worden gedisponeerd, zoo als bevonden zoude worden te behooren, dezelve, in plaetse van aen de voorsz. Ordres van welgemelden Rade te voldoen, ter contrarie, heeft kunnen goedvinden te presenteren Requeste aen den Hove van Holland, en daer by, op fundament, dat de voorsz. Procedures voor eenen notoir incompetenten Rechter zouden zyn ondernomen, te vragen Mandament, waer by den Suppliant en alle anderen, des noods, op zekere groote pœne, tegens de hooge Overheid te verbeuren, zoude worden geïnterdiceerd met de voorsz. ondernomene Procedures, in cas van Injurie, voor het meer gemelde Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, tegens hem Lieut. Admirael Schryver, voort te gaen, en van gelyken meer te doen; en waer by, wyders, den Suppliant zoude worden geordonneerd dezelven, met de gevolgen en aenkleve van dien, als kwalyk en ten onrechte gedaen, kost- en schadeloos af te doen; mitsgaders zyne Actie, indien hy Suppliant vermeenen mogt eenige te hebben, te instituëren voor den dagelykschen en competenten Rechter van den voorn. Lieut. Admirael Schryver, of voor welgemelden Hove, voor welken dezelve declareerde te vreden te zyn in dezen te recht te staen, op pœne van verstek, en dat aen hem Suppliant zoude worden geïmponeerd een eeuwig stilzwygen en *silentium*; zynde de Suppliant, by Appoinctement van welgemelden Hove van dato 12 Maert 1763, op gemelde Requeste verleend, nevens den voorn. Lieut. Admirael Schryver, geordonneerd te compareren voor Heeren Commissarissen van den zelven Hove, en inmiddels alles gehouden in state en surcheance.

Dat de Suppliant, door de voorsz. demarche van den voorn. Lieut. Admirael Schryver, in de absolute noodzaeklykheid gebragt wordt om een van beide deze wegen in te slaen, namelyk, of om van de voorsz. door hem voor het meer gemelde Collegie van de Admiraliteit ondernomene Procedures

af

afte gaen, en zyne voorsz. Actie van Injurie tegens den gemelden Lieut. Admirael Schryver, *de novo*, voor den Hove van Holland te instituëren, of om het voorsz., door hem Lieut. Admirael Schryver, aen den zelven Hove verzochte Mandament te contesteren, dat, gelyk het den Suppliant ten eenenmale onverschillig is, door welken Rechter de voorsz. zyne Actie onderzocht en gedecideerd worde, hy Suppliant dan ook, tot vermydinge van verdere moeilykheden, en om aen den voorn. Lieut. Admirael Schryver alle gelegenheid tot het protraheren der voorsz. quæstie af te snyden, niet ongenegen zyn zoude het eerstgemelde te verkiezen; edoch, dat hy Suppliant daer toe niet gaerne zoude willen resolveren, zonder het expres consent van U Hoog Mog. als door welken de Cognitie en Judicature van gemelde zake, by hoogst derzelver voorsz. Resolutie van den 25 November 1761, aen het Collegie van de Admiraliteit te Amsteldam bevorens was gedemandeerd geworden.

's Gravenhage. De Capitein Hœufft verzoekt de bewilliging van hunne Hoog Mog. om zyne Actie van Injurie tegens den Lieut. Admirael, voor den Hove van Holland te mogen instituëren.

Weshalve, zoo keert de Suppliant zich tot U Hoog Mog., ootmoediglyk verzoekende dat het U Hoog Mog. gelieve den Suppliant te permitteren, om deszelfs Actie, in cas van Injurie, ter zake hier boven gemeld, tegens den voorn. Lieut. Admirael Schryver, als nog, te mogen instituëren voor den Hove van Holland, en ten dien einde van de Procedures, by hem Suppliant, in gevolge de even gedachte Resolutie van U Hoog Mog., voor het Collegie van de Admiraliteit te Amsteldam ondernomen, te mogen afzien en renunciëren.

't Welk doende, enz.

Op dit Verzoekschrift van den Capitein, besloten de Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden „ dat Copie „ van het voorschreven Request gesteld zal „ worden in handen van de Heeren Tengnagel van Bronkhorst, en anderen, hunner „ Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Zaken

„ van

'S GRAVENHAGE.

„ van de Zee, om te visiteren, examineren,
„ daerop te hooren en in te nemen de Consi-
„ deratien en 't Advis van de Gecommitteer-
„ den uit de respective Collegien ter Admi-
„ raliteit, by de eerste gelegenheid dat dezel-
„ ven alhier (in 's Gravenhage) zullen komen,
„ en van alles alhier ter Vergadering raport
„ te doen. Dat, dien onverminderd, den
„ Lieutenant Admirael Schryver en den Ca-
„ pitein Hœufft zal worden aengeschreven
„ om, in de voorschreve Zaek, zoo voor het
„ Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, als
„ voor den Hove van Holland, ondernomen,
„ hangende hunner Hoog Mog. deliberatien,
„ niet verder voort te procederen.

AMSTELDAM.

AMSTELDAM.

VErmits dagelyks, hier ter Stede, verre gaende misbruiken en onordentelykheden, zoo door de Turfschippers en derzelver Knechts, als door de Turfdragers, Turfvulsters, Hevers en Raepsters worden gepleegd, hebben de Ed. Achtb. Heeren van den Gerechte het noodig geoordeeld, daer tegens, zoo veel doenlyk, te voorzien; en ten dien einde, den 16 van deze Lentemaend, eene Keure vastgesteld en doen afkondigen, welke in de volgende Punten bestaet. „ I. Dat de
„ Turfvulsters de Ton niet zullen mogen stoo-
„ ten, of aenraken, wanneer in dezelve maer
„ een mand Turf zal zyn gestort; maer daer
„ mede, in conformiteit van haren gedanen
„ Eed, moeten vertoeven, tot dat de Turf
„ tot aen de derde hoepel van de Ton, en de
„ Ton omtrent vol zal zyn, en als dan dezel-

„ ve

„ ve met haer beide, driemael, tegens den AMSTELDAM.
„ grond stooten; en dat, byaldien de Schip-
„ per, of deszelfs Knecht, mogten weigeren
„ de vereischte Turf in de Ton te doen, de
„ Vulsters het Werk zullen moeten staken,
„ en daer van kennis geven aen 't Comptoir,
„ ten einde het zelve mynen Heeren van den
„ Gerechte aengediend worde; alles op een
„ boete, voor de Turfvulsters, van twaelf
„ Guldens, voor de eerste; van vyf en twin-
„ tig Guldens, voor de tweede; en van su-
„ spensie, of remotie van hunne bedienin-
„ gen, voor de derde reise; en met opzicht
„ tot de Schippers, en derzelver Knechts,
„ op zoodanig eene pœnaliteit, als daer te-
„ gens, by het vyfde Artikel, hier onder, is
„ gestatueerd. II. Dat geen Turfdrager,
„ Turfvulster, Hever of Raepster van ie-
„ mand, die Turf opdoet, zal mogen eischen
„ eenig Bier, Brandewyn, Genever, Koffy,
„ Thee, Fooitjes, of iets diergelyks, maer
„ het zelve aen de vrye keuse van zoodanig
„ een Opdoener moeten overlaten: en dat zy,
„ voorts, zich zorgvuldig zullen hebben te
„ wagten van den Burger kwalyk te bejege-
„ nen, te vloeken, of eenige andere onorden-
„ telykheden te plegen: ook geene ledige
„ Manden, wanneer die afgelaten zyn, over
„ de Straet werpen, maer dezelven aen den
„ Wal by de Ton moeten brengen: alles op
„ een boete van zes Guldens, voor de eerste;
„ van twaelf Guldens, voor de tweede; en
„ suspensie van hunne Bedieningen, voor den
„ tyd van zes Weken, voor de derde reise.
„ III. Dat de Turfhevers geen Ton Turf
„ zullen mogen overstorten, dan die zy ten

AM-
STEL-
DAM.

" vollen overtuigd zyn, dat, overeenkomstig
" met de Ordre en hunnen gedaanen Eed, ge-
" vuld is, op verbeurte van tien Stuivers van
" ieder Ton, die zy anders zullen hebben
" overgestort. IV. Dat geene Turfdragers,
" Turfvulsters, Raepsters of Hevers eenige
" Turf, den Burger of Schipper toebehoo-
" rende, buiten derzelver kennis, zullen mo-
" gen mede nemen, op pœne van, naer be-
" vinding van zaken, daer over te worden
" gestraft. V. Dat aen de Schippers en der-
" zelver Knechts, die overtuigd zullen kon-
" nen worden van de Turfdragers, Turfvul-
" sters, Hevers of Raepsters, in het plegen
" van een der hier boven gementioneerde
" misbruiken of onordentelykheden; behulp-
" zaem geweest te zyn, of wel van dezelven
" daer toe te hebben aengezet of omgekogt,
" als mede die geweigerd zullen hebben de
" vereischte Turf in de Ton te doen, zal wor-
" den geïnterdiceerd, naemlyk, aen de Schip-
" pers, om, geduurende den tyd van twaelf
" Jaren, eerstkomende, geen Turf in deze
" Stad te mogen aenbrengen of verkoopen;
" en aen de Knechts, om, geduurende den
" zelfden tyd, met geen Turfschip in deze
" Stad te mogen komen, of daer op eenigen
" dienst te doen. VI. Dat tot het doen van
" de bovengemelde bekeuringen zullen wor-
" den gequalificeerd, zoo als daer toe gequa-
" lificeerd worden by dezen, de Keurmeesters
" en Moeders van de Turf, de Overlieden en
" Gildebroeders van het Turfdragers Gild,
" mitsgaders de Vulsters, Hevers, Raepsters,
" en laetstelyk de Opdoeners van de Turf zel-
" ven; en dat de respective boeten, daer by

" ge-

„ geſtatueerd, zullen worden geconverteerd, AM-
„ een derde ten profyte van den Aenbrenger, STEL-
„ en de overige twee derden ten profyte van DAM.
„ het gemelde Gild, uitgezonderd de boete,
„ by het derde Artikel geſixeerd, waer van
„ een derde zal zyn voor den Aenbrenger, en
„ de overige twee derden voor de Aelmoes-
„ ſeniers Armen dezer Stede."

ROTTERDAM.

DE Ed. Achtb. Heeren van den Gerechte dezer Stad, gelyk ook de Heeren Burgemeeſters en Regeerders der Stad Brielle, in acht genomen hebbende, dat het Veer tuſſchen deze beide Steden niet bevaren werdt, zoo als naer eene Ordonnantie, daeromtrent te voren vaſtgeſteld, zoude behooren gedaen te worden, en zulks, echter, tot gerief van de wederzydſche Ingezetenen, Kooplieden en Reizigers, ten uiterſten noodzaeklyk zynde, zoo hebben dezelven goedgevonden eene nadere Ordonnantie te beramen, naer welke de Schippers, het gemelde Veer bedienende, zich zullen hebben te gedragen. Deze Ordonnantie, alhier, op den 9, en in den Brielle op den 14 van deze Lentemaend, openlyk afgekondigd, beſtaet uit de volgende zeventien Artikelen. „ I. Dat de Schippers of Schuitevoerders van de reſpective Steden, elk afzonderlyk, zullen moeten voorzien zyn van een goede en bekwame Schuit, die ten minſten voor een Schuit van zes Laſten op de Lyſt zal moeten ſtaen, en wel grooter, maer niet kleiner zal mogen wezen, welke door den Schipper of Schuitevoerder zel- ROT-TER-DAM.

ROTTERDAM.

„ ven, en ook door een nugteren en bekwamen „ Knecht, bevaren zal moeten worden. II. „ Dat ook dezelve Schuiten wel betuigd en „ voorzien zullen moeten zyn van Zeilen, „ Lullen, Breefok, Touwen, Ankers, twee „ Riemen, en het gene verders tot dezelve „ Schuiten behoort; als mede, dat in ieder „ derzelven zal moeten zyn in het Achter- of „ Voor-onder een Kasje, met een suffisant „ Slot, tot berging van alle Brieven, Geld, „ of andere Zaken van waerde, die de *Schip-* „ pers komen te ontvangen. III. En zullen, „ tot dezen einde, de voorsz. Schuiten, mits- „ gaders hare Ankers, Touwen, Zeilagie, en „ andere Gereedschappen, alle Jaren, op den „ eersten November, door de Magistraten „ van de respective Steden, of hunne Ge- „ committeerden, worden gevisiteerd, en op „ de bekwaemheid van dezelven en gevolg „ van dien gelet, en geoordeeld worden, zoo „ als bevonden zal worden ten meesten dien- „ ste van het voorsz. Veer te behooren. IV. En, „ op dat hier in gene nalatigheid zoude worden „ gepleegd, zoo zullen de Dekenmeesters en „ Hoofdlieden van de Gilden van de respective „ Steden gehouden zyn zulks, jaerlyks, op den „ voorsz. eersten November, elk hunnen Ma- „ gistraten te denunciëren en bekend te ma- „ ken, op pœne van zes Guldens, ieder in „ zyn particulier, te betalen. V. De Schip- „ pers of Schuitevoerders van de respective „ twee Steden zullen gehouden zyn, alle da- „ gen, een uur voor het gety, een Schuit in „ gereedheid te brengen en te doen *veeren*, „ tot dienste van de reizende Lieden, en het „ transporteren van fyne en bederffelyke, zoo

„ eet-

„ eet- als drinkbare Waren: als mede van ROTTERDAM.
„ Koffers, Valiesen, Sluitmanden, en der-
„ gelyke Goederen, geen Koopmans Waren
„ zynde, die dagelyks over en weder worden
„ gerequireerd, en, voor dien tyd, aen het Veer-
„ huis, by den Commissaris, kunnen besteld
„ worden, mits voor het aennemen een Stui-
„ ver betalende, zonder dat die Goederen
„ zullen mogen worden opgehouden tot de
„ eerstvarende Marktschuit. En zal, wy-
„ ders, de Commissaris gehouden zyn alle
„ reizende Lieden, die bederffelyke, of andere
„ eetbare Waren, Koffers, Valiesen &c., daer
„ haest by is, willen verzenden, op hunne requi-
„ sitie, te informeren het uur en het gety, dat
„ de Schuit varen zal, in de Stad Rotterdam
„ te rekenen van het Hoofd, en binnen de
„ Stad Brielle van de ordinaris Veerplaets,
„ gelyk ook den naem van den Schipper, die
„ aen de tour is, en zulks wel des avonds te
„ voren van de Schuit, die met het morgen-
„ gety, en des morgens van de Schuit, die
„ met het na de middags gety varen moet.
„ VI. En zullen alle Passanten of reizende
„ Lieden, die dit voorsz. Veer begeren te be-
„ varen, betalen, ieder voor hun Persoon,
„ tot vragt, de somme van acht Stuivers, het
„ zy Man of Vrouw, en de Kinderen half
„ geld. VII. En, zoo iemand particulier een
„ Schuit begeert af te huuren, het zy in het
„ begin of in het midden van het gety, of an-
„ ders met een goede en bekwame gelegen-
„ heid, dat men de Schuit gevoeglyk te Rot-
„ terdam, of in den Brielle, zal konnen aen-
„ brengen, zal gehouden zyn voor vragt te
„ betalen, te weten, van den eersten May tot

ROTTERDAM.

„ den laetsten October inclusive, de somme „ van vier Guldens, en, van den eersten „ November tot den laetsten April inclusive, „ de somme van vyf Guldens en vyf Stui„ vers; behoudens, dat de wederzydsche Bur„ gers en Ingezetenen van de respective Ste„ den, by zich zullen mogen hebben een Kof„ fer, en verdere Bagasie tot hun lyf behoo„ rende; doch dat Vreemdelingen, meer als „ een Valies en Mantelzak by zich hebben„ de, behalven de boven gereguleerde Huur„ loonen van de Schuiten, voor hunne Goe„ deren, en Bagasie, verpligt zullen zyn te „ betalen volgens de Ordonnantie, op de „ Vragtloonen der Goederen gearresteerd. „ VIII. Ook zullen de Schippers of Schuite„ voerders van de voorsz. twee Steden, wan„ neer een, of meer Personen de voorsz. Vragt „ begeren uit te maken, op wat uur van het „ gety het zoude mogen zyn, gehouden we„ zen, dadelyk, op de eerste aenmaninge, „ af te varen. IX. En, zoo het mogt ko„ men te gebeuren, dat het getal van Per„ sonen zoo groot was, dat het zelve; ieder „ acht Stuivers betalende; de voorschrevene „ somme van vier- en vyf Guldens, vyf Stui„ vers kwam te surpasseren, zoo zal, in zul„ ken gevalle, de Schipper met de voorsz. „ somme van acht Stuivers per Persoon moe„ ten te vrede zyn, op pœne dat, zoo wie „ contrarie van deze zal bevonden worden „ gedaen te hebben, in den tyd van zes we„ ken, in het voorsz. Veer niet zal mogen „ varen, en daerenboven de Correctie van „ de respective Magistraten der beide Steden „ onderworpen zyn. X. De voorsz. Schip-

„ pers

„ pers of Schuitevoerders zullen, op de da- ROTTERDAM.
„ gen, wanneer de Marktschepen van de
„ voorsz. twee Steden afvaren, geen Volk of
„ Goederen mogen aennemen, of voeren,
„ voor en aleer de voorsz. Marktschepen zul-
„ len zyn onder Zeil gegaen, ten ware ie-
„ mand alleen, of tot vier Personen incluis,
„ en meerder niet, een Schuit wilde afhuu-
„ ren, het geen denzelven vry zal staen te
„ doen, mits voor Vragt betalende als hier
„ boven Artikel VII is gezegd: en zal, *vice*
„ *versa*, om het oogmerk van deze Ordon-
„ nantie niet tegen te gaen, geen bedrog of
„ collusie in dezen, direct of indirect, onder
„ de Schippers eenige plaets mogen hebben,
„ of, in eenigerhande maniere, geprofiteerd,
„ of in eene beurs gevaren mogen worden;
„ en zoo wie contrarie dezes bevonden zal
„ worden gedaen te hebben, dezelve zal ge-
„ suspendeerd worden om, in den tyd van zes
„ weken, in dit en andere Veeren niet te mo-
„ gen varen, en Correctie als voren onderwor-
„ pen zyn. XI. En zullen de Marktschippers
„ van de voorsz. twee Steden, zoo wanneer zy-
„ lieden op hunne Veerplaets zullen zyn geko-
„ men, aldaer niet langer dan een uur met hun
„ Schip mogen blyven leggen veeren, waer
„ toe een Glaslooper van een uur gebruikt,
„ en, op hunne aenkomst, door den Gilde-
„ knecht zal worden omgekeerd, en het zel-
„ ve Glas ledig geloopen zynde, zullen de
„ voorsz. Marktschippers moeten afvaren,
„ zonder langer te blyven leggen, of daer na
„ eenig Volk of Goederen te mogen innemen;
„ op de boete van drie Guldens. XII. En,
„ om een goed Reglement en Ordre te hou-

ROTTERDAM.

„ den op dit voorsz. Veer, zoo zal te Rotterdam eerst aenleggen en afvaren een Brielsche Schuit, en daer na een Rotterdamsche, en wederom in den Brielle eerst een Rotterdamsche, en daer na een Brielsche, en zoo voorts beurtelings, zoo lange als 'er Schuiten in de respective Steden zullen bevonden worden van de eene en andere Stad; en zullen, wyders, de Vaerbeurten moeten gereguleerd zyn, des avonds, voor Zonnen ondergang, van de Schuiten, die met het morgengety; en des morgens, voor elf uuren, van de Schuiten, die met het middaggety varen moeten, 't zy dat 'er Rotterdamsche of Brielsche Schuiten zyn, of niet zyn, op dat dus de vervoering van Personen en Goederen, by vaerbaer Weder, zeker zy, waer over de Commissaris zal moeten oordelen, en daer van verantwoordelyk zyn. XIII. Ook zullen de Schuiten van den Brielle binnen de Stad Rotterdam, of van Rotterdam binnen den Brielle, met Koopmanschappen geladen, aenkomende, wederom Koopmansgoederen mogen laden en vervoeren; maer zy en zullen niet vermogen te veeren in het voorsz. Veer, noch eenig Volk vervoeren, op de boete van drie Guldens. XIV. Insgelyks zullen gene Garnaetslieden in 't voorsz. Veer mogen varen, ten zy dat hunne Schuiten ledig en klaer zyn, en ook hun Veer op hunne t'huiskomst weder moeten waernemen, op de boete van drie Guldens. XV. Ook zullen gene Schuiten van beide de Steden, geladen met eenige Koopmanschappen, om dezelven binnen Rotterdam of den Brielle te brengen,

„ ver-

„ vermogen eenige Passagiers in te nemen, „ behalven den Koopman, of die Lieden, „ dien de ingeladen Goederen aengaen, ins- „ gelyks op de boete van drie Guldens. ROTTERDAM.

„ XVI. Alle de boeten, die uit krachte van „ deze Ordonnantie zullen worden verbeurd, „ moeten behoorlyk gevorderd en geïnt wor- „ den door de Gildeknechts van de respecti- „ ve Steden, en, ingevalle zulks mogte wor- „ den vergeten of verzuimd, zal de Commis- „ saris of Gildeknecht voor die verbeurde „ boeten aenspreeklyk zyn, en zullen, wy- „ ders, de voorsz. Gildeknechts gehouden „ zyn de helft van dezelve boeten, met ken- „ nisse van Hoofdlieden en Dekenmeesters „ van het Gilde, te doen in de Armbossen „ van de Gilden der respective Steden.

„ XVII. En zal deze Ordonnantie stand gry- „ pen, tot tyde en wyle, in dezen, met ge- „ meene Advisen van Burgemeesteren en Re- „ geerderen van beide de Steden, anders zal „ zyn geordonneerd en gestatueerd."

LUTJEBROEK.

DEn II van deze Lentemaend ontstondt, in dit Dorp, tusschen Hoorn en Enkhuizen gelegen, een zware Brand, in een Bakkers Huis, welke, door een sterken Oostenwind, zoodanig vermeerderde, dat, in minder dan drie uuren, meest alle de Huisen aen de westzyde van de Kerk in de assche gelegd werden; zynde, echter, de Kerk, het Huis van den Predikant en het geheel Oosteinde van het Dorp onbeschadigd gebleven. Geluk- LUTJEBROEK.

LUTJE-BROEK. kiglyk hebben de Burgers hun Vee, bestaende in zestig of zeventig Runderen, kunnen bergen; zynde alleenlyk vier of vyf vette Kalveren, die men vergeten hadt los te maken, in den Brand verloren gegaen. Van de Goederen heeft men veel, ja, naer de omstandigheden, ongelooflyk veel behouden, hebbende velen hun Linnen, Geld, Kleederen, Bedden, Stoelen, Tafels, Rytuigen, en zelfs Vensters en Deuren in den Regenbak en in de Sloot geworpen, en naderhand wedergevonden. Menschen zyn 'er door dit Ongeval niet omgekomen. Alleenlyk is een dood Kind, in een kistje leggende, door de vlammen verteerd. Dat, ondertusschen, de schade, door dezen Brand veroorzaekt; zeer groot en het jammergeklag der Menschen onbeschryflyk geweest is, kan men ligtelyk begrypen, hebbende sommigen zelfs hunne roofgierigheid, in deze ongelukkige omstandigheden der Burgeren, niet kunnen beteugelen.

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

LEEUWARDEN. DE Staten van deze Provincie, volgens gewoonte, op den grooten Landsdag, alhier vergaderd, hebben den 16 van deze Lentemaend, het Plakaet, wegens *de Heffinge der Middelen van Belastinge en de Kortinge van het Hoorngeld*, vastgesteld, dat voor dit Jaer in de volgende woorden vervat is:

De

LEEU-WARDEN.

Vastſtelling der Middelen en korting van 't Hoorngeld.

DE Staten van Vriesland allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, ſalut, doen te weten, dat, uit aenmerkinge van de noodzaeklykheid van het maintien van het Credit van de Provincie, tot het onderhoud der Militie, ter defenſie van den Staet, en tot meer andere loopende zaken, waer toe Penningen worden vereiſcht, wy, na onderzocht te hebben den toeſtand der Provinciale Comptoiren, en de Balance van de Middelen en Laſten, die, voor het volgende Jaer, worden gerequireerd, en gedragen moeten worden, hebben goedgevonden en verſtaen, vinden goed en verſtaen by dezen, dat alle 's Lands Middelen van Contributie en Conſumtie, die tegenwoordig in train zyn, en geheven worden, in het naeſtvolgende Jaer, loopende van den eerſten May 1763, tot den laetſten April 1764 ingeſloten, op den zelfden voet zullen worden gecontinueerd.

Zullende, vervolgens, de Cohieren van de Reële en Perſonele Goedſchattingen, als te voren, worden opgemaekt, en de Liquidatie van 't gene op het Reële zal zyn betaeld, tegens het Perſonele mogen geſchieden.

Die vermeent te hoog in de Perſonele Goedſchattinge te zyn aengeſlagen, zal tot Doleancie worden toegelaten, en zich moeten adreſſeren aen de Heeren, onze Gecommitteerden in het Mindergetal, zoo op of boven de 4000 Guldens Capitael is aengeteekend, op den 1, 2, of 3 Auguſty, eerſtkomenden; en, zoo met mindere ſomme aengeſchreven ſtaet, by het Gerechte, op welkers Cohier gevonden wordt, op de dagen, welken ieder Gerecht daer toe zal bepalen, en als dan zyne Goederen, onder ſolemnelen Eede, te begrooten, op het Formulier, daer van zynde, en meermalen gepubliceerd.

Wordende nogmaels geaccordeerd de korting van het half Jaer Hoorngeld van den eerſten November 1762, tot den 30 April 1763, van de Runderbeeſten, die, na den 16 December laetſtleden, en voor den eerſten May naeſtvolgende, aen de beſmettelyke Ziekte geſtorven zyn, of nog mogen ſter-

LEEUWARDEN. sterven; mits de voor de publicatie dezes gestorvenen werden afgerekend binnen drie weken, na de te doene publicatie, en de overigen binnen drie weken na het versterf.

En op dat, enz.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT. GEduurende de drie eerste Maenden van dit Jaer, heeft men niet vernomen, dat onze Koopvaerdyschepen eenig nadeel geleden hebben van Kapers of Zeeschuimers. Alleenlyk verklaerde de Capitein *Jan Janssen*, den 27 van Sprokkelmaend in Tessel aengekomen, dat hy, op zyne reise van Bourdeaux naer St. Eustatius, op den 14 van Herfstmaend des vorigen jaers, op de hoogte van vyfendertig graden en tweeënvyftig minuten, noorder breedte, door een Kaper van Salée, zynde een Fregatschip, welk hy te voren in Salée gezien hadt, aengehouden was; dat deze hem zyn Sloep hadt doen uitzetten, zyn Pasport vertoonen, en een Handschrift teekenen dat hy hem geen hinder hadt toegebragt; welk geschied zynde, hadt de Kaper zyn Barkas uitgezet, en hem vervolgens beroofd van zyn nieuw Plegt-touw, een Paerde-lyn, en zeer veel ander loopend Touwwerk, als mede van verdere Scheeps- en byna van alle Kajuits-behoeften.

Van de Oorlogschepen, die, ter beveiliginge van de Nederlandsche in Zee zynde Koopvarers, op reise waren, is het Oorlogschip ST. MAERTENSDYK, Capitein *H. B. L. Grave van Byland*, welk, den 14 van de jongste Sprokkelmaend, uit Tessel in zee gestoken was, den 2 van deze Lentemaend, zonder de reise naer Kadix en van daer naer Algiers volbragt te hebben, in 't Vlie te rug gekomen. Het zelve hadt, op de Engelsche Kust, eenig on-

ongemak geleden, waerom de Capitein t'huis ontboden was, en een Zee-Krygsraed te Middelburg aengesteld, om deszelfs gedrag te onderzoeken, in welken de Heer Schout by Nacht S. Reinders voorzat. Den 10 van deze Lentemaend ankerde in Tessel DE TRITON, Capitein *Frans Limburg van der Kragt*; dit Schip was, den 6 van de jongste Wynmaend, uit Tessel gezeild naer de Straet van Gibralter, alwaer het in de volgende Wintermaend aengekomen en ook wederom van daer vertrokken was, zynde dus zes maenden en vier dagen in zee geweest.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

Het Schip LEEUWENHORST, Capitein *Pieter Hendrik van Nimwegen*, de plaets zyner destinatie, het Eiland Curacao namelyk, bereikt hebbende, is den 5 van de jongste Sprokkelmaend weder van daer vertrokken. De, in de jongste Wintermaend, uitgezeilde Schepen ZUIDBEVELAND, Capitein *Kornelis Vis*, en NASSAUW-WEILBURG, Capitein *Jan Binkes*, waren te St. Eustatius aengekomen, gelyk ook het Schip DE HECTOR te Smirna.

In de Haven van Livorno lagen, den 21 van Sprokkelmaend, vier Oorlogschepen, te weten DE EENDRAGT, DORDRECHT, DE PRINS WILLEM en DIERREN, gevoerd wordende door de Capiteinen *Reinst*, *van Haeften*, *de Keth* en *Wallendael*, wagtende naer drie of vier anderen, om gezamenlyk naer Algiers te stevenen, en een bezoek by de Regering aldaer, die men zegt met eene of meer Mogendheden den Vrede te hebben willen breken, af te leggen. Dit is zeker dat, den 26 van de jongste Louwmaend, derwaert onder zeil gegaen zyn de Schepen EDAM, Capitein *Roemer Vlak*, en DE PHOENIX, Capitein *Frans van der Goes*. Ook hebben we boven gemeld dat het Schip ST. MAERTENSDYK, Capitein *H. B. L. Grave van Byland*, naer Algiers geschikt was.

Van de andere, in de jongste Wintermaend, uit de Havenen dezer Landen gestevenc Oorlogschepen, was LANDSKROON, Capitein *Kornelis Pieter Baron van Leiden*, te Kadix, en 'T WELVAREN VAN 'T LAND, Capitein *Jan Jakob van Hoei*, te Mallaga ge-

Gevallen, betreffende de Nederlandsche Scheepvaert.

geärriveerd, gelyk ook de Kastor, Capitein *Jan Jakob van Gennep*.

Op de terugkomste naer de Havenen dezer Landen waren Schieland, Capitein *Quiryn Dabenis*, van Mallaga en Kadix, 't Hof te St. Jans Kerke, Capitein *A. de Bruin*, van Lissabon, en de Dankbaerheid, Capitein *Salomon Dedel de jonge*, van Kadix, gelyk ook Landskroon, Capitein *Kornelis Pieter Baron van Leiden*, van Lissabon.

Geduurende de drie eerste Maenden van dit Jaer zyn geene Oorlogschepen uit de Havenen dezer Landen vertrokken.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

's Lands Zegen en Onheilen.

ZEdert het midden van deze Lentemaend is de Sterfte onder het Rundvee, te *Leiden*, en omstreeks die Stad, op de Dorpen, zeer sterk aen 't woeden geraekt. Ook heeft dezelve zich wederom beginnen te openbaren in de Heerlykheid van *Heenvliet*; doch in den Lande van *Voorne* was men, zedert een geruimen tyd, daer van bevryd geweest. In gansch ZEELAND en Staets-Vlaenderen is men ook geene Ziekte onder het Vee gewaer geworden. Doch, gelyk in den Lande van *Voorne*, en door geheel HOLLAND, het Wintergezaeide, door de harde Vorst, veel geleden heeft, en men genoodzaekt is geweest de Garst en Tarwe uit te ploegen en te verzaeijen, zynde het Koolzaed ook voor een groot gedeelte weg, zoo hadt men ook in ZEELAND groot gebrek aen Voeder voor de Beesten, wegens de langduurige Koude en het schrale Weder, waer door het Gras laet aenkwam, 't gene veel ellende onder het Vee te wege bragt. Ook vreesde

de men, in die Provincie, dat het Koolzaed geheel, alomme, weg zou zyn. In VRIESLAND werden ook nog vele Beeften, door de Ziekte, weggefleept. 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

ZUTPHEN. Dewyl, door het overlyden van den Heere Mr. Gerhard Jan Couleman (*), het Raed-Secretariaet van dit Graeffchap en deze Stad opengevallen is, zoo heeft de Magiftraet van deze Stad, in gevolge van het oud gebruik, naer welke het zelve altoos is gehecht geweeft aen het oudfte Secretariaet van deze Stad (†), den 1 van deze Lentemaend, weder tot Raed-Secretaris aengefteld den Heer Mr. *Herman Albert Toewater*, thans oudften Secretaris van deze Stad; en, wyders, tot Secretaris van deze Stad den Heer Mr. *Engelberth Opgelder*. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HARDERWYK. Den 10 van deze Lentemaend is, alhier, komende van zyne Buitenplaets, een groot half uur van deze Stad gelegen, zeer fchielyk, aen eene Beroerte, in het vierenvyftigfte jaer zyns ouderdoms, overleden de Heer Mr. *Nikolaes Wilhem de Meefter*, zedert den jare 1736 Raed en Burgemeefter van deze Stad, en thans, van wege deze Provincie, Bewindhebber van de Weftindifche Maetfchappye ter Kamer van Amfteldam.

In deszelfs plaetfe is weder tot Schepen en Raed van deze Stad, door de Burgerye, verkozen de Heer *Willem de Meefter*, Zoon van den Overledenen.

LEIDEN. Den 2 van deze Lentemaend overleedt, alhier, in den ouderdom van ruim zevenenzeftig ja-

(*) Zie ons vorig Deel [1762], bladz. 972.
(†) Zie ons XIV Deel [1760], bladz. 344.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

jaren, de Heer Mr. *Nikolaes de Bye*, Lid der Heeren Veertigen of Vroedschappen van deze Stad, zedert den jare 1725, Rentmeester van 's Lands Universiteit, en thans Gecommitteerde in 't Collegie van de Ed. Mog. Heeren Raden ter Admiraliteit te Amsteldam. Zyn Wel Ed. beklom, in den jare 1727, voor de eerstemael, den Schepensstoel, en, in den jare 1741, bekleedde hy, voor de eerstemael, de Burgermeesterlyke Waerdigheid, tot welke hy, vervolgens, ook verscheide malen verkozen is.

De Heeren Veertigen, uit hoofde van dit sterfgeval, den 13 van deze Maend, weder toegetreden zynde ter vervullinge van de opengevallene plaetse in hun Collegie, hebben als hun nieuw Medelid verkozen den Heer Mr. *Bernardus Pieter van Snakenburg*.

Wyders is, in plaetse van den zelfden Heere, tot Gecommitteerden Raed in het gemelde Collegie ter Admiraliteit, benoemd de Heer Mr. *Nikolaes van Alphen*, Oud-Schepen dezer Stad.

GOUDA. Den 7 van deze Lentemaend hebben de Heeren van de Vroedschap dezer Stad tot Raedpensionaris aengesteld en in Eed genomen den Heer Mr. *Gerard van Brandwyk*, Heer van Bleskensgrave, thans Secretaris, in plaetse van den overledenen Heere Mr. Jacob Sels.

BRIELLE. Door het overlyden van den Heere Mr. Kornelis van Leeuwen, de President-Burgemeesters plaetse, alhier, opengevallen zynde, zoo is, by de Ed. Achtb. Heeren van den Magistraet, tot die Waerdigheid benoemd de Heer Mr. *Kornelis van Dam van Aerde*, thans regerend Schepen van deze Stad; en in deszelfs plaetse tot Schepen de Heer *Pieter Poortermans*.

Wyders, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie den Heer *Nikolaes van Bassecour*, regerend Burgemeester van deze Stad, in plaetse van den zelfden Heere van Leeuwen, aengesteld tot Raed en Rentmeester Generael van hunner

ner Ed. Groot Mog. Domeinen in Voorne en de Beierlanden.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ALKMAER. Uit eene, aen de Heeren Staten, van wege den Magistraet van deze Stad overgeleverde Nominatie, hebben hunne Ed. Groot Mog., in hunne hoedanigheid van Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen den Heer *Christianus Besemaker*.

MIDDELBURG. Den 5 van deze Lentemaend is, door de regerende Heeren Burgemeesteren en Schepenen, verkozen en tot Raed van deze Stad aengesteld de Heer Mr. *Daniel Radermacher*, Heer van Nieuwerkerke, Lid in het Collegie van Kiezeren, en Bewindhebber van de Oostindische Compagnie ter Kamer van Zeeland.

Den 13 van deze zelfde maend overleedt, alhier, de Heer Mr. *Ryklof Gerbrand van Goens*, Pensionaris van deze Stad.

De Hoog Mog. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden den Heer Mr. *N. Braems* aengesteld hebbende tot buitengewoon en supernumerair Raedsheer in den Ed. Raed van Vlaenderen, binnen deze Stad residerende, zoo heeft die Raed geoordeeld zulks te stryden tegens eene Resolutie, by hunne Hoog Mog. zelven, in vorige tyden, op dit stuk genomen, en uit dien hoofde een Vertoog tegens deze aenstelling gedaen, aentoonende „ dat „ zulk een extraordinair en supernumerair Lid wel „ in den Raed van Braband bekend, maer in dien „ van Vlaenderen, tot nog toe, onbekend en geheel „ buiten praktyk was." Waerop hunne Hoog Mog. herschreven hebben „ by hunne aenstelling „ te persisteren, en dat men gemelden Heer Braems, „ voor ditmael, en zonder consequentie, sessie „ zou geven."

VLISSINGEN. In plaetse van den overledenen Heere Mr. *W. Hurgronje* is, op verkiezinge van zyne Excellentie Jr. Jan van Borssele, den 19 van deze Lentemaend, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad aengesteld de Heer Mr. *François Jakob de Vos*.

LEEUWARDEN. Den 10 van deze Lentemaend

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie, uit eene Nominatie van drie Perſonen, namelyk de Heeren Livius van Haersma, Jetze van Sminia en Kornelis van Scheltingha; welke door de Stemgerechtigde Ingezetenen van de Grietenye van Idaerderadeel gemaekt en, volgens gewoonte, by eenen Brief van de Heeren Gedeputeerde Staten aen hunne Ed. Mog. toegezonden was, met verzoek dat uit dezelven, door hunne Ed. Mog. als Voogden over den minderjarigen Heere Erfſtadhouder, de Grietmansplaets van den overledenen Heere Hans Willem van Camſtra mogt vervuld worden; tot Grietman van Idaerderadeel aengeſteld den Heer *Kornelis van Scheltingha*, Arend Korn. Zoon. Deze Heer is de zevende Grietman van deze Familie, zynde zyn Grootvader, die in den jare 1647 daer toe verkozen werdt, de eerſte geweeſt, welke uit dit aenzienelyk Geſlagt die Waerdigheid bekleedde.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 21 Maert.

	By de Z. Zak.
TARW, N. W. Zeeuwſ.	12 a 16½ ß
—— Blaeuwe dito	11½ a 13 ß
—— Zomer dito	11 a 12½ ß
ROGGE, Zeeuwſche .	9½ a 10½ ß
ERTEN, Graeuwe . .	18 a 23 ß
—— Blaeuwe .	18 a 22 ß
—— Witte . .	11 a 13 ß
W. BOONEN.	11 a 13 ß
	by 't Laſt.
BOEKW., Vl. enz. op 152 ß 18	£
GARST, Zeeuſ. enz. W.	16 a 16¾ £
—— Zomer . .	15½ a 16 £
HAVER, Zeeuwſ. enz.	9 a 11 £
PAERDENBOONEN.	19 a 21 £

Rotterdam, den 21 Maert.

	by den Steen.
VLAS, Allerbeſt	28 a 30 ſt.
—— Beſt	26 a 27 ſt.
—— Middelſoort	25 a 26 ſt.
—— Gemeen .	22 a 24 ſt.
—— Slegt . .	21 a 22 ſt.

Leiden.

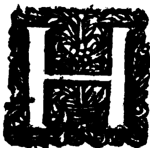
	by 't Vierend.
BOTER, 12 en 19 Ma.	ƒ 20, 21 a 22:-
—— 26 dito.	26, 27 a 28:-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

APRIL. MDCCLXIII.

HOLLAND.

DORDRECHT.



Et geryf der Ingezetenen van deze Stad, en van die van Rotterdam, gevoegd by het gemak der Koopliẹden en Reizigers, vorderende dat het Veer tusschen deze Steden, volgens eene vast beraemde Ordonnantie en Reglement bevaren werde, zoo hebben de Ed. Groot Achtb. Heeren van den Gerechte der beide Steden goedgevonden eenige schikkingen vast te stellen en, den 6 van deze Grasmaend, in elke Stad te doen afkondigen, naer welken de Schippers, het Veer bedienende, en de Commissarissen zich stiptelyk zullen moeten gedragen. Het *Reglement*, de Schippers betreffende, bestaet in deze negentiën Artikelen: „ I. De Marktschippers, welken tot het „ bevaren van de voorsz. Marktschuiten zyn „ aengesteld, zullen gehouden zyn behoorlyk „ toezicht te nemen op het onderhoud en de „ reparatie van dezelve Marktschuiten, en „ dezelve bediening met alle naerstigheid en „ getrouwheid waer te nemen, mitsgaders DORDRECHT.

DORDRECHT. „ goede opzicht en ordre over hunne Knechten te houden. II. De Tourbeurten, in het varen van dezelve Marktschuiten, zullen blyven op den ouden voet, en zoo als die jegenswoordig worden geobserveerd. III. De Marktschippers zullen verpligt zyn, t'elken reise, op hun beurt, met dezelve Marktschuiten mede te varen, zonder te mogen afwezig zyn, ten zy by ziekte, of andere wettige redenen, en met kennisse en voorgaende permissie van Heeren Burgemeesteren of Commissarissen van de Veeren. IV. En zullen gehouden zyn alle de Brieven, Pakken of Goederen, welken aen de Schuit besteld of gebragt worden, 't zy door den Commissaris, of anderen, spoedig lyk aen te nemen en in te laden. V. Van alle de gemelde Goederen en Koopmanschappen, die by dezelve Schippers besteld en, door den Commissaris, overgegeven worden, zullen zy getrouwlyk Boek en aenteekening moeten houden. VI. De meergemelde Schippers zullen geene Goederen op de Denne, of op de Overloopen van de voorsz. Schuiten, mogen plaetzen, waer door de Schuit niet bekwaemlyk zoude konnen worden geregeerd, of eenigzins belet om te laveren, en waer door aen de Passagiers eenig ongemak zoude konnen worden toegebragt; noch dezelve Schuiten te veel beladen, of overladen tot pericul van de Schuit, de inhebbende Lading, en Passagiers. VII. En zullen gehouden zyn op de gezette uuren af te varen, en zullen, na de klok geslagen zal zyn, geen Goederen meer mogen inladen. VIII. Wanneer

„ de

„ de Marktschippers niet zullen konnen aen- DORDRECHT.
„ komen, of wanneer zy de te vervoerene
„ Goederen niet zullen konnen inladen, zal
„ het aen dezelven vrystaen een Schip af te
„ huren, om dezelve Goederen te transporte-
„ ren. IX. De Marktschippers zullen, zoo
„ dra zy aengekomen zullen zyn, ordre stel-
„ len, dat de ingeladene Pakken, Goederen
„ en Koopmanschappen terstond besteld wor-
„ den aen de genen, daer dezelven aen gea-
„ dresseerd zyn. X. By vermis van eenige
„ Goederen, welken aen de voorsz. Markt-
„ schuiten besteld, en met dezelven medege-
„ geven zyn, zullen de Schippers de waerde
„ van dien moeten opleggen en betalen, als
„ mede de schade, die door derzelver ver-
„ zuim aen eenige Goederen wordt toegebragt,
„ vergoeden; en zullen de Schippers (des
„ noods) voor hunne Knechts moeten verant-
„ woorden en betalen, wordende aen dezelve
„ Schippers gelaten derzelver regres tegens de
„ voorsz. Knechts. XI. De Marktschippers,
„ tegens eenige der voorsz. Artikelen komen-
„ de te contravenieëren, zullen, t'elken reise,
„ vervallen in eene boete van zes Guldens,
„ of in zwaerder boete, naer exigentie van za-
„ ken; te appliceren twee derde ten profyte
„ van de Nederduitsche Gereformeerde Dia-
„ conie-Armen, in die Stad, daer dezelven
„ zullen vallen, en een derde ten profyte van
„ den Aenbrenger. XII. Buiten de voorsz.
„ Marktschuiten zullen, op de voornoemde
„ twee Steden, geene andere Dordrechtsche
„ of Rotterdamsche Schepen eenige Brieven,
„ Goederen of Pakken, onder de zeshonderd
„ ponden, mogen vervoeren of overbrengen,

DORDRECHT. „ op pœne van, t'elken reise, een boete van „ twaelf Guldens, ten profyte als voren, te „ zullen verbeuren, en daerenboven de daer „ van bedongene Vragten aen de Marktschip- „ pers te zullen moeten restituëren. XIII. „ Tot het vervoeren en overbrengen van gro- „ ve Waren, als blaeuwe Steenen, Zarken, „ Molensteenen, als mede Granen, Kolen, „ Kalk en dergelyke, zullen, benevens de „ voorsz. Marktschippers, de Beurtschippers, „ welken by de voorsz. Steden daer toe zyn „ geadmitteerd en aengesteld, alleenlyk zyn „ gequalificeerd en gerechtigd. XIV. Doch „ wordt denzelven Beurtschipperen wel ex- „ presselyk geïnterdiceerd eenige Goederen, „ Pakken of Brieven, buiten hunne geadmit- „ teerde Lading van grove of andere gead- „ mitteerde Waren, in te laden of mede te „ voeren, op een boete als voren; ten ware „ de Marktschippers niet hebbende kunnen „ aenkomen, en de by hen gebragte Goede- „ ren niet hebbende kunnen inladen, geen „ Schip daer toe hadden afgehuurd, en in „ ladinge gelegd. XV. Een Koopman, Com- „ missionaris of Faktoor zal de magt en fa- „ culteit hebben om, alleen, voor zyn eigen „ rekening, een geheel Schip af te huren en „ te bevragten. XVI. Wanneer zoodanig „ een Schip, buiten de Beurt, door een Koop- „ man, Commissionaris, Makelaer of Faktoor „ alleen wordt gehuurd en bevragt, zal het „ geen onderscheid maken, of de ingeladene „ Goederen alleenlyk aen één, of aen ver- „ scheiden Personen geadresseerd zyn; doch „ zal zoodanig een Schipper, ter plaetse van „ zyne ladinge, van geene andere Kooplie-

„ den

„ den of Personen eenige Goederen mogen in of mede nemen, op eene boete van zes Guldens, ten profyte als voren. XVII. Wanneer zoodanig een Schipper, door iemand alleen afgehuurd, te Dordrecht of te Rotterdam met zyne lading aenkomt, zal het aen denzelven vryftaen om, daer ter plaetse, ook wederom eene particuliere Lading te mogen innemen. XVIII. Ten einde de Kooplieden en Burgers, in beide respective Steden, mogen weten, waer naer zy zich zullen hebben te reguleren in 't betalen van de Vragten der Goederen, door de voorsz. Schuiten gevoerd wordende, zoo hebben de Ed. Groot Achtb. Heeren van den Gerechte der voorsz. Steden goedgevonden, dat betaeld zal worden voor Vragtloon, zoo als in de hier achter gevoegde Lyst staet gespecificeerd; en zullen de bovengemelde Schippers, of die het zoude mogen zyn, niet meerder of minder voor Vragt mogen afvorderen of ontvangen, dan by dezelve Lyst is gesteld, op een boete van zes Guldens, en daerenboven de te veel afgevorderde Vragt te zullen moeten restituëren. XIX. En ten opzichte van de Goederen, die in de hier na volgende Lyst niet zyn gemeld, zal, met overleg van den Commissaris, voor Vragt betaeld moeten worden, naer proportie van de Goederen, waer mede dezelven het naeste overeenkomen, en die in de Lyst gespecificeerd zyn." DORDRECHT.

[Hier op volgde de gemelde Lyst van de Vragtloonen, te wydloopig om hier geplaetst te worden.]

Het Reglement, naer welk de Commissarissen van de Marktschuiten, varende van en

DORDRECHT. op de voorsz. Steden, zich stiptelyk zullen moeten gedragen, behelst deze tien Artikelen:
„ I. De Commissarissen van het voorsz. Veer
„ zullen gehouden zyn van alle de Brieven,
„ Koopmanschappen en Goederen, welken
„ de Kooplieden of anderen zullen goedvin-
„ den by hun te laten aenteekenen, behoor-
„ lyk Boek en Notitie te houden, met uit-
„ drukking van de Personen, aen en van wien
„ dezelven verzonden worden. II. De Com-
„ missarissen zullen voor het aenteekenen van
„ ieder Stuk, Pak, of Koopmans-Goed,
„ Koffer, Valies, Sluitmande als anders,
„ den Brief of het Opschrift daer onder be-
„ grepen zynde, genieten een halve Stuiver,
„ en van een party Goederen of Koopman-
„ schappen, in verscheiden stukken bestaen-
„ de; en aen een Persoon of Comptoir gea-
„ dresseerd zynde, een Stuiver; en van *los*
„ of gezegeld Geld, tot 500 Guldens, een
„ Stuiver, en boven de 500 Guldens, twee
„ Stuivers, zonder meer. III. De Commis-
„ sarissen zullen zorg dragen dat alle de Goe-
„ deren, by hun ter bestellinge gebragt en
„ aengeteekend, tydig aen boord worden
„ bezorgd, en door de Schippers overgeno-
„ men. IV. De Goederen by de Commissa-
„ rissen niet gebragt zynde ter aenteekenin-
„ ge, zullen zy voor dezelven niet aenspreek-
„ lyk zyn. V. De Commissarissen zullen,
„ t'elken reise, als de Marktschuit vaert, een
„ door hen eigenhandig onderteekende Lyst
„ van de voorsz. by hun bestelde Goederen,
„ aen den Schipper moeten overgeven, wel-
„ ke Lyst de Marktschippers zullen moeten
„ nazien, en dezelve, de Goederen, daer in

„ ver-

„ vermeld, ontvangen hebbende, mede moe- DORDRECHT.
„ ten onderteekenen. VI. By vermis van
„ eenige Goederen, welken by de Commissa-
„ rissen ter bestellinge en aenteekeninge zyn
„ gebragt, zullen zy de waerde van dien moe-
„ ten opleggen en betalen. VII. De Com-
„ missarissen zullen mede toezicht nemen dat
„ de vorenstaende Ordonnantie, op het beva-
„ ren van de Marktschuit gearresteerd, in alle
„ hare deelen worde onderhouden en naerge-
„ komen, en, by faute van dien, zullen zy daer
„ van ten eersten aen Heeren Burgemeeste-
„ ren, of Commissarissen over de Veeren,
„ kennisse geven. VIII. De Marktschuit
„ aenkomende, zullen de Commissarissen me-
„ de toezicht nemen dat de ingeladene Goe-
„ deren terstond worden besteld aen de ge-
„ nen, daer dezelven aen geadresseerd zyn.
„ IX. De Commissarissen, tegens eenige Ar-
„ tikelen dezer Ordonnantie komende te con-
„ trariëren, zullen, t'elken reize, vervallen in
„ eene boete van zes Guldens, of in zwaer-
„ dere boeten, naer exigentie van zaken, ten
„ profyte van de Nederduitsche Gereformeer-
„ de Diaconie-Armen, in die Stad, daer dezelve
„ zullen vallen. X. De Commissarissen zullen,
„ ten allen tyde, ter plaetse daer zy Comptoir
„ houden, voor de hand moeten hebben leg-
„ gen, tot naricht van een ieder, die daer aen
„ gelegen zal zyn, een gedrukte Copie van
„ deze Ordonnantien."

's GRAVENHAGE.

TUsschen de Heeren Staten van deze Pro- 'S GRAVENHAGE.
vincie en die van Zeeland, gelyk wy te

's Gravenhage. voren reeds gemeld hebben, verschil ontstaen zynde over den inhoud van zekere Plakaten, den invoer van verscheidene Waren betreffende (*), is, uit hoofde van eene Overeenkomst, tot wegneminge van het zelve, den 1 van deze Grasmaend, alhier, eene Publicatie afgekondigd, in welke hunne Ed. Groot Mog., na de gewone inleiding, dus spreken:

Welke Waren uit Zeeland in deze Provincie mogen ingevoerd worden.

ALzoo eenige Differenten zyn ontstaen, tusschen ons en de Heeren Staten van Zeeland, over den inhoud van derzelver Plakaet van den 24 September 1755 (†), en van onze Publicatie van den 24 Maert 1762 (‡), omtrent den invoer van verscheidene Waren, in de Provincien van Holland en Zeeland respectivelyk, die, vervolgens, geappl[a]neerd en uit den weg geruimd zyn, en dat daer op verder met de Heeren Staten van Zeeland is geconvenieerd, dat eene nadere Publicatie, dien aengaende, in de beide Provincien van Holland en *Zeeland*, *in maniere hier na volgende*, zal worden geëmaneerd.

ZOO IS 'T dat wy, dien conform, goedgevonden en verstaen hebben, tot meerdere beneficeringe van de Commercie, de voorsz. onze Publicatie van den 24 Maert 1762 in diervoege te ampliëren en te altereren, zoo als wy dezelve ampliëren en altereren by deze, dat, van nu voortaen, alle Wynen daer van zullen zyn uitgezonderd, en dat dezelven vry en onverhinderd zullen mogen worden in- en doorgevoerd, als voor het emaneren van dezelve onze Publicatie, en dat voorts alle die genen, die eenige Genever of Moutwynen, Brandewynen en alle andere gedistilleerde Wateren, groene Zeep en Azyn, in kleinder of minder quantiteit, als by onze evengemelde Publicatie was bepaelt, of ook gekurven Tabak, in de Provincie van Holland zullen willen voeren of brengen, het zelve zullen vermogen te doen, mits, en onder speciale conditie, dat het zelve niet an-

(*) Zie ons vorig Deel [1762], bladz. 193.
(†) Zie ons IX Deel [1755], bladz. 929.
(‡) Zie ons vorig Deel [1762], bladz. 200.

anders geschiede, dan met voorkennisse van den Collecteur van zoodanig District, waer naer toe deze Specien zullen worden ontboden, die alvorens aen de Schippers, alzulke Specien, als voren gemeld, zullende medebrengen, een schriftelyk Declaratoir zal moeten medegeven, dat deze ontbieding met zyne voorkennisse geschiedt, en welk Declaratoir verder zal moeten inhouden de quantiteit en qualiteit der ontbodene Specien, als mede den naem voor wien, den tyd en plaets, waer op en waer naer toe deze Specien zullen zyn ontboden; zullende alle Schippers en Voerlieden, zonder zoodanig Declaratoir voorzien, en dus tegens den inhoud van onze voorgemelde Publicatie aengaende, vervallen in de pœnen en mulcten, daer by gemeld, blyvende, wyders, de voorschrevene onze Publicatie voor het overige in volle kracht en vigeur.

'S GRAVENHAGE.

Welke Waren uit Zeeland in deze Provincie mogen ingevoerd worden.

En op dat, enz.

In 't laetst van de nu afgeloopene Lentemaend, werdt zyne doorluchtige Hoogheid, Prins Willem de V, onze algemeene Erfstadhouder, door eene Ontsteking in de Keel, verzeld van zware Hoofdpyn, aengetast, waer op zich wel haest de Kinderziekte openbaerde. De ongesteldheid van den jongen Vorst baerde, in den beginne, vry wat bekommering in deze Hofplaetse, gelyk ook in gansch Nederland, zoo dra de tyding daer van zich door de Provincien verspreidde: doch, dewyl de Pokjes van een zeer goed soort waren, heeft de Ziekte een gezegenden loop gehad, zoo dat de toevallen, die den hachlyken tyd, op welken de uitslag tot volkomene rypheid begint te geraken, gewoonlyk verzellen, vry draeglyk zyn geweest, en eindelyk zich alles zoo voordeelig schikte, dat men eene gegronde hoop begon te krygen van eene volkomene

her-

'S GRAVENHAGE. herstelling, in welke verwachting Gods goedheid Neêrlands Ingezetenen niet te leur gesteld heeft, zynde de Ziekte, die zonder bekommerlyke voorteekenen uitgekomen, en zonder zware toevallen voortgegaen was, ook zonder eenige smertelyke gevolgen allergelukkigst geëindigd; weshalve de Wel Eerwaerde Heer *Jean Royer*, Kapellaen van zyne doorl. Hoogheid, op deszelfs begeerte, voor het bed, den Hemel gedankt heeft voor het zegenen der Geneesmiddelen, ter herstellinge van den jongen Vorst aengewend.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. BEhalven de Reglementen op het varen der Veerschepen tusschen deze Stad en Dordrecht vastgesteld, van welken wy boven gewag gemaekt hebben (*), hebben de Heeren Schout, Burgemeesters en Schepenen van deze Stad, op de rechtmatige klagten van de Dordrechtsche Marktschippers; ten opzichte van *het onbehoorlyk afvaren der Rietdykers*, die niet alleen te gelyk met de Marktschuit, maer zelfs zomtyds voor dezelve afvoeren en de Passagiers alhier en elders opzochten en medenamen, den zelfden 6 van deze Grasmaend, goedgevonden te ordonneren „ dat, van nu af aen, geene Rietdykers van deze Stad zullen mogen varen, dan een uur na dat de Marktschuit zal zyn afgevaren, op een boete van twaelf Guldens." Enz.

ARK-

(*) Zie hier voren bladz. 265.

ALKMAER.

DEn 9. van deze Grasmaend, hebben de Heeren Schout, Burgemeesters en Schepenen van deze Stad, met voorkennisse en goedkeuringe van de Heeren Raden in de Vroedschap derzelver; goedgevonden alle de voorgaende Keuren, Ordonnantien en Reglementen, omtrent de Pen- en Luchjes-Vragten gemaekt, te vernietigen en buiten kracht te stellen, en op nieuw een vasten voet te beramen, naer welken de Voerlieden zich zullen hebben te gedragen, ordonnerende „ I. „ Dat niemand, buiten de geadmitteerde „ Voerlieden, in prejudicie van dezelven, eenige Vragten, het zy van Personen of Goederen, zullen mogen ryden of voeren, noch „ doen ryden of voeren van hier naer andere „ Steden of Plaetsen, op een boete van twaelf „ Guldens, t'elken reise te verbeuren, ten „ behoeve als hier na zal worden gemeld, „ blyvende hier van bevryd die by het XVII „ Artikel op de Luchjes-Vragten worden genoemd; en zullen de geadmitteerde Voerlieden gehouden zyn hunne Acte van Admissie te vertoonen aen den Commissaris van „ het Wagenveer alhier, aen welken, als ook „ aen de respective geadmitteerde Voerlieden, „ de Calange wordt gedemandeerd zonder „ oogluikinge of conniventie te doen. II. De „ geadmitteerde Voerlieden en derzelver „ Knechts zullen gehouden zyn de Luiden of „ Vragten getrouwlyk te bedienen, en zich „ vooral te wagten van Tabak te rooken buiten „ consent van de Passagiers, of zich dron-

„ ken

ALKMAER.

ALK-MAER.

„ ken te drinken, en dronken zynde, zullen zy „ geene Vragten mogen ryden, ook de op heb„ bende Passagiers in geenerhande manieren „ kwalyk te bejegenen of te injuriëren, met „ woorden of daden, op de verbeurte van zes „ Guldens, en, daerenboven, door de Heeren „ Burgemeesteren arbitralyk te worden gecorri„ geerd, naer exigentie van zaken. III. Zoo „ wanneer 'er Vragten komen, zullen de gead„ mitteerde Voerlieden of derzelver Knechts „ gehouden zyn de Vragten, by de Pen af, te „ ryden, ten ware de Pen-Voerman mogte „ zyn ziek of uit de Stad, in welk geval de „ Voerman, die op de Pen volgt, de Vragt „ zal moeten ryden: en zal de Commissaris „ gehouden wezen de Pen op de respective „ Voerlieden precise te houden en te obser„ veren; ook, zoo wanneer daer Vragt komt, „ den Pen-Voerman terstond te doen waer„ schouwen, op welk Uur hy moet ryden en „ zyne Vragt opnemen, waervoor aen den „ Commissaris door hem zal moeten worden „ betaeld zes Stuivers, en, by onwilligheid „ van te ryden, zal hy verbeuren een boete „ van zes Guldens, en in geen zes Weken „ aen de Pen komen om te ryden. IV. Het „ zal den Heeren Regenten van de Steden, „ stem in Staet hebbende, vrystaen een Voer„ man te nemen naer hun genoegen; en wan„ neer een Voerman, onder zoodanig pre„ text, gereden heeft Personen, die waerlyk „ geen Regenten zyn, zal hy verbeuren een „ boete van twaelf Guldens, boven de Vragt, „ daer voor ontvangen of bedongen. V. De „ Voerlieden zullen zich te vrede moeten „ houden met de Vragtloonen, hier na ge-

„ noemd,

„ noemd; ook geen Fooijen, Drinkgeld, ALK-
„ Brood of Voeragie voor hunne Paerden mo- MAER.
„ gen eischen, ten laste van de Passagiers, on-
„ der wat pretext zulks zoude mogen zyn,
„ op de boete van zes Guldens; en in geen
„ zes Weken aen de Pen te mogen komen om
„ te ryden. VI. Zoo nochtans, dat de Voer-
„ lieden over de Vragten, naer zoodanige
„ Plaetsen, Gehugten, Buitenplaetsen, en
„ andere mindere distantien, in de environs
„ dezer Stad gelegen, die in deze Ordonnan-
„ tie niet zyn gemeld, in alle redelykheid
„ zullen mogen accorderen. VII. De Voer-
„ lieden, of hunne Knechts, zullen gehouden
„ zyn de Passagiers, op hun gerequireerden
„ tyd, buiten nood of ongeluk, te moeten
„ brengen ter plaetse, waer naer zy afgehuurd
„ zyn, op een boete van twee Guldens, en
„ verbeurte van de halve Vragt te restitué-
„ ren aen de respective Afhuurders of Passa-
„ giers, door den Commissaris van het Wagen-
„ veer, als Artikel X gemeld zal worden, te
„ ontvangen. VIII. Indien iemand een Wa-
„ gen huurt om op een precies uur af te ry-
„ den, zal de Huurder in gereedheid moeten
„ zyn om op te zitten, en, wanneer hy den
„ Voerman langer dan een volslagen uur laet
„ wagten na den gestelden tyd, zal daer voor
„ moeten betalen de halve Vragt, en de
„ Voerman (zoo hy wil) ontslagen zyn de
„ Vragt te ryden, en vervolgens aen de Pen
„ blyven, even als of hy geen Vragt hadt ge-
„ had, behoudende echter de Commissaris
„ zyn Salaris van zes Stuivers, mits dat de
„ Voerman ook precies op zyn tyd past, op
„ verbeurte van zes Guldens. IX. Zoo wan-

„ neer,

ALK-MAER.

„ neer, na het verhuuren van een Wagen, „ andere Personen aenkwamen, die verzochten mede te mogen ryden, zal zulks staen „ ter keuse van den eersten Huurder, mits „ dat dan de bedongen Vragt door de gezamenlyke Passagiers zal moeten worden betaeld. X. Indien iemand een Wagen huurt, „ zal hy gehouden zyn, eer hy afrydt, het „ Vragtloon aen den Commissaris van het „ Wagenveer te betalen, welke Penningen „ zoo lang onder hem zullen moeten blyven, „ tot dat de Voerman is geretourneerd, om, „ des noods, daer aen, door den Huurder, „ te kunnen repeteren de boete, Artikel VII „ gemeld. XI. [Dit Artikel behelst niets anders, dan een Lyst van de Pen - Vragtloonen, zoo als die, door de Voerlieden, by de Pen afrydende, konnen en mogen worden gevorderd.] „ XII. Doch, zoo zy by nacht, „ na de klok tien uuren, moeten ryden, zullen ze voor elke Vragt twee Guldens meer „ mogen nemen; alles boven en behalven het „ Passagie - geld, ten aenzien van de Passagiers. Onder de Vragtloonen zullen mede „ begrepen zyn alle behoorlyke Pakkagien, „ Pakken en Zakken, waer voor geenszins iets „ gevorderd zal mogen worden. XIII. [In dit Artikel was een andere Lyst gesteld, behelzende de Vragtloonen van de Luchjes-Vragten, naer verscheiden Plaetsen] „ XIV. Alle de „ bovengemelde gestipuleerde Luchtjes-Vragtloonen worden geconsidereerd, des Zomers, „ van 's morgens te 6 Uuren tot 's avonds te „ 10 Uuren; en 's Winters, 's morgens van „ 7 Uuren tot 's avonds te 9 Uuren; doch, „ zoo de Huurders op een vroeger Uur wil-

„ len

„ len ryden, zal van ieder Wagenvragt een „ Gulden meerder moeten worden betaeld, „ en 's morgens na elf Uuren een Gulden „ minder; en, wanneer de Voerlieden, door „ toedoen van de Huurders, des Zomers, 's „ avonds na tien Uuren, en des Winters, 's „ avonds na negen Uuren, eerst binnen de „ Stad te rug komen, zullen zy ook daer voor „ nog een Gulden meerder dan de Vragt „ mogen vorderen, except in tyden van nood „ of ongeluk; gelyk mede de Voerlieden ge- „ houden zullen wezen de Huurders te waer- „ schouwen om, in bovengemelden tyd, bin- „ nen te kunnen ryden, en, daer toe gereed „ zynde, zullen zy Lieden dat ook moeten „ doen, op pœne van een Gulden minder „ voor ieder Vragt te ontvangen, nood en „ ongeluk hier mede geëxcipiëerd; alles on- „ verminderd het Passagie - geld van de bui- „ ten plaisier rydende Personen; blyvende het „ zelve, ten aenzien van de Burgers, als van „ ouds, en zal, by het pleisteren, de Con- „ sumtie van de Voerlieden en Paerden zyn „ buiten lasten en kosten van de Huurders. ALKMAER.

„ XV. De Boeten, in deze Ordonnantien ge- „ meld, zullen worden bekeerd een derde „ voor den Heere Hoofd - Officier, een derde „ voor den Commissaris, en een derde in de „ busse voor de Armen, en, door den Com- „ missaris van het Wagenveer, (daer toe ge- „ committeerd) ingevorderd en geëxtradeerd; „ en, by onwilligheid van te betalen, en deze „ Ordonnantien contrariërende, wordt den „ Commissaris van het Wagenveer gequalifi- „ ceerd, by dezen, de Wagens van zulke Voer- „ lieden te sluiten aen de daer toe gedestineerde

ALK-MAER. „ Ketting, tot zoolange de Boeten zullen zyn
„ voldaen en betaeld: de Voerlieden of der-
„ zelver Knechts zullen zich daer tegens niet
„ mogen opposeren, noch den Commissaris
„ injurieren met woorden of daden, op pœne
„ dat hunne Acten van Admissie zullen wor-
„ den ingetrokken, of zy arbitralyk gestraft
„ naer exigentie van zaken. XVI. Zoo de
„ Commissaris verzuimt zyn pligt, hier voren
„ gemeld, waer te nemen, of de gebrekige
„ Voerlieden te beklagen, zal dezelve ver-
„ beuren zes Guldens voor de eerste reise,
„ en twaelf Guldens voor de tweede reise,
„ en daerenboven worden gepriveerd van zy-
„ ne bediening als Commissaris; deze boete
„ te appliceren als voren. XVII. Laetste-
„ lyk, zal ieder Boere-Voerman, die op Ber-
„ ger-, Schermer-, Pinkster, Haerlemsche
„ of Hoornsche Kermis-tyden, met zyn Boe-
„ re-Wagen, Vragt wil ryden, den Commis-
„ saris van het Wagenveer daer van kennis
„ geven, en voor ieder dag, dat hy rydt, aen
„ denzelven betalen zes Stuivers; en by na-
„ latig- of onwilligheid van dien, t'elkens ver-
„ beuren een boete van drie Guldens."

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. DEn 1 van deze Grasmaend hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie eene gelyke Publicatie, als die (*) by de Staten van Holland, den 1 van deze zelfde Maend,

(*) Zie hier voren, bladz. 272.

Maend, naer de Steden van die Provincie afgezonden is, doen afkondigen. Doch, dewyl dezelven byna woordelyk overeenkomen, achten wy het genoeg onzen Lezer hier van verwittigd te hebben. MIDDELBURG.

UTRECHT.

UTRECHT.

WY hebben te voren gezien dat de Ed. Groot Achtb. Heeren Directeuren van de geoctrooijeerde Societeit van Suriname eene wydloopige Deductie (*) hebben doen overgeven aen de Ed. Mog. Heeren Staten dezer Provincie, zoo ter staving van hun Recht om voor een man te deelen in alle Ordonnantien, die alhier, ten behoeve van 's Lands Capiteinen te voet, maendelyks geslagen worden, als ter erlanginge van de achterstallige Penningen, hen uit dien hoofde toekomende: Deze Deductie, door welgemelde Heeren Staten gesteld zynde in handen van derzelver Gecommitteerden tot den Staet van Oorlog, zoo hebben dezen den aert en de natuur van die vorderinge onderzocht, en, den 12 van Louwmaend dezes jaers, hun Raport voortgebragt ter Vergaderinge van hunne Ed. Mog., die zich daer mede, by een Besluit van den 16 van de nu afgeloopene Lentemaend, vereenigd hebben. Het Raport der Heeren Gecommitteerden was van dezen inhoud: UTRECHT.

(*) Zie ons vorig Deel, [1762,] bladz. 484.

U-
TRECHT.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

UWer Ed. Mog. Gecommitteerden tot den Staet van Oorlog hebben, in gevolge uwer Ed. Mog. Resolutie Commissoriael van den 15 Juny 1762, met den anderen naeuwkeurig geëxamineerd de Deductie, aen U Ed. Mog. overgegeven, by of van wege de Directeuren van de geoctrooijeerde Societeit van Suriname, tot stavinge (zoo zy voorgeven,) van derzelver Recht, om voor één man te participeren in alle Ordonnantien, ten behoeve van 's Lands Capiteinen te voet, maendelyks geslagen wordende, en dat over alle de Compagnien, op de repartitie van de Provincie van Utrecht by den Staet van Oorlog gebragt, en van de verpligting van deze Provincie, daer uit spruitende, om, dien conform, aen de Societeit te betalen de thans geëischt wordende achterstallen, zoo die by U Ed. Mog., op den naem van den Man naer Suriname, voor rekeninge van de Societeit gepercipiëerd zouden zyn.

Wy hebben, om daerin *ordine* te procederen, en ten einde, in conformité van uwer Ed. Mog. intentie, van den aert en de natuur dier pretensie volkomen geïnstrueerd te zyn, gemeend alvorens te moeten naergaen de source van de presente vorderingen der Societeit, en wat dien aengaende van tyd tot tyd, op dit subject, by U Ed. Mog. is verstaen geworden.

Om vervolgens, het zelve vergeleken zynde met het geen de Directeurs van de geoctrooijeerde Societeit van Suriname, by hunne Deductie, tot stavinge, zoo zy zeggen, van hun Recht, komen af te geven, daer uit te kunnen opmaken, in hoe verre de voorschreven vorderingen, naer regelen van goede rechtskunde en billykheid, verstaen zouden kunnen worden, aen welgemelde Societeit, ten laste dezer Provincie, te competeren.

En hebben wy, ten regarde van het eerste, bevonden;

Dat, na de Vrede te Breda, in den Jare 1667, tus-

tusschen zyne Koninglyke Majesteit van Groot-Britannie en dezen Staet gesloten, verschil ontstaen zynde onder de Bondgenoten over de bezittinge der Colonie van Suriname; sustinerende de Heeren Staten van Zeeland, immers *quod ad Dominium utile*, en behoudens de Souverainiteit van hunne Hoog Mog., dezelve Colonie aen hen privative toe te komen; en de verdere Provincien ter contrarie; het eindelyk, tot wegneminge van die verschillen, na veelvuldige alterratien, zoo verre gebragt geworden is, dat de Heeren Staten voornoemd, door tusschenkomste van de meeste Leden der Generaliteit, de voorschrevene Colonie, by forme van Koop, gecedeerd hebben aen de Generale West-Indische Compagnie dezer Landen, zoo die by hunne Hoog Mog., in den Jare 1674, was geoctrooijeerd geworden.

U-TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederleginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

En het is, uit de omstandigheden van zaken, ter dier tyd subsisterende, blykbaer genoeg, dat, even als de pogingen, aen de zyde van de respective Provincien, ter bevorderinge van dien koop aengewend, geen ander oogmerk hadden, dan om, nevens het assoupiëren van de verschillen met Zeeland over den eigendom der Colonie van Suriname, de nieuw geoctrooijeerde West-Indische Compagnie meerder voordeelen en middel van bestaen en welvaren te procureren, ook gelyke oogmerken by de Heeren Staten van Zeeland geresideerd hebben, om van derzelver gesustineerd recht, ten behoeve van de West-Indische Compagnie, voor een koopschat van tweemael honderd zestig duizend Guldens, af te zien.

Want, kennelyk zynde den toenmaligen min florisanten staet der West-Indische Compagnie, die geenszins geschikt scheen om aen het groot uitzicht, dat hunne Hoog Mog. met de Colonie van Suriname voor hadden, te voldoen; en dus ook niet om aen de Geïnteresseerden in gemelde Compagnie te procureren dat voordeel, waer om hunne Hoog Mog. de directie der Colonie onder derzelver handen wel hadden willen doen vallen; was het gebeurd, dat men te gelyk bedagt was geweest om dezelve Compagnie te gemoet te komen, in het

U-TRECHT. dragen van de daer toe vereischt wordende kosten, ten algemeenen nutte van de geïnteresseerde Ingezetenen van den Staet in gedagte Compagnie.

Rapport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

In zoo verre ook, dat (vermits de Provincie van Vriesland, die, in den Jare 1674, goedgevonden hadt niet te consenteren in het verleenen van den Octrooije aen de West-Indische Compagnie, op dien voet zich ook ongenegen toonde, om met de andere Provincien mede te werken tot het subsidiëren van gemelde Compagnie, met relatie tot de aen haer toegelegde directie van Suriname,) de Heeren Staten der zes overige Provincien, ieder in den hare, aen gemelde West-Indische Compagnie hebben gelieven te accorderen zekere subsidien, ter conservatie, maintiën en voortzettinge van de Colonie van Suriname.

Dat zulks ook mede specialyk is geschied by uwer Ed. Mog. Resolutie van den 5 July 1682; in gevolge van welke, U Ed. Mog., by derzelver Acte, ten dien einde, in dato den 19 September daer aen volgende, aen die van de West-Indische Compagnie dezer Landen uitgeleverd, hebben gelieven te consenteren en te geven het recht om voor één man te participeren in alle Ordonnantien, ten behoeve van 's Lands Capiteinen te voet maendelyks geslagen wordende, en dat over alle Compagnien, op de repartitie van deze Provincie by den Staet van Oorlog gebragt; breder als by de Acte, daer van zynde.

Zoo nogthans, dat die voorschrevene subsidie geenen aenvang zoude nemen, dan met den dag, dat het Octrooy aen de West-Indische Compagnie, nopens de directie van de Colonie van Suriname, by hunne Hoog Mog. zoude wezen gearresteerd, en te geduuren, *zoo lange de voorschrevene Compagnie in de possessie van gemelde Colonie zoude zyn.*

En, in cas die possessie aen de West-Indische Compagnie, by toeval van Oorlog, of anderszins, afhandig gemaekt wierdt, dat, echter, als dan die subsidie zoude continuëren den tyd van het toenmael loopende Octrooy, aen gedachte Compagnie verleend.

Mits-

Mitsgaders, in cas van abandon, in conformité van het 32 Artikel van het toenmael ontworpen, doch sedert, by hunne Hoog Mog., den 23 September 1682, gearresteerd Octrooy, tot dien tyd toe, dat aen de Compagnie daer uit zouden zyn gerembourseerd de penningen, welken, ter zake van het overnemen der voorschrevene Colonie, aen de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland by de Compagnie waren betaeld, met de interesse van dien, tegens vier ten honderd in het jaer, onder aftrek van de genotene subsidien.

U-TRECHT. *Rapport, aen de Heeren Staten gedaen, ter ueder leg ginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Zulks uit dit gededuceerde, en den expressen inhoud van uwer Ed. Mog. Acte van subsidie, het aen de Heeren, uwer Ed. Mog. Gecommitteerden, klaer en evident voorgekomen is dat, van dien tyd af aen, dat de Colonie van Suriname uit de privative possessie van de West-Indische Compagnie is geraekt in de handen van de Societeit, alle verpligting van U Ed. Mog., uit de bovengemelde Acte van subsidie te trekken, is komen te cesseren.

Want, uit het te voren gededuceerde manifest zynde, dat het oogmerk en de eind-oorzaek der geaccordeerde subsidie zich alleen bepaeld heeft by de West-Indische Compagnie en derzelver Geïnteresseerden, (die men, met de possessie der Colonie willende begunstigen, ook wel te gelyk wilde te hulpe komen in het dragen van den daer aen verknogten last) behoort het, naer alle gronden van rechten en natuurlyke billykheid, vast te staen dat, zoo dra gemelde einden deficiëerden, mitsdien ook verstaen moest worden op te houden alle engagementen, alleen tot die einden ingericht.

Al was het ook dat, by de uitgeleverde Acte, op die gronden ingewilligd, de verpligting van U Ed. Mog. aen geene bepalinge van tyd en omstandigheden gelimiteerd was.

Vermits, naer rechten, alle beloften in derzelver præstatie inhouden de stilzwygende clausule en conditie, *rebus sic stantibus.*

En dat dit nu zoo veel te meer plaets moet hebben, en buiten alle bedenklykheid behoorde gesteld te zyn, daer de Acte van subsidie zelve die ver-

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

pligting, by expresse stipulatie, aen het subsisteren van die eind-oogmerken accrocheert; en dus het daer by vervatte engagement zich niet verder uitstrekt, dan *tot zoo lange de West-Indische Compagnie in de possessie van meergemelde Colonie zich bevinden zal.*

Alzoo dit een en ander, geappliceerd wordende op het cas subject, en het sedert gebeurde, rakende de zoo evengemelde possessie, handtastelyk moet doen blyken, dat U Ed. Mog., by de Directie van de Societeit van Suriname, tegenwoordig gansch ten onrechte weder worden aengemaend, en van vele jaren herwaerts lastig gevallen zyn, over het voldoen van eene pretense schuld, waer in de Provincie niet gehouden is; dan waer op dezelve, in tegendeel, meer betaeld heeft, dan zy, met eenigen schyn van rechten, verstaen kan worden ooit verschuldigd geweest te zyn.

Namelyk, het staet tusschen U Ed. Mog. en de Directeuren van de Societeit van Suriname thans buiten contestatie, dat, niet vele maenden na het uitleveren van de Acte van subsidie dezer *Provincie*, de omstandigheden van zaken, rakende den eigendom en de directie van de Colonie van Suriname, zoo merkelyk een verandering ondergaen hebben, dat, daer ten tyde van de uitgeleverde Acte de West-Indische Compagnie dezer Landen zich *alleen* en *privative* bevondt in de possessie van meergedagte Colonie, de eigendom van die sedert is overgegaen voor twee derde portien aen de Stad Amsteldam en den Heere van Sommelsdyk, respectivelyk; met behoud enkelyk van het resterend derde part voor de West-Indische Compagnie. En dat, omtrent de directie der Colonie, by het Octrooy van hunne Hoog Mog., in dato 23 September 1682, aen de West-Indische Compagnie verleend, dezelve sedert is geüseerd by de Heeren Directeuren van de pretense Societeit, ten dien einde uit de respective Eigenaers gecommitteerd.

Alles tot zyn gevolg hebbende dat, even als daer door de gansche toestand van zaken, die de Provincie, by het accorderen van de questieuse

sub-

subsidie, eeniglyk in het oog gehad hadt, (te weten, om daer door aen de geïnteresseerde Ingezetenen van den Staet in de West-Indische Compagnie te verschaffen de voordeelen, uit de Colonie van Suriname te wagten) ten eenenmale wierdt gesubverteerd, insgelyks daer mede teffens ook kwamen te cesseren alle motiven, die den grond van die gratieuse concessie, in regard van de West-Indische Compagnie, en ter contemplatie van hare toenmalige situatie, uitgemaekt hadden.

U-TRECHT. Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

En dit zelfs ten aenzien van dat aendeel, 't geen de West-Indische Compagnie in de voorschrevene Colonie by de Societeit behouden hadt.

Alzoo het ongerymd zoude zyn te denken dat, als het belang van de gemeene Ingezetenen van den Staet, geïnteresseerd by de Generale West-Indische Compagnie dezer Landen, zoo verre dat te wagten was uit het voordeel van de in derzelver handen gevallene Colonie, kwam verminderd te worden op één derde, en het voorschreven voordeel alzulks mede stondt genoten te worden, voor één derde portie, by eene zoo magtige stad als Amsteldam, en een ander derde by eene particuliere Familie, uwer Ed. Mog. verpligting zoude blyven tot het dragen van een opgenomen last, niet meer dienende ter bevorderinge van het privative nut der gemeene Geïnteresseerden in de West-Indische Compagnie dezer Landen, aen wien het zelve gratieuselyk, ten fine voorschreven, was geconcedeerd, maer mede ten voordeele van eene particuliere buiten Provinciale stad, en de Familie van den Heere van Sommelsdyk, die of gelyk support niet noodig hadden, of in welke dezelve consideratien, als ten aenzien van de Compagnie, immers met relatie tot U Ed. Mog., niet kwamen te exsteren.

Te min, daer, ten aenzien ook van de Compagnie zelve, en het aen haer gereserveerde ééne derde part in den eigendom der Colonie, alle engagement dezer Provincie opgehouden was, zoo dra zy zich zelve uit de possessie der Colonie, met de communicatie derzelve aen hare Medegenoten voor het grootste gedeelte af te staen, gesteld hadde.

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

eenparig toegeschenen, dat het tegens alle gezonde reden zoude aenloopen, na het communiceren der Colonie door die van de West-Indische Compagnie aen hare tegenwoordige Medegenoten, eenige pretensien, ter cause van uwer Ed. Mog. geconcedeerde subsidie, te willen formeren.

Wy hebben dan ook onnodig geacht U Ed. Mog. by dezen op te houden met het geen anderszins ten hoogsten in aenmerking zoude moeten komen: te weten, dat, als het eens waer was, dat de Societeit van Suriname, ter zake van den geconcedeerden éénen man per Compagnie te voet, op deze Provincie gerepartiëerd, eenig recht geboren was, derzelver pretensien echter in verre na niet zouden beloopen de gevorderde viermael honderd, drie en veertig duizend, zes honderd en tien Guldens; en als dan de geëxaggereerde rekeningen, achter de Deductie gevoegd, zoodanig een considerabel rabat zouden dienen te ondergaen, dat het restant daer van in geene vergelyking met de tegenwoordige pretensie gebragt zoude kunnen worden.

Zoo dit van post tot post gemaklyk zoude kunnen getoond worden, zoo wy dit niet voor nodeloos aenzagen, in een geval, daer het ons ontegenzeglyk, om voorverhaelde redenen, toeschynt, dat in deze voor de gemelde Societeit geen fundament van vorderinge ter wereld subsisteert.

En 't dus op geen *plus aut minus* zal aenkomen.

Uwer Ed. Mog. Gecommitteerden hebben ook tot geene andere gedachten kunnen gebragt worden door de redenen, vervat by de Deductie, van wege Directeuren van de geoctrooijeerde Societeit van Suriname, ter Vergaderinge van U Ed. Mog. van den 15 Juny 1762 ingediend. En die zy bevonden hebben te rouleren op de voorstelling van de navolgende vyf principale Poincten.

Namelyk: I. Op wat wyze de Colonie is gekomen in de magt van den Staet.

II. Op wat manier dezelve vervolgens is overgegaen en gecedeerd aen de generale geoctrooijeerde West-Indische Compagnie dezer Landen.

III. Hoe dezelve daer na is gesteld onder de di-

rectie van de tegenwoordige Societeit, welker bestiering aen Directeuren is toebetrouwd.

IV. De verpligting, die U Ed. Mog., tot prestatie van de gratieuse concessie by de meergenoemde Acte, zoude incumberen ten behoeve van dezelve Societeit.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

En, eindelyk, V. eene ondernomene refutatie van de zwarigheden, tegens die verpligting, by uwer Ed. Mog. Resolutie, in dato 19 July 1752, gemoveerd.

Wy hebben, by de verhandeling van het eerste poinct, in de gemelde Deductie niets gevonden, Ed. Mog. Heeren, dat ter zake des questie van eenige consideratie is.

En, belangende het twede, ook alleenlyk maer aen te merken, dat daer uit voor het tegenwoordig onderwerp al mede weinig te trekken valt, als alleen de bevestiging van het hier voren geavanceerde; namelyk, dat het bezit der Colonie, by wyze van koop, aen Bewindhebberen der West-Indische Compagnie door de Provincie van Zeeland geconcedeerd, de gemelde Compagnie by hunne Hoog Mog. is geprocureerd, met een oogmerk om dezelve te beneficiëren.

En alzulks, dat, even als die Colonie aen de West-Indische Compagnie is overgegaen en gecedeerd, of, (zoo hunne Hoog Mog. zich, by derzelver Octrooy van den 23 September 1682, zeer gepast uitgedrukt hebben) aen de gemelde Compagnie by hunne Hoog Mog. *is gedaen in handen vallen*, uit personele consideratie jegens die Compagnie, ook de geaccordeerde subsidie tot conservatie, maintien en voortzettinge van de Colonie, by de respective zes Provincien toegezegd, alleen betrekkelyk kan worden gemaekt tot de West-Indische Compagnie, als Bezitters van dezelve, en geene anderen.

Dan hebben uwer Ed. Mog. Gecommitteerden, met betrekkinge tot het derde poinct, inhoudende het Voorstel hoe de Colonie van Suriname is gesteld onder de directie van de jegenswoordige Societeit, niet kunnen nalaten te remarqueren:

Dat, wel verre van uit het daer van gedaen recit,

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

cit, by de Deductie van Directeuren gevonden wordende, te hebben kunnen opmaken eenigen schyn van fundament tot de tegenwoordige pretensie, daer uit, in tegendeel, boven alle vorige geavanceerde redenen, middagklaer komt te volgen de notoire ongehoudenheid dezer Provincie tot de gevorderde preteuxte achterstallen.

Want, zoo het waer is, 't geen wy, Ed. Mog. Heeren, uit dat narré ontwaer geworden zyn, dat de communicatie der Colonie van Suriname voor een derde gedeelte aen de stad Amsteldam, en voor eene gelyke portie aen den Heer van Sommelsdyk, de gevolgen zyn van de gecacheerde handelingen, tusschen gemelde stad Amsteldam en den Heer van Sommelsdyk geprojecteerd, bereids voor het aengaen der koop met de Provincie van Zeeland, de gedragene consenten van subsidie, by de zes Provincien aen de West-Indische Compagnie, ter contemplatie van de aen haer toegelegde Colonie, geaccordeerd: welke handelingen de West-Indische Compagnie gemeend heeft, zoo voor de Verkoopers als de verdere Provincien, te moeten *cacheren;* twyfelen wy niet, of U Ed. Mog. zullen het op dien grond met uwer Ed. Mog. Gecommitteerden eens zyn, dat de geaccordeerde subsidie aen de West-Indische Compagnie, by de Provinciale Acte van den 19 September 1682 toegelegd, aen de zyde van voorschrevene Compagnie notoirlyk laboreert aen suben obreptie, welke de geheele Concessie, naer rechten, buiten effect en verband stelt.

Want, ofschoon Heeren Directeuren van de Societeit; te kennen gegeven hebbende het bovengemelde Project, met de stad Amsteldam en den Heer van Sommelsdyk, anterieur de koop der Colonie, tot genoegzamen stand gebragt; zoo dat daer op gedoeld werdt, als zy, by het zesde Artikel van derzelver Contract van koop, met de Heeren Staten van Zeeland, op den 6 Juny 1682 gesloten, mentie gemaakt hadden van *zeker middel, dat Bewindhebbers meenden aen de hand te hebben;* daer op pagina 8 van derzelver Deductie, wel gelieven te laten volgen, *dat zy onnodig achten naeuwkeurig te gaen*

en-

onderzoeken naer de redenen, waerom de West-Indische Compagnie heeft trachten te cacheren, waer in dat middel bestondt: behoeft men, echter, om die redenen te ontdekken, niet veel moeite aen te wenden.

Te weten, het was om dat men wel voorzag dat, alhoewel, op de instantie van hunne Hoog Mog., de Heeren Staten van Zeeland, ter accommodatie van de verschillen tusschen derzelver Provincie en de verdere Leden der Unie, wegens het behouden der Colonie van Suriname subsisterende, gedisponeerd mogten zyn derzelver gesustineerd recht op die geconquesteerde Landen voor eene somme gelds aen de generale West-Indische Compagnie af te staen: mitsgaders by de Generaliteit, of ten minsten (by aenhoudende weigering van de Provincie Vriesland,) by de zes overige Provincien schikkingen waren, om de gemelde West-Indische Compagnie in de bezitting dier Landen, na aengegane koop, te adsisteren: dezelve geschiktheid noch by de Heeren Staten van Zeeland als Verkoopers, noch by de respective Provincien gevonden zoude zyn geworden, met contemplatie jegens de stad Amsteldam en den Heer van Sommelsdyk, als ieder voor een derde zullende heriderten in de gemelde Colonie.

Gevolglyk dan ook, dat het *cacheren* van die geprojecteerde handelingen volmaektelyk incideren in de termen van sub- en obreptie, by het bewerken der respective Acten van subsidie geadhibeerd.

Zonder dat daer tegen doet, dat Heeren Directeuren ten dien opzichte genoeg oordeelen dat, noch by de overdragt van de Heeren Staten van Zeeland, noch by het Octrooy door hunne Hoog Mog. aen de West-Indische Compagnie verleend, noch by eenige Resolutie van Staet, het aengaen van zoodanig eene Societeit is verboden geworden.

Alzoo (voorbygaende, om in dezen zoo kort doenlyk te zyn, het geen daer tegen, met relatie tot de Heeren Staten van Zeeland, als Verkoopers, *summo jure*, zoude kunnen gezegd worden, als de tegenwoordige questie niet directelyk concernerende)

U-TRECHT. *Rapport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

U-TRECHT.

Report, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

de) uwer Ed. Mog. Gecommitteerden, in de eerste plaetse, gelooven, dat het aen U Ed. Mog. vreemd zal moeten voorkomen, Heeren Directeuren zaeklyk te hooren sustineren dat, buiten speciale prohibitie, het aen de Oost- en West-Indische Compagnien, of andere Maetschappyen van Commercie, binnen deze Landen opgerecht, vrystaen zoude de bezittingen en eigendommen van Landen en Staten, in andere Waerelddeelen, by hen gepossideerd wordende, voor het geheel of ten dele, *propria auctoritate suoque ex jure*, aen anderen te kunnen afstaen, naer derzelver welgevallen.

Een begrip, Ed. Mog. Heeren, dat wy niet gelooven dat by U Ed. Mog., of by eenige andere Provincie, ooit zal kunnen worden aengenomen, en waer van de gevolgen zoo palpabel zyn uitloopende *in præjudicie* van de gemeene welvaert en het interesse der Republiek, dat men vertrouwt, ter refutatie van dien, niets meer, dan het bloote voorstel van het zelve, noodig te hebben.

Te meer, om dat zoodanig eene vreemde adsumtie allerongevoeglykst is in den mond van de Deducenten, en op het cas subject.

Als wordende het zelve niet alleen door hunne eigene daden wedersproken; wanneer zy in het vervolg de validiteit der overdragt van de Colonie voor twee derde parten aen de Medegenooten van de West-Indische Compagnie trachten af te leiden van het gedragen consent der gezamenlyke Bondgenoten: Maer ook, om dat aen dezelven, in alle gevallen, deficiëren de gronden, die zy voor de voorschrevene gemaekte illatie, uit gebrek van speciale prohibitie tot het aengaen van dusdanige engagementen, komen ter neder te stellen.

Want abuseren de Deducenten zich hoogly, als zy vermeenen dat, by het Octrooy, door hunne Hoog Mog. aen de West-Indische Compagnie verleend, met relatie tot de aen hen in handen gestelde directie van de Colonie van Suriname, zulks niet verboden zoude zyn.

Daer, om van het contrarie overtuigd te worden, men slegts het oog heeft te slaen op het XXXII Artikel

tikel van hunner Hoog Mog. Octroy van den 23 September 1682. UTRECHT.

En waer by Hoogst dezelven, in het geval, wanneer het support der Colonie aen de West-Indische Compagnie bevonden wierde te zwaer te vallen, (het geint juist het cas is, 't welk de Deducenten sustineren, dat aen de zyde der Compagnie aenleiding tot het aengaen der Societeit gegeven heeft) *by formie van permissie*, en dus met stilzwygende prohibitie in alle andere gevallen, wel hebben gelieven toe te staen dat gedachte Compagnie de Colonie zoude mogen abandonneren: Maer tot geen ander effect, *dan ten behoove van den Staet*, *en dat dezelve als dan daer over de bezorging, directie en ordre-stelling zoude hebben.*

Rapoort, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Surinamen.

Sluitende dus alle vervreemding ten aenzien van anderen volstrektelyk uit.

Zoo dat daerom dan ook te recht by de Provincie van Zeeland, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., is geürgeerd geworden, wanneer welgemelde Provincie, op 't raport van den Heere van Els en andere hunner Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zake van de West-Indische Compagnie, nopens de gehoudene besoignes met Bewindhebberen, over de ingeloopene klagten tegen den toenmaligen Gouverneur van Suriname, door derzelver Heeren Gedeputeerden ter Generaliteit, ten aenzien van de dadelyke ondernomene mutatie der directie van de Colonie en aengegane Societeit, gedeclareerd heeft, hoe zy begreep *dat* DE GEHEELE DIRECTIE *van de Colonie van Suriname* ALLEEN *en* PRIVATIEF *aen de West-Indische Compagnie dezer Landen was gedemandeerd, zonder dat dezelve eenigzins bevoegd of gequalificeerd was geweest daer van eenig gedeelte aen iemand anders over te geven, of buiten die generale Societeit eenige andere Societeit te erigeren, en alzoo regering in regering te maken; en dat, in alle gevallen, tot zoodanige afdeelinge of vervreemdinge hunner Hoog Mog. consent en auctorisatie zoude worden gerequireerd, die ook niet anders, dan met eenparige bewilliginge van alle de Provincien, zoude kunnen worden geobtineerd.* Met welke aenteke-

UTRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederinggingt van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

ning de aenwezende Heer van de Provincie van Stad en Lande zich heeft geconformeerd.

Nu dat, ten zelfden dage, de Heer van Æls en andere hunner Hoog Mog. Heeren Gedeputeerden voorsz. ter Vergaderinge geraporteerd hadden, hoe dezelven, uit gelyke gronden, en tekkerlyk in overtuiginge van het begrip der Bondgenoten, op dit subject subsisterende, en hen kennelyk geworden, sedert de eerste opening der aengegane associatie, (zoo die, ter Vergaderinge van de Heeren Staten Generael, by de Provincie van Holland, in dato den 30 April te voren geschied was) gedifficulteerd hadden, buiten speciale auctorisatie van hunne Hoog Mog., op de klagten wegens den Gouverneur van Suriname, by hunne Hoog Mog. ingebragt, conform het voorstel van Gecommitteerden der West-Indische Compagnie, met Gecommitteerden der stad Amsteldam en van wege den Heere van Sommelsdyk, als mede Directeuren van de Colonie van Suriname, in besoigne te treden, als strydig met den teneur van het Octrooy voor die Colonie, *alleen aen de West-Indische Compagnie* verleend. Confererende van dit alles breder by de Notulen van hunne Hoog Mog. onder 2 Augusty 1686.

Ten allerklaersten blykt dat, van den beginne af aen, en zoo dra den Provincien kenbaer is geworden, hoe de West-Indische Compagnie, zich, zedert het verleende Octrooy en de uitgeleverde Acten van subsidie, voor het grootste gedeelte van den eigendom der Colonie aen hare tegenwoordige Medeleden ontdaen hadt, onder de Bondgenoten begrepen werdt daer mede gecontraveniëerd te zyn tegens het Octrooy, aen de West-Indische Compagnie verleend, met den aenkleve van dien.

En dat daer uit, by de gemaekte Societeit, geenig recht konde gemeriteerd worden.

Hier tegens geldt niet, zoo het uwer Ed. Mog. Gecommitteerden voorgekomen is, dat niet blyken zoude dat by U Ed. Mog., of eenige andere Provincie, diergelyk verzet tegens het aengaen dier Societeit zoude zyn in het werk gesteld; en dat de Provincie van Zeeland, op een nadere Propositie,

ter

ter Vergaderinge van de Heeren Staten Generael van wegens de Provincie van Holland, op den 5 October 1686, op het tapyt gebragt, verklaerd zouden hebben: „ neffens andere Provincien te consenteren, dat de Colonie van Suriname, in plaetse „ van dat die, volgens hunner Hoog Mog. Resolutie van den 23 September 1682, was gesteld „ onder het opzicht en de directie van de Bewindhebberen van de generale Geoctrooijeerde West-Indische Compagnie dezer Landen *alleen*, gesteld „ wierdt onder het opzicht en de directie *van de Societeit*, die voorschreven Bewindhebberen hadden aengegaen met den Magistraet der stad Amsteldam en den Heere van Sommelsdyk, ieder „ voor een derde part, om de voorschrevene Colonie gezamenlyk te dirigeren."

U-TRECHT. *Report, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Want, om nu niet te zeggen, hoe uit het hier voren gededuceerde, en de gemaekte difficulteiten by Heeren Gedeputeerden van hunne Hoog Mog. tot de zake van de West-Indische Compagnie, omtrent het admitteren van andere Gecommitteerden dan die der West-Indische Compagnie tot de besoignes, concernerende de Directie der Societeit van Suriname, en de aenteekening van den Heere Gedeputeerde der Provincie van Stad en Lande, conform de aenteekening van Zeeland, hier voren verhaeld, manifesteert dat dit geheele raisonnement steunt op beginzelen, die van alle waerheid ten eenenmale zyn gedestitueerd; zoo zoude ook, boven dien, in cas het eens waer was dat, noch door deze, noch door eenige andere Provincie, buiten Zeeland, diergelyk expres verzet tegens het aengaen der Societeit, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. was ingebragt, het gevolg, daer uit by de Deducenten getrokken, geheel en al claudiceren.

Nademael, wat het eerste belangt, het op juridique gronden klaer genoeg is dat, even als ten aenzien dezer Provincie, het niet genoeg zoude zyn geweest, ter qualificatie van de West-Indische Compagnie *alleen* tot de directie der Colonie, dat dezelve zich daer tegens niet openlyk verzet hadt, ook

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter nederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

ook het eenvoudig niet verzetten van de Provincie tegens de geproponeerde qualificatie van de Societeit tot dezelve directie, contrarie het voorgaende tegenstrydig expres gedragen consent, insgelyks niet genoeg zoude zyn, om daer uit te eliciëren een consent en toestemming van dezelve in de geproponeerde veranderinge. Maer dat, in zoodanige gevallen, de Provincie, *tacendo*, daer omtrent verstaen zoude moeten worden gebleven te zyn, *ten minsten*, in haer geheel.

Vooral zoo lange het nog niet te passe kwam zich daer omtrent meerder expressé te declareren, het geen in het tegenwoordig geval niet te passe gekomen is.

Overmits, door het overnemen van zoodanig eene Propositie, by de Provincie van Zeeland en Stad en Lande, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., in dato 30 April 1686, op de eerste Voorstellinge van Holland, dezen aengaende gedaen, de verdere deliberatien dier zake gesurcheerd waren geworden.

En zedert, zoo de Deducenten zelven afgeven, by de eerstgemelde Provincie te recht gedeclareerd zynde (het geen ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. geen contradictie gevonden heeft) dat, in alle gevallen, zoodanig eene afdeeling of vervreemding, buiten eenparige bewilliging van de Provincien, niet konde worden goedgekeurd, het 'cas nooit geëxteerd heeft, dat het op een aveu of desaveu van de Provincie, rakende de geproponeerde transmutatie van directie, heeft behoeven aen te komen.

Want, Ed. Mog. Heeren, het is uwer Ed. Mog. Gecommitteerden vreemd voorgekomen dat, by de tegenwoordige Deductie van Directeuren der Societeit, zoo *fort & ferme* hebben zien poseren dat, by eenparige bewilliging van alle de Provincien, en in krachte van de Resolutie van hunne Hoog Mog. van den 5 October 1686, de presente Societeit van Suriname, in plaetse van de West-Indische Compagnie, zoude wezen gequalificeerd tot de directie van de Colonie van Suriname.

Daer nochtans niet alleen niets diergelyks by het ge-

genotuleerde in de Regifters van hunne Hoog Mog. van dien dag blykt, maer wel het tegendeel van dien.

Men heeft, namelyk 1) het genotuleerde, waer op de Deducenten zich beroepen, maer in te zien, om ontwaer te worden, dat het zelve niets contineert, dan eene Propofitie van Holland, een gelimiteerd Advys van Zeeland, en eene Overneming van de Provincie van Stad en Lande, zonder meer. En, dienvolgende, dat het zelve naer niets minder gelykt, dan naer eene Refolutie van Confent op de gedane Propofitie, by eenparige bewilliging der Bondgenoten.

2) Dat het geen de Societeit, uit het contenue van dat genotuleerde, komt te trekken, ten eenenmale fteunt op gansch abusive en onware vooronderftellingen.

Namelyk, dat het aen de Provincie van Zeeland *alleen* gehaperd zoude hebben, dat de overdragt van de directie en beheering aen de Societeit, tot dien tyd toe, by de Generaliteit niet was geaccordeerd.

Expliceerende dan vervolgens de Deducenten het Advys van Zeeland, te vinden by het genotuleerde in de Regifters van de Heeren Staten Generael, onder 5 October 1686, op de nadere Propofitie van Holland: en waer by de Heeren Gedeputeerden van gemelde Provincie gedeclareerd hebben, in de vorenftaende Propofitie, „ nevens de andere Provincien te confenteren, mits dat geene perfonen, professie doende van den Paepfchen Godsdienft, hier te Lande, ofte in Suriname, zouden worden toegelaten tot eenige directie van de voorfchrevene Colonie, ofte part of deel in die Societeit hebben, zelfs niet voor anderen occuperen, en in vaft vertrouwen, dat aen de beledigde Ingezetenen der Provincie van Zeeland goede en prompte reparatie en fatisfactie zoude worden gegeven," breeder als by dat genotuleerde: even en al eens als of het zelve uitmaekte een gaef acces van de Provincie van Zeeland,

U-TRECHT. Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

land, tot de bereids te voren ingebragte Consenten van de andere Provincien.

Daer het nochtans zeker is dat, buiten het stilzwygend consent van Holland, vermits de gedane Propositie, hier voren gemeld, nergens blykt, dat van wege een eenige Provincie zoodanig Consent ter Vergaderinge ingebragt was.

En dus dan ook de Provincie van Zeeland, in voege voorsz., consenterende *nevens de andere Provincien*, met geene mogelykheid verstaen konde worden daer door geëffectueerd te hebben een eenparig consent van de Bondgenoten in het voorstel van Holland.

Maer, eeniglyk, dat daer mede (conform derzelver vorig gedaen Declaratoir, ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog. gedaen aenteekenen) de Heeren Staten van Zeeland, onder de boven gementioneerde gemaekte limitatien en mitsen, *in cas van Consent der andere Provincien*, insgelyks verklaerden te consenteren.

Het geen derhalve niets meer uitmaekt, dan een gelimiteerd Consent van Zeeland.

Zelfs niet obligatoir voor Zeeland, dan ten ware, onder gelyke limitatien en mitsen, de Consenten der respective andere Provincien kwamen te volgen.

Dat, als de gewone betekenis dier woorden dat al niet ten uitersten klaer maekte, en de omstandigheden van zaken het zelve, boven dien, niet buiten allen twyfel en mogelykheid van contrarie bevattinge stelden, de verdere inhoud van het voorgemelde genotuleerde den Heeren Directeuren der Societeit ten minsten hadt moeten doen zien, hoe zeer zy van de ware gesteldheid van zaken en het oogmerk van hunne Hoog Mog. afweken, als zy, uit het genotuleerde van den 5 October 1686, een eenparig consent van de gezamenlyke Provincien, tot het stellen der directie van Suriname onder opzichte van de Societeit, kwamen te eliciëren.

Niet alleen, om dat zy dan ten minste daer by gevonden moesten hebben een conclusie, ten dien

ein-

einde by hunne Hoog Mog. genomen, die neegens voorkomt;

Maer ook, om dat zy van dit abusive begrip te rug hadden moeten gebragt zyn geworden, door het daer by voorkomend gedrag van den Heer Gedeputeerde van de Provincie van Stad en Lande, het geproponeerde copiëlyk overnemende, om in de zyne breeder gecommuniceerd te worden.

Het geen ten eenenmale onbestaenbaer is met het gant, waer voor de Societeit thans het verhandelde ter Generaliteit op den 5 October 1686, conform het questieuse genotuleerde, wil aengezien hebben.

Wy hebben gemeend, Ed. Mog. Heeren, de afgehandelde allezins erroneuse adsumtien der Societeit, nopens de wettigheid der overgebragte directie van de Colonie in handen van de tegenwoordige Directeuren, op voorverhaelde gronden opgehaeld, een weinig breeder de attentie van U Ed. Mog. te moeten voordragen; om dat, naer begrip van de Deducenten, het zelve komt uit te maken het fundament, waer op zy sustineren dat, zedert dien tyd, alle baten, voor- en nadeelen, op de Colonie gevallen, zyn gekomen ten behoeve en ten laste, niet van de West-Indische Compagnie *alleen*, maer van de Societeit *in het gemeen*: En dat daer op ook berust het recht, dat de Societeit zich thans verbeeldt haer ten laste van U Ed. Mog., uit hoofde van de Acte van subsidie van den 19 September 1682, toe te komen.

Zoo als wy ook; vervolgens met de Deducenten verder toetredende tot dat gene, 't welk zy, in de vierde plaetse, by hunne Deductie hebben gemeend aen U Ed. Mog. te moeten openleggen, en strekkende is, ten vertoon van de verpligtinge van U Ed. Mog. tot præstatie van het geen de Societeit sustineert ten laste van uwer Ed. Mog. Provincie te competeren, volgens uwer Ed. Mog. Acte van subsidie, aen de West-Indische Compagnie zoo gratieuslyk verleend; voornamelyk mede aengedrongen hebben gevonden, dat de associatie, tusschen de West-Indische Compagnie en de twee overige Le-

U-TRECHT: Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter onderlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

Leden, by hunne Hoog Mog., op den 5 October 1686, niet alleen geapprobeerd en geratificeerd zoude zyn; maer ook de Colonie van Suriname, *met* UWER ED. MOG. *volkomen genoegen, voorkennisse en consent, onder de directie en bebeering der tegenwoordige Societeit zoude wezen gesteld.*

Zulks ook, dat daer op de Deducenten hebben gedacht te kunnen bouwen eene homologatie van die Acte, ten behoeve van de Societeit, door de opgevolgde betalingen van de geaccordeerde subsidie over de Jaren 1683, 1684 en 1685.

Maer aengetoond zynde, Ed. Mog. Heeren, dat niet voor den Jare 1686 eenige directe opening van het Contract van Associatie aen de Provincien voorgekomen is, en dat, wel verre van eenigen blyk van volkomen genoegen, voorkennisse en consent van U Ed. Mog. in het zelve, nergens zelfs van geene de minste deliberatie van U Ed. Mog. op dat subject consteert; dat ook, in tegendeel, uit het hier voren gededuceerde, klaer is, dat nimmer by de gezamenlyke Bondgenoten eenig consent tot het erigeren der Societeit gedragen is; *zal het niet* veel moeite in hebben om op te maken, van wat valeur gehouden zal moeten worden de *quasi* verpligting, uit dusdanige onwaerachtige gronden afgeleid, en de pretense homologatie van uwer Ed. Mog. Acte obligatoir, ten aenzien van de Societeit, vermits de respective betalingen over de voorschreven jaren, op gelyke chimerique vooronderstellingen steunende:

Alzoo, wel verre van daer uit zoodanig eene homologatie te kunnen afleiden, wy in tegendeel geloofd hebben evident te zyn, dat, hoe het zich ook omtrent de voornoemde betalingen *in facto* moge toegedragen hebben, daer uit ten minsten, als geschied zynde *alleen* over de respective jaren, gedurende welken U Ed. Mog. van de geacheerde handelingen der West-Indische Compagnie met derzelver tegenwoordige Geassocieerden niet gebleken was, klaerlyk kwam te manifesteren; eensdeels, uwer Ed. Mog. scrupuleuse attentie ter voldoeninge van derzelver engagement, gedurende

den

den tyd, in welken aen hen niet formelyk gebleken was, dat de zaken bereids van natuur en gedaente veranderd waren; anderdeels van uwer Ed. Mog. intentie en billyk begrip van ongehoudenheid voor het vervolg, tot verdere prestatie van de geconcedeerde subsidie, ten aenzien van de Societeit.

En wy hebben die wettige conclusie daer uit te meer moeten opmaken, niet alleen, om dat die allezins overeenkwam met het recht van U Ed. Mog., en zich geconfirmeerd vondt met uwer Ed. Mog. gehouden gedrag in het vervolg, by het doen cesseren van verdere betalingen, als mede door uwer Ed. Mog. expresse Declaratoiren, ter Generaliteit, in den jare 1752 en 1754, dien aengaende ingebragt; maer ook om de wyze en forme, waer op die betaling van wege U Ed. Mog. is geschied.

U-vrecht. Raport aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

Namelyk, buiten alle erkenteniſſe van verpligting *aen de Societeit*, en alzulks alleen aen den persoon van *Nicolaas Monk*, by U Ed. Mog. bekend als *Geauctoriseerde van de Generale West-Indische Compagnie.*

En ten behoeve van *de Bewindhebberen der West-Indische Compagnie*, zoo de Ordonnantien van betalinge, daer toe uitgegeven, expreſſelyk inhouden.

Zulks dan ook daer uit voor de Societeit geen de minste gevolgtrekking van erkenteniſſe gehaeld kan worden.

Dan wel, dat daer uit voor de Provincie zoude kunnen worden geargumenteerd, dat die betalingen, als erroneus en buiten verpligting aen de West-Indische Compagnie geschied, aen U Ed. Mog. dienden te worden gerestitueerd; immers, van dien tyd af, dat de Colonie van Suriname door dezelve Compagnie niet meer privativé was bezeten geweest.

En dit te meer, om dat zoodanig erreur aen de zyde van U Ed. Mog. het gevolg was van de by continuatie gecacheerde handelingen, ten aenzien van de Provincie, by de West-Indische Compagnie gehouden.

Waer door zy eerst, op den naem der Compagnie,

U-
TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

nie, hadden weten te bekomen de Acte van subsidie dezer Provincie, onder eene sub- en obreptive verberging van derzelver waer oogmerk, om de daer by verkregene faveuren, *alleen ten haren opzichte impetrabel*, te communiceren aen derzelver onderhandsche en gecacheerde aenstaende Medegenoten in de directie der Colonie: en zedert de betaling van de alzoo verkregene subsidie, by gelyken bedekten handel, geürgeerd hadden, door ministerie van den gewoonlyken Geauctoriseerden van de generale West-Indische Compagnie dezer Landen.

Latende de integriteit van het recht niet toe, dat dusdanige gecacheerde en simulate wyze van doen, en allerminst, als die jegens den Souverein of Prince van den Lande gepleegd worden, ten voordeele zoude kunnen redunderen van den genen, die daer van hadt kunnen goedvinden zich te bedienen.

Niet gelukkiger, dan ten respecte van de pretense homologatie der Acte van subsidie, ten behoeve van de Societeit, schynen de Deducenten geslaegd te zyn in derzelver overige suppositien, verder by de Deductie ten vertoon van de *verpligting* van U Ed. Mog. tot betalinge der gevorderde *f* 443610 : - : - geavanceerd.

Namelyk, dat de gansche teneur van uwer Ed. Mog. Acte van den 19 September 1682, ten klaersten zoude uitwyzen dat het recht, daer by aen de Compagnie geconcedeerd, niet *ad tempus*, maer *in perpetuum* overgegeven zoude zyn.

Wy meenen het abusive van die vooronderstellingen bereids in de premissen van dit ons Raport getoond te hebben, als wy, uit den inhoud van die Acte zelve, U Ed. Mog. hebben doen zien hoe die niet alleen wel degelyk aen verscheidene omstandigheden en evenementen was geaccrocheerd; maer specialyk ook aen de zoodanigen, die by de Acte zelve expresse gemeld, en zedert in de West-Indische Compagnie dezer Landen geëxteerd hebbende, naer alle rechten en reden, hadden doen cesseren alle obligatie, uit de gelimiteerde belofte proflüerende.

Want hier tegens te allegeren, dat de geclausuleerde

leerde concessie van U Ed. Mog., by de Acte van subsidie aen de West-Indische Compagnie gratieuslyk toegestaen, ter tyd toe *zoo lange de voorschrevene Compagnie in de possessie van de Colonie wezen zal*, van geen andere depossidering te verstaen zoude zyn, dan die by vyandlyke overmagt mogt komen voor te vallen, strydt zoo zeer met de natuur der zake en het oogmerk van U Ed. Mog., in het accorderen van de subsidie aen de West-Indische Compagnie, ter contemplatie van hare personele possessie der Colonie, als al wederom met de uitgedrukte teneur van de Acte zelve.

Welke, vooreerst, op dit subject generael spreekt, dien, vervolgens overgaende tot gevallen, waer door dezelve buiten de possessie zoude kunnen geraken, zich niet slechts bepaelt aen het toeval van Oorlog, maer generalyk tot alle middelen en manieren, *waer door de Compagnie de possessie zoude mogen komen te missen*. Mitsgaders eindelyk ook disponeert, speciael in het geval van abandon, in conformité van het XXXII Artikel van het toenmaels ontworpen en sedert tot stand gebragt Octrooy van den 23 September 1682.

En dit, in alle die gevallen, op eene wyze, die klaerlyk doet zien, dat *alleen* het personeel en privative nut en voordeel der West-Indische Compagnie by U Ed. Mog., in het verlenen van de subsidie, beoogd geworden is.

Wel is waer, dat het ons voorgekomen is, dat U Ed. Mog., by de uitgifte der Acte, niet specialyk bedacht schynen geweest te zyn op het cas van de opgevolgde Associatie, en de depossidering, *daer door* zedert by de Compagnie ondergaen: (alzoo zoodanig een cas, strydig met het geen U Ed. Mog. te recht begrepen, dat bestaenbaer was met het Octrooy en de Rechten, waer op de West-Indische Compagnie de Colonie van hunne Hoog Mog. ontvangen hadt, geen onderwerp van uwer Ed. Mog. voorzorge konde uitmaken.) Maer dat zulks niet wegneemt, dat, nu het zelve echter by de West-Indische Compagnie ondernomen is geworden, daer uit, by U Ed. Mog., *summo jure*, kan en moet

U. TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

wor-

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

worden geargumenteerd, tot de daer uit voortvloeiende ongehoudenheid der prestatie van den geaccordeerden éénen man, ter cause de West-Indische Compagnie, van dien tyd af aen, niet meer verstaen kan worden in de possessie der Colonie geweest te zyn.

En dit met zoo veel te meer aendrang en fundament, als de wyze, waer van zich de West-Indische Compagnie bediend heeft om zich van de possessie der Colonie te ontzetten, aen de zyde van die Compagnie minder geoorlofd was, en strydig met het Octrooy zelve, mitsgaders aen te merken was als de gevolgen van de gecacheerde handelwyze, ter illusie van hunne Hoog Mog. in het generael, en van de zes respective Provincien in het byzonder, in het werk gesteld, zoo ten aenzien van het verkrygen van het Octrooy, als de gratieuse Concessien van subsidien.

Zulks deze handelwyzen ook van zoodanig een aert waren, dat, al was het schoon dat die zedert, het zy by expres consent der Provincien ter Generaliteit, het zy door zich daer tegens niet te opposeren, eenige bestaenbaerheid verkregen mogten hebben, het zelve, *nullo modo*, ten dien einde konde strekken om U Ed. Mog. uit de quaestieuse Acte van subsidie, aen de West-Indische Compagnie, *zoo lange die in de privative possessie van de Colonie wezen zal*, toegezegd, te obligeren ten aenzien van de Societeit.

Zoo om redenen, die wy by vorige bereids breeder meenen betoogd te hebben;

Als om dat het, in allen gevalle, twee onderscheidene zaken waren, in aert en forme zeer verre van den anderen verschillende: Namelyk, by consent of conniventie, nevens de verdere Leden ter Generaliteit, te tolereren dat de directie der Colonie, in plaetse van aen de West-Indische Compagnie *alleen*, wierdt gedemandeerd aen de tegenwoordige Societeit; en het overbrengen van de Provinciale Concessie van subsidie, aen de West-Indische Compagnie geaccordeerd, *zoo lange die in de possessie zoude zyn*, op de zedert in de directie

en

en possessie gestelde Societeit, met wien de Provincie nooit dien aengaende gehandeld hadt, en nooit op dien voet zoude hebben kunnen goedvinden te handelen.

En het derhalve monstreus zoude wezen, uit de gemakkelykheid der Provincie omtrent het eerste, te willen argumenteren tot eene verpligting omtrent het laetste.

Zonder dat ook hier tegens by ons van eenige consideratie heeft kunnen zyn, dat wy by de Deductie gevonden hebben, als of U Ed. Mog., by concessie, op het exempel en nevens de andere Provincien, tot conservatie, maintien en voortzetting van de Colonie van Suriname, overgegeven hebbende het recht, om voor één man te participeren in alle Ordonnantien, ten behoeve van 's Lands Capiteinen te voet geslagen wordende, zedert dato van de laetste voldoeninge, het beloop dier concessie zouden hebben ontvangen en geïncasseerd, *voor rekening van de Societeit.*

Dan hebben wy, in tegendeel, daer in gemeend te vinden eene aeneenschakeling van abusive raisonnementen, steunende al weder op onwaerachtige gronden.

Want, uit het gansche beloop der zake, en de quæstieuse Acte zelve, kenlyk zynde dat de conservatie, maintien en voortzetting der Colonie van Suriname op zich zelve niet waren de *eenig* bedoelde einden en oorzaken van de geaccordeerde concessie, maer dat die gepaerd zyn geweest met het beoogd personeel faveur, ten speciale voordeele van de Compagnie, als Possesseuren van die Colonie; en dat alzulks daer uit de Societeit geen de minste betrekking konde metiëren: is het gansch erroneus, U Ed. Mog. aen te schryven, als of U Ed. Mog., ter zake van de korting van één man per Compagnie op 's Lands Ordonnantien, zedert het ophouden dier subsidie, eenige incassering *voor rekeninge van de Societeit* begrepen zouden kunnen worden gehad te hebben.

In tegendeel, na dat de verpligting van U Ed. Mog., omtrent het participeren van één man per Com-

U-TRECHT. Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

U- ZANGUR. *Rapport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Compagnie, ten aenzien van de West-Indische Compagnie, gecesseert was, en daer toe nimmer eenig recht aen de Societeit was overgegaen; sprak het van zelve, dat U Ed. Mog., dien aengaende, zoo aen den een als ander buiten verantwoording waren, hoe het met de betalinge van 's Lands Ordonnantien in het vervolg toeging; en onder wat benaming de Provincie, in de kortinge van één man per Compagnie te voet op alle geslagene Ordonnantien, konde goedvinden te continuëren.

Uwer Ed. Mog. Gecommitteerden vinden zich hier mede eindelyk gebragt *tot het vyfde en laatste poinct* der Deductie, ingericht ter *quasi* oplossing van de middelen, by uwer Ed. Mog. Resolutie in dato 21 July 1752 vervat; en betrekking hebbende tot de Acte van subsidie des questie.

Welke de Deducenten brengen tot het getal van de navolgende *vier* (zoo zy die gelieven te noemen) *zwarigheden.*

En onder welke ons, in de eerste plaetse, te voren gekomen is dat; U Ed. Mog. by de voorschrevene Resolutie te kennen gegeven hebbende, dat het engagement van deze Provincie, om de soldy van één man per Compagnie voor de Colonie te contribuëren, was gelimiteerd tot een zekeren tyd, en dat, dien tyd reeds afgeloopen zynde, de Provincie ook zedert in dat engagement niet meer gehouden was geweest, dan de Provincie van Vriesland en het Landschap Drenthe; zaken, die wy meenen uit het hier voren gededuceerde middagklaer te zyn; aen de zyde van de Deducenten daer tegens, buiten notoire cavillatie, niets heeft kunnen worden ingebragt.

Want waerlyk, als het tusschen U Ed. Mog. en de Societeit buiten verschil staet; gelyk het behoort te staen; dat het engagement van de Provincie, om de soldy van één man per Compagnie te voet te contribuëren, dependeert van den tyd, *tot zoo lange de West-Indische Compagnie in de possessie der Colonie zal zyn*, is het, ter solutie van uwer Ed. Mog. gezegde, dat voorschreven engagement aen een zekeren tyd gelimiteerd was, vry cavilleus te

te avanceeren *dat Directeuren, van voren tot achteren uwer Ed. Mog. Acte obligatoir doorzien en doorlezen hebbende, daer in geen vestigien ter wereld hebben gevonden, die zoodanig een temporele limitatie zouden includeren.*

1. Diergelyk een assertie kan op geen anderen voet berusten, dan dat de limitatie, by de Acte voorkomende, niet zoude contineren een uitgedrukt bepaeld getal van jaren, maer relatief zyn gemaekt tot zekere omstandigheden en zaken: namelyk de possessie der Colonie by de West-Indische Compagnie. Maer, dat laetste waer zynde, wat was 'er dan ook meer handtastelyk waer, dan dat het engagement van de Provincie was gelimiteerd aen zekeren tyd, en wel zoodanigen tyd, als de possessie van de West-Indische Compagnie geduren zoude?

In zoo verre dat, als Directeuren van de Societeit van Suriname, in dien natuurlyken zin de Acte van subsidie gelievende te beschouwen, als nog in dezelve niet zouden weten te vinden eenige vestigien van temporele limitatie, waer aen het engagement van U Ed. Mog. was geaccrocheerd, zy van de goedheid zouden dienen te zyn hunne bevatting omtrent die woorden nader op te geven, om uwer Ed Mog. Gecommitteerden, welker begrip te kort geschoten is om daer aen een anderen zin toe te eigenen, in staet te stellen de nodige solutie aen U Ed. Mog. voor te dragen.

Het zoude dan, by die gelegenheid, ook niet kwalyk te passe komen, tevens geeclairciseerd te worden, hoe het dienen kan ter oplossinge van uwer Ed. Mog verdere geposeerden; inhoudende *Dat die tyd reeds afgeloopen was, en U Ed. Mog. mitsdien in dat engagement niet meerder gebouden waren geweest, dan de Provincie van Vriesland en het Landschap Drenthe;* de Deducenten, met veel omslags, ten vertoon *quasi*, als of dat argument zoude claudiceren en buiten den haek zyn, te hooren beweren dat Vriesland en Drenthe zich nooit by gelyke Acten aen de West-Indische Compagnie geobligeerd zouden hebben.

Want,

U. TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaan, ter nederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

Want, of schoon dat laetste waer is, zoo doet het zelve nochtans niets tot verzwakking van het argument van U Ed. Mog., die; te kennen gevende dat, na het ophouden der temporele en conditionele concessie, by de zelve Acte vermeld, alle engagementen ter dier zake cesseerden, en zich mitsdien zoo weinig verpligt kenden, als de Provincie van Vriesland en het Landschap Drenthe; zoodanig eene overeenkomst met Vriesland en Drenthe klaer genoeg afleiden, niet uit eene gelykheid van engagement, maer uit gelykheid van present ongehoudenheid.

Welke, in de Provincien van Vriesland en Drenthe notoir zynde, en erkend wordende, vermits buiten alle engagement zich bevindende, in regard van deze Provincie palpabel was, uit het cesseren der omstandigheden, waer aen het Provinciael engagement verknocht was geweest; en zich, *conditionaliter*, tot daer toe, en niet verder, gelimiteerd hadt.

Het geen naer rechten alzulks de Provincie even zeer buiten verpligting stelde, *als of het vorig* engagement nooit geëxteerd heeft, en dezelve zich alzoo, ten effecte van rechten, thans in gelyke situatie met de Provincie van Vriesland en het Landschap Drenthe bevondt.

Het is ons ook voorgekomen, datmen uwer Ed. Mog. Voorstel, by dezelve Resolutie van den 21 July 1752, betreffende de verzochte onderrichtinge van het wezenlyk nut, buiten alle byzonder inzicht, welk de Colonie van Suriname, *thans*, en vooral na de verandering omtrent de possessie daer van voorgevallen, voor de Republiek opgeeft, niet wel begrepen heeft, en in alle gevallen zeer onvoldoende heeft beantwoord, onder de pretense solutie van de *twede zwarigheid*, by uwer Ed. Mog. zoo even gemelde Resolutie vervat.

Want, om nu niet te zeggen, dat het uit het contenue dier Resolutie klaer is, dat die vraeg geen de minste betrekking heeft op het tegenwoordig verschil, en alzulks zeer gemakkelyk aen de zyde van de Societeit buiten alle rescontre zoude hebben

ben kunnen gelaten zyn geworden: was het oogmerk daer by niet geweest, om te weten, of uit de Colonie van Suriname voor de navigatie en commercie van de Onderdanen der particuliere Provincien eenig wezenlyk nut resulteerde, maer (zoo uitdrukkelyk genoeg, om deswege in geen verkeerd begrip te kunnen vallen, gesteld geworden is) wat nut der Republiek, als Republiek, directelyk daer uit toekwam, en vooral na de tegenwoordige verandering omtrent de possessie?

Namelyk tot dat bepaeld einde, om te kunnen delibereren hoe verre de respective Bondgenoten, ter cause van dien, zich zouden behooren in het vervolg te engageren tot het helpen dragen in den last der kosten, tot de conservatie van dezelve Colonie jaerlyks vereischt wordende, ten behoeve van de particuliere Eigenaren van dezelve.

Het geen derhalven niet beantwoord wordt met U Ed. Mog. te wyzen op de betere gesteldheid van de Colonie, tot bevorderinge van de Negotie; en nog veel minder met het geen de Provincien van Holland en Zeeland, by het conquest van Suriname, in vroeger tyden, voor hare handeldryvende Ingezetenen beoogd mogten hebben.

Want, als diergelyke raisonnementen zouden kunnen dienen tot een voldoenend antwoord op uwer Ed. Mog. voorgestelde vrage; zouden, op gelyken voet, alle de overige generale Compagnien van Negotie recht tot gelyke vorderingen hebben, ten aenzien van de landen en bezittingen, denzelven toebehoorende.

En daer in zoo veel te meer, boven de presente Societeit van Suriname, gerechtigd zyn, als de possessie van de eersten de eigendommen zyn van de Geïnteresseerden in dezelve Compagnien, waer toe een iegelyk der Onderdanen van de Republiek even zeer gequalificeerd is deel te nemen, en de laetste, voor zoo verre het grootste gedeelte belangt, de particuliere bezittingen uitmaekt van de stad Amsteldam en de Erfgenamen van den Heere van Sommelsdyk.

Wy zullen, met permissie van U Ed. Mog., hier

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

mede overstappen tot het onderzoek der redenen van solutie, welke de Deducenten hebben gelieven te avanceren, ter oplossinge van de zoogenaemde *derde zwarigheid*, getrokken uit zeker argument van uwer Ed. Mog. Heeren Commissarissen, by derzelver gedaen Raport op de petitie van den Staet van Oorlog, over den Jare 1754, zoo dat ter Vergaderinge van U Ed. Mog. ingebragt is.

En het geen de Deducenten begrepen hebben te moeten brengen tot twee onderscheidene deelen.

Namelyk:

„ A. Dat, het engagement met de West-Indische „ Compagnie aengegaen zynde, en deze zich van „ twee derde van de voorschrevene Colonie ontdaen hebbende, de Provincie van haer engagement gelibereerd was.

„ B. En dat; wegens uwer Ed. Mog. Provin„ cie ter Generaliteit gedeclareerd zynde dat, wan„ neer een van de andere Provincien de betaling „ aen de Colonie niet nakwam, uwer Ed. Mog. „ Provincie ook daer mede zoude ophouden; die „ betaling, op exempel van de andere *Provincien*, „ met recht opgehouden is.

Wy kunnen niet afzyn, Ed. Mog. Heeren, alvorens het geavanceerde dezen aengaende verder in te treden, U Ed. Mog. te kennen te geven, dat het ons vry wat gesurpreneerd heeft te zien, dat Heeren Directeuren ook gemeend hebben derzelver Deductie te moeten verlengen met de refutatie van argumenten, vervat by een Raport van uwer Ed. Mog. Heeren Gecommitteerden, het welk niet dan indirectelyk in derzelver handen geraekt kan zyn. En welke argumenten ook met te minder gratie onder het oog van U Ed. Mog., naer het ons toegeschenen heeft, gebragt hebben kunnen worden, naer mate de Societeit uit de Resolutie van U Ed. Mog., op dat Raport genomen, ontwaer hadt kunnen worden dat dezelven niet als gedeeltelyk by U Ed. Mog. waren geadopteerd. Mitsgaders, voor zoo verre die daer by overgenomen waren, bereids by de eerste objectie, getrokken uit de Resolutie van U Ed. Mog. van 21 Juny 1752, hadden kunnen

nen beantwoord worden: zoo men niet liever aldaer hadt goedgevonden uwer Ed. Mog. gezegden ten dien fine buiten eenigen grond te cavilleren, en met verkeerde argumentatien tegen te gaen, om de nadere pretense solutie tot deze gelegenheid te bewaren.

U-TRECHT. Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

Wy hebben ons echter verpligt gevonden, nu dit alzoo by de Deducenten goedgevonden is, dezelven op dat spoor al mede te volgen; en, zoo wy ons verbeelden, met dat succes, ten aenzien van de eerste reden, dat wy, ten dien regarde, al mede in de Deductie niets ontwaer geworden zyn, het geen, met den minsten schyn van rechten of æquiteit, het raisonnement van uwer Ed. Mog. ongehoudenheid tot het presteren der geaccordeerde subsidie aen de West-Indische Compagnie, na het ontdoen van twee derden der possessie van Suriname, op eenigerley wyze buiten deszelfs kracht brengen kan.

Want, wat kan in tegendeel meer tot vertoon van de juistheid en rechtmatigheid van uwer Ed. Mog. gedaen declaratoir van ongehoudenheid strekken? dan dat, uit de solutie der Deducenten, by den eersten opslag al blykt, hoe zy, om daer tegens ietwes in te brengen, zich in de noodzaeklykheid bevonden hebben, om den geheelen staet der questie, en den inhoud van de Acte van subsidie, (de eenige source van verpligting ten aenzien van U Ed. Mog.) in een verkeerd en abusief licht te plaetsen; met af te geven dat, om over de geduurzaemheid van uwer Ed. Mog. engagement uit de voorschrevene Acte te oordeelen, alleen maer te onderzoeken zoude staen, of door de Eigenaers der Colonie voldaen was aen het oogmerk der subsidie, tot conservatie, maintien en voortzetting der Colonie verleend.

Wy meenen, by het eerste gedeelte van ons Raport, middagklaer te hebben doen zien dat alle motiven, die aenleiding gegeven hebben om, in den Jare 1682, de Acte van subsidie aen de West-Indische Compagnie uit te leveren, zich, zoo niet eeniglyk, ten minsten voornamelyk bepaeld heb-

 ben

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

ben in de personele consideratien van U Ed. Mog. voor de Compagnie, met relatie tot de possessie derzelver van de aen haer in handen gevallene Colonie.

Dat dit niet alleen uit alle de omstandigheden, die dezen handel verzeld hebben, klaerblykelyk is, zoo wel ten aenzien van de Gevers, als ten aenzien van de Ontvangers dier gratieuse concessien.

En welke laetsten, wetende dat, buiten de personele consideratien ten hunnen opzichte, zoodanige concessien nooit te bekomen zouden zyn geweest, daerom wel naeuwkeurig zorg gedragen hebben, volgens eigene assertie van de Deducenten, voor de respective Provincien, immers die van U Ed. Mog. te cacheren de zedert voltrokkene Negotiatien met de stad Amsteldam en den Heere van Sommelsdyk, over de communicatie der Colonie, toenmaels al geprojecteerd.

Maer ook, dat dit steunt op de expresse limitatie, waer toe, *en niet verder*, de Provincie zich aen de West-Indische Compagnie verbonden heeft. En, die met de privative possessie der *Colonie door* de West-Indische Compagnie komende te eindigen, alle mogelyke overdragt op anderen deedt cesseren.

Voornamelyk, om dat, by het verleenen der Acte van subsidie, zoodanig een overdragt der Colonie, door de West-Indische Compagnie, voor het geheel of een gedeelte, eene zaek was, die men aen de zyde van de Gevers niet voorzien konde; en derhalven ook nooit begrepen kon worden onder de gratieuse concessie te behooren; al was het ook waer dat zoo expresselyk aen de possessie van de West-Indische Compagnie de subsidie niet was geaccrocheerd geworden, en dus het personeel oogmerk, om de West-Indische Compagnie te favoriseren, ter cause van derzelver possessie, uit de Acte zelve niet zoo klaerlyk, als tegenwoordig kwam te manifesteren.

Hier tegens in te brengen, dat die subsidie echter beoogd hadde het presteren van de conservatie, maintien en voortzetting der Colonie, en dus niet moest worden geconsidereerd gegeven te zyn ten

aen-

aenzien van den gebeneficiëerden Persoon, maer ten aenzien van de Zaek, waer toe dezelve stondt te worden ingericht, en dat, in dusdanige gevallen, diergelyk eene concessie zoude transmissibel zyn; gelyk dit geleerd zoude worden in zekere Consultatie van den Heere *de Groot*, te vinden in het III Deel der Hollandsche Consultatien; schynt ons toe ten eenenmale buiten applicatie te wezen.

U-TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Om reden, eensdeels, dat in dezen in dusdanige termen niet geverseerd wordt; anderdeels, om dat, in cas daer in waerlyk al eens geverseerd wierdt, de rechtsgevolgen, by *de Groot* geleerd, ten minsten deze limitatie zouden moeten lyden, dat dan te gelyk vast moeste staen dat de begiftigde zaek zelve, uit haren aert, transmissibel was; alvorens begrepen zoude kunnen worden, dat de voordeelen, daer aen gehegt, transmissibel waren.

En het tegendeel van dat een en ander al mede, hier voren, uit den aert der possessie van de Colonie, invoege die, door hunner Hoog Mog. schikkingen, de eigendom der West-Indische Compagnie geworden was, en de uitdrukkelyke Conditien, waer op de overgifte, by Octrooy van 22 September 1682, was geschied, aengetoond zynde, zal mitsdien daer uit ligtelyk op te maken zyn dat de geavanceerde doctrine van *de Groot*, op het cas subject, van geene consideratie ter waereld is.

Uwer Ed. Mog. Gecommitteerden hebben voor het overige lange in twyffel gestaen, of men uwer Ed. Mog. attentie by dit Raport wel behoorde op te houden met de discussie van de redenen, ter *solutie quasi* van het twede gedeelte van het argument, in boven gedachte Raport, nopens de Petitie van den Staet van Oorlog over den Jare 1754, voorkomende.

Zoo, om dat U Ed. Mog. dat argument nimmer overgenomen hadden, maer het zelve, in tegendeel, by uwer Ed. Mog. Resolutie van consent op den voorsz. Staet van Oorlog, onder de redenen van contradictie, betrekkelyk op de toenmalige gepetitioneerde post van zesendertig duizend Guldens, tot eene subsidie voor de Colonie van Suriname,

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

(ten respecte van het welke zulks in het Raport van Heeren Gecommitteerden was geïnfluëerd) hadden nagelaten; en dus voor de validiteit van dat argument, alleen by Raport van derzelver Gecommitteerden vervat, in alle gevallen niets te verantwoorden hadden.

Als om dat, na een naeuwkeurig onderzoek, geen blyk heeft kunnen gevonden worden, dat diergelyk Declaratoir, van wege uwer Ed. Mog. Provincie, ter Generaliteit ooit is gedaen geworden, invoege het voorsz. geavanceerde, by meergemeld Raport voorkomende, berust heeft op eene ongefundeerde onderstelling.

Zulks daer mede dan ook ten eenenmale buiten alle relevantie gesteld wordt alles, wat de Deducenten daer tegens anderszins met eenig succes zouden hebben mogen inbrengen.

Dan echter, om dat wy gezien hebben dat, by de Deducenten, de wyze van argumenteren van uwer Ed. Mog. Commissie zoo zeer in het oog geloopen heeft, dat men geen zwarigheid gemaekt heeft om dezelve te taxeren, als zoo verre *op alle rechten en billykheid* impiëterende, dat, die geadmitteerd wordende, de menschelyke zamenleving onbestaenbaer zyn zoude, hebben wy geloofd niet kwalyk te zullen doen, het voorschreven argument van die taxative illatiën te moeten zuiveren.

Principalyk, om dat wy meenden dat kortelyk te kunnen doen; als hebbende die ongelukkige gevolgtrekkingen van de Deducenten al wederom geen anderen grond, dan verkeerde suppositien.

Namelyk, dat uwer Ed. Mog. Gecommitteerden van begrip zouden zyn geweest dat, ter zake van de ongefundeerde vooronderstelling van uwer Ed. Mog. gedaen Declaratoir ter Generaliteit, verstaen zoude moeten worden opgehouden te zyn het engagement van U Ed. Mog., welk, buiten het zelve, ter dier tyd subsisteerde.

Daer niets minder, dan iets diergelyks, ooit in de gedachten van die Commissie opgekomen is, zoo uit het teneur van het Raport middagklaer blykt.

Maer

Maer wel, dat, vooraf gaende het ophouden van alle engagement, ter cause van de gelimiteerde concessie van de Provincie aen de West-Indische Compagnie; *& id ipso facto*, zoo dra de gemelde Compagnie zich van de privative possessie der Colonie, op eene illegitime wyze, ontdaen hadde: U Ed. Mog., schoon namaels ter Vergaderinge van de Bondgenoten gedeclareerd hebbende van, des niettegenstaende, bereid te zyn, in den geconcedeerden éénen man per Compagnie te willen continuëren, zoo lange alle de Provincien daer in niet discontinuëerden, uit die nadere offertes aen de Bondgenoten, *ultro* gedaen, en geen het minste engagement met de West-Indische Compagnie of de Societeit van Suriname importerende, even weinig ter prestatie van den gevorderden éénen man gehouden waren, met relatie tot de Generaliteit, als bevorens, ter cause van de Acte, aen de West-Indische Compagnie; overmits de conditie, waer onder die offerte geschied was, niet geëxteerd hadde.

U-TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Weshalven wy hebben moeten vaststellen dat, als het Heeren Directeuren van de Societeit goedgedacht hadden het geallegeerde Raport met de vereischte attentie en onparrydigheid na te gaen, alvorens der Provinciale Commissie van U Ed. Mog. gevoelens te imputeren, die zy niet alleen nergens op gezonde rechtsgeleerdheid bevonden hadden te steunen, maer die ook gelegenheid konden verschaffen om te vragen, waer toe de menschelyke zamenleving gebragt zoude worden, als dezelven kwamen stand te grypen? men nooit zoo verre gekomen zoude kunnen zyn, van diergelyke kwalyk passende solutien daer tegens, onder het oog van U Ed. Mog., in gedrukte Deductien, te laten paroisseren.

En zich dan te gelyk hebben kunnen dispenseren van de vragen, of wel ooit dusdanig eene denunciatie aen de West-Indische Compagnie, of aen de Societeit, of aen iemand hunnent wege gedaen was? mitsgaders wie de Provincien waren, op wier

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

exempel U Ed. Mog. hunne verdere betaling opgehouden hadden?

Alzoo vertrouwd wordt, dat men de geringe gepastheid dier eerste vrage, op een Provinciael Declaratoir, ter Vergaderinge van de Bondgenoten ingebragt, ligtelyk zoude geremarqueerd hebben; en de beantwoording van het laetste, onder anderen, in derzelver eigene verdere affirmativen, op dit subject by de Deductie geavanceerd, hebben konnen vinden.

Als waer by de Deducenten avouëren, dat drie Provincien, buiten Utrecht, gediscontinueerd hebben, en Overyssel zelve *als nog* discontinueert.

Wy zullen, voor het overige, trachten zoo kort doenlyk te zyn; dan echter niet kunnen nalaten uwer Ed. Mog. attentie nog een weinig op te houden met het discutiëren van de solutien, by de Deductie vervolgens voorkomende, op 't subject van het antwoord van U Ed. Mog., vervat by derzelver Resolutie van consent in den Staet van Oorlog over den Jare 1754, jegens zeker geavanceerde van den Raed van State, betreffende de *geallegeerde* redenen van bezwaer van U Ed. Mog., jegens de meergemelde petitie van zesendertigduizend Guldens, ten behoeve van de Colonie van Suriname, voor de eerste reise gepetitioneerd over den Jare 1754, zoo die gevonden worden by uwer Ed. Mog. Resolutie van 21 July des zelfden Jaers, hier voren breeder gemeld.

En by welk antwoord U Ed. Mog., tegens vorenstaende geavanceerde van den Raed van State, trachtende de gehoudenheid van U Ed. Mog., ten aenzien van de questieuse subsidie in den Jare 1682, aen de West-Indische Compagnie verleend, te deduceren, uit de gelykheid van teneur der Acten, by U Ed. Mog. daer toe, nevens de respective vyf Provincien, uitgeleverd, te recht hebben geremarqueerd.

„ Dat, zonder te onderzoeken in welke ter-
„ men de Acten van de andere Provincien ge-
„ coucheerd zyn, en of de termen van de Acte
„ de-

„ dezer Provincie daer mede overeenkomen, U Ed. Mog. vermeinen, niet te kunnen worden gerekend door zoodanige Acte tot de zake in questie gehouden te wezen. En dat, gelyk U Ed. Mog. zulks reeds hadden te kennen gegeven, het indisputabel en met het recht overeenkomende was, dat de Acte, aen de West-Indische Compagnie verleend zynde tot voortzettinge van de Colonie van Suriname, en gemelde Compagnie zich van twee derden van die Colonie ontdaen hebbende, het recht, by die Acte vergund, niet kan worden geacht overgegaen te zyn op de Societeit van Suriname. Om dat de Acte, aen de West-Indische Compagnie vergund, een *Privilegium personale* zynde, zulks, zonder toedoen van den Geyer, door de West-Indische Compagnie niet kan worden overgebragt op de Societeit."

UTRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Dan tegens welk antwoord van U Ed. Mog., de Deducenten, het zelve opnemende te refuteren *voor de vierde en laetste zwarigheid*, geloofd hebben te kunnen zeggen, dat zy niet kunnen ontveinzen zich te verbeelden by de Ed. Mog. Heeren Raden van State wel en te recht geremarqueerd te zyn, dat, als de Acten van subsidie door de respective Provincien van een en denzelfden teneur te zyn, in de eene alzoo min als in de andere eene limitatie van tyd te vinden zoude wezen.

En dat, in geval U Ed. Mog. zulks met de overige Provincien, ten hunnen opzichte, niet geliefden op gelyken voet te begrypen; 't geen Directeuren gaerne erkennen dat op zoodanig voorbeeld van andere juist niet zoude behoeven; U Ed. Mog. dan in een contraste vervallen zouden, welke de Directeuren niet weten te conciliëren. Namelyk, om dat U Ed. Mog. aen den eenen kant zouden gouteren een geval, dat, als maer één Provincie niet betaelt, U Ed. Mog. dan ook ontslagen zouden zyn van de verdere betalinge; en, aen de andere zyde, als vier Provincien *unanim* betaeld hadden, U Ed. Mog. oordeelen zouden zich naer de Acten van andere Provincien niet te moeten reguleren.

Edoch, in gevalle de Deducenten hadden gelie-

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

ven te vergelyken, tegens het geavanceerde van den Raed van State, uwer Ed. Mog. antwoord, by de Deductie woordelyk geïnsereerd, en het belang, dat de Societeit heeft in de zaek ten nadeele van de Rechten der Provincien te begrypen, het oordeel niet zoodanig gepreoccupeerd hadde, dat men, eerder, dan zich aen goed raisonnement over te geven, konde goedvinden deszelfs kracht over het hoofd te zien; twyfelen uwer Ed. Mog. Gecommitteerden niet, of 't raisonnement van U Ed. Mog., 't geen de Deducenten nergens by hunne Deductie hebben kunnen enerveren, zoude zekerlyk immers alzoo overtuigend tot de gesustineerde ongehoudenheid der Provincie by de Societeit hebben moeten medewerken, als de redenen van den Raed van State, om te gelooven dat, als de overige Provincien, in gelyk cas met U Ed. Mog. staende, van haer recht, uit een gelimiteerde concessie profluërende, geen gebruik hadden gelieven te maken, U Ed. Mog. dat als dan insgelyks niet behoorden te doen.

Waer van de weinige concludentie, aen de Societeit zelve in het oog geloopen, en *haer, als gezegd*, genoodzaekt heeft te erkennen dat U Ed. Mog. *zich juist niet zouden behoeven te gedragen naer het exempel van andere Provincien.*

En wat belangt het daer uit resulterende contrast, is het zeker, dat het zelve by de Deducenten alleen is opgemaekt uit gansch abusive beginzelen.

En in vooronderstelling, dat U Ed. Mog. ter Generaliteit zouden gedeclareerd hebben dat, wanneer één van de andere Provincien de betaling aen de Colonie niet nakwam, U Ed. Mog. ook daer mede zouden ophouden; en nu de ongehoudenheid van betaling der geaccordeerde subsidie aen de Societeit zouden sustineren, om dat vermeinden zich niet te moeten reguleren naer Acten van andere Provincien.

Daer uit het hier voren geraporteerde bereids aen U Ed. Mog. gebleken is, dat zoodanig een Declaratoir, van wege deze Provincie, nooit ter Generaliteit is gedaen geworden, en ook nergens in discussie gebragt, hoe verre de rechtsgevolgen uit de

Ac-

Acten van subsidie, by de vyf overige Provincien verleend, van gelyken aert waren, als die uit de Acte van U Ed. Mog. verstaen moeten worden te promaneren; zulks het dan ook nergens te passe gekomen is, om na te gaen in hoe verre de begrippen van de andere Provincien U Ed. Mog. tot een voorbeeld zouden behoeven te strekken.

U-TRECHT. Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

Alles derhalven met dat gevolg, dat het contrast, dat men kan goedvinden U Ed. Mog. in derzelver handelingen op te dringen, een vrucht is, alleen gewassen op den grond van de Deducenten.

En die te minder redelyk U Ed. Mog. aengeschreven is, als nagegaen wordt dat, zelfs in de abusive onderstellingen van de Deducenten, niets minder dan eenig contrast in die handelingen te ontdekken zoude wezen.

Want wat tegenstrydigheid zoude 'er toch in resideren? zoo U Ed. Mog., onaengezien het ophouden van alle engagement, met relatie tot de West-Indische Compagnie, uit particuliere redenen en consideratien voor de Bondgenoten, in vroeger tyden, ter Generaliteit eens gedeclareerd hadden, dat zoo lange *alle* de Provincien continueerden in het goeddoen van éénen man per Compagnie voor de Colonie van Suriname, U Ed. Mog. zulks mede zouden doen, dan dat, zoo dra ééne Provincie met de betaling van die subsidie ophieldt, U Ed. Mog. zulks insgelyks zouden discontinuëren: En wanneer naderhand by den Raed van State gesustineerd wierdt; contrarie de rechtmatige bevattingen van U Ed. Mog., nopens de ongehoudenheid der subsidie by het vervolg, in krachte van uwer Ed. Mog. Acte van 19 September 1682; dat het engagement van de Provincie, vermits de uitgeleverde Acte, nog subsisteerde, het zelve aendringende met de begrippen van vier andere Provincien; U Ed. Mog. daer tegens hadden te kennen gegeven, zich niet naer de exempelen van andere Provincien, in zaken, U Ed. Mog. particulier betreffende, *te hoeven* te reguleren.

Vooral ook, zoo met relatie tot het vorig Declaratoir, van wege U Ed. Mog. ter Generaliteit

pre-

U-TRECHT.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

pretenselyk gedaen, de begrippen dier vier andere Provincien niet kwamen te adimpleren de conditie, waer onder dat Declaratoir gedaen geworden was.

Op geen beter grond steunt de pretense *Contradictio in adjecto*, U Ed. Mog. by de Deductie geimputeerd, ten aenzien van uwer Ed. Mog. gezegden, dat de Acte, in questie, aen de West-Indische Compagnie verleend is *tot voortzettinge van de Colonie van Suriname*, als U Ed. Mog. daer op laten volgen, dat die Acte was een *Privilegium personale.*

Namelyk: de Deducenten meenen, dat, zoo haest als U Ed. Mog. zouden gelieven te erkennen, dat de subsidie was gegeven *ad præstandum aliquod factum*, het te gelyk klaer en onwederspreeklyk was, dat het dan was een *Privilegium reale.*

Doch wy denken al wederom by vorige bereids, ten genoegdoen van U Ed. Mog., gedemonstreerd te hebben, dat de personele consideratien voor de West-Indische Compagnie uitgemaekt hebben de groote, zoo niet de eenige, beweegoorzaek van de geaccordeerde subsidie; en dat derhalven, zoo het waer is, 't geen by de Rechtsgeleerden vast staet, hoe ten aenzien van alle particuliere Concessien en Privilegien, wanneer *dubium* zoude kunnen ontstaen, of dezelve tot personele of reële Concessien behoorden, ter decisie voornamelyk in aenmerking komt de *præsumta voluntas concedentis, qua causa vel personæ succurrere voluit*; 'er ook op die gronden in dezen geen twyffel valt, of de subsidie des questie, aen de West-Indische Compagnie geaccordeerd, kan in zoo verre niet anders aengezien worden dan voor eene *Concessio personalis.*

Zulks daer uit, by gene andere Possesseurs dier Colonie, buiten de West-Indische Compagnie voor het geheel, eenig recht getrokken worden kan.

En zoude dit ook waer blyven, al was in dusdanige omstandigheden de Concessie mede verleend *rei & causæ; si modo respectu & intuitu personæ, quia respectus personæ in tali Concessione prævaleret;*

naer

naer de leere van Menoch. *de Præs. lib.* 3, *Præs.* 103, & Cravert. *conf.* 929, *n.* 29.

Zoo dat de Deducenten zich, in alle gevallen, ten uiterften abuseren, als dezelven uit het verleenen van de subsidie, aen de West-Indische Compagnie, *tot voortzettinge van de Colonie*, aen derzelver directie opgedragen, denken te moeten vaststellen, dat de voorschrevene Concessie absoluté zoude moeten verstaen worden een reële Concessie te zyn; en dat het tegendeel af te geven een *contradictio in adjecto* zoude importeren.

U. TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Hier van zoude nog meer gezegd kunnen worden, maer begrypende dat men daer mede noodeloos de attentie van deze Vergadering zoude fatigeren, zal men daer van affcheiden; om dat het ons toegeschenen heeft dat het, *in omni eventu*, een gansch ydele questie tusschen U Ed. Mog. en de Societeit van Suriname komt uit te leveren, of de questieuse Concessie, by uwer Ed. Mog. Acte vermeld, geconsidereerd moet worden een *persónele* of *reële* Concessie te zyn.

Nademael het ten minsten zeker is, dat die Concessie is *conditioneel* en *temporeel:* en die niet verder exteert, dan voor zoo lang de West-Indische Compagnie in de possessie der Colonie wezen zal.

Mitsgaders dus niet geconcedeerd, dan in die bepaelde termen, welke, uit haer eigen aert en natuur, geen transmissie van de West-Compagnie op anderen toelaet.

Even zeer als dat waer was; ten aenzien van de daed zelve, waer toe de subsidie pretenselyk, volgens de Deducenten, *principael* zoude gestrekt hebben: Namelyk de conservatie, maintien en voortzetting der Colonie.

Geconsidereerd die, de accessoiren zynde der bezittinge, aen niemand konden getransmitteerd worden, dan te gelyk met de bezitting. Tot welkers overdragt, als voren getoond, de West-Indische Compagnie, in krachte van hare toenmalige geoctrooijeerde possessie, niet gerechtigd was.

Waerom het dan ook allezins vast dient te staen, dat, met hoedanig oog men ook de geconcedeerde

U-TRECHT.

Rapport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Surinam.

de Concessie zoude willen beschouwen en dezelve aenmerken, het zy *reëel*, het zy *personeel*, dezelve zich altyd besloten vindt binnen den tyd van de possessie der toenmalige Bezitters. Het geen niet langer dan vier maenden en vyftien dagen geduurd heeft.

Men zoude, op dien voet, ook ligtelyk passeren kunnen de verdere discoursen van de Deducenten, nopens derzelver geallegeerde van het gene by de Rechtsgeleerden gevonden wordt, omtrent het onderscheiden bepalen van de natuur van Privilegien, ter zake van den titul, waer op die geacquireerd zyn geworden; zulks die, *ex gratuita concessione* verkregen zynde, voor personeel te achten zouden wezen, en, in tegendeel, *titulo oneroso* bekomen wordende, als reëel aen te merken waren: In geval men, al wederom, niet met verwondering gezien hadde de vreemde applicatie, daer uit, by de Deducenten, op het cas subject gemaekt, en hoe men daer op, juist niet met de beste gratie in regard van U Ed. Mog., kan goedvinden *mal à propos* gebruik te maken van zekere passagie, te vinden by den Professor Joh. Voet *ad tit. ff. de Constit. Princip. n.* 21.

Zulks het dan mogelyk der moeite waerdig zal zyn, met weinige het gemelde afgeven na te gaen.

Uwer Ed. Mog. Gecommitteerden moeten dien aengaende zeggen, dat zy niet weten, waer over zy zich meer gesurpreneerd hebben gevonden, of over het gene de Deducenten, dezen aengaende, *in facto* afgegeven hebben, of over de applicatie der rechtsgronden, die zy, op de abusive vooronderstellingen *in facto*, hebben gelieven te maken.

Want als het zeker is, gelyk, zoo verre wy weten, het tot nog toe buiten contestatie gebleven is, dat van de zyde van de West-Indische Compagnie geen het minste recht noch pretensie konde worden gemaekt, om van U Ed. Mog., voor dato van het daer toe gratieus gedragen consent, te kunnen vorderen de aen haer geaccordeerde subsidie; en dat het niet minder zeker is, dat, van wege de gemelde Compagnie, daer voor by de Provincie

nooit

nooit heller of penning, of andere waerde, hoe genaemd, is genoten.

Hoe is het dan, mag men te recht vragen, mogelyk, de Deducenten te hooren afgeven, *wie, Edele Mogende Heeren, zoude kunnen ontkennen dat dit Privilegie, of deze Actie van subsidie, aen de West-Indische Compagnie niet is gegeven* sub titulo oneroso?

Als mede, vervolgens, tot een reden van die zoo sterke affirmative, te hooren bybrengen: *dat immers die Concessie was gegeven om daer mede de Colonie van Suriname te conserveren, maintineren en voort te zetten, en dan nog niet ten profyte van de Compagnie, maer ten profyte van de Onderdanen van dezen Staet, en dus van den Staet zelven.*

Even of de verpligting tot de conservatie, maintien en voortzettinge der Colonie, niet waren de gevolgen van den aen haer verkregen eigendom der Colonie, waer toe zy, buiten alle subsidie van wege deze Provincie, gehouden waren, en zonder welke zy haer eigen goed noodwendig verloren zouden moeten zien gaen, teffens met de voordeelen, die zy uit den aenkoop van dien verhoopt hadden, en die dus wel degelyk zouden worden aengewend ten directen profyte van de Compagnie.

Gevolglyk dan ook geen last uitmaekten, waer op de Concessie van U Ed. Mog. verkregen was.

Mitsgaders allerminst aen te merken waren als een *onereuse titul.*

Wien aengaende; zoo de Deducenten zich hadden gelieven te erinneren, wat het eigenlyk is, dat de Rechtsgeleerden eenen titul noemen, namelyk *id, quod principium possessionis* uitmaekt, *& sine quo nemo vere possidet*; en wat zy verstaen, als zy ten dien opzichte gewagen van een *causa gratuita vel onerosa*; Wy moeten geloven van derzelver kundigheid te mogen vaststellen, dat zy zich wel gewagt zouden hebben de conservatie, maintien en voortzetting der Colonie, die het einde en oogmerk van de aen haer in handen gestelde Colonie was, en allezins moest redunderen ten haren voordeele, *den Titul*, en wel *den onereusen Titul*, te noe-

UTRECHT.

Rapport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

U-TRECHT. noemen, waer door zy de Acte van subsidie van U Ed. Mog. geobtineerd hebben.

Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.

Het geen even zoo veel is, als wanneer eenig particulier een Huis of ander effect gekogt hebbende, en van iemand, *ex mera liberalitate*, beschonken wordende met eene jaerlyksche somme van penningen, tot onderhoud van deszelfs gekogt goed, die liberaliteit zoude willen sustineren hem *titulo oneroso* aengekomen te wezen.

Raisonnementen waerlyk, die kant noch wal zouden raken, en die uwer Ed. Mog. Gecommitteerden niet geloven willen dat zelfs by de Deducenten admissibel zouden zyn.

Alles met dat gevolg ook, dat het ten hoogsten tegens de Deducenten opereren moet, dat, in cas van gratieuse Concessie, het geconcedeerde, naer rechten, eerder verstaen moet worden de natuur van eene personele dan reële vergunninge te hebben.

Als mede dat van gene applicatie in dezen is de geallegeerde passagie van den Professor *Job. Voet*, uit wien de Deducenten echter, *eodem loco*, hadden kunnen leeren: *Privilegia, suppressa veritate, impetrata, extra omne dubium, quantocius per principem, impetrationis effectu privanda esse.* Om, het zelve toepassende aen het gunt hier voren gezegd is, ten respecte van de gecacheerde handelwyzen, by de West-Indische Compagnie met deze Provincie gehouden, in het verkrygen der Acte van subsidie, ook daer uit, zich plenarie geconvinceerd te kunnen vinden dat U Ed. Mog., ter cause van den geaccordeerden éénen man per Compagnie, voldaen hebbende eene somme van 12690 Guldens; zynde het montant der soldy voor drie volle verloopen Jaren, daer, in allen gevalle, dezelve niet meerder verschuldigd waren, dan het beloop der soldy van gelyken éénen man, zoo lang de West-Indische Compagnie zich in de privative possessie der Colonie bevonden hadt; met meer dan goed fundament voor lang gesustineerd hebben, niet gerekend te kunnen worden tot eenige betaling van de thans gevorderde somme gehouden te zyn.

Maer dat, in tegendeel, aen de Provincie van die

die Penningen eene merkelyke somme, *per condictionem indebiti*, te rug zoude dienen te komen.

Wy vreezen de aendacht van U Ed. Mog. bereids te lang opgehouden te hebben, en zullen daerom niet wederom intreden de beide laetste argumenten, door de Deducenten aengeroerd, en bestaende in eene repetitie van bereids afgehandelde erroneuse assumtien, zoo ten aenzien van de overdragt der Colonie, met volkomene kennisse en toestemminge van U Ed. Mog., door de West-Indische Compagnie aen de Societeit geschied, als met opzichte der indebité betalinge aen den Commies *Nicolaes Monk*, als Geauctoriseerden van de West-Indische Compagnie, wegens de subsidie, verschenen over de Jaren 1683, 1684 en 1685, en dat U Ed. Mog. daer mede derzelver engagement voor het vervolg aen de Societeit zouden hebben erkend.

U-TRECHT. *Raport, aen de Heeren Staten gedaen, ter wederlegginge van de Deductie der Directeuren van de Societeit van Suriname.*

Als van welk een en ander wy de abusiefheid, zoo *in facto*, als ten aenzien van de daer uit kwalyk afgeleide rechtsgevolgen, vermeenen *in antecessum* klaer genoeg getoond te hebben: En alzulks de vryheid nemen zullen ons, ten dien opzichte, daer heen te refereren.

De Resolutie, waer by de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie zich met dit Raport vereenigden, luidt als volgt:

Mercurii den 16 Maert 1763.

IS, ter Vergaderinge, wederom voortgebragt het Raport, den 12 January, laetstleden, uitgebragt, door de Heeren van Westerveld en anderen, hunner Ed. Mog. Gecommitteerden, die, in gevolge en ter voldoeninge van de Resolutien Commissoriael van den 15 Juny en 1 December des voorleden jaers, hadden geëxamineerd de Deductie van de Directeuren der Societeit van Suriname, tot bewys van het Recht, zoo zy vermeenen, om voor één man te participeren in de Ordonnantien, voor de Compagnie Infantery dezer Repartitie geslagen, en de Missive tot aenmaninge van de be-

Besluit der Staten op het gemelde Raport.

U-TRECHT. talinge by dezelven geschreven, volgende het voorsz. Raport, nader alhier geïnsereerd.

Besluit der Staten op het gemelde Raport. Waer op, by resumtie, gedelibereerd zynde, hebben hunne Ed. Mog. eenparig zich daer mede geconformeerd, adopterende en voor de hunne aennemende alle de redenen, welken tot blyk van de ongefundeerdheid dier pretensie in het voorsz. Raport vervat zyn: En verklaren dienvolgende, dat, hebbende in acht genomen de redenen en motiven, by de Deductie van de Directeuren der Societeit van Suriname vermeld, en daer in niets gevonden, dan het gene hunne Ed. Mog. meer en meer overtuigt van derzelver notoire ongehoudenheid tot de gevorderde somme van f 443610 Guldens, ter zake van pretense achterstallen uit hunner Ed. Mog. Provinciale Acte van subsidie, in dato 19 September 1682, aen de generale West-Indische Compagnie dezer Landen verleend, hunne Ed. Mog. zich, ter cause van voorsz. Acte, houden buiten alle engagement, tegens allen en een ieder, zedert de laetste betalinge, daer op van wege de Provincie gedaen.

En is, wyders, goedgevonden en verstaen, dat deze hunner Ed. Mog. Resolutie, met het daer in geïnsereerde Raport zal worden gedrukt, en een Exemplaer daer van aen gemelde Directeuren, by rescriptie op hunne hier voren gemelde Missive, toegezonden, om te strekken tot derzelver informatie en narichtinge. Enz.

De Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie goedgevonden hebbende, dat de In- en Uitvoer van Rundvee, tot den laetsten van Bloeimaend dezes Jaers, wederom zal worden opengesteld, is zulks, van wege de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerden van de Staten, den 1 van deze Grasmaend, door openlyke afkondiginge, bekend gemaekt; en, op dat de noodige voorzorgen, tot weering van de Besmettinge of derzelver verdere verspreidinge, ten op-

opzichte van het in te voerene Vee in acht genomen mogen worden, hebben hunne Ed. Mog. tegelyk de Vernieuwing van het Plakaet van den 28 van Wynmaend 1750 vastgesteld, op zulke eene wyze als in vorige jaren geschied is (*). U-TRECHT.

De Ordonnantien, in vorige tyden, by het Gerecht van deze Stad, ten opzichte van *Logements- en Slaepsteê houders*, gemaekt, buiten gebruik geraekt zynde, zoo hebben Schout, Burgemeesters en die van den Gerechte, in gevolge van eene speciale Auctorisatie van de Vroedschap, den 5 van deze Grasmaend verleend; goedgevonden dezelven te vernieuwen, gelyk dan ook ten dien einde, den 12 van deze Grasmaend vastgesteld en, den 16 daer aen volgende, openlyk van het Stadshuis afgekondigd is eene Ordonnantie, by welke, „ nogmaels en op nieuw, aen allen en een iegelyk, zoo Herbergiers, als die genen, „ welke, in deze Stad en Vryheid, Nachtgasten houden, of iemand vreemds komen „ te logeren, geboden wordt, alle avonden, voor elf uuren, by goed en leesbaer „ geschrift, door hen lieden onderteekend, „ aen den Heere Hoofd-Officier aen te brengen en over te geven de Namen van alle „ Persoonen, die by hun zullen overnachten, „ of logeren, mitsgaders daer by te voegen „ van waer die Gasten gekomen zyn, en waer „ naer toe zy voorgeven te zullen vertrekken; welke Lysten ter Secretarye van dezen Gerechte, daegs daer aen, zullen moeten worden geliasseerd, zullende voor ieder „ Per-

(*) Zie ons XII Deel [1758], bladz. 257.

U-TRECHT. „ Persoon, by henlieden niet aengebragt, in „ voege voorsz., door hen worden verbeurd „ drie Guldens, en daerenboven arbitralyk „ gecorrigeerd, ter discretie van den Ge- „ rechte, naer gelegenheid der zake; te ap- „ pliceren de voorsz. Boete tot behoef van den „ Officier, die de Executie doen zal, en den „ Armen; ieder de helft. Interdicerende „ allen en een iegelyk eenig Logement of „ Nachtslapers te houden, en Bedden voor „ den reizenden Man te spreiden, zonder „ daer toe alvorens permissie van den Ma- „ gistraet dezer Stad geobtineerd, en Copie „ van het Appoinctement van vergunninge „ aen dezen Gerechte te hebben geëxhibeerd; „ het welk ter Secretarye van dezen Gerech- „ te zullen moeten doen regiftreren, waer „ van Notitie onder het *Appoinctement van* „ permissie, door een van de Secretarissen „ dezes Gerechts, zal worden gemaekt: zul- „ lende, by manquement van dien, van hun- „ ne geobtineerde permissie versteken zyn, en „ daer toe, boven eene boete van zes Gul- „ dens, te appliceren als voren, arbitralyk „ worden gecorrigeerd. Ordonnerende me- „ de, op een pœne van zes Guldens, by de „ Contraventeurs dezer te verbeuren, dat die „ genen, die alleen Bedden spreiden mogen „ voor geringe reizende Personen, gehouden „ zullen zyn voor hunne Woningen uit te „ hangen, uit te steken, of te zetten een „ Bordeke met Stads Wapen, waer op staet, „ *Hier spreidt men Bedden voor reizende Lieden,* „ met den Naem van een van de Secretarissen „ van de Politie, ter zyner kennisse onder- „ teekend. En, op dat men des te beter zal

„ kun-

„ kunnen naergaen, wie tot het gunt voor- „ schreven reeds de vereischte permissie be- „ komen hebben, en waer zy wonen, zoo „ zullen de Namen van de Logement- en „ Slaepstedehouders, als ook van de zulken, „ aen wien het geoorlofd is voor geringe Lie- „ den Bedden te spreiden, t'elkens als van „ Woonplaets binnen deze Stad en Vryheid „ veranderen, binnen acht dagen daer na, „ zulks aen dezen Gerechte hebben aen te „ brengen, op pœne van drie Guldens, ten „ behoeve als voren, of andere arbitrale cor- „ rectie. Zoo als voorsz. Personen, mede „ binnen acht dagen na de publicatie dezes, „ van hun geobtineerd recht en permissie, „ als ook waer wonen, aen dezen Gerechte „ zullen moeten doen blyken, op pœne van „ vervallen te zyn van de aen hun gedane „ vergunning, of andere arbitrale correctie. „ Blyvende alle voorgaende Ordonnantien, „ dezen aengaende, en inzonderheid die te- „ gens het houden van oneerlyke en ligtvaer- „ dige Herbergen, en wat daer verder toebe- „ hoort, in volle vigeur en waerde." U-TRECHT.

O V E R Y S S E L.

K A M P E N.

DEn 25 van de nu afgeloopen Lentemaend, hebben de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie goedgevonden, den Invoer van allerlei gezond Rundvee wederom vry te stellen van dien dag af, tot den laetsten van de aenstaende Bloeimaend; na welken tyd de Invoer van buiten in deze Provincie verboden KAM-PEN.

 wordt,

KAMPEN. wordt, blyvende de Uitvoer uit deze Provincie, zoo wel van gebeterde als ongebeterde Beesten, vry en geoorloofd, tot nadere dispositie.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN. WAt de Sterfte onder de Runderen, gedurende deze Grasmaend aenbelangt, daeromtrent bericht men ons dat men thans van dezelve, in de Heerlykheid van *Heenvliet*, alwaer de besmettelyke Ziekte zich onlangs op een of twee plaetsen geopenbaerd hadt, niet meer hoorde. Doch, omstreeks *Leiden* en de nabuurige Dorpen, was dezelve, zedert drie of vier weken, wederom sterk aen 't woeden geraekt. In ZEELAND en STAETS-VLAENDEREN bleef men by aenhoudendheid van die droevige Kwale bevryd. In deze Provincie, echter, gelyk meest overal in de Vereenigde Nederlanden, hadt men groot gebrek aen Voeder voor de Beesten, wegens de langduurige Koude en het schrale Weder, waer door het Gras laet aenkomt, en het Vee, dat van de warme stallen in 't land gebragt is, veel lydt. Den 27 van deze Grasmaend, wanneer het Markt was, te *Berlicum*, een Dorp in VRIESLAND, zag men aldaer op verre na zoo veel Beesten niet, als in vorige jaren, het geen zekerlyk aen de aenhoudende Koude en Ziekte onder het Vee moet toegeschreven worden. Wat het Winter-gezaeide betreft, het zelve heeft ook, door de harde Vorst, niet weinig geleden. In 't Land van *Voorne*, en omstreeks den *Brielle*, was men dagelyks bezig

met

met Tarwe en Garst uit te ploegen, zynde het Koolzaed aldaer, gelyk ook in ZEELAND en VRIESLAND, bykans t'eenemale weg. In 't Land van *Kadzand* en *Axel* hadt men ook de Landen, met Garst bezaeid, op verscheide plaetsen moeten omploegen, welken, door de Boeren, in plaetse van die omgeploegde Wintergarst, met Zomergarst bezaeid wierden. Het zelfde is men genoodzaekt geweest op vele plaetsen van VRIESLAND te doen, waer door de Arbeidspaerden, die, uit hoofde van den zoo lang geduurd hebbenden Oorlog, zedert jaren, duur geweest zyn, duur zyn gebleven.

's Lands Zegen en Onheilen.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

NYMEGEN. De Heer Mr. Kornelis Walraven Vonck, weleer mede Burgemeester en Raed van deze Stad, van welken wy reeds meermalen gesproken hebben (*), in 't laetst van het vorige Jaer 1762, zyn ontslag, als Richter van deze Stad en als Land-Rentmeester der Provinciale Domeinen in het Quartier van Nymegen, verzocht en bekomen hebbende, zyn, toen, door den Magistraet van deze Stad, aengesteld, en, vervolgens, den 20 van deze Grasmaend, door de Ed. Mog. Heeren Staten dezes Lands, de Voogdye oeffenende over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, goedgekeurd, als Richter, de Heer Mr. *François van der Steen*, Burgemeester en Raed van deze Stad, en als Land-Rentmeester der Provinciale

Verandering onder de Hooge en Lage Amtenaers, enz.

Z 4 Do-

(*) Zie ons X Deel [1756], bladz. 1206, en XI Deel [1757], bladz. 359.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Domeinen in dit Quartier de Heer Mr. *Kornelis Wyer Vermehr*, Raed-Secretaris van deze Stad, beide in plaetse van den gemelden Heere Vonck.

Den 21 van deze Grasmaend, hebben de zelfde Heeren Staten de benoeming van den Heere Mr. *Hendrik Pieck*, Raed in de Vroedschap van deze Stad, tot Land- en Dyk-Schryver des Amts van tusschen Maes en Wael, in plaetse van den overledenen Heere Mr. Wilhem Rappard, door den Magistraet dezer Stad gedaen, goedgekeurd en bevestigd.

DOESBURG. In plaetse van den overledenen Heere Jr. Ludolph Henrik Borchard Sylvius, Baron van Heeckeren, Heer van Kemnade en Kampherbeek, is, op benoeminge van de Stad Lochem, tot Richter van deze Stad en des Amts van Doesburg, den 18 van deze Grasmaend, door de Heeren Staten van het Graefschap Zutphen, aengesteld, en twee dagen daer na, door de Heeren Staten van deze Provincie, in hunne reeds gemelde hoedanigheid van Voogden, goedgekeurd Jr. *Frederik Willem Floris*, *Baron van Pallandt*, Heer van Keppel, beschreven in de Ridderschap van het Graefschap Zutphen.

GROENLO. In plaetse van den zelfden Heere Baron van Heeckeren is, den 14 van deze Grasmaend, door den Magistraet van deze Stad, benevens het Hof van deze Provincie en den Heere Landdrost van dit Graefschap; hebbende het Hof en de Landdrost ieder een halve, en dus te zamen eene stem; tot Schepen van deze Stad aengesteld de Heer Mr. *Gerhard David op ten Noorth*, de zelfde, welke, volgens het gemelde in onze Jaerboeken, in den jare 1759, als Schepen en Raed der Stad Zutphen ongequalificeerd verklaerd is. Deze Verkiezing is, den 20 van deze Grasmaend, door de Staten van deze Provincie, in de zelfde hoedanigheid, goedgekeurd.

ARNHEM. Den 13 van deze Grasmaend, overleedt alhier de Heer *Kornelis van der Hart*, zedert den jare 1748 Schepen en Raed van deze Stad.

Den

Den 23 daer aen volgende overleedt, insgelyks, alhier, in het zestigste jaer zyns ouderdoms, na eene uitteerende Ziekte, Jonkheer *Hendrik Frederik Baron Schimmelpenninck van der Oye*, beschreven in de Ridderschap, en buitengewoon Lid in het Collegie van de Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten des Quartiers van Veluwe, en wegens het zelve Curator van 's Lands Hooge School te Harderwyk, Richter van deze Stad en in Veluwenzoom. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Den zelfden 23 van deze Maend, hebben de Staten van deze Provincie, als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, de aenstellinge van de Heeren Mr. *Dirk Daniel Bongard*, Mr. *Jan Nanning van der Hoop* en Mr. *Hendrik Brantsen*, tot Schepenen en Raden van deze Stad, door de Gemeenslieden en Gecommitteerden der Gilden gedaen, bevestigd en goedgekeurd; zynde de eerste verkozen in plaetse van den overledenen Heere Mr. Hendrik Jan van Eck; de tweede in plaetse van deszelfs Oom, den Heere *Johan de Greve*, Burgemeester en Raed van deze Stad, die van die Waerdigheid, ten behoeve van zynen Neve, vrywillig afstand gedaen heeft; en de derde in plaetse van den gemelden Heere van der Hart.

Door de bevorderinge van den Heere *Bongard* het Ontvangerschap van de Verpondingen opengevallen zynde, is, door den Magistraet van deze Stad, daer toe benoemd de Heer Mr. *Arnold Gaymans*, en tot Rentmeester van de Geestelyke Goederen, in plaetse van den overledenen Heere van Eck, de Heer Mr. *Gysbert Tulleken*, junior, Burgemeester en Raed van deze Stad.

Wyders, is, den 26 van deze Maend, in plaetse van den overledenen Heere Schimmelpenninck van der Oye, wegens de Ridderschap van de Veluwe, tot Curator van de Provinciale Akademie te Harderwyk aengesteld des overledenens Broeder, Jonkheer *Andries Baron Schimmelpenninck van der Oye*, Heer van beide Pollen, Landdrost van Veluwe; en tot buitengewoon Gedeputeerden van 't Quartier Jonkheer *Koenraed Jan Baron van Renesse*; als mede,

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

de, in plaetse van den meergemelden Heere van Eck, tot Gecommitteerden ter beneficiëringe van den Neder-Rhyn en Yssel Jonkheer *Philip Hendrik Baron van Golstein*, Heer van Grunsvoort, Burgemeester der Stad Wageningen; en tot Raed in het Hoog Adelyk Jagtgerichte van Veluwe de Heer Mr. *Joan Theodorus van Eck*, oudste Burgemeester en Raed van deze Stad, in plaetse van den zelfden Heere H. J. van Eck.

Eindelyk hebben de Heeren Staten van deze Provincie, den zelfden 26 van deze Grasmaend, den Heere Dr. *Henrik van Haestenburg*, Hoogleeraer in de Geneeskunde op 's Lands Hooge School te Harderwyk, aengesteld tot Archiater of Opper-Geneesmeester des Vorstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen, op eene jaerwedde van duizend Guldens, boven deszelfs gewoon Tractement; en den Heere Mr. *Henrik Cannegieter*, Hoogleeraer in de Historien en Welsprekendheid, alhier, tot Historieschryver van deze Provincie; van welke laetste Bedieninge de gemelde Heer C. W. Vonck insgelyks vrywillig afstand gedaen hadt.

HARDERWYK. Den 29 van deze Grasmaend, overleedt, op zyne adelyke Hofstede de Lathmer, tusschen Zutphen en Deventer, in Veluwe, gelegen, na eene Ziekte van eenige dagen, in het vyfenvyftigste jaer zyns ouderdoms, de Heer Mr. *Willem Herman Baron van Broekhuizen*, Heer van Lathmer, Leeuwenberg en Wilp, sedert den jare 1749, Raed en Burgemeester van deze Stad, Ridder van de Duitsche Order van onze Lieve Vrouwe van Jerusalem, in de Balye van Utrecht, en uit dien hoofde Commandeur van Schoonhoven.

WAGENINGEN. De Heer Mr. Maerten Vlaerdingerwoudt, Burgemeester en Raed van deze Stad, voor eenigen tyd, in 's Hage, overleden zynde, is, in deszelfs plaetse, Jonkheer *Assueer Johan Baron Tork*, Heer van Voorschoten, tot Schepen en Raed van deze Stad verkozen; en die Verkiezing, den 20 van deze Grasmaend, door de Heeren Staten van deze Provincie, in hunne meergemelde hoedanigheid, goedgekeurd.

HAT-

VERANDERING ONDER DE HOOG EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

HAERLEM. Op dien zelfden dag hebben de gemelde Heeren Staten de Verkiezing van den Heere Mr. *Samuel Quintyn Brouwer*, tot Schepen en Raed van deze Stad, in plaetse van den over eenigen tyd overledenen Heere Gerrit Willem Broekhuizen, bevestigd.

DORDRECHT. In het laetst van de nu afgeloopen Lentemaend, door de Heeren regerende en Oud-Burgemeesteren, en Oud Schepenen of Oudraden, nevens de goede Luiden van den Achten, op de sommatie van den Heere Hoofd-Officier vergaderd, eene Nominatie gemaekt zynde van vier Heeren, zoo hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie, als Voogden over den Heere Erfstadhouder, tot Burgemeesteren, voor den tyd van twee jaren, verkozen de Heeren Mr. HENDRIK ONDERWATER, Heere van Puttershoek, en Mr. JOHAN VAN NEUBENBERG, in plaetse van de Heeren Mr. Johan Gevaerts en Mr. Philip van den Brandeler, die twee jaren deze Waerdigheid bekleed hebben.

LEIDEN. Den 8 van deze Grasmaend, overleedt alhier, in den ouderdom van ruim zevenenvyftig jaren, de Heer Mr. *Petrus Cuneus*, Raed en Oud-Burgemeester van deze Stad. In den jare 1737 werdt zyn Ed. tot Raed in de Vroedschap aengesteld; in 1744 beklom hy voor de eerstemael den Schepensstoel, en in 1752 werdt hem voor de eerstemael de Burgemeesterlyke Waerdigheid opgedragen, welke hy vervolgens ook in den jare 1756 en 1760 bekleedde.

In deszelfs plaetse is, den 21 van deze zelfde Maend, door de Heeren van de Vroedschap dezer Stad, tot Veertig in Rade verkozen de Heer Mr. *Jan van Reijen*, A. Z.

SCHOONHOVEN. Den 18 van deze Grasmaend, overleedt, alhier, na eene korte Ziekte, in den ouderdom van omtrent vyfendertig jaren, de Heer Dr. *Johannes Adrianus Blok*, zedert den jare 1748 Electeur en Raed in de Vroedschap, en Oud-Schepen dezer Stad, als mede Hoogheemraed van de Krimpener Waerd.

BRIELLE. Den 2 van deze Grasmaend, is, door

Hee-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Heeren Burgemeesteren en Raden in de Vroedschap, tot Mede-Raed in der laetstgemelde Vergaderinge verkozen en aengesteld de Heer *Kornelis van Ysendoorn*, in plaetse van den onlangs overledenen Heere Mr. K. H. van Leeuwen.

HOORN. Den 1 van deze Grasmaend, ging men, volgens gewoonte, in deze Stad te boon, wanneer door negen uitgeloten Keurmannen verkozen werden, als Burgemeesters voor het eerstvolgende jaer, de Heeren Mr. KORNELIS CHRISTOFFEL VAN AKERLAKEN, JOAN ABBEKERK CRAP, Mr. FRANÇOIS DE VICQ en Mr. JOAN ALLARD SCHAGEN. Deze Keurmannen maekten vervolgens ook eene Nominatie van eenentwintig Persoonen; welke by de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie is ingeleverd, om daer uit, in hunne hoedanigheid van Voogden over den Heere Erfstadhouder, de verkiezing van Schepenen voor het volgende jaer te doen, gelyk dan ook geschied is, en tot Schepenen aengesteld zyn de Heeren *Pieter Klinkhamer*, Mr. *Jan de Feyfer* Kornelisz., Mr. *Pieter Verloren*, *Jakob de Jonge*, Mr. *Kornelis Christoffel van Akerlaken*, Mr. *Jakob van Hoolwerff* en *Jakob Berkhout*; en uit de laetstgemelden als Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen de drie eerstgenoemde Heeren.

EDAM. Den 1 van deze Grasmaend is de verandering der Regeringe alhier, naer gewoonte, geschied, en zyn tot Burgemeesters van deze Stad aengesteld de Heeren NIKOLAES HOUTTUYN, ANTHONY THEENGS, KLAES VERSTEVEREN en JAKOB HORN; en tot Schepenen de Heeren Mr. *Gerrit Jakob Lakeman*, *Jan Reintjes*, *Jan Valencyn*, *Gerrit Hoobrinck*, *Jan Brasker*, *Kornelis Dobber* en *Pieter Hogerbeets*; uit welken wederom de drie voorzittende Heeren tot Schepenen Commissarissen benoemd zyn.

PURMERENDE. Den 2 van deze Grasmaend is, door de Heeren van de Vroedschap dezer Stad, benoemd, om met het begin van de aenstaende Bloeimaend, voor twee jaren, zitting te nemen in het Collegie van de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten dezer Provincie, in Westvriesland

land en het Noorderquartier, de Heer *Pieter Molenaer*, Raed en regerend Burgemeester, in plaetse van den Heere Willem Blydenberg, wiens Commissie als dan ten einde geloopen is.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

OVERYSSEL. Eenige Commissien in de Generaliteits en Provinciale Collegien van Regering opengevallen zynde, zyn op den Landdag, te Kampen gehouden, dezelven wederom vervuld, en benoemd om zitting te nemen,

Ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren STATEN GENERAEL.

Uit VOLLENHOVE.	*H. Baron van Ysselmuiden*, Heer van Paesloo, als extraordin. Gecomm. van 1 May 1765 — 30 April 1766.
DEVENTER.	*W. A. Eeckboudt*, van 1 May 1763 — 30 April 1764.
KAMPEN.	*J. Lemker van Breda*, als extraord. Gecomm. van 1 May 1763 — 30 April 1764.

In den RAED VAN STATE.

ZALLAND.	*R. H. Baron van Hambroik*, Heer tot Arentshorst, van 1 Nov. 1763 — 30 April 1765.

In de GENERALITEITS REKENKAMER.

VOLLENHOVE.	*G. J. Baron van Rhemen* tot Rhemenshuizen, van 1 May 1763 — 30 April 1764.
ZWOL.	*B. Muntz*, van 1 Nov. 1763 — 30 April 1765.

Als Ordinare Gecommitteerde.

TWENTE.	*Willem Baron van Ittersum*, Heer van Oosterhof, van 1 Nov. 1763 — 30 April 1765.
	A. Baron van Sloet, Heer van 't Warmeloo, van 1 May 1765 — 30 Apr. 1766.
VOLLENHOVE.	*G. J. Baron van Rhemen* tot Rhemenshuizen, van 1 May 1764 — 30 April 1766.
DEVENTER.	*Joan Dapper*, van 1 May 1763 — 30 April 1764.

Ter

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

Ter Admiraliteit van Vriesland.

Zwol. *Jakob Sprakel*, van 1 Nov. 1763 — 30 April 1765.

Deventer. Den 24 der vorige Lentemaend hebben de Heeren Edelen van deze Provincie tot hunnen Griffier verkozen den Heer Mr. *Paulus Putman*, Lid van der Gezworenen Gemeente, binnen deze Stad.

Den 31 van de zelfde Maend hebben de Ridderschap en Steden, uitmakende de Staten dezes Lands, tot Droft van Zalland aengefteld den Hoog Ed. Geb. Heer *Arent Baron Sloet*, Heer van Tweenieuwenhuizen, Hagensdorp en Olden Rutenberg, en tot Droft van Yffelmuiden den Hoog Ed. Geb. Heer *A. W. Baron van Palland*, Heer van Zuithem.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 18 April.

	By de Z. Zak.
Tarw, N. W. Zeeuwf.	13½ a 16½ ß
—— Blaeuwe dito	12 a 13 ß
—— Zomer dito	11 a 13 ß
Rogge, Zeeuwsche	9 a 10½ ß
Erten, Graeuwe	16 a 22 ß
—— Blaeuwe	16 a 24 ß
—— Witte	12 a 16 ß
W. Boonen	11 a 13 ß
	by 't Laft.
Boekw., Vl. enz. op 152 ℔	18½ £
—— Klaei	16 a 17½ £
Garst, Zeeuf. en Vl. W.	16½ a 17½ £
—— Zomer	15 a 16½ £
Haver, Zeeuwf. enz.	9 a 10 £
Paerdenboonen	17 a 20½ £

Rotterdam, den 18 April.

	by den Steen.
Vlas, Allerbeft	29 a 30 ft.
—— Beft	26 a 28 ft.
—— Middelfoort	24 a 25 ft.
—— Gemeen	22 a 23 ft.
—— Slegt	20 a 21 ft.

Leiden.

	by 't Vierend.
Hooiboter, 2 April f 22,	23 a 24:-
—— 9 dito	22 a 21:-
—— 16 dito	19 a 20:-
—— 23 dito	19 a 20:-
—— 30 dito	18 a 19:-
Grasboter, 30 April	25 a 26:-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

M A Y.

MDCCLXIII.

GELDERLAND.

NYMEGEN.



DE Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie, by een Besluit van den 29 der nu afgeloopen Grasmaend, op de Ontwerpen; door de hooge Dykstoelen van de vier Boven-Amten, in dit Kwartier, omtrent het *Bezanden der Dyken* aldaer, en wat voorzorgen en schikkingen daeromtrent zouden behooren in acht genomen te worden, overgeleverd; goedgevonden hebbende het Dykrecht van de gemelde Amten, voor zoo veel betreft de Dyken aen de Wael gelegen, met eenige Artikelen te vermeerderen, zoo is, van wege de Heeren Raden in 't Hof, in name van de gemelde Staten, den 5 van deze Bloeimaend, een iegelyk, die zulks mogte aengaen, gelast zich stiptelyk daer naer te gedragen. Die Artikelen zyn zes in getal, en luiden als volgt: „ 1. Dat, blyvende het opmaken en „ aenzetten van alle afgeplaste Dyken, met „ goede vaste klei-aerde, op den tegenswoor„ digen voet, gelyk zulks naer Dykrechten NYMEGEN.

NYMEGEN. „ behoort, voortaen alle Waeldyken, in den „ Kwartiere van Nymegen, zoo in de Boven- „ als Beneden-Amten, (de particuliere Schou- „ wen, in of tusschen de Hooge Dykstoelen „ gelegen, daer mede onder gerekend) im- „ mers voor zoo verre ieder Hooge Dykstoel „ in den zynen die Bezanding, naer de con- „ stitutie of situatie van die Dyken, nodig en „ dienstig bevinden, zullen worden belegd „ of bekleed, en vervolgens onderhouden „ met grof Zand of Bikkels, uit de Rivieren „ te halen, zoo wel aen den eenen als ande- „ ren Oever, of uit het midden der zelven, „ ter plaetse, daer grof Zand of Bikkels het „ bekwaemste zal wezen te bekomen, zon- „ der onderscheid van Amt of Dorp; zullen- „ de ieder Amt of Dorp het zelve Zand of „ Bikkels van den Oever van een ander Amt „ of Dorp, *& vice versa*, mogen halen, mits „ daer door geene, met recht geoccupeerde, „ en door iemand bezeten wordende Buiten- „ landen worden benadeeld; zoo nochtans „ dat, in dat geval, evenwel het halen van „ grof Zand of Bikkels zal mogen geschieden „ tegens redelyke vergoedinge der veroor- „ zaekte schade, door den Dykstoel, voor „ wiens Amt of Dorp het grof Zand of de „ Bikkels gehaeld, en de schade veroorzaekt „ is, te taxeren. II. Geen Zand zal tot de „ bekleding der Dyken uit binnenlanden mo- „ gen gehaeld worden, dan alleen in de ge- „ vallen, dat aen den Oever der Rivieren, „ aen de zyde des Kwartiers van Nymegen „ gelegen, in het geheel geen Zand te beko- „ men is, en dat aen den Oever, tot andere „ Provincien of Kwartieren behoorende,

„ zwa-

„ zwarigheid gemaekt wierdt het zelve van NYMEGEN.
„ daer te laten halen; gelyk mede, indien
„ 'er, binnendyks, beter soort van Zand, en
„ tot mindere kosten, dan in de Rivieren,
„ mogt wezen te bekomen, waer op de Dyk-
„ stoelen, ieder in den zynen, behoorlyke
„ achting geven, en, op het bekomen en ha-
„ len van dien, de nodige ordre stellen zul-
„ len. III. De eerste Bezanding der Dyken
„ zal, door de Dykstoelen, door Schouten
„ en Buurtmeesteren, dorpsgewyze, moeten
„ gedaen worden, zoo als ieder Dykstoel, in
„ den zynen, ten meesten dienste van den
„ Amte zal oordeelen te behooren, in dezer
„ voege, dat Schout en Buurtmeesters, op
„ last van den Dykstoel wegens het Dorp,
„ bekwaem grof Zand of Bikkels, in voe-
„ ge voorschreven, 't zy bypublieke Be-
„ stedinge, of zoo als men anders het
„ menageuste bevinden mogt, zullen doen
„ halen, en, op behoorlyke distantien, zoo
„ naby de Dyken, als eenigzins doenlyk is,
„ doen nederleggen, om van daer, door de
„ respective Dykgeslaegden, of anderen,
„ zoo als ieder Dykstoel in den zynen het be-
„ kwaemste zal achten, afgehaeld, en op
„ derzelver vak of vakken dyks gebragt te wor-
„ den, tot zoodanige hoogte, als by den Dyk-
„ stoel zal wezen geordonneerd. IV. Na
„ welke eerste gedane Bezanding 't volgende
„ Jaer, en, des noods, mede het derde Jaer, de
„ lage en verzonkene plaetsen wederom, op
„ gelyke manier, dorpsgewyze, opgehaeld
„ zullen worden; waer na het verdere onder-
„ houd der Dyken in Zand verblyven zal ten
„ laste der particuliere Dykgeslaegden, op
„ den voet, als tot hier toe, ingevolge de

NYMEGEN. „ Dykrechten, met Aerde geschied is; zullende de genen, die daer in nalatig bevonden worden, verbeuren de pœnaliteiten, by de Dykrechten vastgesteld, om geïnnet te worden, gelyk, volgens dezelve Dykrechten, behoort; ten welken einde, by vervolg, de Dyken met Zand, in plaetse van Aerde, geheerd zullen moeten worden, ter plaetse, daer zoodanige Heering met Aerde, tot hier toe, in gebruik is geweest; des zal het den respectiven Dykstoelen vrystaen absolute onvermogende Dykgeslaegden naer redelykheid te sublevéren. V. De kosten op het halen van Zanden, het leveren van dezelven op bekwame plaetsen by de Dyken, in voege voorschreven, voor de eerste Bezandinge, en, vervolgens, voor het ophalen van dien loopende, zullen, door de Dorpen, aen den Waelkant gelegen, dorpsgewyze, over de Mergentalen, in de Dorpslasten gewoonlyk contribuërende, worden omgeslagen; zoo nochtans, dat, die kosten te zwaer bevonden wordende, om, in eene reize, te worden opgebragt, de omslag in redelyke termynen zal moeten worden gedaen, en inmiddels de penningen genegotieerd, om met de interesse van dien, uit de geadsigneerde Mergengelden, ten spoedigsten, wederom afgelost te worden; Alles zoo, en in dier voege, als, in ieder Dorp de Bezandinge dorpsgewyze geschied zynde, ten meesten dienste en voordeele van het zelve bevonden zal worden te behooren. VI. By het halen van Zand of Grint uit de Rivieren, en, des noods, in de voorsz. gevallen, uit de Binnenlanden,

„ en

„ en het nederleggen van 't zelve aen den Oe- NYMEGEN.
„ ver, of op andere bekwame plaetsen, zoo
„ naby de Dyken, als eenigzins doenlyk is,
„ voorts in het vervoeren van het zelve naer
„ en op de Dyken, zal, door de respective
„ Dykstoelen, goede achting gegeven wor-
„ den, dat aen geen particuliere Eigenaers
„ eenige schade worde toegebragt, 't zy door
„ het leggen van 't Zand, of door het over-
„ ryden van Landen, ten welken einde 't
„ Zand, zoo veel mogelyk is, op gemeene
„ plaetsen gelegd, en tot het vervoeren van
„ dien de gewone Straten en Wegen mede,
„ zoo veel mogelyk is, gebruikt zullen moe-
„ ten worden; daer, echter, dat een of an-
„ der geheel ondoenlyk wierdt bevonden,
„ zullen de respective Dykstoelen die Geërf-
„ den, wier Landen tot het leggen en over-
„ varen van Zand dienstig gevonden worden,
„ tot het gedoogen van dien zien te bewegen,
„ of zulks, des noods, aen dezelven mogen
„ gelasten; echter niet anders, dan tegens
„ redelyke vergoeding van schade, daer
„ door te lyden, by de Dykstoelen te taxe-
„ ren. En zal, in dat geval, maer één be-
„ kwaem rydspoor over zoodanige Landen, op
„ de minst nadeelige plaetse, door de Dyk-
„ stoelen bepaeld en aengewezen worden,
„ met waerschouwinge aen een iegelyk, dat,
„ wie dat bepaelde rydspoor te buiten gaet, en
„ daer door, of op andere wyze, eenige ver-
„ dere schade aen de Eigenaers van die Lan-
„ den veroorzaekt, tot vergoedinge van die
„ schade gehouden, en daer voor aenspreek-
„ lyk en executabel zal zyn."

THIEL.

THIEL. BYna de zelfde voorzorgen en schikkingen hebben hunne Ed. Mog., op de Ontwerpen, den zelven, door de hooge Dykstoelen van de Thieler- en Bommeler-Waerden, omtrent *het Bezanten der Dyken*, overgeleverd, vastgesteld, en het Dykrecht van de Thieler- en Bommeler-Waerden, voor zoo veel de Dyken, langs de Wael en aen den Maeskant, die in de Bommeler-Waerd gelegen zyn, betreft, insgelyks met zes Artikelen vermeerderd, waer van de onderhouding door de Heeren Raden, den 5 van deze Bloeimaend, uit naem van hunne Ed. Mog., geordonneerd is. Hoewel nu deze Artikelen bykans van den zelfden inhoud zyn als de bovengemelden, verschillen ze echter in zommige byzonderheden, waerom wy het nodig achten dezelven alhier ook plaetse te vergunnen, op dat elk in ons Werk zoude konnen vinden het geen iedere Stad en Plaetse in't byzonder aengaet. Zy luiden dus: „ I. Dat, blyvende het opmaken en aenzetten van alle afgeplaste Dyken, met goede vaste klei-aerde, op den tegenswoordigen voet, gelyk zulks, naer Dykrechten, behoort; voortaen, alle de Waeldyken, mitsgaders die aen den Maeskant, voor zoo verre de Bommeler-Waerd aengaet, in den Kwartiere van Nymegen, zoo in de Boven- als Beneden Amten, (de particuliere Schouwen, in of tusschen de Hooge Dykschouwen gelegen, daer mede onder gerekend,) zullen worden belegd of bekleed, en, vervolgens, onderhouden met grof Zand of

„ Bik-

„ Bikkels, uit de Rivieren te halen, zoo wel „ aen den eenen als den anderen Oever, of „ uit het midden derzelver, ter plaetse, daer „ grof Zand of Bikkels bekwaemlyk zullen „ wezen te bekomen, zonder onderscheid van „ Ampt of Dorp; zullende ieder Amt of Dorp „ het zelve Zand of Bikkels aen den Oever „ van een ander Amt of Dorp, & *vice versa*, „ by cieringe van den Dykstoel, mogen ha„ len, zonder dat de Eigenaers der Buiten„ landen daer voor eenige vergoeding zullen „ genieten, ten ware het Zand uit begraesde „ Waerden wierdt gehaeld, in welken val de „ schade, daer door veroorzaekt, door den „ Dykstoel, die de cieringe heeft gedaen, „ ter vergoedinge der Eigenaren zal worden „ getaxeerd. II. Geen Zand zal, tot bekleе„ dinge der Dyken, uit Binnenlanden mogen „ gehaeld worden, dan alleen in de gevallen, „ dat aen den Oever der Rivieren, aen de „ zyde des Kwartiers van Nymegen, in het „ geheel geen Zand te bekomen is, en dat „ aen den Oever, tot andere Provincien of „ Kwartieren behoorende, zwarigheid ge„ maekt wierdt het zelve van daer te laten „ halen; gelykmede, indien 'er, binnendyks, „ beter soort van Zand, en tot minder kos„ ten, dan in de Rivieren, mogt wezen te „ bekomen, waer op de Dykstoelen, ieder in „ den zynen, behoorlyke achting geven, en „ op het bekomen en halen van dien de no„ dige ordre stellen zullen, mits de vergoe„ ding geschiede, als Artikel I. is gesteld. „ III. Deze eerste Bezanding der Dyken zal, „ door Schout en Buurtmeesteren, dorpsge„ wyze, moeten gedaen worden, in dezer

 „ voe-

TEIL. „ voege: Dat Schout en Buurtmeesters, op „ last van den Dykstoel, wegens het Dorp, „ daer aen gelegen, bekwaem Grof Zand of „ Bikkels, in voege voorschreven, 't zy by „ publieke Besteding, of zoo als men anderzins het menageuste bevinden mogt, zullen doen halen, en, op behoorlyke distantien, zoo naby de Dyken, als eenigzins „ mogelyk is, doen nederleggen, om van daer, „ door de respective Gedykslaegden, ten hunnen privative kosten, afgehaeld en op derzelver vak of vakken Dyks gebragt te worden, tot zoodanige hoogte, als by den „ Dykstoel zal wezen geordonneerd. IV. Na „ welke eerste gedane Bezanding het volgende Jaer, en, des noods, mede het derde „ Jaer, de lage en verzonkene plaetsen, wederom, op gelyke wyze, dorpsgewyze, opgehaeld zullen worden; *waer na het verdere onderhoud der Dyken in Zand verblyven zal ten laste der particuliere Gedykslaegdens, op den voet, als tot hier toe, in „ gevolge de Dykrechten, met Aerde geschied is; zullende de genen, die daer in „ nalatig bevonden worden, verbeuren de pœnaliteit, by de Dykrechten vastgesteld, om „ geïnnet te worden, gelyk, volgens die zelfde Dykrechten, behoort; ten welken einde, by vervolg, de Dyken met Zand, in „ plaetse van Aerde, geheerd zullen moeten „ worden, ter plaetse, daer zoodanige Heering met Aerde tot hier toe in gebruik is „ geweest. V. De kosten op het halen van 't „ Zand, en het leveren van het zelve op bekwame plaetsen, by de Dyken, zullen, „ dorpsgewyze, over de gansche Mergentalen,

„ len, binnen Dyks gelegen, op ieder Dorp
„ worden omgeslagen, zoo als tot meesten
„ dienste en voordeel van het zelve bevon-
„ den zal worden te behooren. VI. By het
„ halen van Zand of Grint uit de Rivieren,
„ en, des noods, in de voorsz. gevallen, uit
„ de Binnenlanden, en het nederleggen van
„ 't zelve aen den Oever, of op andere be-
„ kwame plaetsen, zoo naby de Dyken, als
„ eenigzins doenlyk is, voorts in het vervoe-
„ ren van het zelve naer en op de Dyken,
„ zal, door de respective Dykstoelen, goede
„ achting gegeven worden, dat aen geen par-
„ ticuliere Eigenaers eenige schade worde toe-
„ gebragt, 't zy door het leggen van 't Zand,
„ of door het overryden van Landen, ten
„ welken einde het Zand, zoo veel mogelyk
„ is, op gemeene plaetsen gelegd, en tot het
„ vervoeren van dien de gewone Straten en
„ Wegen, mede zoo veel mogelyk is, gebruikt
„ zullen worden: Daer, echter, dat een of ander
„ geheel ondoenlyk wordt bevonden, zullen de
„ respective Dykstoelen de Geërfden, wier Lan-
„ den tot het leggen en vervoeren van Zand
„ dienstig gevonden worden, het leggen, op-
„ en overvoeren van het zelve over hun Land
„ mogen gelasten, en zal, in dat geval, maer
„ een bekwaem rydspoor over zoodanige Lan-
„ den, op de minst nadeelige plaetse, door de
„ Dykstoelen bepaeld en aengewezen worden,
„ met waerschouwinge aen een iegelyk, dat,
„ wie dat bepaelde rydspoor te buiten gaet,
„ en daer door, of op andere wyze, eenige
„ verdere schade aen de Eigenaers van die
„ Landen veroorzaekt, tot vergoedinge van

„ die

TIEL. „ die schade gehouden, en daer voor aenspreeklyk en executabel zal zyn."

ZUTPHEN.

ZUTPHEN. HEt misbruik, dat gemaekt werdt van het XX Artikel van het Reglement op *de Reparatie en het Onderhoud der gemeene Heeren-Wegen* (*), binnen dit Graefschap; behelzende *dat de Verbreedinge der Heeren-Wegen met toestemminge van de Eigenaren der wederzydsche Gronden moet geschieden*; waer toe die Eigenaers hunne toestemming weigerden te geven, schoon zy daer toe aengezocht waren geworden door den Officier; is de oorzaek geweest dat de Heeren Staten van deze Provincie, by een Besluit van den 30 van de nu afgeloopen Grasmaend, welk, den 5 van deze Bloeimaend, door den Hove Provinciael bekend gemaekt is, goedgevonden hebben het gemelde Artikel dus te veranderen: „ Dat, „ (de genen, in vorige Artikelen vermeld,) „ daer op zullen acht geven, dat de Wegen „ absoluut niet smaller noch enger worden „ gemaekt; maer toeleggen, dat dezelven „ mogen worden verbreed, mits dat zulks „ geschiede met voorkennisse en overleg der „ Eigenaren, ook met alle discretie, en voor „ het afgegravene behoorlyke Vergoeding, „ naer onpartydige æstimatie, by het gemelde Kwartier gedaen worde."

ARN-

(*) Zie ons IX Deel, [1755,] bladz. 8129.

ARNHEM.

DE Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie, thans, op derzelver gewonen Landsdag, alhier vergaderd, in overweginge genomen hebbende de omſtandigheden, in welken zich de Staet, zedert eenige jaren, bevonden heeft, zoo hebben dezelven goedgevonden niet alleen *de Maendelykſche Bedeſtonden*, volgens het Beſluit van den 26 van Grasmaend 1756 (*), tot dezen tyd gehouden, af te ſchaffen; maer ook, tegens den 1 van deze Bloeimaend, een plegtigen Dankdag uit te ſchryven, met zoodanig een oogmerk, als uit het volgende Beſluit, ten dien einde, den 20 van de vorige Grasmaend genomen, opgemaekt kan worden. ARNHEM.

OP Propoſitie, door het Kwartier van Nymegen ter Vergaderinge gedaen, hebben hunne Ed. Mog., na gehoudene deliberatie, goedgevonden, dat de Maendelykſche Bedeſtonden, welken, by Reſolutie van den 14 April 1756, in aenmerkinge van de toenmalige omſtandigheden, zyn aengeſteld geweeſt, thans, aenvanklyk met den 1 May aenſtaende, weder zullen ceſſeren. *De Staten doen de Maendelykſche Bedeſtonden ceſſeren en ſchryven eenen Dankdag uit.*

Doch, ter dezer gelegenheid, in overweginge genomen zynde, hoe dat het God Almagtig, door zyne byzondere goedheid, behaegd heeft den Staet, zedert dien tyd, en als nog te bewaren in eene volkomene Ruſt en Vrede, zonder eenig deel in die Oorlogs-Troubles, welken tegenwoordig door een lang gewenſchte Vereeniginge van de oorlogende Mogendheden zyn geëindigd, gehad te hebben; mitsgaders ook nog, op een zichtbare wyze, door zyne

(*) Zie ons II Deel [1756], bladz. 435.

ARNHEM. zyne goedertierenheid, den Heere Prinse van Orange en Nassau, Erfstadhouder, Capitein en Admirael Generael van de Vereenigde Nederlanden, schoon door eene smertelyke en niet min gevaerlyke Ziekte was bezocht; zoo dat voor Hoogst deszelfs Leven al vry veel bekommering wierdt opgevat; echter goedgunstelyk de middelen, tot zyne herstelling aengewend, heeft gezegend, en Hoogst denzelven, zoo gelukkig, als voorspoedig, daer van verlost, en aldus de gebeden en smekingen van den Volke uit vrye genade heeft verhoord;

De Staten doen de Maandelyksche Bedestonden cesseren en schryven eenen Dankdag uit.

Is goedgevonden dat, op Zondag, zullende zyn den eersten May voorsz., alomme, in deze Provincie, in de Kerken, en waer toe een byzondere Text, ter materie dienende, zal moeten worden genomen, God Almagtig, op het vierigste en met oprechte en demoedige harten, voor alle deze bewezene Weldaden en Goedertierenheden zal worden gedankt, en verders op 't ernstigste gesmeekt, om den Staet in 't generael, en deze Provincie in het byzonder, gelyk mede zyne Hoogheid, den Heere Erfstadhouder en Hoogst *deszelfs doorluchtig* Huis, in zyne heilige bescherminge te willen houden; dezelven voor alle droevige en nadeelige toevallen verder te conserveren, en met het dierbaerste zyner Zegeningen in eene langte van dagen te overstorten.

Wordende, mitsdien, het Hof Provinciael geauctoriseerd om, tot meerder acceleratie van zaken, de voorsz. Resolutie ten laste dezer Provincie te doen drukken, en verders die voorziening te doen, dat daer van aen de respective Officieren ten platten Lande, en aen de Magistraten in de Steden, ten spoedigsten, de noodige Exemplaren worden toegezonden, en teffens dezelven aen te schryven, ten einde ieder in den hare dien aengaende behoorlyke ordres kome te stellen.

En zal hier van Extract aen welgemelden Hove worden ter hand gesteld, om zich daer naer te reguleren.

De

De zelfde Heeren Staten hebben, om voor te komen de gevolgen, welken door het onachtzaem behandelen van Vuur en Licht, ten platten Lande, menigwerven ontstaen, den 25 van deze Grasmaend, het volgende Plakaet vastgesteld. ARNHEM.

DE Staten des Furstendoms Gelre en Graefschaps Zutphen, allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weten: Alzoo de droevige ervarenheid, hoe langer hoe meer, doet zien, dat de Huisluiden, ten platten Lande, zeer onachtzaem met hun Vuur en Licht komen om te gaen, zoodanig dat, van tyd tot tyd, daer door Brand komt te ontstaen, en vele Ingezetenen ongelukkig worden gemaekt, en dikwils in 't geheel geruïneerd: *Voorzorgen tegens het ontstaen van Brand, ten platten Lande.*

ZOO IS 'T dat hunne Ed. Mog. daer in, zoo veel mogelyk, willende voorzien, alle In- en Opgezetenen ten platten Lande, by dezen, in de eerste plaetse, willen hebben vermaend, opgewekt en gelast, om, niet alleen zelven, alle oplettendheid en omzichtigheid in 't behandelen van hun Vuur en Licht te gebruiken, maer ook allen die van hun huisgezin zyn; voorts hunne Knechts, Meiden en Arbeiders daer toe te houden, dat zy hier in geene onachtzaemheid komen te plegen, of roekeloos komen te werk te gaen, en vooral met geen brandende Tabakspypen of Vuur te komen op de Delen of in de Schuuren, voornamelyk by het behandelen van Hooi, Stroo en andere materien, welken ligtelyk Brand konnen vatten.

En, ten anderen, dat, of wel hunne Ed. Mog. hopen dat deze trouwhartige recommandatie, uit hoofde dat daer door een ieder altyd in de eerste plaetse zyn eigene securiteit, welzyn en belang komt te bevorderen, en het gevaar voor zyn verderf te ontwyken, de gewenschte uitwerking tot een exacte observantie van dien, niet alleen voor tegenwoordig, maer geduurig en altoos in vervolg van tyd, zal voortbrengen; echter, daerenboven, wel

ARNHEM.

Voorzorgen tegens het ontstaen van Brand, ten platten Lande.

wel expresselyk en ernstelyk, met het zelve oogmerk, om ongelukken voor te komen, en om te gelyk eene gerustheid tusschen Nabuuren over en weder te doen ontstaen, by dezen verbieden het droogen van Vlas op Ovens of voor Haerden in beslotene gemakken, het rooken van Tabak by het dorsschen en behandelen van Koorn, Stroo en Hooi, by het braken van Vlas en Hennip, by het dekken of docken van Huizen, Schuuren of andere Gebouwen met Stroo, Riet en soortgelyke Stoffen; by pœne van t'elkens, wanneer op zulk eene gevaerlyke en onvergeeflyke onachtzaemheid en roekeloosheid mogten achterhaeld worden, te verbeuren een boete van een Goudgulden.

HOLLAND.

HAERLEM.

HAERLEM.

DEn 24 van deze Bloeimaend hielden de Leden van de *Hollandsche Maetschappye* der Wetenschappen hunne groote Vergadering, binnen deze Stad, waer in de Antwoorden der geleerde Mannen gelezen en onderzocht werden, die gezonden waren op de Vrage, door deze Maetschappy, in den jare 1761 opgegeven, gelyk wy ter zyner plaetse (*) aenteekenden. De Vraeg was: *Welken zyn de beste middelen, om onze Landen, zoo hooge als lage, elk naer zynen aert, ten meesten voordeele aen te leggen.* Wanneer de Vertoogen, ter beantwoordinge van deze Vrage nu ingekomen, gelezen waren, werdt geoordeeld dat dezelve best beantwoord was door den Schryver van eene Verhandeling, welke tot Zin-

(*) Zie ons XV Deel [1761], bladz. 541.

Zinspreuk hadt de woorden *Labore & Constantia*, en die, by het openen van het Billet, bevonden werdt opgesteld en geschreven te zyn door den Heer *Johannes le Francq van Berkhey*, Doctor in de Geneeskunde te Amsteldam; waerom denzelven de Prys van de gewone gouden Medaille is toegewezen. Dan, dewyl het Antwoord op de voorgestelde Vraeg, onder de Zinspreuk *Optimus quisque maxime Posteritati servit*, mede de Eere hadt van den Leden der Maetschappye te behagen, hebben dezelven goedgevonden den Schryver, tot een teeken van achtinge, een zilveren Medaille te schenken, en deszelfs Vertoog mede te doen drukken. Wyders, is'er een nieuwe Vraeg ter beantwoordinge voorgesteld: *Hoe moet men het Verstand en het Hart van een Kind bestieren om het, t'eeniger tyde, een gelukkig en nuttig Mensch te doen worden?* waer op de Antwoorden, voor den eersten van Louwmaend des jaers 1765, aen den Secretaris van de Maetschappye, naer de gewone wyze, moeten toegezonden worden. HAERLEM.

's GRAVENHAGE.

DAt de onbeschrevene Wetten en oude Herkomens, welke gemeenlyk Costumen genoemd worden, van geen gering gezag zyn; doch echter zoo veel niet vermogen, dat ze een uitdrukkelyke Wet of de Reden kunnen overwinnen, is eene zaek, welke by de Rechtsgeleerden niet in twyfel getrokken wordt. En is het dus gelegen met oude Herkomens, die reeds langen tyd in gebruik geweest, en standvastiglyk in acht genomen zyn, 's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

als hebbende byna de kracht van eene beschrevene Wet verkregen; hoe veel minder kan dan eene Dwaling, zonder reden, tegens een uitdrukkelyke Wet, buiten toestemming van den Wetgever ingevoerd, doch door den tyd in een soort van Costume veranderd, tot een Wet en Regel strekken, naer welken de voorvallende Verschillen beoordeeld en beslist moeten worden. Om deze en andere redenen is het dat de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, by een Besluit van den 19 der nu afgeloopene Grasmaend, goedgevonden hebben den Commandeur en de Raden van 't Eiland St. Eustatius, behoorende onder de Gehoorzaemheid van hunne Hoog Mog., te gelasten om de Politique Ordonnantie van den jare 1580, ten opzichte van het Versterfrecht; waer tegens eene *zoodanige* Dwaling op dat *Eiland* scheen *in gebruik* gebracht te zyn; stiptelyk te achtervolgen. Gelegenheid gaf hier toe zeker Requeft, in 't leetst van den jare 1761, ten behoeve van een der Ingezetenen van St. Eustatius, aen hunne Hoog Mog. gepresenteerd, welk Hoogst dezelven aen Bewindhebberen van de West-Indische Maetschappye ter præsidiale Kamer van Zeeland toezonden, om hunne Considératien en Advis daer op te kennen te geven. Doch, dezen, oordeelende dat de zaek, by het gemelde Requeft verzocht, van merkelyken nasleep voor het gansche Lighaem der Ingezetenen op St. Eustatius konde zyn; als betreffende een Versterfrecht, dat mogelyk nimmer aldaer was gerecipieerd, en gerecipieerd zynde, niet zonder hoogwigtige *reden* behoorde veranderd te worden; *dachten het*

raed-

toedraemst, om, eer dat zy hunne Hoog Mog. daeromtrent een finael Bericht deden toekomen, Copie van het Request te zenden aen den Commandeur en de Raden van St. Eustatius, met order, om hen ten spoedigsten te laten toekomen, niet alleen hunne Bedenkingen nopens het Geval, in het Request voorgesteld, maer ook een omstandig Bericht van alles, wat het Versterfrecht, op dat Eiland in gebruik, eenigzins aenging. De Aenschryving, ten dien einde gedaen, was van dat gevolg, dat Bewindhebbers, by een Brief van den 11 van Wynmaend, aen hunne Hoog Mog. toezonden het volgende 's GRAVENHAGE.

Extract uit eene Missive, geschreven by den Commandeur en Raden op St. Eustatius, in dato den 24 May 1762, geadresseerd aen de Ed. Achtb. Heeren Bewindhebberen van de geoctrooijeerde West-Indische Compagnie, ter præsidiale Kamer Zeeland.

TER obedientie van — en in gevolge uwer Ed. Achtb. Missive van den 8 February laetstleden, hebben wy de eer met submissie te rescriberen, dat alhier altoos tot Versterfrecht in gebruik en aengenomen is geweest het Schependoms-Recht; doch van oude tyden herwaert, en genoegzaem als een Costuim alhier geworden, dat halve Broeders en Zusters, onverschillig van wat zyde, den Overledenen bestaende, met eene halve hand hebben geërfd; om welke Costuim te vernietigen, en den inhoud van het gemelde Versterfrecht naer te komen, omtrent de Successie *ab intestato* van halve Broeders en Zusters, wy, zonder vele opschudding onder de In- en Opgezetenen te veroorzaken, niet wel hebben konnen in het werk stellen, waer toe wy hopen nu in staet te zullen worden gebragt, zoo wy van U Ed. Achtb., of van de Hoog Mog. *De Regering van St. Eustatius bericht welk Versterfrecht op dat Eiland plaets heeft.*

'S GRAVENHAGE.

Heeren Staten Generael, mogen afwagten eene Publicatie dies aengaende.

Waer mede wy enz.

By dit Extract voegden Heeren Bewindhebbers, gelyk wy gezegd hebben, eenen Brief aen hunne Hoog Mog., by welken zy de Beslissing van de Zaek aen dezelven overgeven, als uit den inhoud blykt, dus luidende:

HOOG MOGENDE HEEREN!

Bewindhebbers zenden het gem. Extract en laten de Beslissing van de Zaek aen hunne Hoog Mog. over.

By onze Missive van den 2 February dezes loopenden jaers 1762, hadden wy de eere aen U Hoog Mog., in voldoeninge van Hoogst derzelver Missive en Resolutie van den 4 December des afgeloopen jaers 1761, voor te dragen, dat wy den inhoud van het Request, aen U Hoog Mog. gepresenteerd by Samuel Rorich, wonende te Amsteldam, als Gemagtigden van *Bernard Tronchin*, wonende te St. Eustatius, van die consequentie hadden bevonden, dat wy raedzaemst geoordeeld hadden, deswege, alvorens daer op finael aen U Hoog Mog. te berichten, de Consideratien van Commandeur en Raden van St. Eustatius voornoemd te requireren; mitsgaders dat wy daer toe bereids de nodige Aenschryving derwaert hadden laten afgaen.

In gevolge nu van de voorsz. by ons gestelde Orders, hebben wy onlangs ontvangen eene Missive van den Commandeur en Raden des voornoemden Eilands, in dato 21 May 1761, waer by dezelven ons hoofdzakelyk informeren, dat het Schependoms Versterfrecht wel van oude tyden af op 't Eiland St. Eustatius was gerecipieerd;

Doch, des niet te min, aldaer mede van alle oude tyden eene contrarie Costume hadt gevigeerd, volgens welke halve Broeders en Zusters, van wat zyde den Overledenen ook bestaende, altoos maer met een halve hand hadden gedeeld; mitsgaders, dat zy Commandeur en Raden beducht waren dat opgemelde Costume niet wel zonder opschuddinge,

ten

ten minsten door hen, zoude kunnen worden geaboleerd en vernietigd, gelyk U Hoog Mog. zulks zal blyken uit een Extract van de voorsz. Missive, ten dien einde gevoegd onder letter A (*).

'S GRAVENHAGE.

Voorts, ten dien respecte, onder eerbied, vermenende dat wy ons departement, het geen geheel en al politiek en mericantil is, te buiten zouden gaen, indien wy ons uitlieten in een juridique discussie over de Bestaenbaerheid of Onbestaenbaerheid der voornoemde Costume, mitsgaders of, en in hoe verre, de Resolutie interpellatoir van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland, van den 15 May 1594, moet geoordeeld worden in de West-Indien kracht van Wet te hebben, nemen wy de vryheid zulks alles eerbiedig aen de hoogwyze Decisie van U Hoog Mog. over te laten; alleen verzoekende dat de Resolutie, deswegens by U Hoog Mog. te nemen, door Hoogst dezelven, aen Commandeur en Raden van St. Eustatius moge worden toegezonden, ten einde dezelve aldaer, als een Order van den Souverain, zoude konnen worden gepubliceerd en gelezen. Enz.

Bewindhebbers zenden het gem. Extract en laten de Beslissing van de Zaek aen hunne Hoog Mog. over.

Deze Brief, benevens het bovengemelde Extract, ter Vergaderinge van de Staten Generael, den 25 van de zelfde Wynmaend, ingekomen, en daer over geraedpleegd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincien van Holland en Westvriesland, en van Zeeland, die Stukken copiëlyk overgenomen, om ter afzonderlyke Staetsvergaderinge van die Gewesten breeder gecommuniceerd te worden. Het gevolg hier van is geweest, dat de Staten van de eerstgenoemde Provincie, by een Besluit van den 3 van Slagtmaend

(*) Dit was de vorenstaende Extract Resolutie van Commandeur en Raden van St. Eustatius.

'S GRAVENHAGE.

maend des zelfden jaers, de Consideratien en 't Advis van Præsident en Raden in den Hove van Holland enz. over de Zaek, in den Brief van Bewindhebberen en deszelfs Bylage vervat, gevraegd, en het Hof aen dat Besluit voldaen heeft, by eene Missive, die den 2 van de jongste Sprokkelmaend geschreven was, en dus luidt:

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

WY hebben de eere gehad te ontvangen uwer Ed. Groot Mog. Missive van den 3 November laetstleden, waer by U Ed. Groot Mog. ons toezenden Extract uit de Resolutie, door U Ed. Groot Mog. ten zelfden dage genomen, op eene Missive van Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie ter Presidiale Kamer Zeeland, geschreven te Middelburg, den 11 October 1762, waer by U Ed. Groot Mog. hebben goedgevonden, dat dezelve Missive, voor zoo verre betreft het Schependoms-Versterfrecht op het Eiland St. Eustatius, met de Bylage, litt. A., daer toe relatief, zoude worden gesteld in onze handen, om dezelve te examineren, en daer op aen U Ed. Groot Mog. te laten toekomen onze Consideratien en Advis.

Wy hebben, ter voldoeninge van de voorsz. Resolutie, de evengemelde Missive, en Bylage A, zynde een Extract uit eene Missive, geschreven by den Commandeur en Raden op St. Eustatius, in dato 29 May 1762, geadresseerd aen voornoemde Bewindhebberen, geëxamineerd, als mede al het gene verder, ten opzichte van het Versterfrecht op St. Eustatius, konde komen in consideratie; en by die gelegenheid bevonden dat, ten regarde der Plaetse, in de West-Indien door dezen Staet veroverd, geen ander Versterfrecht plaets kan hebben, dan dat, het welk by de Politique Ordonnantie van U Ed. Groot Mog. van den 1 April 1580, voor den Lande van Holland en Westvriesland is vast-

geschied; en voorts de gemeene Costume van Zuidholland en Zeeland, aengezien hunne Hoog Mog. de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, den 13 October 1629, hebben geëmaneerd zekere generale Ordre van Regeringe, zoo in Politie, als in Justitie, waer by Art. LIX uitdruklyk is gestatueerd „, dat, in Successien *ab intestato*, en „ wat daer van dependeert, over alle Landen, Steden en Luiden, staende onder de gehoorzaemheid van hooggemelde Heeren Staten Generael, „ en de West-Indische Compagnie, kracht van „ Wetten en recht zouden hebben, en zulks overal „ geobserveerd worden, de voorn. Politique Ordonnantie, en voorts de gemeene Costume van Zuidholland en Zeeland, alzoo (gelyk 'er in dat zelfde LIX Art. wordt bygevoegd) dezelven meest „ bekend zyn, ligt gebruikt konnen worden, en „ de minste duisterheid en verandering in zouden „ brengen." Gelyk dan ook dit Versterfrecht, in conformité van de voorsz. Ordonnantie, in alle de plaetsen, die, in de West-Indien, onder de gehoorzaemheid van hunne Hoog Mog. staen, geïntroduceerd en, tot nog toe, geüseerd is geworden, zoo als, ten regarde van St. Eustatius, ook blykt uit de voorgemelde Extract-Missive van Commandeur en Raden van dat Eiland, voor zoo verre dezelven gewagen van het aldaer aengenomen en gebruikt wordende *Schependoms-Recht*; bekend zynde dat het Versterfrecht, by de bovengemelde Politique Ordonnantie voorgeschreven, als, in de meeste Stukken, het oude Schependoms-Recht volgende, nog, tot heden toe, behouden hebbe den naem van Schependoms-Recht, even als het Versterfrecht, dat aen de Noordhollandsche en Westvriesche, en ook sommige Zuidhollandsche Steden en Districten, by uwer Ed. Groot Mog. Plakaet van den 18 December 1599 is gegund en voorgeschreven, als eenigzins het oude Aesdoms-Recht behouden hebbende, daerom ook, tot nu toe, doorgaens met den naem van het Aesdoms-Recht bestempeld wordt.

Dus dan vaststaende dat het Schependoms-Recht, zoodanig als hetzelve by de voorsz. Politique Ordonnan-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

'S GRAVENHAGE. Berigt van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

nantie is voorgeschreven, op het Eiland St. Eustatius ten richtsnoer dient te strekken van de Successie *ab intestato*, zoo is dan ook notoir, om nu toe te treden tot het voor handen zynde geval, dat alleen volle Zusters en Broeders, die den Overledenen van de bestorvene zyde bestaen, aen den zelven *ab intestato* konnen succederen, met uitsluitinge van zoodanige halve Broeders en Zusters, die den Overledenen alleen bestaen van de onbestorvene zyde.

Om redenen, dat de grond van het voorsz. Schependoms-, als mede van het oude Zuidhollandsche en Zeeuwsche Recht is: het *goed moet gaen van daer het gekomen is.* En overzulks dezen Regel heeft, dat het goed nooit moge gaen aen de onbestorvene zyde, namelyk aen den Vader of de Moeder, die hun Kind zouden mogen overleven, en, gevolglyk, nog veel minder aen hunne Kinderen, die uit een ander Huwelyk zyn geboren; om dat gepresumeerd wordt dat, van de onbestorvene zyde, aen den Overledenen geen goed zy aenbestorven.

En het is derhalve ook geweest, om dien zelfden grond en Regel in het oog te houden, dat, by het XXVI Art. van de meergemelde Politique Ordonnantie is gestatueerd geworden, dat geene Ouders of andere Adscendenten, als het bedde gescheurd, en één van hun beide Conthoralen overleden, en de andere alleen in het leven is, hunne Kinderen of andere Descendenten zullen succederen; maer dat, in tegendeel, in gevolge het XXII Art. van de zelfde Politique Ordonnantie, als dan des Overledens Broeders en Zusters, en derzelver Kinderen en Kindskinderen, by representatie, in alle de goederen zullen erven.

Wel is waer, Ed. Groot Mog. Heeren, dat, by het XXIII Art. van de meer gemelde Politique Ordonnantie, wordt gezegd „ dat halve Broeders en „ Zusters, en hunne Kinderen en Kindskinderen, „ als ook alle andere Collaterale Vrienden, maer „ van eene zyde den Overledenen bestaende, niet „ verder zouden succederen, dan met een halve

„ hand,

„ hand, en, overzulks, naer advenant zy den O„ verledenen van bloede zyn bestaende;" en dat de algemeene benaming van *halve Broeders en Zusters*, in dit Artikel voorkomende, zonder byvoeginge van *de bestorvene zyde*, aenleiding hebbe gegeven tot zekere twyfelinge, of namelyk ook, uit hoofde van dit Artikel, zodanige halve Broeders en Zusters tot de Erfenis eens Overledenen gerechtigd waren, die hem bestonden *van de onbestorvene zyde*, en mitsdien van dien kant, waer van daen geene goederen gekomen waren? Eene twyfeling nochtans, die wel haest vervallen moest, als maer in 't oog gehouden wierdt, eensdeels, de natuur en de grond van het Schepensdoms Recht, welke het goed wyzende *naer de bestorvene zyde*, als daer van herkomstig, derhalven ook noodzaeklyk respuëerde de successie, niet alleen van des Overledenens nog in leven zynde Vader of Moeder, maer ook van die halve Broeders en Zusters, welke alleen, door die overgeblevene Vader of Moeder, en niet van de bestorvene zyde, aen den Overledenen zich vermaegdschapt mogten vinden; en, anderdeels, dat in de contrarie interpretatie eenige ongerymdheid zoude zyn opgesloten, hier in bestaende, dat als dan halve Broeders en Zusters van de onbestorvene zyde, dat is, van de zyde van de overgeblevene Vader of Moeder des Overledenen bestaende, tot de Successie met een halve hand zouden worden geadmitteerd, terwyl die overgebleven Vader of Moeder zelven, schoon nog een graed nader zynde, en somtyds nog gechargeerd met den last van educatie en alimentatie, by het voorgeallegeerde XXII en XXVI Art. der Politique Ordonnantie, wel uitdruklyk van de Successie geweerd worden; zulks dan, om die eene en andere reden, klaer genoeg bleek dat, wanneer de halve Broeders en Zusters, by het opgemelde XXIII Artikel, tot des Overledenens Erffenisse met een halve hand geroepen wierden, het zelve niet altoos en indistinctelyk in alle gevallen zoude konnen plaets hebben, maer alleen in dat geval, wanneer de Successie van halve Broeders en Zusters, naer den aert en den grondregel van het Sche-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

'sGRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. wegens het Versterfrecht op St. Eustatius.

pendoms-Recht te pas kwam; namelyk; als de Overledene van beide de zyden, en dus zoo wel van 's Vaders als van 's Moeders kant, bestorven zoude zyn, en dus van beide de zyden Erfgenaem geworden was.

En alhoewel dan hieromtrent, de zaek van naby beschouwd, en aen den grondregel van het Schependoms-Recht getoetst wordende, geene gegronde twyfeling konde overblyven, zoo hebben nochtans U Ed. Groot Mog., tot amputatie van Procedures, en voorkominge van alle bedenklykheden, by zekere Verklaringe van den 13 May 1594, dezelve bedenklykheden wel geheel en al gelieven uit den weg te ruimen, en zich klaerder expliceren-de, te declareren „ dat de meening en intentie, in „ het maken van de Ordre van Successie, geweest „ is, dat halve Broeders en Zusters, en derzelver „ Kinderen en Kindskinderen, by representatie, „ met een halve hand zullen succederen, *zoo wanneer de Overledene van Vader of Moeder bestorven is.* Zulks dat, als dan, de volle Broeders „ of hunne Kinderen of *Kindskinderen*, *by representatie*, den Overledenen van 's Vaders en 's Moeders zyde bestaende, de eene helft van de goederen zullen hebben, en dat de andere helft onder dezelven met de halve Broeders of Zusters, „ of derzelver Kinderen of Kindskinderen, by representatie, alleenlyk van eene zyde bestaende, „ zullen worden gedeeld. En dat dezelve halve „ Broeders en Zusters, en derzelver Kinderen en „ Kindskinderen, met een volle hand, by representatie, zullen succederen, als de Overledene „ alleenlyk van die zyde bestorven is, waer van de „ halve Broeders en Zusters hem zyn bestaende, *en* „ (quod notandum) *verders of anders niet.*"

Zynde, wyders, ten dezen van byzondere applicatie de navolgende Periode, in de bovengemelde uwer Ed. Groot Mog. Verklaringe van den 13 May 1594 voorkomende, namelyk „ dat niet alleen de „ Adscendenten, het bedde gescheurd zynde, van „ des Overledenens successie zyn gesecludeerd, „ *maer ook alle de genen, die den Overledenen alleen-*

„ *lyk*

„ *lyk door dezelven zyn bestaende.*" En dewyl nu, in het cas subject, het bedde is gescheurd, en dat de halve Zuster van de Overledenen aen hun alleenlyk door hare nog in leven zynde Moeder, en niet van de bestorven zyde, bestaet, zoo volgt, dat dan ook die halve Zuster geen het minste recht op de Erffenissen in questie kan pretenderen.

's GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

Het is ons, Ed. Groot Mog. Heeren, voorgekomen, dat Commandeur en Raden op St. Eustatius ook niet alleen zyn van die gedachten, wanneer dezelven, by hunne voorgeroerde Missive, aen Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie rescriberen „ dat aldaer altoos tot Versterfrecht in „ gebruik en aengenomen is geweest het Schepe„ doms-Recht; doch dat, van oude tyden her„ waert, en genoegzaem als een Costuim aldaer „ zoude zyn geworden, dat halve Broeders en Zus„ ters, onverschillig van wat zyde den Overlede„ nen bestaende, met een halve hand hebben ge„ erft:" En wanneer dezelven verder daer by voegen het navolgende „ om welke Costuim te ver„ nietigen en den inhoud van het gemelde Ver„ sterfrecht naer te komen, omtrent de successie *ab* „ *intestato* van halve Broeders en Zusters, wy, zon„ der vele opschudding onder de In- en Opgezete„ nen te veroorzaken, niet wel hebben komen in „ 't werk stellen, waer toe wy hopen nu in staet „ te zullen worden gebragt, zoo wy van U Ed. „ Achtb., of van de Hoog Mog. Heeren Staten „ Generael, mogen afwagten eene Publicatie dies „ aengaende."

Doch deze Periode geeft ons aenleiding, ons te expliceren over de merites van die geallegeerde Costume; en dien aengaende onze Consideratien aen U Ed. Groot Mog. te suppediteren.

Het is ons, Ed. Groot Mog. Heeren, onbegrypelyk voorgekomen, hoe, op het Eiland St. Eustatius, van oude tyden herwaert, gepractiseerd en genoegzaem als een Costume geobserveerd zoude zyn het gene de voornoemde Commandeur en Raden, als voorschreven staet, melden van de successie van halve Broeders en Zusters, *zonder onder-*

scheid

's GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. wegens het Versterfrecht op St. Eustatius.

scheid van wat zyde den Overledenen bestaende; alzoo zulks niet alleen *e diametro* strydig is met het aengehaelde LIX Artikel van de generale Ordre op de Regeringe, zoo in Politie, als Justitie, in de West-Indien, van den 13 October 1629, maer ook met zoo vele andere particuliere Orders, als sedert van tyd tot tyd, tot obedientie en observantie van die generale Ordre, by verscheidene gelegenheden zyn gegeven, en, onder anderen, by den Octrooije, ten behoeve van de West-Indische Compagnie, op den 20 September 1674 geaccordeerd, waer by Art. XLV zoo uitdruklyk aen alle Overigheden, Officieren en Onderzaten der Vereenigde Nederlanden wordt geordonneerd „alle Resolutien en andere Dispositien, by hunne „Hoog Mog. aen de West-Indische Compagnie „verleend, te onderhouden en achtervolgen, zon„der daer jegens te doen, directelyk of indirec„telyk, zoo weinig binnen als buiten de Veree„nigde Nederlanden, op pœne van daer over, als „Beletters van het gemeen Welvaren dezer Lan„den en Overtreders van de *Ordonnantien*, ge„straft te worden aen Lyf en Goed;" zulks men zich naeuwlyks verbeelden kan, hoe 'er, op het voorsz. Eiland, tegens zulke klare en uitdruklyke Wetten aen, een Versterfrecht, ten opzichte van halve Broeders en Zusters, ooit gesustineerd, veel min in het scheiden der Boedels, of *in Judicio contradictorio*, gevolgd, en dus langzamerhand in train gebragt hebbe konnen worden; en, zoo als Commandeur en Raden van St. Eustatius zich uitdrukken, aldaer genoegzaem als een Costuim zoude zyn geworden.

Doch dit genoegzame, Ed. Groot Mog. Heeren, hebben wy in die zoogenaemde Costume niet konnen ontwaren; want, behalven dat de eene en andere *actus spontaneus*, *contra Jus scriptum*, geene *consuetudo* kan uitleveren of doen geboren worden, maer dat daer toe, naer Rechten, gerequireerd wordt niet alleen *longum tempus*, *id est usus longævus*, *antiquitus probatus & tenaciter servatus*, maer ook eene *frequentia & uniformitas actuum*,

van

van welk een en ander ten dezen niet genoeg con-steert; en het welk dan ook misschien de ware reden uitlevert, waerom de voornoemde Commandeur en Raden niet positif gewagen van eene constante, geïnvetereerde en onafgebrokene gewoonte, maer zich contenteren met te zeggen, dat de by hen geallegeerde Successie van halve Broeders en Zusters, tegens het voorsz. Landrecht aen, *genoegzaem* als een Costuim op St. Eustatius zoude zyn geworden; zoo komt hier nog by dat, al eens gesupponeerd wordende, dat de voorsz. gementioneerde Costume met de bovengemelde requisitien waren gemunieërd, dan echter daer aen niet zoude mogen worden toegeschreven zoodanig eene auctoriteit of vermogen, dat dezelve een uitdruklyke Wet of de Reden zoude konnen overwinnen, zoo als gestatueerd wordt *in L. 2. Cod. Quæ sit longa Consuetudo? Ubi Constantinus; Consuetudinis ususque longævi non vilis auctoritas est, verum non usque adeo sui valitura momento, ut aut Rationem vincat, aut Legem.*

En hier uit profluëert dan van zelve, dat de meergemelde geallegeerde Costume niet gehouden kan worden voor een *Jus non scriptum*, het welk het Versterfrecht, by de Politique Ordonnantie bepaeld, en aen de Eilanders op St. Eustatius, door hunne Souverainen voorgeschreven, zoude konnen omverre werpen of zyn kracht benemen; maer, op het best genomen, in allen gevalle niet anders te houden zy dan voor een erreur, zonder reden, tegens een expresse Wet, en buiten toestemming der Wetgeveren ingevoerd, en door den tyd wel in een Costuime veranderd; doch een Costuime van dien aert, dat dezelve eer den naem van eene corruptele, dan die van eene goede Costuime, of wel hervoortgebragte Gewoonte, meriteert, en overzulks niet ten voorbeelde van navolging noch ten richtsnoere voor anderen verstrekken mag, zoo als de *JCtus in L.* 39 *D. de Leg.* zegt: *Quod non ratione introductum, sed errore primum, deinde consuetudine obtentum est, in aliis similibus non obtinet.* Welke Wet ten dezen van zoo veel te meer applicatie is, dewyl het, hoe men de voorsz. pretense Costuime

ook

'S GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. wegens het Versterfrecht op St. Eustatius.

ook beschouwe, altoos consteert dat dezelve zonder eenige de minste reden zy ingevoerd, en overzulks daer aen ook deficiëert de *rationabilitas*, die by de twee even geallegeerde Wetten, alleen noodzakelyk requisit, wordt voorgeschreven.

Immers, kan voor geen reden van die pretense Costume geallegeerd worden, dat de bovengemelde de Verklaring van den jare 1594 op St. Eustatius geen kracht van Wet zoude hebben; alzoo het, voor eerst, is notoir dat, by het hier voren geallegeerde LIX Artikel der Ordre van Regeringe gestatueerd wordende dat, ten opzichte der Successien *ab intestato*, kracht van Wet hebben en geobserveerd zoude moeten worden de Politique Ordonnantie van den jare 1580, onder deze sanctie ook begrepen is de voorsz. Verklaring van den jare 1594, welke declareert den zin en de meening van den Wetgever, en overzulks de *anima Legis* en de Wet zelve is: ten anderen, om dat dezelve Verklaring van den jare 1594, ten dezen opzichte, niets bevat, dat van het *Schependoms-Recht*, of van de Gronden en Costumen van het Zeeuwsche of Zuidhollandsche Versterfrecht afwykt, maer daer mede ten eenemael overeenkomstig is, zoo als wy hier boven gedemonstreerd hebben, en het welk alhier zoo veel te meer opmerking verdient, vermits, by het meer geallegeerde LIX Artikel der Ordre van Regeringe, uitdruklyk bevolen wordt, dat de *gemeene Costumen van Zuidholland en Zeeland* in de West-Indien, ten opzichte van het Versterfrecht, voorts zouden moeten gevolgd en geobserveerd worden; zoo dat dan ook in dit Bevel de bovengemelde de Verklaring van den jare 1594 *virtualiter* is gecomprehendeerd, en lege opgesloten.

Gelyk men dan ook voor geen reden van deze Costume zich voorstellen kan, dat de bovengemelde Eilanders, ten regarde van de successie van halve Broeders en Zusters, zouden geprefereerd en langzamerhand in train gebragt hebben het Aesdoms-Versterfrecht, alzoo dezelve Costume ook strydig is, zoo wel met het eigenlyk genoemde oude Aesdoms-Versterfrecht, het welk, by Plakaet van den jare 1599, voor

Noord-

Noordholland en Westvriesland, en sommige Zuidhollandsche Steden en Districten is vastgesteld.

Om alle welke redenen het ons toeschynt, dat Commandeur en Raden altoos onbevoegd zyn geweest de voorsz. zoogenaemde Costume te volgen, en dat ook hun daer in niet heeft konnen justificeren eene geallegeerde vreeze voor Opschuddinge, die eer eene chimere en pretext schynt te wezen om hunne dwaling te palliëren, dan eene ware reden, waerom zylieden zich niet gedragen hebben naer het Voorschrift der Wetten, gelyk dezelven erkennen daer toe verpligt te zyn, en daerom in hunne Rescriptie hebben laten influëren, dat zylieden hopen daer toe nu in staet te zullen worden gebragt door middel van eene Publicatie.

Het zoude, Ed. Groot Mog. Heeren, van meerder omslag zyn, en occasie tot confusie en verwarringe kunnen geven, in geval 'er questie was over het annulleren van Maggescheiden, of geacquiesceerde Gewysden, die, in vorige tyden, conform de voorgemelde kwade Costume, gemaekt of gewezen waren; en daerom zouden wy, in dat geval, oordeelen, dat daeromtrent geene annullatie of rescissie, door de legislative Magt en publique Auctoriteit, zoude behooren plaets te hebben, *argumento Legis, Barbarius Philippus* III. D. *de Officio prætorum.*

Maer, wat betreft de Erffenisse thans in questie, waer over, door Samuel Rorich q. q., aen hunne Hoog Mog. is gepresenteerd het Request, dat aenleiding heeft gegeven tot dit ons Advis; en voorts betreffende alle de verdere gevallen, die na dezen zouden mogen opkomen, vinden wy ons onbezwaerd U Ed. Groot Mog. te adviseren dat, dien aengaende, op St. Eustatius, moet worden opgevolgd, niet de meer geallegeerde pretense Costume, als zynde een loutere dwaling en corruptele, maer de bovengemelde Politique Ordonnantie van den jare 1580, en de Verklaring van den jare 1594, daer toe relatief, en voorts de gemeene Costumen van Zuidholland en Zeeland, in gevolge het meergemelde LIX. Artikel van de Ordre van

Re-

'S GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht op St. Eustatius.

'S GRAVENHAGE.

Bericht van den Hove van Holland enz. over den Brief van Bewindhebberen enz. nopens het Versterfrecht, op St. Eustatius.

Regeringe, in de West-Indien, van den jare 1629. En dat, overzulks, het verzoek, by de voorsz. Requeste gedaen, behoorde te worden geaccordeerd.

En alhoewel wy, tot observantie van die Wetten, niet absoluut nodig achten, om redenen hier boven gedetailleerd, dat, ten dien einde, zoude moeten worden gedaen eene Publicatie, zoo zouden wy echter, om aen de gemoveerde scrupule van Commandeur en Raden van St. Eustatius te gemoet te komen, ook wel konnen vallen in die gedachten, dat, tot beter observantie van het voorsz. LIX Artikel van de Ordre van Regeringe, zoo in Politie als Justitie, op St. Eustatius, door hunne Hoog Mog. behoorde te worden gedaen eene Publicatie, waer by als nog wierdt gelast en bevolen de Politique Ordonnantie van den jare 1580, aldaer, ten opzichte van de Successie *ab intestato*, punctuëlyk te achtervolgen en te observeren, zoodanig, en in dier voege, als dezelve by uwer Ed. Groot Mog. Verklaring van den 13 May 1594 is geëlucideerd.

Ons niettemin refererende aen uwer Ed. Groot Mog. wyzer oordeel. Hier mede, enz.

Op gronden en redenen, by dit Advis van den Hove ter neder gesteld, is het dat hunne Hoog Mog. eindelyk de zaek beslist en afgedaen hebben, door het nemen van een Besluit, den 18 van de nu afgeloopene Grasmaend, welk van dezen inhoud is:

Lunæ, den 18 April 1763.

BY resumtie gedelibereerd zynde op eene Missive van Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie ter Præsidiale Kamer Zeeland, geschreven te Middelburg, den 11 October 1762, en den 25 dito ter Vergaderinge ingekomen, houdende, dat, by hunne Missive van den 2 February 1762, aen hunne Hoog Mog., in voldoening van derzelver

ver Resolutie van den 4 December 1761, hadden voorgedragen, dat zy den inhoud van de Requeste, aen hunne Hoog Mog. gepresenteerd, by Samuel Rorich, wonende te Amsteldam, als Gemagtigde van Bernard Tronchin, wonende te St. Eustatius, en by hunner Hoog Mog. Resolutie in hunne handen gesteld, van die consequentie hadden bevonden, dat raedzaemst geoordeeld hadden, deswegens, alvorens daer op finael aen hunne Hoog Mog. te berichten de Consideratien van Commandeur en Raden van St. Eustatius voorschreven, te requireren dat, in gevolge van die gestelde Ordres, onlangs ontvangen hadden eene Missive van Commandeur en Raden van het voorschreven Eiland, in dato den 24 May 1762, waer by hen hoofdzakelyk informeren, dat het Schependoms Versterfrecht wel, van alle oude tyden af, op het Eiland St. Eustatius, was gerecipiëerd, dan dat, niettemin, aldaer mede van alle oude tyden af, een contrarie Costume hadt gevigeerd, volgens welke halve Broeders en Zusters, van wat zyde den Overledenen ook bestaende, altoos maer met een halve hand hadden gedeeld, en dat zy Commandeur en Raden bedugt waren dat gemelde Costume niet wel door hen zoude kunnen worden geaboleerd, gelyk blyken zoude uit een Extract der voorschrevene Missive, overgelegd onder letter A (*), verzoekende gemelde Bewindhebbers, dat de Resolutie, deswege by hunne Hoog Mog. te nemen, aen Commandeur en Raden van St. Eustatius moge worden toegezonden, om aldaer als een Ordre van den Souverain te worden gepubliceerd:

'S GRAVENHAGE.

De Staten Generael gelasten dat, op St. Eustatius, de Politique Ordonnantie, ten opzichte van de Successien ab intestato, *moet geobserveerd worden.*

Is goedgevonden en verstaen dat, tot beter observatie van het LIX Artikel van de Ordre van Regeringe, zoo in Politie als Justitie op St. Eustatius, van den jare 1629, zal worden gedaen een Publicatie, waer by als nog zal worden gelast en bevolen, de Politique Ordonnantie van den jare 1580, aldaer, ten opzichte van de Successie *ab intestato*, punctu-

(*) Zie hier voren, bladz. 357.

's GRAVENHAGE.

punctuëlyk te achtervolgen en te observeren, en in diervoege als dezelve, by Verklaring van de Heeren Staten van Holland en Westvriesland van den 13 May 1594, is geëlucideerd; en dat, dienvolgende, het Verzoek, door Samuel Rorich q. q., op den 4 December 1761, aen hunne Hoog Mog. gedaen, zal worden geaccordeerd.

En zal Extract van deze hunner Hoog Mog. Resolutie gezonden worden aen Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie ter Præsidiale Kamer Zeeland, als mede aen den Commandeur en Raden van St. Eustatius, om te dienen tot derzelver narichtinge; met last aen de laetstgemelden, om daer van de Publicatie te doen, daer het behoort.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeeland hebben hier in geconsenteerd, op het welbehagen van de Heeren Staten, hunne Principalen.

Den zelfden 18 van de nu afgeloopen Grasmaend, hebben hunne Hoog Mog. een Besluit genomen, ten opzichte van het *verleenen van Pardon en Gratie van Doodstraffe*, waer toe de Zee-Officieren van den Staet, in vreemde Landen, inzonderheid in die, welken den Roomschen Godsdienst toegedaen zyn, niet zelden worden aengezocht door Lieden van aenzien, welken zy zulks niet altoos durfden weigeren. Een Geval van dien aert, onlangs aen de Capiteinen van Haeften en Wallendael, te Kadix liggende, gebeurd, gaf het Collegie van de Admiraliteit op de Maze gelegenheid om van hunne Hoog Mog. eene Bepaling te verzoeken van het gene 's Lands Zee-Officieren, in zulke Gevallen, te doen zouden hebben. Zie hier het gene de Staten Generael daeromtrent hebben goedgevonden:

Lune,

'S GRAVENHAGE.

Lunæ, den 18 *April* 1763.

Hunne Hoog Mog. verbieden 's Lands Zee Officieren Pardon of Gratien van Doodstraffe te verleenen, enz.

BY resumtie gedelibereerd zynde op eene Missive van het Collegie ter Admiraliteit op de Maze, geschreven te Rotterdam, den 28 February dezes jaers, en, den 3 Maert daer na, ter Vergaderinge ingekomen, houdende, dat de Capitein van Haeften, die, benevens den Capitein van Wallendael, geëmplooieerd was tot het Convooi naer de Middelandsche Zee, om bekomene rampen aen de Schepen, te Kadix hebbende moeten inloopen, hen geschreven hadt, dat drie Personen van de Equipagie der gemelde Schepen op desertie geattrapeerd, en daer over in boeijen zynde gesloten, aen den Krygsraed, wanneer dezelve over een ander Geval vergaderd was, door een Adjudant, daer toe expresselyk aen den zelven gezonden, uit naem van den Admirael van Spanje, en van den Gouverneur van Kadix verzocht was, dat zy aen de voorschrevene Deserteurs, in de boeijen zynde, Pardon zouden willen verleenen; dat de Krygsraed zich met die boodschap verlegen hadt gevonden, en het verzoek van gemelden Admirael en Gouverneur; die hen vriendelyk hadden geadsisteerd, en van al het gene, waer aen zy gebrek hadden, doen voorzien; niet hadt durven weigeren; dat de Krygsraed daerom hadt geresolveerd, aen gemelden Admirael en Gouverneur te doen antwoorden dat de Krygsraed de zaek van de voorschrevene Patienten nog niet in overweginge hadt genomen, maer eerstdaegs daer toe treden zoude, en als dan aan dezelven zoo veel genoegen zoude zoeken te geven, als met de Ordres van den Lande bestaen konde; dat de Krygsraed, vervolgens dan ook, by de volgende Sessie, voorschrevene Deserteurs gecondemneerd hebbende om met de dood gestraft te worden, teffens hadt geresolveerd om aen dezelven, na dat de Sententie zoude wezen voorgelezen, Pardon te geven, en dat het zelve alzoo was geëxecuteerd.

Dat het, naer de gedachten van 't gemelde Collegie, een zeer groote hardigheid zoude wezen, om

's GRAVENHAGE.

Hunne Hoog Mog. verbieden 's Lands Zee Officieren Pardon of Gratien van Doodstraffe te verleenen, enz.

de voorschrevene Patienten, aen welken het Pardon te gelyk met hunne Sententie was aengezegd, daer van niet te laten gauderen; doch dat, dewyl zy zeer dikwils geremarqueerd hadden dat 's Lands Zee-Officieren zich verlegen vonden, wanneer zy, buiten 's Lands, van eenige notabile Personen wierden aengezocht om aen Gecondemneerden Pardon te verleenen, of Gevangenen te ontslaen en buiten Proces te stellen, en dat, by gebrek van een klare en duidelyke Wet, daer omtrent, by dezen dus en by genen anders wierdt gedacht en gehandeld, en dat diergelyke Verzoeken aen 's Lands Zee-Officieren meer en meer gedaen wierden, vooral in de Roomsche Landen, wanneer de Patienten of Gevangenen waren van die Religie, zy gemeend hadden deze gelegenheid te moeten waernemen om aen hunne Hoog Mog. in bedenken te geven, of hunne Hoog Mog. niet zouden kunnen goedvinden om, eens voor al, te bepalen wat 's Lands Officieren, in diergelyke gevallen, te doen zouden hebben, en wel, of hunne Hoog Mog., tot *maintien der goede* Ordre, niet zouden willen *interdiceren aen 's Lands* Zee-Officieren, het zy op zich zelven, het zy in een Krygsraed vergaderd, om, ten verzoeke van iemand, wie het ook zoude mogen wezen, aen de Schuldigen Pardon of Gratien te verleenen, als alleen aen den Souverain en den doorluchtigen Heere Admirael Generael van de Unie gereserveerd, en om daer van, door de Collegien ter Admiraliteit, aen alle 's Lands Zee-Officieren te doen kennis geven, by een schriftelyke Ordre, waer op zy zich, aengesproken wordende om Pardon of Gratien aen Misdadigers te verleenen, zouden kunnen beroepen, en die allegeren als het fundament van hunne weigering; latende, echter, aen 's Lands Zee-Officieren vry, om de executie der Sententien der Krygsraden ter Zee, welken zy zouden mogen bevinden dat, zonder merkelyke inconvenienten, niet ten eersten, of ter plaetse, daer zy zich bevonden, uitgevoerd zouden konnen worden, uit te stellen tot een nadere en betere gelegenheid, mits nochtans, dat de executie daer aen wierdt gegeven,

geven, voor dat de Schepen in deze Landen kwamen te vallen; van al het welk dan aenschryving zoude dienen te worden gedaen aen de gezamenlyke Collegien ter Admiraliteit: 's GRAVENHAGE.

Is goedgevonden en verstaen dat, in conformiteit van den voorslag, by het Collegie ter Admiraliteit op de Maze gedaen, de gezamenlyke Collegien ter Admiraliteit dezer Landen zal worden aengeschreven, om derzelver Zee-Officieren te interdiceren het verleenen van eenige Gratien of Pardon van Doodstraffe, by den respectiven Krygsraed gedecreteerd, en zulks, op pœne van Cassatie, met ordre om, in gevalle dezelve Officieren, buiten 's Lands, zouden mogen worden aengesproken om zoodanige Gratie of Pardon te verleenen, zich van deze precise en speciale Ordre te bedienen, om zich daer van op een fatzoenlyke wyze te konnen excuseren. *Hunne Hoog Mog. verbieden 's Lands Zee-Officieren Pardon of Gratien van Doodstraffe te verleenen, enz.*

En zal, ten dien einde, Extract van deze hunner Hoog Mog. Resolutie gezonden worden aen de respective Collegien ter Admiraliteit, om te strekken tot derzelver narigt.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeeland hebben hier in geconsenteerd, op het welbehagen van de Heeren Staten, hunne Principalen.

ROTTERDAM.

HOedanig, veeltyds, eene Gebeurtenis, in zich zelve zeer eenvoudig en natuurlyk, door verkeerde en kwaedaertige uitstrooizelen van zommige kwalykgezinde en op nieuwighedengezette Lieden, in eene gansch andere gedaente voorgesteld en ten kwade geduid kan worden, zal uit het volgende geval blyken. In gevolge van eene Ordonnantie, den 29 van Grasmaend des jaers 1720, op de Zeevischmarkt vastgesteld, en derzelver Ampliatie en Alteratie van den 26 van Bloeimaend des jaers 1755, ROTTERDAM.

 waer

ROT-TER-DAM. waer van wy ter zyner plaetse (*) gewag gemaekt hebben, vermogen geene Visschers van Scheveningen, Maeslandsluis, Vlaerdingen, Delftshaven, noch eenige andere Lieden, langs de Straten, door de Stad, of haer Rechtsgebied, eenigerhande soorten van Zeevisch veilen of verkoopen, dan wanneer dezelve, by den afslag, niet naer hun genoegen verkocht werdt, in welken gevalle het hen, onder zekere bepalinge, vrystaet de Visch zelven te mynen en die door de Stad uit te venten. Niettegenstaende deze Keure hebben, zedert eenigen tyd, die van den Dorpe van Scheveningen zich niet ontzien om, nu en dan, met hunne Visch, zonder die te voren op de Markt te brengen, noch daer van Marktbriefjes te halen; welken, volgens de Ordonnantie, van den *Collecteur van het* Pondgeld geëischt moeten worden, *ten blyke* dat het Recht daer van voldaen is; langs de Straten om te loopen, zich niet latende gelegen leggen aen de Vermaningen, die hen van tyd tot tyd gedaen werden, om zulks niet meer te doen, wilden ze anders niet vervallen in de Boeten, daer tegens vastgesteld. Gelyk nu deze handelwyze zeer schadelyk was voor de Vischvrouwen, het gemaklykste soort van Lieden niet, zoo is het in geenen deele te verwonderen dat dezelven zich daer tegens, zoo veel zy konden, verzetteden; doch hare ondernemingen liepen veelal vruchteloos af, gaende de Scheveningers van tyd tot tyd voort met hunne Visch, op die wyze, te veilen, tot den 14 der nu afgeloopen Grasmaend, wanneer twee

(*) Zie ons IX Deel [1755], bladz. 379.

tweeVischwyven zich met een groot getier naer het Stadshuis begaven, met verzoek om voor Hoofd-Officier en Schepenen binnen te staen; welk haer vergund zynde, gaven zy met groote klagten te kennen dat zy belet wierden hare Visch te verkoopen, ja zelfs, dat zy, dien dag, nog geen elf Stuivers ontvangen hadden, daer zy by de vyftig Guldens aen Visch hadden ingekocht, en wel uit oorzake, dat aen de Wezebrug, het Hofpoortje en op andere plaetsen, door de Scheveningers, openlyk Vischmarkt gehouden werdt, verzoekende om, uit krachte van de gemelde Keure, by haer goed Recht bewaerd te mogen worden. De Heeren Hoofd-Officier en Schepenen, zich verpligt achtende de Keuren en Ordonnantien van de Stad, byzonderlyk wanneer men zich daer op beroept, stiptelyk te handhaven, en daer by in overweging nemende het gene tot het vaststellen van die Ordonnantie gelegenheid gegeven hadt; dat, namelyk, wanneer het den Scheveningers vrygelaten werdt om, met hunne Visch, zonder Impositie, om te loopen, als dan alle andere Visschers, voortaen, niet meer herwaert zouden komen, om hunne Visch aen de Markt te brengen, tot bederf van de openbare Vischmarkt, en merklyk nadeel van de Stads Inkomsten, als die als dan zouden moeten missen de Penningen, welke de Vischvrouwen, op de Markt zittende, gehouden zyn aen de Stad op te brengen; hebben hunne Ed. Achtb. vervolgens goedgevonden om den Onderschout *van Gelder*, verzeld van vier Gerechtsdienaren, te zenden naer de gemelde plaetsen, alwaer de Scheveningers hunne Visch openlyk te koop veilden,

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. en hen, in gevolge van den inhoud der Keure, te vragen naer hunne Marktbriefjes, en, in gevalle zy daer van niet voorzien waren, als dan hen hunne Visch terstond af te nemen en dezelve naer de Groote Vischmarkt te brengen, om aldaer verkocht te worden. Schout van Gelder, deze last ontvangen hebbende, begaf zich, zonder tydverzuim, naer de Wezebrug, waer op eenige Scheveningers met Visch te koop stonden, en vraegde hen of zy de vereischte Marktbriefjes by zich hadden? doch, ontwaer wordende dat zy daer van niet voorzien waren, ontnam hy hen de Visch, welke daer ter plaetse gevonden werdt. Hier by zou het, naer alle waerschynlykheid gebleven zyn, was niet, by dit geval, tegenwoordig geweest een Scheveninger, die geen Visch by zich en derhalve niets met de zaek te doen hadt, doch die, dit niettegenstaende, niet kon nalaten zyne Medgezellen op te hitzen, zeggende onder anderen: *Voor den donder! de Schout moest my voorhebben; hy zou de Visch zoo gemakkelyk niet krygen; ik zou hem wel wat anders leeren.* Men vermaende hem te zwygen en der Justitie niet hinderlyk te zyn; doch, in plaets van daer naer te luisteren, viel hy, na eenige woordenwisselingen, door zyne Maets geholpen, op den Onderschout en de Dienaers aen, met zoo veel geweld, dat hy één der laetstgemelden tegens de Vensters van een Pothuis aen smeet, trachtende hem de Visch weder te ontweldigen. Niets is natuurlyker, dan geweld met geweld te keeren. Het is, derhalve, niet te verwonderen dat de Onderschout en Dienaers, op het ontmoeten van dien geweldadigen wederstand, alle hunne

krach-

krachten inspanden om zich daer tegens staende te houden, en den Belhamel van 't werk te vatten. Dit gelukte hen, na eenen langduurigen tegenstand en schermutzeling, waer in het, gelyk men ligtelyk denken kan, van beide kanten, met even veel drift en even weinig omzichtigheid toeging. De Scheveninger werdt op 't Stadshuis gebragt en bevonden de zelfde Persoon te zyn, die, 's jaers te voren, over het omloopen met Visch, tegens de Ordonnantien, bereids in handen van de Justitie geweest en in eene boete van zes Guldens was verwezen, met bedreiginge van zwaerdere straffe, indien hy andermael daer op werdt betrapt. Op het feit gehoord zynde, bekende hy wederstand geboden te hebben, verzoekende dat men genadiglyk met hem mogte handelen, onder belofte van zulks nooit meer te zullen doen. Deze belydenisse daer liggende, zoo deedt de Hoofd-Officier, op staende voet, eisch tegens hem, begeerende dat hy, ter zake van feitelyken wederstand, binnen 's kamers zou worden gegeesseld en hem voorts de Stad en Jurisdictie van Schieland zou worden ontzegd. Die Heer grondde zynen Eisch op eene Ordonnantie van deze Stad, den 16 van Lentemaend des jaers 1719, *tegens het toebrengen van belet op de Justitie*, vastgesteld, in welke onder anderen gezegd wordt: „Dat, „ by aldien iemand den Schout en Dienaers „ van de Justitie, of andere Bediendens van „ de Regering of Justitie, in het uitvoeren „ van eenige generale of particuliere Orders „ van Politie of Justitie, in hunne functie bezig wezende, kwalyk kwame te bejegenen, „ het zy met spotten of schelden, dezelve als

ROTTERDAM.

ROT-TER-DAM.

„ dan te Water en te Brood zoude worden „ gezet voor den tyd van veertien dagen, met „ niet minder dan dertig Guldens te redime„ ren, ten behoeve van den Hoofd-Officier; „ en, in gevalle van dreigen of feitelykheid, „ zwaerder te worden gestraft, aen den lyve, „ en zelfs met de dood, naer exigentie van „ zaken." Heeren Schepenen, het gepleegde feit met de Ordonnantie vergelykende, en daer by in aenmerking nemende het gene, 's jaers te voren, met den Gevangenen was voorgevallen, maekten geene zwarigheid om den Hoofd-Officier den gemelden Eisch toe te staen. Eer echter de straf ter uitvoeringe gebragt werdt, kwamen eenige Scheveningers op het Stadshuis, en, in Schepenen-Kamer binnen gelaten, verzochtenze verschoning voor hunnen Medgezel, *bekennende allen dat geen van hunlieden, dien dag, met hunne* Visch op de Groote Zeevischmarkt geweest waren of hunne Visch hadden aengegeven. Doch zy bekwamen tot antwoord dat de Gevangen eerst naer verdiensten zou worden gestraft; gelyk dan ook dien zelfden dag geschiedde; wordende hy binnen 's Kamers gegeesseld, na dat men zyne Medgezellen ernstig hadt aengezegd dat ze, voortaen, met hunne Visch, nergens zouden blyven staen, of op eenige plaetse markt houden. De gegeesselde Scheveninger werdt vervolgens naer beneden gebragt, om 's anderendaegs de Stad te worden uitgezet. Terwyl dit op het Stadshuis omging, en aldaer het Recht geoeffend werdt, speelde de Nyd en het Onrecht haren rol op straet. De handelwyze van den Hoofd-Officier en Schepenen werdt by het gepeupel mis-

misduidt; van oogenblik tot oogenblik vermeerderde het ongenoegen en gemompel; hier hoorde men onbeschaemdelyk verhalen dat de Onderschout van Gelder den Scheveninger zou hebben doodgeslagen; daer schreeuwde een ander, met de uiterste boosaertigheid, en even onwaerachtig, dat de Hoofd Officier en Schepenen den Gevangenen, op eene godloze wyze, zouden hebben mishandeld, door hem te doen geesselen, op eenen tyd, dat hy, door de bekomene slagen van den Schout en Dienaers, in levensgevaer zoude geweest zyn; een derde maekte den ligtgelovigen diets dat zeker Burgerman door den Schout zou zyn geslagen; een ieder voegde 'er het zyne by: Om kort te gaen, het gerucht raekte eerlang door de Stad, en eenige Baeivangers stuifden naer het Huis van den Onderschout van Gelder, alwaer een troep volks op de been raekte en aen 't muiten sloeg; Deur en Vensters werden aen stukken gerammeid en in de Voorkamer een Spiegel gebroken. Zekerlyk zou het hier niet by gebleven zyn, zoo twee Compagnien Burgers, op order van den Magistraet in de wapenen gebragt, de woedende menigte niet hadden verspreid, waer door het onweer schielyk bedaerde. Dan de Gewelddadigheid, aen 't Huis van den Onderschout gepleegd, eene zaek zynde, waer aen de Justitie ten hoogsten gelegen lag, zoo vonden de Heeren van de Wet goed, 's anderendaegs, eene *Waerschouwing*, die 's nachts by hun was vastgesteld, openlyk te doen afkondigen, waer door alles wederom in rust gebragt werdt. Deze Waerschouwing luidde:

ROTTERDAM.

Alzoo

ROTTERDAM.

De Magistraet belooft een Premie aen den Ontdekker van de Oproermakers.

ALZOO Schout, Burgemeesters en Schepenen der Stad Rotterdam, met het uiterste ongenoegen hebben vernomen, dat eenige kwaedaertige en oproerige Menschen, op gisteren avond, zyn te zamen gerot voor het Huis van Tileman van Gelder, Substitut Schout dezer Stad, en zich niet hebben ontzien van aldaer met steenen op het zelve Huis te werpen, en met geweld Deuren en Vensters aen stukken te slaen; ZOO IS 'T dat hunne Ed. Groot Achtb. voornoemd, niets meer ter harten nemen dan de handhaving van de Justitie en van deszelfs Bedienden, en daerenboven de rust en zekerheid in hunne Stad, voor de goede Burgerye en Ingezetenen; en mitsdien daer aen ten uiterste gelegen legt, dat niet alleen de Aucteur of Aucteurs van zoodanige tumultueuse onderneminge worden ontdekt, en met de uiterste rigeur gestraft; maer ook dergelyk geweld, in het toekomende, worde voorgekomen en gestuit, by dezen beloven een Præmie van één duizend en vyf honderd Caroli Guldens aen dien genen, die den *Auteur of de* Aucteurs van de voorsz. *oproerige onderneminge* zal komen aen te wyzen en te ontdekken, zoodanig, dat in handen van de Justitie komt te geraken, met verzekeringe van Impuniteit, indien dezelve medepligtig zoude mogen zyn; Interdiceren voorts allen en een iegelyk, van wat staet of conditie hy zoude mogen zyn, aen te rechten eenige Zamenrotting, of iemand van onze goede Burgerye of Ingezetenen, en voornamelyk Bedienden van de Justitie, die gesteld zyn om de Rust voor de Burgerye en Ingezetenen te helpen bevorderen, eenig leed te doen, 't zy in hunne Personen, Huizen of Bezittingen, of aen dezelven eenig molest te doen; met verder verbod van ook aen dezelve Bedienden, in het achterhalen of apprehenderen van den genen, die zich aen het gunt voorsz. is zoude mogen hebben schuldig gemaekt, geen het minste belet, het zy met woorden of daden te doen, of dezelven, op eenigerhande wyze, in het oeffenen van hunne Functie te verhinderen en resisteren, op pœne van aenstonds rigoureuselyk te worden gestraft, als

Ver-

Verstoorders van de Gemeene Rust en Veiligheid van de Burgerye en Ingezetenen van deze Stad, en als openbare Tegenstanders van de Justitie. Wordende een iegelyk by dezen gewaerschouwd, dat door hunne Ed. Groot Achtb. de nodige ordre is gesteld, om geweld met geweld tegens te gaen en af te keeren. ROTTERDAM.

Dit is het beruchte Geval, waer van zoo veel en zoo verschillend gesproken is, als of daeromtrent de grootste wederrechtelykheden en blykbaerste mishandelingen zouden hebben plaets gehad. Vraegt men, hoe die geruchten zoo schielyk geloof gevonden, aenstonds zulke opschuddingen tot hun gevolg gehad en zoo lang geduurd hebben? zie hier het gene men dien aengaende voor 't naeste gissen kan. Het is, alom in deze Stad bekend, dat de Onderschout van Gelder; die, eensdeels, om zyne hooge jaren, andersdeels om de balddadigheid aen zyn Huis gepleegd en andere hem aengedane bejegeningen, ontslag van zyn Amt verzocht en bekomen heeft; by het gemeene Volk, en ook by zommigen onder de Burgerye, zeer gehaet was; welke haet, of als een natuurlyk gevolg van zyn Amt, of als eene uitwerking van de al te groote drift en yver, waer mede hy mogelyk, in de uitvoeringe van het gene hem bevolen werdt, nu en dan is te werk gegaen, kan worden aengemerkt. Wat hier van zy, dit is zeker, dat, gelyk 'er zelden veel vereischt wordt om aen eene woeste Gemeente, die geene regels van onderzoek kent, het ergste te doen geloven, zoo ook, in dit byzonder Geval, het gerucht, ten nadeele van Schout van Gelder verspreid, des te gemaklyker ingang heeft kunnen vinden, om

dat

ROTTERDAM. dat het zelve, door vooroordeel onderſteund, en aen de wraekzugt van zommigen, die alleen geloofden om dat zy gaerne zagen dat het waer was, eene heimelyke vergenoeging toebragt. Doch de blaem, in den beginne op van Gelder alleen gelegd, zou niet tot op den Hoofd-Officier en Schepenen zyn afgedaeld, ten zy, zoo wel in deze Stad, als elders, een geſlacht van Menſchen gevonden werdt, die, het zy uit perſoonlyken haet tegens deze of gene Regenten, het zy uit nyd en jalouſie, het zy uit zugt tot nieuwigheden, van ter zyde daer op loeren om de zaden van mistrouwen en ongenoegen, in het heimelyke, uit te ſtrooijen, en, gelyk men zegt, in troebel water te viſſchen, zich niet ontziende vertellingen tegens de waerheid waereldkundig te maken en de kwaedſte draeijen aen de eenvoudigſte zaken te geven. *Aen de baetzieke* inzichten nu van zulke onruſtige Geeſten ſtelt men vaſt, dat alle die verdichte, maer laffe en belachgelyke fabels, waer mede men het Gemeen, zoo binnen als buiten deze Stad, niet ſlechts in byzondere geſprekken, maer zelfs in ſchuiten en op wagens, dagen ja weken lang, opgehouden heeft, toe te ſchryven zyn. Een kort voorſtel van het gene voorgevallen is ten opzichte van een zeker Tabaksverkooper, die vlak by de Brug woont, alwaer het Geval met de Scheveningers gebeurd is, zal het gezegde licht byzetten, en hier mede zullen wy dit Verhael beſluiten. Deze Man, derhalve, die zich reeds in vorige jaren hadt doen kennen door zynen onruſtigen geeſt, hadt de ſtoutheid gehad van zich

met

met het werk tusschen den Schout en de Scheveningers te bemoeijen: schamperige uitdrukkingen, waer van hy zich, in den beginne, tot verachting van de Justitie, bediende, waren, naer zyn begrip, niet sterk genoeg; van woorden kwam het tot daden, en wanneer de Dienaers den Scheveninger wilden aenvallen, schoot hy telkens als een Bescherm-Engel tusschen beide, trachtende altoos de in hechtenisneming met geweld te beletten; doch de Held schoot, ondanks zyn goeden wil, te kort, en de Scheveninger werdt, in weerwil der pogingen van zyn deftigen Verdediger, opgebragt. Zoo dra de Schout en Dienaers op het Stadshuis kwamen, deden ze van hun wedervaren met dezen vromen Burger verslag, die, terstond, uit naem van Schepenen gedagvaerd werdt; en, verschenen zynde, in den beginne alles ontkende; doch, op nadere aenzegging van den Schout en Dienaers, eindelyk moest belyden dat hy, verscheide malen, terwyl de Schout den Scheveninger wilde vatten, tusschen beiden geschoten was, met voornemen om denzelven daer in te beletten. Deze bekentenisse daer zynde, bleef 'er niets over dan hem te veroordeelen tot de straffe, welke hy zich door die handelwyze hadt op den hals gehaeld. Op fondament van de Ordonnantie, rakende *het toebrengen van belet aen de Justitie*, deedt de Heer Hoofd-Officier eisch tot eene boete van twee Ducaten, ten behoeve van de Armen; aen welken Eisch, na dat dezelve door Schepenen was ingewilligd, door den Tabaksverkooper is voldaen geworden. Een ieder, die zonder eigenbelang of on-

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. onpartydig over dit Geval oordeelt, zal moeten erkennen, dat hy in geenen deele te hard gehandeld is. Echter verzekert men dat hy aerde en hemel, maer vooral het laeg Gemeen in het West-einde, tot getuigen geroepen heeft van de verdrukkinge, hem zoo onrechtmatig, zoo hy voorgaf, aengedaen. Men voegt 'er by, dat hy naer Rechtsgeleerden gezocht heeft om zich over dat schreeuwend ongelyk te wreken, maer dat hy, hier ter Stede, geen Advokaet hebbende kunnen vinden, naer den Hage gereisd is, om zyne zaek aldaer aen den eenen of anderen in handen te geven. Van wat gevolg deze pooging geweest is, zal de tyd moeten leeren.

OVER-FLAKKEE.

OVER-FLAKKEE. AEn Willem van Nieuwenhoven, *op dit* Eiland woonachtig, door de Heeren Gecommitteerde Raden van de Staten dezer Provincie, in 's Hage residerende, toegestaen zynde om, voor den tyd van vyfentwintig jaren, in te gaen met den 1 van Oegstmaend dezes jaers, of tot wederzeggen van hunne Ed. Mog. toe, tegens de vaste Wal, te beginnen van de St. Jakobs Polder tot het einde van den Hals aen het Diepe toe, te doen aenleggen en zaeijen Oester- en Mosselbanken, en daer toe zich van alle de Slikken en Gronden te mogen bedienen, zoo is, by eene *Waerschouwing*, den 26 van de nu afgeloopene Grasmaend vastgesteld „ allen en een iegelyk, wie hy zy, wel scherpelyk te verbieden die Oester- en Mosselbanken te bevis-

„ visschen, te berooven, of den voornoemden Willem van Nieuwenhoven, *cum suis*, eenig hinder, belet, schade of afbreuk te doen, onder wat voorwendzel het zelve ook zy, direct of indirect, op pœne van, daer aen schuldig bevonden wordende, te verbeuren, voor de eerste reize, een boete van twee honderd Guldens, voor de tweede reize vier honderd Guldens, en voor de derde reize een boete van zes honderd Caroli Guldens, te appliceren de eene helft ten profyte van den Officier 's Lands van Voorne, Jacob Arent van Wassenaer, Heer van Hazerswoude, of anderen in der tyd zynde Officier, of zyne Bedienden, en de wederhelft ten behoeve van den Aenbrenger; recommanderende en gelastende hunne Ed. Mog. wel expresselyk den Officier 's Lands van Voorne voornoemd, of anderen in der tyd zynden Officier en zyne Bedienden, als mede allen anderen Officieren en Rechteren, den gemelden Willem van Nieuwenhoven, *cum suis*, in het vrye ongeturbeerde gebruik van de voorsz. Oester- en Mosselbanken, met allen ernst en vigilantie te maintineren, de voorsz. bekeuring te doen en te executeren, en den meergemelden Willem van Nieuwenhoven, *cum suis*, en deszelfs Bedienden, om de voorsz. bekeuring zelven mede te doen, daer toe geauctoriseerd wordende by dezen, te adsisteren en de sterke hand, des noods, en verzocht zynde, te bieden."

OVERFLAKKEE.

U T R E C H T.

Utrecht.

U-TRECHT. DE Heeren Staten van deze Provincie hebben, den 13 van de nu afgeloopen Grasmaend, by Renovatie en Ampliatie van vorige Plakaten, het volgende Plakaet tegens de *Bedelaers*, *Vagabonden*, *Landloopers*, *Dieven en andere Kwaeddoenders*, vastgesteld.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

DE Staten van den Lande van Utrecht doen te weten: Alzoo ter onzer kennisse is gekomen dat, zedert eenigen tyd, zoo in deze als in de nabuurige Provincien, verscheiden huisbraken en geweldenaryen aen de goede Opgezetenen ten platten Lande zyn gepleegd, en te duchten is dat, indien zulks door geen krachtdadige middelen tegengegaen, en alles, wat daer toe kan aenleiding geven, zorgvuldig voorgekomen werde, zoodanige stoutheid meer en meer zal aengroeijen en toenemen, hebben wy, tot dienst, rust en beveiliging van onze goede Ingezetenen en derzelver Goederen, goedgevonden, by Renovatie en Ampliatie van vorige Plakaten, tegens de Bedelaers, Vagabonden, Landloopers, Dieven en andere Kwaeddoenders, van tyd tot tyd geëmaneerd, te statuëren als volgt:

Art. I. In den eersten, vermits de Daders van velen van de voorsz. excessen en misdaden niet ontdekt worden, of de handen der Justitie ontkomen, doordien de Schouten, ten platten Lande, in hunne respective Gerechten niet resideren; en daer door, by vorige Plakaten, de van hun gerequireerde vigilantie niet naer behooren presteren: ZOO IS 'T dat wy goedvinden en verstaen, dat alle Schouten, welken zich niet met 'er woon in hunne Gerechten bevinden, binnen den tyd van veertien dagen, na de publicatie dezes, ieder in hun re-

respective Gerecht zullen aenstellen, en committeren een goed en bekwaem persoon, welke hunne plaets, by hunlieder absentie, in het gene zoo by voorgaenden Plakate op de Excessen en Geweldenaryen, in dato 7 Juny 1759, als by deze onze Ordonnantie van de Schouten wordt gevorderd en aen hen bevolen, zal konnen vervangen, en voor wiens nalatigheid de Schout zelf zal aenspraeklyk zyn.

U-TRECHT.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

En, op dat deze onze serieuse intentie te beter worde achtervolgd en ten effecte gebragt, ordonneren wy de voorsz. Schouten, binnen den tyd van drie weken, na publicatie dezes, de Namen van de Personen, in voege als boven gemeld, by hen gecommitteerd, aen de Heeren, onze ordinaris Gedeputeerden, als mede aen onzen Hove Provinciael, schriftelyk op te geven, op pœne dat de genen, welken van zulks te doen blyven in gebreke, incurreren zullen eene boete van vyfentwintig Guldens, te appliceren de eene helft ten behoeve van den Officier, welke de calange zal doen, en de andere helft ten profyte van de Armen van de respective Gerechten, alwaer het verzuim door den Schout is gepleegd; en, in gevalle de Schouten hier in verder nalatig mogten worden bevonden, zullen zylieden verbeuren eene boete van vyftig Guldens, en daer over naer exigentie worden gecorrigeerd; blyvende des niettemin de respective Schepenen, Secretarissen, mitsgaders de Gerechtsboden, ten platten Lande, gehouden tot alle het gene zoo by vorige, als by deze onze Ordonnantie, op de daer by gestelde pœnen aen hen is geïnjungeerd.

II. Voorts ordonneren en statuëren wy, by deze, dat alle die genen, 't zy Mannen of Vrouwen, die gaen bedelen, in Steden of ten platten Lande, gehouden zullen zyn, binnen twee dagen, na de publicatie van deze, te vertrekken uit den Lande van Utrecht, of zich aen te geven en bekend te maken by den Officier, Schout of zynen gesubstitueerden, of, by absentie derzelven, by eenig Gerechtspersoon, ter plaetse, daer zy zullen meenen met arbeiden, of met hun ambacht, de kost te winnen,

U-TRECHT.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

nen, hen verklarende wie zy zyn, van waer zy zyn, en waerom dat zy hier gekomen zyn, wat hunne handtering en kostwinning is, en ook te kennen gevende hun Logement, daer zy zich zullen over nacht onthouden, en voorts verzoeken admissie en toelating om twee à drie dagen aldaer te mogen verblyven, zonder nochtans te bedelen, en middelertyd zich voorzien van werk by den eenen Meester of den anderen, of zich in eenigen dienst te Water of te Lande begeven, 't welk by den Officier of bovengemelde Gerechtspersonen afgeslagen, of ten hoogsten voor drie dagen geconsenteerd zal mogen worden, gevende, in geval van consent, daer van schriftelyk bescheid (*).

III. En by zoo verre zylieden ter zelfder plaetse zich niet zouden konnen ter neder zetten of handwerk vinden, naer hunne gelegenheid, zullen zy hebben te inquireren en ondervragen tot welke andere plaetse zy best zouden mogen geraken? 't welk zy gehouden zullen zyn den zelfden Officier weder aen te dienen, van hem verzoeken en verkrygen schriftelyk bescheid (†), om binnen zekeren tyd zich

(*) *Formulier van de Briefjes volgens Art.* II *van de Ordonnantie.*

Word by deze gepermitteerd aen
geboortig van
geduurende den tyd van drie dagen, binnen dezen Gerechte Werk te zoeken, mits zich van Bedelen onthoudende en logerende aen 't Huis van
Gedaen te den
des jaers

(†) *Voor de vertrekkende.*
volgens Art. III *en* IV *van de Ordonnantie.*

Word by dezen gepermitteerd aen
geboortig van
zich binnen den tyd van dagen na dato dezes te begeven naer
mits zich aldaer aen den Gerechte aengevende by zyne aenkomst.
Gedaen te den
des jaers.

U-TRECHT. *Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.*

zich daer naer toe te mogen begeven: alwaer zy gekomen zynde, zich, van gelyke, aen den Officier, Schout, deszelfs Gesubstitueerden of, by derzelver absentie, aen eenig ander Gerechtspersoon zullen bekend maken, en, op gelyke wyze, als in 't voorgaende Artikel gezegd is, permissie verzoeken, waer van hen ook (in gevalle van consent) schriftelyk bescheid zal worden gegeven, zonder dat zy van daer zullen mogen vertrekken op andere plaetsen, ten ware om redenen, en met consent van den zelfden Officier of bovengemelde Gerechtspersonen, en dat mede in voege en maniere als voren.

IV. Gelyk ook mede al het zelve zullen hebben te achtervolgen die, na de publicatie van deze, hier te Lande zullen aenkomen, die gehouden zullen zyn ter plaetse van hunne aenkomst aen den Officier, Schout, deszelfs Gesubstitueerden of, by derzelver absentie, aen eenig ander Gerechtspersoon zich bekend te maken, en te verzoeken verder te mogen reizen, en daer toe mede blyk te verkrygen, inhoudende de plaetse, daer zy zich zullen willen begeven, en den tyd, binnen welken zy hunne reis zullen moeten volbrengen, op pœne dat, in geval eenigen van dezelve Vagabonden en Bedelaers, in deze en vorige Artikelen vermeld, bevonden worden zonder behoorlyk bescheid te hebben, dezelven voor de eerste reize geapprehendeerd en met confinement in den Tuchthuize gestraft, of (zoo mogelyk) naer de Colonien van dezen Staet getransporteerd, of anderzins arbitralyk, naer bevind van zaken, gecorrigeerd zullen worden; en losgelaten zynde zullen zy worden belast, binnen twee dagen, te trekken uit den voorsz. Lande van Utrecht, waer van hen ook bescheid mede gegeven zal worden, om middelertyd te mogen passeren: en zoo zy, na de voorsz. twee dagen, weder alhier bevonden worden, zullen zy, als dan, openbaerlyk gegeesseld en uit den Lande van Utrecht gebannen, of anderzins arbitralyk, naer bevind van zaken, gecorrigeerd worden, en, ten derdenmale achterhaeld zynde, strengelyk gegeesseld en in den Tuchthuize worden geconfineerd.

U-TRECHT.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

V. Zullen voorts de Bedelaers en Landloopers, hier te Lande geboren, die zwak en onbekwaem zyn om te werken, zich, binnen twee dagen, na de publicatie van deze, begeven ter plaetse, daer zy van daen zyn, of daer zy zich meest onthouden hebben, alwaer zy hun onderhoud zullen mogen zoeken, naer de ordre aldaer gebruiklyk, zonder dat zy van daer zullen vertrekken of gaen om, in andere Steden of Dorpen, te bedelen, op pœne van voor de eerstemale gezet te worden op Water en Brood, ter discretie der Rechteren; voor de tweede reize binnens kamers gegeesseld, of anderzins arbitralyk gecorrigeerd; en, hunlieden het zelve nogmaels geïnterdiceerd zynde, voor de derde reize openbaerlyk te zullen worden gegeesseld; en zulks t'elken reize strenger, als zylieden, jegens de voorgemelde interdictien, buiten hunne Districten bedelende zullen worden gevonden.

VI. En zoo daer Kinderen zyn, die hunne kost met werken niet konnen verdienen, zullen die ook hebben te blyven in hunne Stad of Gerechte, wordende de Ouders van zoodanige Kinderen, of de personen, alwaer dezelven logeren, scherpelyk belast, toezicht te nemen dat hunne Kinderen zich van bedelen onthouden, op pœne dat dezelve Ouders en anderen, daer de Kinderen logeren, naer exigentie van zaken, wegens hun verzuim in dezen, arbitralyk zullen worden gecorrigeerd.

VII. Zullen mede de vreemde en uitheemsche Bedelaers, die onbekwaem zyn te werken, achter Lande loopen en bedelen, gehouden zyn, binnen drie dagen, na de publicatie van deze, te vertrekken uit den Lande van Utrecht, op pœne van, voor de eerste reize geapprehendeerd, te Water en te Brood gezet en gebannen te worden; voor de tweede reize openbaerlyk gegeesseld en gebannen, of anderzins arbitralyk gecorrigeerd, en voor de derde reize nog strenger gestraft te zullen worden, naer exigentie van zaken.

VIII. Zullen ook geene Ketelboeters, Sulpherpriemers of Zwavelstokverkoopers, Kuipers, Schoenlappers, Kramers, Stoelenwinders of Matters,

ters, Schoorsteenvegers, Leprozen, Kwakzalvers, Deken- Rattekruit- en Plekken uitverkoopers, Messen- en Scharenslypers, Liedjeszangers, Speelmannen, Goochelaers, Omloopers met Kykkasten en diergelyke, hoe die zouden mogen wezen of worden genoemd, noch in de Steden, noch ten platten Lande mogen gaen bedelen, noch ook ten platten Lande hunne nering of handwerk exerceren, ten ware eenigen derzelven binnen de Steden of Dorpen van den Lande van Utrecht woonden, welken tot de exercitie van hunne voorsz neringe, en niet tot bedelen geadmitteerd zullen worden, mits daer toe hebbende schriftelyk bescheid van de respective Magistraten in de Steden, en, ten platten Lande, van den Hove Provinciael; welk bescheid alleenlyk duuren zal één jaer, op pœne als by het IV Artikel tegens de kloeke Vagabonden en Bedelaers is gestatueerd.

U-TRECHT.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

IX. Zullende ook voor Vagabonden, Landloopers en Bedelaers gehouden, en als zoodanigen, naer teneur van het IV Artikel dezer Ordonnantie, gestraft worden alle zulke Personen, welken met of zonder verzoek, Boeken of Brieven voor afgebrande of vervallen Kerken, Huizen, Woningen, of voor Gerechten, Gemeenten of particuliere Personen onderstaen te collecteren of te bedelen, zonder eenig regard te nemen of de by henververtoonde Brieven zyn echte of valschelyk gefabriceerd: ten zy dezelve Brieven, by de Wet der Plaetse in de Steden, en by onzen Hove Provinciael ten platten Lande zyn verteekend, en henlieden tot dusdanige Collecte by dezelve behoorlyke oorlof is verleend.

X. Verklarende verders, dat, indien eenige van de voorsz. Landloopers, Vagabonden of Bedelaers mogten bevonden worden by zich te hebben eenig schietgeweer of sabel, degen, stokken of knodsen met yzeren pinnen, of met yzer beslagen, of eenige andere wapenen; dezelven voor de eerste reize openbaerlyk gegeesseld, en met confinement in den Tuchthuize en bannissement, of anderzins arbitralyk gepuniëerd zullen worden; en voor de tweede

U-TRECHT. en volgende reize t'elkens zwaerder, naer exigentie van de zake, gestraft.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

XI. Verbiedende daerenboven allen Herbergiers, Slaepstedehouders en anderen, wie het ook zy, eenige Vagabonden, Landloopers en Bedelaers te logeren of te herbergen in hunne Huizen, Stallen, Schuuren, Hooibergen, of anderzins, ten zy de zoodanigen met behoorlyk schriftelyk consent van den Officier, Schout of Gesubstitueerden der Plaetse, om aldaer drie dagen te mogen blyven, naer teneur van het II, III en IV Art. van deze Ordonnantie, zyn voorzien, op pœne dat die genen, welken contrarie dezes bevonden worden te doen, voor ieder zoodanig Persoon, als boven, dien zy zullen hebben gelogeerd, zullen verbeuren eene boete van drie Guldens, of naer exigentie van zaken gestraft worden.

XII. En, ten einde dezelve Vagabonden, Bedelaers en andere Kwaeddoenders te beter uit den Lande geweerd, achterhaeld en gestraft mogen worden; lasten wy alle de Schouten, hunlieder Gesubstitueerden, of, by *absentie derzelven, de respective* Schepenen, Secretarissen, mitsgaders Gerechtsboden ten platten Lande, op alle misdryven, binnen hunlieder Gerechten voorvallende, behoorlyk te informeren, en dezelven den Rechter of Officier ten spoedigsten bekend te maken, op pœne dat henlieden niet alleen geen daggeld of beloning zal worden gepasseerd, maer dat zy boven dien nog in eene boete van zes Guldens zullen worden gecondemneerd, en, in gevalle de misdaed notabel was, boven de voorsz. boete, arbitralyk gecorrigeerd.

XIII. Ordonnerende verder allen particulieren Personen, alle geweldige dieveryen, huisbraken en feitelyke aggressiën, aen hunne personen, huizen of goederen bedreven wordende, aen den Officier, Schout, deszelfs Gesubstitueerden, of, by absentie derzelven, den respectiven Schepenen, Secretarissen of Gerechtsboden ten spoedigsten aen te brengen, op pœne van drie Guldens, te verbeuren by die genen, welken hier in nalatig mogten worden bevonden; te appliceren de boeten, in dit en vo-

rig

zig Artikel vermeld, ten profyte van den Officier, welke de calange zal komen te doen. U-TRECHT.

XIV. Lastende, wyders, allen Officieren ten platten Lande, Schouten van Dorpen, derzelver Gesubstitueerden, Secretarissen, mitsgaders Geregtsboden, dat zy alle Vagabonden, Lediggangers, Bedelaers en andere Kwaeddoenders, welken zy in of buiten hunne Districten zullen vinden, apprehenderen en aenhouden, om provisionelyk in den Gerechtshuize, of andere convenable plaetse, in bewaring te brengen, en, zoo dra mogelyk, van de gedane apprehensie aen den Hove Provinciael, den Procureur Generael, of aen een van de Maerschalken, in hunlieder District, en, in de hooge Heerlykheden, aen de Bailluwen of Drosten kennisse te geven; voor welke gedane apprehensie de Schout of deszelfs Gesubstitueerde, of die van de verdere Gerechtspersonen, welken de aenhouding hebben gedaen, ieder genieten zullen een Oudschild à *f* 2: 2, en voorts, wegens hunne reiskosten en verzuim, naer redelykheid worden geloond.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

XV. Permitterende wy verder aen alle particuliere Personen alle Vagabonden, Lediggangers, Bedelaers en andere Kwaeddoenders te ondervragen, dezelven des noods te visiteren en, op notabele presumtien, aen te houden; in welke gevallen ook zoodanige Personen, even als, in het voorgaende Artikel, ten opzichte der Gerechtspersonen is gestatueerd, zullen worden geloond; recommanderende wy ook wel ernstelyk aen alle Ingezetenen, den Schout, deszelfs Gesubstitueerden, of andere Gerechtspersonen, mitsgaders Dienaren der Justitie, ter ordonnantie van dezelven, in het vervolgen en apprehenderen van alle bovengemelde Vagabonden en andere Kwaeddoenders te adsisteren en te helpen, voor welke adsistentie, by aldien de apprehensie ten effecte gebragt wordt, een ieder derzelve Personen genieten zal een half Oudschild à *f* 1 : 1; en, in gevalle de voorsz. Vagabonden van eenige geweldige Huisbraken of diergelyke atroce misdaden mogten worden overtuigd, zullen alle die genen, welken in de apprehensie van zoodanig een, als voorsz. is, zyn behulpzaem geweest,

U-TRECHT.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

of zelfs zoodanige Vagabonden, in gevolge de vorenstaende permissie, geapprehendeerd mogten hebben, te zamen voor ieder Geapprehendeerden genieten een premie van 50 Guldens, te betalen deze premie, en van het vorig Art., voor Stad en Steden by de Heeren Hoofd-Officieren, met kennisse van den Gerechte; en, ten aenzien van het platte Land, by den Ontvanger van de Exploicten op de Ordonnantien van den Hove.

XVI. Dit alles, onverminderd de premie van 200 Guldens, by den Plakate van den 7 Juny 1759, als ook zoodanige andere premien, by vorige Ordonnantien op het apprehenderen van Doodslagers, Huisbrekers, Dieven, Vagabonden, Bedelaers, Vegters en andere Moedwilligen gestatueerd, of by ons nader te statuëren, blyvende onderwyle voorsz. en alle andere zoodanige vorige Plakaten, in zoo verre dezelven deze onze Ordonnantie niet zyn contrariërende, in volle kracht en waerde.

XVII. Dat, zonder onderscheid van eenige Jurisdictien, die Delinquanten, door ieder een, en dus ook door de Dienaren der *Justitie van onzen* Hove, in de hooge Heerlykheden, en door de Dienaren van de respective Bailluwen en Drosten der hooge Heerlykheden, buiten derzelver Jurisdictie, zullen mogen worden geapprehendeerd, en indien die apprehensie geschiedt in een anders Jurisdictie, zullen zy die Geapprehendeerden aenpresenteren aen den Officier der plaetse, welken wy het in zyne keuze geven, of hy dezelven wil accepteren; des zal hy gehouden zyn over zulken Gevangen Criminele Justitie te doen, zonder dien te laten gaen, op pœne van privatie van zyn Officie en inhabilitatie van immermeer te mogen hebben of bedienen Officie in onzen Lande, en voorts arbitralyk gecorrigeerd te worden; lastende den Procureur Generael daer op naeuwkeurig te informeren: doch, in gevalle voorn. Officier der plaetse verkiest die Geapprehendeerden aen den Hove over te geven, zal hy zulks vermogen te doen, zonder dat zulks eenige prejudicie aen zyne Jurisdictie zal toebrengen, of dat van noode zal zyn, dat dieswege ee-

eenige Acte van *non præjudicie* werde uitgeleverd. U-TRECHT.

XVIII. En, op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere, zal deze niet alleen alom worden gepubliceerd en geaffigeerd, naer behooren; maer gelasten wy boven dien allen Officieren, Schouten, hunlieder Gesubstitueerden en andere Gerechtspersonen, naeuwkeurig toezicht te nemen dat deze onze Ordonnantie, te gelyk met onzen Plakate van den 7 Juny 1759, in alle Herbergen, Kroegen en Slaepsteden ten platten Lande, op eene zichtbare plaetse worde opgehangen; op pœne van drie Guldens, ten behoeve van den Officier, welke de calange doen zal, te verbeuren by den Herbergier of Slaepstedehouder, welke van zulks te doen in gebreke blyft, of dezelve Ordonnantie, gescheurd of gesleten zynde, niet naer behooren vernieuwt.

Plakaet tegens de Bedelaers, Vagabonden, enz.

XIX. Ordonnerende ook, wyders, aen alle de Kosters, Voorlezers of Boden ten platten Lande, na voorgaende Klokkeslag, op den tweeden Zondag van de hier na te noemene Maenden, des morgens na de Predikatie, of, als 'er geen Kerk is, door den Gerechtsbode aldaer, voor het Gerechtshuis, op gelyken tyd, in de Maenden January, April, July en October, jaerlyks, deze volgende Artikelen, van II tot XVI ingesloten, als mede nog het XVIII Artikel van deze onze Ordonnantie, en de V, VI, VII, VIII, XI, XII, XIV, XV, XVII, XVIII en XIX Artikelen van onze vorengemelde Ordonnantie op de Excessen en Geweldenaryen, den 7 Juny 1759 geëmaneerd, aen de Gemeente in de Kerk, of aen de gemeene Omstanders voor het Gerechtshuis, distinctelyk voor te lezen, voor welke oplezinge de Koster of Gerechtsbode, door den Gerechte, t'elkens zal geloond worden met twaelf Stuivers; en, indien de voorn. Koster of Voorlezer hier van in gebreke bleef, zal dezelve t'elken reize verbeuren een boete van drie Gulden, te appliceren als voren.

En, ten einde onze goede en ernstige meening in dezen des te efficacieuser worde achtervolgd en naergekomen, ontbieden en bevelen wy, by dezen, de Raden van den Hove van Utrecht, en voorts

U-TRECHT. voorts alle Officieren, Schouten, Gerechtspersonen en Dienaren van de Justitie, dat zylieden jegens de Overtreders van dien procederen, als voren gemeld, en de Kwaeddoenders doen straffen, zonder eenige conniventie, gunste of dissimulatie; ter contrarie, want wy het zelve tot dienste van den Lande alzoo bevonden hebben te behooren.

Ook is, alhier, van wege den Magistraet, den 21 van deze Bloeimaend, eene Publicatie, die den 12 reeds vastgesteld was, openlyk afgekondigd, *tegens het plegen van Onordentlykheden op den Dag des Heeren en andere geboden Vier- of Predikdagen*; in welke hunne Ed. Achtb. dus spreken:

Publicatie tegens het plegen van Onordentlykheden op Zon- en andere Predikdagen.

SChout, Burgemeesters en die van den Gerechte der Stad Utrecht, ondervindende dat, niettegenstaende zoo ernstige Publicatien en Waerschouwingen, men zich wederom begint te verstouten, des Zondags, geduurende den Godsdienst, langs de Straten en Wegen, zoo binnen deze Stad, als de Vryheid van dien, met Eetwaren en Snoesteryen om te roepen, en dat ook by de Kerken, geduurende de Predikatien, en omtrent andere publique plaetsen, daer Catechisatien worden gehouden, veel geraes wordt gemaekt en ongeregeldheden gepleegd, tot kleinachtinge van den openbaren Godsdienst en groote ergernisse van velen;

Gelyk myne Heeren van den Gerechte ook zyn ontwaer geworden dat men, tot verhinderinge van de Wandelaers en anderen, op nieuws onderneemt langs de Maliebaen, dezer Stads Singels, en verdere Wegen, niet alleen op den gemelden Dag des Heeren, maer ook op andere dagen, met de Kloot te schieten, met Steenen, als anders, te werpen, te kolven, als mede met Dobbelsteenen, Kaerten en ander Speeltuig, niet om zuiver tydverdryf, maer ook om en met Geld, te spelen, dikwils strekkende tot een vuil gewin, waer door zelfs gelegenheid gegeven wordt dat jonge Lieden zich tot het bekomen

sten van Geld misgrypen, en diefachtige vonden zoeken, die hen tot schandale kunnen brengen;

U-TRECHT.

Publicatie tegens het plegen van Onordentlykheden op Zon- en andere Predikdagen.

ZOO IS 'T dat Schout, Burgemeesters en die van den Gerechte der Stad Utrecht, in gevolge de speciale auctorisatie van de Vroedschap dezer Stad, in dato den 2 May 1763, daer tegens willende voorzien, op het nadrukkelykste inhærerende en vernieuwende de voorgaende Ordonnantien, op dit stuk gemaekt, en inzonderheid die van den 25 July 1752 (*), tegens het Vloeken, Zweren en Ontheiligen van des Heeren Dag; by dezen, allen en een iegelyk zeer ernstig waerschouwen, en bevelen dezelve Ordonnantie behoorlyk naer te komen; en, dienvolgende, dat men, vooral op geen Zondag, en andere geboden Predikdagen, by en omtrent de de publique Kerken, zelfs niet op andere tyden en plaetsen, daer ook tot oeffeninge van en in den Godsdienst openbare Catechisatien gehouden worden, zich zal vervoegen om daer te Razen, Smyten, Kolven, Knikkeren, Koten, Hoepelen, en andere Spellen te spelen, veel min, in de Kerken, eenig rumoer te maken of overlast te plegen, waer door de Godsdienst eenigzins zoude kunnen worden verhinderd; alles op een boete van drie Guldens, by ieder, die zulks ondernemen te doen, te verbeuren.

Zoo als ook, op gelyke boete, boven verbeurte van het geveilde, wel scherpelyk verboden wordt, op eenige geboden Predikdagen, met eetbare Waren, langs de straten om te roepen, maer ook, dat niemand onderneme, op wat tyden het zoude mogen wezen, langs de Maliebaen, dezer Stads Singels, en verdere Wegen, tot hinderinge van de Wandelaers en anderen, met de Kloot te schieten of met Steenen, als anders, te werpen, mitsgaders met Dobbelsteenen, Kaerten en ander Speeltuig, zich te vermaken, of om en met Geld te spelen.

En hoewel al mede meermalen ten sterkste is verboden, Kinderen uit eenige Armehuizen te tappen, of

(*) Zie ons VI Deel [1752], bladz. 937.

U-TRECHT.

Publicatie tegens het plegen van Onordentlykheden op Zon- en andere Predikdagen.

of anders op te houden, en dat echter vernomen wordt zulks te geschieden, zoo wordt, als nog, een iegelyk op het ernstigste gewaerschouwd niet alleen de Armekinderen, maer ook oude bejaerde en andere Personen, die alhier in en door Armenhuizen worden gevoed, onderhouden en bedeeld, te tappen, of in hunne Tapstede met anderen toe te laten, of anders op te houden; ook geen Eten, Kleederen of ietwes anders van dezelven op te koopen, verruilen of aen te nemen, direct of indirect, ten zy daer toe met schriftelyk verlof van die genen, onder wien zy staen, zyn voorzien; maer zullen gehouden zyn, zoo zy dezelven, in voege voorsz., hebben ontdekt, niet alleen hun uit den huize te doen gaen, maer het zelve ook, ten langsten binnen tweemael vierentwintig uuren, aen de Heeren Regenten van die Armenhuizen, of aen de Armenbezorgers, door wien bedeeld worden of onderstand genieten, te kennen te geven, en daerenboven de Goederen, by hunlieden, in voege als voren, gebragt, aen te houden, tot dat, *dien aengaende*, by welgemelde Heeren Regenten of Armenbezorgers zal wezen gedisponeerd, op pœne van drie Guldens; over welke voorsz. boete, zoo de Breukige onwillig is dezelve te betalen, en deswegens in Rechten betrokken wordt, na mondeling verhoor van Partyen, zelfs door Heeren Commissarissen van kleine Zaken van dezen Ed. Achtb. Gerechte, zonder verder beroep, zal worden geoordeeld.

En, op dat het gunt voorsz. te zekerder worde naergekomen, wordt niet alleen de Heer Hoofd-Officier geauctoriseerd de gerequireerde beboetinge te doen; maer ook, benevens den Substituit Schout, de Deurwaerders en verdere Bedienden dezer Stad, gelyk ook de Dienaers van de Justitie geordonneerd van de Contraventeurs de geïncurreerde boeten, des noods, gerechtelyk af te vorderen.

En, by zoo verre de Ongeregeldheden by of in Kerken worden gepleegd, zoo worden de Kosters en verdere Amtenaers in de Kerken, en daer onder ook die, welken speciael gesteld zyn om alle ge-

geraes in en by de Kerken te weren, zeer nadrukkelyk gelast, dat al het gene, waer door de Godsdienst kan worden verhinderd, zoeken te beletten, en die zich tegens het gunt voorsz. kwamen te misgaen, behoorlyk beboeten; zullende het aengeven zelfs van één van voornoemde Amtenaren, op den by hem eens gedanen Eed, worden geloofd, en recht gedaen; en, die by het aenvaerden van hunne Bediening geen Eed gedaen hebben, zullen op hunne Verklaringe, welken zy willen met Eede sterken, worden toegelaten hunne beboeting te vervolgen, welke Boete by den Bekeurder in het geheel zal worden genoten. UTRECHT. *Publicatie tegens het plegen van Onordentlykheden op Zon- en andere Predikdagen.*

VRIESLAND.

LEEUWARDEN.

DE Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie, oordeelende het ten hoogsten nodig dat zyne doorl. Hoogheid, de Prins Erfstadhouder, in zyne jonge jaren, kennis verkryge van de Vriesche Gewoonten, Rechten, en Voorrechten, om, by het aenvaerden van de Stadhouderlyke Waerdigheid, daer van onderricht, dezelven te kunnen handhaven, hebben Hoogst denzelven Zitting vergund in de Provinciale Staets-Vergaderingen en andere hooge Collegien van deze Provincie, en ten dien einde, den 27 van deze Bloeimaend, het volgende Besluit genomen. LEEUWARDEN.

BY de Heeren Staten van Vriesland, met een zonderling vergenoegen, zynde overwogen, dat zyne doorl. Hoogheid, de Heer Prins van Orange en Nassau, Erfstadhouder, Capitein en Admirael Generael van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, onder het genot van de bewaringe der Godlyke Voorzienigheid, den ouderdom van vyftien

LEEUWARDEN. jaren heeft vervuld, en, volgens het gene al te voren, by de gezamenlyke Bondgenoten, was geresolveerd en vastgesteld, voor eenigen tyd is verzocht geworden, en gequalificeerd tot het bywonen van de Vergaderingen van de Heeren Staten Generael en van den Raed van State, en het adsisteren by alle de Besoignes, door en van wege die hooge Vergaderingen wordende gehouden, ten einde zich, daer door, in de kennisse van 's Lands Zaken, en byzonder der Regeringe te oeffenen, en dus te bekwamen om, den tyd daer zynde, de op Hoogst denzelven gedevolveerde Bedieningen, ten nutte van het Vaderland, te mogen aenvaerden, en met roem en luister dadelyk te bekleeden; en daer by in consideratie genomen wezende, dat de Rechten en manieren van Regeringe, zoo ter Generaliteit, als in de respective Provincien, in velen zeer verschillende zyn, en, derhalven, eene byzondere kennisse, oplettendheid en onderzoek vereischen; zoo hebben hunne Ed. Mog., het welwezen hunner Provincie in het byzonder ter harten nemende, na rype deliberatie, goedgevonden en verstaen, Hoogstgedachten Heere Prinse, als Erfstadhouder, Capitein en Admirael Generael van Vriesland, in het particulier te verleenen de Sessie in de Provinciale Staets-Vergaderingen, en in de hooge Collegien, aldaer geëtablisseerd, met instantelyk verzoek, dat zich gelieve te beledigen, om de daer in voorvallende Besoignes by te wonen, om daer door, in Hoogst deszelfs jonge jaren kennisse te mogen bekomen van de aloude Vriesche Privilegien, Statuten en Rechten, op dat, by het aenvaerden dezer hooge Digniteiten, daer van alrede onderricht, in staet moge zyn dezelven te handhaven, en het Stadhouder- Capitein en Admiraelschap Generael, tot wezenlyk nut en voordeel van den Staet in 't gemeen, en van deze Provincie in het byzonder, waer te nemen, en daer in, onder den Zegen en Bystand van God Almagtig, een overgroote reeks van jaren te continuëren.

De Staten vergunnen den Prinse Erfstadhouder Zitting in hunne Vergaderinge.

Met auctorisatie en last aen de Heeren, hunner Ed. Mog. Gecommitteerden in de Vergaderingen

zoo van de Heeren Staten Generael, als in de verdere hooge Generaliteits Collegien in 's Hage, om hier van, met de complimenten ter materie dienende, en met overgave van Extract dezer Resolutie, kennisse te geven aen zyne doorluchtigste Hoogheid, en Hoogstgedachten Heere Prinse, wegens Hoogst deszelfs voorspoedige herstellinge uit de gevaerlyke Ziekte, uit name van hunne Ed. Mog., op een convenable wyze, te congratuleren, en van het een en ander aen den Heere Hartoge van Brunswyk communicatie te geven. LEEUWARDEN.

Ten welken einde Extract dezes aen hunne Ed. Mog. zal worden toegezonden.

Den zelfden 27 van deze Bloeimaend, hebben hunne Ed. Mog., in overweginge nemende, aen den eenen kant, dat het Hooi, in 't voorleden jaer gewonnen, met grooten drift naer buiten werdt gescheept, terwyl het schrael gewas der Gras- en Hooilanden een slegte verzameling van nieuw Hooi voorspelt; en, aen den anderen kant, dat het Rundvee, door Gods Zegen in menigte aengekweekt, thans niet kan worden gedebiteerd, naerdien de Invoer daer van in Holland t'eenemael verboden is; den *Uitvoer van Hooi en Strooi* verboden, na den eersten van de aenstaende Zomermaend, tot zoo lange hunne Ed. Mog. daeromtrent andere maetregelen zullen genomen hebben; om dus voor te komen dat het Vee, in den eerstkomenden Wintertyd, geen gebrek aen 't noodig Voedzel hebbe.

KAMPEN.

DEn 5 van deze Bloeimaend heeft de Magistraet van deze Stad, van wiens Oneenigheden met de Meerderheid der Leden KAMPEN.

KAMPEN. van der Gezworenen Gemeente te voren omstandiglyk gesproken is (*), een Besluit genomen, waer toe het volgende Geval gelegenheid schynt gegeven te hebben. Het is alhier een oud gebruik; ten minsten vele Predikanten, hunne Intrede- of Afscheids-Predikatien doende, hebben het zoo begrepen, en uit dien hoofde zich daer naer geschikt; dat, alsdan, gelyk ook elken eersten dag van het jaer, niet alleen de Magistraet, maer ook der Gezworenen Gemeente in 't byzonder aengesproken wordt. Gelyk zulks nu, in vorige tyden, door de Leeraers geschied was, zoo bleef Dnus *Hermannus Hubert*, van hier naer Amsteldam beroepen, en, den 1 van deze Bloeimaend, plegtiglyk afscheid nemende van zyne Gemeente, ook niet in gebreke, by die gelegenheid, der Gezworenen Gemeente afzonderlyk aen te spreken, haer, *onder anderen*, daer pligt voorhoudende om de Rechten en Wetten getrouwlyk te bewaren en voor dezelven te waken. Dit Geval, zeggenwe, schynt den Heeren van den Magistraet gelegenheid gegeven te hebben, tot het nemen van de volgende Resolutie.

Extract uit het Boek der Resolutien der Stad Kampen, den 5 May 1763.

IS, na voorgaende deliberatie, goedgevonden en verstaen de Predikanten der Nederduitsche Gemeente, binnen deze Stad, te ordonneren en te gelasten, gelyk dezelven geordonneerd en gelast worden by dezen, om, by het doen van hunne Intrede- en Afscheids-Predikatien, gelyk mede van die

(*) Zie ons XV Deel [1761], bladz. 960.

die op de Nieuwjaersdagen, zich te onthouden van het doen van Aenspraken aen eenige Collegien, of particuliere Personen, buiten de algemeene Toehoorders, dan alleen aen de Heeren van den Magistraet, mitsgaders aen den Kerkenraed, uitgezonderd dan nog by de Keur-Predikatien, wanneer der Gezworenen Gemeente in het byzonder mede wordt aengesproken, naer ouder gewoonte.

KAMPEN.

Vaststelling wegens de byzondere Aenspraken der Predikanten enz.

En zal hier van Extract worden gezonden aen den Kerkenraed, om het zelve in hun Kerkenboek te insereren, en zorg te dragen dat daer aen worde voldaen.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

TEn opzichte van de Sterfte onder het Rundvee zyn de Berichten, by ons voor deze maend ontvangen, overeenkomstig met die, welken wy in de nu afgeloopen Grasmaend medegedeeld hebben. Alleenlyk meldt men ons dat, in VRIESLAND, niettegenstaende de Ziekte eene menigte van Beesten, in dit jaer, heeft weggerukt, en by aenhoudendheid op verscheide plaetsen woedt, echter nog veel Vee over is, aengezien de handel in het zelve niet voortgezet kan worden, uit hoofde van den verboden Invoer in andere Provincien. Hier door de Uitvoer belemmerd blyvende, kan men ligtelyk denken dat het beste Hooi hier te Lande duur moet wezen. Voor het overige zyn, geduurende deze Bloeimaend, door den aenhoudenden Noordenwind en het ongemeen guur en koud Weder, de Weiden, alom, in deze Gewesten, schrael en koud, en de Aerde onvruchtbaer gebleven.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

Veranderingen onder de Hooge en Lage Amtenaers, enz.

ARNHEM. Den 15 van deze Bloeimaend overleedt, alhier, aen eene Borstziekte van drie weken, in het negenenzestigste jaer zyns ouderdoms, de Heer Mr. *Johan van Harn*, ordinaris Raedsheer in den Hove van deze Provincie en Oud-Burgemeester van deze Stad.

'S GRAVENHAGE. Den 5 van deze Bloeimaend overleedt, in deze Hofplaetse, de Heer Mr. *Berent Buis*, federt den jare 1755 Raedsheer in den Hoogen Rade van Holland, weleer Minister van dezen Staet by de Nedersaxische Kreits.

GOUDA. Den 16 van de vorige Grasmaend is, door de Wel Ed. Groot Achtb. Magistraet, tot Secretaris van deze Stad aengesteld de Heer Mr. *Boudewyn Jongkind*, in plaetse van den Heere Mr. Gerard van Brandwyk, welke onlangs tot Raedpensionaris van deze Stad verkozen is.

OUDEWATER. Den 26 van de nu afgeloopen Grasmaend hebben de Heeren Bailliuw, Burgemeesters en Raden in de Vroedschap van deze Stad, op de gewone wyze, eene Nominatie gemaekt van veertien persoonen, uit welken de Heeren Staten dezer Provincie, als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, tot Schepenen, voor het eerstvolgende jaer, verkozen hebben de Heeren *Hendrik van Dyk*, *Abraham Spiering*, *Johannes Kymer*, *Adriaen van Welt*, *Andries van Oudenallen*, *Theodorus Marinus Costard de la Moraisiere* T. M. Zoon en *Willem la Couriere*; uit welken wederom tot Schepenen Commissarissen over 's Lands Gemeene Middelen aengesteld zyn de Heeren *van Dyk*, *Spiering* en *de la Morasiere*.

ROTTERDAM. Den 29 van de nu afgeloopen Grasmaend geschiedde, alhier, volgens gewoonte, de Boontrekking ter uitlotinge van acht Heeren, die op de Nominatie van Burgemeesteren gesteld zouden

den worden, en van veertien ter verkiezinge van Schepenen. By deze gelegenheid waren Boonheeren de volgende Leden van de Vroedschap, namelyk Mr. *Jean Bichon*, Heer van Yffelmonde, Mr. *Dirk Kornelis van der Stael*, *Dammas van Herfele*, Mr. *Johan Wilhelm Lormier* en Mr. *Jakob van der Heim*. De gemaekte Nominatien aen de Heeren Staten van deze Provincie overgeleverd zynde, hebben hunne Ed. Groot Mog., in hunne reeds gemelde hoedanigheid, uit dezelven, voor den tyd van één jaer, verkozen tot Burgemeesteren de Heeren Mr. JOHANNES MEERMAN, Mr. HUGO KORNELIS DE GROOT, Mr. GERARD FRANÇOIS MEINERS en ABRAHAM GEVERS; en, tot Schepenen, de Heeren Mr. *Willem Prins*, *Daniel Albertus Havart*, *Johan Verstolk*, junior, Mr. *Johan Gerbrand van Mierop*, *Bastiaen Molewater*, Mr. *Jakob Philippus Bogaert* en Mr. *Izaak van Teilingen*; en, uit de laetstgemelden, tot Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen, de Heeren *van Mierop*, *Molewater* en *van Teilingen*.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

SCHIEDAM. In de zelfde Grasmaend hebben de Heeren Vroedschappen van deze Stad, ter gewone veranderinge van het Collegie van Burgemeesteren en Schepenen, volgens gebruik, eene Nominatie gemaekt van zes persoonen tot de verkiezinge van Burgemeesteren, en eene van veertien persoonen tot die van Schepenen, welken aen de Heeren Staten van deze Provincie, in de meergenoemde hoedanigheid van Voogden, overgeleverd zyn. Deze hebben daer op, uit dezelven, als Burgemeesteren van deze Stad, voor het eerstvolgende jaer, verkozen de Heeren JAN VAN DER HEIM, Mr. HENDRIK VAN BULDEREN en THOMAS PIGEAUD; als Schepenen, de Heeren *Leendert van den Berg*, *Martinus Knuppelhout*, *Pieter Schoubanter*, Mr. *Pieter Laghet*, Heer van den Burch, *Jan Jakob Mispelbloem Beijer*, Heer van Zuidscharwoude, Mr. *Karel Johan Bosschaert* en *Nanning de Greve*.

Wyders, hebben de zelfde Heeren Staten, ter vervullinge van drie Vroedschapsplaetsen, uit eene an-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

andere aen hen overgeleverde Nominatie, door de Heeren Vroedschappen gemaekt, als Raden in de Vroedschap verkozen de Heeren Mr. *Eduard Jakob Penning*, Mr. *Philip Pichot* en *Jakob Hereman*.

SCHOONHOVEN. Door de Heeren van de Vroedschap dezer Stad is, den 23 van deze Bloeimaend, tot Raed in derzelver Collegie, verkozen de Heer *Maerten Wevering*, in plaetse van den overledenen Heere G. Verhaer.

MONIKENDAM. Den 26 van deze Bloeimaend overleedt, alhier, na eene Ziekte van slechts drie dagen, in het drieënzeventigste jaer zyns ouderdoms, de Heer *Roelof de Leeuw*. Hy werdt Lid van de Vroedschap dezer Stad in den jare 1743, en bekleedde de Burgemeesterlyke Waerdigheid, voor de eerstemael, in den jare 1751; thans was hy ook regerend Burgemeester.

PURMERENDE. Den 25 van de nu afgeloopen Grasmaend, den bepaelden dag zynde, op welken de Nominatien tot de verandering van de Regeringe gemaekt worden, is zulks, volgens gewoonte, binnen deze Stad geschied; uit welken de Heeren Staten van deze Provincie, als Voogden over den minderjarigen Heere Erfstadhouder, verkozen hebben, tot Burgemeesteren, voor het eerstvolgende jaer, de Heeren KORNELIS KOOL, Mr. LAURENS PEREBOOM, KLAES LOUWEN en WILLEM BLYDENBERG; tot Schepenen, de Heeren *Pieter Jordaen*, *Andries de Flines*, *Simon Appel*, *Albert Louwen*, *Jakob Muller*, *Hermannus Tamboer* en *Kornelis Spruit*; en, uit de laetstgemelden, tot Schepenen Commissarissen over des Gemeenen Lands Middelen, de drie eerstgenoemde Heeren.

MIDDELBURG. Den 16 van deze Bloeimaend overleedt, alhier, de Heer Mr. *Jan Caen*, Raedsheer in den Hove en Raed van Vlaenderen sedert den jare 1733. Zyn Ed. was de Zoon van den Heere Mr. Andries Caen, in leven Burgemeester te Vlissingen. Door dit overlyden is de Heer Mr. *N. Braems*, onlangs tot extraordinairen Raed aengesteld,

steld (*), nu als ordinair Raedsheer ingevallen. Wyders is, door den Magistraet van deze Stad, in plaetse van den overledenen Heere Mr. G. van Goens, tot Pensionaris aengesteld de Heer Mr. *J. de Timmerman.*

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMPTENAERS, ENZ.

VLISSINGEN. Den 3 van deze Bloeimaend is, naer jaerlyksche gewoonte, door zyne Excellentie, Jr. Jan van Borsselen, op auctorisatie van den Heere Hartoge van Brunswyk Wolfenbuttel, als administrerenden Voogd over den Heer Erfstadhouder, de Regering van deze Stad veranderd; en zyn aengesteld tot Burgemeesters de Heeren Mr. NIKOLAES VAN HOORN, Heer van Burgh, en MATTHYS PRUIST; en, als Schepenen, de Heeren *Jan Guepin*, *François Pieter van Goethem*, *Nikolaes Lambrechtzen*, Mr. *Jan Willem van Sonsbeek*, *Adriaen Kroes*, *Jan Akkerveld*, *Kornelis Damme*, Dr. *Passchier Baert* en *Hendrik de Zitter.*

LEEUWARDEN. Den 11 van deze Bloeimaend overleedt, binnen deze Stad, in den ouderdom van ruim zevenenzestig jaren, na een langduurig verval van krachten, de Heer Mr. *Gulbartus Knock*, Volmagt ten Landsdage en Oud-Ontvanger Generael der genegotieerde Penningen op losse Renten, welk Amt, gelyk wy onlangs gemeld hebben, zyn Ed. op zyn Zoon heeft overgedragen. In den jare 1723 werdt hy Raed in de Vroedschap van deze Stad, en in de jaren 1729, 1738 en 1753 bekleedde hy alhier de Burgemeesterlyke Waerdigheid, t'elkens den tyd van vier jaren.

GRONINGEN. Den 5 van deze Bloeimaend overleedt, alhier, in den ouderdom van ruim eenenvyftig jaren, de Heer Mr. *Joseph Trip*, sedert den jare 1751 Raedsheer van deze Stad; in wiens plaetse wederom tot Raedsheer aengesteld is de Heer *Fikko Berghuis*, welke thans zitting heeft in de Vergadering der Staten Generael, wegens deze Provincie, en in die Commissie door den Heer *H. Wolters* zal vervangen worden.

LYST

(*) Zie hier voren bladz. 263.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 16 May.

	By de Z. Zak.
TARW, N. W. Zeeuwſ.	$14\frac{1}{2}$ a $16\frac{1}{2}$ ß
—— Blaeuwe dito	12 a 14 ß
—— Zomer dito	12 a 13 ß
ROGGE, Zeeuwſ. enz.	10 a $10\frac{1}{2}$ ß
W. BOONEN. . .	12 a 15 ß

	by 't Laſt.
BOEKW., Vl. enz. op 152 ℔	20 £
GARST, Zeeuſ. Vl. enz.	18 a 19 £
HAVER, Zeeuwſ. enz.	9 a $10\frac{1}{2}$ £
PAERDENBOONEN.	18 a 20 £

Rotterdam, den 16 May.

	by den Steen.
VLAS, Allerbeſt	30 a 31 ſt.
—— Beſt	28 a 29 ſt.
—— Gemeen	24 a 25 ſt.
—— Slegt	21 a 22 ſt.

Leiden.

	by 't Vierend.
HOOIBOTER, 7 en 14 May	*f* 18 a 19 :-
GRASBOTER, 7 May .	23 a 24 :-
——— 14 dito .	25 a 26 :-
——— 21 dito .	25 a 26 :-
——— 28 dito .	27 a 28 :-

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

JUNY. MDCCLXIII.

HOLLAND.

's GRAVENHAGE.



DEn 10 van deze Zomermaend, hebben de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van deze Provincie den *Uitvoer van Hooi en Stroo*, uit deze Provincie naer buiten, by provisie, en tot nadere ordre, verboden. 's GRAVENHAGE.

Wy hebben te voren gezien dat de Heer Capitein Hœufft zich met een Verzoekschrift wendde tot hunne Hoog Mog. de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, om vryheid te erlangen van den Heer Lieutenant Admirael Schryver in Rechten te mogen betrekken voor den Hove van Holland, en dat hunne Hoog Mog., den 21 van de nu afgeloopen Lentemaend, goedgevonden en verstaen hebben dat Verzoekschrift te stellen in handen van de Heeren Tengnagel van Bronkhorst en anderen, hunner Hoog Mog. Gecommitteerden tot de Zaken van de Zee, om het zelve te overwegen, de Bedenkingen van de Gecommitteerden uit de Collegien ter Ad-

'S GRAVENHAGE. miraliteit 'er over in te nemen, en van alles ter Vergaderinge verslag te doen. Dit Besluit den Heere Lieutenant Admirael ter ooren gekomen zynde, heeft hy nodig geoordeeld de gemelde Heeren in staet te moeten stellen om te gemakkelyker dat onderzoek te kunnen doen, en ten dien einde, in de nu afgeloopen Bloeimaend, eene Memorie aen dezelven overgegeven om te dienen tot naricht nopens de verschillen, tusschen hem en den Capitein Hœufft gerezen. Deze Memorie luidde:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

GEmerkt hunne Hoog Mog. by derzelver Resolutie, op den 21 Maert jongstleden (A) genomen, ter gelegenheid van zekere Requeste, aen Hoogst dezelven gepresenteerd, by of van wege den Capitein Jan Hœufft, *hebben goedgevonden en verstaen* „ dat Copie van de voorsz. Requeste gesteld zoude worden in handen van de Heeren „ Tengnagel van Bronkhorst en anderen, hunner „ Hoog Mog. Gedeputeerden tot de zaken van de „ Zee, om te visiteren, examineren, daer op te „ hooren en in te nemen de Consideratien en het „ Advis van de Gecommitteerden uit de respective „ Collegien ter Admiraliteit, by de eerste gelegenheid, dat alhier zouden komen, en van alles „ alhier ter Vergaderinge raport te doen, enz." heeft de ondergeschreven Lieut. Admirael, tot faciliteringe van het gemelde visiteren en examineren by U Ed. Mog., raedzaem geoordeeld, by dezen, op eene suscincte wyze, voor te dragen de ware source en omstandigheden der verschillen, tusschen den Ondergeschrevenen en den Capitein Jan Hœufft; benevens de gronden, waer op gemelde Capitein zich

(*) A. Dit was de Resolutie van hunne Hoog Mog. op het Requeft van Capitein Hœufft, hier voren te vinden, bladz. 245.

zich verbeeldt eene Actie van (pretense) Injurie ten laste van den Ondergeschrevenen te hebben.

Dewyl uit deze eenvoudige voordrage, gestaefd met de nodige bewyzen, voor eerst, vele zaken in de gedrukte Berichten van den Ondergeschrevenen nog klaerder zullen worden; en, ten tweeden, aen U Ed. Mog. zonneklaer zal blyken, dat het gedrag van den Ondergeschrevenen is gefundeerd op Eed en Pligt, en dat van Capitein Hœufft daer van t'eenenmale is deviërende.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Het is dan gebeurd, in den najare van 1749, dat Capitein Hœufft het Commando bekomen hebbende over 's Lands Schip van Oorlog, Hilversbeek, om met het zelve eenige Schepen naer Curaçao te convooijeren, hy, zoo het schynt, liever hadt gehad een Schip, dat met meer Geschut voorzien, en met meer Manschap geëquipeerd was; ten einde, door dat middel meer profyt te doen; om welk oogmerk te bereiken dikmael kunstwerk gebruikt wordt.

Capitein Hœufft schynt hier ook een kunstwerk te hebben willen plegen; want of schoon het zelve Schip was goed en wel uitgerust, volgens de drie onderstaende Verklaringen van de Officieren der Timmerlieden van 's Lands Werf, [Zie deze Verklaringen in ons vorig Deel [1762] bladz. 361,] en het Schip, volgens het eigen raport van Capitein Hœufft aen wylen zyne doorl. Hoogheid gedaen, met alle attentie was gerepareerd, heeft hy Capitein, echter, eenige geringe lekkagie, die niet veel om het lyf hadt, en die geen gevaer ter waereld veroorzaekte, gecapteerd; en, aen boord zynde gekomen, aenstonds aen den Raed ter Admiraliteit geschreven (B) dat het vry lek was, als wordende, alle etmalen, ruim twee voet water gepompt, 't geen, naer zyne onkunde, voor een Schip, op eene Reede leggende, vry veel was; om door dit voorgeven, zoo als van achter ook gebleken is, eene ordre te bekomen van by provisie niet te zeilen.

(*) B. Zie ons vorig Deel [1762], bladz. 28.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

De Raed, aen die Missive ter goeder trouwe geloof gevende, heeft ook daer op order aen hem gezonden van wederom te ankeren; en, wyders, geresolveerd dat het Schip zoude worden gevisiteerd door den Adsistent Baes Timmerman, Jan May, met een a twee Timmerlieden. Dezen, in Tessel aen boord van het Schip gekomen en het zelve gevisiteerd hebbende, hebben op hun retour gerapporteerd, dat het gemelde Schip in staet was de reize te kunnen doen; waer op Capitein Hœufft, by Missive van dato den 4 January 1750, in zeer scherpe termen gelast is zyne reize, volgens zyne Ordres, te volvoeren.

Edoch Capitein Hœufft heeft aen die Ordres niet gedefereerd, en, by Missive (C), aen 't Collegie ter Admiraliteit positief gezegd, dat de verzekeringen van den Adsistent May niet waren conform de waerheid. Hunne Ed. Mog. hebben, daer op, goedgevonden den Onder-Equipagiemeester Binkes en Meesterknecht Willem van Genth naer Tessel te zenden, om het Schip Hilversbeek te visiteren, medegevende eene *Ordre voor Capitein Hœufft*, die zy aen hem moesten overgeven, indien zy oordeelden het Schip in staet te zyn om de reize te volbrengen, en anders die te rug te houden. [Zie dezelve in ons XV Deel [1761], bladz. 1164.]

En, vermits Capitein Hœufft, inmiddels, by Missive aen het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam hadt geschreven, dat de verzekeringen, die de voorn. Adsistent May aen 't Collegie gedaen hadt nopens het Schip, niet waren conform de waerheid, is by het zelve Collegie, op den eigen dag der voorgemelde Ordre aen hem geschreven de volgende Missive, [te vinden in ons vorig Deel, bl. 367].

De Onder-Equipagiemeester Binkes en de Meesterknecht van Genth, op den 8 of 9 January 1750, aen boord zynde gekomen, hebben het Schip accuraet

(*) C. was de Ordre van den Raed ter Admiraliteit aen den Capitein Hœufft, te vinden in ons XV Deel [1761], bladz. 1163.

met geëxamineerd, en bevonden dat alleenlyk voor in het Schietgat of Hel, langs den Steven, tusschen den tweeden en derden band, onder het onderste Dek, eenig water inkwam, welk de lekkagie, waer over geklaegd wierdt, veroorzaekte.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Zy vroegen, wyders, aen Capitein Jan Hœufft en zyne Officieren, welke defecten zy van het Schip wisten? en kregen tot antwoord, dat *zy het Lek niet hadden kunnen vinden; en geene andere defecten wisten, dan dat 'er een schreotje van de Dubbelhuid af was, en dat 'er nog een af moest zyn, om dat de Kaegschipper nog een hadt zien dryven.*

De Onder-Equipagiemeester en Meesterknecht, ligtelyk begrypende dat dit door het stoten aen den grond, in 't gat, toen Capitein Hœufft voor de eerstemael aen den grond zeilde, was veroorzaekt, en van geene gevolgen konde zyn; en, wyders, wetende dat de bovengemelde lekkagie van geen groot belang was, en niet erger zoude worden; en niets anders gevonden hebbende; oordeelden dat het Schip Hilversbeek genoegzaem in staet was de geordonneerde reize te doen, en gaven de Ordre van den Raed aen Capitein Hœufft over, die toen aenstonds bevel gaf het Schip, 't geen gelost was om van den grond weder vlot te krygen, wederom te laden. Dit alles blykt uit het Verhael van den Onder-Equipagiemeester Binkes (*), en uit een Extract Missive, op den 11 January 1750, op den Helder, aen 't Collegie van de Admiraliteit voorn., by den zelfden Equipagiemeester en Meesterknecht Willem van Genth, geschreven, luidende in dezer voege: [Zie ons vorig Deel, bladz. 363].

Maer dat het voorsz. bevel, om het Schip wederom te laden, geen oogmerk hadt om terstond wederom zee te kiezen, blykt, vermits Capitein Hœufft, zonder te allegeren, veelmin te bewyzen, dat hy door contrarie wind opgehouden zy; in Tessel ten anker is blyven leggen; en nog, op den 1 Fe-

(*) Zie het zelve in ons XV Deel [1761], bladz. 1152, in de *Aent.*

'S GRAVENHAGE.

February 1750, eene Missive van daer aen 't Collegie ter Admiraliteit heeft geschreven, op welke by 't gemelde Collegie is genomen de volgende Resolutie. [Zie dezelve in ons vorig Deel, bladz. 357.]

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

De presente Vlag-Officieren, deze Resolutien, mitsgaders de Copien daer by gemeld, bekomen hebbende, hebben, op den volgenden dag, den 3 February, aen het verzoek van hunne Ed. Mog. voldaen, en aen dezelven overgegeven het volgende Advis, [te vinden in ons vorig Deel, bladz. 358].

Achtervolgende dit Advis, wierdt terstond Ordre aen Capitein Hœufft gezonden om zee te kiezen; hy ontving die op den 6 Maert 1750, en zeilde echter niet voor den 23 dito weder naer zee, zoo als hy zelf voorgeeft in zyn Relaes aen wylen zyne doorl. Hoogheid (D); doch wederom zonder van eenigen contrarie wind te melden, veelmin die te bewyzen.

By dit Relaes geeft hy vervolgens eene meer dan geaffecteerde beschryving van de ongemakken en gevaren, die het Schip Hilversbeek, wegens de voorsz. (geringe) lekkagie, op de reize naer en van Curacao, zoude hebben geleden; dan waer van hy, naer zyne gewoonte, al wederom niet alleen geen bewys produceert, maer waer van ook de abusiefheid in 't vervolg zal worden aengetoond. Wyders, eindigt hy dit Relaes met te zeggen, dat hy, den 15 November 1750, 's avonds, voor Gaets van Tessel ten anker, en vervolgens, den 19, binnen kwam; zonder het allerminste te gewagen dat het Schip, voor de tweedemael, in het inkomen van Tessel, aen den grond was gezeild, en, voor de derdemael, op de Spaenderbank, aen den grond verzeild en by hem verlaten was.

't Gunt echter gebeurd is, en zich aldus toegedragen heeft: Capitein Hœufft, met zyn onderhebbend Schip, over het Vlaek zynde gezeild, en, by manquement in zyn pligt, geene zorg gedragen hebbende

(*) D. Dit Relaes hebben we reeds geplaetst in ons vorig Deel, bladz. 29.

de dat een der Stuurlieden aen 't Lood stondt, gelyk behoorde; maer toelatende dat dit door een Matroos gedaen wierdt, heeft de Loots, in het naderen by Enkhuizen, op drie en een halve vadem water zynde, aen hen, die aen 't Lood stonden, gezegd: als het drooger wordt, dan moet gy my waerschouwen; 't geen by hen wel is aengenomen te doen, maer niet naergekomen: waer door het Schip kort daer na is vastgeraekt op de Spaenderbank, op vyftien voet water (E).

'S GRAVENHAGE. *Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.*

Dit, volgens 't voorgeven van Capitein Hœufft, op den 15 December, des namiddags omtrent half vier, met een heldere Lucht en zeer goed weder, gebeurd zynde, wachtte hy tot den 17, en dus twee dagen, met kennisse daer van aen 't Collegie ter Admiraliteit te geven; en zondt toen de volgende Missive aen 't zelve: [Zie dezelve in ons vorig Deel, bladz. 49].

By deze Missive legt Capitein Hœufft al de schuld op den Loots, en zegt, dat het Schip onmogelyk daer af kon komen, benevens meer andere zaken, waer van de volstrekte onwaerheid in 't vervolg zal betoogd worden.

Het Collegie, inmiddels, door dit schryven misleid; heeft, op den 18, aen den Capitein Hœufft de volgende Missive gezonden: [te vinden in ons XV Deel [1761], bladz. 1131].

Die Missive heeft Capitein Hœufft geëmplooieerd tot een dekmantel, om het verlaten van zyn Schip met eenigen schyn te bekleeden; dan waeromtrent de zaek zich aldus heeft toegedragen:

Het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam heeft, na 't ontvangen der voorsz. Missive van Capitein Hœufft, den Onder-Equipagiemeester Binkes geordonneerd naer het Schip te vertrekken, het zelve te onttakelen, de Masten en alles daer uit te nemen wat mogelyk was, en het dan te abandonneren.

De Onder-Equipagiemeester, aen het Schip ge-

(*) E. Zie deze Bylage in ons XV Deel [1761], bladz. 1149.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narigt wegens de gerezene verschillen.

komen zynde, vondt het zelve zitten aen de Westzyde van de Spaenderbank, hebbende aen ieder zyde een Kaag of Ligter aen boord; en vondt, wyders, Capitein Hœufft in 't Achteronder van een dier Kagen by 't vuur zitten.

De Onder-Equipagiemeester, in 't Schip overgegaen zynde, kwam Capitein Hœufft aldaer by hem; en aen den Capitein en verdere Officieren gevraegd hebbende, hoe het met hun Schip gesteld was? kreeg tot antwoord, dat *het zelve zeer lek en met geen pompen boven te houden of lens te krygen was.*

Voorts, om laeg gegaen zynde, vondt hy het Ruim van 't Schip, op drie of drie en een half voet na, vol water; en voorgeslagen hebbende van nog eens aen het pompen te gaen, om te zien of men nog iets konde winnen, kreeg tot antwoord „dat „ men reeds alles met pompen gedaen hadt; dat het „ Volk reeds afgemat was; en men toch niet zou„ de kunnen winnen; waer van, zy zeiden, ver„ zekerd te zyn."

De Onder-Equipagiemeester, *geene magt hebbende* om daer over te ordonneren, liet, vervolgens, zyne Ordre aen Capitein Hœufft zien, en verzocht hebbende zyn Volk te laten doen 't geen hem geordonneerd was, gaf daer op bevel het Schip tot het Onderwand toe te onttakelen, en die Goederen in een Kaeg te doen, die hy ten dien einde van Amsteldam hadt medegenomen. Vervolgens zeilde hy dien avond weder met 's Lands Schuit naer Enkhuizen, om het verdere nodige te bezorgen.

De Onder-Equipagiemeester deedt en volbragt, vervolgens, het geen Capitein Hœufft, was hy een attent en waekzaem Officier geweest, hadt behooren te doen; het viel hem hard, en dacht hem jammer, een Schip op zoodanige wyze te abandonneren en ten prooi te geven. Hy kende het Schip, en was verzekerd, schoon Capitein Hœufft geene ordres tot reddinge wilde geven, dat het echter te redden ware; gelyk als de uitkomst ook bewaerheid heeft. Want, ziende dat 'er eenige Wieringer

Lig-

Ligters in de Haven van Enkhuizen lagen, besloot hy met de Schippers te spreken, en te vernemen, of zy het Schip van de Spaenderbank naer Amstel-dam wilden brengen.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narichi nopens de gerezene verschillen.

Dit namen die Schippers aen op de volgende Conditien:

1. Dat de Onder-Equipagiemeester het Schip niet verder zoude aftakelen dan tot het Onderwand; aen boord latende de Fok en Bezaen, twee zware Ankers en drie Touwen; dat zy daer van, zoo hun voornemen gelukte, geen bergloon zouden hebben, maer geconsidereerd worden als hen geleend te zyn.

2. Dat zy, wanneer het Schip door hen aen de Stad was gebragt, van het Hol, en de Ballast, die in het zelve was, een derde zouden hebben van de waerde, gerekend tegens *f* 2-0-0 de 100 ℔ en de waerde van het Schip, zoo veel als het in publique veiling zoude mogen gelden.

3. Dat de Onder-Equipagiemeester Binkes hier van aenstonds aen hunne Ed. Mog. zoude kennisse geven, en de goedkeuring van gemelde Heeren hier op ontvangen hebbende, zy Aennemers aenstonds possessie van het Schip zouden nemen, het zelve bewaren, en met hun eigen Volk tot Amsteldam zouden brengen, en alles weder restituëren, wat hen ter leen gelaten was.

4. Dat, hun voornemen mislukkende, en zy het Schip niet tot voor de Stad Amsteldam kunnende brengen, voor alle hunne moeite en kosten (hoe genaemd) niets zouden genieten, maer alles voor hunne rekeninge en schade zoude zyn, en zy genoodzaekt zyn aenstonds kennisse te geven.

De Onder-Equipagiemeester; dit provisioneel Accoord, dien zelfden avond, aen hunne Ed. Mog. gezonden hebbende, met verzoek van, zoo spoedig doenlyk, geïnformeerd te worden van de intentie van Hoogst dezelven; kreeg ook, zoo schielyk zulks konde geschieden, daer op de goedkeuring van hunne Ed. Mog. te rug; en sloot toen het voorsz. Accoord met de Wieringers.

Dit Accoord heeft, vervolgens, getoond dat het voorgeven van Capitein Hœufft, als of het Schip

on-

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

onmogelyk van de Spaenderbank kon afkomen, in onwaerheid bestondt. Het Schip dan in dien staet gebragt zynde, als volgens het Accoord moest wezen, namen de Aennemers possessie van het zelve, en maer een Pomp van hun Eiland gehaeld hebbende, en met ruim veertig Man aen het pompen gaende, kregen het Schip spoedig lens en van de Bank, en, na eenigen tyd, voor de Stad.

Het Schip binnen gehaeld zynde, was, door het driemael aen den grond zeilen, en door de abusive voorgevens van Capitein Hœufft, in zoodanige verachting gebragt, dat het in publique veiling, op 's Lands Magazyn, niet meer heeft mogen gelden, dan *f* 6100-0-0, en is door hunne Ed. Mog. ook voor die somme opgehouden; zynde dit dus de waerde, waer naer de Bergers moesten betaeld worden, en ook betaeld zyn. Vervolgens, werdt geresolveerd het Schip te kielen, en te visiteren hoedanig het gesteld was. Het zelve dan op zyde gewonden zynde, werdt gevisiteerd, in tegenwoordigheid, van den Ondergeschrevenen, van den Lieut. Admirael Reynst, en Vice-*Admirael* de *Lange*, mitsgaders van de Officieren van de Werf, den Baes Timmerman, en Onderbaes van de Oost-Indische Compagnie te Amsteldam.

De twee Gangen werden, in hunner aller tegenwoordigheid, uit het Schip gehaeld, om te kunnen zien of 'er ook, door het aen den grond zitten en geweldig stoten, Buikstukken of Sitters waren gebroken, of schade hadden bekomen; maer, wanneer de visitatie met alle accuratesse volbragt was, vondt men niets diergelyks; maer alles heel en wel; en de Inhouten zoo gaef en zuiver, als in weinig Schepen gevonden zal worden: zynde het Schip, dat drie of vier dagen op iedere zyde in de kielinge heeft moeten leggen, vry digt en wel, en NB. niet erger dan anderen.

Dit geval nu, gevoegd by het voorsz. Advis van den Ondergeschrevenen en verdere Vlag-Officieren en Capiteinen, volgens welk Capitein Hœufft, uit hoofde van zyne verregaende disobedientie, by de voornoemde scherpe Resolutie, is genoodzaekt geweest

weeft met zyn Schip zee te kiezen, heeft hem de galle ontstoken en byzonderlyk tegens den Ondergeschrevenen, als gepresideerd hebbende in het Besogne, over het Advis gehouden. En gelyk hy een Man is van een onvergenoegden en nydigen aert, gewoon over alles, 't geen hem niet volkomen naer den zin is, te murmureren, heeft hy ook, na zyn retour, over het gemelde Advis, op alle plaetsen, mondlyk, en zelfs schriftlyk by zyn Relaes aen zyne doorl. Hoogheid, hoogl. memorie, gemord(*).

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Hy zegt daer by, dat hy zeer gesurpreneerd was in het Advies te zien dat het Schip Hilversbeek werdt goedgekeurd, niettegenstaende de Ondervindinge, die hy reeds hadt gehad; en welke voorgewende Ondervinding het eenigste bewys van zyn voorgeven is.

Wyders zegt hy, dat hy nog het meeste verwonderd en gesurpreneerd was dat, in het zelve Advis, genoegzaem werdt geposeerd, en inwikkelender wyze gezegd, dat hy verzuimd zoude hebben zyne reize te vervolgen.

Dat hy wederom moest besluiten, dat die Heeren niet hadden geweten dat hy, op den 31 December 1749, onder zeil zynde om in zee te loopen, een Ordre ontving, waer op hy absolut genoodzaekt was weder ten anker te gaen, enz.

Hy beschuldigt dus de voornoemde Vlag-Officieren en Capiteinen, dat zy geadviseerd zouden hebben, zonder exacte attentie te geven op alle de Documenten, die hunne Ed. Mog. tot informatie aen hen hebben ter hand gesteld.

Hy mort, wyders, over de slegtheid van zyn Schip, hy zegt op het poinct te zyn geweest van het op Gods genade te laten dryven, niettegenstaende hy by het zelve Relaes opentlyk erkend dat het Schip kort te voren was gekield, en NB. met alle attentie gerepareerd en veel in vertimmerd was.

Hy mort, wyders, over den Onderbaes of Assistent May, als of die kwade raporten van de Visitatie zou gedaen hebben, dewyl die, aen boord zyn-

(*) Zie dit Relaes in ons vorig Deel [1762], bladz. 29, in de *Aent.*

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

zynde, aen hem zoude hebben gezegd: *Indien dit Schip in Engeland moeste gevisiteerd worden, zoo zoude men het aldaer afkeuren; maer daer is, in den gepasseerden Zomer, te veel in vertimmerd, om het nu hier af te keuren.* Woorden, die notoir onwaer moeten zyn, vermits zy ten eenemael contrariëren aen het voorsz. raport van den Adsistent May.

Hy mort, al verder, over de onbarmhertigheid van het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, die de Ziel van hem Capitein Hœufft, en zoo vele andere Zielen, in gevaer heeft gebragt, door de voorsz. geringe Lekkagie.

Deze murmurerende klagten hebben onophoudlyk geduurd, en wanneer den Ondergeschrevenen zulks ter ooren kwam, heeft hy gemeend wel te doen, op zynen tyd en plaetse, de abusiefheid daer van te kennen te geven. Hier door heeft Capitein Hœufft nog grooter verbittering tegens den Ondergeschrevenen opgevat, en daer uit zyn wezenlyk gesproten de moeilykheden, die hy thans aen den Ondergeschrevenen veroorzaekt.

Om nu U Ed. Mog. deswegens verdere informatie te doen hebben, heeft de Ondergeschreven de eere aen dezelven wyders voor te dragen:

Dat 's Lands Schip van Oorlog de Meermin, gecommandeerd door de Capiteins Evert Bisdom en Limborgh van der Kraght, op het Gom, een noodlottige Bank in den mond van het Kanael, zynde verongelukt, zulks occasie heeft gegeven dat de Ondergeschreven by het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam is verzocht in een Krygsraed als President te adsisteren, ter examen van 't verloren gaen van 't gemelde Schip.

De Krygsraed geconvoceerd en by een zynde gekomen, heeft dezelve alle mondlyke en schriftlyke Raporten, mitsgaders al wat ter materie dienende was, geëxamineerd, en, vervolgens, de Verklaringen van alle Opper- en Onder-Officieren laten beëedigen: wanneer Capitein Hœufft, zyne mede Capiteinen Bisdom en Limborgh van der Kraght, zoo 't scheen, willende bezwaren, mondlyk aen den Krygsraed berichtte, dat hy in den Haeg hadt

hoo-

hooren vertellen dat zekere Juffrouwen tot nadeel van Capitein Bisdom en zyn tweeden Capitein Limborgh van der Kraght verteld zouden hebben: waer op de Ondergeschreven repliceerde, dat de Krygsraed van Vrouwen Vertellingen geen notitie nam, maer wel van mondlyke Examens en beëedigde Verklaringen; dat aen den Ondergeschreven mede diergelyk was voorgekomen door een oud Wyf, die Vrienden en Naestbestaenden te avanceren hadt; dat de Ondergeschreven geene oude Wyven praetjes opraepte, maer liet leggen.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narichte nopens de gerezene verschillen.

Dit bragt den ouden zuurdeessem in 't hart van Capitein Hœufft aen 't gisten, en deedt hem bang zien; byzonderlyk om dat zyne vertelling by niemand ingang vondt; als handtastlyk blykende dat hy het voorsz. frivool bezwaer, ten laste van zyne ongelukkige mede Officieren, inbragt, met oogmerk om hen by den Krygsraed ondienst te doen; zoo als uit het volgende nog nader zal blyken.

Want het Examen, met alles wat daer toe betreklyk was, afgeloopen, en de Ondergeschreven, ten verzoeke van den Heere Vice-Admirael Pieterson, zyn Præ-Advis geüit, en met verscheide sufficiente redenen en exempelen betoogd hebbende dat het verloren gaen van 's Lands Schip de Meermin als een ongeluk moest gerekend, en de Officieren van wandevoir vry moesten gesproken worden, kon Capitein Hœufft zyne drift niet langer bedwingen, maer liet zynen wreveligen geest gansch insolent, onverstandig en onkundig uit; met, op eene assurante wyze, den Ondergeschrevenen toe te duwen, dat hy Præsident meer zaken bybragt tot opheldering en verantwoording, dan de Capiteinen in questie en de verdere Officieren zelven hadden bygebragt.

Hoe zeer dit impertinent gezegde den Ondergeschrevenen van openbare eenzydigheid beschuldigde, en Capitein Hœufft hadt behooren te weten dat de edele en goedertieren pligt van een Rechter bestaet in te suppleren, het geen een Beschuldigde door confusie vergeet of manqueert tot zyne verantwoordinge by te brengen, heeft, echter, de

On-

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Ondergeschreven daer op, zonder eenige drift, geantwoord, dat, als die Officieren vierenzestig jaren ter zee gediend zouden hebben, zoo als de Ondergeschreven, zylieden als dan ook niets vergeten zouden tot hunne verantwoordinge by te brengen.

En de Ondergeschreven hadt wyders het genoegen, dat zyn Præ-Advis by alle de verdere Leden wierdt goedgekeurd, en gearresteerd „ het verloren gaen van 's Lands Schip de Meermin te verklaren een ongeluk te wezen, en de Officieren vry te verklaren van wandevoir."

De redenen van het groot gevaer der Plaetse, daer de Meermin verloren is, in de Sententie en Vryspraek sterk uitgehaeld zynde, gaf occasie aen het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam het Advis van den Krygsraed te vragen: „ of „ 'er met mogelykheid eenig middel uit te denken „ zou wezen, tot meerder securiteit voor 's Lands „ Navigatie, in het passeren van de Hoofden, in „ de Wintermaenden."

De Krygsraed daer op vergaderd zynde, heeft de Ondergeschreven zyne gedachten over die zaken schriftlyk aen den Krygsrade voorgedragen, en daer by expreslyk verzocht, dat ieder van de Leden zyn Advis mede schriftlyk wilde opstellen en overgeven; en heeft daer op weder het genoegen gehad, dat alle de Leden eenparig (uitgezonderd Capitein Hœufft, die zich, naer zyne gewoonte, aenstonds tegens den Ondergeschrevenen aenkantte) van sentiment waren eene proeve te nemen van 't gene de Ondergeschreven hadt uitgedacht, wegens de hooge noodzaeklykheid in het voorkomen van de geduurige groote schade, die de Schepen op het Gom leden (*).

De Ondergeschreven beantwoordde Capitein Hœufft, met te zeggen, dat hy zyn Advis schriftlyk aen de Admiraliteit moest overgeven, 't geen hy aennam, en den volgenden dag in den Krygsrade bragt.

Dit

(*) Volgens de Couranten van den 30 October, 3 en 4 November, 12 December 1761, en 15 February 1762, zyn, in dien Winter, zes Schepen op het *Gom* verongelukt.

Dit Meesterstuk, gelyk aen de wanschapene vrucht van den grooten Berg, verwekte eerst een heimelyk gelach, en vervolgens eene wezenlyke indignatie; want niet alleen werdt 'er geen een speciael middel om het Gom mis te zeilen by vermeld, maer, bovendien, werdt het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit van Amsteldam, mitsgaders alle derzelver Hooge en Lage Zee-Officieren, op de sensibelste wyze, daer by gechocqueerd; namelyk, als of, by het welgemeld Collegie, geene anderen dan losse, onkundige, onervarene, dronkene, achteloze Officieren, en onbekwame, onkundige, onervarene, dronkene Stuurlieden wierden aengesteld; en, gevolglyk, dat alle de Officieren, zoo Hooge als Lage, mitsgaders alle de Stuurlieden, aen deze verfoeilyke gebreken zouden schuldig zyn. Een laster, die alle brutaliteit te boven gaet, en Capitein Hœufft ten uiterste strafbaer maekt. 't Is waer, hy heeft dezelve naderhand trachten te palliëren, met aen hunne Hoog Mog., by zyne Requeste, (*quasi*) op het heiligste te verklaren „ niet anders bedoeld te „ hebben, dan dat geene andere dan de ordinaire „ wegen en middelen, welken ingeslagen en in 't „ werk gesteld werden, aen hem voor handen sche„ nen; waer van het mentioneren van het nugte„ ren zyn, en het bidden volgens de Ordres van „ hunne Hoog Mog. een blyk gaven, dewyl de „ Suppliant niemand van de Officieren, als daer in „ manquerende, onder het ooge hadt gehad, of „ willen beschuldigen; gelyk hy ook vertrouwde „ dat deze zaek door een ieder onpartydigen, en „ die geene ongeoorloofde aenvullingen of omkee„ ringen van den waren zin der woorden goed„ vindt te maken, zou worden aengezien." Maer deze gewaende heilige Verklaring is zoo direct strydig met den eenvoudigen zin en letter van zyn chocquant en injurieus Advies, dat ieder onpartydige verbaest zal staen, dat Capitein Hœufft onbeschaemd genoeg zy om, het geen hy zelf zwart noemt, naderhand met eene witte Pen te laten vernissen. Hy is ook van die verdraeide witte interpretatie zoodanig overtuigd, dat hy zyn injurieus Advis heeft achterbaks ge-

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

's GRA-VENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

gehouden, en achter zyne Memorie by Requeste, onder de Bylagen, niet heeft durven plaetse geven. Het zelve luidt in dezer voege: [Zie het zelve in ons XV Deel [1761], bladz. 903].

Ziet men nu het hoofd en het begin van dit Advis, met een bloot onzydig oog, in, dan blykt ontegenzeglyk, dat Capitein Hœufft geenzins bedoelt nochte bedoelen kan de ordinaire wegen en middelen; gelyk hy tegen zyn beter weten voorgeeft; maer andere tot nog toe onbekende wegen en middelen, die NB. tot meerder precautie, en om met minder gevaer, de Hoofden van het Kanael tusschen Engeland en Vrankryk te passeren, zouden dienen.

Naer de ordinaire wegen en middelen hadt de Raed ter Admiraliteit niet gevraegd; daer naer te vragen kwam ook niet te passe; want de Raed wist die; de Raed behoefde ze aen den Krygsraede niet te vragen; en 't past Capitein Hœufft zeer kwalyk, thans voor te wenden, dat hy alleen de ordinaire wegen en middelen aen den Raed zoude hebben opgegeven, dewyl uit dat bloote zeggen blykt dat hy, om zich te verontschuldigen, den Raed als daer van onkundig doet voorkomen. Maer dit pretext is notoir verdicht; want als Lid van den Krygsraed was hy gevraegd naer middelen, die niet ordinair, en die nog niet bekend waren; en naer middelen, die dienen moesten tot meerder præcautie, en om het gevaer minder te maken.

Wist nu Capitein Hœufft geene andere middelen, dan de ordinaire, waerom met zyn impertinent Advis niet achtergebleven? En zoo zyne heilige meening niets anders geweest ware, dan de ordinaire en alom bekende middelen aen te wyzen, dan wist hy zeer wel, dat hy zich met zoodanig armgeestig Advis by de geheele waereld bespotlyk zou hebben gemaekt; maer het is 'er zoo niet mede gelegen; want hy zegt, met duidelyke en klare woorden, dat hy als middelen, die niet tot ordinaire, maer NB. die tot meerder precautie, en om met minder gevaer de Hoofden te passeren, kunnen en behooren in 't werk gesteld te worden, van oordeel is

dat de inhoud van de voorsz. Artikelen behoort in 't werk gesteld te worden.

Waer uit handtastlyk profluëert dat, naer zyne malitieuse meening, de zaken, by die Artikelen vermeld, niet worden in 't werk gesteld; maer voortaen tot NB. meerder precautie in 't werk gesteld behooren te worden; zonder eens te gewagen van de zinloosheid van 't vyfde Artikel, alwaer hy zegt „ dat hy nog wel eenige middelen weet, maer „ dat ze, volgens zyn gering oordeel, niet wel in 't „ werk kunnen gesteld worden."

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narichte nopens de gerezene verschillen.

Gelyk als nu dit malitiëus en eerkwetzend Advis veel geruchts begon te maken, en van gansch nadeelige gevolgen voor Capitein Hœufft konde wezen, heeft hy getracht zulks voor te komen, met te formeren eene zoogenaemde *Memorie*, inhoudende de redenen, om welken hy zich (*quasi*) niet hadt kunnen conformeren met het voorsz. Advis van den Krygsraed.

By die Memorie, geplaetst achter zyne *Memorie by Requeste*, onder Bylage E (*), zegt hy, dat hy geene andere beoogingen of intentie zou gehad hebben met het overgeven van zyn Advis, „ dan „ om aen te toonen dat hy geene andere middelen, „ tot precautie voor ongelukken, in 't passeren der „ Hoofden, wist uit te denken, dan die altoos „ door een kundig, ervaren, waekzaem en voor„ zichtig Zeeman in 't werk zyn gesteld;" welke woorden, vergeleken met die van zyn Advis, op de duidelykste wyze betogen, dat hy den Raed ter Admiraliteit sugilleert dat die zoodanige Zeelieden niet aenstelt; zoo als boven breeder is aengetoond. Vervolgens, tracht hy om ver te werpen twee middelen, by het Advis van den Krygsraed geproponeerd; namelyk het zenden van Galjoots uit de Zeehavens dezer Landen met de Oorlogschepen en Koopvaerders, zoo als, ten tyde van den grooten Admirael de Ruiter, met veel succes geschied is; maer by Capitein Hœufft wordt afgekeurd; en wyders

(*) E. Zie ons XV Deel [1761], bladz. 905.

's Gravenhage.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

ders het schieten met Kanon of Mortieren op het Zuid- en Noord-Voorland, op de Engelsche Kust; het gene insgelyks by Capitein Hœufft afgekeurd wordt.

Hy spot ook, op eene laffe wyze, met de Jagt-Signalen of Seinen by nacht, even als of die van geen nut waren, om dat hy ze nooit gezien hadt; hy veracht die, om den Ondergeschrevenen in 's Lands Dienst verachtlyk te maken, niettegenstaende de Ondergeschreven die Seinen, zedert vele Jaren, met goed succes gebruikt heeft.

De Ondergeschreven, de gemelde Memorie van Capitein Hœufft gezien hebbende, heeft noodig geoordeeld dezelve te beantwoorden en te wederleggen; mitsgaders die Wederlegging, by Missive, aen alle de vyf Collegien van de Admiraliteit afgezonden (*).

Capitein Hœufft, zoo 't schynt, kennisse van deze Wederlegginge en Missive bekomen, en reeds vergeten hebbende op welke eene verregaende wyze hy het Collegie ter Admiraliteit te Amsteldam, en den Ondergeschrevenen, benevens de verdere daer onder ressorterende Officieren, by zyn Advis, hadt geledeerd, en op welk eene inexcusabele wyze hy, eenige jaren te voren, 's Lands Schip van Oorlog hadt aen den grond gezeild en verlaten, begon zich te imagineren dat hy, by gemelde Wederlegging en Missive, door den Ondergeschrevenen was geïnjurieerd; en verzocht, ten einde bewys van die pretense injurie te hebben, by Requeste aen het welgemeld Collegie, ten zynen kosten Copie authenticq van de meergemelde Wederlegging en Missive; die Copie authenticq aen hem gegeven zynde, heeft hy vervolgens zich, by Requeste, aen hunne Hoog Mog. geadresseerd, en op gansch sub- en obreptive, mitsgaders voor den Ondergeschrevenen injurieuse middelen, verzocht, dat het hunne Hoog Mog. behagen mogte hem te doen erlangen eene behoorlyke Reparatie van Eere over de

(*) F. G. Zie het zelfde Deel, bladz. 913 en 1116.

de Beschuldigingen, door den Ondergeschrevenen gedaen.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admrael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

De beide gemelde Requesten zyn geplaetst achter de *Memorie by Requeste* van Capitein Hœufft, in de Bylagen A en A No. 1 (*). Hunne Hoog Mog. hebben, by derzelver Resolutie van dato den 27 October 1761, de evengemelde Requeste, gequoteerd A, met negen Bylagen, aen den Ondergeschrevenen ter hand gesteld, om daer op te berichten; de Ondergeschreven heeft aen die Resolutie geobedieerd, en, op den 25 November 1761, een Bericht (†), mitsgaders, op den 28 dito, eene Ampliatie (‡) van dien, by Missive, aen hunne Hoog Mog. overgegeven; welken daer op hebben genomen de volgende Resolutie: [te vinden in ons vorig Deel, bladz. 15].

Vervolgens, is van wege Capitein Hœufft, op den 28 January 1762, in de waereld gekomen de meergemelde *Memorie by Requeste*, dienende om hem Capitein, was 't mogelyk, te disculperen van 't geen hem door den Ondergeschrevenen naer waerheid is ten laste gelegd, en om den Ondergeschrevenen als een Man van het allerhaetlykste en verfoeilykste Characterten tonele te voeren.

Den Ondergeschrevenen de gemelde *Memorie by Requeste* ter hand zynde gekomen, en ziende op hoe verregaende wyze hy daer by wierdt gelasterd, heeft zich hier door genoodzaekt gevonden eene *Tweede Ampliatie* op deszelfs voorsz. Bericht te coucheren, en dezelve, op den 1 May 1762, aen hunne Hoog Mog. overgegeven.

Inmiddels heeft Capitein Hœufft van zich kunnen verkrygen, op den 27 April 1762, aen het Collegie ter Admiraliteit te presenteren een Requést, waer van de Ondergeschreven tot nog toe niet anders dan een mager Extract heeft bekomen, luidende in dezer voege:

(*) Zie het gemelde Deel, bladz. 1117, 1121.
(†) Zie het zelfde Deel, bladz. 1134.
(‡) Zie het zelfde Deel, bladz. 1167.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de geresene verschillen.

Extract uit het Register der Extraordinaire Requesten, gehouden by het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit, residerende binnen Amsteldam.

Dingsdag 27 April 1762.

Aen de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit, residerende binnen Amsteldam.

Geeft, met alle eerbied, te kennen Jan Hœufft, Capitein ter Zee, dat hy Suppliant, &c. . . .

. . . .

en indien &c. . . . . . .

Alsdan ten dien opzichte aen den Suppliant te permitteren, om den Admirael Schryver voor U Ed. Mog. te mogen conveniëren, en tegens hem Admirael Eisch te doen in cas van injurien, ten dien einde te fixeren een dag, en voorts te stellen zeer korte en precyse termynen.

't Welk doende, &c.

Accordeert met voorschreve Register.

(was geteekend)

J. BACKER *Jansz.*

(was geapostilleerd)

De Raed, de nevensgaende Requeste gezien en geëxamineerd hebbende,

Laet, ten opzichte van het institueeren zyner Actie, voor dezen Raede, uit krachte van hunner Hoog Mogende Resolutie de dato 25 *October* 1761, *aan den Suppliant over, zulx te doen, zoo, en in diervoegen als hy Suppliant te raede zal werden.*

Al het verdere by den Suppliant ten Requeste verzogt voor als nog declinerende.

Accordeerd met voorschreve Register.

(geteekend)

J. BACKER *Jansz.*

Dan

Dan thans heeft de Ondergeschreven, niet zonder verwondering, gezien, dat het zelve geheel is geinsereerd in het Jaerboek voor de Maend May 1762, en bevonden dat de Inhoud is een zamenraepsel van eerroovende Lastertael en van insolente Expressien; de lecture van dat kwaedaertig stuk zal dit betoogen; het luidt volgens gem. Jaerboek in dezer voege: [zie de aengehaelde Maend, in ons vorig Deel, bladz. 351.]

De Ondergeschreven zal, by provisie, geene andere Remarques op dat Lasterschrift maken, dan alleen, dat Capitein Hœufft, by het zelve, zonneklaer aentoont, dat hy een gegrond en behoorlyk examen, nopens het verzeilen en verlaten van het onder zyn commando geweest zynde Schip ten alleruiterste schroomt; aengezien hy, om zulks te ontduiken, verzoekt, en wel (*quasi*) provisioneel, „dat de Raed ter Admiraliteit hem zoude geven „een *Declaratoir* dat de zaek van het gem. Schip, „en deszelfs gehouden gedrag, na volbragte reize en „gedaen rapört, was geëxamineerd en afgedaen."

Bovendien kan dat verzoek van geene ongerymdheid vrygesproken worden, vermits daer by, onder de benaming van een *Declaratoir* beoogd wordt eene *affectieve Sententie*, waer by Capitein Hœufft, buiten behoorlyk onderzoek, van alle wandevoir zou worden vrygesproken, en gevolglyk de Ondergeschreven provisioneel zou worden verklaerd Capitein Hœufft te hebben geïnjurieerd; en welk *Declaratoir* zou gegeven worden door een Collegie, 't welk Capitein Hœufft als Rechter over zyne Actie van pretense injurie verkiest; maer 't welk, met alle eerbied gezegd, geene cognitie over de Zaek vermag te nemen.

Dit ongerymd verzoek is dan ook, by provisie, aen Capitein Hœufft afgeslagen, en hem „alleen „overgelaten, ten opzichte van het instituëren „zyner Actie, voor welgemeld Collegie, uit „krachte van hunner Hoog Mog. Resolutie de dato 25 November 1761, zulks te doen, zoo en „in dier voege als Capitein Hœufft te rade zoude „worden."

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver tot naricht nopens de gerezene verschillen.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Dit Appoinctement heeft Capitein Hœufft ganisch verkeerdlyk opgevat, even als of hem daer by permissie ware gegeven den Ondergeschrevenen voor het vorengemelde Collegie in cas van Injurie te conveniëren, zoo als *ad oculum* zal worden gedemonstreerd in de hier achter geplaetste *Memorie van Rechten.* (*)

Hy is, vervolgens, in dat abusief begrip blyven persisteren, en heeft ten blyke van dien, op den 22 December 1762, gepresenteerd het volgende Requeft: [te vinden in ons vorig Deel, bl. 952.]

De Ondergeschreven, Copie van gemelde Requeste, en van den marginalen Appoinctemente, daer op gesteld, bekomen hebbende, heeft gemeend, terwyl hy zich bekwaemde om den Raed te dienen van zyn belang, gepaste middelen te moeten gebruiken om Capitein Hœufft te stuiten in zyn oogmerk, ten einde den Ondergeschrevenen van zyhen ordinairen, dagelykschen en competenten Rechter te avoceren. Ten dien einde heeft de Ondergeschreven zich by de volgende Requeste aen den Hove van Holland geadresseerd: [zie dit Requeft hier voren, bladz. 226.]

Dit Requeft, mitsgaders Appoinctement van Comparitie met Surcheance, aen Capitein Hœufft geinsinueerd zynde, heeft dezelve goedgevonden zich by zoodanig Requeste, als in de Bylage A gevonden wordt, aen hunne Hoog Mog. te adresseren; waer op, vervolgens, is genomen de Resolutie, van welke in den beginne dezes wordt gewaegd, en die mede in gemelde Bylage A gevonden wordt.

Dit vooraf gepremitteerd zynde, heeft de Ondergeschreven de eere, tot justificatie van 't geen hy, nopens het wangedrag van Capitein Hœufft, heeft geavanceerd, en tot refutatie van de lasterlyke defensie van gemelden Capitein, in zyne Memorien en Requesten, mitsgaders mondlyke voorgevens, en

(*) Zie deze Memorie hier voren, bladz. 230.

A. Zie hier voren, bladz. 242.

en wel inzonderheid met betrekkinge tot zyn laetstgemelde Requeſt, de volgende reflectien te maken:

's Gravenhage.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

De eerste periode van dat Requeſt houdt in eene opgave van vyf Schepen gecommandeerd, en circa acht a negen jaren daer mede gediend te hebben; dan 't welk aldaer wordt bygebragt, om de groote verdiensten van hem Capitein Hœufft aen te toonen; en hier niet te pas komt, ten zy Capitein Hœufft, by consequentie, daer uit wil trekken eene auctoriteit, om aen zyne Superieuren impertinentien te zeggen, te schryven en te drukken; alles bezyden de waerheid voor te brengen; daer toe eene stekelige penne te gebruiken, en om dat alles met een schynsel van waerheid te vernissen; waer door sommigen van 't Publiek, voor een tyd, misleid worden; hoewel de waerheid, als maer eenerlei zynde, maer voor een tyd verduisterd kan worden. Capitein Hœufft hadt veel eer zyn roem, van vyf Schepen te hebben gecommandeerd, te passe moeten brengen, om, op eene cierlyke en krachtige wyze, zyne schuldige dankbaerheid te betuigen voor zoo vele genaden, aen hem bewezen; want, wat zyne verdiensten aengaet, hy moet by zich zelven erkennen dat die niet groot zyn, vermits hy anderzins niet manqueren zoude te melden de gedistingueerde en gesignaleerde passagien, waer in hy die verdiensten heeft doen eclateren.

De tweede periode van het Requeſt behelst een Verhael van het gepasseerde in den Krygsraed, over het verongelukken van 's Lands Schip de Meermin, gecommandeerd geweest door Capitein Evert Bisdom; welk Verhael Capitein Hœufft abusivelyk opgeeft, zoo als hier voren is getoond. De Sententie van Vryspraek, ten opzichte van de Officiecieren, over het verongelukken van 's Lands Schip de Meermin, heeft occasie gegeven dat hunne Ed. Mog. het Advis van den Krygsraed afvraegden, of 'er met mogelykheid eenige middelen uit te denken zouden wezen, tot meerder securiteit voor 's Lands Navigatie en Commercie, tegens het verongelukken op het Gom, daer zoo vele Schepen van de Re-

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Republiek op verloren zyn gegaen. Wat daeromtrent gepasseerd zy, is hier vóor, mitsgaders in het gedrukte Bericht van den Ondergeschrevenen, op *pag.* 2, *parag.* 7 tot *pag.* 3, de tweede *parag.* incluis, uitvoerig gemeld, waer aen hy zich refereert.

Edoch, om vele redenen, tot meerder opheldering, is de Ondergeschreven genoodzaekt het volgende daer nog by te voegen. Het verzoek van hunne Ed. Mog. aen den Krygsraed gecommuniceerd zynde, verzocht de Ondergeschreven de Leden van den Krygsraed hunne Sentimenten op schrift te stellen. Daegs daer aen, weder vergaderd zynde, heeft de Ondergeschreven zyne gedachten aen den Krygsraed voorgelezen; welken in zaken bestaen, daer de Ondergeschreven alvorens ontelbare preuven van genomen heeft, en die in het gedrukte Bericht en in de tweede Ampliatie van den Ondergeschrevenen breedvoerig beschreven staen.

U Ed. Mog. kunnen, wanneer het hen gelieft, daer van zelven eene proeve nemen op een dag, wanneer verscheide stukken Kanon beproefd worden, en dat tessens de Soldaten van de Stad exerceren, en met sterke Pelottons vuuren; waer toe de Ondergeschreven U Ed. Mog. verzoekt te komen op Danzich, in de Watergraefsmeer, als de bekwaemste plaets om, in een Driehoek, het geluid van die slagen te peilen. Waer na U Ed. Mog., op eigene bevindinge, fondamenteel zullen kunnen oordeelen of het Advis, van den Ondergeschrevenen in 't licht gebragt, zoo onverstandig en zoo dwaes zy, als Capitein Jan Hœufft dat Advis decrieert, mondlyk, schriftlyk, en in gedrukte Memorien.

De Ondergeschreven heeft die zaken geproponeerd, om daer een proeve van te nemen, naer zyne gedachten, op een groote distantie, in de Zuiderzee, met zwaer Kanon te plaetsen op de Kusten, op een groote distantie van den anderen, waer mede alle de Leden van den Krygsraed zich conformeerden, uitgezonderd Capitein Jan Hœufft; en waer op de Ondergeschreven hem niets anders

ge-

gezegd heeft, dan dat hy zyne Sentimenten op schrift konde stellen, om die, met het Advis van den Krygsraed, aen U Ed. Mog. over te geven.

'S GRAVENHAGE.

Capitein Hœufft, naer zyne gewone wyze, proneerde, in zyne particuliere discourssen, dat hy in zyn op te stellen Advis zaken zoude in 't licht brengen, daer geene van de Leden in den Krygsraed aen gedacht hadden; en effectief volbragt hy dat, daegs daer na; welk Advis dan ook aen hunne Ed. Mog. is overgegeven. Ed. Mog. Heeren! de Leden van den Krygsraed hebben het Advis van den Ondergeschrevenen zoo chimeriecq niet aengezien, als Capitein Jan Hœufft wel wil doen gelooven, maer hebben geoordeeld de zaek zoo veel attentie waerdig te zyn, van daer van eene proeve te nemen. Capitein Jan Hœufft hadt kunnen afwachten hoe dat de proefneming zoude uitvallen; en, niet van effect bevonden wordende, als dan, met fondament, zyn wreveligen geest den vryen toom kunnen geven; maer zyne passie in het jaer 1750, hier voren aengehaeld, zoo diepe wortelen geschoten hebbende, dacht hy nu occasie te hebben zyn ressentiment daer over te toonen, by zyn voorsz. Advis; edoch waer aen hy in het vervolg eene gansch andere explicatie heeft getracht te geven, zoo als boven in 't breede is aengetoond.

Memoria van den Lieut. Admirael Schryver, tot narricht nopens de gerezene verschillen.

De derde periode van het Requeft van Capitein Hœufft behelst de confirmatie van dat gene, 't welk de Ondergeschreven, in de zoo even voorgaende periode, beantwoord heeft; daer in bestaende, dat Capitein Hœufft een gansch verdraeiden zin aen zyn eigen Advis geeft; maer welke, hoe verkeerd ook verdraeid, op geenerleie wyze beantwoort de vraeg naer *Middelen* NB. tot *meerdere precautie*, om geen schipbreuk op het Gom te lyden.

De vierde periode begint Capitein Hœufft met eene klagte en beschuldiging, dat hy van dezen en genen gehoord zou hebben, dat de Ondergeschreven zich zoude hebben uitgelaten in injurieuse termen op zyn subject; doch zonder eenig bewys, wie hem dat geloofwaerdig raport gedaen heeft, en waer in die injurieuse termen bestaen; waerom

'S GRAVENHAGE.

om de Ondergeschreven die klagten en beschuldigingen aenziet als frivool en geene attentie waerdig.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Het vervolg van de vierde periode behelst, onder andere klagten en beschuldigingen, ook deze:

Maer daerenboven om Copien van deze Missiven en voorengemelde ARTIKELEN *te doen komen in veler handen.*

Uit deze beschuldiging zullen U Ed. Mog. al wederom de partialiteit van Capitein Hœufft tegens den Ondergeschrevenen zien doorstralen, als dezelven gelieven te considereren dat de tien Leden van den Krygsraed ieder eene Copie moetende hebben van alle Documenten, die in den Krygsraed gediend hebben, eene onmogelykheid was, die alleen door den Schryver Tulken, als Secretaris in den Krygsraed fungerende, te laten copiëren; en derhalven daer toe eenige andere Schryvers hebben moeten worden geëmplooijeerd; eensdeels, om den Krygsraed zoo spoedig te doen eindigen, als 't mogelyk was, om daer door kosten te menageren; en, ten anderen, om dat de *Schryvers hunnen tyd* noodig hadden tot 's Lands Dienst in de Werving &c. Waer door de inhoud van alle Documenten ten eersten publiek is geworden; en wel zoodanig, dat den Ondergeschrevenen ter ooren is gekomen, dat, zoo haest het copiëren volbragt was, de Subalterne en Onder-Officieren, in de Prinsenhofsteeg, onder den anderen hebben geraillieerd met de *na rato* in 't nuchteren zyn; hoe vele flessen Wyn of Genever aen een ieder, *naer rato van zyn rang*, wel gepermitteerd mogt wezen te drinken.

En nademael Capitein Hœufft van sentiment is, dat hy waerlyk iets fraeis en dienstigs uitgevonden heeft, om geen schipbreuk op het Gom te lyden, en wel zoo, dat hy glorieert dat geene van de Leden van den Krygsraed daer aen gedacht hebben, heeft hy immers geen reden van klagen dat zyn Advis publiek geworden zy.

Heeft hem iemand doen begrypen dat zyn Advis ridicul zy, dan heeft hy redenen van zich zelven te leeren kennen; aen zich zelven alles te wyten; op

zich

zich zelven onvergenoegd te wezen, en op niemand anders; en derhalven zyn zyne klagten en beschuldigingen, tot laste van den Ondergeschrevenen, al wederom *abusive raporten*, *lasterlyke*, *ongeoorloofde interpretatien* en *verminkte allegatien*, waer van Capitein Hœufft onbeschaemd gebruik maekt, om den Ondergeschrevenen te lasteren; maer wezenlyk op hem toepaslyk.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

De Ondergeschreven hadt, uit consideratie voor Capitein Hœufft, wel aen de Leden van den Krygsraed kunnen recommanderen de secretesse; maer 't zou misschien weinig ingressie gevonden hebben, alzoo zommigen van die Leden zeer ontstigt waren.

Op het einde van deze vierde periode brengt Capitein Hœufft een groot bezwaer in, tot laste van den Ondergeschrevenen; dan 't geen, gelyk alle voorgaenden, na de opheldering, grooter bezwaer tot laste van Capitein Hœufft komt uit te leveren.

De periode van dat groot bezwaer luidt als volgt:

„ Den genoemden Lieutenant Admirael hadt „ kunnen geluften, ten opzichte van den Suppli- „ ant, zich in 't generael te emanciperen in trivia- „ le, doch teffens zeer lesive, bewoordingen en „ uitdrukkingen, en bovendien particulierlyk tot „ laste van den Suppliant te brengen, dat hy zyn „ Schip Hilversbeek, twee a driemalen in eene „ reize, aen den grond gezeild, en het zelve zou- „ de verlaten hebben; een verwyt, welk uit ha- „ ren eigen hoofde dies te atrocer injurie uitlevert, „ om dat, byaldien het zelve conform der waer- „ heid ware, DE SUPPLIANT TEN HOOGSTEN STRAF- „ BAER zoude zyn geweest"

Waer op dient, dat Capitein Hœufft niet melt waer in de Ondergeschreven zich heeft geëmancipeerd in triviale lesive bewoordingen nopens zyn persoon, over wat subject, op wat plaetse, en tegens wien; weshalven dit een ydel voorgeven is.

Aengaende het gepasseerde met 's Lands Schip Hilversbeek, het volgende zal de waerheid daer van in daglicht stellen:

Voor eerst, dat Capitein Hœufft, met dat voornoemde

'S GRAVENHAGE.

noemde Schip, driemael in eene reize, aen den grond gezeild zy, is een indisputabele waerheid; het is ook een waerheid, dat zulks aen anderen wel eens gebeurt, maer aen velen niet.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Ten tweeden, als wanneer Capitein Hœufft, met dat voornoemde Schip, voor de derdemael aen den grond gezeild is, is hy Capitein Hœufft daer alleen oorzaek van geweest; de schuld is alleen op hem, en tot klare overtuiging, om de volgende reden.

Doch vooraf dient de Ondergeschreven alhier te zeggen, dat hy, beginnende te dienen met het begin van den jare 1697, zedert altoos gezien, en geleerd heeft, dat een Stuurman aen het Loden moet staen, gelyk als de Ondergeschreven zulks ook zelf altoos heeft gepractiseerd.

Maer Capitein Hœufft geeft, op *pag.* 12 van zyne gedrukte Memorie, het tegendeel voor, en zegt: „ Ondertusschen, zoo is het op te merken dat; „ nevens den Admirael, alleen de Lootsman Kornelis Snooy, om, was het mogelyk, zyne schuld „ te verminderen, in zyne Attestatie wil doen „ voorkomen als of het *gebruik medebragt*, en dat „ nooit anders, en overal, van het inkomen van „ Tessel tot aen Amsteldam, altoos een Stuurman „ aen het Lood moest staen, &c."

Dit voorgeven van Capitein Hœufft en van den Ondergeschrevenen is direct geoppofeerd aen den anderen, en bygevolg verklaert een van beide *onkundig, ondeugend, ja valsch*; 't geen te onderzoeken staet. De Ondergeschreven confirmeert zyn gezegde, en houdt allen Officieren wandevoirig, die geen Stuurman, maer een Matroos aen 't loden gebruiken.

De natuur van de zaek toont de groote noodzakelykheid aen, dat Diepten te loden Stuurmans werk zy; want de Stuurlieden merken den Loodlyn met de Diepten van de Gronden, wanneer zy zich bevinden op ondiepe Wateren; als in het inzeilen van het Zeegat van Tessel, en andere diergelyken; en ook binnen 's Lands in de Zuiderzee, op voeten, met roode, witte, of blaeuwe lapjes Laken, &c. welke tekenen in 't loden door een ervaren en

kun-

kundig Stuurman geobserveerd worden; maer daer van zyn *alle andere* personen op 's Lands Schepen onkundig, en gevolglyk daer onbekwaem toe; derhalve kan een iegelyk begrypen, zonder een ervaren en kundig Zeeman te wezen, dat men geene onkundige subjecten moet laten bewaeken zaken van die groote consequentie, als is te loden en de Diepten te peilen; waer door de Schepen ongelukken beloopen en aen den grond zeilen, ja verloren gaen; zomtyds met verlies van 't leven van vele menschen: 't welk zoo eene groote verantwoording subject is, dat een conscientieus gemoed daer voor moet beven.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Het is de pligt van alle Officieren, geenen uitgezonderd, zoo wel van die en chef commandeeren, als van die gecommandeerd worden, een ieder in zyn departement, doch van den Chef boven alles, kundig, ervaren, nuchter en waekzaem te zyn; gelyk ook Capitein Hoeufft, in deszelfs Advis aen de Regering recommandeert, *kundige, ervarene, nuchtere* en *waekzame Officieren* aen te stellen; hoewel hy, by ondervinding, in het jaer 1750, geleerd heeft dat hy in die gemelde qualiteiten gemanqueerd heeft; want (het dronkendrinken uitgezonderd) heeft hy te dier tyd gemanqueerd *waekzaem* te zyn, *niet na te zien* of de Stuurlieden hun pligt wel betragtten, en gepermitteerd dat een ander man te loden stondt, uitwyzens het Request, by gemelden Loots gepresenteerd, en door den Ondergeschrevenen, als een Bylage, geannexeerd aen het gedrukte Bericht, door hem aen hunne Hoog Mog. overgegeven; en verdere Verklaringen, in het gedrukte Bericht van den Ondergeschrevenen bygebragt op *pag.* 17, 18, 19, 20, 21, onder de *Nummero's* 4, 5, 6, 7 (*); welken aentoonen dat 'er, in plaets van een Stuurman, een onkundig Man, een Matroos, aen het loden heeft gestaen; en waerom de Loots zich te recht verontschuldigt, dat die Matroos zich heeft verward in de Merken, en hem

Loots-

(*) Zie ons XV Deel [1761], bladz. 1328.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Lootsman, door de Diepte verkeerd op te geven, heeft misleid; het welk die Loots ten eenemael buiten schuld stelt; en het verzeilen van 's Lands Schip Hilversbeek op de Spaenderbank alleen ten laste van Capitein Hœufft brengt.

De ondergeschreven Officier, overtuigend aengetoond hebbende dat Capitein Jan Hœufft alleen de schuld heeft dat hy met 's Lands Schip Hilversbeek op de Spaenderbank is verzeild, besluit met de eigene woordlyke Sententie, in deszelfs Request uitgesproken, dat hy Capitein Jan Hœufft ten hoogsten strafbaer zy.

Capitein Jan Hœufft brengt tot zyne verontschuldiging by, op *pag.* 12 van zyne gedrukte Memorie, de volgende periode:

„ Het zoude te verwonderen zyn, dat de gemel-
„ de twee Stuurlieden, die mede hebben verklaerd
„ hoe de Lootsman Kornelis Snooy niet onschul-
„ dig was aen het verzeilen van het Schip " &c.
en daer toe tot bewys aenhaelt de Copie Verklaring onder *Littera* A, No. 8, op *pag.* 12 van de Bylagen, geannexeerd aen zyne gedrukte Memorie (*).

Maer deze Verklaring doet niets ter zake; want wanneer die met attentie wordt nagelezen, vindt men gansch geen bezwaer tot laste van den Lootsman Kornelis Snooy, zoo als Capitein Jan Hœufft al wederom abusivelyk opgeeft; want dat de gemelde Loots heeft willen voortzeilen, is een bewys van zyne vigilantie om spoed te maken in 's Lands dienst; en hy is veel eerder daer over te lauderen, dan te laken; daer, in tegendeel, de aenrading van te ankeren suspicie uitlevert van den *tyd NB. der Kostpenningen te verlangen.*

Het voorsz. *voortzeilen* was ook de oorzaek niet van het *verzeilen* van 's Lands Schip, maer wel het *abusif peilen* van de Diepten, door een onkundigen Matroos; dat Stuurmans werk is, en waer over die Stuurlieden, zoo wel als Capitein Hœufft, in een Krygsraed als *Wandevoirigen exemplaer* behoorden te

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 45.

te worden gestraft; en te meerder strafbaer zyn, wyl zy een abusive Verklaring hebben gegeven, met hunne schuld van 't verzeilen en die van Capitein Hœufft op den Lootsman te leggen, om daer door de ware oorzaek te verduisteren, hunne schuld te bedekken van niet aen 't loden te hebben gestaen, en die van Capitein Hœufft, in niet waekzaem, maer achteloos geweest te zyn, met die Stuurlieden niet in hun devoir te houden, zoo als zyn pligt was. Die Lieden zyn te meer strafbaer, dewyl zy, door hunne abusive Verklaring, hunne Ed. Mog. hebben misleid en bedrogen, en daer door oorzaek zyn geweest dat de Lootsman Kornelis Snooy onschuldig gestraft is met eene gevangenis van dertig weken; tot verkryging van welke straffe Capitein Hœufft vry waekzamer is geweest, dan om zyne Stuurlieden tot hunnen pligt te houden.

's Gravenhage. Memorie van den Lieut. Admirael Schryver tot narichten nopens de gerezene verschillen.

Capitein Jan Hœufft vondt ook geen gereeder middel tot verantwoording en verschooning van zyne schuld in het verzeilen van 's Lands Schip, dan de schuld op den Lootsman te leggen, en van hem zoodanige verleidende en abusive raporten te geven, dat hy een Ordre van hunne Ed. Mog. heeft gesurpreneerd, van denzelven geboeid naer Enkhuizen te laten brengen, alwaer gemelde Kornelis Snooy dertig weken gevangen heeft gezeten, en, ver van Amsteldam zynde, zyne verantwoording niet heeft kunnen doen; veel min zyne onschuld kunnen openbaren. Na welken tyd van dertig weken, hy Lootsman raporteert, dat hem door een een hem onbekend persoon afgevraegd is, waer zyne beschuldigers waren? en geantwoord hebbende daer niets van te hebben vernomen, kreeg hy tot antwoord, *wel! dan zyt gy ontslagen, en gy kunt gaen waer gy wilt.*

Indien de Lootsman wezenlyk schuld hadt, dan was het de pligt van Capitein Hœufft geweest hem verder naer de Wetten te doen straffen: want *de nieuwe Ordonnantien en de Instructien op de Pilotagie, Art.* 11, *pag.* 44, statuëren *dat een Lootsman, die een Schip, by moedwil, ongeluk, zorgloosheid of kwade gissingen, aen den grond komt te verzeilen,*

'S GRAVENHAGE.

gestraft zal worden met suspensie, deportement, bannissement, of zwaerder straffe aen den lyve, zelfs ook met den dood &c.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Maer dien weg inslaende, zou, door de verantwoording van den Lootsman, de schuld van Capitein Hœufft aen het licht zyn gekomen, en daerom was 't voorzichtiger den Lootsman verder in ruste te laten, ten einde deszelfs onschuld in het duistere verborgen bleef, en hy, met dertig weken gevangenis totael geruïneerd zynde, buiten staet zoude zyn zyne zaek te verdedigen en met proces te vervolgen. Gelyk ook de Lootsman, door die gevangenisse, totael is geruïneerd, en buiten staet gebragt om het geringste voor zyne verdedinge tegens Capitein Hœufft als toen te ondernemen. Dan welke provisionele inactiviteit van den Lootsman Capitein Hœufft thans tegens zyn beterweten interpreteert, als of die des Lootsmans schuld zoude bewyzen.

Het contrarie van dien blykt ook uit de Requeste van gemelden Lootsman, naderhand aen den Raed ter Admiraliteit te Amsteldam gepresenteerd, luidende als volgt: [Zie dit Request in ons XV Deel, [1761] bladz. 1145.]

Verre dat deze Loots schuldig zou zyn, is, in tegendeel, Capitein Hœufft strafbaer volgens de Militaire Wetten, naer den inhoude van den Artikelbrief en Instructie, rakende den Oorlog ter Zee, Art. LXIII, alwaer staet:

„ Ende alle andere *behoorlyke* en *gewoonlyke* Ar„ tikelen, hier niet geroerd, noch gesteld, en „ nochtans in Oorlog te Water gebruikelyk, en *al„ toos in oude tyden geobserveerd zynde* " &c. en vervolgens staat „ *zullen alle Capiteinen, Lieute„ nants, Officieren, Soldaten en Bootsgezellen, en „ de alle anderen, klein en groot, die zich in den „ Dienst te Water begeven, hen verbinden die wel „ en getrouwelyk te onderhouden, en daer op den „ behoorlyken Eed doen*" &c.

Welke Eed inhoudt, *gehouw en getrouwlyk voorsz. Lande te dienen*; vermits nu het getrouw dienen bestaet in met *alle vigilantie* te dienen, en Capi-

tein

tein Hœufft in zyn Advis zegt, dat de Officieren *ervaren*, *kundig*, *nuchteren en waekzaem* moeten wezen, dat is, *overal naer zien*, en wel in persoon; mitsgaders of de mindere Officieren hun pligt betrachten, die daer toe te houden, ieder in hun Departement *getrouw* hunnen Dienst te doen waernemen &c. is het zeker, dat die daer in manqueert, zich strafbaer maekt; en vermits Capitein Hœufft daer in gemanqueerd heeft, hy zich ook strafbaer heeft gemaekt.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver; tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Capitein Hœufft vermeent zich op dit Artikel te kunnen verantwoorden, op de volgende wyze, (regelrecht strydig met zyn Advis, zoo even aengeroerd, en te zien in zyne gedrukte Memorie, op *pag.* 12) (*).

„ Ondertusschen zoo is op te merken dat, nevens den Admirael, alleen de Lootsman Kornelis Snooy, om, was het mogelyk, zyn schuld te verminderen, in zyne Attestatie wil doen voorkomen, als of het gebruik medebragt altoos een Stuurman aen het Lood moest staen, en dus niet alleen wanneer de Lootsman zulks requireert, maer dat, zonder interruptie, de commanderende Officier uit zich zelven daer toe een geduurende ordre zoude moeten geven &c."

Dan op deze allegatie dient, dat geen tyd of plaets uitgezonderd is, alwaer de pligt van een Officier, die zyn Dienst verstaet, en getrouwlyk volgens Eed en pligt waerneemt, ophoudt. Die daer in nalatig zyn, zyn schuldig en ten *hoogsten strafbaer*, om redenen hier voren gedemonstreerd, als mede in het gedrukte Bericht van den Ondergeschrevenen, op *pag.* 13 vermeld.

Capitein Hœufft toont hier ook, met zyn eigen schriften, dat hy gansch verwarde denkbeelden van den Dienst heeft; want in de laetste periode souteneert hy *fort* en *ferme*, als of het een waerachtige waerheid was (eene allervreemdste en ongerymdste stelling voorwaer!) dat een commanderende Of-

(*) Zie ons XVI Deel [1762], blads. 43.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narichtingens de gerezene verschillen.

Officier niet gehouden zou zyn, *zonder interruptie, uit zich zelven, geduurende daer toe zyne ordres te geven.*

Maer dit strydt ook tegens de vereischte qualiteiten van zyn eigen Advis, namelyk, dat de Officieren *ervaren*, *kundig en waekzaem* moeten wezen: nu, niemand is waekzaem, of hy ziet alles naeuwkeurig na; en, in tegendeel, die verward is in zyne denkbeelden, geeft geene ordres, of, als hy die geeft, geeft hy die verward; hy spreekt en schryft daer van niet als verward, gelyk te zien is op *pag.* 10 (*) van het gedrukte Bericht van Capitein Hoeufft; alwaer hy zich dus laet hooren:

„ Deeze Lootsman werpt de schuld op den Matroos, die, ter zyner requisitie, gepeild heeft, zonder dat hy iets meldt van de ordres, die de Ondergeteekende (of een ander Officier) aen den Matroos tot peiling zoude gegeven hebben, gelyk hy die ordres ook niet gegeven heeft."

Voor eerst, heeft de Ondergeschreven sedert het jaer 1697 beginnen te dienen, en nooit gehoord of gezien dat een Lootsman een onkundigen Matroos heeft *gerequireerd* om de Diepten te peilen, waer van zyne reputatie en welvaert afhangt. Ook spreekt de natuur van de zake dat tegen, en bevestigt de onwaerheid van het geavanceerde; en wanneer de Lootsman Kornelis Snoey, ja, alle kundige Lootsen daer over geëxamineerd zullen worden, zal men bevinden dat zulks ten eenemale verzonnen en nooit gebruiklyk is geweest; de natuur van de zake toont, in een ander opzicht, ook de onmogelykheid aen; want hoe is het te begrypen dat een Lootsman uit vyftig a zestig, een voor hem t'eenemael onbekende Manschap, een Matroos zal kunnen kiezen, die bekwaem is om te loden, preferabel aen een Stuurman: byzonderlyk, daer een Matroos onkundig is van de Merken, welken de Stuurlieden op den Loodlyn gemerkt hebben. Zulks dan die periode een volstrekte onmogelykheid involveert, en abusivelyk, onkundig en verward opgegeven is.

Niet

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 40.

Niet minder is het slot van die paragraef, alwaer Capitein Hœufft zich verontschuldigt met de woorden *gelyk hy die ordres ook niet gegeven heeft*, namelyk, dat 'er een Matroos aen 't loden moest staen; maer deze verontschuldiging brengt zyne onverantwoordlyke schuld en strafbaerheid mede; want Capitein Hœufft hadt daer op waekzaem moeten wezen; hy hadt dat moeten opmerken; het contrarie ordonneren, en de Stuurlieden corrigeren over in hunnen pligt te manqueren; dat is de directie van een Officier, die ordre houdt, en 's Lands Dienst met vigilantie betragt.

'S GRAVENHAGE. *Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.*

Op *pag.* 11 (*) van dat gedrukte Bericht tracht Capitein Hœufft, in de volgende periode, zich ook aldus te verontschuldigen.

„ De Ondergeteekende verklaert, dat het gebruik
„ niet mede brengt, dat, wanneer een Schip,
„ naer Amsteldam moetende, de droogte van het
„ Vlaek gepasseerd of over is, altoos een man aen
„ Lood zoude staen, veel minder dat daer van ergens een Wet zoude gevonden worden."

In deze periode, en wat verder, op *pag.* 12, brengt Capitein Hœufft wederom een nieuw en nooit meer gehoord, maer tevens abusief en onkundig, systema voort.

Het is niet in gebruik, souteneert Capitein Hœufft, en nochtans staet 'er een man op zyn Schip te loden; hy voegt in eenen adem daer by, dat, het Vlaek gepasseerd zynde, het gevaer over is; en zeilt, des niettegenstaende, met zyn Schip op de Spaenderbank; verliest zyn Schip, en laet het vol water loopen, by manquement van continueel te laten pompen; hoe hangt of kleeft dit?

Diergelyke armhartige verschooning laet Capitein Hœufft volgen, met te zeggen, dat 'er nergens een Wet gevonden wordt, om daer ter plaetse te loden; 't geen in zoo verre waer, maer tevens bespotlyk is; dewyl van zelven spreekt, dat op alle plaetsen, daer Ondiepten en Banken zyn, gelood moet

(*) Zie het zelfde Deel, bladz. 42.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

moet worden; en geene afzonderlyke Wetten kunnen gemaekt worden nopens het loden op zekere bepaelde plaetsen, en op anderen niet. Alle ervarene, kundige en waekzame Officieren, die Zeelieden zyn, hebben geen speciale Wet van nooden; zy weten het stuk van den Militairen Dienst, en wat hun pligt is! te doen of te laten. Als het sentiment van Capitein Hœufft niet gedrukt was, het zou niet te gelooven zyn, dat een Capitein ter Zee, die vyf Schepen van Oorlog gecommandeerd heeft, zoodanige sentimenten voor den dag zou durven brengen, en laten drukken; maer, het zy uit malice of uit onkunde, het is abusief voorgedragen, en de Regering is misleid, 't geen ten hoogste strafbaer is; en al wat Capitein Hœufft heeft geallegeerd in zyn gedrukt Bericht, tot wederlegging van dit stuk, is van de zelfde natuur.

U Ed. Mog. gelieven over al het voorsz., aengaende de *verschuldigde waekzaemheid* van een commanderenden Officier, dat die een Stuurman altoos aen 't loden ordonneert, en zulks niet willekeurig aen de Stuurlieden moet overlaten, om een Matroos in hunne plaetse hun werk te laten verrichten, ten overvloede na te lezen het gedrukte Bericht van den Ondergeschrevenen, op *pag.* 7 (*), waer aen hy zich refereert.

De periode van het verzeilen van 's Lands Schip van Oorlog, Hilversbeek, afgehandeld, en aengetoond hebbende dat de schuld daer van alleen te stellen is op rekening van Capitein Hœufft; en dat de Lootsman Kornelis Snooy ten eenemale buiten schuld is; volgt hier op het Artikel, waer in Capitein Hœufft vermeent grootlyks bezwaerd te wezen, dat hem ten laste wordt gelegd dat hy zyn Schip *driemael* aen den grond gezeild, en wyders verlaten zoude hebben.

Het driemael aen den grond zeilen is een onwederspreeklyke waerheid; en dat dat van de derde reize de schuld was van Capitein Hœufft, is zoo straks

(*) Zie ons XV Deel [1761], bladz. 1143.

straks bewezen; Capitein Hœufft ontkent ook niet *dat hy met zyn Schip driemael in eene reize aen den grond gezeild heeft*; zonder echter, in zyne wyduitgebreide Geschriften, met suffiçante bewyzen, aen te toonen dat het in allen dele door *Gods Weer en Wind* is veroorzaekt, of door eenig ander toeval, het zy door onkunde van den Lootsman of anderzins: hy vergenoegt zich, in tegendeel, met de volgende verantwoording, te zien op *pag*. 8 en 9 (*) van zyn gedrukt Bericht, alwaer hy schryft: „ De Onder-„ geteekende heeft, by zyn Requeſt aen hunne „ Hoog Mog., gesteld: dat het niet nodig was, om „ de omstandigheden van Weer en Wind op te ha„ len:" 't geen een suspecte verantwoording is, en hem met recht in verdenkinge brengt dat hy alles in het duister laet, op dat niet blyken zoude dat alles door zyn schuld is voorgevallen.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Allen en een iegelyk Officier, wien een ongeval, een ongeluk overkomt, voorziet zich met klaersprekende Verklaringen, zonder contradictien, tot bewys van zyne onschuld en verantwoording, gelyk dat betaemlyk en in alle zaken gebruiklyk is; maer Capitein Jan Hœufft produceert 'er geene; hy pretendeert dat zulks niet nodig zy, en dat zyne gezegden suffiçant genoeg zyn om dat te moeten gelooven; maer dit is verwaend en suspect, en daer is natuurlyk uit op te maken dat Capitein Hœufft gansch niet *waekzaem*, maer *achteloos* is geweest, omtrent het behoud van zyne reputatie in de Zeemanschap, waer op hy, in zyne Geschriften, zoo hoog zwetst. Of wel dat Capitein Hœufft, in zyn ten tweedemael aen den grond zeilen, mede niet *ervaren*, *kundig* of *waekzaem* gemanœuvreerd heeft, en uit dien hoofde geene Verklaringen tot bewys van zyne onschuld heeft kunnen bekomen: en daerom, zoo lang Capitein Hœufft die niet produceert, blyft hy met volle recht onder verdenking, dat het zyn schuld is geweest dat het Schip Hilversbeek de eerste en de tweede reize aen den grond gezeild

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 37.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

zeild zy; zynde van de derde reize niets beweezen.

De eenigste verschooning, die Capitein Hœufft, wegens het aen den grond zeilen, bybrengt, en die onkundigen eblouisseert, maer by kundigen met indignatie aengezien wordt, is, volgens *pag.* 9 van zyne gedrukte Memorie:

„ Dat zyn Schip Hilversbeek driemael is aen den „ grond geraekt, ter plaetse en op den tyd waer „ en wanneer de Ondergeteekende niet hadde di„ rectie van het stellen der Coursen &c." Maer daer op moet de Ondergeschreven, tot opbelderinge, als nog remarqueren:

Dat een Lootsman wel moet verantwoorden voor den Tyd, in welken hy naer de Droogte toe zeilt, en voor de Cours, die hy op Merken, Baken, Tonnen enz. neemt, om Ondiepten, Zandbanken en Klippen mis te zeilen; maer dat altoos voor rekeninge van de Capiteinen of Commandanten van de Schepen blyft de manœuvres van het Schip te ordonneren, waer mede de Loots niet te doen heeft; en wel zoodanig, dat, als de Loo s iets zegt, dat NB. gedaen *moet* worden, als Cours veranderen, wenden, draeijen, ankeren, *onder zeil gaen*, *zeil meerderen of minderen*, de Commandanten van de Schepen verpligt zyn zulks aenstonds te verrichten, als mede wel te verzorgen dat een bekwaem Stuurman de Diepten van de Gronden wel peile; want, zoo daer in het geringste manqueert, staet de verantwoording voor den commanderenden Officier, en de Loots blyft buiten schuld van alle ongelukken.

Twee zaken komen hier dan principael in opmerking, nopens het gene tot verantwoording van een commanderenden Officier, en 't gene tot verantwoording van den Loots is, en die zyn:

1. *Onder zeil gaen, zeil meerderen of minderen*, is voor rekening van den Loots, om naer het Zeegat toe te zeilen.

2. Onder de Manœuvres, die behooren ter verantwoording van de Capiteinen, is, wel te zorgen

dat

dat een *bekwaem Stuurman* NB. de Diepten van de Gronden wel peile.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admiraal Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

U Ed. Mog. gelieven hier op na te zien de Verklaring, die Capitein Hœufft tot zyne verschoning heeft laten opstellen, geannexeerd aen de gedrukte Memorie van dien Capitein, op *pag.* 18, *Littera* A, No. 7 (*), alwaer tot slot staet:

„ En dat alle Manœuvres, naer behooren, en ter „ requisitie van de Lootsen, zoo in het onder zeil „ gaen, NB. als met laveeren aenstonds zyn ge„ daen:" nu volgt daer op immediaet een notoire contradictie, tot laste van Capitein Hœufft, in de volgende periode:

„ Hebbende de Capitein alleen belet NB. dat, „ geduurende de mist, geen zeil is gemaekt om in „ het Gat toe te steken." Welk voorgeven het vorige óm verre werpt, en toont dat Capitein Hœufft den Loots, in het ordonneren der manœuvres, daedlyk belet heeft; nu is dit *beletten* ongetwyfeld *ontydig* geweest, om dat de Loots raedzaem oordeelde zeil te maken: en derhalven komen alle de ongelukken, die door dit *ontydig beletten* zyn veroorzaekt, voor rekeninge van Capitein Hœufft. Namelyk Capitein Hœufft zeilde met zyn Schip aen den grond; dit was de schuld van Capitein Hœufft; want een Capitein is en blyft altoos meester van zyn Schip en van de directie van zyn Schip. Het is volkomen in zyn magt den Loots te corrigeren; en, als hy ziet dat die kwalyk zoude doen, vermag hy contrarie mesures nemen; maer, volgt op zyne contrarie genomene mesures een ongeluk, dat is voor rekening en verantwoording van den Capitein, en de Lootsen zyn buiten schuld. En, als die hunne belangen ingebragt hadden, zoude zekerlyk de zaek aen den dag gekomen zyn, dan 't welk Capitein Hœufft zorgvuldig met zyne raporten heeft belet: de reden waerom, zal hy best weten. Hy verschoont zich zelven daer over ook zeer flaeuw,

 op

(*) Zie ons XV Deel [1761], bladz. 1130, in de *Aant.* N. 7.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

op *pag.* 8 en 9, in zyne gedrukte Memorie, met te zeggen *dat het niet nodig was de omstandigheden van weer en wind op te halen*, 't geen niet voldoende is; waerom dat vefzeilen is en blyft tot laste van Capitein Hœufft, zoo lang hy zich daer van niet gezuiverd heeft.

Capitein Hœufft verantwoort zich verder, naer zyne meening, wegens het eerstemael aen den grond zeilen in het uitzeilen uit Tessel, met eene Verklaring achter zyne gedrukte Memorie, op *pag.* 10, *Littera* A, No. 4, luidende als volgt:

„ Wy ondergeschreven Officieren van 's Lands „ Oorlogschip Hilversbeek, onder commando van „ den Heere Capitein Jan Hœufft, verklaren, by „ dezen, gehoord te hebben, dat de Capitein Hœufft „ gezegd heeft tegens de Lootsen van 't genoemde „ Schip, onder zeil en mistig weer zynde, zal het „ wel lukken? zullen wy niet dienen te ankeren? „ was het niet beter dat wy wagten tot het weer „ opklaert? NB. waer op de Lootsen hebben ge- „ zegd, geen zwarigheid, Myn Heer, als de Schuit „ maer voorzeilt.

„ Alle 't welke voorschreven staet presenteren „ wy, des noods zynde, met Eede te bevestigen. „ Actum aen Boord van 't gemelde Lands Schip, „ aen den grond zittende buiten Tessel, den 3 Ja- „ nuary 1750. (Was geteekend) Matthys Sloot en „ C. Grubbe, in kennisse van my, A. de Quay, „ Schryver."

Waer op dient, dat een *ervaren, kundig en waekzaem Officier*, die gepresseerd is om, op de ordres van zyn Meester, zoo spoedig naer Zee te zeilen, als doenlyk zoude wezen, twee Voorzeilers en één Lootsman, in plaetse van twee Lootsen en één Voorzeiler zou genomen hebben. Maer Capitein Hœufft heeft eens zoo veel hulp van Lootsen in 't uitzeilen nodig dan anderen.

Hadt hy kundigheid en ervarenheid gehad, hy zoude een Schuit, als Voorzeiler aen de Noordergronden van het Gat, en nog een, als Voorzeiler aen de Zuidergronden van het Gat hebben laten voorzeilen, om op die manier, tusschen beide van de

de twee Voorzeilers, het Zeegat fecuur uit te zeilen: dat ook teffens minder koften voor het Land zou zyn geweeft: waer op een vigilant en waekzaem Officier teffens acht moet geven, volgens zyne gedane beloften in den Eed, van getrouw te dienen.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Verder brengt Capitein Hœufft, tot zyne verfchooninge, nog eene Verklaring by *fub Littera* A, No. 5, op *pag.* 10, welke luid als volgt:

„ Wy ondergefchreven Stuurlieden van 's Lands
„ Oorlogfchip Hilversbeek, onder commando van
„ den Heere Capitein Jan Hœufft, verklaren, by de-
„ zen, gehoord te hebben, dat de Capitein Hœufft
„ gezegd heeft tegens de Lootfen, wanneer 't ge-
„ melde Schip aen den grond vaft raekte, hadt gy
„ myn raed gevolgd, wy zouden dan nog in Teffel
„ leggen; waer op zy niets tot hunne verfchooning
„ inbragten &c. Alle 't welk voorfz. ftaet pre-
„ fenteren wy, des noods zynde, met Eede te be-
„ veftigen. Actum aen Boord van 't gemelde 's
„ Lands Schip, aen den grond zittende buiten
„ Teffel, den 3 January 1750."

Deze twee laetfte Verklaringen dienen, *quafi*, om de fchuld op de Lootfen te leggen; en dat, tot overtuigend bewys der waerheid van dien, zy niets tot hunne verfchooning zouden ingebragt hebben.

Maer daer op dient tot antwoord, dat dit geenszins een overtuigend bewys van waerheid zy; want, waren zy fchuldig, zy zouden zekerlyk zich zelven met de eene of andere omftandigheid hebben trachten te verontfchuldigen; maer neen, zy zwygen ftil, en dat ftilzwygen is een blyk van hunne onfchuld, en van de fchuld van Capitein Hœufft; namelyk dat die de oorzaek was van het verzeilen van het Schip; doch 't welk hen niet geraden was te zeggen, om niet te hafarderen van mishandeld te worden, gelyk zy te wachten hadden; zoo als gebleken is in de mishandeling van Kornelis Snooy. Te meer blykt de fchuld van Capitein Hœufft, om dat hy zich wegens dat verzeilen verontfchuldigt, met te zeggen, fchryven en laten drukken, dat het

niet

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

niet nodig was om de omstandigheden van *weer* en *wind* op te halen.

De Ondergeschreven vraegt, wyders, waerom hy Capitein Hœufft die twee Lootsen niet geboeid naer Enkhuizen heeft laten brengen, vermits hy die Lootslieden schuldig oordeelde? Waren zy waerlyk schuldig, dan heeft Capitein Hœufft in zyn pligt gemanqueerd; maer zyne beschuldiging is ontrouw, en Capitein Hœufft heeft die Lootslieden niet geboeid naer Enkhuizen durven laten brengen, om dat zyn schuld daer door openbaer zou zyn geworden.

Deze twee zoo even gemelde Verklaringen, die Capitein Hœufft pretendeert zoo overtuigende te wezen tot zyne verontschuldiginge, als alle de andere, aen zyne Memorie geannexeerd, zyn daer toe zoo suffiçant, als de precautie van een dood Paerd aen een Boom te binden.

Dat Capitein Hœufft sterk gepresseerd was om naer Zee te zeilen, en daer toe alle Zeemans kunstwerk hadt moeten gebruiken, maer dat hy dat genegligeerd heeft &c., daer van *strekt tot bewys* het aenschryven van hunne Ed. Mog. in de aen hem gezondene Ordres, hier boven vermeld.

Op zoodanige scherpe mercuriale hadt Capitein Hœufft de middelen moeten weten, om, in mistig weer, naer Zee te zeilen, en die waren de middelen, welken de Ondergeschreven, zoo even hier te voren, heeft bygebragt. Capitein Hœufft zal zich daer van, naer zyne gewoonte, trachten te excuseren, met te zeggen, dat hunne Ed. Mog. daer geen Wet op gemaekt hebben: maer hier boven is getoond, dat in zaken, die uit den aert en nature van de Zeevaert profluëren, geen speciale Wet nodig zy. En 't is zeker, aengezien hy daer in geen doorzicht gehad heeft, hy veel meer schuldig is, dan de Lootsen; en daerom besluit de Ondergeschreven nogmael, uit de eige Documenten, door Capitein Hœufft tot zyne verontschuldiging bygebragt, dat hy schuldig is, en zyn Schip driemael aen den grond gezeild heeft, by manquement van-

er-

ervarenheid, *kundigheid en waekzaemheid*: en hy is alzoo meer strafbaer dan de gemeene Lootsen, op wien hy abusivelyk al de schuld zoekt te leggen, en zyne onkunde te verbergen met verminkte Verklaringen en ontrouwe explicatien.

'S GRAVENHAGE. *Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narigt nopens de gerezene verschillen.*

In het aen den grond zeilen voor de tweedemael zyn particulariteiten voorgevallen, die, hoe men die door abusive raporten aen hunne Ed. Mog. heeft verborgen, en dezelven daer door heeft misleid, nochtans nu zullen openbaer worden met meerder circumstantien, als hier voren is aengetoond: namelyk, wanneer 's Lands Schip voor de tweedemael aen den grond zeilde, was Capitein Hœufft confus, en in die confusie heeft de Bottelier een Kamer, en een Kist in die Kamer opengebroken, en eenige Specie daer uit gestolen. Capitein Hœufft ontkent dat stelen wel niet, maer ontkent sterk dat 'er confusie en disordres in zyn Schip geweest zyn; maer te vergeefs; want was 'er geene confusie geweest, hadt 'er niet kunnen gebroken noch gestolen worden; en het breken en stelen is een onwederspreeklyk bewys van een groote confusie en disordre in het Schip en in de persoon en directie van Capitein Hœufft. Capitein Hœufft hadt waekzaem behooren geweest te zyn, en zoo haest het Schip aen den grond gezeild was, den Commandeur van de Soldaten en eenige Adelborsten behooren te ordonneren de wagt te houden in de Konstapels Kamer, op dat niemand eenige Diefstallen kwame te tenteren; dewyl de gemelde Commandeur en Adelborsten met het Scheepswerk, om het Schip van den grond te arbeiden, niets te doen hebben; en niets anders doen als, zonder eenige bezigheden, op en neer wandelen; waer uit overtuigend komt te blyken, dat Capitein Hœufft alleen de schuld heeft van die disordres; en U Ed. Mog. kunnen nu van achteren opmaken hoedanig Capitein Hœufft hunne Ed. Mog. heeft *misleid* met de abusive raporten, die hy, op dat subject, tot zyne verschooning, aen hunne Ed. Mog. heeft gedaen.

Capitein Hœufft verantwoort en excuseert zich zelven, in zyne gedrukte Memorie, op *pag.* 7, over

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht wegens de gerezene verschillen.

over het zoo even gemelde, op eene insolente manier, met de volgende woorden (*):

„ Het is ook een Historie, door den Admirael, „ *bezyden de waerheid, opgeraept*, van de disor„ dres, welken op het Schip zouden geweest zyn, „ en dat, in die confusie, het Volk zoude geplun„ derd hebben, ten zy de Admirael voor confusie, „ disordres, en dat het Volk geplunderd zoude heb„ ben, kan goed maken uit het geval, dat men pre„ sumeerde dat, onder eenig pretext, de Bottelier „ alleen, terwyl al het Volk bezig was om boven „ op het Schip het nodig werk te doen, naer omlaeg „ gegaen zynde, aldaer een Kamer en een Kist, „ daer Geld in was, hadt opgebroken, en daer uit „ eenig Geld gestolen, (omtrent drie vierde min„ der dan de Admirael opgeeft) en welke Bottelier „ daer over, door hunne Ed. Mog, eenige maen„ den in hegtenis tot Amsteldam gehouden en on„ derzocht is."

Capitein Hœufft bekent en ontkent de zaek in eenen adem. Het opbreken van Kamer en Kisten, en daer uit te stelen, is geen confusie, geen disordre by hem, om dat hy, door kwade directie, daer de oorzaek van was, met naer behooren niet waekzaem te wezen; maer, die niet confus is *denkt op alles, die ziet overal naer*, en *ordonneert alles zelf.*

De Ondergeschreven Officier kan zich niet dispenseren, tot elucidatie, hier nog by te voegen, dat, wanneer eenig Schip in gevaer geraekt van te verongelukken, de eerste zaek is het Goud en Zilver te verzorgen, en wel en secuur te bergen.

Daer toe neemt een *ervaren*, *kundig* en *waekzaem commanderend Officier* bevorens de precautie, van het zelve in kistjes, matig van grootte en zwaerte, te pakken, die wel toe te spykeren, daer na met touwwerk wel te stroppen, om, in tyd van nood, die kistjes handig en spoedig in de Kajuit te brengen, of wel anders in Vaertuigen; doch altoos on-

(*) Zie ons XVI Deel [1762], bladz. 34.

onder het opzicht van een Officier en vertrouwde Personen, Adelborsten of diergelyken; en is het gevaer minder, dan wordt een Wagt, als hier voren is gemeld, gesteld by de Broodkamer, daer dat Goud en Zilver ordinair geplaetst is. Maer daer in is Capitein Hœufft achteloos geweest; en alzoo is het zyne schuld dat 'er, *door zyne confusie en disorders*, occasie is geweest van te stelen.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael. Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

De Ondergeschreven flatteert zich dit stuk zoo klaer in het daglicht gesteld te hebben, dat U Ed. Mog. overtuigd zullen zyn dat Capitein Hœufft zich, ter dier tyd, in den hoogsten graed schuldig heeft gemaekt.

En dus aengetoond hebbende, dat Capitein Hœufft zyn Schip Hilversbeek in *eene* reize *driemael* aen den grond gezeild heeft, en de schuld daer van voor zyne rekening is, zal de Ondergeschreven nu overgaen om te bewyzen, dat Capitein Hœufft zyn Schip in alle manieren gemanqueerd heeft te redden, met alle hulpmiddelen als hopeloos te stellen; met die te hebben gestaekt, met die in allen deelen te abandonneren, en het Schip aen de ruïne over te geven, *het geen is het zelve te verlaten*, zoo als uit de volgende particulariteiten overtuigend zal blyken.

Capitein Hœufft schryft in zyne Missive van dato 17 December 1750, op *pag.* 18, *Littera* D, in zyne gedrukte Memorie (*), en op meer plaetsen, dat de Lootsman „ op den 15 December 1750, 's namiddags tusschen drie en half vier uuren, met „ zeer gewenscht weer en wind, zyn Schip op de „ Spaenderbank heeft vast gezeild," en laet daer kort op volgen „ het Schip is ten eerste NB. zoo „ lek geworden, dat ik het, den eersten nacht, „ met myn Volk al niet lens konde houden, en „ tegenwoordig is het zelve genoegzaem vol wa- „ ter."

Het gezegde van *genoegzaem*, dat is *niet vol* water, en dat het den 17 December, twee dagen na dat het *eerst lek* geworden was, zoude vol geloopen

(*) Bladz: 49.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver; tot naricht nopens de gerezene verschillen.

pen zyn, is een mondeling gezegde, zonder eenig bewys. De variatie van het welk, by naeuwkeurig examen, door de volgende particulariteiten aengetoond zal worden; gelyk ook hoe weinig op dit, zoo min als op alle de mondlyke gezegden van hem Capitein Hœufft, gebouwd kan worden. U Ed. Mog. gelieven dan vooraf te remarqueren, volgens het eigen getuigenis van Capitein Hœufft, dat op den 15 *December* het Schip is vastgezeild, en dat het te dier tyd *eerst* lek was geworden, en, den 17 daer aen volgenden, eerst *genoegzaem* vol water geraekte. Hier uit volgt, dat die lekkagie zoo zwaer niet moet geweest zyn, of Capitein Hœufft hadt dien aenwas kunnen voorkomen, met zyn Volk in ordre te houden, en by continuatie te doen pompen: waer van hy geen bewys, dat hy zulks gedaen heeft, produceert, noch produceren kan; zynde het, boven dien, ook niet presumtief dat hy heeft laten pompen, zoo als behoorde, om zyne voorgevens, dat het Schip, toen hy daer mede uitzeilde, *quasi*, reeds onbruikbaer was, dies te meer te staven.

Ook melden alle zyne bygebragte frivole Verklaringen geen een woord daer van; en, vermits Capitein Hœufft zyne auctoriteit daer in niet getoond heeft, heeft hy ook geene Verklaring in zyn voordeel kunnen bekomen; en dus niet kunnende aentoonen dat hy Capitein Hœufft die goede ordre gehouden heeft, is het zyn schuld, dat het Schip in twee dagen genoegzaem vol water zou zyn geloopen, zoo als hy, zonder bewys, voorgeeft, en gaerne hadt dat zulks voor waerheid wierdt aengenomen.

Op *pag.* 15 (*) van zyne gedrukte Memorie, schryft hy:

„ Ondertusschen zoo liep het Schip, in den eersten nacht, vol water, en geen wonder, dewyl het Schip reeds voor het vastraken genoegzaem met continueel pompen hadt boven water moeten gehouden worden."

Hoe

(*) Bladz. 48.

Hoe is dit te vereffenen met de voorgaende periode, dat, toen het Schip *reeds* op den grond zat, „ het zelve toen eerst NB. lek is geworden?" In deze periode begint het eerst lek te worden, en te voren moest het, met pompen, boven water gehouden worden. In zoodanige contradictoire haspelingen bestaet zyne gansche Memorie.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Op die zelfde *pag*. vervolgt hy:

„ En nu op den droogen vast zittende, en bevorens zeer doorgezakt zynde, door het ontvallen van het water, aen zyne naden noodzaeklyk „ hadt moeten ontzet worden, zoo dat daer tegens „ niet hadt kunnen helpen dat, van het begin van „ het vastraken af, alle devoir met het pompen met „ twee kettingen was aengewend, en waer mede „ gecontinueerd was geworden NB. tot in den nacht „ omtrent twee uuren."

Ten twee uuren scheidde het Volk uit met pompen; 't geen Capitein Hœufft met zyne auctoriteit te toonen, en goede ordre te houden, hadt moeten doen continuëren, en zyn Volk aen 't pompen doen blyven: hy zegt ook, in 't vervolg, dat het pompen te *vergeefsch* was, en het water in het Schip steeds bleef opgaen; doch al wederom zonder eenig bewys of Verklaring daer van te produceren, en mitsdien niet geloofbaer, dewyl hy Capitein Hœufft in deze zaek zoo menigmalen op abusive raporten is bevonden. In de zelfde periode gaet hy voort, „ tot dat het Volk (reeds tot een derde verminderd, „ door afdanking, en door dat eenigen, als voormeld, niet weder aen het Schip hadden kunnen „ aenkomen) afgemat zynde, niet langer aen het „ werk konden gehouden worden." Deze laetste periode bevestigt, dat Capitein Hœufft geen auctoriteit genoeg getoond heeft om ordre onder zyn Volk te houden, en het zelve te doen pompen: hy geeft daer vervolgens de reden van, met simpel, zonder eenig bewys, te zeggen: „ waer aen zy, „ van 's morgens zes à zeven uuren, tot in den „ nacht een à twee uuren, geweest waren."

In de gedrukte Memorie van Capitein Hœufft,

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

pag. 14 (*), staet: „ Het geval heeft zich aldus „ toegedragen; het is, op den 15 December 1750, „ 's namiddags omtrent half vier uuren, gebeurd „ dat het Schip, met een heldere lucht en zeer goed „ weer, en dus het gezicht op de Merken onbe- „ lemmerd zynde, op de Spaenderbank by Enkhui- „ zen aen den grond vast geraekte."

U Ed. Mog. gelieven hier wederom te remarqueren, dat de Missive, op *pag.* 18 van zyne Memorie, luidt: „ dat, wanneer het Schip op den grond „ raekte, het ter dier tyd lek wierdt;" dat was dan 's namiddags tusschen *drie* en *vier* uuren; en een weinig te voren zegt Capitein Hœufft, dat zyn Volk des morgens van *zes* à *zeven* uuren afhadt gepompt, om daer mede te bewyzen dat het zwaer gefatigeerd en afgemat was, en om zich te verschoonen dat hy het zelve niet in ordre aen het pompen gehouden hadt; maer welke verschooning tegens zyn hoofd te rug moet springen, als men hem eenvoudig vraegt, tot wat einde hy zyn Volk 's morgens van zes à zeven uuren heeft laten pompen, toen het Schip, volgens zyn eigen voorgeven, *nog niet lek was*? Wist hy 's morgens ten zes à zeven uuren al dat het Schip, 's namiddags omtrent half vier uuren, op een Bank zou stooten, en daer door zou lek worden? Zoo neen, gelyk hy dat zekerlyk niet wist, waerom dan zyn Volk met onnut pompen gefatigeerd? Zoo ja, dan moet hy een onbegryplyk vooruitzicht van een toekomende zaek gehad hebben. Maer wat daer van zy, een van beide is zeker, of dat zyn voorgeven, van 's morgens van zes à zeven uuren af te hebben laten pompen tot 's middags drie à vier uuren, onwaer zy; of dat hy zyn Volk nutloos en dwaeslyk met pompen afgemat hebbe.

Capitein Hœufft verontschuldigt zich ook, met *zoo weinig Volk* aen boord te hebben gehad, zonder het getal te noemen, en hoe veel Volk te gelyk pompte; 't geen geschied is om voor U Ed. Mog. verborgen te houden hoe veel ploegen Pompers malkan-

(*) Bladz. 47.

kanderen konden aflossen en vervangen. Hy zegt, dat het Volk reeds tot een derde verminderd was door afdanking, *en dat eenigen, als vermeld, niet weder aen het Schip hadden kunnen komen*. Maer dat eenige Manschap niet wederom aen boord heeft kunnen komen, en groot gevaer geloopen hebbe van te verongelukken, maer het eigen schryven van Capitein Hœufft, daer was zyne achteloosheid en onkunde alleen de oorzaek van, gelyk aenstonds zal blyken.

'S GRAVENHAGE. *Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.*

Op *pag.* 15 van de gedrukte Memorie van Capitein Hœufft, brengt hy, om zyne vigilantie te toonen, eene periode by, die luidt als volgt:

„ Het Schip op de Spaenderbank aldus vast zittende, ordonneerde de Ondergeteekende immediaet daer op om een Anker uit te brengen met de Barkas en Chaloup, waer toe de Stuurman Middelmeer, met nog drie Onder-Officieren en omtrent vierentwintig Matroozen, geëmplooieerd wierden; dit verricht zynde, zoo konden de Vaertuigen, door den opgekomen harden wind, niet weder aen boord komen, en wierden genoodzaekt, den volgenden nacht, zonder eeten en drinken, in regen en wind, met groot perykel, door te brengen, waer na zy, daegs daer op, den 16 December 1750, voor den middag, te Staveren, in Vriesland, binnen kwamen."

Waren die Vaertuigen en Menschen door een violenten storm verongelukt, Capitein Hœufft was alleen de oorzaek daer van geweest, en de redenen waerom, zyn:

Een *ervaren*, *kundig* en *waekzaem* Officier, zoo als een Zeeman wezen moet, zal geen twee Vaertuigen en achtentwintig van zyn beste Manschap, die ordinair tot dat werk gebruikt wordt, hasarderen te verliezen, zonder noodzake, in wat toestand hy zich ook bevindt; om dat hy, met gansch geringe middelen, tot precautie, den zelfden dienst kan doen verrichten; namelyk, dat hy nooit een Anker uit zal laten brengen, daer Stroom en harde Winden te wagten zyn, zonder een Paerdelyn vast

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

te maken aen de Barkas, die het Anker draegt; om, als het zware Anker uitgedreven en gevallen is, de Barkas en Chaloup met de Manschap, tegens wind en stroom, wederom aen boord van zyn Schip te halen.

Hier in heeft Capitein Hœufft, op eene onvergeeflyke wyze, gemanqueerd; en is dus alleen schuldig dat hy het getal van die Manschap niet tot zyne hulp gehad heeft, om het Schip te redden. En hoe geringer dit middel is, hoe strafbaerder Capitein Hœufft is, over niet kundig noch waekzaem geweest te zyn in het A, B, C van den Zeedienst: te meer, vermits de onkundige directie van Capitein Hœufft oorzaek zou geweest zyn dat die achtentwintig Menschen, by opkomende storm, het leven zouden verloren hebben, en de twee Vaertuigen in stukken zouden geslagen zyn.

Capitein Hœufft verzwygt ook, of die Officieren en Matroozen, in 't vervolg, weder aen boord zyn gekomen; waer onder ook een verborgenheid schuilt: want zyn ze niet wederom gekomen, zoo is het een blyk van eene slegte *subordinatie*, van geen goede ordre te houden, en van geen liefde onder zyn Volk gehad te hebben; dat een allergrootst poinct is in de Militaire Regering, zoo wel als in de Politique. 'tIs gemaklyk te verkrygen bemind en gevreesd te wezen; maer hier de tyd niet om dat te demonstreren; als men dat verkregen heeft, zal een commanderend *vigilant* Officier, die zyn werk verstaet, die in *kundigheid* zyne zaken bestiert, en met *vigilantie* en *waekzaemheid* voortgaet, met zyn Volk doen wat hy wil; zy zullen hem nooit verlaten.

Wyders gelieven U Ed. Mog. te remarqueren, dat het Schip Hilversbeek aen den grond, op de allerzagtste wyze, geschoven is op de Spaenderbank, *met gewenscht mooy weer*, met slegt en stil water, zonder beweging; weshalven het Schip niet het allerminste heeft gestoten; en echter getuigt Capitein Hœufft dat het Schip, *in den eersten nacht*, vol water is geloopen, en, tegens al het pompen aen, het water aenwaste, (al wederom zonder eenige Verklaringen of bewys dat hy waerheid spreekt,) en

hier

hier uit zou men moeten besluiten, dat de lekken zoo extraordinair groot moeten geweest zyn, dat daer door het Schip aenstonds vol water is geloopen, indien hy zelf niet voorgaf dat het twee dagen daer na eerst *genoegzaem vol water* geraekte: nu dit is contradictoir, gelyk meer andere van zyne mondlyke Getuigenissen en Verklaringen.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Ervarene, *kundige* en *waekzame* Officieren, op hun eige reputatie, zoo wel als op den Dienst van 't Land gesteld, door Gods weer en wind een ongeluk overkomende, maken een Verhael van 't gene hun van dag tot dag is wedervaren, met byvoeginge wat zy verricht hebben, en laten dat door hunne Officieren onderteekenen tot hunne verantwoordinge.

Waerom heeft Capitein Hœufft dat ook niet gedaen? De reden is wel op te maken, om dat hy *niet ervaren*, *niet kundig*, *noch waekzaem* is geweest in 's Lands Dienst.

Edoch, alvorens van deze materie af te scheiden, dat Capitein Hœufft gemanqueerd heeft alle middelen te gebruiken, om zyn Schip te redden; zoo als de Onder-Equipagiemeester Binkes in zyne plaetse heeft gedaen; moet de Ondergeschreven daer omtrent nog een poinct ophelderen; namelyk, Capitein Hœufft klaegt over de weinige Manschap aen boord te hebben gehad; waer op de Ondergeschreven zegt, dat, wanneer zulks al eens eene waerheid mogte zyn, het zelve hem doch niet zou verontschuldigen van *onervarenheid*, van *onkunde*, en van *achteloosheid*, om redenen dat Capitein Hœufft, occasie hebbende van zyn onschuldigen Lootsman geboeid naer Enkhuizen te laten brengen, hy ook occasie hadt uit die naby gelegen Stad Sjouwers te laten komen, om het pompen met *twee Kettingpompen* gaende te houden, tot dat hem meerder hulp van Amsteldam gezonden wierdt.

Nog een poinct staet ter verantwoordinge van Capitein Hœufft; hy spreekt, in zyne opgeschikte verantwoording, niet een woord van de *Slagpomp*, die aen boord van de Schepen mede vaert; heeft hy die vergeten te melden, of vergeten te gebrui-

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

ken, of was die Pomp niet meer in het Schip? Het zy hoe het zy, het is een onverantwoordlyke zaek voor Capitein Hœufft, en maekt hem al wederom ten hoogsten schuldig en strafbaer.

Hy hadt, in plaetse van in de Kaeg by het vuur te gaen zitten, en dezelve by zich te houden om te vlugten, by zyn Volk moeten blyven, en die met de *twee Kettingpompen* en een derde *Slagpomp* aen het pompen moeten houden.

De Ondergeschreven, dus overtuigend gedemonstreerd hebbende, hoe Capitein Hœufft gemanqueerd heeft zyn Schip te redden, met alle hulpmiddelen te staken om het Schip te behouden, 't geen een begin van verlaten is, zal nu dat voorname poinct nader ophelderen.

Ten dien einde moet de Ondergeschreven de Missive van Capitein Hœufft, waer by hy den Raed ter Admiraliteit van Amsteldam misleid heeft, by de hand nemen.

De Ondergeschreven vindt daer in, dat Capitein Hœufft, onder anderen, schryft, *en wanneer ik het Schip* MOET *verlaten*: 't geen gegronde aenleiding aen hunne Ed. Mog. moest geven om te gelooven dat het Schip onherstelbaer verloren was, en dezelven moest bewegen om Capitein Hœufft Ordres te zenden, van het zelve te abandonneren.

Maer dit is ter kwader trouwe en tegens de waerheid geschreven, zoo als zonneklaer blykt; dewyl Capitein Hœufft, door spoedige raed en hulpmiddelen te schaffen, het Schip zeer ligtelyk hadt kunnen redden.

Om dit te doen had hy niet, of voorbedachtlyk, of dwaeslyk, twee dagen moeten wagten met hunne Ed. Mog. te schryven; hy hadt zulks alles aenstonds moeten doen, en by zyne Missive melden, hoe veel water by zyn Schip met hoog of laeg water was, en, diepte genoeg zynde, verzoeken om de Hulk met 25 à 30 Sjouwers aen hem te zenden, met twee à drie Slagpompen, om op zyn tyd te dienen, namelyk tot pompen, tot ballast te lossen, de Masten uit het Schip te ligten enz., door welke middelen het Schip in weinige dagen gered zou-

de

de zyn geworden, met veel minder, ja met zeer weinige kosten: maer, om bevorens geremarqueerde redenen, was dit zyn oogmerk niet; hy zou liever gezien hebben dat het Schip op de Spaenderbank in spaenderen was geslagen.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Hunne Ed. Mog. dus misleid, gaven, by Missive, ordre aen Capitein Hœufft om het Schip te verlaten; en daer op beroept Capitein Hœufft zich: doch dewyl die ordre van hunne Ed. Mog. by surprise, dat is door misleiding, is verkregen, verstrekt hem zulks tot geene verontschuldiging, maer ter contrarie tot verzwaring, dewyl hy oorzaek blyft van zyn *moedwillig verlaten*, zoo als in 't vervolg nader zal opgehelderd worden.

Capitein Hœufft tracht zich wyders te defendederen, op *pag.* 13 en 14 (*) van zyne gedrukte Memorie; maer al wat daer staet is veel schrifts, en geene zaken attentie waerdig op het geval; nochtans zal de Ondergeschreven eene periode ophelderen. Capitein Hœufft tracht, tot verontschuldiginge van zich zelven, eene verkeerde interpretatie te geven aen de gepermitteerde gewoonte, dat, als de Schepen het Vlaek gepasseerd zyn, de Capiteins van dezelven naer Amsteldam mogen vertrekken; en dat dien volgende alles, wat het Schip is overgekomen, na dat het zelve het Vlaek gepasseerd was, niet op rekening van Capitein Hœufft kan gesteld worden; als moetende de zaek opgevat worden zoodanig, als of Capitein Hœufft, ten tyde van 't verzeilen, niet aen boord ware geweest: maer waerlyk eene belachlyke interpretatie en magere excuse, die geen steek houdt; want, hoe zeer het een waerheid zy, dat de Capiteinen naer Amsteldam mogen vertrekken, als hunne Schepen het Vlaek zyn gepasseerd, is het niet minder waer, dat zy aen boord moeten blyven, wanneer de Schepen, terwyl de Capiteinen nog op dezelven zyn, ongelukken krygen. Dan worden de Capiteinen wel degelyk gerekend nog op hunne Schepen te zyn; en zy mo-

 gen

(*) Bladz. 45.

'sGRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

gen die niet verlaten zonder wandevoirig te zyn, ja zelfs als zy reeds te Amsteldam gearriveerd zyn, en de Schepen daer na ongelukken overkomen, worden de Capiteinen, gelyk betamelyk is, door den Raed naer hunne Schepen gezonden.

En dus is een Capitein verpligt aen boord te blyven in cas van ongeval, en mag zyn Schip niet willekeurig verlaten; gelyk Capitein Hœufft en zyne helpers dat gaerne aen het Publiek als een waerheid willen opdisschen.

Op *pag.* 13, zoo even aengehaeld, staet „ maer „ de Ondergeschreven heeft, in de tweede plaets, „ ook vryheid, uit noodzake, gehad, om met zyn „ Volk van het Schip af te gaen, het zelve te aban„ donneren, daer toch het gevaer eminent was;" maer dat 'er noch *noodzake* noch *eminent* gevaer is geweest, en, by gevolge, dat dit een notoir figment zy, blykt ontegenzeglyk, dewyl de Onder-Equipagiemeester Binkes het Schip, door zyne goede directie, zeer spoedig behouden, en verzorgd heeft dat het zelve naer Amsteldam is gebragt.

Op *pag.* 16 (*) schryft Capitein Hœufft „ aldus „ bleef het Schip en Volk, tot dat, op den 19 De„ cember 1750, 's nachts omtrent één uur, de On„ dergeteekende in zyn Kooy, op het Schip Hil„ versbeek, liggende te slapen, door een Officier „ wierdt opgewekt, en onderricht dat de Kaeg„ schipper, wegens de harde en aennemende wind, „ het niet langer aen boord konde houden, en dat „ het tyd was dat de Equipagie in de Kaeg zoude „ overgaen; de Ondergeschreven, de zaek aldus „ bevindende, gaf ordre dat het Volk in de Kaeg „ zoude overgaen, daer dan ook de Ondergeteeken„ de mede is in gegaen;" deze omstandigheid is al wederom zonder eenige bewyzen geallegeerd: maer zoude die in allen deelen geen waerheid zyn! Capitein Hœufft zegt het, en is dat niet genoeg? doch het komt ganssch niet overeen met de pligt van een waekzaem Officier.

Was

(*) Bladz. 51.

Was het een waerheid, dat het gevaer zoo eminent was, als Capitein Hœufft op *pag.* 15 opgeeft, (des geenszins) dan was het waerlyk de tyd niet om in de Kooy te gaen liggen slapen. Een *ervaren, kundig, waekzaem en alert Officier* zal, in een eminent gevaer, wanneer hem door de fatigue de slaep overvalt, in zyn Waekrok, gelaerst, een uur gaen zitten slapen, om, naer tyds omstandigheden, op 't moment alert en gereed te wezen, om ordres op *alles* te stellen, wat 'er komt voor te vallen.

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot narecht nopens de gerezene verschillen.

En was het gevaer zoo eminent niet, dat Capitein Hœufft gerust in zyn Kooy konde gaen liggen slapen, (gelyk hier te voren in alle opzichten bewezen is dat het gevaer zoo groot niet was) dan vertelt hy, in zyn gedrukte Memorie, aen de publique Waereld *Onwaerheden*, om zyn verwaerloozing in de middelen werkstellig te maken tot redding van zyn Schip, en om zyn *moedwillig verlaten* goed te pleiten.

Op *pag.* 16 van de gedrukte Memorie van Capitein Hœufft, schryft hy „ de Ondergeteekende „ dan, op den 19 December, 's morgens omtrent „ ten een uur, met zyn Volk zynde overgegaen in „ de Kaeg, welke, vervolgens, met een touw achter „ aen het Schip was gaen vastleggen; zoo kwam „ men, met het aenbreken van den dag, aen den „ Ondergeteekenden, in de Kaeg zynde, raporte„ ren dat de Lands Schuit, met twee Ligters, „ aenkwam; en het weer ondertusschen zynde ge„ komen aen het bedaren, zoo hadt de Kaegschip„ per, met behulp van het Volk, de Kaeg op zy„ de van het Schip gehaeld, waer na de Onderge„ teekende ten eerste wederom op het Schip is „ gegaen, en heeft voorts, nevens den Capitein „ Sloot en andere Officieren, den Onder-Equipa„ giemeester Binkes op het half dek van het Schip „ afgewagt." Zoo dit, als alle andere voorgevens, worden weder door Capitein Hœufft geavanceerd, zonder eenig bewys dat hy waerheid schryft.

Maer het contrarie komt ook overtuigend te blyken uit het gene de Onder-Equipagiemeester Binkes schryft, in zyn Verhael van het gepasseerde met

'S GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

's Lands Schip Hilversbeek (*), op *pag.* 23 van het gedrukte Bericht van den Ondergeschrevenen, luidende als volgt: „ Hebbende (het Schip Hilversbeek) naer het beste onthoud, aen iedere zyde, „ een Kaeg of Ligter aen boord, van welken een „ was van Kornelis Volkertsz van Wieringen, en „ in wiens achteronder Capitein Hœufft, by zyne aenkomst, by het vuur zat. De Onder-Equipagiemeester meer gemeld, in het Schip overgegaen zynde, kwam de Capitein Hœufft aldaer „ by hem &c.;" uit welk onzydig verhael blykt, dat Capitein Hœufft al wederom, by zyne Memorie, eene manifeste onwaerheid voorgeeft, namelyk dat, toen de Onder-Equipagiemeester Binkes met 's Lands Schuit aenkwam, hy Capitein wederom op het Schip was gegaen, en *aldaer* denzelven op het halfdek hadt afgewagt; 't geen onwaer is, dewyl de Onder-Equipagiemeester Binkes, op zyne aenkomste, Capitein Hœufft in een *Kaeg* by het vuur vondt zitten; van waer hy Capitein eerst vertrok, toen de Equipagiemeester reeds op het Schip was overgegaen. Verder vervolgt de Onder-Equipagiemeester Binkes zyn verhael: „ en aen „ denzelven (Capitein Hœufft) en verdere Officie„ ren gevraegd hebbende, hoe het met hun Schip „ gesteld was? kreeg tot antwoord, dat het zelve „ zeer lek, en met geen pompen boven te houden „ of lens te houden was."

Maer het vervolg heeft getoond, dat dit voorgeven zoo onwaer als het vorige was. De Onder-Equipagiemeester Binkes, omlaeg gegaen zynde, bevondt het Ruim van het Schip drie à drie en een half voet water minder dan vol te wezen, en zegt vervolgens „ dat 'er vyftien voet water buiten op „ zyde van het Schip was," 't geen diepte in overvloed was voor de Hulk; maer 't welk Capitein Hœufft genegligeerd heeft aen hunne Ed. Mog. in consideratie te geven.

De

(*) Zie dit Verhael in ons XV Deel [1761], bladz. 1152.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot nasicht nopens de gerezene verschillen,

De Onder-Equipagiemeester Binkes heeft voorts aen Capitein Hœufft geproponeerd, van nog eens aen het pompen te gaen; maer het antwoord was, als voren, „ dat men reeds alles met pompen ge„ daen hadt wat mogelyk was, en het Volk reeds „ was afgemat; " 't geen weder bezyden de waerheid was, zoo als hier boven getoond is, en waer op tot eene verdere wezenlyke remarque dient, dat, als een Capitein zyn Volk niet langer aen het werk kan houden, en met geene auctoriteit en kracht voorgaet, om ongefatigeerde Manschap aen 't pompen te houden, de kracht van Subalterne en Onder-Officieren verbroken is.

Nu waren dan, volgens de eigene bekentenis van Capitein Hœufft, *geene* middelen meer van eenigen dienst; en het Schip te redden en te behouden *ten eenemael* hopeloos; en daer van was hy kwanswys zoo verzekerd, dat hy de propositie van den Onder-Equipagiemeester Binkes, om het pompen nog eens te proberen, t'eenemale verwierp.

Wel nu, die zoo denken, zoo schryven en zoo werken, hebben niets anders voor, dan hun Schip te verlaten, 't geen zy *behoorden* en *konden* redden. De Onder-Equipagiemeester Binkes heeft ook, door zyne verstandige directie, getoond dat de voorgevens van Capitein Hœufft van waerheid gedestitueerd zyn, en dat hy Capitein de redding van zyn Schip, zoo al niet uit moedwilligheid, immers uit onervarenheid en achteloosheid, heeft geabandonneerd en genegligeerd; in zoo verre zelfs, dat hy het *ordinaire* en *zekere* middel van reddinge, namelyk het *nogmaels pompen*, (waer door het Schip ook in 't vervolg gered is) heeft van de hand gewezen.

Hoe gemaklyk nu, en met welke geringe middelen, de Onder-Equipagiemeester Binkes het Schip gered heeft, (namelyk door *een* Pomp en groot *veertig* man, is hier boven getoond.

En dewyl, door het spoedig leeg pompen, en het brengen van het Schip voor de Stad Amsteldam, met de daed zelve betoogd is dat Capitein Hœufft direct strydig met de waerheid heeft voorgegeven,

dat

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

dat het Schip met geen pompen boven of lens te houden was; volgt van zelve dat hy, op *onware* voorgevens, permissie van den Raed ter Admiraliteit heeft bekomen van zyn Schip te mogen verlaten; en dat de Missive van welgemelden Rade, waer by hem die permissie is gegeven, als op misleidende en onware voorgevens geschreven, zyn wangedrag geenszins kan bedekken, maer hem in tegendeel dubbel strafbaer maekt; en het moedwillig verlaten van zyn Schip buiten alle hesitatie manifesteert.

Daer was zulk een groot en eminent gevaer niet, om zoo veel haest te maken voor Capitein Hœufft, met zyn Schip als ten eenemale voor verloren aen hunne Ed. Mog. op te geven, en te moeten *verlaten*. In plaetse van het pompen te staken, hadt hy immediaet in Enkhuizen eenige Sjouwers kunnen laten huuren; en eens gesupponeerd, dat Capitein Hœufft geen veertig werkhanden aen boord van zyn Schip resteerden, was nochtans de zaek niet desperaet, om de krachten in 't werk van ongefatigeerde manschap te doen verdubbelen. *In extraordinaire gevallen moeten extraordinaire middelen gebruikt worden.* Officieren, die Zeelieden zyn, en die hunne reputatie liever hebben dan hunne beurs, sacrifiëren liever een stuiver gelds, tot encouragement van door te werken, in plaetse van het werk te staken, en in de Kooy te gaen liggen slapen. Met *een* Gulden, al waren 't *twee*, aen ieder Matroos of Soldaet te beloven, en te geven zoude Capitein Hœufft zyn Volk wel aen het pompen hebben kunnen houden, dat hy, anderzins, met auctoriteit hadt behooren te doen; ook hadt hy teffens, met de Sjouwers van Enkhuizen, *een à twee Slagpompen* behooren te laten komen; dan zoude Capitein Hœufft zyn pligt gedaen hebben, die hy nu, tot zyne schande, door den Onder-Equipagiemeester Binkes heeft laten verrichten; en, daer in wandevoirig geweest zynde, is hy ten hoogste strafbaer.

Om echter zyn achteloos gedrag in 't redden van zyn Schip, en het onbehoorlyk verlaten daer van,

goed

goed te pleiten, tracht hy het Schip te doen voorkomen als of het geene attentie waerdig was geweest; want hy zegt, op *pag.* 7 (*) van zyne gedrukte Memorie; „ Dat de Admirael meldt, in de „ Ampliatie van zyn Bericht, dat het Schip Hilversbeek gaef en goed bevonden is, na dat het te „ Amsteldam was gebragt, is iets wonderlyks; „ want, in het uitgebragt Advis van de Vlag-Officieren, die het Schip hebben geëxamineerd, is „ het Schip geoordeeld niet waerdig de kosten, no„ dig tot de reparatie, waerom dat Schip is blyven „ leggen."

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Maer waerom produceert Capitein Hœufft zoodanig Advis niet. De Ondergeschreven weet van geen Advis. Al wat daer omtrent gebeurd is, vindt men in 't Verhael van den Onder-Equipagiemeester Binkes, alwaer hy dus spreekt:

„ Het meergemelde Schip Hilversbeek, nu we„ derom in vollen eigendom aen hunne Ed. Mog. „ overgegaen zynde, wierdt geresolveerd het zel„ ve te kielen, en te visiteren hoedanig het gesteld „ was; volgens deze Resolutie, het Schip op zy „ gewonden zynde, waren by die Visitatie tegen„ woordig de Heeren Lieutenants Admiralen Schry„ ver, Reynst, en Vice-Admirael de Lange, be„ nevens de Officieren van 's Lands Werf, de Baes „ Timmerman, en Onderbaes van de Oostindische „ Compagnie te Amsteldam, en wierden, in pre„ sentie van bovengemelde Heeren, de twee Gan„ gen uit het gemelde Schip gehaeld, om te kun„ nen zien of 'er ook, door het aen den grond zit„ ten en geweldig stoten, Buikstukken of Zitters „ waren gebroken, of schade hadden bekomen; de „ Visitatie nu, met alle accuratesse, volbragt zynde, „ vondt men *niets diergelyks*, *maer alles heel en wel*, „ en de Inhouten zoo *gaef* en *zuiver*, als het in „ *weinig* Schepen gevonden zal worden; zynde het „ Schip, dat drie à vier dagen, op ieder zyde, in „ de kieling heeft moeten leggen, *vry digt en wel*, „ en *niet erger* NB. dan andere Schepen."

Hier

(*) Bladz. 34.

'sGRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Hier uit kan geoordeeld worden hoe het Schip gesteld was, namelyk digt en wel in het kielen. En is 't mitsdien geloofbaer, dat Capitein Hœufft zyn Volk niet aen het pompen heeft kunnen houden, om het lens te pompen ? zoo als hy, onder sterke verzekeringen, dat hy waerheid spreekt, voorgeeft; geenszins; maer het is, in tegendeel, meer dan geloofbaer, dat hy het pompen, onder pretext dat het Schip *quasi* niet lens te pompen ware, moedwillig heeft doen staken, om dus zyne vorige onware voorgevens, dat het Schip te slegt was om naer Curaçao te stevenen, meer schyn van waerheid by te zetten.

Alvorens deze te eindigen, kan de Ondergeschreven niet afzyn van nog eene remarque te maken op het gene Capitein Hœufft, op *pag.* 2 (*) van zyne gedrukte Memorie, schryft, alwaer hy, de vervallene subordinatie in den Zeedienst voorsprekende, en zyne gansche behandelinge omtrent den Ondergeschrevenen *quasi* wettigende, daer toe te pas brengt, *dat de Ondergeschreven al met meer anderen overhoop gelegen heeft;* waer in Capitein Hœufft, *by geluk*, waerheid schryft. Maer de oorzaek of reden, waerom de Ondergeschreven met meer anderen overhoop gelegen heeft, verzwygt Capitein Hœufft; en die zal de Ondergeschreven alhier melden: namelyk hy heeft met meer anderen overhoop gelegen, over gevallen, die het nadeel van 's Lands Dienst, die de eer en glorie van de Republiek, die de goede ordre in gemelden Dienst, en wat dies meer is, betroffen; en de Ondergeschreven zal daer van de nodige informatien geven, wanneer het U Ed. Mog. zal behagen dezelven te requireren.

En al was 't dat de Ondergeschreven de jaren van Methusalem bereikte, zal hy altoos overhoop leggen met de zulken, die wandevoirig zyn in 's Lands Dienst, en die oorzaek zyn geweest dat vier Algiersche Schepen ontsnapt zyn. Gelyk mede met zoodanige Monsters, die zich beroemen, wanneer zy een kwaedaertige wrake tegens iemand in hunnen

(*) Bladz. 21.

nen boezem voeden, dat zy den zoodanigen gewoon zyn een *smet op 't lyf te werpen, die al het water van de Zee niet af kan wasschen; en nopens welke 20 van de 25 Menschen, waar aan het verbaeld wordt, het zelve geloven, immers zulks in twyfel trekken.*

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

En gemerkt Capitein Hœufft heeft goedgevonden een besluit op te maken, uit zyne abusive en lesive allegatien, ten laste van den Ondergeschrevenen, zal de Ondergeschreven, uit zyn naer waerheid geavanceerde, insgelyks, doch met meer fundament, een besluit opmaken nopens het wangedrag van Capitein Hœufft, namelyk:

Voor eerst, dat hy Capitein, op frivole pretexten en bewyzen, het Schip Hilversbeek heeft getracht te doen afkeuren en onbruikbaer te maken voor 's Lands Dienst; 't geen niet alleen tot groot nadeel van 's Lands Financien zou verstrekt hebben, maer ook strydig is met den Eed, aen den Lande gedaen, van *getrouw* te dienen; waer onder *'s Lands Kas* zoo wel begrepen is, als om *getrouw* te wezen wanneer men met den Vyand engageert.

Ten tweede, dat Capitein Hœufft, ter occasie van het bovengemelde, nalatig geweest is in het naerkomen van zyne ontvangen Ordres; en volgens zyn pligt niet prompt geobedieerd heeft in zee te zeilen.

Ten derde, dat Capitein Hœufft zyn Schip Hilversbeek driemael aen den grond gezeild heeft; de *laetstemael* ten eenemael door zyn schuld, en de *twee eerste* reizen ter zyner verantwoordinge; vermits hy inbrengt, dat niet nodig was, om de omstandigheden van weer en wind op te halen; waer uit de Ondergeschreven met reden besluit, dat Capitein Hœufft onder dat gezegde zyn schuld verbergt.

Ten vierde, dat Capitein Hœufft achteloos geweest is met goede wagt te stellen, dat de Specie *per transport* niet gestolen konde worden.

Ten vyfde, dat Capitein Hœufft, wanneer hy, door zyn schuld, met zyn Schip, voor de *derdemael* aen den grond is gezeild, hy zyn Volk niet aen 't pompen heeft gehouden, en daer door het Schip vol water heeft laten loopen.

Ten

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Lieut. Admirael Schryver, tot naricht nopens de gerezene verschillen.

Ten zesde, dat Capitein Hœufft geene behoorlyke middelen heeft gebruikt, om het Schip te redden; maer, tegens zyn pligt, alle middelen heeft gestaekt, en daer door het Schip verlaten heeft: dat hy ontydig in de Kaeg by het vuur is gaen zitten, in plaetse van by zyn Volk te wezen, en dat aen 't pompen te houden; daer zyn post aen boord van het Schip was; en dat zyn Schip door anderen is gered, het gene hy hadt moeten verrichten.

Ten zevende, dat hy zyn wangedrag zoekt goed te maken met zich te beroepen op eene Ordre van hunne Ed. Mog., welke hy, door abusive raporten, by surprise, en by misleiding, verkregen heeft.

Ten achtste, dat hy, op de zelfde wyze, op gesurpreneerde goedkeuringe van den Raed, den Loots gevangen gezet, en *dertig* weken in de gevangenisse gehouden heeft, om daer door zyn schuld te bedekken.

En, ten negende, dat hy Capitein Hœufft den Ondergeschrevenen, op onware gronden, heeft gelasterd, en by de Regering en het Publiek beschreven, als een man van een detestabel *character*, en alles uit passie verrichtende.

Waerom de Ondergeschreven met recht besluit, dat Capitein Hœufft een *onervaren*, *onkundig*, *achteloos* en *wandevoirig* man is, wiens gedrag, ten opzichte van het *driemael* aen den *grond* zeilen en *verlaten* van 's Lands Schip van Oorlog Hilversbeek, vereischt op de naeuwkeurigste wyze onderzocht te worden.

Om welke redenen ook de Ondergeschreven met alle eerbied, en op de ernstigste wyze, verzoekt, dat U Ed. Mog. de zaek daer henen gelieven te dirigeren, dat; even gelyk in de zaek van de Capiteinen Bisdom en Limborch van der Kracht; het vergaende wandevoir van Capitein Hœufft, in een Krygsraed, op den Eed, aen den Lande gedaen, moge worden onderzocht, ten einde aen de geheele Waereld blyke, of hy schuldig of onschuldig zy.

Hier mede zal de Ondergeschreven zyne Memorie eindigen, onder toewensching van Zegen aen U Ed. Mog.; Enz.

GE-

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

DEn 29 van de jongste Lentemaend kwam, in Goeree, binnen 's Lands Oorlogschip SCHIEDAM, gevoerd door den Capitein *J. H Doll van Ouryk*, laetst van Lissabon. Den 18 van de volgende Grasmaend ankerde, in Tessel, SCHIELAND, Capitein *Quiryn Dabevis*, welk den 6 van Wynmaend des vorigen jaers uitgezeild was om de Koopvaerdyschepen naer de Straet van Gibralter en de Havenen, aen de Middelandsche Zee gelegen, te geleiden, hebbende dus zes maenden en twaelf dagen op de heen en wederreize doorgebragt. 'T HOF ST. JANS KERKE, Capitein *Andries de Bruin*, wierp, den zelfden 18, het anker uit in Goeree, zynde van Lissabon herwaert vertrokken. Den 22 van de zelfde maend kwam, in Tessel, binnen LEEUWENHORST, Capitein *Pieter Henrik van Nimwegen*, na het volbrengen eener reize naer Curaçao, werwaert het, den 13 van Herfstmaend des vorigen jaers, vertrokken was. Op dat Eiland, in het begin van de volgende Slagtmaend, aengekomen zynde, heeft het zich aldaer eenigen tyd opgehouden, en is, gelyk wy reeds gemeld hebben, den 5 van Sprokkelmaend weder naer het Vaderland te rug gekeerd, zoo dat het ruim zeven maenden op de reize heeft doorgebragt. Den 2 van de jongste Bloeimaend landde, in Tessel, het Oorlogschip NASSAUW-WEILBURG, Capitein *Jan Binkes*, te rug gekomen van St. Eustatius, naer welke plaetse het de reize, den 9 van de jongste Wintermaend, en de te rug reize, den 19 van de jongste Sprokkelmaend, aengenomen hadt. Den volgenden 3 van Bloeimaend kwamen insgelyks, in Tessel, ten anker DE DANKBAERHEID, Capitein *Salomon Dedel de jonge*, en LANDSKROON, Capitein *Kornelis Pieter Baron van Leiden*, het eerste van Kadix en het ander van Lissabon. Den 10

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

GEVALLEN, BETREFFENDE DE NEDERLANDSCHE SCHEEPVAERT.

van de zelfde Bloeimand wierp het Schip ZWIETEN, Capitein *Jakob de Wilde*, het anker uit op de Reede van Tessel, te rug gekomen van Curaçao, werwaert het, den 9 van de jongste Wintermaend, vertrokken was. Den 1 van deze Zomermaend, zag men mede in Tessel binnen komen DE MARIA LOUISA, Capitein *Jan Linklaen*, uit het Vlie; gelyk ook, den 12 van deze Zomermaend, in Goeree, DE STAD DELFT, Capitein *Pieter van Hoolwerf*, van Mallaga en laetst van Lissabon herwaert gezeild.

Van de t'huiskomende Oorlogschepen hadt ZUIDBEVELAND, Capitein *Kornelis Vis*, de te rug reize van St. Eustatius, den 19 van de jongste Sprokkelmaend, aengenomen. DE HECTOR, Capitein *Willem May*, van Smirna vertrokken, was te Kagliary ingeloopen. Capitein *Reinst*, het bevel hebbende over zeven Oorlogschepen, was te Algiers aengekomen, den 11 van de jongste Bloeimaend, en hadt de Geschenken van den Staet aen de Regering aldaer overgeleverd en alles naer genoegen afgedaen. Zyn voornemen was, nog dien zelfden dag, met zyn onderhebbend Esquader weder van daer te vertrekken. HET WELVAREN VAN 'T LAND, Capitein *Jan Jakob van Hoei*, was, op de te rug reize van Algiers, tot Mallaga gevorderd.

Geduurende de drie laetste maenden zyn wederom eenige Schepen uit de Havenen dezer Landen gezeild, als, den 20 van Grasmaend, DE TRITON, Capitein *Frans van Limburg van der Kragt*, naer Lissabon. Den 18 van Bloeimaend WEST-STELLINGWERF, Capitein *Johan Arnold Zoutman*, 'T ZEEPAERD, Capitein *Dirk Hartog*, en LANDSKROON, Capitein *Kornelis Pieter Baron van Leiden*, naer Lissabon, St. Ubes en de Middelandsche Zee, tot Livorno toe. Den 3 van Zomermaend, NASSAUW-WEILBURG, Capitein *Jan Binkes*, ZWIETEN, Capitein *Jakobus de Wilde*, en BLOIS, Capitein *Nikolaes Riemersma*, allen naer de Straet van Gibralter; en eindelyk, den 4 van deze Zomermaend, LEEUWENHORST, door de Ed. Mog. Heeren Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, begeven aen den Capitein *Willem Theodorus Huigens*, om te kruisen

'SLANDS

'S LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

DE Berichten voor deze Maend zyn, met betrekkinge op de Ziekte en Sterfte onder het Rundvee, niet verschillende van de reeds te voren medegedeelde byzonderheden. In VRIESLAND begon de Kwael, in 't laetst van deze Zomermaend, zich weder te openbaren te *Boxum*, een Dorp, gelegen in de Grietenye van Leeuwarderadeel. Dit zelfde is ook, in het begin van deze maend, in OVERYSSEL, in de Vryheid van de Stad *Kampen*, gebeurd, alwaer, zedert dien tyd, al eene menigte van Beesten weggerukt is. 's LANDS ZEGEN EN ONHEILEN.

VERANDERINGEN ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAREN, ENZ.

LOCHEM. De Heer Mr. *Gerhard Westenberg*, Secretaris van deze Stad en Landschryver van 't Scholtamt van Lochem, den 11 van de jongste Grasmaend, in den ouderdom van byna negenenzestig jaren, alhier overleden zynde, is, door de Staten des Graefschaps van Zutphen, op derzelver gewoonen Kwartiersdag, in deze Zomermaend gehouden, in des Overledenens plaetse, tot Landschryver aengesteld de Heer Mr. *Johan Christiaen Vatebender*, voorheen Secretaris der Stad Groenlo, doch thans dat Amt bekleedende te Hasselt; welke verkiezing, vervolgens, door de Ed. Mog. Heeren Staten van deze Provincie, in hunne hoedanigheid van Voogden over den minderjarigen Heer Erfstadhouder, goedgekeurd en bevestigd is. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

ARNHEM. Den . . van deze Zomermaend, overleedt, alhier, de Heer *Johan Wolfzen*, zedert den jare 1741 Burgemeester en Raed van deze Stad.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

AMSTELDAM. Ook overleedt, alhier, den 11 van deze Zomermaend, in den ouderdom van vyfenveertig jaren, de Heer Mr. *Jakobus Augustinus van Son*, hebbende in den jare 1762, voor de eerstemael, de Waerdigheid van Schepen dezer Stad bekleed.

OUDERAMSTEL (Stokkelaersbrug, onder). Den 16 van deze Zomermaend is, alhier, by het afdoen der Zomerschouw, door de Heeren Heemraden van de groote Rondeveensche Polders, tot Dykgraef van die Polders, voor den tyd van zes jaren, wegens de Provincie van Holland verkozen de Heer Mr. *Paulus Abraham Gillis*, Heer van Waveren, Botshol en Ruige Wilnisse, Raedpensionaris der Stad Haerlem, in plaetse van den Heere Mr. Pieter Leonard Schippers, Heer van Bodegrave, Balliuw der Proostdye van St. Jan te Utrecht, wiens zesjarig Bestier als Dykgraef van die Polders, den 26 van de aenstaende Herfstmaend, een einde zal nemen.

ROTTERDAM. De Heer Mr. *Adriaen Prins*, Oud-Burgemeester en Raed van deze Stad, vrywilliglyk afstand gedaen hebbende van zyne Vroedschapsplaetse, welke Waerdigheid hy zedert den jare 1738 bekleed heeft, is, den 15 van deze Zomermaend, door de Heeren Staten dezer Provincie, in hunne reeds gemelde hoedanigheid, uit eene overgeleverde Nominatie, tot Raed in de Vroedschap dezer Stad verkozen de Heer Mr. *Thymen Abraham Elzevier*.

GORINCHEM. Den 19 van deze Zomermaend overleedt, op het Kasteel Meeuwen, de Heer Mr. *Diderik van Bleiswyk*, Vryheer van Eethen en Meeuwen, Heer van Babylonienbroek, zedert den jare 1734 Raed in de Vroedschap en Oud-Burgemeester van deze Stad, welke laetste Waerdigheid hy, voor de eerstemael, in den jare 1738 bekleedde.

SCHOONHOVEN. Den 3 van deze Zomermaend verwisselde, alhier, het tydlyke met het eeuwige, in den ouderdom van vierenvyftig jaren, de Heer *Pieter van der Vlist*, zedert den jare 1748 Electeur en Raed in de Vroedschap van deze Stad, Oud-Schepen, en Hoogheemraed van de Krimpener Waerd.

Den

Den volgenden 24 van deze maend, is, door het Collegie van Heeren Electeuren dezer Stad, tot Electeur verkozen de Heer *Jan van der Geer*; en, door de Heeren van de Vroedschap, tot Mede-Raden in derzelver Collegie, de Heeren Dr. *Willem van Lil* en *Jan van Geer*, in plaetse van de overledene Heeren Block en van der Vlist. VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAERS, ENZ.

VLISSINGEN. Den 9 van deze Zomermaend overleedt, binnen deze Stad, na eene hardnekkige Geelzugt en Slaepziekte van weinige dagen, de Heer *Jakob Klyver*, zedert den jare 1736 Raed in de Vroedschap, en zedert den jare 1739 Secretaris van deze Stad. Ook bekleedde hy het Thesaurierschap, welk Amt hem, buiten voorbeeld, om zyne ongemeene kundigheden in dergelyke zaken, voor zyn leven was toebetrouwd geworden.

In deszelfs plaetse is tot Raed in de Vroedschap aengesteld de Heer Mr. *Jan Kornelis van Hoorn van Burch*, Zoon van den eersten regerenden Burgemeester dezer Stad. Het Secretariaet is, door den Raed der Domeinen van zyne doorl. Hoogheid, den Heere Prinse Erfstadhouder, als Heere van Vlissingen, verdeeld, en als Secretaris van de Stad aengesteld de Heer *Paul Changuion*, Raed in de Vroedschap en Pensionaris Honorair; en als Secretaris van het Landrecht de gemelde Heer Mr. *J. K. van Hoorn*. Voorts is de Overledene als Thesaurier opgevolgd door zynen Zoon, den Heer Mr. *Evert Clyver*.

LEEUWARDEN. In plaetse van den overledenen Heere Mr. Gulbartus Knock, is, den 10 van deze Zomermaend, tot Raed in de Vroedschap van deze Stad verkozen deszelfs Zoon, de Heer *Bernardus Hermannus Knock*.

GRONINGEN. Den 7 van deze Zomermaend overleedt, alhier, in het zestigste jaer zyns ouderdoms, de Heer *Reneke Busch de Marees*, oudste Burgemeester van deze Stad, wegens deze Provincie Zitting hebbende in het Collegie van de Ed. Mog. Heeren Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, Bewindhebber van de West-Indische Maetschappye

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

ter Kamer van Stad en Lande, en wegens deze Stad Curator van de Akademie dezer Provincie.

In deszelfs plaetse is tot Raed ter Admiraliteit te Amsteldam aengesteld de Heer *W. Folkers*, en tot Curator van de Universiteit de Heer *W. Woltbers*, beide Raedsheeren van deze Stad.

Wyders is de Commissie in 't Collegie van de Gedeputeerde Staten dezes Lands, welke de gemelde Heer Folkers bekleedde, opgedragen aen den Heere *N. Siccama*, Secretaris van 't Gorecht; die weder in die Bedieninge opgevolgd is door den Heer *Pompejus de Valkke*.

STAETS-VLAENDEREN. De Heeren Gedeputeerden van hunne Hoog Mog., in deze Zomermaend, de Regeringen in de Steden van deze Provincie, voor den tyd van twee jaren, volgens gewoonte veranderende, hebben aengesteld: Te

SLUIS IN VLAENDEREN, tot Burgemeester in 't Collegie des Lands van den Vrye, den Heer HENDRIK BALTHAZAR KOEGLE VAN DORTMOND; tot Burgemeester van den Courpse den Heer JAN STANISLAUS FABRICIUS, en tot Burgemeester van Schepenen den Heer JAKOB BROEKHUIZEN. Voorts tot Schepenen de Heeren *Pieter Andries de Jonge*, Voorschepen, *Philip Bouvin*, *Hermannus Vlielandt*, Mr. *Willem van Haren*, *Pieter van Kouwenhoven*, Dr. *Johan van der Beke* en *Adriaen Kleiman*. Te

AERDENBURG, tot Burgemeester van de Commune den Heer JOANNES BIBAU, tot Burgemeester van Schepenen den Heer AERNOUT VERMERE, en tot Schepenen de Heeren *Jakobus van den Broeke*, *Adriaen Kallewaert*, *Jakobus Christiaensen* en *Gabriel Joannes Pikaer*. Te

OOSTBURG, tot Burgemeester den Heer JAKOB SENY, en tot Schepenen de Heeren *Daniel Bekkens*, *Jakob de Hond*, *Philip Bony* en *Charle Serlé*. Te

ST. ANNA TER MUYEN, tot Burgemeester den Heer JAKOBUS DE RIDDER, en tot Schepenen de Heeren *Pieter Herny*, *Jan Lamens*, *Johannes*

Scheers,

Scheers, *François Bokelaer* en *Jakobus van der Baen*. Te VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS, ENZ.

BIERVLIET, tot Burgemeester den Heer MICHIEL JANSSEN, tot Schepenen de Heeren *Pieter Jan Brouwer*, *Jakob Blaeuwkamer*, *Elias Boerman* en *Leendert Oosdorp*. Te

HULST, tot Burgemeester den Heer BENJAMIN JAKOB VAN VLISSEGEM, tot Schepenen de Heeren *Petrus van den Bogaerd*, *Pieter Tegelenberg*, *Theodorus Franciscus van Anssum*, *Adriaen Anthony Wouters*, *Willem Egbertus Paris* en *Jan Bodel*. Te

HULSTER-AMBACHT, tot Burgemeester den Heer J. F. DE BEAUFORT, tot Schepenen de Heeren Mr. *Lodewyk Hillegard Streso*, *Jakobus van Dortmondt*, *Martinus Stenart*, *Otto Obreen*, *J. B. D. van Vlissegem* en Mr. *L. C. van Sonsbeek*. Te

ZAS VAN GENT, tot Burgemeester den Heer ANTHONY VAN DOEVEREN, tot Schepenen de Heeren *Hendrik Heunder*, *Kornelis van der Linden*, *Pieter van Queickenboren*, *Jan van Noyen*, *Jean du Bon Faber* en *Pieter Lugthen* Te

PHILIPPINE, tot Burgemeester den Heer JAN VAN KASTEEL, tot Schepenen de Heeren *Adriaen Koppelaer*, *Lambrecht van Dyk*, *Gerrit Sylmans* en *Jan van Fraeyenboorn*. En te

AXEL en NEUZE, tot Burgemeester den Heer KORNELIS VAN KAMPENHOUT, en tot Schepenen de Heeren *Guilliamo Alvarez*, *Pieter de Feyter*, *Pieter Klaessen*, *Josias Paulusz.*, *Jan Dieleman*, *Jakobus de Lausanne*, *Aelbregt Jansen van Koelen*, *François Dieleman*, *Michiel Schul*, *Pieter Willemsen*, *Willem Leinsen*, *Hubrecht de Ruiter* en *Kryn Dees*, Jakobsz.

LYST

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam, den 20 Juny.

By de Z. Zak.

TARW, N. W. Zeeuwf.	14½ a 17	ß
—— Blaeuwe dito	13½ a 14½	ß
—— Zomer dito	12 a 13	ß
ROGGE, Zeeuwf. enz.	10 a 11	ß
W. BOONEN. . .	15 a 17	ß

by 't Last.

BOEKW., Vl. enz. op 152 ℔	23	£
GARST, Zeeuf. Vl. enz.	17½ a 18½	£
HAVER, Zeeuwf. enz.	9½ a 12	£
PAERDENBOONEN.	21 a 23	£

Rotterdam, den 20 Juny.

by den Steen.

VLAS, Allerbest	30 a 31	st.
—— Best	28 a 29	st.
—— Middelsoort	26 a 27	st.
—— Gemeen	24 a 25	st.
—— Slegt	22 a 23	st.

Leiden.

by 't Vierend.

GRASBOTER, 4 Juny	*f* 26 a 27:-
—— 11 en 18 dito	26 a 27:-
—— 25 dito	24, 25 a 26:-